Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Commentarius rerum quotidianarum, in quo, praeter itinera diversarum regionum, urbium, oppidorumque situs, antiquitates, principes, instituta, mores, multa eorum quae tam inter publicos quam privatos contingere solent, occurrent exempla

https://hdl.handle.net/1874/237685

Aevum medium.
Scriptores historici.
N° 133

Cat VI, pl. E
No 15*

T. 798

ITER ITALICVM.

Italiam vidi fatis ringentibus aegram,
vidi ruinam gentium.
Tam varijs erat illa malis plenissima morbis,
vt vinceret vim Pharmaci
Impietas miseram turpisque Libido premebat,
et fastus hanc infecerat.
Naturam violans adeo scelus opprobriumque
nunc vltimum corruperat.
Sic vidi, obstupui; medicis ars nulla relicta est,
Redy dedit reditum Deus.

A. BVCHELLIVS. F.

BIBLIOTHEEK DER UNIVERSITEIT TE UTRECHT

Et tempore Italiae approximare incipimus, Tridentumque videre Adige, ut ipsum tandem ad Atesim rapidissimum fluvium Tridentum olim a Demonis Galliae, vel ut Ptolomeus vult, Germaniae Suevia populis conditum oppidum; meminit et Tridentinorum Strabo, praeterea Plinius et Trogo pompeius, vel eius abbreviator Justinus. Et nos vero etymo, à tribus Turribus, vel a tribus altissimis turrium instar montibus, an a Neptuni tridente, vide Joannem Pyrrhum Marinum; et plene quae urbem describentem Leandrum Albertum: A Theodorico vide Gottfrium rege muro cinctam ut autor est Blondus, Agrimtas Episcopalis medioris, Italiae Germaniae; parietque Praesuli sub Austriacorum principum defensione; consilio mixto Pontificiorum rebus, de quo vide Carolum Molinaeum J.C. clariss.: de hac quoque civitate sic canit Scaliger pater; Nobilis Italico quae prima urbs imminet orbi,

Ausonijs miscet Norica verba sonis;
Romanum ingenium est, animus Germanus, acerba
Ultio si obducta est nube serena fides.
Accipere a Veneto cuius pars milite leges
Haec potuit: si non et valet ipsa dare.

Habet arcem aulamque Episcopalem sumptuosam, de qua Georgius Fabritius: Praebuit hospitium depressa in valle Tridenti,

Ordimus hic amplam profesti praesulis arcem,
Artificumque manus multorum, operique laborem
Et luxum in tectis.

Praesulem nunc habet Ottonem Madruccium, habuit Christophorum Madruccium, Brixianorum et Cardanus vocat illum Episcopum, et Rom. Eccl. cardinalem; meminit Paulus Diaconus Angeli Episcopi Tridentini. Fuere quoque Hugo Candidus et Bernardus Cresius ambo cardinales Rom. caeterum vide apud Joannem Pirrhum, qui eorum vitas XII libris conscripsit: Christophori meminit Paulus Jovius, et Leand. Albertus de vino Elogio. Antistes sit suffraganea Aquileiensi; numeratur cum Brixiensi inter Austriae Episcopatus a Munstero, et Salisburgensis Archiepiscopus in hoc dicitur habere imperium. Habuit Tridentum olim duces Langobardi sanguinis, et Epiphanius Alachisi meminit sub Cunibero XVI regis Langobardorum. vide Jo: Pyrrhum.

Lingua

VII Leuc. vel XXXV millia

a Lib IV.
b Lib III cap. 18.
c Lib XX.

d de gestis duc. Trid.

Descrip. Ital. in Marc. Tarvisina
Decad. 2 Lib III.

consilio peculiari

Libro de urbibus

Inscrip. antiq. Quinto Lori Dat Smetius

Item. Chemnicensi

Libro XVIII hist.

Histor. lib. XXIII
Descrip. Ital. in Marc. Tarvisina

Lingua hic utuntur tam Germanica quam Italica, numerantque milliaria Italica, quorum V. unum efficiunt Leucas Germanicas: horas quoque more Italico numerant, et a prima noctis incipiunt usque ad septimas duas finem; denique ita XXIV. concludunt. De locis Italicis videri possunt C. Plinius. Caecilius Plin: Censorin:
Hic primum gustavi mustum Italicum, et omnis voluptatis causa vetus novum vinum bibi, et vetici novo morbo medebar, de quo Festus et Terent. Varro:
Jam quae vidrim monumenta addam; aedes hic adeo pulchras plurimas forinsecus ac illas non minus ac marmore quod Franciscus de Vicentia fieri curat nobiles, spectavi. Hinc summum ingressus templum, aliquot illustrium virorum monumenta et epitaphia vidi; ac imprimis ex marmore rudi Roberti Senesecini, qui a Sigismundi Austriae praefectis in fugam versus, in Athesi submersus ac Tridenti sepultus est, et Id: Augusti epitaphium tale legitur:

Italia victor Senezma stupe Robertus
Sigmundum Australem fensit in arma ducem
Ter proceres Veneti bello petiere Tridentum,
Ter victi, hic victus ecce Robertus adest.

Obiit Anno M CCCC LXXXVII: hanc pugnam insigni oratione describit Conradus Wenzerus Buxnens. canon. meminere quoque Sabellicus, et Sabinus; Michael autem Marullus Epitaphium ei non indoctum fecit,
Item Petri Alexandrini I.V.D. et can. summi templi.
In sarello D. Ambrosii hi leguntur versiculi:

Hic sancti corpus praesula tacet aede Simonis,
Martyrio Hebraea gens inimica dedit.

Hunc quidam Judaei morte affecerant Anno Xpo cio CCCC LXXV. ruinis historiam vide apud Minsterum.
Ad chori quoque latus in aere qi versiculi sculpti leguntur Gothicis literis decorati de templi fabrica:

Hoc opus Egidius Fabrice lapicida magister
Vigili fecit quo non fuit alcior alter
Mille trecentenos pondebat limite cures
Ter quinque dabat annos totidemque per ortus
Hoc altare structi statuit cum nempe bemgna et
Fuit etiam sepulcrum Udalrici a Lichtestein Tridenti praesulis et principis; et quod sequitur tale est inscriptionis:
L. ROMULUS PINCIUS Mantuanus I.V.D. Pluribus honoribus sub Imp. Ferd. et Card. Bernardo Clesio Trid. functus, quicquid a terra accepit huic sepulcro reddidit.

a Lib. 2. cap. 77.
2 de natali die.
1 Lib. III Lingua Latina
De tumulo Georg. Fconsperg. vid. Nat. Chyt. et Stradoni lib. 1. mon. Italiae.
vide Marul. epigr. lib. 2.
1 Lib. VIII Emend. X
2 Hodaeporic. Ital. Hin.
N. Cayly.

D. O

A m

D. O. M.

Bernardo Clesio S.R.E. tit. S. Stephani in Celio monte card. presbit. Epo Tridentino, administratori Brixiensi, ob meryta magnaq: in hanc Ecclesiam merita æterna memoria digno, posuitq. Obyt A° M.D.XXIX.

Adalbertus legitur fuisse Eps Tridentinus A° 1086. L. Corninum Eps Trident. nominat Pontanus. Fuit Trid: Art. de Prato Jc.

Cum olim Longobardis pareret suos habuit duces inuenio n. Alarcim bid. + Cassiod. var. lib. v. ep. 9. et paul. Warnefrid: l. 2 hist: de gestis Langob.

Bararum. II. plat in Bonz.

Becan. lib v Hexm.

De uno exigo quidem sed saepe muris Tridentinis danoso e praesena descendit.

XIX. Portam Aquileiensem egredientes per viam saxis aspera et difficilem, praeuecto Joanne Francisco Romano, peruenimus ad pagum Pessmyen; ubi via intra montem et latum profundissimum, valli perangusta atque difficili; sunt in monte castanearum arboreae plurimae;

V mill.

hinc longa pagus occurrit latior. Hic rampus; in via ruinosarum turrium aliquot fundamenta, quae fortasse tempora Bolli ad regionis defensionem fuerint. Sequitur Primulanum primum Venetae ditionis castellum, arce in scopulo posita munitum, qua paucis praesidio transitum alpium hac parte defendere possunt. Erat autem in dura super asperum rastellum, quod nisi funibus migredi non posset. Deri hic tant petromet, in duris habitantibus petris. Columna stat cum insignis D. Marci Venetorum, et solutbatur Tributum pro raporte. Solidus Venetus.

V. mill.

XV mill.

Dominos debere vias tutare si vectigal exigat trad. Gall. 2 obs. 64.

XVII mill.

XX Oppidum inde Venetorum Bassanum, ad Brentam fluvium, origine Carrariensium Patauij olim Primaripum nobilium. Jovius vocat Augustam Battiorum antiquo nomine. in vita Leonis X pont. Rom. lib. II. De fluvio Carrariensium inter alios videndus est R. Volaterranus, lib. Geograph. IV. cap. de Venetia. Minimum Bassani oppidum nobilis et opulenti Leandro in marchia Tarvisina, fol. 745. est et inscriptio inter epigrammata antiqua Smetij fol. 172. nisi eo in de loco.

L. LVCCEIO L. F.
CAMIL. APRILI
AVG. BAD

Veneti hic suum habent praetorem annalem (potestate vocant) quem in reliquis sibi subiectis urbibus, et oppidis; quorum ibi nomina ad praetorium delegant, inter quos meminimus Aloisij Contareni, Marini Soriani. Ex hoc oriundus Lazarus cognomento Bassianatis, vir Graecis Latinisque literis eruditissimus, Pictorem quoque primum sui temporis Jacobum Bassanum, cum ibi XII menses insani laboris opus spectatur, orbi dedit; ex hoc quoq: origine duxit Antonius Magnus Jc. Patau-

Bonannicus. Sepulcr. patauij vid. Scard. lib. 1. fol. 18. Fr: Nigro. Bass:

Brenta

Brenta originem quidam iuxta Tridentum constituunt, cuius ego locum esse puto, cuius supra meminimus, de quo Fabritius: — rursus stagnantia flumina noti — Itin. Chemnicens.

Medoaci occurrunt: cui Nereus et pater ipse
Oceanus Nymphaeque assurgunt aequoris omnes
Quem propter magnus Patavina Lazarus urbe
Atomos aperit fontes, divinaq: morum
Ac vitae praecepta docens dignissima Phoebo
Et Venusine tuos aequas cantando libellos. ꝛc.

vide praeterea plenius de hac dissentem Leandrum Albertum. — in desc. Ital. Marchetarum.

Erant mihi litere commendatitie ad. v. d'Anittati cui ducta erat uxor F. Iohannis calui. sed cum e via nostra habitare Cremone. cum no adiunctis Scottos plurimis habitantes urbem ingressus xxi die, duas in via publica pyramides erectas vidi; hac inscriptione: — calui Pono a Milano.

Michael Quirinus prae. praef. que Bassiani fieri c
Anno M. D. L. in altera

Pestis vt Italiam et Venetas invaserat oras
Hos quoq: latifero pollut ore locos
Hinc illam erexit coelo adiurante Quirinus
Et Lapis hic omni tempore testis erit

vide Ogerum Ferrium in suo libel. de peste gallica edito Ven. 1562. et Sabellic. hist. ven. lib. 33.

meminit hujus pestis Fernellius de abditis rer. caus. egregium vero horrendae Atheniensium pestis descriptionem fecit Lucretius, ruinosam etiam meminit Thucid. lib. 2. et eum eo Manilius, Virgilius, Ingentis quoq: pestilentiae descriptio extat ap: Agath. lib. v. vide Bodin. in meth. c. v. 17.

Lib. vi. in fine. Lib. i. in fine. Georg. 3.

Sequitur Citadella oppidulum Venetum; hinc Brenta sive Maeodacus amnis trajicitur.

VIII. mill. vide Leandr. fol. 777.

Brenta per Euganeos quae labitur adiacens campos

tr. amnot. ad dant. rapt. is d. infa.: Brenta passa p padoua, et nasce in Quarentana montagna posta nell' Alpi. ꝛc.

Fac. Bosart. in Gall. disp. p. iii.

Circa vespertum mirandum Patavium, urbem veterem et amplam, ditionis Venetae; quae Antenore conditorem habet, teste Livius, Virgilius Pom. Mela Solinus; unde Porta Veneta, qua et omnium Sanctorum voratur nuperrime restaurata hanc habet inscriptionem: Hanc antiquissimam urbem literarum omnium asylum, cuius agrum fertilitatis semen natura esse voluit, Antenor condidit; Senatus autem Venetus his belli propugnaculis ornavit.

VIII. mill.

a Lib. i. Rom. hist.
b Aeneid. lib. v.

Anno ante Christi adventum M C XVIII — Anno Christi M D XVIII. Mar. Lauredano Praefect.

Antenoris quoque sepulcrum marmoreum ante aediculam ad viam publicam ostendunt patavini, sed Gothicis literis conscriptum epitaphium, unde in conditoris

memo

memoriam tantum esse cenotaphium constat; est autem tale: INCLITUS ANTENOR PATRIAM VIX NISI QUIETEM.

N ch.

Transtulit hic Henetum Dardanidumque fugas
Expulit Euganeos Patavinam condidit urbem
Quem tenet hic humili marmore casa domus.

vid. Boccac. g. Orig. fol. 980.

Dictis vero Cretensis dicit, Athenorem ab Enea vigm pulsum, cum suis ad mare Hadriaticum pervenisse, et civitatem ibi Corcyrem Melenam condidisse; alij quoque, non hoc in loco ubi nunc Patavium Antenoris fuisse volunt, inter quos Sabellicus sed paulo inferius.

hist troian. lib. v.

lib 2. Dec. 2. hist venet.

Nomine etymon alij a Padua virginitate deducunt, Paduam vocantes, sed vulgus: omnes n. scriptores Patavium vocant; alij a ἀπὸ τοῦ πέδεσθαι i. volando, quod captato augurio dicitur condita, avemque volantem Antenor telo petiverit.

Libro v

Vide ex Strabone. Sp. Longolij. T. Livij. Fr. Curtij. Jac. Facio venet. p. Cabr. Fr. Cessani Med. Gabr. Fallopij Med. R. Fulgosij. Jc. Leonici Thomei Rafaelis Asendij. Jc. Fr. Robertel. Pagalos. Lazari Bonamici. Petri Cypri. Petri Aponi. Marini Zaborelli. alij. multi.

Minorem autem non ita multos annos fuisse Patavium ex integris adhuc passim vet: urb: vestigijs constat.

Patavio sic Strabo: Patavium cunctas eius regionis urbes excellens. Nuper quidem in ea censi sunt quingenti equestris ordinis viri, antiquis autem annis c et xx militum millia misisse constat. Quam vero civitas ipsa virorum probitate et artium bonitate floruerit, magnitudo cum aliarum rerum maximo apparatu Romam missarum, tum vero pannorum et vestimentorum omnifaria mercatura declarat. A mari sursum habet navigationem fluvio per paludes delato ccl a magno portu stad. portus autem eodem quo fluvio nomine vocatur Medoacus, hactenus Strabo; Atque ejusmodi status Patavij ante Venetias conditas, atque tempore florentis Imperij. Venetiarum vero progressus (rum rum rationes et urbes Venetae a Barbaris vastatae corroerunt) Patavinorum ad hoc usque tempora ruina; Livet n. ager totus Italiae fertilissimus, quem hoc loco Strabo; Felix admodum campus et fructuosis collibus varius (quambis hodie planus nisi circa Vincenzam) quem medium fere pagus dividit; tamen (sic est vulgare verbum): Bologna la grassa, Padua la passa, ma Vinetia vicina la guasta.

quem

XXII. Erat nobis hospitium in Sole. ubi xxx solidis venetis cenavimus, vinumque nobis apponebatur purpureum quod negrum vocant, et creticum quod bulgus Malvaticum optimum, Veteres quoque Palmum et protopon vel Diferides, dixere: vide Belonium:

cl. Alex. Suane vocat. cretica. lib. 2. c. 2. pad.

in Oller. cap xix.

vidi

vidi moenia, fossas, et urbis minimenta, proeuugna
tulum Venetorum terrestre diceres. Moenia una
parte magno aggere aucta, at mgens ibi tumulus
ex mortuorum e peste corporibus congestq, ru
ins meminit quoque pyramis Bassiana. Pestis vero
descriptionem qualis fuerit vide apud Thucidi
dem et Lucretium

vide Petr. Lotugni in eleg: lib: iii. el. vi.

Tempora pestis, hic, Tridenti, Bemponti, credula quq
sanitatis dicitur a curatoribus itinerantium su
mitur, sine qua nemo, raptis pena transgressoribus
constituta; egredi potest, urbs n. in una
pestis, ex communi retinarum societate excludi
tur, tantisper donec pestilentia cessarat, nec
unquam egredi cuitatem permittitur, sin secq
fecerit illico penas suspendio luit; Vicine urbis
incolae ad vitam necessarias ad urbis limites ex
tra deponunt, sine pretio, quod in septis reperunt,
et cum morbus cessaverit repetant.

Arcem praeterea vidi Gotiram, quam Antenoris im
peratum vulgus appellat; Minorem autem fu
isse ante annos aliquot urbem, ex integris a
tque urbis muris ostenditur.

Vastata haec urbs quam saepe a Barbaris, varioq;
subiecta principibus fuit: Attila n. Got superiora
et Romanum Imperium spectantia obmittam, Hun
norum rex penitus vastavit, ar ita sine moenibus
per lx amplius annos fuerunt, ad tempora Theodori
ci Ostrogotorum regis; inde a Longobardis ve
nata; Tandem et sui furis sub Ottone primo Germ
Imp. effecta, Carolo Fabricato praetore creato; de
inde ab Adriano oppressa; Inde in Libertatem
restitutam occupant ~~sibi dominium~~ Mazilius Car
rariensis, in cuius familiae potestate diu remansit,
donec eâ potitus est Joannes Galeatus, Vicecomes
Mediol, quo a carrariensibus iterum pulso, a Ve
netis occupatur; postremo vero in potestatem
Maxemil Imp. venit, a quo tandem per Vene
tos redemptum; in quorum adhuc potestate manet,
qui praetore misso regunt. Haec breviter et
summaris a me narrata, prolixius prosequunt
Paul Diaconus, Blondus, Sabellicus, Merula, Cornus;
Aquicola, Volaterranus, Leander Albertus, Naugerius

xxiii Urbs hæc multos varios sæpe tharos in lucem edidit viros, ac inter primos, Livium illud Romanæ eloquentiæ T. Livium; cuius ibi sancta etiamnum memoria, ac ante Portam vetustissimi sepulcri, et quod mirum nullis trabibus suspentati, hæc eius ætat cuius effigie simulata inscriptio:

OSSA

T. LIVII PATAVINI Unius omnium mortalium iuditio dignissimi, cuius prope mutato calamo, mutati P. R. res gestæ conscriberentur.

Porticus hic totus pene marmoreus, multorum prætorum continebat insignia, et Doctorum virorum simulacra in aula vero Palatii est T. Livii antiquum simulacrum in fallor, cum alio artificio Hieronimi Campagni Veronensis et hoc veteri epigrammate:

V. F.
T. LIVIVS LIVIAE T. F.
QVARTAE L. HALES
CONCORDIAE
PATAVI SIBI ET SVIS
OMNIBVS.

Ipse et Porta Liviana, et domus quæ vulgo Livii vocatur, varijs refecta statuis antiquis, et inscriptionibus. Produxit quoque Thrasean Petum constanti animo virum, de quo Tacitus exemplo digna in annalibus reliquit; et Pacuvium comicum, Stellam, et Valer. Flaccum poetas; ac Paulum Ic; Iacobum Almaretum Ic. Asronium petrarcam q vixit vera Veron. imperium; Volusium annal. carmine rendituratu; Franc. Zabarellu Ic. Academia etiam Patavina a Fridiro instituta Bononiensibus adimotis priuilegijs expugnatis.

scola porticibus marmoreis restaurabatur. Medica ac hic præcipua; atque hortus omnium herbarum etiam exoticarum refertissimus; quem non exiguo sumptu ad publicam imo totius Italiæ alit Senatus Venetus, habitq: Hieronimum Mercurialem qui iam Bononiam exornat, virum doctiss. et Iacobum Menochium Ic. totum Italiæ et Europæ fabrice principem: Nusquam maior studiosorum insolentia, si quando ab animadversione digna deliquerint potestatui suæ prætori (qui singulis xv mensibus de Senatu Veneto mittitur) subsunt. Sunt etiam et Pistolezza (arquepusi genus insidiosum) interdicta. Raro in aprata propter valorem legitur, et præcipua in hyeme lectiones.

xxii Leonidia filia cognata celebrata sunt nuptiæ Wilhelmi Nassouij Io. fil. et Annæ Nassouiæ Wil. F. ac Mauritij Nassouij sororis.

Fuit hic professor Franciscus Robertellus q et Iur. Consultus.

xxiv In

Tiro plures inscript. Liuij paul. Ic. c. vat. port. Q. Ason Stella poet. ap. N. Chyt.

paullo aliter Sigonius de nomin. Rom. et Sm. 176 et N. Chyt.

Annal. XV. XVI.

M. Mantua Ic.

plat. in Celest. IV

vide Aug. confess. lib. V cap. 8. de Carthaginens.

Ruben ad Lips. a. 1602. præter Medicinam hic cæteræ disciplinæ insuper habentur. hæc a. mirum in modum excolitur: ad. huius exactam scientiam πολλὰς καὶ ἀνωνύμους ἐφόδους. professores in egregij sane sunt, ac scriptis plerique noti, quique ante oia est, profectus discipulorum studiosi. quippe quos ad aegrotantes secum ducere solent, illisque præsentibus inter se de eius morborum atq. remediis disserere. Amplius crebra spectacula Anatomica, tum hortus publ. in quo tum no genera plantarum.

XXIV. Inuitati hoc die a Ioanne Baptista Supperio popula
ri nostro, apud Quem transimus, vidi puella quedam hos
titui sumptuoso moris gentis ornatissima ratione mi
nistrabat, gratia videndi hospites et arbitror, erat
hoc ex ijs que pudori iam valedixerat, quos auteras
vocant, Veneris puto quod inseruiant illi; et procul
ab illis quos commendat Plinius nepos. Italicus autem
est mos castitatem vi comprimere, ne exeant temere
mulieres, et virorum extraneorum omne ipsi ex
hibitum conspectum, secundum Ecclesiastici praeceptum;
qui sic scribit: In filia non aduertente se firma custodia,
ne inuenta occasione abutatur se. Verum propter sti
dentum insolentiam, et maritorum zelotypiam,
nemo qui castitatis famam suis blasam semper
tuuit, quod intra limites vertuit; ita et sibi
hospitia mulierum parum probatae pudicitiae quae
re volent nolint vocantur.

Epist. lib. 1. Ep. ad Mauricum

capite XXVI

Moneta qua utuntur est Veneta et vulgaris: Gazeti, Soldi,
Marquetti, Bessi, Libra, denari.

Episcopus Iudum vicib suffraganeis est Patriarcha Aqui
leiensis

Incipit hinc loci XIX. dat. Smetius.

De his vides vid: Iacob. Stuperium Epist. lib. 1. ep. 9. Familie sunt fil
celebres, doctorum, Capedi Parra, Frizimelorum, Gallinarum,
Obizorum. Vide Bernard. Scardeonium de antiq: patauinis.

XXV. Nunc monimenta quae vidrim referam doctorum
illustrimque virorum: In templo D. Virginis minor
lor, Richardus Secretarium vocat, satis pulcro, vidi epita
phium cum simulacrib marmoreis Pauli de Castro Ic.
clarissimi ac Eius Filij Angeli item Ic.ti quod Nicolaus Pauli
N. Angeli F. parentibus posuit, et extat apud Io. Ricardum.

lib. de vitis Ic. modez.

In templo D. Antonij Paduani pulcherrimo et multis pri
us diuis celebratum miraculis, sacellum est marmoreum
rebus gestis Antonij celatis ornatissimum; Egregium
quoque virorum praeclara spectantur ornamenta, vt
Petri Bembi Musarum parentis, cuius obitum non indocto ra
mine olim deflenit Romulus Amazeus; et infiniti alij summi
viri altum celebrarunt ingenium, addito Eius marmo
reo simulacro; et Alexandri Contareni veneti, praeterea
Raphaelis Fulgosij placentini Ic.ti, Reinerij de Forolivij Ic, Ia
cobi Aluaroti Ic, Christophori etiam Longolij Belgae ar
toris CL; cuius Sepulchrum Francofurti Tyrrhi Scrifu
legi. Aluaroti quoq: legitur apud Furbardum qui bi
bas aliorum deseripsit breuiter; monumentum mo
Bitinae filiae Io: Andreae Ic. et vxoris Io: de San Georgio,

De hoc Antonio vid: Mart. Vsuaz: fol. 22. et Gabr: Barr: de antiq: Calabr: libr. 1044.

vide Scradeum

Ap: August: sepulcrum est M. mantua Donatid.

item

Item Fc.

Templum hic D. Iustinæ admodum sumptuosum, quod a fundamentis iam restaurabatur; Diua autem Iustina Venetis summo in honore est, ob victos eius diue et et arbitrantur auspicijs, magna cedo Turcas, nauali apud Naupactum prælio, ita et in memoriam eius victoriæ nummum argenteum eius simulacro signent, et addito epigrammate: MEMOR ERO TVI IVSTINA VIRGO. Est mole et architecturæ ratione nulli secundum, paniniato marmoreo; tori olim sacrum deorum gentilium, fecunt fusse.

Monasteria collegia fir XXIII Virginum XVIII. Templa cum parochias vorat XXVI vid. Scradeum lib. 1. item Barnard. Scardeonium.

Patavini SEPRA contra Antonium suppetias tulisse vide psilm. Cr. XII.

De Bibliotheca illustri, Vincentij Pinelli Genuensis, vide Ang. Rom. Mar. Oddo Med. Oddo de Oddis Med. Io. Ant. Magnius Io. paul. pecunia. Cæs. Barbetta Mus. et Amibal Patau.

XXVI. Antiqua monumenta Romani cum erat de Liuiana quæ iam memoriæ mandani; vidi ad antiqua debis portam egregium de expiratione Tulminum marmor, huius literas iam fugientes ceuorant ab instanti morte Andreas Vangerius, vir doctiss. qui ob eadem illi meruit effigiem suam collocari; Ætat eius pars apud Lud. Carrionem, vide et octogiqp Iam Aldi in voce Iuppiter.

vid Nat. Cyrtz.

Lib. Emend. II cap. 3.

Ad cæmeterium summi templi quoq: duos lapides sepulcrales antiquos vidi; ædes vero Pontificia illes ~~optimique~~ ronunctum templum restaurabantur, opera Frederici Cornelij Card. et episcopi Patauini.

Est hic quoq: marmoreum tzulmium detub in ædibus Rsamusiams, post curiam Vrbis Præfecti, in viro Patriarcæ ad D. Petrum, cuius meminit Hieronimus Mezzuzialis.

Lib. vi hymne certam cap. xi.

Rhamusiana vero familia nobilis eodio patauina, ex qua celebrat manutius pauium patrem Io: Bapt. et Hieronimum, fratres et paulum alterum Baptistæ filium.

Huius elogium non fictum pro orbe vno dat Ioc Scaliger patet:

Hinc antiqua Deum domus Ilium, et inclyta bello
Robora Dardanios expoluere Lares.
Decepti patrias non victi amisimus oras.
Perpetuis res est Græca valere dolis,
Qui vicere suos ideo amisere penates:
At nova sunt profugis regna parata viris.
Arma decent Teucros, vatres sapientia Graios:
Victus Euganeis hostus vtrumq: dedi.
Regna videt Veneto Phrygijs maiora ruinis:
Attiaque a Patauo Hectore terra sapit.

vid Andr. Lymbria cumbrum in Ptme.

origin. fragm.

Venetis cunctis prima origo phaëtontia est, vt mgt Cato q. Graecis occasione mentiendi de phaëtonte et Eridano ebrit, postrid mixta gnb nobilis stirps Troiana, à qb Patauini

extra.

Extra urbem non procul Ateste est oppidulum, sepul
cro et monumento Francis Petrarchae celebre, ni fallor,
nam Leander Albertus Arquatum Montanum dorat.
Hor due Lugduni Bataborum Jacobus Volmarius, Cosmus
Pescarengius et Nicolaus Manfoinus, Angliae factionis
hominis, quod vesam urbem conspiratione facta invadere
tentassent, rapti, et raptae punti sunt. adminis legatis
Jesbonne Nassonis subscribentibus.
Circa vesperam, hinc duci navim ingressus sum, et nocte
fere medio ad oppidum Lenca pervenimus, ubi prani ma
gna navis e flumine in stagnum deducta fuit, et
hora circiter octava Venetias intrami; pretium dat xxx mill
ordinarium XVI solidorum Venetorum.
XXVII. Venetia civitas tam ampla, potens, populosa, dives, ut
prima totius Europae: magnam partem originis suae Pada
nis referre debet; vastante n. Attilâ Italiam, ar tyni
cam obsidente, Patavini facta et supellectilem pretiosa
cum imbecili multitudine in vicinum altum (quae maior
pars est Venetiarum) contulit, iuventute tantum
ad tutanda menia retenta; deinde vero urbe, plu
rimi in paludes suae ditionis quo et pretiosa mercan
bona habitatum ivere; Autor Blondus.
Venetorum nomen a tota gente in unam urbem magni
tamen populi mutar redactum: De his sic scribit Stra
bo: De Venetis duplex est fermo, quidam n. a Gallis cum
appellationis Oceani accolis colonos esse memoriae prodiderunt.
(de quibus dic Q. Curtium). Nonnulli e venetis qui post bellum
Troianum cum Antenore salutem assecuti, hinc e Paphlagoniâ
cursum tenuere detentisse affirmant. et posteriori huic
opinioni adhaerent C. Iul. Solinus, Trogus Pompeius. Cornelius
Nepos apud Plinium amiculum: Ptolomeus Sarmatarum gen
tem Venetos scribit maximam, quae ad sinum usque Bal
ticum pervenit; qui nunc Venetus Hebraeis autem
denotat vagabundus, quod latè processit. Venetos
etiam Ciantes appellatos autor Blondus, et apud Sim
dem Laurentius monarchus. urbis fundamenta VII Apri
lis Anno salutis CCCCXXI iacta esse, quod ipse falsum es
ostendit, ad Annum Christianum CCCCLXX natales urbis
refert: post deletam ab Attila Aquileiam; erant au
tem eito quod multarum urbium opes eo simul conqu
rebantur. Libellus tamen vulgatus Laurentio asse
tit, ar XXV Martii circa meridiem urbis initium ponit,
tribus ad oppidum consulibus constitutis Alberto scilicet
Talezio

In dec. ap. Ital. reg.
Jacusmà
Pet. Petrus ii. elegi. lib. 3.
elegia 4.

xxx mill

Decad. 1. lib. III.

Lib. V Geogr.

Lib. III. hist. Alexand.

1. capite LVI.
2 libro XX.
3 Hist. natur. lib. VI
cap. II.

Lib. 2 Dec. 1 in princ.

Lib. 3 Dec. 1 in fin.

Falerio, Thoma Cardiano, et Zenone Paulo; et his consulatu defunctis, substitutis Luciano Gaulâ, Maximo Lico, et Vgone Fusto; hac de urbinio Patamino desumpta, huic aspiratur Volaterranus, contrarium enim Blondo profitetur Sabellicus. horum tamen diuersitates sic componere et certè mihi quidem, sentit Leandez Albertus (qui Orbis huius descriptionem edidit amplam) quod Gabellari rapta sit Venetarum insularum circa anno CCCXXI, anno vero CCCLVI secundo fundata, ut ita me ver in orbis formam redacta; deinde quomodo aucta amplius describunt. Sabellicus historia Veneta, Leandez, Munsterus, Pontanus, Contarenus, Bembus. Flan. Sansovinus. De hac Sic Cassiodorus: Venetiae praedicabiles quondam plenae nobilibus ab Austro Ravennam padumque contingunt, ab oriente iocunditer Ionij Littoris perfruuntur, ubi alternus aestus egrediens, modo claudit modo aperit faciem recipro cam inundatione camporum, hic vobis aquatilium animantium more domus: est namque terrestris, motu cernitur insularis ut illic magis existimes Cyclades, ubi subito locorum facies respectis immutatas, earum quippe similitudine per aequora longè patentia domicilia videntur sparsa, quae non natura protulit, sed hominum cura fundauit; viminibus flexis illigatis, terrena illic soliditas aggregatur, et maritimo fluctui tam fragilis munitio non dubitatur opponi, quando vadosum littus moles nescit ejicere undarum, et sine viribus tenetur, quod altitudinis auxilio non innatur. Habitatoribus una copia est, ut solis piscibus expleantur; paupertas ibi cum diuitibus sub aequalitate conuiuit, vnus cibus omnes reficit, habitatio simul vniuersa concludit, nesciunt de penatibus inuidere, et sub hac mensura degentes euadunt vitium, cui mundum constat esse obnoxium; in salinis autem exercendis tota contentio est. &c.

Primus huius vrbis magistratus fuit Tribuni, qui vsque ad annum vrbis conditae CCLXXXII duranit; ar tum demum creati duces, quorum primus fuit Paulutius Anafestus, fuit autem in anno LXXXVII vsque ad annum praesentem cum Ducatus titulum possiderit Pascalius Cinoga, horum vitas conscripsere Petrus Marcellus ven. Sylvester Girellus vrbinas, et Henricus Kelnerus Francofurtiensis; multa quoq: de ceremonijs vrbis regimine et moribus conscripsere supra scripti Sabell. Leander, &c. Stephanus Pigius. Sleidanus de quatt. imp. lib. 2. P. Bembus, Simon. Gabriel. Bern. Iustiniang. A. Barlandus. C. Contarenus. Fr. Duratius Henricus Dandulus, Guerinus Piso, vide Boisart poem: epist: 2.

Ourib

1.64 v.c.

lib. 1 decad. de reb venet

circa finem de script. Italiae

lib. 1 hist. circa princip. in epistolis.

in Graecia creatus vocatur et Paulus Lutius

Ducis potestas mixta; eligitur n. ex senatoribus, nec hereditaria urbe possidet; nec autem is sine consilio senatorum agit, aut illi sine auctoritate duris. Ea scilicet est veneta Aristocratia et monarchia ita temperata, ut nec magistratus summi sine duris sententiis pressentia, nec vicissim ille quicquam propriâ ausit potentia sententiis, adeò ut ne progredi quidem tuto tempore belli in medium possit, sine rapitis periculo, nisi sex vizos regionum et minimum comites habuerit.

Blondus narrat, Nicephorum Imp. Graecorum usurpato ita imperio cum Carolo Romanor. Imperat. pacem constituisse, et inter haeddua tantum fuisse; Ut veneta urbs Italiae finitima utrumque reverita Imperatorem, propriis utereturlegibus, et sine bello sine pace multarum partium conferetur; atque αὐτονομίαν retineret; quâ libertate adhuc utuntur, et praesentis legibus conservant et augent. Quomodo deinde orientis insulas subiecerint, Constantinopolim expugnarint, Genuentium fugerint urbs, Blondus alias abundè narrant.

Officiorum ordinem et magistratuum creationis tempora omitto, quum libello vulgari continentur, et aliorum scriptorum diligentia notus sit. Legum tantum quaedam praecipuarum addam: nempe, de ceptu, de ludis, sumptuarias addere lego; quibus omnibus omnis vestitus togatus, utensque, antiquitate viderandus et immutabilis; certus quoque funerum modus constitutus; certati quoque magistratus, quem apud Athenienses olim Γυναικονόμους, qui circa mundum muliebrem constitutas legem observarent; Sanctum n. erat ne ulla patricii sanguinis mulier aut puella in publicum veste serica multa prodiret, nisi nuptiarum die; et quibus nuptiis conviviisque solemnibus adesse moris est: Lege hac lata Ann. post Christum natum 1400. 1403. 1442. et anno inito 1334. ne cingulum superaret sex ducatos, et quae hinc appensa more Germano, ut vagina, cultellus, cochlear. et v. ducatos; item ne aureum gemmis distinctum torquem, gemmis quoque in anulis geraret; alterum n. Coronam tantum eligere licebat. Sumptuaria autem lege, ne solemnia agerent convivia, nisi certis statutisque temporibus, ut circa frias D. Michaelis, et Bacchanalia, A°. 1335 et ne cenam ultra tertiam noctis horam protraherent

ad exemplar fere Lacedaemon. ex Lycurgi instituto.

Libr. Decad. 2.

De magist. Athen.

protrahierunt, Anno 1355. Praeterea videndus Postellus, de ratione ambitus in deligendis magistratibus: De modo dotis praescripto: De Duumviris Farinarijs quos vulgus providadeos appellat: De electorib. magistratuum, et sortito fiant: De iudicandi formâ: De Novemviris navalium: De xxviris causarum capitalium. De magnis comitijs: Qua arte regionem suam magna furum ac nebulo turba liberaverunt; De Triarchis: de vigilum praefectis et longe plenius omnia ad Reempub Venetam pertinentia describens Caspar Contarenus.

Aliam ac plane nova de hoc ritu originem adfert Becan. lib. 9. orig.

De more autem annulum in mare projiciendi, originem habente ab Alexandro III. apud Venetos latente, propter Frederici imp. in ipsum odium, Anno 1177. Non. Kal. Aprilis ipso ascensionis dominici festo: alijs item quamplurimis, Vulgari libellus, et passim apud dictos Rationes reperitur. Senatus togis purpureis indutus, primisque auriis, senatorij omnes aetate, prudentia et gravitate praerendi.

Verum cum mei instituti non sit urbem tam amplam et varam describere, ubi ingens orbis in urbe fuit, et hasionis otar, ad elogia veniam quorundam, ne fatigatymatoruei magnitudine onerisprecumbam: Ac imprimis vere de ea dici potest, quod Flav: Vopiscus de Alexandria olim; opulentam dixitem fecunda, in qua nemo vivere otiosus: Petrus Curtius sic canit:

in vit. Saturn.

Unde urbem Romam veneta spectamus in urbe?
Haec ruit heu, crescit fluctibus illa suis.

De Venere etiam celebrata Cypro eodem Veneto deligente, vide Mollam. Scaliger pater hor. hor. recitavit carmina:

vide Becan. in orig. Sarnaz: eleg. 13. in princ. de magnys urb. pag. 2.

Pernia barbaricis tellus Oenotria furmis
Pertulit impositi pondera dira iugi.
Ipsa suos fleuit populares Roma quirites:
Serpsit et indomita noxia tela manus.
Haud tulit hoc Genius: cuius fatalibus auspis
Tutior in medio Roma renata mari est,
Clara virum virtus animo: insatiata cupido
Imperij: vasta non numerantur opes.
Juppiter, haud temere tua sunt ita disserta coeli
Moenia, si possunt tangere parte cares.

Vide Jac. Zannazarium lib. 3. Elegy. et Epigr. libb. 1 et 2. Vide al. Travaglia comedia d'Andrea Calmo l'atto 2. Scena 1. Horat. epistol. libro 2. epistola 1. et 3. Georg. Fabr. in Itinerar. Rom. ad Ant. Carthusium: Chytraeum vide Itin. Itin. Andrea Lymbiri.

Dice un libro volgare ryd. mirauigliosa grandemente che quisti Signori volliro armare il popolo loro et non prim tosto della progenia inlib. servirsi vide Nonium Disc. VIII. fol. 233.

futura

pulcrum est et hoc Gallicum quamdiu mundus plenum :
Sonet 125 des Regrets de Bellay contenant la descriptio de venize.

Il fait bon veoir Magny ses coions magnifiques ;
Leur superbe Arsenal, leur vaisseaux, leur abordz,
Leur S. Marc, leur Pallais, leur realte, leur portz
Leur changes, leur proufitz, leur banques leur trafiques.

Il fait bon veoir, le bec de leurs chapprons antiques,
Leur robbes a grand manche, a leur bomet sans bord,
Leur parler tout grossier, leur gravite, leur port,
Et leur sages advis aux affaires publiques.

Il fait bon veoir, de tout leur senat ballotter,
Il fait bon veoir, per tout leur Gondoles flotter,
Leur femmes leur festin, leur vivre solitaire.

Mais ce que lon doibt le meilleur estimer,
C'est quand ce vieux coquins vont espouser la mer,
Dont ils sont les maris et le Turq l'adultere.

De venetis dici posset quod Cicero de Romanis dixit primum Luxuria publica magnificentia diligit et Mercatura vide et : Beccari Venetia orig. lib. VIII. et V. stratij Jul. Exercit. c. cap. 3

Fa: Straparole dict: Venise est une cite treshonorable veu le bon ordre des magistrats et abondance des gens estranges. 2.

Aux nuicts facet. 1. Fab V.

Marchio Vastie Alphonsus Caroli V Imp. exercitus Dux, intras Armamentarium Venetum ellis manset usque ad vesperum, detentus varietate armorum et copia, et addidit se quin apparatum bellicum quatuor Italiae urbibus praeferre.

Venetae meretrices vere scirentur olim suas habebant aedes vulgo Ramparorum usque ad annum circiter CCCC XXI. nisi ma liebribus vivebant, habentes praepositam matronam rusticen vel vel meretrici, cui dabatur pecunia ex tantum tempi quantum dende quant diuidebat aequaliter singulis mensibus, nunc vero liberae magis intantis insinuantur.

in Gia

Lactantij de soc instit sententiam vid. lib. 6. cap. XXIII.

Venetos ab Imperio liberos esse ex privilegio dicit Bartholus Jc. idemque approbat Jason Maimus, et in bulla aurea se dicit scribit Albertus de Rosatis

in l. hostes a de cap. et l. cunctos pop. vol. 3.

Froisart dit ainsy que nous l'avons experimentee que venise est l'une des reines villes du monde pour les estrangers.

De lingua Venetorum quae rudior ita quidam scribit, Gli Venetiani sogliono accopiare et accombinare tutte le lettre insieme, come fogliono li fanciulli qui apprendono a legere.

Vide quoque pontanum in Dialogo suppatij et Herrici.

In libello volgare si legge che in questo mare di Vinetia sono pesci più grossi, che in qualunque altro luogo, benche minori, perche molti fiume ui ronorrono.

Cinque

Cives etiam nobiles et patritij mercatura admodum
sunt studiosi, cum Italiae nobilitas malit sibi arquirere
nobilitatem quam alat, quam alicha dirigendo, vanum
nudumque nobilitatis nomen more Gallico, (et art. post
lus) vel etiam Germanico praetexere.) multasque mag
opes arquirunt. Lipsius parum idoneum Reipublicae
munus ad Reipublicam esse putat, quorum dis et admittat ab
exemplo: Vetus nostratibus mercatura: non olim plutar
cho: qui ait dignitatem fugisse: atque commoda ex regio
nibus Barbaris afferret, amicitias cum dynastis conciliaret,
et ad multarum rerum peritiam conferret.

De mag. Atheniens.

polit. lib. 3. cap. 5. et notatis

in Solone

Sermo venetis rudis et ab elegantioribus Italiae populis
irrisus.

Venetiis iste Neandro e solo vectigali quotannis viginti
ducatorum millia rapere dicuntur.

Nunc ad praecipuas Venetorum Familias transgrediar
YPATIA ex qua Duces Vrsus III. Theodatus filius Vrsi IV
praeter infra dictas familias nobiles et quae minuit:
Mulorum, Bendettorum, Badoerum, Bassadonorum, Baro
rum: Bernardorum, Valerorum, Raynerorum, Maynorum,
Hemorum Marinorum Cuizanorum Gargoniorum
ANTHENORIA ex qua Dux Obelerius cui collega Beatus frater, hic
valentinus minor natu frater; qui deinde solus ducatu obtinuit.
Massalorum familiae doctissimus Laurentius obyt 1556.
sunt praeterea in urbe nob: Fisij Bizamani, Natalij Ga
brielij. Gerardi, Anantij. Pontetremoli, Comendoni, Maiori
Sendrilani, Semij, Bataij, Cavalij, Salomonij, Manolessi.
PARTITIATIA: ex qua Duces Angelus cui collega filius Joannes, quo
abdicato Justinianus filius et ex eo nepos Angelus suffecti, fuit An
geli prioris quoq: filius Vrsus XIII Dux; cui successit filius Joa
nes huic frater Petrus collega quo defuncto Vrsum filium natu mi
norem assumpsit, filius dicto Joannis maior et dictus a Co
mactrensibus raptus, et occisus Badoarius nomen: videntur sita
dem Badoarem assumpsisse cognomen. Ex quibus Vrsus et Petrus filius fuere duces
Manasses vixit sub Michaele Vitali 2. Jacobus 1476. Sebastianus. Hucon.

Badoarij patritij mem: compus in Justino lib. 2.

TRADONICA: Petrus Dux ex Pola Hanc familiam traduxit, filium
Joannem collegam assumpsit, haec postea Gradonica, ex qua Joann.
966. Marinus Class. praef. Marcus X triennio praefect. et deinde XXIII.
Petrus Dux XLVIII. Bartholomeus Dux LII. Joann. et LV Dux. Joannes.
Marcus Dux Cretae. Joan. leg. ad Ind. Pamon. Paulus 1503. Aloysius. Fred.
CANDIANA. Petrus Candianus XV Dux fuit, Petrus huius filius
Dux XVIII, huius filius N. Candianus Dux 20, post quem Petrus filius
successit, qui cum filio infante trucidatus ob tyrannidem; Vitalis
Petri fil. 23. Dux. Volatoranus mem. alind Petri Episcopi F. praesulib
Gradensib.

VRSEOLA

VRSEOLA. Ex qua petrus Vrseolus sub Canoriano classis praefectus, qui demòe Solestre fuisse dux XXII, cui filius Venitis forte an Petrus 25 dux; collega habuit filiu Joan. et successore Otgonis pil. cuius frater Vitus infeliciter imperiu tentavit. Dominicq consanguineq.

MAVROCENA. inter primarias numerata Anno Christi 980 cum magnas inimicitias cum coloprina gerebat. Ex qua Dominicus a Coloprinis occisus. Hoc quoq: tempore Joannes vixit; Stephanus Legatus a Henricu Imp. sub Ordelaphol Faledro, sode tempore vixit Marinus Legatus; Dominicus Dux 36; Marinus Dux 43, Tomasina uxor stephani Pannon. regis. Agneta antistes 835. Thomas patriarcha Constant. Roger praef in Gen. Michael praef. fadera, Andreatius, Marcus Leg. Nicol. Michael. dux 60.

CALEPRINA, primaria, Ex qua Stefanus ad Ottonem secundum dirigendo Imp. contra Venetos certavit. Tres Enius filij a IV Mauroenis trucidati.

CAPELLA. Ex qua produxe orti illustres Franciscus Vostarinus et Matheus, cuius meminit Coriolanus, at Antemius procurator ruius Tecn. 27. Albanus ad Imp: Fredericum III expugnand: missus Jo: q Lutet. obiit Leg. 1559. petrus Eius fil. Vivent. Imp. et Eius filij 1541 victor. Pabeq. Andri lud. Paulus. F.

LAVREDANA. celebris anno 900 familia; Marcus sub Francisco Dan. paulus praef. Tarvis. Aurius in creta missus. Petrus contra Tergest. Praef. Ludovicus Legatus Pisani. Aloisius munit muro istymum. Jacobus Imp. maris. Antonius Imp. mar. Andreas munit praef. Leonardus Dux LXXIV. Franciscus triem. praefect. Bernardus Andreae F. orat. Petrus LXXXIII Dux

CONTARENA Ex qua Dominicus Dux 29. Jacobus Dux 46. Henricus class. praefectus 1097. Jacobus dux XLVI. Stephanus bello contra Ligures cecidit sub Andrea Dan., Andreas Legat. ad Pannon. regem Dux LIX. Nicolaus legat. Cluniae. Zacharias legatus ad Lud Pannon. regem. Anton. ad fadera Praef. Franciscus ad Croia Legatus mil. Angelus legat. milit. Hieronimus class. Imp. Laurentius div eloquens. M. Carolus Cont. Praefect triem. Thomas Leg. Alexandri. Francisc. Marcus. Gasp. u.

Tuphus ap Fr Barbar. sub monum. Sivad.

Aloisius mem. Mod. Altinin. Tom. 1 lib. 5. c. 1.

SILVIA. Ex qua Dominicus Dux XXX. posthunc meminit Cor cognominem Veneta Historia zeppeli nisi aliud sibi postri assumpserunt.

FALERIA sive faledra. Ex qua Vitalis 31 Dux; Ordelaphus 33 Dux. Vitalis legatus ad Henricu Imp: Nicolaus 1390. Marinus LVIII Dux rap. plex

DANDVLA. Dominicus legatus A° 1072. Henricus Dux 40. Marcus q Gal Lupolim tenuit. Rainerius Venetae classis contra Genuenses praefectus, Gilibertus 32 triremium praefectus contra Graecos, Jacobus eod tempore class. praefectus: Joannes Dux 47. Andreas class. praef. contra Genuens. Henricus ad Eman. legatus. Franciscus. Andreas; Duris. Carolus. Simeon. Marcus Fr. Matheus Eius filius Lilia 1566 Dux Ista

MICHAELIA. ex qua Andreas Legatus sub Vitali Falezio et Vitalis Dux 32. Dominicus Dux XXXIV. Bonifacius Mirgaue q primus Venet canonicu dogma assumpsit. Vitalis secundus 37 dux. Joannes praetor Constantinopolitanus et deinde fadera. Marcus XVIII triremium

Petrus lib. 6 Ep. Bomb. 21.

minum praefectus. Stefanus ad Aragonum regem Legatus, Dominicus classis praefectus, Fantinus legat. ad Sfortiam. Melchior legat in Corsicam. Vitalis Patriarcha Ven. Sozzo ad Henricum Polon regem missus.

IVSTINIANA, Se hac legatus ad Ramonia regem Vsatus, quem idem esse puto cum Vzso quem Marcellus paulo ante ad Henricum Imperatorem missum scribit; fuit celebris Anno iam 800. Sub Michael vit. 2. Franco Emanuelis ois pent Ger familia extincta bello excepto uno Sassis intiato a quo restaurata; Laurentius miraculis clarus. Leonardus Bernardusq: filius senatoratoq: Pantaleon Patriarcha Constantinop: Beletus xxvii triremium praefectus contra Graecos. Justinianus xv triremi. praefect. Pancratius q Justinop. deficiente redituxit. Marcus pr. Zancratio in Creta occisus. Nicol. leg. in Cret. Thadaeus Tergest oppug. praef. Petro Vsatus leg. ad Sfortiam. Federicus ad Ghaiid. Antonius. consil. Leon Gardg. Laurentij F. orat. Petrus hist Venet. Laurent. Patriarcha.

POLANA, ex qua Petrus Dux xxxv. cui frater Joannes et filius Rainerius, classis contra Hemanuelem praefecti; Joannes eps, Dominicus. Marino et Francisco patri et fratri pos. Tri phon Bernardus et Bernardinus. 1566. Nicolaus Vinitae classis praefectus rapto a Genuensib.

vid. volater. l. 4.

ZIANA, ex qua Dux 38 Sebastianus, huius filius Petrus 41 Dux, qui secunda coniuge habuit Tancredi Sicil. regis filia. Andreas legatus in Creta. Hieronimus Triem. praefectus. Theophilus praetor Constantin A° 1571. Bello contra Selimum navali fuit summus Imperator Hieronimus Zantus, eo bello trium praefectus fuit Petrus Zantus.

MASTROPETRA, Aurius Legatus Constantinopolim missus ad Hemanuelem; hic cum in eum omnium bona intenderent quod esset singulari in patriam pietate, et stilicidum patrio di gerent constantor adhortatus est; tandem tamen dux 39. relatus; Paschalis Legat. ad Sfortiam. Dux Lxv. Marinus pobi Morenini legatus. et Stephanus. Dominicus mazis Imp. Francisc Patriarcha Venetus. Ludovicus. Domin Franc F. ob. 1513. Martius patriarcha 53. Nicolaus Brixianorum praefectus.

ZENIA, Marinus Praetor Constantinopolitanus ex Venetis primus. Anno circiter 1206. Raphael. praefect Cretensis militaris, Theophilus praetor Const. Rainerius xlv triremium praefectus qui post Dux 44. Andreas praefect. Cret. Joann. Legat. Cret. Carol. praefec xiiii trirem. Catarinus legat. ad Pesar. regem. Jacobus Feltrij episcopus. Joan Baptista Cardinal. Simon apud quem magna antiquitatum copia; Petrus classis praefectus sub An. Dandulo. Rutilius eps S. Marci ex Bembum hist. 5. Anton. A° 1390 ad Ferdinand. regem Bat: 636.

Viri ex hac urbe docti produxit multi; ex Bembis, Barbaris, Manuzeijs cos. ito Bruno a Sole Jc. Jo Andreas a Cruce Med: Ant: Polus. Hieronimus Niger. Jo: Bapt: Benedictus, Jo: Bap: Bernardus. Nicol. Contarenus, Jo Gabriel. F. polylaureatus, Natalis eo Comitibus; Nic. Erizzeus Jc. Nicol. Suxiantis.

Tavis

TRIVISANA, ex quâ Joannes IX navium contra Genenses praefecti, sub Petro Ziano. Nicolaus Legatus in Cretam. Leonardus. Dominicus Legatus ad Roman. regem, Melchior Legatus mil.; Angelus classi padi praefectus. Stephanus ad piscariam munendam praefectus. M. Antonius Dux LXXIX. Joannes Patriarcha Venetus. Andreas quoque auratus. Hieronimus Episcopus Cremonensium. Zacharias vir doctissimus et quem filius suus non patri similis, Camillus, Pannon. Aloysius F. Dominici. paulus Francisc. Lud. Mar.

TEPULA, Jacobus Cretae praefectus duraria potitate, qui domo Dux creatus 42; Andreas filius. Laurentius 45 dux; Baramo de occupanda Tyrannide rogitans a suis oppressus. Stephanus III trium praefectus, paulus Jacobus filius ad Cath. Ferdin. Rom. reg. filiam Legatus restituit; is Stephanus Benedicti F. 4 lib. x Academ. contemplationum lib. compositi editos Bas. A° 1590., Nicolaus Rodigii praetor ad quem Caelij lib. 6. Bello Turcico A° 1571 fuit tumultum pacificii Donatus a Almorus.

LIPPOMANA, ex qua Aloysius Veronens. Antistes vir doctus. Marcus utraque lingua doctus. Hieronimus apud Mamut. Joannes praefect. Tarvisinus; petrus Veron. Episcopus to. praef. Brixiensis Ep. Fr.

QUIRINA; Dominicus in Cretam Legatus, Paulus Cretensium praefecti Ducarius, Leonardus classe. Praefect. contra Graecos; Andreas classis Venetae Praefecti, Dominicus Patriarcha, Bartholomaeus patriarcha Venet. XL. Hieronimus Patriarcha. Laurentius JC. Tadeus JC. 24 ann. A° D. 1452. Hieronimus pr. Hieronimi. Jo. Andreas pfecto Cretae 1555.

GRITTIA; Joannes Cretae dux militaris sub Petro Ziano, conservat. cretens. casus Laurentius, Triadanus Imp. maris; Andreas Legati militaris et LXXVI. dux, Franciscus trium. praefecti. Laurentius Andreae fil. Legatus ad Solimanum. Aloysius Legatus mil. Ludovicus fil. notque Andreae duos summae apud Turcam auctoritatis, quir filius fuit Antonius qui Quinque Ecclesiensis in Hungaria. et et Josa mus antiquitatis amator. A° 1571 Bello qui contra Turcam gesti pr. cum pontifice et Hispano fuit triennium praefectus Hieronimus Grittus.

CORNARIA, ex qua Andreas ad Pontif. Rom. Legatus anno 1340. — Marcus ad Pannon. reg. Legat. Casus in Creta dux 58. Andreas. Petrus Legatus contra Pataninos; Franciscus ad Tauridam retinend. praef. Antonius ad Pann. regem Legatus, Paulus ad Philippum Med. Ducem Legatus, Georgius mil. Legatus; Marcus cum filia Jacobo Cypro Regi nupta hunc patrui Jacobus et Andreas. Fredericus Legat. milit. Senezium, Georgius Catharinae reginae Cypri frater; Angelus Pont. Rom. Gregorius XII. Gregorius Patriarcha Venetus. Marcus cardinalis, Franciscus Cardinalis. Jacob ad Caesarem Legatus.

BEMBIA ex qua Anno reparat. 1340 Bello Genuensi accubuit Benenatus. Aloysius Legatus Petri Mocenici. Marcus a Cypriis occisus. Bernardus Bembus ad PP. Innoc. orator, Franciscus Bembus Patriarcha Venet. Petrus Cardinalis vir doctus, Torquatus petri Bembi ex Mozosina fil. Franciscus Rodigii praetor nominat. Caelij

Forsi hic et mon. fo. Matteo Bembi praetoris.

BONDELME

CONDELMERIA familia dedit Johannem in Galtidensi obsid. ligatum, Alexandrum nauis praefectum in vita Gritti, Gabrielem card: qui facto pont: Rom: Eugenij IV nomen assumpsit, Angelum quod prius, Franciscum Cardinal: Andream patriarcha Venetum qui fuit 1459.

GRIMANA, ex qua Marinus legatus in Pannonia A° circiter 1350, Antonius classis praefectus et inde LXXV dux, Marcus classis 36 terminii Imp. et patriarcha Aquileiensis, victor procur. et orator ad Henricum Gallor. reg. II. Hieronimus orator ad Pont. Paul. III. Hieronimus victoris Pater. Dominicus Grim. card. Marinus Dominici nepos Patriarcha Aquileiensis, et card. Joes duo fr. Patriarcha card; M. Ant; petrus, Vincentij, fres Aloys. Octaviang.

VENERIA, ex qua conspiratione Cretensium refud Gabriel 1366. vel circa, Antonius LXI Dux. Leonardus legatus Mediolan. Jacobus triem. praefectus. Franciscus legatus ad Matt. pannon. regem. M. Antonius ad Pont. Jul. 3. legatus, Franciscus dux LXXX. Sebastianus Venerius Dux class. Venetae contra Turcas LXXXV Dux. Romae Mioparonum Venitorum praefecti bello Gallo Lib. IX. Luto. mem. Ferronius, Andreas A° 1452 ab Imp: Friderico equestri ordine donatus, Vincentij mem: Bembi in Epistolis note Leon. X Pt. consecr. lib. 3 ep. 23, fuit Marinus praetor anno 1583 patavinus. Cristophorus Franciscus ob. 1556 Daniel qui obijt 1557. Jo Jacob Cordin 1480

PASQUALICA, ex qua Calergi cretensis frauds perire, Marinus et Laurentius A° circiter 1360. Nicolai praetoris Cypri mem. Coriol. petrus Legatus ad Emanuelem Lusit. regem fuit tiste officio; Ludovico vita fraudem dixit, Andreas

Lib. II.

ZOPRANTIA, meminit Coriolanus victoris legati Innocentii Imp. Benedictus et Joannes Imp. Federico III et Eleonorae conjugi suae obviam illi alijs missi. Benedictus patritius Romae ap. Minerva Jcultus. Franciscus F. Jacobi anno 1551 mortui.

MOCENICA, ex qua Petrus Legatus in Cretam missus A° circ. 1367. Joannes Clugiae Legatus, Leo ad Jadram retuperiad. Legatus. Thomas Dux LXIII. Petrus maris Imperator Dux LXIX. Leonardus petri Juris pater eloquent. Senator, Joannes LXXI petri frater et Nicolaus. Thomas class. Imp. Lazarus ad Alphons. Ferrar. dux Legatus. Aloysius LXXXIV Dux Andrea mem. Feron. fol. 99. et videnda. Copia Coriolanus. M. Ant. eps Cenetens. tempore Sixti V. Ludovicus. M. Antonius.

Fr. Barbarus dux circumgalli.

BARBIA, ex qua Pantaleon legatus ad comprimendos in Creta Graecos 1367. Joannes Barbus Patriarcha Venetus 44. A° 1349. Paulus vir insignitae doctus. Nicolaus vir magni ingenij. Paulus secundus Pont. Rom. Barbarus, petrus. Ludovicus Abbas D. Justinae patavin, Leonardus Vicomes Jcsultus. pancratius primarij praefectus ad padu. 1270.

MOROSINA, ex qua Thomas Patriarcha Constantinopolitanus, Nicolaus Dux Venetus, a Bello contra Selymum navali A° 1571 fuere. Andreas, Jacobus, et M. Ant. Morosini Navium praefecti, quorum meminit Contarenus: in veteribus poemat: Bembi sunt sonetti ad M. Benedictum Morosinum.

TRONIA

TRONIA, ex quâ Donatus tergestinus praetor. Anno circiter 1380. Joannes ad Calcedē opp. Nicol. Dux LXVII. cui filius philippus Philippus ad Jul. III PP. orator. Bello Christianorum contra Turcas Duces Austriaco Columna & Venetio A° 1571 fuerunt terrestrium praefecti Hieronimus, Franciscus, & Andreas Trom, Sanctus Trony ex Gallo fuit condemnatus praefectus, sub tempore Hector Jadrus Eps et nomes.

FOSCARIA, ex quâ Franciscus ad Panno regem Sigism. Legatus 1410 Dux LXIV. Aloysius ad Philippum Mediol. Legat. Nicolaus ad Maximilianum Imp. Rom. fil. Legatus. Paulus Patriarcha Venetus 45. Marcus summi consilij Dic. Ludovicus Jc. Jacobus qui classis imp: et ad Henricum Pol. regem Legatus. vid. I Pan. Hieron. Eps Torcellanus.

DONATIA, Jacobus ad Florentinos Legatus. Hermolaus Legatus mil. Franciscus LXXVIII Dux. Joannes orator eloquens. Thomas patriarcha Venetus. Hieronimus et Ludovicus praetores prudentesq: senatores. Nicolaus patriarcha Aquileiensis BS. Bernardus anno DCCCLII legatus ad Imp Fredericum III. Venetus militare, Jos qui praefectus festo apparatui in honorem Henrici Valesij facto fuerat, Mannus ap. D. Ant. Sepul Patavij, Bartolomeus et eius fil. Andreas ordinis eq: Dic. Petrus praesul patavinus.

MARCELLA, Jacobus Ant. ad recipiendam Rhavennam missus. Nicolaus LXVIII Dux. Petrus Legatus mil. filius Jacobi Ant. Jacobus Imp magis, Franciscus praefectus veronensis. Hieronimus Legatus milit. Ludovicus nomium contra Turcas effectus. Alexander Dux militaris, Petrus histor. vid. Jani Lamonij panegyrin ad Jac. Ant. Marcel. Petrus Jac. frater Episcopus Patavinus, Jacobus vinus rebellis in bibliotheca, Crystophorus Jacob. pater. Induit mpos.

EZZIA, Paulus Praetor Chalcidis. Antonius Agrarius legis praefectus, Caspar cui agrarij sunt horti, Sebastianus vinig. gyrgia Bibliotica. Andreas D. Marci procur. q ob. 1366. M. Anton. Ezzo raptus Decembrium A° 1599.

BARBARA ex qua Zacharias Venet. contra Turcas Legat. militaris. Hermolaus ad Maximil. Rom regem Legatus. Franciscus Agrarius legis praefectus. Victor cohortium praefectus. Marcus patriarcha Aquileiensis 84. cui successit. Hermolaus, Damice patriarcha XCI. Andreas, Marci prem. Andream vorat. Franc. Barbarg. M. Antonius ad Selymum A° 1569 legatus, Josaphatus qui dux A° 1470 et Litimiraria Tanensis ar persicum conscripsit. Antonius qui A° 1580. D. Marci procurator. Leonardus. Albysius q obyt 1485. Daniel legatus in Angliam anno 1551. cuius bibliotheca a Strandero laudatur, A° 1571 bello contra Turcas fil. Dalmatus praefectus Francisci 70 q Zacharus provisor scribitur in epist. ap. Scrad. 300.

eius vita vid. ap. Abbat Spanhemens. et Jovian Sabel. hist ven. bizo.

De re vxor. l. c. 2.

BARDAICA, Augustinus Bard. Patavin praefectus. Marcus LXXII Dux Augustini frater. Augustinus praefectus classis contra Turcas, Franciscus consilio maximus; huius filius Hieronimus, Tarq X. Nicolaus vicecomes praef. Jacobus q obyt. bello ex Peloponnisiaco 1466.

de reb gestis Alphonsi reg

PRIULIA.

PRIULIA. ex qua Nicolaus praefectus Ronezensis, Franciscus clas. Imper. Laurentius Dux LXXXI. Hieronimus huius frater natu maior LXXXII Dux, Vincentius Maria Explorator ad Turcam missus Famagusta obsissa A° 1570. Aloysius Card. polo admodum familiaris. Franciscus A° 1580 procur. S Marci. Jacobus Nicolai pater. Dominicus praefectus calcariensis.

LANDA ex qua Petrus Dux LXXVII cui pater Joannes, filios habuit Joannem et Franciscum. Marcus Patriarcha Veneto 1410 Vitalis J.C.ti Franciscus ex patriarcha 1416. M. Ant. Landus et Aloysius praefecti triremium bello Turcico A° 1571.

Sunt praeterea nobiles et celebres familiae, quorum quaedam jam pereunt. Anafestorum, Tagalianorum, Leonum, Cornicularum, Mastalitiarum, Cepariorum, Fabratiorum, Monegariorum, Galbarorum, Trasmundorum, Mauritiorum, Ortianorum, Bolanorum, Baxegiorum, Barbolanorum, Senoliorum Seliorum, Tribunorum, Auriorum, Flabaniorum, Gussonorum Viariorum, Sanutorum, Carceriorum, Praemarinorum, Longorum, Naugarolorum, Betanicorum, Tomstiorum, Suprantiorum, Basiliorum, Basiliorum, Ruzanorum, Celsorum, Abramiorum Bragadinorum, Fontanorum, Emorum, Stenorum, Lombardorum, Caravelliorum, Fundatorum, Galbiorum, Molinorum, Cochiorum, Vendraminorum, Bolaniorum, Legiorum, Diedorum, Miniorum, Grassiorum, Pisauriorum, Zaccariorum, Goriorum, Polanorum, Corneliorum, Aragariorum, Naugeriorum, Valarefiorum, Victuriorum, Pasqualigiorum, Suriziorum, Pontiorum Geniorum Amidiorum, Bonorum, Sorapariorum Sopoliorum Ginogiorum, Pisanorum ex Pisa Maurorum, Canaliorum, Capellorum. Marcell.

Munst. in Pisis

Ex qib plurima duces habuere, quos mimo notani, et disseruntur a retoris. Ducum Veneto nominum et vitas refert Petrus Marcellus, et Giraldus. Episcoporum sive patriarcharum catalogum dat Leandri, qui et viros eruditione illustres memoriae aeternae consecravit.

Subditis provinciis dant ex senatu praefectos ad XV menses cum visum tam utile esse quam brevem potestatem quae magna sit arbitrentur.

Orat. pro L. Mur.

Oderunt Veneti et de Rom. olim cuiro sumpsit privatam luxuriam publicam magnificentiam diligunt. etc.

Dice il Solito. Sono li Venitiani generalmente belli huomini di molta gomesta e di poche parole et oltre ciò molto civili le lor donne all'incontro non son mai vaghe che belle, e vestono superbamente.

Dice rossy: che sia qui pesce bino Venetia sola in un mese che Roma o Napoli in un anno

it che sia mentione tanto d'artiglieria ragionevolmente ornamenti d'ogni sorte d'armare durento millia persone in un sol giorno.

Palatin.

Palatium Venetum quam magnificum quamque ornatum picturis statusque rarioribus, vulgari libello, partim latius narratur; meminêro quinque Leander et Stephanus Pighius; cui contiguum D. Marci templum summopere visimus marmoreum, sed obscurius ob antiquitatem, pavimentum omne ex opere tessellato varium; superficies et parietes musivo constabat opere laboriosissimo. Narsès teste Blondo sic aedificam posuerat D. Theodoro martyri sacram; cuius quoque operis oratorium SS. Menae et Geniani. Habet porticum in qua sepulcra ejusdem ducum spectantur cum epitaphiis, quae in vitis eorum videre licet. In vestibulo vero templi quatuor vasa deaurati equi, qui olim Romae ex aere triti Constantinopolim translati dicuntur, inde a Venetis occupata a Francis urbe Constantinopolitana Venetias traducti. Reliquiae sic plurimae vel corpus D. Marci ex Asia A° DCCCXXVII advectum. Sic quatt. etiam solum translatum. Item corpus D. Isidori martyris ex Chio insula translatum, anno M C XXV. Legi item in quadam inscriptione Tamiram Christi a Bessarione Venetis dono datam. Stalg. ad Card: aiunt Ven: patinam esse insigni magnitudine solidam e smaragdo. Exec. 135.

Ambitus urbis VIII mil. passuum, palatia in sa 110, fontes publici 148, statuae marmoreae 164, aeneae 24.

Thesaurus quoque D. Marci monstratur infiniti pretij, de cuius translatione divae vitam Justiniani particular. a Marcello descriptam. Il Jul. Cesare de Solis in suo libro volgare dice così: Che egli è di inestimabil valore il qual consiste in doddici corone regali, con doddici pezzi di fino oro, riccamente dati con gran numero di smeraldi, esposiri, topasij e rubini con perle di smisurata grandezza; se vedrà anco avanti l'altare di San Marco, (che in questo luogo si mostra il Tesoro) tre corni di liocorno, con molti grossi carbonchi agate grasse, calici d'oro: e tra altri vi n'è uno di disusata grandezza tutto adornato di gioie ricchissime; vi è un grossissimo rubino, incensieri, croci d'oro, candelieri, et altri vasi sacri d'incredibil valore. Il corno del Doge è di tosto, cinque cento milia scudi, con un carbonchio d'inestimabil prezzo. Vide sic pag. Hieralem prodromum fol. 272 et seq: qui et templum ipsum describit, vulgari lingua a Jul. Cesare de Solis sic descriptum; la chiesa di San Marco è tutta incrostata di marmi, dentro e di fuori: esp. ita di marmo con V porte di bronzo una superba facciata adornata di più di 350 colonne di porfidio stupentmo. esp.

Vide de hoc templo Coccium autore et de viatu pet. Justin. libr. 2 hist. ven. pag. 29.

Vide Sansovin. lib. 3 mirabil.

Antea.

Ante templum est forum ædium Venalium amplissimum, omnigenis mercibus, Sportis, Ludiis, necessariis, ac fortissimum.

Inscriptiones antiquas aliunde et arbitror allatas huius urbis exscripsit Smetius numero V.

Et N. Chytræus recentiores collegit inscript. et epith. et Ant. Corn. Sabellici prælij Valeriani, Sebast. Foscarini, Thom. philologi Med. Laurini Curtij, poetæ Nic. Crassi. Anton. Volb. Norimberg.

Pontifices ex qua urbe Romanis dati Gregorius XII. Eugenij IV. Paul. II. Innocent.

De templo Charitatis et reliquijs Donati vid. vitam Dom. Murgar. ædes Clementis in vit. Polani; canob. virginis qd. exurgere tenent, et ædes Matthei Apostoli in vit. Dom. Mauror: porta Rinaldi in vit. Seb: Ziani, Oratorio D. Marci in Petri Secol. vita.

Venetam Bibliothecam quam libros tam Græcis quam Latinis instructissimam habent, instituit Bessarion Nicænus, vir doctissimus et clarissimus card. et patriarcha Constantinop: et reipub. Venetæ donavit: de qua donatione extat eiusdem epistola apud Ang. Roccam.

Est hic tuerisque marmorea artificiosissima, cum Edicula item marmorea, egregijs statuis ærea Jacobi Sansovini optimi artificis ornata; qui etiam colossas fecit statuas Mercurij et Neptuni ad gradus Palatij ex marmore.

vid. vitam Dom. Mauroceni 36 Dux.

Sunt et duæ columnæ ingentes marmoreæ ex insula Canaleo ex Altino translatæ, tertia in ripa demersa, recte per Lombardum quendam Architectum; qui impetrarunt ab eo ut alia ibi ludere liceret, instituerunt lectisternia aliqui ludo; fitque hic plerumque malefactorum supplicium, columnæ oni superimposita D. Marci insignia Leo alatus, altera cuiusdam D. M. statua humana.

Sunt etiam tres primi, quorum bases ærea, his inscriptionibus: Optimo Principi Leonardo Lauredano Duci Venetum Anno eius IIII Procuratore Paulo Barbo M D V.

Credo, diebus feriatis et solemnibus vela ad eos insignium venetorum erigi, quem Romæ in rostro Angeli fieri vidi.

Est hic templum antiquissimum, de cuius restauratione hor legitur in frontispicio epigramma:

Hanc urbis ædem non vetustissimam solum sed et augustissimam, Senatus Venetus antiqua religione obstructus magnificentius pecuniâ publica ædificandam curavit. Anno M D. LVII summa Benedicti Massini antistitis curâ.

Nauatia

Nanalia demdo Venetorum vidi, ruius descriptionem
videre licebit apud Pigginum. Est ad portam Mor
moradam inscriptio hæc:

Victoriæ Nanalis monimentum Duce
Inclyto Pascali Marcello Anno ab urbe
condita M. XXXVI. Anno Dom. MDLXXI.

1038.

Sunt præterea templa: Virginis miraculorum insignitum
Zacharia, pulcrum pavimento columnisque Marmoreis
consecratum anno MDXLIII ab Episcopo Io: Lucio Sta
phileo. Sobi B. Zacharia corpus quiescit, et S Gregorij
Nazianzeni ex Constantinopoli translatum

vid. vt. Ang. partal.

In templo S. Theodori Eius Dni corpus ex Samo insula,
et DD Pancratij Sabinæ, Thrasij, Lazerij.
In templo S Petri in Castello corpora DD. Sergij et Bacchij que
Sacra diuuntur.
In templo S. Damelis, corpus S. Ioannis Alexandrini Iuris;
In templo S. Antonini, corpus S. Sabbæ Abbatis.
In templo S Trinitatis, corpus D. Anastasi.
In templo S Laurentij, Pauli Episcopi et martyris, Leonis
Bembi et D. Platonis corpora condiuntur.
In templo S Mazini, Eius corpus ex Gratia translatum
dicitur.
In templo S Iuliani Corpus D Pauli primi Heremita ostenditur.
In templo S Mariæ Formosæ corpus Nicodemi obdormit.
In S. Rochi æde, corpus Eius custoditur.
In templo S. Marcuolæ, digitus S Ioannis Baptistæ quo videns christum
Eum monstrauerit, dicendo ecce Agnus dei qui tollit peccata mundi,
seruatur.
In D. Apollinaris templo, corpus Ionæ prophetæ hospitium sumpsit.
In D. Simeonis æde, Eius corpus Constantinopoli allatum in Genua.
In fano D. Helenæ, matris magni Constantini Imp. Eius corpus quiescit.
In S Georgio. S Stephani corpus habetur.
In templo S. Crucis reliquiæ Athanasei Alexandrini episcopi mon
strari diuuntur. Atque hæ sunt reliquiæ Venetarum
de quibus potui cognitionem habere plaripque.
Primum templum factum ex voto Entimopi Cretensis ar
chiepiscopi qui primus insulam habitare rapiebat, nam
cum magnum ibi incendium, voluit, si cessaret illud se
domum suam in aedem sacram commutaturum, quod et fac
tum, quæ D. Iacobo Apost. consecrata A° 421. Existente
Rom: Pontifice Zosimo et Imperat. Honorio ac Theodosio a
4. pontificibus Senezziano patauino, Hilario Altino, Iucundo
Tremisiano, et Epodo Vdensi;
Forum Tribunorum olim vbi nunc templum Apostolorum. vbi porta stat

vidi xenodochium cum hac inscriptione:
Thomas Philologus Sauinus physicus ære honestos laboribus parto, ædes primum Iadræ virtuti, post hæc senectus permissu pietati exigi fecit, illas animæ, hanc et corporis mon: vrb: con: A° M°C°XXXIII° christi A° MDLIII.

In

In templo SS. Joannis et Pauli; quod maxima ex parte ex marmoreum plurima vidi illustrium virorum monumenta. Et Jacobi et Laurentij Theupolorum, Ducum quorum Epitaphia legitur in vitis

Leonardo etiam Prato militari duci statuam equestrem deauratam cum Epitaphio posuit Senatus Veneta. ex aere item deaurato vidi alteram ex S.C.to posita, Nicolao Vsimo Petiliani et Nolæ principi, qui obijt Ann. Dom. M D IX. Ætat. LXVIII.

Epitaphium et monumentum Marcini Caballi Ducis fortis. vbi quoq: vidi simulachrum Bernardi Donati Eq. ad vito Elogio: Nunquam mihi, sed semper patriæ.

Monumentum ibidem ex marmore et ære nobile Ducis Joannis Mocenici; cum Epitaphio quod vita sua additum: et Petri Mocenici Ducis, cum hoc elogio: Ex hostium manibus. Huius res gestas conscripsere Petrus Marcellus in vitis Ducum; et Coriolanus Cepio, qui tribus libris res suas maritimas ante Duratum gestas complexus est....

In cæmiterio, est statua ex ære deaurato equestris, in nimus marmoreo basi hæc inscripta:

Bartholomeo Coleono Bergomensi ob militare imperium optime gestum Statua, S.C.

Meminere Coleoni, Sabellicus, Facius, Corius, Pigius, Leander p Marcel. in Cist. Mauro.

b lib. x h

d in Herculi Prod. e descrip. Italiæ in Lomb. Transpadana

Viæ vrbis lapidibus planissimis stratis, equos n. aut rurent propter aquarum abundantiam non habent, sed vtuntur navibus aut cymbis, Veneti Gondolas vocant, quarum vltra 8000 esse primatorum ferunt.

Palatia et illustrium familiarum ædes infinitæ, templa quoq. plurima, quorum nota, et magis principia solemnis, in vrbis delineatione expressus.

Pictores, quorum opera Palatium D. Marci, et alia tam priuata quam publica ædificia illustrata sunt, fuere Paulus Veronesius, Jacobus Tintarettus, Jacobus Palma, Bassanus Jacobus de Ponte. Bernardinus et Franciscus Succari fratres, primi sui temporis; de Pictura, vide disput: Apollonij cum Philostratum. Plinium Armenulum Patercl. Velleium

i lib. 2 de vita Apoll. cap. x.

Libro 1 in fine

Supra ædes multis in locis sunt viridaria. 1. hora virentibus herbis et graminibus arbusteisque consita, quæ etiam cum ædificia patuantur firmitatem ne quid altius tollatur, tum supra eam altitudinem habere possunt.

l. ædificia ff de serv. præd.

v. in Jar orte celebrioza collegia, Charitatis, misericordiæ, Sorgiani, Marcianum, Zebedeorum etc.

Cinis

Cives in urbe consi; CCCC

FLAMMÆ Episc. Ioan. Legñ
Andreæ proc. numeris dm
nibus absolutum est,
CIVITAS CLODIENSIS
Ingenti benefitio aucta et orna
ta ut antistiti et Prætor beneficentiis
omnibus fidelibus grati animi
signum ostenderet, monimentum
hoc erigi curavit.
Operi præerant Nordius et Ant. Bassi.

Erat hor votis peregrinantum et miraculis plenum, Tabulæ illic votivæ a summo ad imum omnes variis occuparant, his aut similibus verbis conscriptæ:
Vodo fato per mi Agnolo di Tibino, fui liberato del pregione, Lui e tre suoi filiuoli per gratia della Madona.

Qui modus iam ab etenitorum olim sacris dimanavit, inventæ tales tabellæ in Insulâ Romanâ Apollini dicata, quæ extant apud Mercurialem meminit quoque Albius Tibullus, hor disticho:
Te dea nunc succurre precor, nam posse mederi
Multa docet templis picta tabella tuis.
Et Horatius: Me tabula sacer
Votiva paries indicat, humida
Suspendisse potenti — vestimenta maris Deo.

Nautis religio erat sæpe navigare diu, iurare, blasphemia dicere, exortari, vix mitis ventis reflabant. Vidi hic primum funus in Italiâ; efferebatur cadaver vestitum solemni veste, lectulo quasi dormiret ferebat, calceos mutuum novos, ob itineris redo longitudinem: erat in templo vanda subterranea ingens velut spelunca, cui omni tantum ostium lapide munitum, hor aperiebatur, et cadaver funibus demittebatur. Hic vulgaris funerandi modus.
Hinc terra meridiem soluimus; erant nobiscum in navi Cretenses milites, et Iudæus Christianismum professus, unus is erat et Romam ad sacerdotum optimendum proficiscebatur; meo quidem iudicio non pietatis gratia, sed liberius et licentiosius vivendi, cum corrupti ingenii signa in vesto non signa vi

dendum

vide de dot Aegypt. Diod. Sicul. lib. 1. cap. 4. Apolg. Eras. lib. 8. fol. 276. Iuven: Sat. 12. in prin. Ovid: Fast. 3.

Strabo libr. 8 pa: 742.

Car. lib. 1. ad pyrha Sat. 2. in prime

vide Dracon. 15. 930. quas singulis urbibus Deorum vide Marcz. 2. pa. 95.

dorum. his igitur fortis mare Hadriaticum terra litto
ramgaudimus, ob Turcarum pyratarum metum. Ma
re vero Adriaticum nunc superum. vulgo etiam La
Golfa di Vinetia. Tomiri maris pars. de qua sic Strabo
Sinus Tomicus eius pars est quod Adriaticum hoc tempore vo
catur. At huius portum a dextro latus regio facit Illyrica
sinistrum vero Italia usque ad intimos Aquileae recessus. et.
Idem alio loco. Adriam nobilem civitatem fuisse memo
riae proditum est a cuius nore modica transpositione sump
ta est sinus appellatus Adriaticus; Huic opinioni asti
pulatur Trogus, et dicit Graecam urbem Illiro mari pro
ximam. Adria tanquam castelli meminit Pomp. Mela sed inter Pi
cenos collocat. Plinius, nobilem portum esse oppidi Tuscorum
Atria a quo Atriaticum mare antea quod nunc Adriati
cum. Adriaticum mare dicitur appellari Cicero in L. pisonem
ni corrupta ubi lectio.

Geogr. lib. 11

Libro V.

Libro xxxiii in princ.

Lib. III cap. IV

Nat. hist. lib. III cap. XXII.

Maximianum Cremensem episcopum Clodunensem A° 1561. interfuisse
Concil. Tridentino narratur. Franciscanum fuisse Ligi.
Clodunensis fuit Josephus Latinus qui de armi forma librum in lum
emisit A° 1580.
Dionysius de situ orbis versu. 92. Ἀδριὰς ἅλσιν: i. Adrium salum vocat
mare Adriaticum.

De Beltrando episcopo Adriaeae ecclesiae vide epist. Bembi nunc Leonis
x. Pont. Rom. conscriptas lib. 2.

vid. cas. varia p. 19

Prope Veronam est inscriptio similis quae superiori fol. Italica
talis

DEO MAGNO ETERNO
L. STATIVS DIODORVS
QVOD SE PRECIBVS
COMPOTEM FECISSET
V. S. L. M.

Ex iis quae veteribus
Christianis adscribi
possunt.

Chioza alio nomine Clugiae, Comidensium Dalmatiae
obsidentium Lado et Hospitio Friderici III. Imperatoris celebre oppidum, Insulae piscatu,
hortorum cultura, et salinis exercendis quae passim circa oppidum, munit.

Des Venetiens ita. Simon Gabriel Epistola Franco Gallica 6: Car
ces messieurs la n'ont point accoustume de se leurs en leurs affaires publi
ques des estrangers, comme ceux qui sont contens de ne cognoistre plus avant
leur domaine. etc.

e fonte Aquono salubrium aquarum vide Cassiodorum Variar.
Lib. II. Epistola 39. Claudianum in Epigram. Est antiq. in
agro patavino sub dominio Venetorum, vide Amplis viros
et naturae balnearum quae in agro patavino describit Gabr.
Falloppium, Nudrum patavinum, et qui de Balneis scriposerunt quorum
tuntur.

xxix

L. Mil.

XXIX. Festo Simonis et Iudae Rhauemam non procul appellentes portum pirotolon vocatum intraimus, nescio an sit Padusa ubi padi brachium mare intrat, vel ~~illud~~ porto di Rhauema non inde procul, Messanitum olim dictum.

Rhauemam pedibus infausto tamen omnino falsa nauta arui satione intraimus; est vero vetus antiqua et olim potens, unde mare Adriaticum Rhauematicum dictum Dioni, his verbis; Aruitam sustulit, et bona eius quae Baias et in mare Rhauematicum erant ablatis, ec. nisi paludes Rhauematicum, de quibus etiam Herodianus et alii, nescio quo exemplo ita appellauerit. De ea sic Strabo Rhauema a Thessalis condita perhibetur, cum autem Tuscorum iniurias ferre nequirent, Umbros quosdam vltro assumpserunt, qui et hoc in tempore vrbem inhabitant. ipsi vero domum redire. Haec autem maiori ex parte paludibus ita continetur vt inundationes habeat. Vnde Silius decimo sic dicitur:

Laeta paludosae proscindunt stagna Rhauemae.

Paulo post Strabo Umbrorum Coloniam vocat, sed Romanos inquilinos arcessit: quin et iam olim antiquitatis famam obtinuerit, teste Claudiano: vbi ait

Antiquae muros egressa Rhauemae
Signa mouet.

Rhauemae in Octauiano meminit Suetonius, vbi classem Romanam in hibernis egisse narrat, his verbis: Classem Misenii et alteram Rhauemae ad tutelam superi et inferi maris collocauit. Tacitus etiam Rhauemae classem fuisse superi maris tempore Tiberij meminit. Augustus Iam mirio ait, teste Liuio. Meminere quoq: Plinius Mela. Plinius, qui ante vrbem conditam, Rhauemam Sabinensium oppidum fuisse, et primum incrementum sub Caesare Octauiano et iam memini classem ibi hyemantem habuisse scribit. Hic quoque Marobodus Suenorum rex seruatus, et Arminij filius educatus, autore Tacito. Marozanus apud Rhauemam Caesar ordinatus est, volente Leone Imperat. Constant. et Rufino Cos. vt Marcellinus Comes scriptum reliquit. Muris et portis nouis Iam munisse Claud. Imperatorem testatur Marmoreus titulus portae quae Aurea seu spectiosa vocant, qui talis:

TI. CLAVDIVS DRVSI F CAESAR AVG GERMANICVS
PONT. MAX. TR. POT. COS. II. DES III IMP. III PP. DEDIT.

Libro VIII

Libro V

vide Zencirol. ad Not. Imp. fol. 142 et Zosimi lib. V. hist. pag. 99.

Libro VIII Poen.

vt Homer cons.

Lib. IV Annal et II hist.

Libro IV

Lib. ann. I et 2

Chronicis

Medio

Medio autem tempore declinante iam imperio Romano, ipsaque Roma a Gothis aliisque Barbaris vastata, Leontius Imp. menia ampliavit, nam magnam ibi bita Imperij partem egerat; quare et Joanni Pro Duodecim civitates subiecit; quae demque ex archo fuerint subditi: nempe Arimini, Cesenam, forum Livij Forum Popilij, Faventiam, Forum Cornelij, Bintium, Bononia Mutinam, Rhegium, Parmam, Placentiam; eumque pallio ex candida lana confecto, (quo tunc solus Pontifex induebatur) coti insit; unde et Rhavennates Pontifices fastu elati, cum Romanis Episcopis contendere, donec Phocas, Romanae Ecclesiae principatum adiudicavit. Post hac Theodoricus Gothus, quem Germanis Veronensem vocant, deinde occiso Odoacre, hic habitavit: vir Romano ratio dignissimus, nisi quod in Catholicos Christianos Arriani dogmate infectus fuerit. Liber, Symmacho et Boetio interemptis, habitatur. huius corpus cum cineribus dum in porphyretica urna conservati, quae adhuc in foro extat, a multitudine unum conquirentibus disrupta, longa pedes VIII. alta IV. cum operculo ex aere coemptiato, signis et emblematis decorato ad Amalasuntha et traditur posita. Addita nunc hic inscriptio legitur:

Vas hoc Porphyreticum olim Theodorici Gotorum Imp. cineres rotundo apice recondens, translatum hoc in loco a Petro Donato Praef. in memoriam antiq. Anno M. D. LXVIII.

N. CH. sed paullo altior Vl. et Scrade us.

Temerunt demque illam Ostrogothi ultra annos LXX. donec a Narsete Justiniani Imp. praefecto Italia pellerentur, post Narsetem habitantibus Constantinopoli Imp. Exarchos in Italiam miserunt qui Imperatorio nomine praeesset plerique tamen locis a Longobardis occupatis, tantarum civitates temerunt quae postea Exarchatus non contentae fuere, atque Ravennae sedem habuere. Primus fuit Longinus, qui Romam nunquam vidit, cum tempore Romam Coss. desuere. Secundus fuit Smaragdus. Tertius Romanus, quo in Exarchatu mortuo, Gallinicus suffectus est; qui cum Istum Ravennae obsidet, di servido Smaragdus successit; huic a Phoca Imp. Joannes

1564

ἐξάρχος id. eximius vel jure optimus princeps

tempore Justini II.

Lib VIII D. I. Blon

Semigi

Lemigius suffectus, qui crudelius regiret a Rhuematibus interfectus, post hunc Exarchatui profuit Eleutherius patricius gentis cubicularius, et rei bellicae clarus, cui cum continuatur magistratus ab Eraclio Imp., Regem Italiae sese declaravit, sed Romani petente a suis militibus est interfectus; quem in Exarchatu sequutus est Isaacus patricius Constantinopolitanus. Ea tum Exarchis potestas erat, ut pontif. Rom. non possit coronari nisi ab eis fuisset confirmatus, et qui vires Impp. gerebant. quare Romani diruens templum Lateranense omnibus divitiis spoliavit; hoc mortuo Eraclius Theodorum Calliopam eo misit; huic successit Olimpius Constantij imperat. cubicularius, hinc Calliopa secundo Exarchatum rexit, quo mortuo, Joannis patricius Exarchus effectus est; post hunc Theophilactus, quem insequutus Eutychius, et ultimus omnes paulus, a populo interfectus; post quem Rhauenna ab Aistulpho Lombardo rapta, et tandem Romanis Pontificibus tradita esse desierunt, cum gubernassent ann. CLXX vel ut Blond. CLXXV. Bononi ipsos urbem quoq: tenuerunt, et post hos nobilis polentanorum familia, ex qua Ostasius urbis principatum occupavit cuius posteri tenuerunt annos CXL tum demum Veneti acto in exilium Ostasio ultimo, illam suo sibi iure habere cepere. Anno vero MDIX a Lud. XII Francorum rege Rom. Pont. restituta. Veneti tandem anno demde MDXXVII recepere et ad 1530 tenuerunt: Ordo auctius hic describendus, totusq: urbis antiquitates et originem progressus persentantes, Desiderium Spretum lib. de urbe Rhauenna, et Io: Petrum Ferettum, et passim hic tangendo Leandrum Albertum, Munsterum, Pigium.

2 in Romanula Italiae sua

Silvaest Giraldus Ravenns. appellatione primus et ita tradit in Topographia Hib. pa. 728.

Nunc urbs mediocris et munita satis, pontificiae ditionis. Nomen olim fuisse Navenna, quidam a navibus arbitrantur, quo autore nescio, quibus adstipulatur Jacobus Vorazinensis, et addit illic Nimpham ad urbis portam depictam cum nomine in manu hoc epigramate NAVENNA.

Lib. XVIII

Ex hac urbe oriundi viri docti. Cassiodorus cuius meminit P. Diaconus; Petrus Ferettus eps Mutinensis, Guill. Medicus insignis, Joan. Gramaticus q primus in Italia eloquent. artis restaurauit. Des. Spretus. Episcopi vero Rhauennates fuere qui apparitione columbae revocati dicuntur, D. Adericus, Eleutadius, Calocerus, Marianus, Proculus, Probus, Datus, Liberius, Agapitus, Marcellinus et Senerus. alij quoq: Archipresules fuere. Apollinaris vir pius natus in hac urbe ac promde Divus Tutelaris, cui in foro statua colum

na

na marmorea imposita, cum Epigrammate : APOLLINARI .
Rhaemmates pro voto posuerunt .
Joannes cuius cum memini. Leo 41 Urbanus, Petrus, Joannes, exupe
rantius, Ecclius, Maximianus, Felix, Marianus, Damianus, Sergius
Mirgall, Gregorius, Joces, Gilberto, Philippo fontanensis, Anselmus
temp. Barbarossae. Theodorus A° 681. qui interfuit consil. Constant. III. Cosmatus
Mehoratus inde ann. VII PPR. Petrus Chrysologus ante 1100. ann.

vide Ang. Rocca fol. 71 bibl. vat.

consecrap. homil. quae

alii praeterea qui ovi sint prodire. vt DD. Vitalis, Ger
vasius, Protasius, Petrus Joannes Cornelij Eps. Barbaccianus Antiochenus
presbiter, Norsinus medicus, S. Romualdus Camaldulensis pater,
Joannes XVII Pont. Rom, Petrus Damianus Eps Card. inde ecclesi
ae vir doctus qui multa scripsit. Celsus Maximus qui de somnijs
librum edidit. Hieronimus Rubeus med: Jac. Azzizung med. Petru
de Raudma JC. Nic. Ferettus. M. Fab. calvus med: Aspasius Demetriani F. Sophist.
de quo vid: Sudam et philostratum de sophist: lib. 2: ad finem.
De destructione templi Herculis vide Cassiodorum Var. libro 1. epist. VI. 23. 29. 10
Consilium sit celebratum sub. Symmacho PP. Rom. vide de eadem Rhaemma
tum Sidonium in epistola ad Candidianum.

XXX. Antiquas Rhaemmae reliquias, et monimenta ex vetusta
te existentia vidi; vt mentis Palatij deformes ruinas,
Theodorici fuisse putatur. Herculis quoque Horarij cum totius
Astrologi statuam non inusitatam, cuius sexpiratrionem
Steph. Vinandus Pignus dedit. Erat autem ex marmore sa
xus torosa, brachium hominum iniuria et temporum disruptum
: Inscriptio quae erat in fronte basi insculpta nonita qui
est. — Hieronimus Donatus Praef. Herculis Horarij reliqui
as, ex Herculanae regionis angiportu in forum transtulit, et
Rhaemmatium antiquitati DD. parte postica haec veterum
habet inscriptionem :

in hercule produc

Q. VENERIVS
Q. F. QVIRI. FASTVS
VIXIT ANN. XVII
MENSES XI DIES VIIII.
Q. VENERIVS Q. F.
QVIRINVS MANLIVS
ACHAICVS FRATER
ET RVBLICIA PRISCILLA
HEREDES FEC.

Alias inscript. num. 4. dat. Sinetinis lib. antiq. inscrip.

Ab uno latere erat SOTIRICVS cum lepore; ab altera CVTISI
SIVS cum cane.
De hac statua vide quae disseruit Lutean. pronu
epist. 42.

Ante Franciscanorum aedes est aedicula marmorea, Dante Illustri
Hetruriae vati consecrata, in qua sub eum urna effigiem
pulcram, cui tale inscriptum Epitaphium :

S. V. F.

N. CH.

Iura monarchiae superos Plegetonta lacusque
Lustrando cecini, voluerunt fata quousque;
Sed quia pars cessit melioribus hospita castris,
Actoremque sui petit felicior aetas,

Hic

Hic claudor Dantes patriis extorris ab oris;
Quem genuit parvi Florentia mater amoris.

VIRTVTI ET HONORI-

S

Leander dicit in coenobio D. Mariae in porticu Canon. regul. Frisonariae familiae.

—et ad dextrum latus haec leguntur:

Exigua tumuli Dantes hic forte iacebas,
squallenti nulli cognite prene situ:
At nunc marmoreo subnixus conderis arcu,
omnibus et cultu splendidiore nites.
Nimirum Bembus Musis mecenas Etruscis
Hoc tibi ~~impetrat~~ quem coluere dedit.

Anno sal. M. CCCC LXXXIII VI KAL. Jun. Bembus Bernardus praet. ex aere suo posuit. S3. NCH.

~~Ad~~ hunc Bembum extat carmen Angeli Politiani. ~~De Dante~~ vero cui cognomen Alighierius ex antiquissima familia anno M CC LX nato in Florentinorum historiis mentio fit, minime est praeterita. Ins Paulus Jovius, Marullus, quanto etiam amore literarum flagraverit Aeneas Sil.

In elogio Doct. Marulli pag. 112 in comet. ad Panorm.

In caemiterio huius templi monumentum Hieronimi Rugini I.V.D. vidi.

sunt Templa praeterea, a Galla Placidia augusta posita, D. Gervasio et Protasio, variis marmoreis sepulcris celebre: et D. Joanni Evangelistae vobis in crypta marmorea antiqua haec legebantur:

D. O. M.
Sub mirori fornice quas conspicis
aras Divus Jo: Evangelista
orantibus constituentibusque
GALLA PLACIDIA AVG. beatoque
BARBATIANO CONSECRAVIT.
D. Thesens Aldobrandinus Bon.
Abbas Vm hanc pulcherrimam formam
reduxit Ann. M.D. LXIX.

erat quoque tumulus Joannis Arragonii medici in parieti loco qui oram publicam respiciebat erat marmor antiquis his inscriptionibus.

PROPVGNATORI IMPERII ROMANI FVNDATO.
QVIETIS PVBLICAE D FL. CONSTANTINO MAX.
VICT. SEMP AVGV D. CLAVDI NEPOTI DIVI
CONSTANTIS FILIO SERTORIVS SILIANVS
VP PRAEPOSITVS FABRICAE DEVOTVS
N. M. Q. E.

numini Maiestatique eorum.

M. COCCEIO M. POL NEPOTI PRO.

TRIB.

TRIB · PLEB · DESIG · LEG PR · PR ·
PROV · IN SICILIAE QVAEST · TRIB ·
MIL · LEG · XI · CL SEVIRO EQ · R ·
XVII ST PRIMITIVVS L·S VI VIR ·

Vidi quoque templum mystico ay Dd. Prot. Gervas. sacrum cuius iam meminimus, rotundum erat vario marmore splendidum, picta hic in valo praecipua Sybillarum inditis, auctoribus Jacobi Bertulij et Julij Tondutij Bergensis pictoribus facta, spectantur passim varia antiquorum marmorum fragmenta; omnium nempe contemnens sacrificium Taurilia, cum quatuor integris personis, simulatibus Imperatoris, Laureatique viri semidei, et duarum faminarum: alind quoq: Genij alati numina manu tenentes, et alios quinos item alatos deaeque ministrantes. Ad templi ingressum, et tumulus marmoreus cum Graeco Epitaphio, in anteriori parte erant tres magi sculpti, sua munera deo offerentes; et quia in veteri sculptura animadverti non coronatos et Sodoviulgo vocari Magos. Epitaphium erat in operculo marmoreo tale: ΕΝ ΤΑΥΘΑ ΚΕΙΤΑΙ ΟΓΤΡΑΤΙΓΗΓΑΓ ΚΑΛΩΓ ΡΓ ΟΜΗΝ ΤΕΦΥΛΑΓΑΓ ΑΒΑΑΒΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΥΓΗΝ ΤΡΙΓ ΕΥΓ ΕΝΙΑΥΤΟΙΓ ΤΟΙΓ ΓΑΛΗΝΟΙΓ ΔΕΓΠΑΟΤΕΓ ΙΓΑΑΚΛΟΓ ΤΩΝ ΒΑΓΙΛΕΩΝ Ο ΓΥΜΜΑΧΟΓ Ο ΤΗΓ ΑΠΑΓΗΓ ΑΡΜΕΝΙΑΓ ΚΟΓΜΟΓ ΜΕΓΑΓ ΑΡΜΕΝΙΟΓ ΗΝ ΓΑΡ ΟΥΤΟΓ ΕΚ ΝΑΜΠΡΩΝ ΤΕΚΟΥΓ ΤΟΥΤΟ.
ΘΑΝΟΝΤΟΓ ΕΥΚΛΕΟΓ Η ΓΥΜΒΙΟΝ ΓΩΓΑΝΝΑ ΓΩΦΡΟΝ ΤΡΥΤΟΝΟΓ ΓΕΜΝΗΓ ΤΡΟΠΩ ΕΓΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΝΑ ΠΥΚΝΟΓ ΓΤΕΝΑΖΕΙ ΑΝΔΡΟΓ :: ΕΓΤΕΡΗΜΕΝΗ· ΑΝΑΡΑ ΛΑΧΟΝΤΟΝ ΕΚ ΚΑΜΑΝΤΟΝ ΕΥΔΟΞΙΑΝ ΕΝ ΤΑΙΓ ΑΝΑΤΟΝΟΙΓ ΗΛΙΟΝ ΚΑΙ ΤΗ ΔΥΓΕΙ ΓΤΡΑΤΟΥ ΓΑΡ ΗΡΞΕ ΤΗΓ ΔΥΓΕΟΓ ΚΑΙ ΤΗΓ ΕΟΥ.

D. Vital. et Nobyt.

ΡΩΜΗΝΤΕ ΦΥΛΑΞΑΓ

In parvulo lapideo marmoreo sepulcrali integrum vidi; erat a dextris femina simulacrum, a sinistris vero ara tanquam sacrificantis, hoc in medio legebatur epigramma:

OLIAE P. F.
TERTVLLAE
V ANN. XV · M. VIIII D. X
OLIVS TERTVLLIANVS
FIL. PIENTISSIMAE ET SIBI.

in alio loco coemiterij vidi antiquae inscript: fragmentum: THILON · VIXIT ANN. XX MENS VI D.

In templo D. Mariae maioris ni fallor quam in pavimento insaiptionem legi RAPIDIA L. F.
PRIMA
C. CAESS. CELERIS

In Franciscanorum templo ex quo sepulcrum extentum:
D O M.

Nicol

Nicolao Sodezino equiti Florentino exuli innocentiis. fil. in memoriam posuit Ann. M. CCCC LXXIIII.

Vidi et templum cum monasterio, quod Iacobus Mozandus Fc suo aere posuit, mirabili gentes nostris oculis euculatorum.

Vidi sepulcrum satis antiquum Pignatiorum; et aliud Quirini Triulei, Imperatoris Rhauennatium; et de S. Romual do hoc epigramma: S. Romoaldus Rauennas ex ducum stirpe, vixit am. CXXI; quibus canobita tribus, Eremita XCVII annis fuit.

Sunt praeterea templa: D. Agnetae, D. Vitalis splendidum olim et marmoreum, D. Apollinaris quod olim D. Martini in Caelo aureo vocabatur, a Theodorico Gotorum regi dictum, marmore multo splendidum.

Archiepiscopus quinque urbibus qui magnis olim privilegiis a Valentiniano fuit donatus, adeo ut de principatu cum Romano et Constantinopolitano certare ausus fuerit sub Sixto IV. habet suffraganeos, inter quos, Cerviensem Cesenatensem et Bononiensem.

1512. Hic miserabile arsit proelium inter Gallos et Hispanos: hi duci a Gastone Foxio XXXI. et in domo simili hi versiculi statuis circumstantibus insculpti legebantur:

Et fuerant multis quondam decorata trophaeis,
Et simul Adriacis gloria prima locis:
Nunc quoq. magnorum renouantur gesta virorum,
Grandia temporibus conspice facta tuis.
quibus altera legebatur.
Nomina Caesarea fuerant celeberrima terra,
Contulerant claros mania nostra duces:
Quod tamen hic valuit, nocuit carrosa vetustas,
Occulit en nostros herbida terra focos.

Rhauenna sic canit Iosephus Scaliger Iulius:

Prima per Amathias quondam vetus edita silvas
Adriacum secuit Thessala prora sinum:
Deserturq: solum, tristi: informe palude
Muniit: atq: Urbis nomen, habere dedit.
Hic belli sedes, gelido cum miles ab axe
Pressuit, et Graios expulit inde Duces;
Hinc sedet Illyrici prospectans praelia Nerei:
Ionius reduci cum tumet astus aquâ.
Hinc oculus superique maris, terraeque incentis
Excubat: hinc duris utraque meta viris.
Si unquam solidae liquentia marmora terrae:
In medio tanquam cor metuenda iacet.

NOVEM.

NOVEMBER.

In Hecuba Eurip. b: 607 Ἀναξίαν τ' ἀναρχίαν κρείσσων πόλει. vide et Cicero de Leg. lib. 4 c. v.

I, eò quòd propter falsam delationem scelestissimi nouitæ, qui nos tunquam profugos apud orbis prætorem, perqui ris satis iniquum, ut de nos nouè multarat, arrisarat) cum vel vltra dimidium usti pretij nos circumbenisset, et multo plus æquo iam ante accepisset, multis molestijs implicaremur; secum illud Catonianum præceptum frui mtolliri, quo pedibus peruenire posset, nauim non mutauit dum vtor, et cum illo pereunt. Sentij littorale et nauticum hoc genus hominum durum et inhumanum, ab inclementis elementi inspiratione.

vid plutar in eius vita.

vide Cic. in oratione contra Rullum. et Strabo in periplo ponti Euxini pa: 32.

Dicebam Italiæ; mores mentita benignos
Decipis incautos infida terra viros,
Blandities tibi fronte scatent, sunt aurei ocelli,
Sub quibus æternas fraus parat insidias.

vid. Boxar Epig. lib. in Zodiacum fol. 13.

de Sporg. Avanien. Martis.

Moneta hic rurum habet Papalis, Julij, Pauli, quadrini Bolognezi. Tulius valet hoc 44. quadrinos, Roma tantum 40. Bolognezia vi quadrinos. vii Bolognezi tulium.

78 quadrini libr. bent.

De hisce hominibus duris, et ex elemento barbaris, hoc verum ut arbitror quod Cicero: Non mutandi horum mores tam a stirpe generis ac seminio, quam ex his rebus quæ ab ipsa natura loci et vita consuetudine suppeditantur, quibus alimur et bibimus; scribat.

mores ~~pro~~ hug. Agrar. cont. Rullu.

vide Bodini Meth. 192.

II. Rhauenna Ceniam peruenimus, oppidulum est non adeo vetus, quamuis sint qui olim philorolim dictum putent: est minor sub papatu, habetque Episcopum ac Cardinalem, catedrale autem ecclesiæ aedis est instar templi, licet satis opulentum: cuius sunt plurimi palatij, satis n. hic magna copia: plura de hoc oppido vide apud Leandrum. Episcop. habet D. Hieronimi Martyrium vide et Sradenum.

xx mil.

in Romanul. desc. Ital.

Bini Cesenam. Hodie Cesatico oppidum antiquum sed vetustate pene collapsum exstruunq:, olim veteribus Curia Cesena dictum, Boorum in Flaminia oppidum: huius meminerunt Plinius in octauâ regione Italiæ. Strabo. Procopius Ptolomeus. in vita Dni Mauri eius episcopi legitur Flaniam Curuam Papiam antiquitus dictam, est in via Æmilia ad pedem collis, ubi fluit Sapis plinio, Isapis Strabone, cui etiam Silius meminit:

v mil.

1 Anton. Itinez.
2 lib iii nat hist. cap. xv
3 libro v.
4 Lib 2 et 3. de bello Gotico.
5 Lib. viii Pance.

Hoc Æsis Sapisque lauant.

In ponte erant erectæ duæ columnæ, cum mugnis Gregorij xiii. Pont, qui restaurasse quædam videbatur. Fuit dni etiam Longobardorum temporibus sub Romano Imperio, hinc Bononienses habuere dominos, inde eius principatum occupauit Ordelaffus, ipse per Malateste possederunt, donec in potestatem

vide epi. q. Cic. in fine e epi. fam. lib. 16.

inscrip. antiq. Suius loci dedit inter alias Smetius.

vid. Nunctium Romanum in vita Cæsenæ.

ex Hieronimi Diarius et Ambrosius Tibertus Viri Bruid. Ecclesiae Cart. Bolidy

tem Pontificum redierit: plura vide apud Leandrum in Romamla. Non magni olim nois fuit ut ex Cic. cognosce licet ep. ult. lib. 16. x
Non procul hinc est Canobium D. Mauri, cuius monachi observant regulam Benedicti; in templo antiquum est marmor sepulcrale, Sera Marcellinae, quod apud Leandrum descriptum inuenitur. Canobium quoq. hic est Franciscanorum fratrum, ubi bibliotecam splendidissimam condidit Malatesta Novellus.

III Inde Ariminum Equites petimus, praeter alios amnes Rubiconem notissimum Rom. Imp. transiecti: hic quondam fines ut ait Plinius, Italiae; ad quem exercitum deponere solebant Romani Imperatores, ante Iul. Caesar; cuius formula extat apud Cicerum; meminere hujus praeterea veterum Strabo Ptolomeus, Livius, Caesar, Plutarchus, Appianus Lucanus, Silius, Vibius Sequester, Suetonius.

Hodie Pisatella vocatur. Eius meminere Leander Albertus, Munsterus, Pigius. Scrad. piscem vocat.

x mul. Ariminum veteres vetus oppidum, cuius plerique veterum meminere, et ex recentioribus descripsere Munsterus et Leander. Item Pigius. Laur. Scradaerus ~~[illegible]~~ mon. fol. 3.

Est civitas mediocris Pont. Rom. in eiusdem ponte antiquissima hac erat inscriptio, maioribus literis:

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. COS. XIII. xiii. Smet. 145 Onuphr. Apian.
IMP. XX TRIBVN. POTEST. XXXVII. P P.
TI CAESAR D AVGVSTI F. D. EVLII NEPOS AVG. PONT. MAX.
COS. IIII. IMP. VIII TR. POT. XXII DEDERE.

Umbrorum coloniam vocat Strabo. Romani vero de colonia deduxere post bellum picentinum, Coss. Pub. Sempronio et Appio Claudio, ut autor est Eutropius: fuit etiam tumultus bellis III virorum in praedam militibus data. Livius inter colonias vocat, quae secundo bello punico fidelem operam Romanis dederit. portum habet, et Cupolam nois amnem. A Gotis est rapta, a Narsete recepta, autore Blondo. Hic quoque Malatestas dominos habuit, ut plenius apud Leandrum videre est. Arimnus quoque nonnulla hujus urbis decora sit in Epistolis: Arcum ut refecit Domitianus triumphalem portuq: restauravit. Ad forum urbis hor legi vetus Epigramma:

C CAESAR AVGVSTI F.
COS.
VIAS OMNES ARIMINIS
EBEXIT. STERNI

Smet ex onuphr. fol. 145.

Haec Suetonius in Octaviano his verbis probat: Quo autem facilius urbs adiretur, desumpta sibi via Flaminia Ariminensem munienda, cui assentiebatur Julius obsequens. et duo nummi argentei Augusti ap. Eur.
Ad Basilicam Senatoriam in marmore haec est Gotico literis

Inscrip.

Lib. V.
Lib. VI. et velleius lib. 1.
Lib. VII. Dec. III. hod. Marchia
haec familia originem et a quida Germano Lindel nomellis ab Ottone 3. Imp. donata. vt Sigon. 7. Hist. Lib. III
Inscrip. ant. 13. sunt apud Smetium.
cap. 29.

Inscriptio: A° M CC TEMPORE D MADII ARIMINI PRESUL. QUO HOC FACTUM EST.

ibidem nova hac inscriptio:

MANTII FRANCISCI REGIS BUNGI MICHAELIS PROTASII Arimandorum regis, ac Bartholomaei Omurae principis IULIANIQUE MARTINIQ comitum ab Iaponorum remotiss. insulis ad D. Gregorium XIII Legatorum III. ut iam susceptam Christi fidem profiterentur optatis: ARIMINUM aduentui XVI KL. IULII publico sumptu maximaq: Laetitia hospites.

M. D. LXXXV SIXTO V. P. O. M. R. sedente

S. P. Q. A. D.

Hac recta via Scaliger retulit:

Pisca fui quondam ciuilis meta furoris,
Sed non fortunae meta futura sui.
Non tunc arma togae non cessit Laurea Linguae,
Caesaris est facere, haud sub Cicerone loqui.

habet Arimynum Episcopum Romano immediate subiectum. Circa initium quod mensis Templum Salutaris Vltaredi vemundatum, in summo templo, ac Lunae die sequenti confringi rapta; quamobrem plurimum pro eo conseruando laborasient canonici frustra; diuenta prouinciae cos periculum esse, ne tam virum Martiniano grauidarent. Fuere Ariminenses Renatus Mehoratus, Robertus Vsud Iurisconsulti rariss. Aurelio Augurellus, hymnus et Mauritius duces Ariminensium. dum e Longob: Matthaeus Brunius fc, Vmbert. Manzinus fc.

IV Inde Arimino decunt equites, plurio mirabilo cato licon peruenimus: Arguum est oppidulum, viri instar, tabernis tantum duobus undum: duae qui portae iamprudem extructae, una vercellensis, Gregoriana altera: non procul quin in mare urbis longe submersae quotidiana spectantur collicia. xv mil.

solimus pro equis singuli Gr. sub. erat vero caualli di rubone.

Hinc Picentes ingrimur, in quibus Pisaurum, hodie pesaro, sub imperio Urbinensis regulis; antequam ad oppidum peruenimus vidimus pago quem vetustum inscriptum: IX mil

M. SEXTIVS ML.
STABILIO SIBI ET
M. SEXTILIO M. E.
PATRONO
ET M. SEXTIO ML.
PHILARGO
FRATRI
EX TESTAMENTO.

Amato Iulit in obl. c. 6. Pisaurum veniamus urbe antiqua de qua Catul. dixerat Sedes moribunda Pisauri nunc ob aere salubri et clementi fructuum ob exsiccatas paludes. Caeterum ita frequentibus abundat et ad vium non necessarius vibus ut hodie totius Italiae portus dicatur.

Erat ibidem sculptura duorum mundum percutientium et fabros ferarios designes

Urbis quinque sat ampla et populosa natalibus apud Solinum aut Strabonem nil inuenimus, nisi Picenum sit, omnis et meminit

Mela

Lib. 2 cap. 4.

Mela cum Pisauro. Pisaurum quidam ab amne quo alluitur Isauro dictam volunt. Sexius Pedo ab eruto Gallis apud Sp pro Capitolio per Camillum restituerato nominatam tradidit. In Sombris vocatur plinius, in Senonibus ptolomeus; meminêre Suis saepe Livius et procopius. Vellei. Miletus Romanos urbis tonitrud fecit anno p. C. DCXXXIII, at nido Coloniam effectam cum Mutinâ et Parmâ.

Quae do magistratu ac Dominis suum urbis strenue Leandri, sufficiunt. Portum habet vadis arenisque obstructum, ita ut ab Agasombus magis quam nautis frequentetur; et tamen mercatoribus celebris, Cordi quoque plures in foro inscriptiones antiquae. Velleius Patez. Cl. Pulcro et L. Porcio Licino Coss. quadriennio post Bononiam coloniam effectam scriptum reliquit. Do Dat. Sir Scaliger:

in Piceno

Smet: dat. viii. inscrip antiq. Genius Loci. Pro salubri Genius Loci aedem vovitra antiqua cum epigrammate vide Amati Iustum. Med. Carat. nro cont. v. nir. 89.

Hic Romae fulsit primum spes vltima victae:
Vnde loco, atq: vrbi nomina ducta canunt.
Dum Gallus Romana actis imitatur auitis
Arma, premens arma: Romula victor adest.
Postquam e follicuti potuit discrimina mente:
Tollit occulto dextra soluta metu.
Ah quid agis soboles priscorum inuicta Deorum?
Rerum non aure summa potenda tibi est.

hic e H. Magius vidit Georgij Castriotij insam duris venationum armatario habit.

Episcopum habet haec urbs immediate pontifici Rom. seruientem.

Viri eruditione illustres ex hac orti; Pandulphus Collenuccius, Guido postumus, Simon de Pactis Ic, Accius antiquus: porta urbis ad portam hor legi duris elogium: Guido Vbaldus pauor et terror hostium.

Santes de Arimini

Sequitur Fanum Fortunae, oppidulum ad mare Hadriaticum antiquum; Hodie Fanei, Mela Phanestris colonia; alij quoque Fanum Picenum et Vmbriae dixerunt. Coloniam ibi deductam ab Augusto putat Plinius, dictaq: a Constantino magno Pio restauratam. Fanum Fortunae vocat Plinius, quo nomine et Strabo vocat ac Aurel. Victor, apud quod Victor in praelio fuit Aurelianus Imp) et Tacitus.

V mil.

in hoc prodic.

Nat. hist. III. c. XIV.

Lib. V.

IN AVRELIANO

Lib. XIX.

Cosmo Gerini

Episcopos habuit viros doctos, Hieronimum Capulupum, Nestorio Sua ay hinc orti Gauziri Luras ac pontifices, eruditione varia clari, et Iacobus Taurellus cuius mem. Aug. Rocca in bib. vat. de lib. etruscis. Iob: Babt: Flaminio Fanestrib, Martino de Fano Ic, octauio cleophilo e. Io inscriptione quae ibi est in ambitu August. et apud Smet. fol. 76. legitur, EX COL. IVLIA FANESTRIS. et in alia COLONIA IVLIA FANO FORTVNAE. Inscriptionum barbarum hinc lori meminit num. XI. Mart. Smet. inscript. veto Pisaurensib fol. 76. FANESTR. Foemine hinc lori commendatur.

r Iacob. Lucius et Taurellus Ic.

Iob. Ammiany. Thol.

Strabo lib. 5.

V Forum S.

V Forum Sempronij intranimus, meminit Forosempronienſium Plin. in Sexta regione, oppidum Strabori, Ptolomeo, Antonini Itinerario notum; hodie Foſſumbron vulgo: pendet ex montis radice non procul ab Apennini iugis, habet quoq: Epiſcopum quamvis ſub dominio Urbinatium principum eſſe videatur. Vide Leandrum de Eor in Piceno. Epiſcopatus Eiuſdem civitatis immediate Romano Pont. ſubeſt. Habet fluvius Metaurum. Ex qua mutuata originem Benedictus de Vadis Fc, Franciſcus Morus Sarayenus. Thomas Actius. Eps fuit Paul. Germanus Magdeburgenſis vir doct. de quo in epiſt. II. Sim. ep. 19. Inſcript. VIII Eiuſd loci inter ſuas dat Smetius: Eps quoq: fuit Io: Guidoccionus. Forosempron. fuit quoq: Hyeron. Gigantis Fc.

XIII mil. Lib III cap XIV.

Hinc per dorſum Apennini iter arripuimus, et viam Flaminiam cum multis in locis apparuere veſtigia cum Dam Gregorius XIII Pont. Rom. ante paucos annos reſtaurari fecit, relaniimus.

De Via Flam. ſic Strabo lib. V: Eodem in conſulatu M. Lepidus et C. Flaminius Collega fuere, victores autem Ligures ſtrauere, hic quidem Flaminiam e Roma per Tuſciam et Umbriam uſque Arimini, alter reliquum porro uſque Bononiam.

vid. caſſiod. chronico

Forum Sempronij multa habet antiquitatis veſtigia præſertim aquæductus n. vias ſilicatas, columnas, plurima vel marmora diſuſta ſternuntur.

Erat ibi porta ex rupe ſaxata Longit. L. paſſuum, ſupra quam Legebatur litteris tamen paene fugientibus hæc inſcriptio:

VI mil.

IMP. CAESAR AVGVSTVS
VESPASIANVS DOMIT
IMP. XVII
PO COS
C. F. C. AC VNO DACVS

meminit Iuius Blondus et refert lib 3. mon. ſt. Scandicus.

Aurelius Victor in Veſpaſiano Eiuſ rei ſic meminit: Tunc cavati montes per Flaminiam ſunt prono tranſgreſſu. vid Caſſ. var. 12. ep. 18.

Apenninus vero mons dictus videtur, quod media ſua latitudine penini iuga contingat, vel ab Api preſto dunq; ni totam denuit Italiam; perpetuum montis Eiuſ iugum eſt Italiæ dorſi, de Eo Strabo: Sunt n. iſti montanum dorſum per longitudinem totus Italiæ innatam a Septentrionibus ad meridiem, deſinensque ad fretum Siculum, nempe promontorium Leucopetram. Extenditur vero in longitudinem ad 7000 ſtadiorum. Latitudo eſt inæqualis. Et plinius de Eo in hæc verba: Apeninus mons Italiæ amplissimus, perpetuis iugis ab alpibus contendens ad Siculum fretum. Et Polybius: Apenninus mons paulo ſupra inferum mare ab Alpibus oritur, mox que ſe magis atque magis ab illo diſiungens, recto dorſo

Lib. II. 257.

VI.

Lib III c. V.

Lib. III

in

in superium mare fertur fere usque ad Senam; unde curva ad dextram flectens, per medium Italiam in sinistrum fretum disturbit. Dionys. de situ orbis versu 339 et seqq:

Media autem ambarum panditur Ausonia tellus
Longe extenta: quam quidem media mons bifariam secat.
Post hos autem sagax gens est illustrium Latinorum.

Nunc de Italia paucra dicam, de cuius nomine multi multa, et in primis Horapuls Bertamus: olim quoque appellata dicitur Oenotria, Saturnia, Camesena, Hutuenia, Salembrona, Aprumina, Tauria sive Vitulia, Hesperia, Ausonia; quod formam recte pedi assimilandis, quorum ordo plerique quercus folio similem dicunt. Peninsula est, teste Ptolomeo, quam mucro tribus lateribus attingit, Alpesque fronte munivit. Polybius latus describit, quemadmodum Strabo et alii. Ager est oppetunum nunc, et olim teste Dionysio Halicarnasseo; fructibus abundat, omnis generis, sylvarum vitiferique collis; herbarum suavis odoris, aeris clarum, fertilitas, amnes navigabiles quamplurimi, saltus nemorum, salubres staturiginis, fontesque crystallini, metallorum omnium granda ditissima. &c.

Unde Petrarcha patriae suae laudibus metrum texuit:

Salve chara Deo tellus sanctissima salve;
Tellus tuta bonis, tellus metuenda superbis,
Tellus nobilibus multum generosior oris. &c.

Nec quod rarum sit nimis illa tenux
Plena est. et fertilis obnoxia lucro
Fucato matrem crimine dissimilet.

Mos iste apud Gallos usitatus, etiam in Italia invaluit, ut quisque primus quispiam qui dignitatem prae se ferat alicuius oppidum ingreditur tubicines post quam tuba cum salutaverint, donari et expectent.

De hospitibus quae imposterum adventus inhibuit imo trahunt ad se vide Aretin. Iornate 3. c. 263. et la Com: les Abuzes pa. 40. passerati pfat: in Orat. C. Sro l'Ecamilio pa: 93.

Montanus gaudentem Italiam dicit Aenas Sil. in Com. Alpes. dicit fuit et nihil hic stabile, nullum nisi de vetus vetymum, ut parcle et parum cogito videas; ubi parcum laudat Xer. pirinimus Lanius filium sed durum militarem dignum.

Italia etymo et cymbrica lingua deducto, vide Beranius lib: de Bertummo rivera fin.

Vide de Italia Tuscia Hetruria Sombria ac Latium etymis, Isidor origin: lib: 14: cap: iv. et Campania.

De longitudine et latitudine Italiae videndi, Solinus. Strabo lib. 6. Trogy. pomp: lib 4. Virgil. lib v Aenid. Diodorus Sicul. lib. v. Gabriel Barrius de Calabria, Thomas Fasellus Hist. lib 1. cap. 3. Alexander de Italia, et alii recentiores historici, ut Munsterus.

Dionys. vers: 77. Ubi Italorum filii in continente habitant,
A fine Ausonii semper longe latique dominantes.

Vide annal. Caroli magni scriptor. lib. 5.

Petracha quaeda de Italia cant. xvi. quod externis militibus vitate in sua pulchra Erruzebat.

Occurrebant passim qui religionis ergo peregrinarentur, et ad Divam Virginem Loretanam voti causa proficiscerentur, quales describuntur his versibus:

Cui manus est armata fides, cui fibula vestem
Nectit, et incluso como tegit ocrea suras,
Quidve sibi hirsuto iam vult coma tecta galero?

De penula sacrificia utuntur vid. Martial. 120.

Hac superstitio adeo invalvit, ut veri mortales muneribus votisque Idolum (quod novae Virginis matris falsissime et cognomine Loretanae appellant) honorabant ab omni fortuna adversa se redemptos iri, et consequuturos aeternam salutem speraunt. Non ego hic contemno (absit) piissimam Virginem Deiparam, sed eos audeo asseverante Deum omnem illum honorem sibi immensum deque ablatum (si humanis afficitur) esse in eorum commerciis; vixit olim inter mortales mortalis, humilitatis consortia admiranda, nunc post mortem aeterna fruitur quiete, nec ambitione duritur, ob virtutem tam venerabilem ad cumulum fastii attollitur, cum ora Divinae gratiae adstrebat, non suae virtuti: Exempla Idolatriae huiusmodi habemus passim in Historiis plurima, aeternis credenda, Christianis vero geminibus deploranda; et illud quod sit enarrat Froisardus: L'an 1388. le duc de Guelders avoit pris de Gand deconfit les Brabanchons, et avoit voue a nostre dame de Him Cobegh, dequoy avec sa compagnie sans tourner ailleurs part, vint tout droit a l'eglise où celle image en lagnelle il avoit grand fiance et, et en la chapelle se desarma, de toutes ses armes, et se mist la en pourpoint, et donna toutes ses armes a l'eglise, en l'honneur de nre dame; la remerciant et regraciant de la belle victoire, qu'il avoit eue, et les furent mis les ordonnances des chefs et seigneurs qui ce jour furent chef en bataille, devant l'image nostre dame. Idem Froisardus et Historiorum maxima pars similia infinita possent colligere, et nos ipsi vidimus plurius quam volumus.

De lingua Italica quam sit corrupta, et omni barbarie, quia ipsi mirum sibi blandiuntur Itali magis illam quotidie deformantes, vide Beran. in praefat. lib. vi orig.

vide et Scalig. de caus. ling. lat.

Hinc Caia

Hinc Caia et Aqualana vrbi occurrunt ignobiles, ~~et~~ tamen in quibus pugna Narsetis cum Totila Gotorum regis

xxxiii mil. post quod Cantianum oppidum cum arce in colle, et fluvio eiusdem nominis, conditum ob vebris Lurdolorum no regionis olim quæ existentibus ruinam; cuius meminit in pirrho Livio Dec. et Volaterranus lib. 6 qui Franciscum Cantiani principem nominat.

Blondus lib. 8 vi. ad oppidulum pontificium Sigillum perusini perusini agri: quod sequitur Gualdum Appennini oppidum a Longobardis conditum.

vii mil. Deinde Civitas Nuceria mediocris quam meminit Strabo,

vii mil. ad viam Flaminiam, et dicit ibi vasa lignea fabrari solita, et ptolomeus. Plinius Nucerinos Fauonienses memorat

Libro v. lib. iii. ad differentiam veterum Nuceriarum cognomentatum quæ nunc dictarum, habet Episcopum immediate Rom. subiectum. Leandrus Blondo Alfatemam Livio nominata se putat.

cap. xiiii.

Fol. 134. viii mil. Fuligno item mediocris civitas, amena in valle. Fulgineum vocat Cato, Appianus vero Fulcinium; meminit et Silius:

in oryginalibus

. . . Parvoq: lucens sine mœnibus agro
Fulginea.

Fulginea scripta anti: bnig foni stat Smet: iii.

vide scradarum lib: 3. mon:

Libro iii cap. xiiii. Plinius Fuliginates ponit in sexta regione Italiæ; Blondi vero opinionem de qua et aliorum vide apud Leandrum in Umbria Italiæ. Est iam Spoletini ducatus, habetque episcopum qui immediate Romano subest. Fulgnatum mem: Cicero vocat pro L. Corn. Balbo: Fulgineæ officinæ sunt chartaræ ubi charta conficitur præstantissima. Silvester Telius vir doct. fuit fulginas.

Isidorus Clarius huius oppidi cpis vir doct.

x mil. circa vesperam Spoletum pervenimus, civitas Primonte, antiqua et celebris. Fuit colonia Romanorum in Umbria, mitte

Lib. xxvii. fœdere pop. Rom. bello pœnico ii. numerata a Livio, meminerunt quoque Strabo. Plinius, Florus, Appianus, cato.

x. de oryginib. Et vide ante omnes Leandrum in Umbria.

Viri eruditione clari de hac oriundi; C. Melissus celebris Grammaticus, cuius vitam descripsit Suetonius. P. Cornutus orator insignis teste Cicerone; Ludovicus pontanus J. C. Petrus leonicus med.

De claris orat.

Lib. xxii. Frustra Spoletum magnaque pars eorum clade oppugnasset Annibal, tradit Livius; vide et in hannibale Plutarch. et in quinto agro pompeius et crassus Sullæ prætor: triginta mill. ex sertorii cardonis occidere, teste Appian. lib. i. bel. civil. Florus de eo miserabilem repert. rasinum, in quem vertit bello tyrannico inter C. Marium et L. Sullam gesto.

Lib iii cap. xxi. Ejus urbis: Municipia Italiæ splendidissima, ubi hasta venierunt, Spoletium, interamnium, Venuste, Fundania, et colonia Rom. effecta, vide Velleium libro 1. cur in orat pro L. Balbo. vide Guntheri Ligurinum lib iv.

Livius dicit hic vetus ex melitide factum; vide Scradarum lib. 3.

Medio

Medio tempore duces habuit ex stirpe Langobardorum et Gotorum. Guidonem ex stirpe Lombardorum et nobilem Romanum Spoletanum ducem creavit Carolus Calvus imp. fuit Stirpe Remoldus dux, sub Frederico II imp. Trasmundus sub Carolo pot. Rom. quo deposito per Agrariorum suis moribus dux, Vinigisus dux Sit quoque Theodorutus Gotfrid nobile prætorium extinxit. A° 1165. Vixit Guelfus dux Bavariæ et Spoletiæ Toscæ Marchio.

platina

Viri docti Spoletini fuere. Vulkinus de Spoleto, Thomas Gripsus, Tuftulus Spoletanus poeta.

Leandrius episcopus Spoletanus se monasterium fecit Gregor. lib. 3. cap. 31.

De Themido Curaci Spoleti vide Cassiod. Variar. lib. 4. epistola XXIV.

Habet hodie antiquitatis Romanæ quædam monumenta, sed pauca, et inscriptiones.

Est quæ satis etiamnum populosa, sed propter ascensum et descensum mirum modo sita:

Quietem sumpsimus in suburbio, ubi more Germanico exercitati lautè, vinumque Spoletinum a Martiale commendatum, his versibus:

De Spoletinis quæ sint carosa Lagenis
Malvezis, quam si musta Falerna bibas

bibimus; aderat sic nobis monarchus ex locum numero qui se minxerat vorant, ex Belgia redux, sic mira narrabat de dubito ay redenda; tamen viderat et Hospes, is Vngariam viderat, monarchus noster et tandem se vidisse et perambulasse asserebat, et hora quædam memorabilia barbara mirabat, contradicit Hospes, monarchus reprehensionis impatiens pugnis rectat, non verbis respondit; Hospes et accepiat reddit, tum monarchus exclamare iverat, dixerat, apud pessimos se hæretos devenisse, ubi nihil tale unquam sibi arriserat, quod sic in media regione Italiæ imo in ipsius pont: max: regno; statim ruitulam ~~exivit~~ ibique plane multum gladio armatum vidisses; nos qui ibi adeamus placare hominem nati sumus, idem famuli hospitis, frustra, nam cum vindicare et vellet se non posset, noctem media abiit iratum plenis ne unquam nobis deinde desub.

Hospitium habet hic civitas immediate Rom. Pont. subiecta, ex quorum numero fuit Jacobus Campolo sub Mart: V pont. Rom.

Inter antiquas Sancti inscriptiones IX quinque lori minimi.

Extra urbem templum est antiquissimum Concordiæ.

In palatio Theodori a Varsita restaurato sub Drusi Septemviri, quibus in consilio adsunt alii LX. consiliarii, summa tamen potestas est penes præfectum pontificium. De templis et monumentis veterum Spradius.

vide simile de Molino in Bonart in poem.

tomus Sorbii sfecha in scriptorio munere usu excullatis, quæ ipse ad speculandum nihil aptius ac securius eo afferebat.

VIII. Via

VII. Viaque Terni duxit partim aspera et montosa, obiectis circumdata, quae salubrium mutare restant tanta copia, ut integras densaque amplas silvas efficiant; partim ubi oppido propior planior commodioraque.

XII mil.

Terni vetus oppidum, interamna Nahartis sive Nartis, et apud Plinium corrupte, ad differentiam alterius ad Lyrim.

Lib. Nat. hist. III cap. XIIII.

Fuit ex coloniis Rom. quae militiam contra Annibalem bello Punico II detrectarunt, ut Livius autor est, omne a Romanis cum caeteris impunita non mansit; ut[2] idem scribit: meminêre et Junius Strabo, Ptolomeus, Florus[3] C. Tacitus. Et vide Pigium Leandri et meâ qui opinione expressendis.

1 Libr. VII Dec. III et 2 Lib. XX Dec III.
1 lib. V.
2 Lib. III cap. XXI.
3 Lib. 1. Amal. in fin.
4. in Hesc. prodicio

In medio foro vidi columnam marmoream antiquam, cum item inscriptionem veterem in tabellâ marmoreâ:

A POMPEIO A F.
CLVR. PATRONO MVNICIPI
INTERAMNA NAHARTIS
QVOD EIVS OPERA
VNIVERSVM MVNICIPIVM
EX SVMMIS PERICVLIS
ET DIFFICVLTATIBVS
EXPEDITVM
ET CONSERVATVM EST
EX TESTAMENTO LICINI F. F.
STATVA STATVTA
EST.

in alijs inscrip. vt Rom. et apo: Smet. 86. 74. Interamnatum Nertum. in alia Had. Imp. eloq: INTERAMN. NAHAR. Est lib. in Luto et Ser. inscrip.

Municipes intelligendi sunt qui in eodem municipio nati sunt, L. CCVIII D. de verbor signif. L. 1. D. Ad municipalem lib. L.

GENIO MVNICIPI anno post INTERAMNA conditam DCCIII ad CN. DOMITIVM Ahenobarbum COS. apo: Lips. in anal. 17.

vide Smet. inscr. fol. 74.

Est et ibi Basis marmorea cum Neptuni simulacro isculpto apud quam Epigrammata antiqua:

NEPTVNO SACRVM
L. VALERIVS NICRI LIB MENANDER
PORTITOR OCRISIAE.

vide Smet. inscr. fol. 36.

In utroque latere navigantes conspiciuntur, in postica parte basis sacrificant.

In templo Dominicanorum vidi lapidem sepulcralem, constantino D. Constantin Neophito, positum.

Non procul quin Imp. Gallus cum filio Volusiano ab exercitu suo occisi, et refect. Victor.

Episcopus huius urbis Romano tantum pontifici subiaret, retinuit exemptus; tocs XIII pont. eps fuit.

nomen habet quod inter annos et constituta iuste Varrone. ab Hadriano VI factus eps Junius Episcopi Franciscus Gerigalo, cuius mem: Erasm. Libris et in Epistol. tocs Fonsalida Hispan. eps 1495.

Facta colonia Romanorum anno post raptam a Gallis Urbem CCCCXV secundum Velleium lib. 1.

Iano in fo. 17.

Luram Ant. Thomasinium quin ortum verum se mutari in Gallijs prestantem, ligni.

post eq.

Postqm ad Narnos sumo Narniam peruenimus, Nequinum olim vocitatum plinio teste; et modo Nequinates. Coloniam hic Rom. deduxit Q. Flaminius, vt autor est m. Cus Volta Plutarchus: meminit quoq; Liuius, inter colon. Rom. q. militiam contra Ambaliam detractauerint; Tacitus quoque et Martial. nec non Claudianus hoc versiculo:

Lib. III nat. hist. c. XIV.
VI. mil.
vide libr. Colon.
Libr. XXVII.
Amal. 3.
Lib. VII epig. XCII.

Celsa dehinc patulum prospectans Narnia campum
habet narem fluuium, vnde nominis et videtur origo, qui
fluit paulo post supra Otriculum exiguis nauigabilis nauigio
Tybeim influit. Alterius fluminis Lupsem nois meminit Me
la, qui e monte Scardo in mare Adriaticum se exonerat.
Florentinus Langobardorum in Italia rebus a Spoletmorum
dure capta Leonis Imp. imperio.

Strabo V.

Narnia sub episcopis immediate pontifici Romano subest.
Fluuius Nar sulphureo odore fundet, et fontibus et
cedo vnde proueniat: quod mirabatur Lor versu
Nar vitiatus odore sulphureo.
vid. Ausonius de mon. Deorum.
Pirello monte defluere tradit Spugnolus.
Inscriptiones quinque loci sunt in agro Smetium
Templum habet summum D. Iuuenali dicatum. Martyr. 90.
pontem habet antiquissimum, summae altitudinis, cuius par
tem vidi temporis iniuria conlapsam, solebat per duos pro
altos montes coniungere subterlabente flumine, Hunc
ab Augusto constructum narrat Procopius, quod vnquam ar
cus pontis excelsiores a se visos scribens: Martialis fu
ius pontis quoq: hor distichon meminit. Lib. VII. 92.

Sed iam parce mihi nec abutere Narnia Quinto
Pectetuo liceat sic tibi Ponte frui.

Ridiculus est qui putat Narniensis Episcopi effigiem tectoria fuisse vt ad Sancti Carlidae pulchrorum illum, nostra confecta sunt in Cimiterio

Quedam etiam de hac ciuitate Stephanus Pigius, quem et de otriculis in principio suo retulit.
Orinduis fuit Nerua Imp. teste Aurelio Victore; Galeotius quoq: x
Martius vir eruditione claris, et Gatta Melata vir bellicho
sia illustris sepultus patauij.
Perui deductum hor oppidum a Caesarianis cum Roma sub Iul.
V. Sepugnaretur.
Inter Narnam Otriculum Spoletum et Romam apud pontem San
guinarium ab eius rede dictum, Aemilianus in Mesia Imp. creatus a
suis occisus, quem apud Interamnam paulo ante Gallus et Vo
lusianus paulo ante a suis fugant truncati.

Victor. in vir. Gallo.

Iff. inscript. ap. Smet. 90. C. CORVNCANI Occiuiae LEG. XXI. rapacis mil.
V. inscript. quinque oppidi dat. Smet. in suis antiquitatibus.
Narniensis dicitur fuisse Ioannes XIII PP. Romanus.
De Cassio Narniensi episcopo vide Dial. 3. cap. 5. Gregorij. Porphyrius de
Filgentio Antonij Otriculano cap. XII. Fuit et Marius Arcas Narniensis
IC. inter scriptores suo tempore illustris. celebrat Joanius in Elog. Ga
leotum Martium V. D. In Martyrol. Vsuardi est Iuuenalis Narniens. Eps et conf. 63.
Circa

VIII mil. circa despectum ad Otriculum pertinet, oppidulum est porro
secundum eum arcem in rotundo, est antiquo petructo, ruinis munitum: Strabo, Plinius, Livius, Ptolomeus, Itinerarii Ant.
2 lib. 3. tab. 6. non longe fuit veterum oppidi plurima spectabantur vestigia, inter quas et amphitheatri ampla vestigia.
Flaminia via olim rotundis aedificiis ab utrisque Romanis usque adeo septa erat, teste Am. Marcellino, ut ibi perma-
lib. XVI rotis mitia redderentur. Ea via celeberrima et sæpius restaurata vide Martian: lib. VII. cap XIII.
VIII. Hinc post ultra planum Flumen Tiberis Transeimus, trium
VI mil. Baiocorum spatio. Tiberis olim Albula, unde Poeta Albula pota
Deo, a Tyberino Latinorum rege in eo demerso nomen subiit,
Libro primo de ling. Latina ut autor est — Eutropius demersas ty opinionem adfert Varro) ex Apennini montibus effluit, atque pluribus augetur fluminibus, ut per Etruriam, Umbriam, Sabinos
Strab. lib. V. Latinos decurrit in mare Tirrhenum: ab albo colore olim
De situ orbis vers 351 et seqq. Virg. l. 5. appellata refert Festi Abbreviator: vid. Ethici Cosmographi, Dionys.
III mil. Sequitur Castellum sive Civitacastellana oppidulum, Tyberinum antiquitus dictum putant. De quo vide Plin: quidam putant Fescennium fuisse, de quo Virgil: Hi Fescennines acies equitesque Faliscos
VII Aneid. Tyberini dominique duci tenuit gens Vitellia, nobilis et bellicosa,
videntur differre quidem in urbe Flaminia Civita Castello ed. et Tiberinum et Civitas Castellana oppidum Faliscorum in ruinis Falerae conditum quod Eor nostrum unde prodierunt Virolani, Camillus, paulus, Vitellorum, Alexander Capinus,
Castrum Felicitatis Dei ortu ab Italia et inde ortu celestem 2. pont Rom.
habet hodie episcopum Adm. tantum Pontifici subiectum.
XV mil. non procul a parte viae Flaminae apparebant reliquiae, iussu Gregor XIII Pont. purgatae et adornabat hoc epigramma:

Clarax Columna viam Flaminiam sentibus et terra obrutam purgari fecit, iussu PP. Gregorii XIII

qui hanc viam multis ut ante dixi multis locis perpurgavit, quod et iam ante Pius IIII pontifex tentasse accepimus. Ap
parent autem vestigia illa totis seculis terra et sentibus ob
ruta, et omne opus ruinis longe post se relinquunt, Magna
mutatio simul et potentiae Rom. moenia; sunt n. viae
illae strata Equitum Appia, Campana, Emilia, Latina, et reliqua
quorum hodie plurima extant vestigia) Lapidibus magnis rotundis aequalibus, et ordine, ut vix incommodum ol
fem sentiat ambulans; latera marmoreis lapidibus munita
sunt ne luto conspargantur; varii ex ordine aquaeductus
adsunt, quibus pluvialis aqua eis statim defluat, dum
tum montes funditus planati, valles aggeribus aequati et ter
ra, et eo incommodum tollitur, in quantum humana
diuturnitas patiebantur et industria; ita et via Julia
Gemitis olim factas fabulantur.

Inde

Inde ad primam portam peruenimus, et reliquias prisci aui videre cepimus; infinita n. circa uiam mortuorum pal latia conspeximus, cum olim in more positum fuisse con stet extra urbem corpora sepelire, idque propriis in fis, quod et iam olim a patribus fidelibus antiquissimis sanctis factitatum legimus: hic uero uia Flaminia, quam et Latina utrimque perpetui instar uiri aedificij sepulcralibus occupabatur; testes veteres scriptores, et alludit hoc versu Iuuenalis:

VI mil.

Satyra prima

Expectat quid concedatur in illis
Quorum Flaminia tegitur cinis atq: Latina.

Et alia quaedam monumenta quorum usu temporis in uria et barbarorum deformata nos fugiebat, et in praesentiarum in colle semidirutum nostro aeuorum ay Gemini monumentum, varijs ambagibus religiosum, hic nostro ay fabula auri cupiditate confecta, Gemos apparuisse, et grande Thesaurum latere mouasse ferunt, tam Romani qui semper insatiabili auaritia torquentur, falluriloq Geniorum dictis, et falsis quorundam nebulonum signis, ay puri solutio fidem habent, et terra sedulo scrutantur viscera; tum nostro quid marmoris muniuerunt, quae spe reperti magnum se thesaurum consequuturos credunt.

Tandem portam Milium transgressi, olim tempore Neronis illecebris nocturnis celebrem, subaedium intrauimus, parentes summo cum studio spectandum, et ipsam denique urbem, Romam V eidus Nobembr. quae mihi contingebat, cuius antemultos annos summo desiderio flagrabam, iam me foelicissimam in summa inopia putabam, cui contigisset saltare tot orbis caput; o inquam oculi beati, qui tot Heroum vestigia, tot regum, tot Cons, tot Imperat. perpetua monimenta vident, tot sanctorum martyrum supplicij theatra, eorumq: a pio urbi collectas cinerib, qui phidias Praxitelis Glycomsque manus pellustrant, o felix lingua quae Iuer tuis laudare poterit.

VI mil.

Tacit. XIII Ann.

I mill.

L. II. ff. de verb. sign.

Haec igitur urbs Roma occulto sanctorum nomine valentia, et scriptoribus tradunt, cum sit sorbium primaeua, et toti olim fuerit caput orbis; quae tot uiros illustres et reliquias protulit, merito ab foro totius orbis scriptoris

ad.

ad se exornandam mutavit; Graecorum hanc illustrarunt, Halicarnassaeus Dionysius, Plutarchus, Strabo, Aristides, et insimul primi Latinorum: Quidam a Roma minuere, alii a Graecis originem deducunt, sed maior pars a Troianis autoresque Romulum et Remum fecit; quam opinionem affirmant T. Livius.[1] Crispus Salustius,[2] Sempronius fuerit vetus sine falsus et redit Becanus, de diruptione Italiae qui Romam anno II olympiadis VII condita ut est CCCXXX aut circiter anno post adventum Aeneae in Italiam. Fabius Pictor de aurea scuto. Solinus in principio sui operis, ubi varias opiniones Romae originis refert. Eutropius. Strabo vero autor Graecus diligentissimus qui ius urbis originem situm et ornatum plenissime detexit, sic posteriorem originem a Romulo deduxerat addit Capimonem quod Graeca origine probatur et latinus) Haec quidem urbis Romae creatio est quae maxime fidem vendicat. In palatino Roma primum incepta, deinde Tarpeius mons in quo capitolium adrectus, Caelium Tullus addidit, Auentinum et Ianiculum Ancus, Sexto vero relinquo tres Quirinalem Viminalem Esquilinum adunxit. Idem murros et aggeres ac fossas circa muros fecit. De pomerio veteri nonnulla taritus. Melanthon natalem urbis collegit ex uberioribus historiis XXI Aprilis quo palilia celebrate, Anno mundi 3212. VII olymp. I. Achaz. X et ante XPM natum 750.

Aurelium Imp. quoque urbis pomerium et murros dilatasse Vopiscus autor est. Varias de nomine ac conditione Romae opiniones enarrat Sex Pomp. Festus in voce Romulus.

Plinius suo tempore XX mil pass Romam fuisse in ambitu, Vopiscus vero 14 mil. nostro autem tempore eius ambitus vix XIII M pass. implet, ut refert Marianus: instaurata moenia ab Honorio et Arcad. Imper. mirat detus Marmor ad portam portuensem:

IMPP. CAES. DD. NN. INVICTISSIMIS PRINCIPIBVS ARCADIO ET HONORIO VICTORIBVS ET TRIVMPHATORIBVS SEMPER AVGG. OB INSTAVRATOS MVROS ET TVRRES EGESTIS IMMENSIS RVDERIBVS ET SVGGESTIONIBVS V.C. ET INLVSTRIS MILITIS ET MAGISTRI VTRIVSQ. MILITIAE AD PERPETVITATE NOMINIS EORVM SIMVLACRA CONSTITVIT.

Sunt qui Belisarium inde instaurasse murros credant. Vide etiam Iul. Caesarem de Solis vulgari longa quaedam de qua urbe Roma falsaque referebatur, in libro q. inscribitur l'origine di molte città del mondo. De Tib. Claudio extat inscrip. ad S. Luciae Choram:

TI CLAVDIVS
DRVSI F. CAISAR
AVG GERMANICVS
PONT MAX TRIB POT
VIIII IMP. COS IIII
CENSOR P.P.
AVCTIS POPVLI ROMANI
FINIBVS POMERIVM
AMPLIAVIT TERMINAVITQ.

[1] Lib. primo
[2] De bello Catelin in prin

Libro primo

Lib. Amal. XII.

in vita Aurel.

posterio

Postero die in campo Floræ, cum hospitium ibi nobis esset sub
insignii Galli, profestum D. Martini moris patrio hilariter
celebraximus, aderatq: nobis vinum excellens nostio ay tarcu
bum olim veteribus commendatum, Romanum item & Albanum,
nam exultatio animæ et corporis vinum moderate potatum, et
illud in iucunditatem creatum est non in ebrietatem. Eccl. cap. XXXI.

In hoc campo ædes Ursinorum in ruinis Theatri Pompeiani extruc
tæ, nomenque videtur locus habere a Flora, quæ fuit Plut. in vita eius
nobile scortum Pompeio adamatum. Theatrum hoc Pompeius
uxoris amori deditus teste plutarcho condidit, meminêre
hujus quoq: Plinius et xiphilinus; erat vi superimposi z libro VII cap III
ta ædes Veneris, ut refert Suet. idem autor est Caium restau in eius vita
rasse, Tacitus Tiberium Pompei theatrum fortuito igne hausti in Claud. c. XX.
si extructurum pollicitum fuisse, scribit: primum vero om Lib. III Ann. circa fin.
mansurum extructu, sum antica subitarij gradibus ad tempus fulti, Tacitus
habebat et portiam et curiam virginum, ut meminit Appian. Bell. civil. lib. II.
magna ornatus a Cæsar ut tiratur Suetonius, voraturque Arsit etiam tempore
etiamnum id locus hodie satirum, vide. Marcl. lib. VI. cap V. Philippi imp. seculares
ludos celebrantis.

Ferijs Martialitijs ridetur hic sortes fabæ quæ plurimis
inducitur quidem in Galliis in proesepio ridetur. Fuisse fabæ pontan. Eridan. lib. I
tritari moris est, ut et annot. in pontan. pet. Summotus.

XI. Urbis partem Transtiberinam minam sive Batranam, quæ
hodie Urbs leonina vocatur pellustrare rursus; olim ipsum
ædificijs varia erat; ad montem tum vaticanum circus erat Va
ticanus sive Neronis, Tacitus n. autor est Neronem clausisse in bal
le Vaticani spatium in quo ludos exerceret: hic quoque legimus ex
den sortes fidos ad varia Christianorum tormenta videnda obtulisse.
Ad Tybezim quo pontes duo. Triumphalis ruinis magnis extant
vestigia, & unus superest. Aelius ab Aelio Hadriano propes
sepulcri sui molem factus, nunc pons Castelli vel pons s Ange
li; fornices est IV: Spartianus quoq: Fecit insuper et sui nominis
pontem et sepulcrum iuxta Tybrim.

Continuo est molis Hadriani; nam tiste Dione sepultus id iux
ta pontem Aelium ubi monimentum sibi fecerat. Duos habuit
ambitus et duplicem columnarum ordinem primus quadra
tus ex solidis lapidibus fuit, interior moles oblonga et
prealta, ex pario marmore; fuit et olim hoc Antoninorum
sepulcrum et ex inscriptionibus colligitur extantibus.
describunt Onuphrius. Georg. Fabrit. Martianus Andreas Fulvius Lib VII cap. XII.
habentur et ibidem varia marmora sepulcralia cum epigrammatib.
Nunc firmissima arx a Crescentio Cos. Romano, qui Imperium
assumpsit tempore Othonis III. munita, et dum arx Crescen
tij appellata, nunc Castellum s Angeli, ab Angeli simulacro
quod ibi positum, ob memoriam Angeli ipsius et quidam nar
rant

rant qui tempore pestis olim Romae singulas domos circuit, et morituros notavit: Historiam hanc dui quisitam
invenire non potui
instauravit Alexander sextus addita turri marmorea rotunda in qua hae leguntur: ALEXANDER VI Pont. Max. gente BORGIA natione HISPANVS patria VALENTINVS CALIXTI III nepos, hanc molem vetustate collabentem restauravit, pro propugnaculo aggeres, fossas
Et paulo infra ALEXANDER VI BORGIA PP. Anno M CCCC LXXXXV
Hodie perpetuo praesidio tenetur, et ora hic tormenta bellica, maioribus fenestris vel intrante aliquo Cardinalium aut principum explosi solita conservantur, thesauros quoque suos pontifices habent; intranti hic occurrit epigramma:

E Lybia advenit Romanus victor ad arces
Caesar, et in niveis aureus ivit equis,
Ille triumphavit, sed tu plus Paulle triumphas
victor nempe tuis oscula dat pedibus.

Carolus V Imp.
Paul III PP.

Pontificali superbia dignum hic epigramma, a vero Antichristo tantum abest, et Christi vicario.
Urbs Leonina nomen habet a Leone IV, a quo sex annis fuit absoluta; a Nicolao V vero munire inchoata, a paulo III perfecta, vide Platin in vit. PP.
Portas habet VII. S. Angeli sive castelli; S. Petri; Por. Pertusa et vaticana; Porticella; Porta Camalliferi; Porta cumonis; S. Spiritus.
A mole Hadriani duae viae ad Vaticanum Palatium et templum D. Petri ducunt, vulgo Borgo novo, et borgo vecchio dicta.
Templum hic vidi D. Mariae transpontinae, quod tum ruinam minaretur, et castro S. Angeli proximum esset instauratum hic penè a fundamentis.
Templum quoque D. Michaelis de quo vide Cornelium Kempium in sua Frisia.
Templum S. spiritus in Saxia, quod illic schola Saxonum, hospitium habet locuplettissimum et locupletissimum: scholarum Saxonarum meminit platina, scribitque condictum hic hospitale ab Innocentio III Pont. Rom., eleemosynis quibus peregrini, aegroti et vulgo conflati alerentur. Sixtus denuo quartus eodem authore, magnifice restauravit, ubique vitae suae seriem relari voluit, dicit vulgus reditus eiusdem diei ad XVI mill. duratorum pervenisse, mihi tamen incredibile et planè fabulosum. In porticu ad hortum sibi infantes exponuntur, deserta et derelicta

in hac aede tolliana ad quam verbis ib. resum D. petrum f. Gilbert. Ang. Roma de bibl. vatic.

Lib. III c. XIX.

in vit. Leon IV

in Innoc III.

vocant Ie. Drepotrophia vid. Bris. lib. 19 de verb. sig. in verb. venerabiles.

debatur

debatur historia: Pistatorum infantes a suis retribus expostulatos et Laetus Pont. deferentes, quae dicitur extrusse ranae huius fundationis, quia pronum est puteri de nocte sic exponebantur potius, quam inmani crudelitate ab inmisericordibus matribus necarentur. Sunt hic praetera aedes Cardinalium magnificae et Cesi Ruticuti Madruti Boromei. Domus etiam S. Inquisitionis a pio V constructa, et hic super ferream portam inscriptio habet:

V. CHYT.

PIVS V PONT MAX. Congregationis sanctae Inquisitionis domum hanc quae haereticae pravitatis sectatores cautius coercerentur a fundamentis in augmentum catholicae religionis erexit M. D. LXIX.

Et carcer in medio Borgi novi, ubi funibus duos vinctis in tergum manibus summa vi demittere vidi, quod tormenti genus Italis familiare crassioribus aliorum et corpulentis periculosum, dubio vorant domar la corde.

De via triumphali cuius adhuc reliquias hic passim vidi Modium in pand. Triumphal. Tom. 1. libr. c. 24.

Hanc augustissimum toto orbe terrarum ornarent templum Vaticanum, D. Petro Apostolo dedicatum, olim a Constantino magno fundatum; condictum, deinde ab alio ab alio: restauratum, auctum et ornatum, nunc vero sub Paulo III. ex artificiosissima Michaelis Angeli Bonarotae delineatione architectura a fundamentis instaurari coepta; cui nondum nec multos post annos ultima et arbitrar manus imponetur. Anno 1544 mense Februario cum fundamenta quae templi fodiebantur, inventa est marmorea area long. ped. VIII. lat. VI. in qua condita olim corpus Matrae Honorii Imp. filia et conjugis desponsata, et Stilichonis filia, corpore vero absumpto dentes capilli et quaedam ossa supperant, praeterea vestis et pallium, quibus tum auri erat intextum, et ex quo combustis auri lib. XXX collecti fuerint; gemmae pretiosae annuli et alia magni pretii. Honorius I. Pl. arcis tegulis ex Quirini et Bonus, vel ex Jovis Capitolini et Platina narrat, cooperunt. Quae acta ad plenioren quae destructionem faciant, vide apud Onuphrium, summum urbis Romanae illustratorem in libello de VII urbis ecclesiis.

Vide Cass. VII c. 28.

Jul. II. eius restaurationem inchoavit Jovius in vit. Leo. 4. lib. et Onuph. in Jul. II. ubi Bramantem architectum nominat, in fine.

De vaticani nomine vide eundem Cato in originibus: Regionem Vaticam id est vaticanam dictam, quod ibi Janus quasi in ruinis natam primumque vaticinium Italiam excepit. vid. Pauli ex Festo.

Agell. libr. c. 17.

Orato

Oratorium hic fecit Gregorius XIII Pont. in quo sepulturae
suae locum erexit, planè id marmoreum politissimi splendi
dissimique coloris, relicum operis musaico splendidum auro
variosque distinctum marmore, simulacraque ostendit du
plex operis Ambrosij, Augustini, Chrysostomi, Gregorij. Sunt
qui credunt Gregorium Nazianzenum vetorum dono hic tras
latum, sed non vidi; pauimentum quoq: est marmoreum.
Nunc epitaphia quaedam et inscriptiones, quas apud a
lios non legi addam. Et primum in nouo restaurato que
templo est sepulcrum cum aereo simulacro Pauli III PP.
cum duabus statuis femineis marmoreis, opus et mirat.
inscriptio Guillielmi de la Porta Mediolan. Vulgaris erat
fama nostrio aevo vera, statuarum earum formam a omni
bus pontificijs desumptam; erat sa nudissima papillis
reliquisque membris. Paulo infra aureis literis notata
tur. PAVLO III PONT MAX. FERNESIO.

vid. Cantichyr. v.

Sunt et ibi aliquot vitineae ex candidissimo marmore colu
mnae, vulgus Hierosolymis translatas ex Templo Salomonis re
dit, quem et gent. cancellis pergris a vulgi attactu
defensum, Bar. inscriptione: Haec est illa columna in qua
dns nr IESVS CHRISTVS appodiatus dum populo predicaturet
Deo patri preces in templo fundebat, adherendo stabat, q̃ una
cum alijs undecim circumstantibus de Salomonis templo in tri
umphum huius Basilicae hic locata fuit. Demones expellit et
ab immundis spiritibus vexatos liberos reddit et multa miracu
la cottidie facit. Per reuerendum prem et dnm card. de
Vrsinis ornata Ann. D. M CCCC XXXVIII. Onuphrius vero dicit
constant. posuisse XII columnas vitineas elegantes antea
altare D. Petri e Gratia translatas; ad hor altare
traditur requiescere caput D. Petri Apostoli. Et petrum Ro
mae a Nerone neratum scribit Eutropius, Paul. Diaconus auctor
est Belisarium post multas victorias Romam veniente D.
petro reuerentiam auream c. tab. pretiosissimis gemmis ornata
optulisse. Lactantius Petrum paulumque Romae praedicasse
scribit; Tertullianus lib. de praescr. haeret. Josephum Romae
neratos tradit, approbat Sigebertus. Isidorus petrum et paulum
sub Nerone neratos scribit orig. lib. VI cap. 44. vide et l. 1. c. de summa
trinit. M. Velserum lib. 6. Ang. Antiq. Grupsius ad Platina. palladium in vita p. Hieronimi.
de templo vaticano iam restaurato vide Septempt. bibliothecam Vaticanam
Angeli Rocca in principio. Effigies vero in Cistien. libri fine consuetudi

lib. VII m. Nero.

Lib. 17.

lib. inst. 4. cap. 21. et cap. XV. haer.

Cassiod. lib. XI ep. 13. et in Chronicis Eusebii Hieron. Hieronymum lib. 3 c. 1. c. 3.

(tro pa

In pauimento ipse chor — Epitaphium antiquum sed litteris rudibus:

T. FLAVIVS CONSTANS PP. SIBI ET SVIS LIBERTIS
LIBERTABVSQ POSTERISQ EORVM
SERVIVS INCHOAVIT ET FLAVII SABINVS ET CHRESTVS
item hoc: LIBERTI ET HEREDES EIVS : : VSVM CONSVMMARVNT.

BENEMERENTI IN PACE PROCLO QVI BIXIT ANNOS XVI
DEPOSITVS VI EIDVS OCTOBRIS DD. NN. HONORIO AVGVSTO
VIII ET THEODOSIO V COSS.

In octoi templo monumenta sepulcralia pontif. sunt. Nic. V Rorum II et III. Eugenij IV. — et marmoreo in monumento chor. ligit Pauli II epitaphium:

Paulus II Venetus Pont. Max. e vetustâ Barborum familiâ praeclaris naturae dotibus auunculo Eugenio IIII non inferior, pietatis, iustitiae diuinarumq: ceremoniarum cultor religiosissimus, ecclesiasticae libertatis maiestatisq: defensor constantissimus, praecipuo pacis seruandae studio et singulari omnis generis munerum abstinentia, formidanda etiam lege magistratibus indicta, clarus:; in principes munificentia in pauperes misericordiâ insignis; annona copiam vrbi dedit, patrimonium Beati Petri erratis populi indulgentis parentis affectu emendatis conseruauit et auxit; furentes armis hereticos repressit, et quod res difficilem rerum temporumue conditionem perficere non poterat, matura cunctatione salueberrimè disposuit.

V. A. LIII. M. V. D. III. S. A. VI. M. X. D. XXVI.

M. Barbus Cardinalis S. Marci Patriarcha Aquileensis consanguineo B. M. P. Am. sal. M. CCCC LXXVII.

In choro octoi in pauimento sepulcrum ipse aere artificio sum, tum septem artibus liberal. alysque quamplurimis ex eadem materia simulacris chor. Epitaphio:

XISTO IIII Pont. Max ex ordine minorum
Turcis Italiâ submotis; autoritate sedis aucta; vrbe instaurata templis ponte, foro, vijs, bibliotecâ in Vaticano publicata; tubilaeo celebrato, Liguriâ seruitute liberata; cum modice ac plano solo condi se mandasset, Iulianus Card. patruo B. M. maiori pietate quam impensa F. curauit.

recumbit chor. XX cardinalis inter quos et chor. Iulianus ad S. Petrum ad vincula. obijt 1483. mense Aug. pont. sui am. XXIII.

Ipse aliud ad parietem Innocentij VIII. PP. ex aere cum statua ac chor. ex Iaunde versiculo;

In innocentiâ meâ ingressus redime me domine et miserere mei.

Obijt am. M. CCCC XCII pontif. am. VIII. XXVI Iul.. humi iacet a Balgo vitum destructâ statuâ plenam, et adde Marulli versus.

Spectantur

spectantur hic quoq: monumenta ex recto lapide gypso superducto equestria, Calixti III. Alexandri VI, Iulij III. Marcelli II. Pii V.

Et ibidem Bonifacij IV statua qui a phoca Imp. impetravit Pantheon Agrippae, et omnibus sanctis ac virgini Mariae perpetuatum ab idolorum simulacris dirauit, sedit hic Ann VI M. VIII D. XIII. et Pontifici Bonifacio III immediato successit: Epitaphium rithmicum ibi legitur literis Goticis tale:

Paul Diacon. in Pluc.

Gregorio ortus iacet hic Bonifacius almus
Huius qui sedis fuit aequus doctor et aedis
Tempore qui Foca templum cernens fore Romae
Delubra sanctorum fuerant quae Demonorum
Hoc expurgauit. ꝛc quae libris Epitaphi subentur.

Astat statua Equestris sed muta, nullo epigrammate legitur et Innocentij VII Sulmonensis epitaphium quod et apud Platinam.

In pauimento non procul ab Innocentij VIII sepulcro hoc et epitaphium:

D. O. M.

FRANCISCO CIBO NEPOTI. INNOCENTII VIII PONT. MAX.
nepoti Angull. Ferentilia. S R E Gubernatori gnatus
Vixit ann. LXVIII. ob. anno. M D XVII.

MAGDALENAE LAVRAE MEDICES filiae LEONIS X PONT. MAX sorori
CLement. patruel. Francisci Cibi vxori. Vixit ann. XLV
ALBERICVS CIBO sacri Rom: imp: et item Massae princeps
auo et auiae pos. Sal. an. M D LXXIII.

Laurent. facta legend.

Altare ss Philippi et Iacobi ornatur tabella excellenti, ablationem Christi de cruce exprimente, vbi in parietis angulo obscuriore hae leguntur HAC OPUS FECIT ARNOLFUS ARCHITECTUS.

Ad dextram vero parietis partem vbi plurima pontificum monumenta, spectatur et porphyreticum antiquum nullo tamen epigrammate notatum, vbi proxima marmorea tabella antiqua in quarum vna hae leguntur:

N. leg. sed paulo aliter.

C. ASINIA GVDENTIA H F
IN QVA FVIT INIMITABILIS CASTITAS
IMPROBISSIMA VERECVNDIA INCOMPARA-
BILIS INNOCENTIA. PERPETVA QVIESCAT
IN PACE Q. VIXIT ANN. XVIII. M. XI. D. XXI.
CARIVS VICTOR CONIVGI B M. D. XII KAL. AVG.

In pauimento sequentia ex varijs marmoribus notani epitaphi
A: KAROLA HIERIM CIPRI ET ARMENII REGINA. et:
IO: Franciscus de Tubaldiscis S. Sabinae presbiter Cardinalis. vel obsoleta.

Epitaph

Epitaphium Petri Balbi Episcopi Troperensis est in libris meis Epitaphiorum. Sunt. et hæc:

D. O. M.
Diplomatum signatori religioso viro
MATHEO LEONIS X. P. M. alumno M. D. XXIIII. et:

D. O. M.
FRA BAN PICOL Archiepiscopi Senens ossa
resurrectionem hic expectant. et:

C. IVLIO FELICI
HIC SITA HONORATIVS CAIETANVS
CONIVGI

Ante aram corporis dominici et vorant, templi medio sunt bissina aureaq: plurima ornamenta, cum epigrammatis et emblematibus. Clem. VII PP. candor illatus, cum aquila alio epigr. Semper. Superiora ibidem signa diversa ac vetusta cum aquilæ pictura et hac inscriptione:

AQVILA Urbs princeps Samnitum nullum metropolitanum præter Rom. Pont. agnoscens missis huc religionis causa primarijs civibus; hoc pietatis suæ monumentum D. D. sedente Gregorio XIII. PP. anno Jubilei CIↃ IↃ LXXV.

In sacello B. Mariæ Visitationis est statua ænea nostro ævo olim Jovis egregia, nunc D. Petro attributa, erant pedes tam auri metalli ex osculorum et narrabant multitudine et assiduitate detrita. Erat ibidem effigies Senatoris ac virginis matris a Jote Florentino egregio olim pictore delineata cum hac inscriptione:

Instinctu pietatis hanc Dei eiusque genetricis imaginem quam Jotus pinxit ex huius parietis templi ruinis dissecta erexit atque in hoc sacellum NICOLAVS ACCIALVS. I. V. CONS. patritius Florentinus, parietq: ex privilegio olim eius avaeo concesso insigni equiti Donato Acciaio huius almæ urbis tum Senatori Rom. emis. pos. sibi posterisq: suis sedente Paulo III. Pont. Max. M D XLIII.

Hic loco ante puteos amos, quidam Anglus sumptu ex manibus sacrifiris celebrantis missam, hostiam, dum pedibus conculcavit, statimque arreptus et multotiens de catolica Rom. religione et sancti altaris admonitus, nihil respondit aliud, quam se martyrium mori voluisse, sic tandem varijs tormentis laceratus periit.

In templo restaurato varia iacebant simulacra ex marmore, et statuæ, quæ sepulcris olim et aedibus seruiebant

mnt turbata, verum ossum absconderant. Erat marmoreum sepulcrum pont. Max. alicuius simulacro et aquilis insignito ignotum; puto quod etiam absoluto templo et restauratione dubori, huic vrimum est aliud hoc notatum epigrammate.

N. cl. ANTONIOTVS CARDINALIS S. PRAXEDIS mortem pre oculis semper habens VIVVS sibi P. ANNO M. D. I.

Habet hoc templum valvas aeneas obductas, media insigni et tem pora ferebant sculptura nobilis Antonij de Florentia. Hic sunt relata musea (quod vulgus vocat musaea D Petri) minutissime quas longo tempore frustra nisi attentus quis quesiuerit unde Romam non viderse vulgariter dicitur, qui quas non perscrutatus fuerit, quasi de petro conicto in urbe Ravenna diximus: spectabatur hic res gesta Eugenij IV pont. rum effigie rerum sumptibus erat facta: erat autem vir magnitatis et gentis Condelmerorum Veneta, curauitq. hos insculpi versus:

Et Graeci, Armeni, Aethiopes, hic aspice vt ipsa
Romanam amplexa est Gens Iacobina fidem.
Sunt haec Eugeni monumenta illustria Quarti,
Excelsi haec tas sunt monumenta sui.

Huic contigua est porta marmorea tergotinis et fama est hic translata, quam sanctam vocant; quae lapidibus obturata, et singulis iubilei annis aperitur, lapso pont. malleo primum lapidem labefactante; Lapidum vero fragmina superstitiosum vulgus illuc summa devotione rolligit, adeo vt nihil maneat reliquum, xxv quemadmodum finitis clauditur quo antea modo; hic aureis hoc inscriptum litteris legebatur. Hanc portam Sanctam a Iulio III Anno MDL apertam et clausam aperuit et clausit Anno Iubilei M. D. LXXV. Gregor. XIII.

vid. de Iub. Dante. rant. 18 del Infer. Isid. lib. v. cap. 27.

De origine Iubilei a Iudaeis desumpta vide amplie scribentem Stephanum Pigium.

in hercule prodic.

In arda templi est cymba illa Asarotura Discipulorum Christi, ubi Petrus per mare ad Christum in littora deambulatem propecat, toti opus esse quidam arbitrantur: Cimitus in alitor de da scribit in hac verba: Notum vero est omnibus quod ipsa Musiua e vitreis tesseculis et sectilibus crustis vario multiplicique colore constructa sunt; cuiusmodi adhuc Romae visuntur multis in locis tum in propilaeo Basilicae Petri nobilis illa et fluitans navis quam Ioannes pictor cognomento Cimabouis mirifica artificio atque diligentia traditur perfecisse. De reliquis vero ornamentis, et pinea ema et sepulcris Othon II Honorij et valentiani vide Onuphrium et de pinea paulinum in Epistolis.

Onuphr. de VII eccl.

vid Hin Andr. Lym viri Cimbri.

Hon. discipl. lib. XXII cap. I.

vide Fornerij notas ad lib. 7. var. Epist. ep. 5.

de VII vrb. Eccl.

Ad gradus marmoreos a constantino vt traditur factos, sunt statuae marmoreae Apostolorum Petri et Pauli, ab Amadeo Sil

uio

nio et et inscriptio positis, et namque in basi marmorea alterius inscriptum: Pius II Paulo Vasi electionum.

In area vero Vaticana praeter fontes mercuriâ prae rollapsos et succatos, ab ALEX. VI et indicant insignia olim erectos, Sixtus tamen V. PP. iamprudem e campo Santo, ubi olim circus Neronis vel Vaticanus, magnis laboribus et sumptibus traduxit pulcerrimum sane opus obeliscum Vaticanum, in cuius summitate erat pomum aereum deaurato, quo cineres Augusti Caesaris hactenus fuere conservati; atque id ex Aegyptiaco marmore rarissimi coloris splendidissimus, altitudinis et integritatis summae, suis ipsum pedestylis ornatus; incumbit IV Leonibus deauratis; in summitate autem aeque praeter pomum aereum sunt V colles aurei, pontificia insignia; et crux deaurata; antiquitus haec fuere inscripta: DIVO CAESARI DIVI IVLII F. AVG.

TI. CAESARI DIVI AVGVSTI F.

SACRVM.

vid. Bibliot. Vaticana Augusti Roncae ubi inscriptiones Romanae: et Nod. et Trumpf. Tom. 1. lib. 1. c. 39.

Sixtus post instaurationem, quas inscriptiones auratis litteris inscripsit: SIXTVS V PONT MAX. in fronte

Obeliscum Vaticanum
Dis gentium
Impio cultu
Dicatum
Ad Apostolorum limina
operoso labore transtulit.

in Lateribus.

Christus vincit,
Christus regnat,
Christus imperat,
Christus ab omni
malo plebem suam defendat.

SIXTVS V PONT. MAX.
Cruci invictae
obeliscum Vaticanum
Ab impura superstitione
expiatum, iustius
Et felicius consecravit,
Anno M. D. LXXXVI. P. II.

vid. Antiq. Circaei in vita Sixti V. Smet. fol. XI.

In peristylio haec legebantur. Ultimis nominibus mirantur: DOMINICVS de Fontana ex pago Mili agri Novocomensis transtulit et erexit. Hunc ob operam mirabilem, cum ab aliis fieri posset frustra tentatum, Sixtus equitem creavit, dedique ei

censum

Libro VII.

Nat. hist. XXXVI. c. XI.

Obser. lib. 2. cap. 21.

censum quatuor millium Ducatorum cupalium, de obelistis vide Hieronimum Cardanum in libris de var. rer. Jo. Gozopium Becanum in hierogliphicis passim: Plinius vero obeliscum vaticanum in Circo Caij et Neronis ex omnibus omnium fractum in molitione scribit; unde a Nuncoreo Sesostratis filio inceptum narrat. Petrus Belonius autor est obeliscos olim sepulcris fuisse ornatui, ocs esse ex lapide thebaico varijs distincto punctis Vid: Beran: lib x Hierogl.

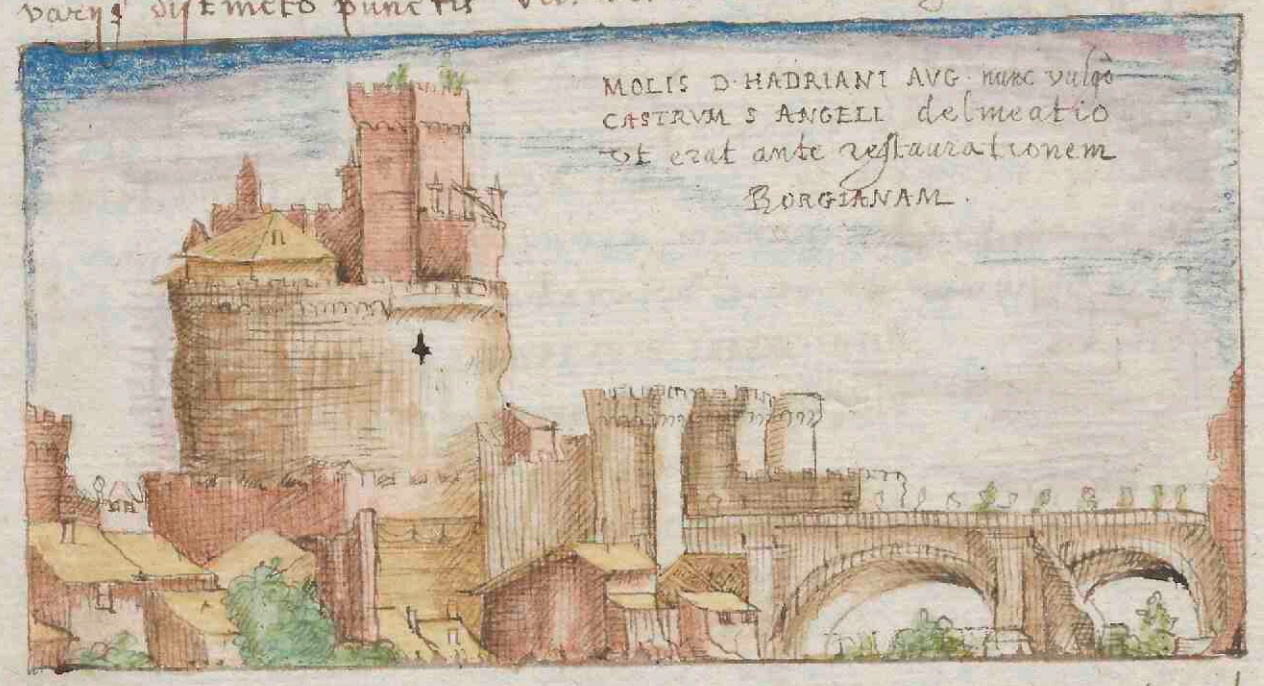

XII. Ad aulam Vaticanam pontificiam Petriano templo proximam pervenimus, camque a varijs pontificibus mirabilem ductam, ornatam, et suo ordine describit Onuphrius perlustrari. Horti ibi amoenissimi, pulcerrimi prospectus, aedicula maximi pretij statuis ornatissima, et Laocoontis, Cleopatrae et aliarum, quae typis Romae propter excellentiam circumferuntur. Portricus quidem Bulatorij tres, mirmus a Leone X picturis quibusdam rusticis ornatis; medius a Gregorio XIII picturis Africanis rerum illustratus; summus omnium totius orbis regionum formas complectitur. Est et ibi aula Constantiniana, ubi pugna Constantini cum Maxentio ad pontem Milvium per Raphaelem Urbinatem depicta, quam aedis quoq: typis exprimi vidi; sunt aulae plures ubi Senatores convenire soliti, operosis principatuum et aulaeis barbaricis ornatae. Oratorium quoq: pontificium pictura Bonarotae nobile. Intrami inde aulam marmoream, multorum pontificum sumptibus aedificatam, et praecipue pii IV cuius ibi effigies in pariete marmorea subtilissima, nec a quovis videnda, spectatur. splendent ex nobilissimo marmore

vide inscript. ap: N. CHR.

vide Jovij de Vita Leonis.

vide Anton Ciacchum in vita Greg: XIII.

quam vocat Sclavam Zegrani.

pariet.

parietes; fulget aureum laquear, pavimentum non uno colore marmoreo nitet. Hinc occurrunt suis locis artificiosissimae Pontificiorum Theologorum picturae: a Paulo III inceptae sunt, a Gregorio vero XIII absoluta. In pavimento ad quatuor angulos est duaro, insignes Gregorij tessellatis sphaeramatibus; Volanti in Geras sculpta leguntur: Felix praesagium; sedenti super lapidem: Non commovebitur aevo, Vigilat, Veltmo circulo imposito A quo ad quem. Supra portam est integro in marmore aureis literis: Aula haec Pauli III. Pont. Max. iussu ornari coepta et Piorum postea quarti et quinti studio aucta, Anno Gregorij XIII, primo ad finem perducta. Anno M.D. LXXIII. Picturae sunt variae, et singulae suis inscriptionibus notatae ut sequitur.

vide de Asaroteris pavim. Stat. sil. 1. in haut. vopis. Tiburtino.

^ Annuus Aegyptijs non tabat. Jos. lib. v. c. 6.

TABVLA I.

N. CH.

Petrus Aragonius rex ad urbem profectus Innocentio III Pont. Max. regnum defert, constituta annui tributi perpetua pensione, obedientiam simul et defensionem sedis Apostolicae pollicitus.

Hanc Historiam dum quaesitam, hoc modo non potui invenire, et quod miror plutina meae meminit; petrum vero Aragonium a Martino IV excommunicatum, dumque regnum occupantibus Gallis positum scribit; et Secundae tunc illam tuitatem contra Franco Gallorum regem defendere et bulnere obsessa sub Honorio IV refert; quae ex Blondo habere videtur nec Martinus longe ab eo dissidit.

Dec. 2. libro 8.

TABVLA II.

Alexander Papa III Federici primi Imp. iram et impetum fugiens abdidit sese Venet. cognitum et a Senatu perhonorifice susceptum ottone Imp. filio navali praelio a Venetis victo captoque, Fredericus pace facta supplex adorat, fidem et obedientiam pollicitus, ita Pontifici sua dignitas, Venetae reipublicae beneficio restituta, Anno M C LXXVII.

N. C.

Hanc historiam Blondus lib. VI Decadis secund. et ante dum Martinus, ar ex Platina, nec non Venetarum rerum scriptores et Marcellinus, Sabellicus, et alij descripsere, sed super Bram mo petulantiam Alexandri, in considerando tanti viri raptae, ar superbis dud dictis; super aspidem et Basiliscum ambulabis, cui respondit Imp. Non tibi sed petro me submitto ad quod Pl. Et mihi et Petro; Pontificij illi parasiti omiserunt.

^ in Seb. Ziano

vide petrum Justin lib. 2. hist. Ven. pag. 27.

Tab. III.

Idem Pontificia Romam Gregorium XI Lemovicensem Anno

N. C.

me

Auenione ex Gallia reductio; quemadmodum in eius Epitaphio quod est in S. Maria nova, et a me in epitaphiorum libris descriptum habetur, videlicet est: Hanc Petri Georgius Onuphrius Aretinus, vt graeca est inscriptio.

TAB. IV. N.C.

CAROLVS magnus in patrimonij possessionem Romanam Ecclesiam restituit.

Hic n. pretibus Hadriani I. Pont. Desiderium Longobardorum regem rompescuit, qui patrimonium vt vocant Pontificis magna ex parte occupauerat, circiter annum Christi annum DCCC. vidi Latinus Martinus, Blondus, et Platina.

Lib. I. Decad. II.

TAB. V. N.C.

Gregorius II Germaniarum magna parte ad veri Dei cultum tradidit; Aziphperti Longobardorum regis donatione per Luitprandum successorem confirmata, Anno sui Pontif. XVII discessit.

Germanis per Bonifacium ad religionem Christianam traductis meminit Martinus, caeterum de Longobardorum donatione nil dicit. sedit vt ipse vult Ann. XVI M. VIII D. XX. Sub Joanne VII hanc primum Aziphperti donationem factam scribit Blondus; illic n. Cottias alpes in quibus Genua est, ad Galliarum portum zelo religionis adductus D. Petro obtulit, circa annum Christianum DCCX; paulo post Luitprandum sanctam confirmasse sub eo Gregorio minime dicitur. Platina sine autore hanc vulgi famam de scribit, Gregoriumque sedisse ann. XVI M. IX D. XI.

Libr. X. Dec. I.

TAB. VI. N.C.

Gregorius VII Henricum Imp. male de ecclesia merentem, postea supplicem et poenitentem absolut.

Hanc historiam Martinus et Platina describunt, sed Blondus lib. 3 secundae Decad. paulo aliter narrat; nempe Gregorium ab Henrico Romae obsessum, et a Guiscardo Normanno liberatum, non diu post obiisse, mirror n. hic Henricum post reconciliationem denuo Gregorii in excommunicationem incidisse, quidam Martinus Alemannum, Platina Etruscum dicit, putaque circa annum de LXXV.

TAB. VII. N.C.

Otho primus Imp. demptis Berengario et Rodulfo eius filio tyrannis prouincias ab illis occupatas ecclesiae restituit.

Hunc etiam meminit Martinus, nihil tamen de filio rapto addit, hic nasse autem hunc Berengarium cum filio Alberto scribit III. Ann. Anno Christi DCCCXLI. Blondus vero et Platina scribunt Ottonem Agapethi II Pp. precibus Berengarium cum filio Alberto regno deturbasse, et demde pecuniis adempta ac Deo pontifici reconciliatos restituisse.

TAB.

TAB. VIII

Gregorius IX. Federico Imp. ecclesiam oppugnante sacris interdicit. N.C.

Hic omnes excommunicationis ceremoniae terribiles et ad eorum incutiendum timorem depictae. Historiam describit Martinus qui Fridericum hunc secundum ab Honorio primo coronatum fuit, circa annum DCCXX. deinde Gregorium circa annum DCCXXV fulmen Sacris in eum confirmasse, quod contra Turcas non processisset, Blondus et Platina Dadā affirmant. * Lib. VII Dec. II.

TAB IX. N.C.

Carolus V Imp. Tunetum a Turcis occupatum, pari virtute ac felicitate recepit, Paulo III pont. Max. M.D.XXXV.

Hoc bellum praeterquam quod sit in memoria hominum, et a plurimis descriptum Paulus Jovius Historiar. lib. XXXI ampliuscule narrat.

TAB. X.

Caspar Colignius olim Ammiralius accepto vulnere domum defertur Gregor. XIII. M D LXXII. N.C.

Haec historia verendo et apud Zurium ac recentiores Historiarum Collectarum scriptores reperitur.

XI TAB.

Coligni et socorum caedes N.C.

TAB. XII

Rex Coligni necem probat. N.C.

Haec caedes vulgo Lutetiana facta est die Bartholomei sub regno Carolo IX, sacerdotio Henrico Valesio tum Alanzonii Duce regis fratre.

XIII TAB.

Hostes perpetui Christianae religionis Turcae, diuturno victoriarum successu exultantes, sibique temere praefidentes, militibus ducibus tormentis omni denique bellico apparatu ad terrorem instructi, ad Echinadas insulas communi classe praelio post hominum memoriam maximo, Herculeo divini spiritus ope profligantur. Anno M. D. LXXI. N.cb.

Haec historia una adhuc est memoria; Duce Joanne Austriaco, Pontifice, et Veneto Senatu, eo prisci Loci quo Octavianus Antonium et Cleopatram praelio navali superavit, dictus Turcica classis gesta praelio. N.cb.

TAB. XIV.

Classes oppositae Turcarum una, Christianae societatis altera; inter Pium V Pont. Max. Philippum Hispaniarum regem et Venetam rempublicam ita foedere ingentibus utrimque animis concurrunt.

Pius V. Dedicavit M. Ant. Columnam Romanum, qui post victoriam

vid. inscrip. quae est in Sacello Sixtiano apud Ang. Roccam.

ziam renuncius publica Lætitia ruinum Romanorum de reptus est. Veneti vero Sebastianum Venerium imperatorem erant. Vide Joan Petrum Contarenum, qui navalem pugnam cum bello Cyprio ample describendum.

Ingredienti hinc occurrit a Pio IIII Pp. murco portam ut ad locus, ubi habitant Helvetij milites ad custodiam Pontificis. In horti vaticani hic legitur epigrama octus marmori insculptum:

id est.

ΥΠΕΡ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ
ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΚΟΜΜΟΔΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΟΙ ΝΑΥΚΛΗΡΟΙ ΤΟΥ ΠΟΡΕΥΤΙΚΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΝΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

Pro salute et incolumitate
Dn. Imperatoris
COMMODI augusti
Nauclerii vlteo citroq. comeantes
Alexandrinæ classis

XIII. In Circo Neronis ad Janum templi Vaticani, et templi Teutonicorum, cum tamen id quod vocant campum sanctum, id terra fabulatur vulgus, e Hierosolymitana regione traducta: hic obelisci magni Vaticani terra magna ex parte obrutus latuit; circum sunt ossuaria, quam varium regionum et civitatum reliquiæ. Institutum hic nostro a quo pontifice piissimum, ut sim gulis diebus, XII peregrinis pauperibus prandium detur, quorum deinde manus prefectus e pontificia familia postquam lauerint, puricsimo lino sicut e abstergit. In Circo Vaticano nonnulla Taritus scribit, lib. Ann. XV. Statua Laocoontis, cum tertio ab hinc i folio meminimus, in hortis vaticanis munita, non procul a Thermis Titi, in vinea Fabi rib. civis Romani, Anno Christiano CIↃ IↃ VI, ex specie qua a Virgilio II Aneid. describitur: de hac sic Plin: Laocoon in T. Imperatorum domo, opus omni et picturæ et statuariæ artis præponendum, ex uno lapide cum filiis summi artifices Agesander et Polydorus et Athenodorus Rhodij.

XIV. Portam S. spiritus egressus, varia vidi munimenta, vallem quoque inferni, ut vocant, ubi figulorum domus et officinæ, præterea templum D. Onuphrij, in colle Janiculi, ubi olim templum Jani, quem ibi olim consedisse narrant.

De bibliotheca Vaticana quam Sixtus V. pont. mirum in modum ornavit et instruxit, vide librum singularem Fr. Angeli Roccæ Camerini Augustiniani, editum Romæ anno 1591. ubi hæc inscripto marmori incisa legitur:

SIXTVS V PONT. MAX.
BIBLIOTHECAM ÆDIFICAVIT
PORTICVS CONSTRVXIT coniunxit
AN M D LXXXVIII PONT III.

Vide hujus descriptionem Sciadi in mon: Italiæ fol. 292.

XV. parte

S. mat.

vide Lanzerid.

vide petr. Bufeld. lib. de confess. malefic. de corruptione huius terræ.

XV Pars Urbis Transtyberina Veteris, quatuor olim portas habebat; Valeriam, Septimianam, Aurelianam, et Portuense; hic igitur diem in explorandis Transtyberinis monumentis consumpsi, ac portam Fontinalem sive Septimianam ingressus, vidi S. Mariae Transtyberinae Basilicam, ubi olim Tabernam meritoriam fuisse ferunt, et olei fontem fluxisse tempore nativitatis Christi autor est Eutropius, cui assentatur Orosius; et hi Poeticuli aureo vetustiore restaurati supra portam in novi posteriori adorant:

Quum teneret emeritus miles, sum magna taberna,
Sed dum virgo tenet me, maior nuncupor et sum,
Tunc oleum fluo, signans magnam pietatem
Christi nascentis, nunc trado petentibus ipsam.

Est in parvo lapide non procul a porta obscuro in loro simplex epitaphium Innocentij II PP. Goticis literis iam primo fugientibus signatum; qd est tale: Hic requiescunt venerabilia ossa sanctissimae memoriae Domini Innocentij II PP. de domo Papareschorum qui praesentem ecclesiam ad honorem Dei genetricis Mariae ex quae lapsa vix poterant. (M. CXL) sed ex Platina Martino & Blondo facile supplere. Fuit id est Transtyberina regione Romanus; mortuus pont. anno XIIII M. VII; formosus et ejus templi opere mundo venant.

Scribit Antonin. Ep. Florentinus, sic ni fallor imaginem esse D. Mariae a B. Luca depictam. Eodem in templo est epitaphium Francisci Amelini Meduces Card; et sub patris, item Stanislai Hosij Poloni Card. viri doctiss. qui Concil. Tridentino nove PP. profuisse videtur, et de controversijs religionis quaedam edidit: Epitaphium est in Epitg. mirorum lib. ubi et aliud est Roberti ab Altaemps Gatesij durid. ad sepulcrum Hosij hoc habetur. Dignum tam valido pontificum causae defensori elogium: Catholicus non est qui a Romana Ecclesia in fidei doctrina discordat; si de veteri, vera; si de hac corrupta, minime. Lactantius Firmianus vera catholicam ecclesiam esse scribit, in qua est collegio, confessio, et poenitentia: quae petrata de Dulnira qb est subiecta imberbitab terrenis, salubiter curare sti. restant quae in Romana Ecclesia strumum vocabula, sed longe distat effectus.

Tit. XXII cap. IV § XV sum. III.

in fin lib 4.

Mihi narratum, Henricum Stephani olim ad bibliothecam vaticanam admissum, et ei exscribendi quaedam copia fuerit: cumque redderetur scribere, summa dexteritate cultello eam librum integrum excidisse, et capiendo varno ne fraud patiret ablato absculisse.

Fide ad

Inde ad montorium Janiculari montis partem perve-
ni, habetque Templi D. Petri in monte aureis in quo
sepulcrum Cardm Montorij qui quondam et pictor fu-
lio III in delitijs fuerat; et pictura excellentis. Vbi
natis.

Hunc montem si descenderis, in planitie iuxta muros et
coemiterium Iudeorum, Philon autor est Iudeos olim magna
parte Transtyberina regionis tenuisse, in hac quoque bi
liora et sordidiora quique opificia fiebant.

putant quin rempu. ex bonis Tarquinio. mortis percutiuntur.

Hinc via est per portam Janiculensem, nunc S. Pancratij, via
Vitellia ad mare. Truncus qui meminit in Vitellio Tranquillus.

capite primo.

Hinc ambulantes iuxta Tyberim, videmus reliquias pon
tis publicij in medio flumine apud navalia existentes,
ad radices fere Aventini; in hoc olim Horatius Cocles
impetum hostium solus sustinuit, domo demolienda;
et Rom. rec. scriptores abunde posteritati reliquere, hic
factus per Ancum Martium IV Romanorum regem ligneus, et
lapide inde restauratus per Emil. Lepidum, et dictus Emi
lius: deinde ab alijs Impp., et tandem ex marmore per Antoni
num pium, Marmoreusque appellatus.

Circa hesperium pontem olim palatinum et senatorium, ho
die S. Mariae, transimus; et hospitium quod tum dial in
atgiope, reptinimus; habebat hoc de pons hanc in
scriptionem marmoream: Ex autoritate Gregorij XIII P.M.

S P Q R.

Pontem Senatorium cuius fornices vetustate collapsos et rampede
refectos fluminis impetus denuo deiecerat, in pristinam firmitatem
et pulcritudinem restituit; Anno Iub. M D LXXV.

Janiculum pertinus, quod per eum populus Romanus primi
tus transivit in agrum Etruscum, tradit Festus; Vig.
a vetustissimo oppido Jani VIII anno desinit nomen, vide
Georg. Fabritium de antiq. urb. Rom. Hic summum esse
sepultum autor est Paul. Diaconus in Festum, in Dec. Numae.
Hunc pontem D. Mariae Aegyptiacae virginis adhuc nunc appellatis
volunt, in inscriptionem antiquam esse fecit Marchian:
que dubito an unquam extiterit: cum vi et impetu fluminis A°
M D LVII deiectus fere medius fuerit, ut deinde a S.P.
Q R. tempore pij IIII Pont. max: anno scilicet M.D.LXI. ex
limis marginibus reficere curavit. sed tum opus iam ab
solutum esset, praefracto uno ex validioribus rudentibus,
praeceps in Tyberim prorumpit, quassata mole et abrupta, sin
usque ad tempora Gregorij XIII PP. A° M D LXXIV mansit; tum Ex
pro Iubilei iterum restauratur, architecto Matteo Typhierna
te, cuius tum sumptus ad LIV mill. num: auriorum ascendit.

XVI. olim

XVI. Olim tempore Plinij Roma XXXIV portas habuit, nunc vero minor XX tantum est: quarum nomina et autores vide apud Solinum, Victorem: et Neotericorum Onuphrium, Marlianum, Blondum, Fabritium, Alb. Leandrum, Mart. polonum.
muros habet et turres de recto lapide, fossas aut aggeres nullos, nisi forte in Leonina urbe. Turres muri habet CCCLX. et tempore Martini poloni, qui dicit circuitum 22. milia, praeter Transtyberinam regionem et Leoninam, vide etiam Itinerar. Beniamin fol. 20. lib. 2 cronicor.
Decantarunt Rom. Scriptores; Benedictus Aegius, Andreas Fulvius, Marianus Vegius, Ma. Fabius Calvus, Pyerius Ligorius, Iacob. Bosartus.
XVII. Amphitheatrorum quoque tum oculis meis occurrebat pulcerrimum spectaculum, Quis n. Titi molem non miratur; a tam longo aevo, et post varias urbis vastationes exstantem, quam:

Non tamen annorum series, non flamma, nec ensis
abolere potuit ruinis formam. et descriptionem vide ampla apud Lipsium; voratur hodie colisseum, quia colossus rum rapitur Nerones in divinis, et Dion autor est. scribit quoque Tranquillus, Vespasianum colossi reparatorem magna mercede donasse, oreti vocant Δέκαρον κονιορτικόν .i. stadium venatarum, ab eius usu. Vespasianus, Suetonio teste, ferit in urbe modia vti destmasse comperezat Augustum, non perfecit, sed Titus filius, qui et dedicavit, megentibus editis muneribus; et meminere. Xiphilinus et Suetonius. de hoc mirabundus Martialis ranit: vide. Calp. ecl. 7. Libro de Amphit. in Vesp cap. XIX. cap. X in vita Titi cap. VIII. Titi

Barbara Pyramidum sileant miracula Memphis;
Assidius iactet nec Babilona labor. ꝛc.
Omnis Cesareo cedat labor Amphytheatro,
Unum pro cunctis fama loquatur opus.

Est hodie informi forma, tum praeter Gothorum aliorumq. Barbarorum iniurias, tempore Leonis X magna parte dimolita, ad novum Cancellariatum extruendum, et qui Sixtus V. dicitur quoq: hinc voluisse sumere lapides, ad structuram templi Vaticani; sed a Romanis antiquitatis suae monumenta conservari cupientibus impeditus, abstinuit.
Est et alud amphytheatrum quod castrense vocant, sed non tanta magnitudinis aut pulchritudinis, quia prius; maxime ex parte ruinis consumptum id conspicitur, intra portam Naeviam et caelimontanam, membris contiguum, cui modo fabricatum templum S. crucis in Hierusalem, autor Dus mrtly, quemadmod Lipsius putat Tiberium qui castra non procul construxerat.

struxerat. Theatri tantum vnius extant rotunditates, vbi hodie palatium clarissimæ gentis Sabellæ; ab Augusto quodam in honorem Marcelli et autor Suetonius condidit, iuxta quod erat porticus Octaviæ; de hujus dedicatione videndus Plinius, qui et hujus impositam pretatis aedem narrat, ar rium de Suetonius, restauratum per Vespasianum miratur: Est vero in monte Aventino, plurimisq gradibus ascenditur, ad portam hor legitur distichium:

in Aug. cap. XXVIII

hist. Nat. libro VIII capite. XVII. Lib. VII cap XXXVI. in vespas. cap. XX.

Amphiteatra prius mox propugnacula: rursus
Diruta restituit clara Sabella domus.

Statuas hic antiquas undique collectas quam plurimas vidi. Sculpturæ autem opus Romæ mutatur post Syracusas a Marcello captas; sunt hæ et sequuntur: Duodecim Cæs. marmorea item Deorum simulacra ex marmore candidissimo: Bacchi, Apollinis, Mezentij, Martis; Herculis cum Caco pugnantis, Veneris, Cereris, Pomonæ: Hominum vero: Hadriani Imp. Cleopatræ morientis; statua etiam planè feminea sed vestis aliquando virilia ostendit Hermaphroditi arbitrantur; porphyritica virgalis togata, cuius effigies et manus pro designe ex candido marmore restauratæ, cum altera nondum restaurata, manibus, pedibus, capite, mutilata et videbantur fuisse Senatorum Rom; plerique n. Græcorum statuæ mutatæ. Lapis porphyriticus, cum sit durissimus, suus usus sculpendi vel prorsus vel penitus interijt, spectabantur ibidem tumbæ marmoreæ, suis simulacris pulchre ornatæ; quædam etiam elegantioribus.

Plutar. in vit

o huius expressa aptime forma extat Lucid. Mart. lib. VII. 174.

Chrom. dicit peccata in nos genuisse Hermaphrod.

Harum statuarum plurimæ aeneis typis insculptæ videntur, quem et ipsum Marcelli theatrum.

Prope por theatrum olim Tullianum fuit, de quo Livius a Tullio pars in publico carcere facta, vide Festum in Tullianum.

Lib. XXIX. varr. im lat.

In Aventino fuit olim aedes Junonis reginæ, in qua duo signa deæ cupressea, de quibus quædam Livius; habed et ego nummum argenteum Faustinæ cui hat inscriptio IVNONI REGINAE.

Lib XXVII.

Fuit et ædes Minervæ Aventinæ, Livij Andronici donariis celebris, cuius et meminit Ovidius:

Fast. VI.

Caput Aventina Pallas in arce coli.

Libertati ædem in Aventino T. Gracchi pater ex multatitia pecunia sacrandam curavit, dedicantque, in qua Gracchus summi Larcum hostilitatis meritum, Belmenti pro victoria contra pœnos utrosque retrantium deprecati usus.

Livi: lib. 24.

Hodie adhuc in usu nos antiquus ritus olim meminit Martial. rem mutandi vitra contracta pro sulpqure. Lib. Epigr. 98.

Romani in mortibus positam, et romanis cadaveri sublata atq: funeri nō ex: tinis vijs angustissimis semitis sepelit Cicero.

proh aspera cœlum.

XX. pontem

XX. pontem Tarentinum transiui, nunc sixtum, vbi hæc in marmore inscriptio: Xystus IIII Pont. Max. ad vtilitatem populi R. peregrinæque multitudinis ad Iubilæum venturæ, pontem hunc quem merito ruptum vocant, a fundamentis magna cura et impensa restituit, xystumque suo de nomine appellari voluit. Ab altero pontis latere hæc legebatur:

M CCCC LXXV.

Qui transis xysti quarti beneficio Deum roga vt Pont. opt. Max. diu seruet incolumem. Cetera vero obducta lapsu non potui.

Iuxta hunc pontem pont. Sixtus V. nosocomium pro mendicis debilibus et invalidis fecit, ac XV. coron. mill. perpetuo reditu dotauit. Ædes vero tam sunt spectatæ, vt his nulla hominis commodo carent.

XXI In Auentino nomen habente ab Auentino Latinorum rege ibidem sepulto, templa aliqua vidi antiqua, ruinisq. proxima; vbi et ædificium turris instar rotundum, quod Solis fuisse volunt. Aureliano Soli templum fecit, vt tempus vopisc. et Eutropius. sed non ausim id hic affirmare. Sunt et hic antiquæ ædes in Christianum usum translatæ, S. Alexij olim Herculis victoris, non procul a porta Trigemina, quam olim mulieres ingredi non poterant, quem morem Romani etiamnum in plurimis observant vide Georgij fabritij Romam. fuit et alia eiusdem ædis nunc S. Priscæ. S. Sabinæ olim Diana Auentina S. Maria Auentina olim Bonæ Deæ.

Eutrop. lib. 1.
vid. Varr. de ling. latina.
in vita Aurel. libro IX.
vid Eidem Vocl.
fol. 84.

Non procul hinc oppidum Iudæorum, hoc n. Pius V. muro et portis a reliqua urbe clausit, eorum numerus 00 superat, pauci et supellectilem similitudo vendunt, immobilia nulla possident; habent suas nundinas in foro Agonali.

Hinc per forum Iudæorum ad piscarium perrenimus; vbi ipsi opifices plerique habitant, vbi templum D. Angeli in pescaria Bulyto olim Mercurio attributum, a Seuero dedicatum, et instauratum, et habet vestibuli marmoreo inscriptio; et adhuc cum porticu satis integrum, tum per viam satis longam ad forum dei campum Floræ, in quo heretici comburuntur, et famuli conductores dominos quærunt, olim maior, nunc domibus hinc inde occupatur, et pars fori duralo diuitur, la grace dicitur, in quo duo vasa marmorea colore serpentino, ex balneorum usu translata. Ædes hic habet amplissimas

vid. Angel. Roccam tom. XII. Bibl. Vat.

Non expellendo probat Osorius rer. Indic. 1.

Paulus IV. instituit et crocei coloris pileo vti iussit ad Christi differentiam

mas

mab nondum tamen perfectab Alexander Farnesius Card. et Vicecancellarius, ex lapide Tyburtino et marmore summe pulcritudinis, et sumptubus immensis, sunt quadrata forma, et typis excusa habentur. magno antiquitatis thesauro reperta; ibi n. quicquid antiquitatis Paul. III collegerat conservatur. Sunt in porticu inferiori Hercules duo, ex Graecorum officina, summa artis, autore Glycone Atheniensi, quod nomen clare insculptum legitur. sunt. Commodi marmoris duo nudi, unus puerum a scorpione manibus tenens, alter pugionem. et Dea florum. reliquae statuae non orbes patent, inter quas historia sine fabula Dirces Tauro alligatae, a filijs Antiopes. Zetho et Amphione: cuius in hoc verba meminit Plinius: Zetus et Amphion et Dirce et taurus vinculumque ex eodem lapide a Rhodo adiecta, opera Apollonij et Tauriscci. Fasti quoq. capitolini ab Alexandro Farnesio e foro eruti, de quibus epigramma non indoctum Flaminij: vidi et ego Bases marmoreas Graecis Latinisq: epigrammatis, titulisque notatas, ex quibus haec notani:

Has Paul III ante pontificatu architecto Ant. San-Gallo inchoaverat, teste omphr: in eius vita.

vide Smet: inscr. fol. 24

ΤΑΥΚΩΝ
ΑΘΗΝΑΙΟΣ.
ΕΠΟΙΕΙ.

Apollod. lib. III. Biblioth.

Nat. hist. lib. XXXVI. c. V.

vid. Smet. inscrip: 50. fol.

PACI AETERNAE
DOMVS
IMP. VESPASIANI
CAESARIS AVG
LIBERORVMQ. EIVS

VICTORIAE
IMP. CAES. VESPASIANI
AVGVSTI
SACRVM
TRIB. SVC. CORP. IVLIANI
C. IVLIVS HERMES MENSOR
BIS HON INCVRAT. FVNCTVS ET NOMINE
C. IVLII REGILLI FIL DE SVO FECIT
CVI POP. EIVS CORPORIS IMMVNITATEM.
SEX CENTVRIARVM DECREVIT.

fol. LII. Smet.

FORTVNAE REDVCI
DOMVS AVGVSTAE
SACRVM
TRIB SVC CORP FOEDERAT. &c.

eodem in loco est Archicancellariatus cum aedo D. Laurentij in Damaso, quae iam restauratur a Farnesio, ubi et forum ornandis statuis repertum. ubi ad domum angularem hoc legitur de hac ampliatio inscriptio: Alexander VI Pont. Max. post restitutam Hadriani molem has vias latiores

A Raphaele Riario hic aedis condita et in templo sepult. A°. 1521. epit. Petri Marli

fecit

fecit. Anno M. CCCC. LXXXXVII. Hinc ad forum Agonale perueni amplum, formamque circorum egregie expri mit; habet duos fontes marmoreis ornamentis Lympi dissimos, et templum D Iacobi, cum hospitali Hispanorum; hi fontes restaurati anno IV pontificatus Pij IV; A° vero Christi CC IO LXIII deducta in urbem aqua alonia quam quida Alsietina alij Apprā credunt. vt Fizutij addictum ad Martianum. lib IV. 22. v. de Mirac. lib. 8. cap. 8

XXII. E campo Flora ad pontem Aelium festinando, plateam Iuliam transeundo perlustrauimus, vbi ad pontem xystum xenodochium fieri curat Sixtus V, vbi pauperes ou grandis alantur, et rectis operibus exercentur pro membrorum et valetudinis qualitate; nemini n. mendicare licet. vt et collegium et templum Anglorum. item carceres Sabellianum, cuius meminit Bosartus hoc versu:

Et quotquot duri vinxit domus alta Sauelli

Epist. lib II. ad Amic.

templum arcgiuonfratdeutatis mortis; plurima etiam alia aedificia et templa; et non procul a ponte triumphali, fundamenta magentis aedificij, in quo ex Iulijs pp. omnes votarios urbis Romae includere destinasse videt, sed morte impeditum opus. Huic vicinum palatium a Cosmo Medicco exaedificatum, vbi pictura, Io. Medicis gesta militaria respiciens, addito hoc elogio: Militiae parens, qui pro libertate et gloria Italiae aduersus Germanos animum effauit. tum ad pontem Anglicum peruenitur, locum sibi sepulchro destinatum, et ab utroque latere statuas marmoreas DD Petri et Pauli scriptas hoc elogio:

HINC HUMILIBUS VENIA	Vt religio loci
Clemens VII Pont.	consecraretur,
Max. Anno M D.	Duobus sacellis
XXXIII. Pontif. X.	vi bellica et
Diuis PETRO ET PAULO	fluminis diruti
Urbis patronis	Statuas P. C.

Inde per plateam Banco vocant. vbi notarij et collibistae summularij habitant; hic occurrit templum Iuliani et Celsi, sequitur pezione, vbi publicorum instrumentorum factorum et notarij plurimi habitant. hic locus quem vocant montem Iordani, a nobilissima Orsinorum Familiarum et ibi palatium vbi Paulus Iordanus iampridem mortuus Pataui, dicitur habitasse. habet hic aedes suas Cardinal Iocosus Gallus, apud quem est. Leoncinetus Card. Gallus. hic olim fuit villa publica.

postha-

postea phryguum qui aru pmgunt offirma; et tem
pla varia, inter quae Apollini Germanorum, ubi et
habent suum collegium; et templum cum canobio Au
gustini, ubi sepulcrum Monicae matris et fertur D.
Augustini, cum hoc epitaphio: vide Durandi Martiral. fol. 52.

Hic Augustini sanctam venerare parentem,
votaque fer tumulo quo iacet illa sacro
Quae quondam grato toti nunc Monyca mundo
Succurit precibus prestat opemque suis.

vide August. lib. ix. confess. capp. x. xi. 8.

hoc templum tempore Sixti 4. a Guil. Salentobilla Card. Ostiensi extructi

Abidem mero in marmore aureis literis est canotaphium Onu
phrij Panuinij, viri in omni antiquitate doctissimi, cum Phygie,
Inscriptio est in libris meis Epitaphiorum.
Est iuxta Guilielmi Durandi hic sepulcrum cum epitaphio:
Ad dextrum flectenti latus est templum D. Mariae animarum,
cum hospitali Teutonicorum; in eoro sunt sepulcra Adri
ani VI Ultraiectensis, Pont. Max. ex marmore, cum simula
cro et typis Syrusum habito, quod Encofortius Dertho
nensis episcopus et Card. Amicus ab eo creatus Bel
ga, gratitudinis ergo fieri curavit, hoc addito plina
no elogio: Heu quantum refert in quae tempora virtus
cuiusque incidat! hic ex D. Petro translatum occupa
obijt anno II pont. annum ingressus. Cardinalis vero Guil.
Encofortius, qui et Ep. Ultraiectensis post Henricum Ba
uarum LIX. sepulcrum ad dextrum aeq summo sibi posuit
Adriani oppositum, et totum quoq: marmoreum sepul
crum Carolii Ducis Guilielmi Clivensis filij, qui summo
Gregorij XIII et multorum Rom. dolore obijt Romae
de nuno peregrinationis morbo et obitu amplus Ste.
vinand. Pighius. Curam hospitalis hospitalis quinq sa
cerdot. Belga, qui et sacra celebrant. lutheri.
Germanis quorum iam plurima defert triduum mundi,
vino, pane, et lecto gaudere. Aliquo condictum ynoro,
quamvis multa Hadrianum nostrum addidisse constet,
Germanum tamen conditorem sarlie agnoni, et teu
tonicis Rutenis supra portam lapidi mersis.
Contiguum est templum pulcherrimum, multis mar
moreis sepulcris ornatissimum, a Xysto IIII pontifice D.
virgini Dnsq: sacri dicatum.
Tum templum D. Ludovici Francorum pulcherrimum,
vetustum: palatium Legati Francii, ubi et pessimba
zia epitaphia quae ap: Schradenum extant.

De hac prodic.

hic sepult. Val. Cordo. Bart. Sadolet. et Georg: Sacromanus. vid N. Cytr.

vide quoq: Thermogarum institutiones quae vocant Monte del pietà. conc. Trid. sess. 22.

Gewalt, gelt und gunst bricht recht, treu und kunst.

Non pro

Non procul hinc statua mutilata marmoreaque, mestro ay Martis olim aut Romuli, certe est armata, nunc Pasquinum vocant: hinque solent probrosa carmina famosique libelli affigi, qui hinc pasquilli vulgo dicuntur. Hieronimus Ferrius in supplemento ad Martianum dicit, quosdam credere gladiatorum aut militis ruinam esse simulacrum fieri voluisse, do n. ipsu' spectatur, et ex marmoreo fragmento ruit, unstatu alio admirasse. Nonnullos vero credere, idem putat, esse simulacrum unius ex duribus Alexandri Magni, nominatim Pasquini; in tantum quidam se torquent in nugis, ut quidquam ignorasse videantur. Videtur vero idem testatur cum aedibus ipsis hic loco dictis, dum ab hinc annis, quando Franciscus Ursinus Urbis praefectus et ex epigrammate in ostij superstitio legitur, hic diu fuit curavit. Refert Somius, quod cum Adrianum vi pontifex versus Latini hinc affixi laceraverint; illae volunse in Tybrim deiecit. Inde ad stolas Romanas Sapientiam vocant, a Gregorio mupte XIII, et nunc Sixto V. restauratas, ubi omnium artium praelectiones quotidie fieri solent. Gymnasium Romanum Leo X instauravit, artibus undique praestantissimis professoribus; Augustino Nipho philosopho, Castophoro Aretino medico, Hieronimo Butigella Jc, Lano Parrhasio, Basilio Apondile Graecarum hic, ille Latinarum literarum professore.

Ex hoc prodiere docti viri: Virginius de Boccatijs Jc, Guilhelmus Hispanus med: Salustius Salutiatus med: Jul. Caesar Stella poeta. Nicol. Valla, Paul. de Roma Augustiniang, Leonardus Fortius Jc scrips. de re mil; Lud. Pontanus Jc, Horatius Mandosius Jc; Marius Salomon Albertisius Jc, Thadaeus Rom.

Imagines vero Latin. inclinante imp. in pretio habiti rapta a Trapezunt. Justin contractus à tabellarijs ex Pro Sermone quo nuc obtuse perscribebatur.

XXIII. visuntur pellustratumque in pulcherrimum integerrimumque ex antiquitate opus; Templum olim multi Deorum Cybeli consecratum, quod hodie propter circularem formam, S. Mariae Rotundae nomen possidet, D. Virgini et omnibus Sanctis a Bonifacio III dicatum. Tumulus quoq. Victori, Martii, et Venezi Rom. conditoris sacratum fuisse videtur. A M. olim Agrippa conditum et inscriptio vestibuli talis:

M. AGRIPPA L. F. COS TERTIVM FECIT.

indicat; restauratum, ipse Septimium Severum et Aurelium Antoninum, et haec indicat semirasa inscriptio:

IMP.

in vita Adriani

Forner. in Rohis ad Calsid. lib. 10 p. 7.

Plin lib. XXXIII c. III. Lib. XXXIX. c. XIX. vid. fast Rom. lib. VI.

IMP· CAES· L· SEPTIMIVS SEVERVS PIVS, PERSICVS ARABICVS BRITTANNICVS PARTHICVS [illegible] PONT· MAX· TR· POT· XII COS [illegible] PP· PROCOS·

IMP CAESAR M AVRELIVS ANTONINVS PIVS FELIX AVG COS P [illegible] ANT [illegible] VETVSTATE [illegible] CVLTV RESTAVRARVNT·

vide integrum inscript. ap. Murat. pag. 5 fol. 5

Tegulas aereas deauratas Constant· III Imp· detractas, cum orbis foro aeris ac marmoreis statuis ad ornatum urbis pertinentibus, navi impositas abstulit: vt Paulus Diacon. auctor est: Qui autem vt referunt Blondus et Platina plus octo millibus ornamenti Romae detraxit, quam Barbari totis duecentis quinquaginta octo annis; ruinae etiam meminit Martinus; Restituerat Nicolaus V Pont: et Innocentius VIII. est. nunc altum ped. CXLIV, totidem latum, Contignationes aereis trabibus canalium modo compactae, ped. XL; vt testis est Baptist. Leo. Valvae item ingentes ex aere Corinthiaco; Lithostratum variis marmoribus, area duae maximae marmoreae sive marmoratae. nullam habet fenestram, sed lumen recipit per superiorem foramen, quod est in medio tecti, ad quod XL gradibus plumbeis ascenditur. vide Georg. Fab. quare tempore aestivo valde frigidum, et tanta vastae, parietes olim marmore incrustati, nunc latericii, aedium tamen adhuc ex marmore, in quibus statuae Deorum olim locatae videntur; inter quas Pallas eburnea opus phidiae; et Venus aurea, ornata omnium illa notissima Cleopatra, cuius meminisse videtur Dionis abbreviator, cum dicat, Augustum post victoriam Actiacam Romam reversum, ornamenta Cleopatrae in templo posuisse, et amplius plinius maior; qui refert, quam omnem unicum fuisse Naturae miraculum. Habet nunc varia sepulcra et epitaphia; vt Taddei Zuccari pictoris excellentis, et Raphaelis Santij Urbinatis, quorum epitaph. in meis lib. epitaphi: Ad aram cum statua B. Virginis et infantis Jesu, et epitaphium Mariae Bibiemae Anton. F. Raphaelis sponsae, quae virgo dicitur contineri Epitaphio, obiit. Sunt et alia: Bartholomei Baronini architecti aliorum, cum simulacro marmoreo; Rufinorum item, Marij port. Melpomit, et Aurelij, et Alexandri. porticus olim XVI habuit columnas, quarum adhuc XIII summae crassitudinis marmoreae extant; meminit earum Martialis lib. IV epigr. XVIII. qui ubi viam ad hortos suos demonstrat, plura urbis loca describit L. I. ep. 144.

Lib. XVIII in Cenf.

Lib. IX Dec. I. in Vitalianus.

in vrbe Rom.

Lib. VIII

vide epit. Raphael. ap. Balt. Castel. Ad carm. N. CH. vel. cal. colleg. ep. 17.

Qua

Qua vicina fluit vipsanis porta columnis.

Templi quod forma aedis circumfertur typis, et est in numismatibus antiquis apud Caulaeum; qui Romanorum veterum religionum studiose praestantatur ex nummis, et antiquis monimentis. In area quod templi, quae fodiebatur forum, est labrum porphyriticum; et duae sphinges ex ophite, quae ex Aegypto translatae videntur, ex litteris parvis suis hieroglyphicis quibus notantur: cur vero olim sphinges ante templa, explicant in emblematibus Junius; nunc Sixtus Pont. ad restaurationem aquae ductus veteris non procul a thermis Diocletianis cuius: usum transtulit: pictura labri est apud Caulaeum de Balneis antiquis.

Vide Becanum Hieroglyphicum libro VI, et Hieroglyphica

Emb. XIII.

Extant quin adhuc reliquae Thermarum Agrippinarum retro pantheon; quarum usum populo perlarum gratis restituit, teste Dione; ubi fons lavandarum vestium destinatus.

in Augusto

Vicina sunt aedes Mapheorum, iam restauratae, habitatae ab episcopo Patavino et Card.; ubi bases marmoreae quamplurimae in via, nostro aevo monetae inventae. ex quibus duas hic distrixi inscriptiones:

Smet. 96.

ΤΙΒΕΡΙΩΙ ΚΛΑΥΔΙΩΙ
ΚΟΥΙΡΕΙΝΑΙ
ΜΕΝΕΚΡΑΤΕΙ ΙΑΤΡΩΙ
ΚΑΙΣΑΡΙ ΚΑΙ [illegible]
ΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΓΟΥΣ
ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΤΕΤΗΙΕΜ
ΒΙΒΛΙΟΙΣ ΡΝΗ ΛΙΩΝ
ΕΤΕΙΜΗΘΗ ΥΠΟ ΤΟΝ ΕΝ
ΛΟΓΙΜΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΨΗΦΙΣ
ΜΑΣΙΝΕΝΤΕΛΕ ΖΩΟΙ ΓΝΟΡΙΜΟΣ
ΤΩΙ ΕΑΥΤΟΝ ΧΙΡΕ
ΣΙΑΡΧΗΙ ΤΟΗΡΩΝ.

PRAESENTIBVS
IVVENIO CORNELIANO ET
ET IVLIO FELICISSIMO
D NERONIS
QVINQVENNALIB.
CLAVDIO QVINTILIANO ET
PLVTIO AQVILINO
CVRATORIB.
AELIO AVGVSTALE ET
ANTONIO VITALE ET
CLAVDIO CRISPO.

IOVI O. M.
ET DEAE SVRIAE
ET GENIO VENALITIO
C GRANIVS HILARVS
CVM LISSIA SABINA
V. V.

excerpt. illud Lips. 32. auctuarij paullo tū alite

Sortiaphia quae nullo ordine collegit Nathan Chytraeus. Eleo. Honorae Quintezine. Alex. Pavonij. Demetrij Cabarij Rhalli, Nic. Sudorij mus. Jac. Monteronis. Guid. pisani, Eduardi Carni, Io. Jean. poggij Andr. de Castro.

XXIV.

XXIV Ingressus templum D. Mariae ad Minervam dominicano
rum collegio celebre plura notani epitaphia: olim hic
minerva fanum exstitisse, et nomen, et colliquae, tum
veterum monimenta probant; in quo breviarum ritum
in oriente a Pompeio gestarum, de quo vid. Plinium maiorem:
apud Dionis abbreviatorem hae legunturi; consul nos convocat
in templum Minervae, quod nomen traxit ab exercitatione eorum
qui in eo erudiuntur. Pompeius vero ex manibus vetiranis
in eo templo Calixtus III Borgia sepultus tiste platina; et
eorum legi epitaphia, vidi sepulcra;

lib. nat. hist. XXVI cap. lib. VII. in Iuliano

Anastasii de Pesatis, cum simulacro;
Francisci Mazzi, cum mortuorum effigie;
Antonii Carafella cohortium praefecti;
Lactantii Nonnionii Pisani,
Petrusalui Neronis F. Florentini equitis, cuius meminit Facius lib. x.
Ioannis Guillini Pisani,
Bernardi Nicolini Florentini, cum simulacro.
Antonii Castaionis;
Hieronimi Butigellae Sc. Parmens. cum effigie;
Hieronimi Cane cum effigie;
Benedicti Chaza Veronens.;
Francisci Tornaboni Florentini;
Vincentii Macaroni Rom. cum effigie;
Cherubini Bonami;
Portiorum familiae. Ant. Francis. et Iulii, cuius hoc carmen in
scriptum dysticum: Patria Roma fuit, gens Portia, nomen Iulus,
Mars puerum instituit, Mars puerum cepit.
et hoc: Augustinus Maphaeus Plumbiarii fisci III vir, aliisque
honoribus egregie functus, bonarum litterarum custos, in quo
fortunae non defuit virtus, heic situs est. vix. Am LXV. M. D.
XXV. cuius nisi fallor meminit Polit. in epistol.

vid. Iovium lib. 1. Leon. x.

Paulo Manutio Aldi F.
Aldus filius, ex test.
F. C.
Natus pridie id Iunii CIↃ. IↃ. XIII.
Ob. IIX id April. M. D. LXXIV

Videtur hic consenari porta praesepe Christi. Sequitur arcus
Gordiani, quem restio ay alii Camelli putant. Primum hic
hic templum S. Stephani in caro, ubi olim antrum Cacus fuisse
volunt, cuius Ovid. et Virgil. meminere, nunc restaurata datur
sunt qui dubitant ay et S. Maria in Cerere. Sed ego hoc
alijs solemnio disputandum, cum mihi tantum oty in urbe
Roma non fuerit. Non procul ab arcu, qui est iuxta mar
moreum mycenis, colossae alicuius et videtur statuae

Fastor. lib. 1.

Simile.

Deinde ad collegium Romanum nonum peruenimus, et primo ad templum Jesuitarum pulcherrimum, totum, ex lapide Tiburtino, opera et impensis Alexandri Farnesij Card, qui huic mundum manum imposuit ultimum, sibi quoque legebatur in frontispitio inscriptio:

ALEXANDER FARNESIVS CARD · S · R · E · vicecancellarius, Pauli III pont · Max: nepos, cuius authoritate societas Jesu recepta primum fuit, et decretis amplissimis ornata, templum hoc suae monumentum et religionis et perpetuae in eum ordinem voluntatis, de fundamentis extruxit, Anno Jubilei M D LXXV.

Sunt Jesuitae duplicis generis Theatini a Petro Theatino ipso Caraffa qui Paulus IV. Pont, et Farnesiani a paulo ante III approbati.

Hic olim templum fuit Jouis capitolini, in quo ara Victoriae, ruinis nunc manum: Hymnarque ibi erat: pro dyis Gentil. Nunc vero est templum D. Mariae in ara coeli coratum.

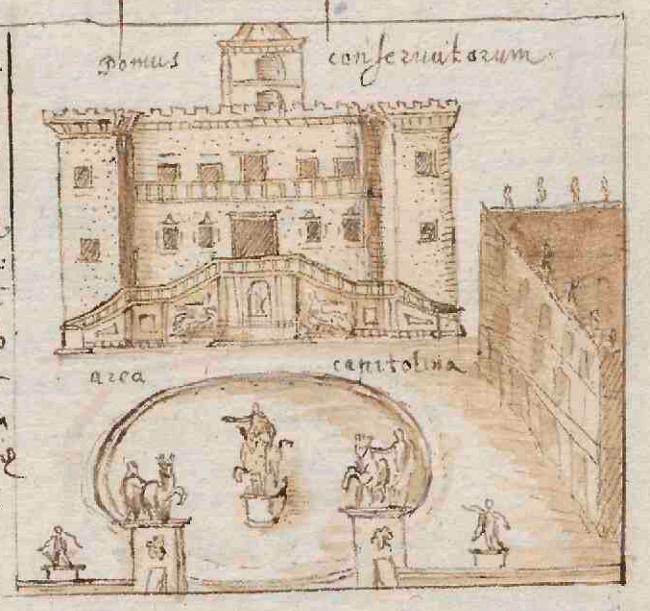

Haec delineatio capitolij est hodierna, cui in parte dextra huius templi ara coeli dictum, nondum est absoluta, quemadmodum in libellis Marliani Ao 1588. auctis quaeundam rerum memorabilium theatrorum, et publicae spectatae, cum operi maximo conueniat.

XXV. per viam conseruatorum ad capitolium perimus, a barbaris disiectum, nunc restauratum, olim cuiusdam Tarpeia; nomen Livio, Plutarcho, aliisque Romanae rei scriptoribus notum, et ab Arnobio Euphratum; Pyrrhus Tarquinius imperauit, regni sui XXXVII anno; sub Nulla conflagrauit fortuito et ignoto incendio, anno quadringentesimo postquam fuerat conditu, eandem fortunam sub vitellio tulit; restauratumque gentilitio marmore, per Domitianum fuit. Sub Tarcto iterum restauratum autor Vossius:

vide Varr. de linguâ latinâ lib IV.
Eutrop. lib I.
Lib VI. vid. Cant. Var. c. XI.
Appian. bel. ciuil. I.
vid. Tac. lib 19. et 20.

Asceditur aliquot gradibus, ad dextrum, utrimque statuae marmoreae virorum, quod durentium, castoris et pollucis putant, in basi addita haec inscriptio:

S · P · Q · R

Simulacra eorum ruderibus in theatro Pompeio egestis reperta, restituit et in capitolium posuit.

In area medio, ubi olim asylum fuisse existimant statua equestris aenea deaurata M. Antonij vel Aurelij ut videtur insignis

vid. Plin. pol. fat.

insignib; quam Sixtus IV Pont. in area Lateranensi ex antiquitatis reliquiis erexerat, ubi basis marmorea cum titulo; in hunc vero locum iussu Pauli III translata. Est in eadem area statua Minervae marmorea, cum notata epigrammate:

S P Q R

Signum Minervae de parietinis urbis eruta et in capitolium Paul. III Pont. Max. translatum, in illustriori area loco Greg. XVII P. M. posuit ac restituit. Octavio Guidotto et Io. Bapt. Altonita Coss.

Utrinque adiacent simulacra marmorea Tyberis et Nili. In ipso vero capitolii aedificio, sunt varia statuae antiquae; inter quas una Mariae togata, cum cum cum titulo S P Q R. MARIS VII Cos. praeterea Flora, Hadriani, Vitellianae, et Colossi marmorei, a quo forteau Amphitheatrum Vitellianum nomen mutuatur, digiti pedis sunt longitudine pedis cum dimidio, monstrabaturque caput integrum summae magnitudinis, quem et caetera alterum. Tum in pila marmorea haec legi inscriptionem:

OSSA

AGRIPPINAE M. AGRIPPAE F.
DIVI AVGVSTI NEPTIS,
VXORIS
GERMANICI CAESARIS
MATRIS C. CAESARIS AVG.
GERMANICI PRINCIPIS.

Smet. fol. 49. qui et Germanici eadem forma exhibet.

Tres verentior. inscriptionis Cap. habet Gyraldus.

Sunt et antiquissima monumenta trophei victoriae navalis C. Duellij contra Poenos; quae victoria contigit anno V Belli poenici primi, cui tum dat collega Cornelius Asina, vel autores sunt Eutropius, et Plinius.

inscript. dat Lipsi in auct. ad Smet.

Lib. 2. de viris illust.

Item canis Lupa, Lactantiaque Romulus et Remus. Lex etiam legis in aere; praeterea antiqua tabula marmorea quae sic inscribitur: IMPERATORE CAESARE AVGVSTO P. HELVIO PERTINACE II COS ORDO CORPORATORVM LENVNCVLARIORVM, TABVLARIORVM AVXILIARIORVM OSTIENSIVM. ꝛc.

Et statuae Junonis, et Veneris, ac Deae Veneris Larvarum tonentis, tum Constantini triumphantis.

In aula Capitolina sunt Pontificum quorundam statuae positae, et marmorea Pauli III Pont. cum elogio:

PAVLO III PP. MAX.

Quod eius ipsu auspitijs atque aere conlato urbem situ et diverticulis viarum deformem, atq: imperita, directis moleq: positis aedificijs in meliorem formam redegerit, vijs, areisque cum veteribus.

veteribus directis et ampliatis, tum nouis constitutis auxerint ornauerintq: Latinus Iuuenalis Marmectus, Hieronimus Maphaeus cur. viar. urbe instaurata officij et memoriae ergo statuam in capitolio opt. Pont. pos. Anno Christi M. D. XLIII.

Inde ad statuam marmoream apud Pauli Olmerij, haec legebantur:

Gregorio XIII. Pont. Max.
opt. principi.
Hugoni Boncompagno Bononiensi, qui per Rom. magistratus, et ecclesiasticas dignitates, iustitiam et pietatem colens, ad pont. sedem enectus, ruinosam rempublicam Christ. summa prudent. et charitate moderatur: S. P. Q. R.

aliam inscriptionem habet Ant. Lanzel. in eius vita.

GREGOR.
Ob farina vectigal sublatum, urbem templis et operibus magnificentis exornatam, IIS octingenties singulari beneficentia in egenos distributum.

Ad Leonis X item marmoream hoc additum est elogium
Optimo principi Leoni X med. Joan. Pont. Max. ved. magist.
Ob restitutam instauratamq: urbem aucta sacra, bonasq. artes, ascitos patres, sublatum vectigal, datumq: congiarium. S. P. Q. R.
D.

Ad aeneum Sixti V. simulacrum haec leguntur:
Sixto V. Pont. Max. ob quietem publicam compressa sicariorum exulumq: licentia, restitutam, annona mopiam sublevatam, urbem aedificijs, viis, aquaeductu illustratam S. P. Q. R.

Sequitur hinc statua antiquior Caroli Siculi regis, qui olim Senator urbis a Clemente IV. Pp. declaratus, et Hierosolymorum ac utriusque Siciliae rex, cum fugisset Andegavia romis et Lud. Francorum regis consobrinus, et oxit. anno cir. ∞ cc Lx, trium et viginti gestas conscripsit, Blond. Platina, ad quem qi versiculi leguntur restauratam:

Deo. II. lib. VIII. in clem. IV.

Ille ego praeclari tuleram qui sceptra senatus
Rex Siculis Carolus iura dedi populis:
Obrutus heu iacui saxis fumoq: dederunt
Hunc tua conspicuum tempora Sixte locum.
Hac me Tuscanus posuit Matheus in aula,
Et patriae et gentis gloria magna suae:
Is decorat et populus post me bona iura Senator,
Insignis titulis dotibus atque animi.

Ad sextum Capitolij est templum olim Iouis Feretrij sive Capitolini, quod condidit Superbus, Suet. Sueton. autor est Augustus.

Iouis

Suet. in Oct. c. XVIII. et in Vit. XV. in Vef. IX.

Jovi Tonanti in Capitolio aedem fecisse; illudque restaurari per Vitellianos milites, et Vespasianum restauratum scribat; in quo ara victoriae, tamen meminit Symmachus oratione pro gentilium religione, et Prudent. ac Ambrosius in Eius refutatione; nunc vero restauratum, et Franciscanis fratribus concessum, doratusque ara recli, sque pulcherrimum, ad quod ex platea conservatorum centum pluribus gradibus marmoreis, ex Curiam et reditur templo transitis, ascenditur: In Sepulcrum marmoreum, in quo per sepulcra, Epitaphiaque

Natal. Cyprr. dat epit. pozzi Ozzoni Florent. Cypbar. et Camilli Ursini Mampellae, Lari natum ex Ezegulae.

Rodulphi Cazzorum principis et Card. cui Pius V monimenta hoc posuit. vix. ann. LXIIII. Nat. M D. VIII. ob. M D. LXIIII VI. N. Mai. et Cecilia Ursina Alberti pij Cazzorum principis uxoris, Quae obijt anno aetat. LXXXII.

Sunt ibidem ad templi parietes duae statuae marmoreae, Constantini Imp. et fragmenta Leonis Equum dedicatis.

Retro capitolium, si ad forum Boarium respiciat, lorum est, ubi olim Curtius, de quo varia opinionis; et Varro de lingua latina quarto, tres inter se pugnantes, postrema, qui in loco defossus fuerit, et ob id ex S. Cosmo Haruspices, relatum de responsum deum manium; postulare de tribus fortissimum devotum, tum Curtium genere armatum ascendisse equum, et in eo praecipitatum quem sequuntur Festus, Livius, Valer. Maximus, tradidit. Risumis in annalibus habentibus, Sabino bello quod fuit Romulo et Tatio, virum fortissimum Metium Curtium Sabinum Romulus cum suis et superiore parte vineae impressione fecisset, Curtius in lorum palustrem, qui tum fuit in foro antequam cloaca sint facta perlapsus, atque ad suos in capitolium se recepisse, ab eo Lacum inundisse nomen. Cornelij et Lucci, qui stratum colligit, cum lorum fulguratum esset, et ex sacro septum, ipsa consule Curtio cui Marcus Genutus filius collega, ab eo equo Curtium appellatum. vid. plutarch. in Romulo. In area Capitolina antea intra templum arx recli, tempore Georg. Fabritij visit sepulcrum Blondi Flaviorum epitaphio; Vallarum vero est in templo Sanctorum Nicolai, Bartolomaei, petri, philippi, Andreae, item fand Bi Burrabellae poetae, Lud. Orati Margani Matheomatici, Sozagini Odusti philosophi, Manilij Britannicij, Fatorum praesij.

Sunt in Capitolio adhuc statuae praeter iam dictas, ensis duo stantis primi habitus, et sedentis, turnato corpore e planta pedis spina eluellitis.

In desen

In defensu Capitolij carcer Romanus, hodie crypta S. Petri in carcere, ubi SS. Petrum et paulum fuisse marmoratos narrant: et antem ad podem capitolij cum hodie sit carcer in ipso capitolio; in vestibulo legebatur. C. VLBIVS C.F. RVFINVS. M. COCCEIVS : : COSS EX S C. M. F. NERVA Smet. mscr. fol. XII

puto primum hunc et unicum olim carcerem Romanum, de quo Satyricus: Felicia dicas Iuven. sat. III.

Secula, quae quondam sub regibus atque Tribunis
Viderant uno contentam carcere Romam.

Sub capitolio extant plurimae columnae marmoreae, ubi olim porticus et templum Concordiae, teste Appiano; post C. Gracchi necem Senatus sibi in foro aedem concordiae erigi mandavit, Tiberius quoque: Caesar hunc concordiae aedem dedicasse scribitur. Plutarchus vero autor est Camillum post reconciliationem plebis cum patribus, ex voto Concordiae templum posuisse, et Livius bello punico secundo duumviros creatos narrat, ad aedem concordiae in arce faciendam, quam L. Manlius praetor in bellica vovisset, cuius meminit saepius Cicero in orat. alterius vero cum sunt VIII illae columnae, non: pul. ij et et gaur mscrip. SENATVS. POPVLVSQVE ROM. INCENDIO CONSVMPTVM RESTITVIT. Bellor. civil. I. Suet. in Tib. c. 21. Liv. 22. vid. Smet. fol. 6.

Hunc inter capitolium et Palatinum, forum extruxit Romanum, in quo ad capitolij radices Arcus Septimij Severi Imp. memorandus; cuius forma cum inscriptione sere integra extat: hunc adornarunt varia marmora, inscriptionibus notata, ex quib: excerpsi seq: vide Modium in R. Triumph: Tom. I. lib. capp. 27. 28. 29. 30. et sequent. de omnib: vid. Smet. mscr. f. X.

x De fragmento columnae a C. Duillio posita vide lips. ant. 2. cap. 14.

RESTAVRATORI
VRBIS ROMAE ADQVE
ORBIS ET EXTINCTORI
PESTIFERAE TYRANNIDIS
D. N. FL. FVL. CONSTANTIO
VICTORI ET TRIVMPATORI
SEMPER AVGVSTO
NERATIVS CERELLVS V.C.
PRAEFECTVS.

Smet. fol. 57

De schola capitolina vide tit. 18. cod. lib. XI.

NERATIVS
CEREALIS V C
CONS ORD.

CONDITOR
BALNEARVM
CENSVIT

DEO HERCVLI INVICTO

In capitolio

C. IVLIVS POMPONIVS
PVDENS
SEVERIANVS
V C PRAEF VRB.

Smet.

In foro

In foro quoq. olim conspiciebatur, templum Castoris et Pollucis a Tiberio suo fratrisque nomine de manubijs dedicatum, quod demolitus est Caligula; hos statuas cast. constituit.

Suet. cap. 21. xiphilin. Suet. in Ner. 32.

Fuit et huic vicinum templum Iovis possessoris, in quo Bibulus ab emiris deductus, propter dni Caesarianorum.

Appian. bel. civil. lib. 2.

Templum Augusti, quod inscriptum a Tiberio perfecit Caius, in Iza palatinum et capitolinum montes fuisse videtur; cum Suetonius autor est, Caium super templum D. Augusti ponte transmisso palatium capitoliumque coniunxisse, cum dicuntur hodie quae extant columnae marmoreae.

Suet. cap. 20 et 21.

Vicinum Romano fuit forum Caesaris, a Iulio Caesare de manubijs inchoatum, cuius area constitit supra HS millies, in quo porticus et templum D. Antonini et Faustinae, hodie S. Laurentij in miranda, iuxta quod olim arcus Fabianus, cuius meminit Treb. Pollio, fuit. Ante porticum vero fuit turris rotunda, quam putant palladis fuisse aedem, quae a Paulo III Pontifice demolita.

Suet. in Iul. cap. 26. App. libb. 2. et 3. vide Marlian. lib. 3. In Galien. salon.

Non procul hinc nostro ay in foro Romano, templum a tegmine, rotundum, valvis aereis; quod reddunt fuisse Saturni, in quo aerarium instituit Publicola; condidit hoc L. Munac Plancus de manubijs, vt est inscriptio Caietana: L. MVNATIVS PL. F. L. N. L. PRON. PLANCVS V. COS. CENS. IMP. ITERVM VIIVIR. EPVL. TRIVMPH. EX RHOETIS AEDEM SATVRNI F. DE MANVBIIS. &c. Hic censores olim murare mos; increscunt fuit; meminit huius Suetonius in claudio, qui turam aerario Saturno reddidit; idem in othone, aedem saturni in foro et scribit. Igitur in antiquis monumentis, si quis aut testamenta corrupisset, aut violasset sepulcra, multa inferret aerario populi Romani, aut Aerario Saturni, quin et acta et susceptis liberis parentis parebant, in eo conservabantur. Iam omnium ferme Rom. nota. Aerarij et magistratus, et praefectus aerario, curatores aerarij, scribae aerarij, questores item et Tribuni. Saturnus n. quia et alij tamen volant, primus aerum nummum ferit, vide Canterum. Apud Romanos Siro Sextius primus aes signavit, vid. Lips. Hodie voratur templum D. Hadriani in tribus foris: platina ab Honorio primo pont. Rom: hoc templum aedificatum scribit, in sellquijs veteribus notis scriptum reddo: Livius A. Sempronio et M. Minutio Coss. ait id dedicatum, a planco vero restitutum; vide Sex. pomp. et plutarch. in problem. et Macrobium, Cyprianum, Ciceronem &c.

Plutar. in eius vit. Appian. lib. 1 cap. V. Eutrop. lib. 1. In frag. Athen. Dipn. lib. 15. Macrob. satur. III. var. lib. 2. c. 23. De re pecun. Rom. c. 1.

TEMPLV

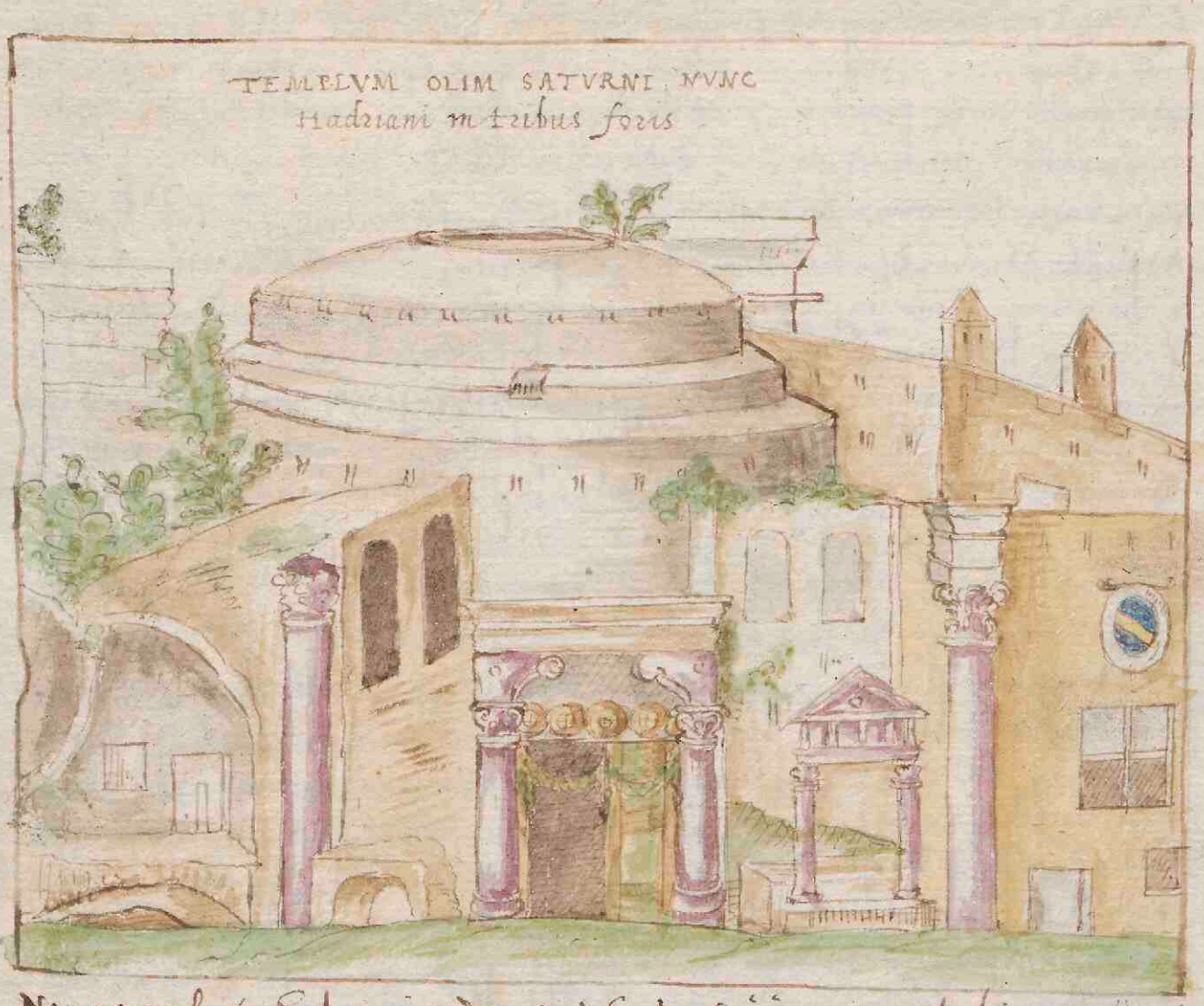

Non procul a Saturni æde versus ædium capitolinum, sunt tres columnæ marmoreæ, ubi fuisse reditus templum Veneris genitricis; in quo mi fullor aureæ cleopatræ effigies fuit; de pictura quinq; templi multa plinius[a] Fuit et per ædes Veneris capitolinæ, cuius meminit Suetonius in caligula, et Galba; Liuius lib. XXIX.[b]

His duobus foris tertium addidit Augustus, Suetonio teste. De tribus foris qui Martialis: lib. V. epigram. LXXXVIII.

Atque erit in triplici par mihi nemo foro.

Contiguum et Palatinum, quod vulgo maius vocant, fabilis multis celebratum; opus, et quod miserant cuiusq; stupendum, vixque humani ingenii. Et nomine Palatii sic Dionis abbreuiator: Porro regia palatia appellantur, non quod sint ita casu aut fortuito commenta, sed quod Cæsar habitabat in palatio, ubi et Romulus domum habuit et in palatio templum Apollinis fecit Augustus, cuius meminit index Antycizanus, qui extat apud Andream Segottum in notatis in Aurel. Victorem, ab æternâ oblivione per cl. virum Aug. Gislen. Busbequium redemptus: TEMPLVMQVE APOLLINIS IN PALATIO ET PORTICVS, addidit n. aulam cum porticu, et Bibliothecam famosissimam, quam Gregorius V. pontifex diuitiis

[a] Dion. in August.
[b] Nat. hist. lib. VII. c. 38.
[c] cap. VII.

Vid. Varronem de ling. lat. lib. 4.

tur igne corrupisse, summo mehercule rei literariae damno. Deperdidit Belgerium platina, et quae ipsi obtrunt nytal. templa praeterea in palatino olim, Victoriae, Cereris, Iunonis Sospitae Matris Deûm; Libertatis ecc. quae apud Martian. lib. III.

Palatium temporae Augusti incendio consumptum, scribit. Dion.

Adsunt et horti Palatini Farnesiorum, celeberrimi. In palatino quoq: olim Heliatum Tauri, quod incendio illo Neronis famosis deflagravit; Portisud etiam Liviae, Cor m Lorrat; et domus pollionis, quam Augustus propter eius rivalitatem, quorumbis sibi ligatam, delevit; praeterea Domus Crassi oratoris, Hortensij, Ciceronis. Et Amici Senecae, de qua ipse lib. 7. ad Lucil. Epist. 57. Et Horti Varroniani. Aedes magnae matris, Livius tradit lib. 29. Addit Victorius, Et idem refert eodem. Forma hortorum palatinorum in addit: Hieron. Fitz ad Mart.

xyphil. in Ner.

xyphil. in Aug.

plin. 17. et 35.

vopisc. in Aurel.

contiguum foro Augusti Templum Pacis, a Vespasiano Imp. constitutum, ut tetigit et Sueton. Tranquillus, in hiis verba: Fecit et nova opera templum Pacis, foro proximum, et Sextus Aur. Victor: Capitolium, aedem Pacis Claudiumque monimenta reparavit; Dion. Vespas. VI et Tito IV Coss. templum pariete sedratum scribit. Plinius inter mirabilia urbis posuit: Incensum id tempore Commodi, quod in hiis verba, ut transtulit Politianus, narrat Herodianus: Totum de improviso templum Pacis consumptum incendio est, quod unum scilicet omnium cunctorum tota urbe maximum fuit, atque pulcherrimum. Idem templorum omnium opulentissimum egregieque munitum multoque or

in vesp. cap. X

nat. hist. lib. 36.

Hist. libro 1.

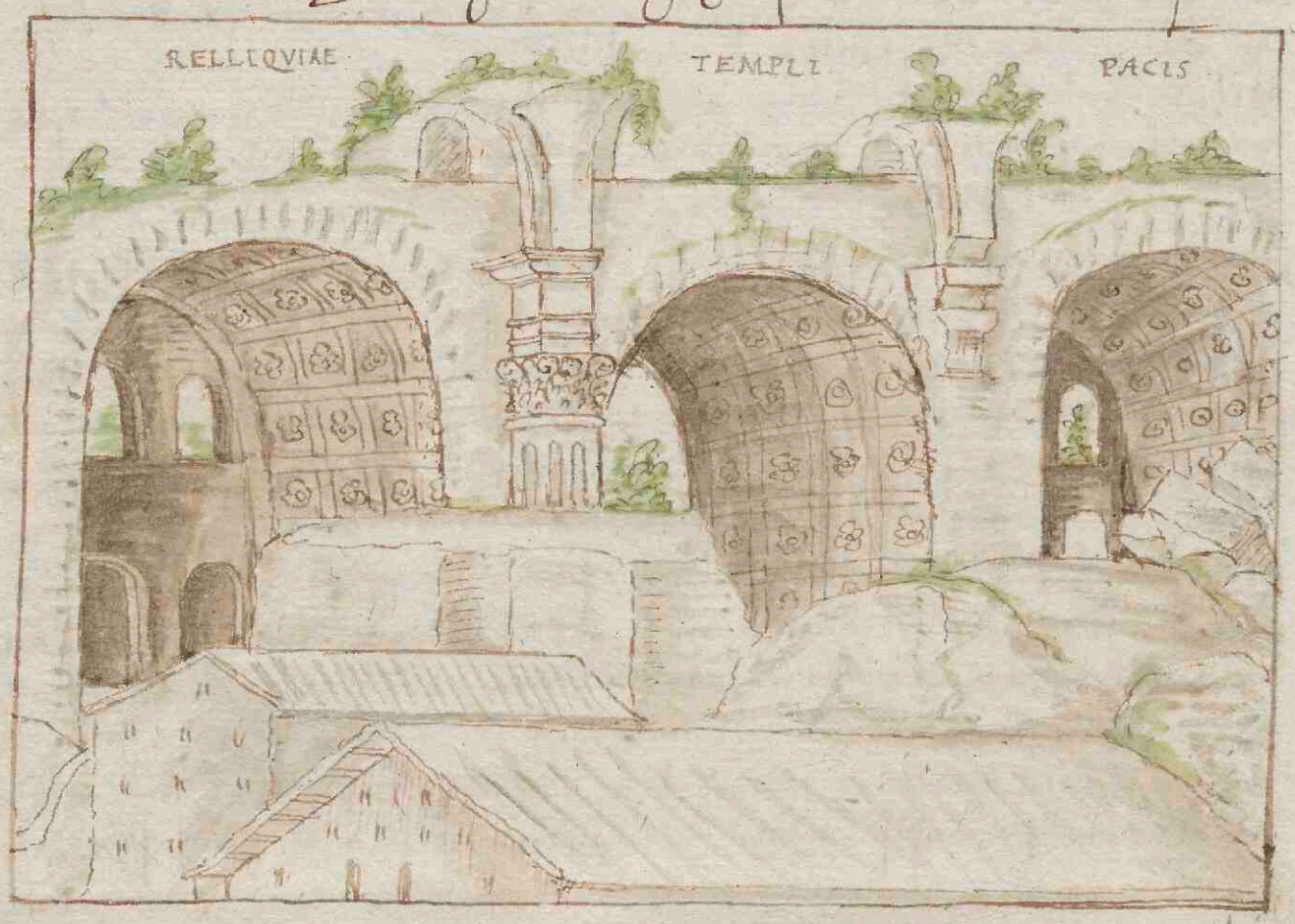

vid. fab. Mart. pol.

natum

natum auro atque argento; quippe vnuquisque ferme suas illuc diuitias quasi in thesaurum congerebant &c. Ruinæ quinq; extant ingentes, quæ iam ipsi formæ, et columna quædam marmorea summæ pulcritudinis, cuius spira summæ latitudinis ex solido vt videtur lapide, tantæ crassitudinis vt tribus vix amplectatur: vide Josephum, Hieronimum: Iuuenal: Martianum l. III.

proximum est templum S. Mariæ nouæ, quod et olim templum fuit. in hortis duo fornices vetustate collapsi, et regione inter se positi conspiruntur, quos Victor videtur Isidis ac Serapidis dixisse, ruinis portarum ferorat Domitian. Imp. Martianus vero reliquias putat templi Solis et Lunæ; quæ tamen diuersis locis commiuntur eodem sycomificatu. Pomp. Lætus Æsculapij et salutis dini, Poggius Castoris et Pollucis. Hic exorcismata pragues vt dæmones immundi vt narrant eiuntur, quæ vidi prologum cum Epilogo: — et hic ex candidissimo marmore restauratum sepulcrum, cum Epitaphio Gregorij XI. Lemouicensis PP. qui ex Auenione sedem Romam reduxit. quod vide in meis Epitaphiorum libellis.

Hinc forum Titi Vespas. Imp. cuius sculptura extollendo apud Cantelium videre est, et passim typis edis recumbentur expressa, transeuntes, statim duo premitipsi Amphitheatri apparent amplissima vestigia, cui ib et addidit Thermas, quarum meminere Sueton. et Agellius. Appiæ quoq: aquæ, nonnullæ reliquæ; quam Cl. Appius Cæcus primus in urbem inuexit, vt populo eius gratam faceret, per VIII vel X mill. sine Senatus auctoritate, et multa nobilitate: cuius originem et formam vide apud Frontinum, qui addit a Iano ab Agrippa restauratam, quod et Dion in Octauio videtur innuere, cuiusq: Auentinum et Tyberim versus deflectit.

Circa hortos Mariæ nouæ vetus Amphitheatrum fuere busta Gallica, qui locus nunc vulgo dicitur portogallo. Ad carinis, quæ propre Tellurem adeo, et Pompeorum domibus quæ circa Capitolium videndi, Victor. Martianus, Lætus, et Suet. in lib. de illustrib. Grammatis. Arcum nouo Constantini marmoreum pulcherrimum, cui nihil forma cum elegio typis excusa habetur, transeuntes: vbi ad viam nouam et monasterium D. Gregorij, cui et opposita pars Septizonij, cuius deqruptionem vide apud

Gregorj.

Suet. in Tit. cap. VII lib. III cap. I.

De aqued. lib. I.

Eutrop. lib. VII

vid. Lact. Lib. 4. cap. 27.

In Lenzo

Suet. fol. XI vid. Ant. Aug. q. dial. de med. apol. mi 7.

in Roma

Georgium Fabritium, qui dicit Senei sepulcrum esse, suis septemplici columnarum altitudine, ex qua pop. Rom. mare prospicere poterat; meminit quoque Spartianus, et Platina quarum hic duo fusse videatur, et altera ab altera loco distincta, meminit namque Suet.

in Sencro
in Gregor. VII.

et Septisonij apud quod natus fuit Titus, dum ante Senei mausoleum, stque illud in Roma Lycorij prope circum maximum, et ipse nostrum, cum Senei fuerit non procul Thermis Antonianis.

in tit. in princ.

Si post D. Gregorium ascendat, stabit ob oculos templum DD. Joannis et Pauli, quo tit: fuit card: Adrianus Popularis noster, cum nois VI pontifex Romanus, et post eu Enrichfortius Episcopus Traiectensis: huic dirimunt templum D. Mariae in Domnica, in cuius area et nauis marmorea, cuius rei symbolum nostrio, hinc cognomen Vanitelle adeptum.

Inc ep. Sar. Sadol. ap. in Gregorium.

Nec longe abest templum D. Petri ad vincula, ubi catenae, quibus ille dicitur vinctus in carcere, et in apostolorum actis legitur, reservantur; item parietes domini, et cell: Machabeorum fratrum: Sepulcrum hic quoque Julij II Pont. Max. eximia sculptura marmoreum Michaelis Angeli Bonarotae manu artificiosissima factum monstratur.

Sunt in urbe duo turres, Gothicis vel Germanicis saltem temporibus erectae, et ut videtur fastigiorum vinum propugnaculis comitum una, Militia altera dicta fuit, non procul a foro olim Nervae, cuius restant adhuc reliquiae, instaurabat ut refert Suetonius, Domitianus, profiteique Nerva; Vide Pausanias, Spartianus in Alexandro Severo: Vulgus voratur hic locus prevarii Nerva, arca Noye in quo in multis visitato.

Cap: VI in Domit: vide ibi Torrek:

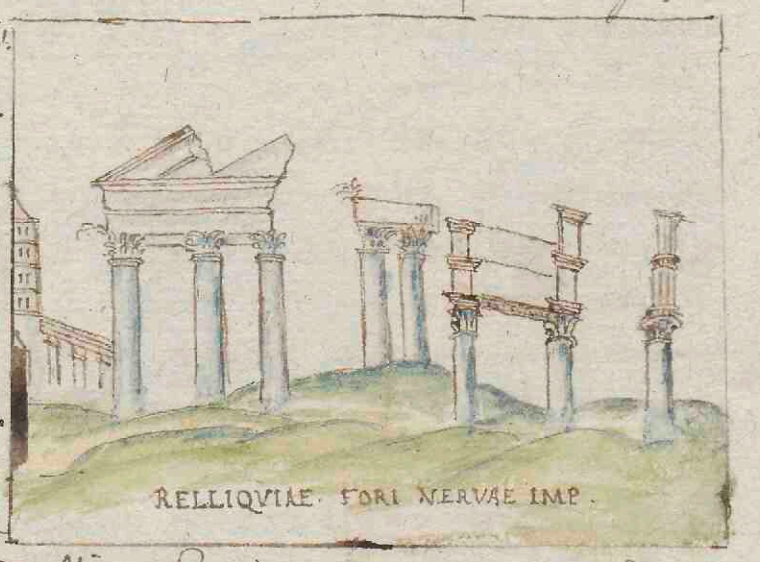

Virus Cyprus qui fit sole calatus dictus, ab imperio Tullij Farinoce non procul a rivo olim fusse, qui nunc ad templum D. Petri (cuius 3 XX ab eo inter limina meminit) in Vmbrias duxit, Vide Martianum libro III antiq: Rom: cap: XXIV.

DECEMBER

Exul Hyems Latium trepidans vix intrat in orbem,
Romaque Vestali tuta sat igne calet.

KAL:

Descendens capitolium, ad radicem vbi nunc sunt horti viridis, inter aedem S. Hadriani in tribus foris, olim Saturni, a pascali II pont. Rom. consecrati, et templum Basilij, exstruxit Imp. Nerua fori colligmas calcari, quod a Domitiano inchoatum puto; et ad Forum Traiani perrexit, quod et mirabile huius mundi celebrat Cassiodorus, et Gigantaeis operibus consperatur a Marcellino. Formam ex nummo aureo dat Gabriel Simoneus Flor. in dialogis. Vopiscus praeterea autor est clarorum virorum statuas, quas et in Augusti foro fuisse collocatas. in quinto medio columna stat ex pario marmore mirabilis, artificiosissima manu et sculpturae et architecturae cathombus illustris, cuius forma typis exusa fertur; De hac sic Xyphilinus: In foro suo columnam maximam collocauit partim sepeliendi sui causa, partim vt opus quod ipse circa forum fecerat posteris ostenderet; Nam cum locum montosum quanta est altitudo columnae effodit, forumq: eo pacto complanauit. Statuam cuius superimpositam scribit Victor, et sub eo sepultum Traianum. Eutropius hunc solum in vrbe (an vere nescio) sepultum tradit in vrna aurea, columnam altam dicit. CXL pedes, quem sequitur Platina, Marianus vero CXXVIII alij CXXIII pedes fuisse; De qua plura dixi apud Georgium Fabricium, aliosque Romanae vrbis illustratores Marianum, Flaminium, et Angelum Rocca. Modium Triumph: pandect. Tom. 1. lib. 1. Vetus est templum rotundum nomine quod sodalitas Loretana condidit, a quo ad pallatium D. Marci vocant, a veneto pontifice Rom. extructum, deinde, cui adstat templum, aliquot vbi vidi sepulcra Fregepanorum Marij Francisci aliorumque eiusdem familiae; et Epitaphium patri Gillij, multis praerogatiuis illustris, quod in Epitaph. meis libellis.

Hinc per viam Flaminiam, quam nunc Curtiam, a Barbantum cursibus, vocant, ad campum olim Martium veni. Nam post exactos reges populus diripta domo regia agrum Tarquiniorum Marti sacrauit, qui inde dictus campus Martius, fuitque extra vrbis portas, vt videtur mihi ex Appianis. de quo plura apud Strabonem; vocatus fuit et Tyberimo a flumine cui adiacet, inundabat vbi nunc S. Laurentij aedes in Lucina ad pontem vsq.

Milui

cap v Suet.

in epist.

2 in Tacito Imp.

3 Suet in Oct. c. 28.

3 in Eucarist. c. 22.

libro VIII.

de bibl. vat. Smet. mse. fol. xi.

Plutar. in Publ.

Bell. ciuil. lib. 1. libro V.

Carm. lib. 1. od. 8.

Milium protendebatur. Fiebant in eo exercitia quoque ludicra, de quibus Horat: Cur apricum

oderit campum patiens pulveris atq: solis. &c.

Xyphil. in Iul.

In eundem Iul. Caes. locum effodit, et naumachiam edidit, ubi post templum Martis quantum mensorum esset fe-

Suet. in Iul. c. 45.

rit, quinque naumachiae putant collibus exstare non procul a monte Trimitatis, olim collis hortulorum. Hic quoque tribus eorabantur ad comitia, ad nonos magistratuum recandos, virorumque illustrium ra-

Libro 1.

dauera recensebantur; et de Sylla Appianus scribit, et hic funera Imperatorum in diuorum numerum referendorum efferebantur, vt late apud Herodianum, et Lipsium in Saturnalibus. In hac etiam loco Sylla quatuor hominum millia et Florus, vel IX millia vt autor virorum Illustr. et vt Val. Max. quatuor legiones Marianas, contra fidem publicam truncari iussit.

Tribunal in campo Martio fusse refert Vopiscus in Tacito vita.

Ad septa campi Martii columna et Cochlis Antonini, a qua hic regio nomen habet, altitudine CLXXVI pedum in hiemali cochlea et gradibus CIV, fenestellis CLVI, vid. Ang. Roccha.

De statuis e Capitolio hic translatis vid. Suet. in Caio c. 34. cap. XXXIV.

iuxta septa olim via lata vsque ad capitolium, cuius reliquiae hodie extant in platea Sciarra.

Fuit et hic via formata ad vsum militum.

Templum olim Lucinae de quo supra sacellum et capellarum, vbi olim basis illa nominatissima, et horologium quod superioribus annis effossum; mirarili instar fuit.

Aut Aug. Claudi putat Dialog. nil de numm.

Hinc prope est Arcus Domitiani, qui nunc vulgo Tripoli et Portugalli, quod Lusitanorum habitationes hic fuerint. Dions abbreviator fuere memoriae arcus triumphales quos si (Domitiani) plurimos fecerant, disturbati; de hac Martialis: Stat sacer et domitis gentibus arcus ouans.

Xyphil. in Vesuia

Lib. epigr. 8.

vide de hac Fabritium in Roma, et Marliani.

Non procul hinc legi in marmore hanc inscriptionem sepulcralem:

DIS MANIBVS
CERONIAE L. F.
THAIDIS
VXORIS OPTIMAE
AGATHO AVG. LIB.

Hinc templa d. Augustini, et S. Iacobi incurabilium, cum Nosocomio miserabilium conspiciuntur: circum hac loca et desinit collum hortulorum habitant mulieres publicae, quemadmodum in Esquiliis olim et ad Circum in vallis antriisq: subterraneis, vt autores sunt Lampridius et Fa-

in vario

uenalis

ulnalis. proximum est templum S. Rocchi, ubi ruinae Mausoleo Augusti Caesaris sepulturae destinatae, in quo plerique omnes Caesareae familiae conditi; Nam Suetonius scribit, Caium matrem fratresque cineres mausoleo condidisse. quod et in carmine ad Liviam innuit quisquis fuerit author: quin et successores saepe condi solitos indicare videtur Xyphilinus; qui dicit Adrianum molem suam sepulcralem eo extruxisse, quod Mausoleum iam esset plenum. Hor ad templum Caesaris rapit Augustus VI consulatu fecerat, circumiectasque silvas et ambulationes in usum populi iam tum publicarat, unde miror quid Xyphilinus Romae Spectator scribat, Liviam et Tiberium Di in urbe sepulcrum aedificasse, idq. Senat. decreto; occupabant sub memorato tam planitiem quae est inter Tiberim et S. Mariam populanam; destructorum quod vide apud Fabritium. obscurius sit alter latet ~~alter~~ ~~vero~~ qui dum ante templum in multas confractus partes iacuit in area D. Mariae maioris eiectus conspicitur. suet in oct. circa fin.

in Româ, et Strab. libro V.

Cum pergerem ad portam Flaminiam, Templum quin fere contiguum S. Mariae de populo, a quo et porta hodie nomen habet, intravi; ubi plurimas votivas tabellas suspensas vidi, et marmor quo Sixtus IIII eam plurimis primitiis ornarat: quem sub nois quintus pontifex hodiernus institutus, in horum D. Sebastiani extra muros substituit, et patriarchale honore celebravit. De nomine populi hac narrantur: Hic olim populum ingentem stetisse Neronis viratam, quorum postea quidam pontifex quod ex ea daemon Christianos praetereuntes saepe laederet, sustulit; et templum in honorem D. virginis matris fecit: in hac aede tumb. sanctorum fecit ex marmore duo sepulcra illustri artificio, Ascanio Sforziae et Hieronimo Sanonensi Cardinalibus. hic quoque sepulcrum cum epitaphio Hermolai Barbari Veneti V. Cl. dictis. Pius IV pontifex portam Flaminiam aperuit, et refert Fleuricus, in add. ad Marli; et viam Flaminiam stravit, multisque in locis ornavit, ac insi portae inscripsit marmor hoc epigrammate:

PIVS IIII. PONT: MAX. PORTAM IN HANC AMPLITVDINEM
EXTVLIT, VIAM FLAMINIAM STRAVIT, ANNO III.

Sixtus V. ante templum D. Mariae populanae erigi curavit obeliscum ex Circo max. traductum, et literis hieroglyphicis notatum, altum cum palmis, citra basim, in qua antiqua inscriptio Augusti Caesar: Imp. XII Cos XI. Trib. pot. XIV. Aetat hac apud Angel. Roccam lib. Bibl. vatic. et in appendice.

Eodem die urbem egressus porta Flaminia, per pontem Milvium ultra ne passus ab urbe distantem, et a M. Scauro Sullæ temporibus primum factum, denuoque multoties ruptum restauratumque, et mirant vestigia, transiens, iter Florentiam versus arripui: ubi v ab urbe lapide iuxta viam Aureliam vidi marmoreum sepulcrum, emblematibus ornatum et epigrammate, quod hic legere potui; reddo tamen ab alijs rum sit publicum lectum et collectum; quare ne frustra laborem, et tantum primipilum destruxi:

via Cassia 2ª a urbe miliario

vide Smet. mscript. fol. LXIX. et ortog. ALN. Gruter.

D. M. S.

C VIBI P F MARIANI ET

REGINAE MAXIMAE MATRI

KARISSIMAE

paulum progresso occurrebat Alexander Farnesius Card. dum in urbe expectatus.

In vinea carpens. est mscript. quod meminit Smet. fol. 23. huic additur sculptura Hercules contra Geronem, tres viros armatos, pugrombus et Galeis, pugnantes.

II Aliquot viros ignobiles praetergressus, ad montem Rossum perueni; ubi rum ex summa pedes lassissem, ac mihi videbar mortuus esse, de reditu cogitani.

Summa olim Romæ fuerit floararum largitas mersa est, rum Dionis Epitomator scribat, Neronem media nocte per Romam in Tiberim navigasse.

Martyrum cultui quales olim fuerit testatur Cyprianus, meminit Mirtellinus et Eginius antiqui hujus urbis: Quorum memoriam apud Mediolanum colentes nunc usque Christiani, locum ubi sepulti sunt, ad Innocentes appellant et Agnus paulo post.

Lib. XXVII.

Nigrique ex omnibus ossium duram saxa rubra esse, quorum meminit Cicero in philippicis 2, et Livius lib. 2. Rosali fit mentio in praef. Ant.: In ponte Milvio legati Allobrogum rum litteris ad Catilinam, ~~rum litt~~ deprehensi traduntur a Cicerone; hic nocturnus lustrum ab Heroinil Nero; ad quem pugna Constantini magni rum Maxentio contigit.

spartian. in Severo

3 secundo ab quo solio ubi de templo s petri ad vinclo ago hoc addendum inscriptionem, quod in antiqua tabula pariminti extat. Jo. II P. R.

SALBO PAPA N. IOHANNE COGNOMENTO MERCVRIO EX SANCTAE ECCL ROM. PRESBITERIS ORDINATO EX TIT S CLEMENTIS AD GLORIAM PONTIFICALEM PROMOTO BEATO PETRO AP. PATRONO SVO A VINCVLIS EIVS SEVERVS PRESB. OFFERT ET IT P C LAMPADI ET ORESTIS W CC. VRBICLVS CERDINVS EST.

In vinea carpensis rumb hoc fol. 5 mem. Herculis statua Hydram crimbus tementib, quae usque ad pubem tota femina est pedibus in anguibus duobus desinentibus.

IV pre

IV. per viam Cassiam non procul a monte Mario, in quo olim Marianus exercitus Jerusalem urbem intrare se continuit, porta petri Romam reversus sum; quo duo tria hor vidi; Sixtum V cum suo comitatu adeundum D. Mauris pergentem, hoc ordine: praeeundebant card multi suis lectiis et vehiculis; cum omni famulatu sequebantur insidentes mulis equorum, pallis viridi colore fimbriatis; inde familia pontificia in equis, pur puris vestimentis conspicua; post hoc, ipse Pontifex in lectica holosirica familiari habitu, duobus mulis portabatur, et facto digitis primis signo crucis, cum tumultuanti populo benedicere ~~videre~~ videbatur, ad quem aspectum genua in terram flectebantur; circumbant lecticam corporis custodes Helvetij militis, et Jerunymus claudebat ala equitum Lancatorum saga purpurea in signis: in exercitu hinc Leonino genus supplicij Italis familiare quod vocant la corda; condemnatus vinctis in tergum, manibus eundem ordine, fune ex alto violenter demittebatur ad terram usque, una brachiorum iuncture cum pectoribus. Et circa vesperum cum cardinalibus Sabelli; jacebat in lectulo radiatus habitu solemni cardinalis, dum mane redidisset, moris ergo praeeundebant taedae minutae, sequebantur atrati et familia cuncti.

Cum Itali herbarum plurimis utantur fortuitis, lacticiisq. saepius vescentur, Henricus noster Lonius semper cunctos di cautitias excusabat; negans se estate hibas vel vellet, ne hyeme foeno rogerotur vesci: similis locus est apud Boisard fol. 28.

V. Pontifex cum statuam aeneam D. Petri Columnae Trajani imposuisset, tormentis Bombardarijs ex mole Hadriani explosis, alisq: caeremonijs, dedicavit.

Pictor erat Romae tum Decius Caietanus, qui verissima similitudine vivas exprimebat imagines, memorabilis in ea arte, quare etiam centum saepe coronatos pro unaquaque capiebat.

Taddei Zuccari frater iam in Hispania est, sed fratris non attingit genium longe ipso inferior.

Quemadmodum olim pro locis infamibus habita dimissoria, ita nunc et multis explicat P. Faber Agonist. lib 3. cap 27. ita etiam hodie in Italia et praesertim Romae. fol. 656

VI. Agentius mihi narravit se vidisse Romae lapidem antiquum, in quo mentio fiebat MAGISTRI SYNAGOGAE CAMPI ET BALLI OVIUM, unde constaret olim plures ibi fuisse Judaeorum Synagogas.

via Cassia meminit Cicero in Philippic 12. et interpretes Victorium var. lect. Esa. c. 12.

VI hor.

VI. Hor dis tractum urbis versus portam collatinam, quæ simul cum via collatitia, ab oppido collatia non procul urbi denominata fuit; nunc porta pinciana, a pincio Senatore dicta, et Strambulani; ubi Sulla Urampsimo prælio contra Marianos duces conflixit: mons hic pincius qui et collis hortulorum, ubi templum Trinitatis, fratrum Franciscanorum, liberalitate regis Franciorum alio eumque pretium non ita dudum restauratum, pulcerrimaque pictura ornatum; sub hoc templo horant quidam Nauarchum Augusti, cuius supra meminimus, et extant fornicum reliquiæ et multa concamerata: Iuxta hoc templum sunt horti Medicæorum pulcerrimi, ubi Leones aliaque animalia exotica servantur; quæ procul sunt ad montis radices et collegium templumque Græcorum, a Gregorio XIII Pont. Rom. conditum.

Sixtus V. A°. M.D.LXXXVIII. Templum Hieronimianum cædicula fuerat vetusta, cuius ~~tit~~ clarius ~~fuerat~~ F. Felix de Montealto Card.) a fundamentis exxit

Ferratius Rom: statuas montis Quirinalis simulacra esse Alexandri magni credit, idque mirari eius effigies quæ in nummis, et pr-

VII. pæ forum olim suarium iuxta palatium Columnensium, recta via extendi in montem Quirinalem; forum hoc rem maximam ex parte hortis occupatum; mons vero Quirinalis nunc caballinus, ab equis marmoreis, quos sessores peditis frenis retinent, vocatur: opus hoc Praxitelis et Phidiæ celeberrimorum sculptorum dicunt, a Tiridate Armeniorum rege Romam delatum: Quirini nomen a templo Quirini effluxisse refert Varro: cui adstipulatur Ovidius:

Templa Deo faciunt; collis quoque dictus ab illo est.

Syphilinus tamen scribit Augustum templum Quirini extruxisse, LXXVI columnis, quot annos vixerat; nisi hanc restaurationem dixeris: hinc quidam vestigia extare dicunt, quemadmodum et præcipue reliquæ Thermarum Constantianarum: Festi abbreviator Diaconus montem Quirin. Agonio dictum refert, a sacrificiis Agonis. vid in Agonium.

Palatium hic suum habet Pontifex æstivale, ob aurem fugiendo hiemantium: multis arboribus hortisque vetustissimis insignis. et hic Turris, quam ex ornamentis soli attribuunt: et item Ædes S. Vitalis, quam olim Salutis fuisse redunt, a C. Iunio Bubulco dicatam, et a Fabio pictore coloribus ornatam.

Hinc versus portam Salariam unde via salaria extra urbem, a sale quod e salinis eo importetur, dictam. olim etiam Quirinalis et Agonalis, nunc collina. extant vestigia

Hortor

Eutrop. lib. V.

vide plenius disserentem de his statuis Ang. Roccæ lib. de vat. Bibl. 254.

De ling. lat. 4. Fastor.

vid strab. lib.

portorum Salustianorum in valle profunda, vulgo Salustia vocant. cui adjacebat forum Salustij, inter templum S. Susannæ et portam Salariam: hor fuit Salustij post præturam Africanam cum hortis, de quibus Plinius Lib. hist. vii cap. 16. in Tacito Imp.
vopiscus; sed procul ab for fuit templum Veneris, ubi magnæ pugnæ dubia victoria inter Sullam et Marianos accidit, et Appianus auctor, qui et portam ratae tantum ferrea muniam dicit. propt hunc templum fuit Veneris Erycinæ, et dorat ovid. 2. de remed. Amor. Bell. civil. Lib. 1.
quod vovit Fabius Maximus bello punico II. Livi. lib. 22.
Inscriptiones huius almæ urbis cirriter. M D. typis excusas dedit Smetius et Lipsius, cum suis formis Bosartus.

VIII Vidi Vgonem Lobencum Alnesium magnum hospitium magistrum, Romam quam plurimis comitatum sacris equitibus Melitensis militantibus, occurrentibus purpurati senatus in mulis dominorum famulis, galeris rarissimis in turcum pendentibus ornatis; ubi in capitolium pervenitum esset, varijs musicis instrumentis, quibus iterum ad molem Hadriani pontemque Elium exceptus fuit.

Quo tempore templum DD. Bonifacij et Alexij perlustravi, vidi Alexij et mystagogi narrabant rotundus, dereba turq: D. Virginis imagine quæ in Edissa urbe Coruta fuerat, ibidem conservari, huius fabulæ vel et mulieribus ab imperitis hominibus confictæ historiæ meminerunt Legendæ, non a quibusdam legendæ, istiusmodi superstitiosis prodigijs plenæ. et testatur Chronicon Martinianum huiusmodi miracula esse fictum.

In pavimento hor legebatur media antiquitatis epitaphium:

Heu scelus elusæ verbis fallacibus Evæ
Quo quasi fermento solvitur omnis homo,
Forma venusta nimis putris est sub marmore pulvis,
Squallet et in tenebris forma venusta nimis,
Dum steterat solido producta genimine claro
Clarior ipsa quidem vicerat ore diem
Femina dives opum, dives quoq: femina morum,
Ubertim binis accumulata bonis,
Quæ miserans multis, multum dispersit egenis,
Non abigens Christi membra minora Dei.

Domum redeuns prætereuni templum crucifixi; quod est pulcrum, mirabilibus S. crucis picturis ornatum, in cuius vestibulo legebatur:

Sanctissimæ Crucifixi
amplis. sodalitas.

Alexand.

ALEXANDRO ET RANUTIO
FARNESIIS
S. R. E. Episcopis
cardinalibus patronis
adiuuantibus
Oratorium hoc extruxit et
ornauit Ann. MDLXVIII

De sigillis quæ a pontifice lustrat. duab. Ven. far.
Ser Epist. habent ap. Nat. Sytr. Rob. petrami Angli. Bernardini Cerbub
pont. Max. pet. Ciaconis, Caroli Celsi, Iuli Sadoleti. Carol. fid. duris dim.
Alexan. Sum. Serapini, oductij mad. philip. de Lucis Card. Vbaldini Bandinil
pauli IV. PP. Ant. Castalij. Laur. Flor. Sculpt.

IX Vt in praxi Romana mos exercendi paululum, non
nemi intercedente Philippo Huznio Buscumdurensi a manuesi
cum Antonio Gudotto Rom. curiæ notario, de dando et
tribendo operam: Fuerat quippe antiquitus non ita nuper
a Celesio Francogallo e varijs stribarum officinis in unum
pontificis antiquitate collectum:
Romæ Bibliothecæ præter Vaticanam et canonicorum S. petri, illustri
ores sunt in Canobio sancti dominici ꝗ Minerua a Fre to: de Turri
cremata Card. erecta; in Canobio S. Mariæ de Ara cœli; in ædibus
Augustinianis; in ædib. SS. duodecim Apostol; Farnesiana, Sforziana
Lancelotiana, Bonellana sive Eremita, Columniana, Latiniana, Vrsiniana
x per altam semitam, a Thermis Constantinianis, et dorso Qui
rinali, ad portam Viminalem, ob omnium propinquius in
loris frequentiam sic dictam, olim quinetiam et Fi
gulinis, quod extra eam primo assent Figulinæ; et No
mentana, et nunc d. Agnetis et pia, coradatur. Nom
ptimum a restauratore Pio IV PP possidet, et ex mar
more ibi collegebatur: Pius III. Pont. Max. Portam
piam sublata Nomentana extruxit, viam piam æquata
alta semita duxit. Hinc via Nomentana ad primum
milliare ingressus templum satis pulchrum, vacuis ex
marmore columnis musiciquæ picturis ornatum,
quamvis longa vetustate graviatum, restauratore
egeb habeat; dicitur Agnetis Virgini dicatum; aliquot
ad hor gradibus ascenditur, monasterium vero quin ad
situm ruinis iam proximum, desertumque pene videt;
Honorius I Pontifex condidisse fertur, Blondo et Platina
testibus: in eod sightis turris et rotunda S. Constantiæ
D. Constantini filiæ dicatur. Vinetq: platina, cui asci
pulatur in fronte spirio marmor, ab Alexandro III Pont.
Templum hor testudineum redditum, et ad cultum di
vinum

Vid. Ange Roccam. de biblioth. quæ nunc.

Dec. I. libro IX. in vit. Pont.

unum translatum, qui et suis moribus constantiq ara
diuinit: cuius corpus ad urbem translatum, tmq Gal
lo, et in suburbano arcq hostiamq post primum la
pidem sepulcro maorum illatum ipsot autqr est Pom. Laetq, Rom hist. comp.
Bartoli qor templum fuisse antiquorum omnium con
sensus est, duplici ordine columnarum vari mar
moris ornatur, sepulcrumq: constantiq porphyreti
cum ibi spectatur, strammum pulcqerrimum, quibus
vnus ferentibus et panonibus ornatum; quare vul
gus impositum Bartoli sepulcrum vocat.
in qor templo pp. fere d. Agnetae solet confieri et consecrari la
nam, ex qua pallia episcoporum fiunt, qor modo: cum in Missa
canitur Agnus Dei, super altare ponuntur duo agni candidi, q
hinc traduntur subdiaconib s Petri, et mittunt illos in pascua, subq:
tempore tondent, ex qua lana permixta reliquae lanae cum in filum
deducta fuerit parantur pallia, latit. 3 digit, ab humeris propin
dunt in platus, atque ceras, ad extremum sunt lamina plumbea
tenuis cuspem latitudi: ad quam modum contexta deferuntur ad
corpora petri et pauli, ar rectis ibi precibus expeditis relinqu
tur per noctem omnem; altera die subdiaconi eripiunt, et conse
loco reponunt, quorsum quis arcqes aqua habet, qui vel pal
prorum qor per se dari petit, traditis autem multorum
caeremonijs deferentibus mandatur, ne supra noctem omnem sine
do fieri posit, in eodem loco subsistant. Ceremoniae ea rum
nutarum mirar videantur, et puritatem Christianae
fidei inspiritas, rectissima censura: alia ratione nisi qui
maiori probatas iri non arbitror, quam hac Liuij sente
tia: Eludant nunc licet religionem Rom: quid n. est si pulli
non pascentur, si ex cauea tardus exierint, qd si occinerent
auis? parua haec sunt; sed parua ita non contemnendo
maiores nostri maximam hanc rempublicam fecere.

De potentia signi crucis quod de dymons fugiant admirati,
et inomnella Lactantius prudentiusque asserunt; unde
patet antiquum esse quae ruin vulgo opinionis, Lib. Inst. lib. 4. c. 27
quambis in minijam superstitionem delapsum tandem dignita Augustin. lib. 1. de Confess. cap. xi.
tam adsecerimus. vid: l. 26. c. de Episcop. et Clerir. vide et vide Cong. lib. 2.
fragment. Concil. d. Afric. quod in lucem edidit Velserus rim Antiqua
tibus sub Augustan. De picturis vero et memoriis martyrum vide
quaedam literata apud Petrum Fabrum Agonisticon lib. 2. cap. 21.
in humilitatem pontificiam in ea constitutione Sixti v. qua decreuit ne ab
ullis principibus missae literae aperirentur, quae debitis titulis care
rent. Idem varia instituit festa celebranda vt Ant Caracc. in sub lita
plenius descriptum relinquit.

xiv ob:

XVI. obambulant in Exquiliis, vbi Propertius olim hab-
tasse dicitur, qui has vocat aquosas hor versu:

Libro III el VIII

Dicite quid exquiliae hac nocte fugarat aquosas
Cum vicina meis turba cecidit agris.

post varios viarum amphractus, intrani Clorium bul
go septem sale, dictum, a Fl. Vespasiano et reditus
ad usum pontificum factum, ipse videtur indicare
marmor ibidem repertum, hac inscriptione:

IMP. VESPASIANVS AVG.
PRO COLLEGIO PONTIFICVM
FECIT.

vide Martian. lib. II cap. XI pauca alia.

cum tamen sit verisimile thermis Titianis, ex dub colli
quibus putarem. Sunt rubiruli oblongi IX, quarum VII
intrani, singuli erant oblongi CXXXVII ped., largi XVII.
alti XII. eantq: formrato et voluulato opere pul
cherrimi, et ostia dexterrime collocata ad invicem
spectantia, ita, vt quorumque oculos duxerint
idem ordo et numerus ostiorum conspiceretur
De exquiliis in hanc sententiam olim Liuius: Coss. transfugas Numida
rum qt tum in Auentino ad 1200 erant media urbe transire Exquilias insedit, nul
los aptiores inde conualles tectaque hortorum et sepulcra et cauas undique vias ad pugnandum ab
ty reditu templum d. Siluestri integrum, Romodis
Caruffae, card. qui multis hor ornauerit monumentis, vi
di sepulcrum: et hanc de fundatione templi in
structione. Templum hoc beatus Siluester in
praedio Exquitij extruxit, vasis aureis honestauit,
eisdemque nec non fructibus Constantinus Imp. copiose
dotauit, Symmachus pontifex diruptum restituit
a Sergio Iunore in hanc formam redactum illustra
tumq: SSorum reliquiis S. Martini PP. et Siluestri item
pontificis; sub Leone III picturis ornatum.

et templi S. Martini in montibus in Celio

Sanctorum hic praeterea corpora conseruari dicu
tur pontificum; Fabiani, Stephani, Soteris, Innocentij, Anasta
sii Episcoporum, vero Leonis et Quirini.
In pauimento, hor et antiquo in marmore, hoc ita
pleniu:

CAMERINNVS
CRESCENS.
ARCHIGALLVS MATRIS DEVM
MAGNAE IDEAE
ATTIS POPVLI ROMANI.

vide Smet: fol. 44: Atti origine in calce

VIVVS

VIVVS SIBI FECIT ET
CAMERIO EVCRATIANO
LIB. SVO CETERIS
AVTEM LIBERTIS VTRIVS
QVE SEXVS LOCA SINGVLA
SEPVLTVRAE CAVSA
H·M·H·E·N·S.

1. Hor monimentum Gruterus hunc non sequitur. Et Gor: POSITVS EST HIC LEONTIVS PRESBITER OLIM STILICONIS CONS. II.

Tum per radices Esquiliarum via q olim Saburra, impedi
tis multitudinibus et foro rerum furtivarum famosa
ad portam Laurentianam olim Esquilinam, Metiam,
quoq: dictam putat Fabretus, Dandumque praeneste
nam proponit, Tiburtinam Fulvius et alij vocant;
Taurinam etiam dictam ob Tauri rapiat quod etiamnũ
in prima sub Faro relatum videtur putat Leander,
perutili; extra quam de morientibus sepeliebantur
tum olim; inquiunt Tacitus, Plautus, Horatius; et
formam sequeductus Martij Ovidi, quae sunt extra mu
rum vid via Tiburtina. Aqua autem Martia ex Fucino la
cu post Appiam et Anienem, anno ab V.C. DCVIII a Marco
Titio praetore in urbem ex SC deducta, et in capitolium
delata, et Latinus Frontinus refert: indeque per Augustum
et M. Aurelium Impp. restaurata est, extat. et apud
duppois numinus Martij Philippi, hac inscriptione AQVA
MR. Non procul quin in Romã Gregorij est Templum D. Bibi
ana, quod sacrum Esculapio fuisse quidam volunt.
De nomine Exquiliarum et Saburrae videndus lib. IV, sui
ut nunc extat 1, de Lingua Latina Varro.
In foro Esquilino Marianos profligarunt Sulla, et autor est
Appianus Bellor. civil. lib. 1. Horatius, Saburrae vocat Sat. 1. Sat. 8.
hos versu: Nunc licet Exquilijs habitare salubribus,
erat quod Esquilinae regionis mons Cispius, a Asero quodã sic dictus
et testis est Festus. Abbreviat: in Cispius.

XVIII Romanus Pontifex Max. Sixtus V, ante pontificatum
Felix de monte alto ex Sabinis, ordinis Franciscanorum gene
ralis; octo in senatum purpuratum allegit; presbiteros
VI, Diaconos duos, nempe Fratrem Boromaeum Iuvenem admi
Mediolan. et Vgonem Lobenum Aluernum. Melitensium equi
tum praefectum, tum Sergium Gonzagã patriarchã Alexandri
num Petrum Gandum Florent. Episcopum parisiensem
Io. Mendozam Hispanum, Arcipresbiterum Genuensem, et
Gabriel Paleotum monasterij.

Cardin

Horat. sat. 1.
Propert.
Petronius.

in Roma

in Latio

II Annal. Rom.
in Casina
Epod. V

Strabo lib. V.

Ant. Piso Gallus
qui scripsit de numis
antiq. Galliae.

Cardinalium vero nomen ipsi munerum, exemplo similium magistratuum, in libro de officiorum Theodosij, praefecti cardinales appellantur, praef. prat. Asiana diocesis, et praef. Africae, quod essent maiores reliqui; apud Vitalinum vero scriptori recentiores leguntur: Vid. Thom. Naogeorgium de relig. papist. lib. 1. et Ang. Roccam bibl. Vat. fol. 162. Mart. Pol. t. 2.

Onuphrium de cryp. eccl.

Arcus Galieni ex Tiburtino et lapide, nullis ornamentis insignis, in quo legitur teste Mariano qui tit: quem Crinitus ad sententiam Galieni apud Cuerenum castrum dum pernoctaret insignio quo autore, tollitur:

Lib. v. cap. xiiii.

Lib. xvii cap 1.

GALIENO CLEMENTISSIMO PRINCIPI CUIUS INVICTA VIRTUS SOLA PIETATE SUPERATA EST M. AUREL. VICTOR DEDICATISS. NUMINI MAIESTATIQUE EIUS.

vid. Smet. fol. x

XXII. Arcum Galieni Imp. transient, in decuso Esquilij, prope templum D. Viti in Marello, et simulum D. Praxedis intrani; qui totum sit satis et ornatum, in quo 6000 martyrum reliquiae conservari dicuntur, et ipsum ibidem oratorium quod feminis intrare non licet mittit:

Ant. Aug. iv Dialog. de medal. e branca e mezza e longa un palmo e poco piu e grosso come un dario e quasi ... et bulla nomen dedisse famil. vid. Joh. in Vita Pa. Colum. ... Fr. Bacard. scribit partem columnae Hierosolymitanae ostendi et venire A° 1280

Ubi columna quaedam marmorea, quinque quia et delineatur forma; ad quam flagellatum Christum servatores a Judaeis ferunt, Hierosolymis per Jo: Columnam Cardinalem translatam, pontifice Honorio III sedente, anno Christiano MCCXXIII.

in lib. de 7 orb. Basil.

Templi vero quinque ratione minora sibilia, ab Onuphrio Panvinio satis et narrantur.

Hac quoque via ad S. Mariam Maiorem ad praesepe, ubi praesepe servatoris nostri summa religione servari traditur; quinque oratorium candidissimo politissimoque marmore restauravit Sixtus V. Pont. Max., in eoque sepulcrum sibi et Pio V. II. fecit, addita statua Caetani rebus ab ipso olim vino gestis, ex marmore et pressis, ar praesertim bellum Gallicum et Turcicum.

de qua vid. plat. in Sixto III

vid. Ang. Roccam.

Sepulchri vero hoc est caput:

PIO V PONT. MAX.
EX ordine Praed.
SIXTUS V PONT MAX
EX ORDINE MINOR:
Grati animi monumentum

Dut: Antonij di paolo Ghislerio

PIUS V gente Gislerio Bosci in Liguria natus, theologus eximius ꝛc. vide Angelum Roccam lib. de Vat. Biblot:

Fuerat sixtus in cardinalitium ordinem per pium quum laetus.

Italia vt tradit Blondus lib. 264 episcopos omnes tu. Jo. numerat. Sinde aucta redire

In eo

In Dorio templo sepulcrum marmoreum elegantis sculpturae Martini V. Pontif. ex familia Columnensium. Alexandri quoq: Sfortiae card. monumentum. minimi, cetera ampla, apud Omnibonum.

In summo templi area. Sixtus V. PP. Aegyptiacum obeliscum, ex Augusti Mausoleo transportatum, cuius tam minimi color est et vaticani, minor vero est. nec mirum, quo vis vario artificio coniunctus: Quin quae sequuntur inscripta nigro colore leguntur:

CHRISTVM DOMINVM
Quem Augustus
de virgine
Nasciturum
viuens adorauit,
seque demceps
DOMINVM
DICI vetuit,
ADORO.

Obeliscos ex Aegypto Romam translatos autor est Strab. in Cl. cap. XIX.

De via per Gregorij ad S. Gor. templo ad Lateranum strata Vide Fiorentinum in annot: ad Marliannum.

SIXTVS V PONT MAX.
Obeliscum
AEgypto aduectum
Augusto
in eius Mausoleo
dicatum,
Euersum deinde et
in plures contractum
partes,
in via ad sanctum
Rochum iacentem
in pristinam faciem
restitutum
Salutiferae cruci
Felicius
Hic erigi iussit An. D.
M.D.LXXXVIII Pont. II.

Vide de hoc obelisco Aug. Roccam. lib. de vat. Biblioth. Emb. XV.

Andreae Austr. card. Bolgarii alius gubernatoris mon. in templo S. Mariae animarum spectatur. ibidem est B. Gabridis imago manu excellentis artificis. Quod Bilogi efficta. Haud procul hinc hospitale Germanorum, ubi a° 1600 hospitalis P. H. cum illius Turcum Eps et duae sororum hinc tenuiores Bilogi tridiuum ibique comode tractantur.

CHRISTVS
Per inuictam
crucem
Populo pacem
praebuit
Qui

praebeat alij

Augusti

Augusti pace
in præsepe nasci
voluit.

CHRISTI Dei
in aeternum viventis
cunabula
Lectissimè colo,
qui mortui
sepulcro Augusti
tristis
servebam.

Non procul hinc templum Antonij, ubi et ridet Antonana temptatio depicta conspiritur; iuxta quod olim Iuno fuit nomb Lucina, ipsi et ibidem in domo privata statua habebam marmorea, respicio ad commodi Antonini, et antiquum marmor quod Fabretius extra portam Collinam via salaria inventum tradit, quod ipsi ordine ibi hic scriptum:

Statua erat laureata habitu imperiali poma manu gestans.

IMP. CAESAR M AVRELIVS
ANTONINVS AVGVSTVS,
GERMANICVS, SARMATICVS, ET
IMP. CAES. L AVRELIVS
COMMODVS AVGVSTVS
GERM. SARMAT. rcp.
HOS LAPIDES CONSTITVI IVSSERVNT.
PROPTER CONTROVERSIAS QVAE INTER
MERCATORES ET MANCIPES
ORTAE ERANT VTI FINEM
DEMONSTRARENT VECTIGALI
FOVENCVLARII ET ANSVRII
PROMERCALIVM SECVNDVM
VETEREM LEGEM SEMEL DVN:
TAXAT EXIGVNDO.

Horat: Hic miseræ plebi stabat spes sepulcrum. vide L. b. vii

Sportulæ dicuntur munera vectigalia quæ mimi. l. si sportulas. §. 1. de donationibus. et Ovid. in fastis sacris. lib. vii.

Oltre a queste lapidi vi era olim puteoli dorato; ove comunemente sepolcrum era misera plebis, e corpora putrefiebant ut dictum: quemvis ex sepulcrorum ornatu, et marmorum diversitate patuit, posterioribus temporibus et divitis illic fuerint sepulti.

XXIIII. Apophoreta mittuntur, et in capitolio tribus ac tribuni distribuit et centaculis scripuntur.

XXV. Statua Marsyi quam Nacis flumij antiquitus fuisse reduxit, famosis libellis vulgo celebris, quæ diu in angulo quodam extra capitolium latuerat, loco mota, ubi et inventum labrum marmoreum summæ magnitudinis, ac deinde ad capitolium translata, ut fonti serviret, quem Sixtus pontifex non exiguo sumptu deduxerat, unde sumpserat quidve ornamenti, et quantam divinitatem Marsyi indueret

XXVII Inger

XXVII Inyecpsub Thermas Diocletiani circa templum S Susanne. cuius pollio, Vopiscus, Latus, Victor, Marlianus et alii plè meminerunt; tanti operis ruinas obstupui, et horrarum ab temporum rationum tam varian di rsitudinem. Quid ni non cohumitus ami.

Certè Roma olim non hominum sed immortalium potius Deorum videtur fuisse habitaculum: Extant vestigia tubarum, vasarum, fistularum, oppidi instar in ruinis Coenobium Cartusiorum monasteriorum extructi, cum olim aedes D. Curii inhabitarint. Et restaurat Ampliss. nunc templum amplius ex muris thermarum, auspicio Pii IIII pontificis extruitur; cuius nomen as. Marcus Angelo eius impensis. Epitaphia hic legitur Pii IV medios Pont. max: et Alciati Cardinalis; quae in Epitaphior: mihi libris ibi extant, pictura quoq: conspicitur ab impsta Julij Parmensis et Pauli Palmaliensis clar. pictorum.

Iuxta has Thermas est monasterium D Bernardi a Sixto V. pontifice Rom. extructum, ad cuius frontispicium hic legitur inscriptio: SIXTO V. PONT. OPT. MAX.

Quod pauperibus virginibus viduisque servandis conservandisque monasterio collegio atque instituta aedes donavit; sodalitas D. Bernardi P.

CIↃ IↃ LXXXVII.

Sunt etiam in ipsis thermarum ruinis granaria Romana hoc epigrammate notata. Gregorius XIII Pont. Max. adversus annonae difficultatem subsidia praeparans, horrea in thermis Diocletianis extruxit, Anno sub MDLXXV. pont. III.

Sixtus deinde V. ad thermas deduxit et restauravit aquam Claudiam, opere nondum adhuc perfecto. ad cuius aeratum Sphinges quae ante noctium Agrippae so transtulit. Hanc Claudius Imp. teste Frontino primus in urbem ex fontibus Curtio et Cerulio deduxit. Suetonius a Caio inceptam a Claudio perfectam hanc aquaeductum scribit, de hac hic legitur ibi inscriptio:

TIBERIVS CLAVDIVS DRVSI FIL CAES AVG. ꝛc.
AQVAS, CLAVDIAM EX FONTIBVS QVI VOCABANTVR
CERVLEVS ET CVRTIVS A MILL. XXXXV, ITEM
ANIENEM NOVAM ꝛc. IMPENSA SVA IN VRBEM
PERDVCENDAS CVRAVIT.

Postea iamdudum et Titus Caes. collapsas restaurarunt.

Et.

1 in prisone
2 in probo

Eulogy. Decium Laurea in Frontispe exstruct. lib. IX. vide Marl. lib. rup. ec.

in Caio cap. XX
in Claudio cap. XIX

Sed et epigrammatibus hunc verbis colligitur, et ipsa quæ ad portam Neviam extant. Sixtus v. hunc aquæductum suo nomine Felicem dixit, de quo videndus Ferrut. ad Marlian. et extat inscriptio ad portam S. Laurentii arcui ipsi addito insculpta: qua fit notum Sixtum pont. aquæductum Felicem subterraneo rivo mill. pass. 13 substructione arcuata VII suo triumphi extinxisse A° 1585. pont. 1. XXVIII. Ad Portam S. Mariæ Majoris ambulando deinde, quæ olim Nevia propter virinum silvam Nevia; a plinio vero Labicana, ab aliis Radiscula et Arcuaria, diversis opinionibus dictam tradunt. quam rem ipse restauravit Sixtus V Pontifex, operâ condemnatorum, ubi in arcu marmoreo hæc legitur inscriptio:

Libro IV c. 22.

SIXTVS V PONT. MAX. vias utrasque ad sanctam Mariam Maiorem et ad S. Mariam Angelorum, ad populi commoditatem et devotionem longas latasque suâ impensâ straxit, anno Dom. M.D.LXXXV. pont. I.

Deinde ad S. Mariam Majorem, vidi Trophea C. Marij de Cimbris satis integra, de quibus Sueton. ait verba: Trophæa C. Marij de Jugurthâ deque Cimbris atque Teutonis olim a Sulla dejecta restituit; et aquæ proximis aquæductum, quam nunc Trivian vocant quæ M. Agrippa C. Sentio et Sp. Lucretio Coss. ex agro Lucullano Romam traduxit, nomenque et a virgunculâ quæ ei ad monstravit, et strabit, frontinus, et Claudius imp. restituit, quemadmodum ultimo fulmus II Pont. Max. tum hor Epigram.

Do his aliter sentit Lipsius in Jul. cap. XI et Velleius lib. 2.

Aquæ proximis ad ambitum.

PVBLICAE COMMODITATI.

meminit. hinc quoq: Martialis.

Fecit et Sixtus viam Felicem ex suo nomine dictam, de qua hæc inscriptio:

SIXTO V PONTIFICI MAXIMO QVOD VIAM FELICEM APERVIT, STRAVITQ: PONT. SVI ANNO I. MDLXXXV.

pont. cera hor temporis solit mugunculas quasdam effingere, in formam agni, ex alba cera oleo delibuta, hæc affirmat de collo suspensas peccata hominum aquis purgari ac Christi sanguine etc. et in libro sacramentorum pont. scribitur

Sect. 7

Balsamus et cera munda cum chrismatis unda
Conficiunt agnum: quod munus do tibi magnum
Fonte velut natum per mystica sanctificatum;
Fulguza de surgum depellit, omne malignum
Peccatum frangit, ut Christi sanguis et angit
Prægnans servatur simul et partus liberatur etc.

de his quoque scribit Henric. Corn. Agrippa lib. III. Occult. philos. cap. 63. quales ex donatione Cimbrorum non superstitionis, sed demonstrationis ergo habeo.

Quæ duos pontifices nuper in urbe straverunt, restaurarunt pius IV, Gregorius XIII, Sixtus V; vide in additionibus Marliano additis per Hieronimum Ferrutum Rom. lib 4. cap. 24.

XXIX. In esq

XXIX. In Esquilinis obambulando hortos Vidi Mecenatis, in quibus olim primatus adhuc Tyberius habitavit, tipe in sub vita. Suetonio: Vidi et turrim illa Mecenatis, cap XVI.
ex qua Nero mendium urbis famosius spectasse, et suet. in Ner. c. 38.
fili exercitum exultando retinisse legitur: In reditu Vidi hortos, quos magnifros propre aedem D. Mariae Maioris extruit Pontifex, et iam ante primatus Senator purpuratus inspicat, supra facultatum magnitudinem. et fecunt Gregorium Bonompagnum ante hunc pontificem Rom. obambulantem hos inspexisse, et interrogasse ruinae essent? Quae reddidum Cardinalis de Montealto; respondisseque Gregorium, potiore dignum opus, et supra vires pauperis senatoris, praesagio et quodam interpretabantur futurorum: verum signi sibi par pontificorum pompa placuit. Cypriamum adhuc Venatiamum scribentem de simplicitate praelatorum legisent, meum non tam improbarint quam horrebunt omnium nostrorum antistitum fastum, regia vita imo tyrannidis quam pontificis bene proximiorem; vide Sines. epm in epistolis.

XXX. De regimine urbis paucia addam: Loco Cons. nunc sunt Duo conservatores; sunt praetores item duo. et gubernator omnes qui ius reddunt, et ius urbis rural praetor minores magistratum.

Iudices rerum pauparumque similium sunt multi, qui Auditores vel Iudices appellari dicuntur, horum collegium Rota nomine notatur, ibi pontifex ad vide ocl. vesterum
quem omnes primum supplicationes libelli dirigu tur, pauperes contrones ad committit, et ab horum sententia ad Iudicem appellatur. Horum iudicum officia sunt pontifici lucrosa admodum, venduntur enim aliquot millibus auratorum; ex ibi quoque sepe numero Cardinales reduntur, qui negotio rituum instituto, vel nobiles vel doctores solent.

Latrones qui Italis Ibiri dicuntur magno ab hac pontifice nimdo lauti; ad expriemendam Sculum Lucentiam grassando infestam totam tenent Italiam; ibi vero optimo, olim a Venetis excogitato commento, compremit Sixtus V pontifex, tribus publicatis edictis, primo veniam delictorum paenitentibus indulget; secundo praemium occisoribus promittit; tertio, impunitatem et praemia multaque privilegia collicitur; quo

postremo

Vide Sylla de capitibus exulum et delatorum premissis ap. Plut. in Sulla et Appian. lib. 1 bell. civil.

L. 1 ff. de servis fug.

postremo mutuam vesis diffidentiam, et multum sobrietatem invenit. Leges Romanas de servis olim fugitivis latas assimilas, iam tamen, ne fugitivi admittantur in saltum, neve protegantur a villicis aut procuratoribus possessionum, et multa statuunt; qui magistratui exhibuisset veniam in antecactum dederet aditum militi vel pagani apezuere, ad investigandum in praedia vel senatorum vel paganorum.

XXX. Hic Pontifex Romanus Sixtus V, ante pontificatum Felix de Montealto, summus Franciscanorum praefectus, et haereticae pravitatis inquisitor, cuius posteriora munia infelicitae in Venetos tentavit, cum ibidem quendam ex Senatorio ordine Civium suspecta colloquium habuisset; cumque propria auctoritate custodiae tradidisset, cumque ei tanquam solita senatus Venetus impatiens, nihil obstante pontificia auctoritate, hominem traditam carcere ante finem dictum e finibus Venetis decedere iubent; observeis admodum natalibus ortum fama publica probat, et pauperculi villici de Montealto oppido in Brutijs cuius imperium cum titulo Duratus filio suo nothoo dedit Ferrando, primus Arragonius Rex Neapolitanus filium, qui cum duos patrimonios pastaret admodum puer, a fratribus Franciscanis assumptus ob indolem, et eduratus fuit quamvis non desunt qui falsissime a Duribus montealtanis eius originem deducant.

Forte hic fallor in loco synonimo vid. Hm. bes.

Antio pontificatus cum urbs inopia frumenti laboraret, nonnis et mercatores qui Annonam apportarent detineri, Romamque deduci curavit, tanta in fuerat amore inopia, et Romae cum pontifici acclamaretur more solito, que voces audiuntur, pater Sante, fatte la panatte grande, eoque facto populi favorem sibi demeruit; quamvis aliquando austerus et senectutis vitio morosior habetur: Quidam enim ab initio senectutis edunt exemplo: Hericos Borbonios Navarrae filius et Colonum exterminavit, cuius exemplar apud me habetur per Ottomanum oppugnatum: Paulique Bordano Ursino ad se venienti, et de pontificatu gratulanti, veniamque antiactorum iam condonatorum cum eius consilio Coramboni pontifici socrus mercatus a fratre Ursino fuisset traditus, petenti respondit, Cardinales

Fo. fine huius anni coronabus Cracovae Sigismundus III vide descrip. Cap. mei opt.

nales facile conductam remittere, quo illo responsum
nil paratum ab eo expectando, cum familia Pata
vinum discessit. Edidit quoq: bullam Pij v. de filijs
presbyterorum, quam Gregorius iam improbaverat
et multi adhuc et iniquam damnant: Edictum
preterea contra validos mendicantes edidit, et
invalidos condito collegio congessit, quibus necessa
ria tribuit: In consanguineos et amicos fuit sum
mi liberalis; ex sororum nepotes, cum fuit Rom.
urbis Gubernatorem, alterum cardinalem, ac Bononie
nunc pontificio rectorem; neptem etiam puerpera
lem e extrema sortis miseria, quae litteraria pue
ra Grat solita filiam, et principem muliebrem
observari insit, nec nisi ipsa et multo famula
tu in publicum procedere voluit: ac pro ea duas
filios matrimonij causa sollicitavit: Attentatis fuit
admodum mitis, et famam etiam operibus publicis
perennem quaerere studuit; tamque ad eam profusi
ssime liberalitatis fuit, caeterum privatus vi vide
batur attentior.

Duas nepotes altera columnis altera vestimentis exornavit

Cum quodam die Farnesius pro raptino praesaturus pontifici
adsisset, idque ipse suspiraretur, ruidam ex sua familia in
aurem dixit, et statim raptino laqueo vita adimeretur,
ac tum audiit cardinalem, mortem raptino deprecanti,
reddidit, se id eius precibus concessurum si viveret;
gratias egit pontifici Farnesius, et subito ad carcerem proce
rant strangulatum invenit; quare iratus, monachi hanc
ce gratiam dixit; quod ad pontificem deferendo carceris ruptos,
misit qui Farnesium arcesseret; qui cum de more ad eius
pedes procumbere, sic sunt pro media Horae carere, ar
rogantem admirantem, eo responso dimisit: hac monachi
ejusdem gratia, quem si iterum irritaveris poena pontificia
in te insurrecturum ~~statuit~~. nonnihil

De osculando pedes pontif. vid Erasmum in Apophthegm. lib. 6. ubi dicit
Magrinium Schorch minquam ad osculandum pedum quinquiam admi
ssum. vid. Lips. el. 2. cap. 6.

Sixtus inter alia quae suo pontificatu statuit, vetuit ne
cardinalium numerum septuagesimum excederet, item nullus
nisi mense Decembri creandos, electos etiam regnationis gra
dus expressit, in quibus constituti duo tantum: ~~et~~ non possent.

ANNVS

ANNVS CHRISTIANVS
∞ ID XXCVIII.

Hunc varijs lacerat vulgus discursibus annum,
Da Deus infaustum longius omen cat.

Coss. TRAIECTINI
Petrus Ruysch. III. Gerard. Pruning.
Tamentzius II.

IANVARIVS.

Me Janus veteri Romanâ vidit in urbe.

Kal. Noui urbis Romae magistratus creati, qui in habitu solemni ordine ante pedes Pontificis procumbentes, ex more iuramento praestito inaugurati sunt, indeque circa Vesperum tormenta bellica ex arce summo tonitru explosa.

Syffridus Groneveldinus Canonicus Martiniamus duxit in uxorem Henricam Duytten Bomgart, cum qua quidem consuetudo eo ipso tempore Theodor. Trelmannus eiusdem collegij canonicus suam duxit Hildegondam pelni F.

Ut perambulani Caelium montem, olim Querquetulanum a silua, inde a caede vibenna duce Etruscorum Tesse Tarito sic dictum; et a Tiberio qui fuit ab incendio de nouo restauratum. Monte Augusti monumentum erectum; in quo Templum Claudij ab Agrippina inceptum, a Nerone funditus eversum, et Vespasiano restauratum: et Lateranensium aedes, quorum olim perceleberrima familia, meminit Lateranensis Consulari Senatorio Appianus. Fasti praetoria Consularia. Jul. Capitolinus, Tacitus, Hieronimus, Aurelius Victor, Rufus. Lateranenses meminerant, et Juvenalis in satyris.

— Et egregias Lateranorum obsidet arces.

Ubi nunc a Constantino est aedificatum Templum S. Salvatoris vel S. Joannis Lateranensis, multis reliquit, de quibus videndus Onuphrius, qui pariter de septem urbis Basilicis edidit libellum, quidquid impeditum nescio quid fabulatur de Vrna Neronis, quae ibi latuerit, unde nomen deduxerit: et in hoc templo sepulcrum Laurentij Vallae, aliorum tam virorum doctorum, quam pontificum, porticum nouo opere restaurat Pont. Sixtus V: et palatum purgata arena externit; ibidemque obeliscum ex lapide maximo adductum, et in plures confractum partes Hyeroglyphicis literis scribendum administratis fragmentis, erigi curat. Hic olim statua illa equestris quae nunc in Capitolio, ruinis adhuc basis conspicitur.

Tum quoque libuit Sancta Sanctorum, qui locus adhuc

dum

Coss. TRAIECTINI
Petrus Ruysch. III. Gerard. Pruning.
Tamentzius II.

vide Bitan. Vect. Annal. IV. et ibi Lipsius vero de hing. lat.

Suet. cap. X in Vespasiano.

Lib. III bell. civ. Cicero in Vatin. et pro plancio.

satyra X.

vide fabulosas Mart. Polon. myras.

De quo vid. Marcel. libro XVII.

vid. Bitan. lib. 2 Rom. vid. 2. hyeroglyph. et Kirch. ibi

dum religiosus visitare, ubi magna indulgentia donabantur, intrare quam mulieribus non licet nisi certo tempore, Ante ostium ejus est distichon: Circumcisa caro Christi sandalia clara,
Ac umbilici viget hic praecisio chara.

vide Calvin. lib. de reliquiis sant.

Antiberg olim de oppido qd sequabat fuerit sed castra mutata sublata fuerat. Pollio in Tetrico Jun.

In monte celio fuere olim quoque aedes Tetrici Tyranni, in quibus pictura Musiva admodum egregia. Hinc ad portam Celimontanam, quae et Asinaria olim, nunc vero Lateranensis, et Latina, vidi oratorium non addo magnum, quod ingressus hos versus parieti inscriptos legi:

Martyrij calicem bibit hic Athleta Joannes,
Principij verbum cernere qui meruit.
Verberat hic fuste, proconsul forcipe tondit
Qua feruens oleum laedere non potuit.
Conditur hic oleum dolium cruor atq: capilli
Qua consecrantur inclyta Roma tibi.

vide Calvinus in libello de reliquiis. Hoc confirmat refert Andreas Fabr. lib. v. vide Tertull. de praescript. haereticor.

Inde praeterivi ruinas veteris palatij, et monasterij, quibus est contiguum coenobium aegrotantium S. Mariae, et in colle templum cum coenobio quatuor coronatorum, ab Honorio Pontifice Rom. Eius vero primo fundatum, ubi olim castra peregrina. Inde per Emporium quod olim fuit inter amphiteatrum et sanctam Mariam novam, ruinis parte hortis sub monasterij occupatur, domum reversi sum.

Mirabar ego infantes duorum vel trium annorum ululantes conspiri; sed respondebant parentes, se ex voto eos fecisse, cum filium nascituram rectis de causis Deo voviserint, hortica ex exemplo veterum Hebraeorum, et Biblia testantur sacra; instam tamen etatem requirunt canones rap. ad nostram cap. 31. Decret. de Regularib.

In Lateranio duo fuerunt ante festum pascatis, pontifex excaturus omne semen humanum, propter ingratitudinem Iuda Justum, ruinis vide Formulam apud Sled. lib. III Hist: sui temporis in princ:

Innocentius II in Lateranis curavit deponi Lotharium Imp, quasi vasallum ad ipsius pedes prostratum, et imperij coronam ab eo arripuentem, hos versus addito:

Rex venit ante fores, mirans prius urbis honores
Post homo fit papae: sumit quo dante coronam.

vide Sander. Angus. lib. 6.

IV Pont

IV. Pontifex legem tulit de Barbantum insolentia comprimenda, ne mulieres nudæ aut personatæ desurrexerent, ne larvati telis armarentur, ne furtis diebus in publicum prorederent, diebusve festis; ab hor. to pore meridiani, equites, in curribus, in vehiculis, in mulis, in asinis, scilicet et quæ maxime barbaro habitu, per omnes urbis vias et compitas desurrexe, hi tum summa in prosequi licentia verborumque petulantia etiam comœdias agere, instrumentis ludere, disputare, ad amicarum fenestras plangere, lamentari, et similia facere solent tanta vecordia, ut vix quotidie occupentur tot, ac præsertim Flaminia, quæ et curtia, tum ultimo Bacchanaliorum ibi quarto turbibus retetur, qd fortean originem habeat a Paulo II PP, de quo ita platina: Paulus ad otium conversus, populo Rom. ad imitationem veterum ludos et epulum instituit: ludi erant palia octo, quæ cursu certantibus in carnisprivio proponebantur singulis diebus. Currebant senes adolescentes, iuvenes, fullones ac seorsum pastillis primo pleni, et tardiores in cursu essent; currebant equi equæ asini Bubali tanta cum omnium voluptate ut prædicat ut ingenit poeta, vix illia ferrent. Videtur olim Judæis Mosaica lege id prohibitum, cum legatur in Deut. Non induatur mulier veste virili, nec vir veteri veste fœminea, abominabilis n. apud deum est qui facit illud.

De sacris personatis vide Leonic. varia hist. lib. 2. cap. 2.

Quales Tragedæmones vet. appellari templi sus. vide porsum in poemat: pag: 76.97.

cap. 22.

Nunc de sede marmorea perforata quæ est in Lateranensi, cuius meminere omnes et platina, et Julio Pertus, olim pontifices sic vocitari ex ante recentum solitum, cuius prudenda ab veteribus cardinalium ne detrahantur horum foro attrectari, in libro vero cæremoniarum sic legunturi. Pontifex recitatus suscitatur a Priore et Canonicis Ecclesiæ Lateranensis ad marmoream sedem, quæ stercoraria appellatur, et ibi cum sederit, quia ita in sedet et magis curae videatur; ad quem, mox accedentes Cardinales eum honorifice, dicentes: suscitat de pulvere egenum et de stercore erigit pauperem, et sedeat cum principibus et solium gloriæ teneat. tum surgens arripit de gremio camerarii quantum pugno et complectit pecuniam, ubi in nihil aurum aut argenti, aut spargit in populum dicens Argentum et aurum mihi est mihi: quod autem habeo hoc tibi do.

Nucl. 2 part. gen. 29.

Hor. pior: Valerian. de sacrificiis barbis.

VI. Ex mos

VI. Ex mole Hadriani cum essent Epiphaneorum seu tormenta explosa sunt; tum etiam equum regale in multos dies datur.
Ad portam Capenam seu Triumphalem quam et olim Appiam (cum ibi sit initium viæ Appiæ, quæ Romam Capuam usque. 126 mil. ab Appio Caeco. deducta fuerat.) nunc D. Sebastiano sacram, et Basilicam D. Sebastiani extra urbem vidimus ædificari, sed nunquam finis esset radij; et in via mirandi templum ornatum retenti picturâ martyrum multorum tormenta secundum suppp. ordinem exprimente; ac rotundum columnis aliquot marmoreis suffultum, olim Fauni Capreoli ædem fuisse constat; et terno ambitu quorsi portarum et ex vestigiis appareat amplissimam. Huius ruina nunc collegio Germanico.
Deobantur aliquot millia Turcarum ab Exercitu Imperatorio in Hungaria ex improviso cæsa.
Dies hic sunt breviores æstate quam in nostra provincia, et hyeme longiores. De horis vero Italicis vid. Rusellai ad ptol. Lib. 1. pag. 25
Non procul a porta capena olim fuit ædes Honori et virtuti a Marcello Bello Gallico vota, et dedicata Bello pannico fermente Ambalo duce; et auctor ejus Livius, hunc quidam D. nunc Sixti arbitrantur, Fabretuso dissentit: in via Appia Lib. XXVII in Româ
ponit Martian. lib. IV. cap. XXIV.

VII. Sixtus V. tres currus auro onustos ad castrum asseruarit; et septima thesaurarij amphora fuerit.
Ex Capitolio descendendo versus Tybrim ad forum Boarium deflexi, quod olim maximum, in hortum templum D. Gregorij in velabro, ubi dicunt apud vetera palatini draconem quendam olim totam urbem pestilenti flatu afferisse, quem Gregorius fugavit: videturque ibi ante aliquod templum caput marmoreum, quod vulgo bocca della verità, vocatur, de quo mira fabulantur, et peculiari vindice. Nec hinc procul arcus marmoreus, variis sarcophagorum sculpturis rerum ornatus, ad hunc Argentarios et negotiantes commiro solitos ex inscriptione Severo. Dicit videtur, quæ talis: IMP. L. SEPTIMIO SEVERO PARTINACI vid. Smet. fol. x.

ARC.

ARGENTARII ET NEGOTIANTES BOARII HVIVS LOCI · D·D.

Sed for arcu cum quibusque sculturis quaedam apud Caudium in Rell. Rom. sunt: et Marlian. ar fabric.

vid. varron.

prope in Velabro scaturit fons aquae Juturnae, quam furni sororem fabulatur Virgilius, Qui olim flavebat locum in foro, iuxta templum Vestae, ubi nunc Silvestri aedes in Lari, quae Sedes dicitur aqua undique scaturit fonte profundo, sed usum lavandi tantum.

Est et ibi area marmoribus quadratus, nulla interruptione, redunt. olim templum fuisse fani quadrifrontis, de quo vide Martial. de Bindino.

Lib. x epigr. xxviii

Quemad ar Palatio continuus videtur fuisse Circus Maximus, inter Aventinum et Palatinum medius, ruinis magna etiamnum existant vestigia, longus erat 3. stad. latus omnium; Claudius

Varr. de lin. lat.

in Claud. c. xx

imp. in for carceribus fecit marmoreos, et metas auratas, et antefor. et Suetonius; restaurantque Domitianus. vide Ang. Rocca lib. de bill. vat. Embl. xi.

in Dom. cap. v.

Juxta Circum aedes liberi libera et Cereris, quas A. post Bumius Dictator voverat, dedicavit Tiberius; quam et Floralia eodem a L. et M. Publicijs Aedilib. constitutam.

Tacit. Amal. ii.

Tum ad montem Testaceum sunt dolia, qui a testis et fragmentis fictilium in tantam magnitudinem excrevit, ut usti montis sit instar, dicuntur. In eo ambitu tabernae signis constitisse perhibetur.

vide Festum in voce.

Hinc non procul in vetus membus, apud portam D. Pauli olim obstructam et Trigeminam, est pyramis et quadratis lapidibus, sepulcrum C. Cestij VII viri Epulonum et hoc indicant litterae:

Romae sepulcrum fab. Mart. pol. vocat.

OPVS ABSOLVTVM DIEBVS CCCXXX EX TESTAMENTO C. CORNELII TR. PLEB. SEPTEMVIRI EPVLONVM.

Sed habet Cuinctus in fallor. Smet. fol. xi. et Borset: x 2 part: antiq:

Hanc apertam ingressam se mihi narrant Theodorus Ryssius, varijs picturis antiquis adeo ornatam, varij cruciatus mortuarij instar.

et P. Marcellus pictor se in cryptis ad D. Sebastianum vidisse cryptam depictam narravit.

Libro. v.

Apud Marlianum Fabrij cura postremo editum, inscriptio longe alia est, ubi legitur, C. Cestij nomen non cornelij et absolutum fuisse

x CCCXXX diebus arbitratu Pontij. P. F. Clamicae Heredis. vide Bors. lib. 2.

ex pont:

IX. Pont. Sixtus V festum instituit hunc diem, in translatione Pii V Pont. Max. cuius radauit ex vaticano ad S. Mariam maiorem transtulit, in quo sepulcro a se condito collocauit.

vid. Angel. Roccam Embl. XIV

Statuas aereas SS. petro paulo que pontifex fecit, et columnis Traiani et Antonini imposuit, et dederunt Tiberi montis ambitum ad ipsum radicem passuum 538 id est pedd. 2690 esse dicit secundum Ferrariud, nu Marliamus duos: millibus ped. vix pissim tradat, altitudinis: CLX; foeminam vero turrubita et similem: lib. V. Com. Ant.

vide Ang. Rocc.

Pontifex iamnunc aquaeductum ex agro Columnio in montem Quirinalem incepit, et 18 tandem menses id est. Septemb. sic perfecit, contra omnium fere opinionem, qui ob sumptus rei: difficultatem hunc operi diffidebant, expendit duenta coronatos: mil; fontemq: ad Thermas Diocl: Felicem extruxit.

vid Ang. Roccam de vat. Biblio.

XI. Pontifex astantibus cardinalibus sacrum solemne natarium celebrauit in aede D. Mariae maioris et manus pij quinti ornauit.

Hinc obambulando ripam Tyberis vidi reliquias navalium veterum, et Ferrariorum quae olim fuere ad radices montis Testacei, et Aventini, versus flumen nunc 20 CXL. Vidique Acatum (navis genus vulgo Galea dictum) ringentibus sumptibus et mercatis magnitudinis extrui, ad piratarum et diabatis hinc inde compescendos, sed redebatur a gubernatoribus in instrumentum classis Hispanicae fuit.

Ceterum summus minere et olim ita et nunc alioni ob eruditionem et singularia merita tribuunt Romani vinitatis suae ut, rumenque fecunt, et nuper Hubert. Goltzium, Paullum Melissum, Aldum Manutium M. Ant. Muretum fecerunt.

De castaneis maioribus sunt maronibus. De more hybernandi castan. ordo Romani vetustissimus.

ARCVS IANI QVADRIFRONTIS IN BOARIO

vid. G. III.

SEPVLCRVM CONSTANTIAE CONST. F.

XVI vidi

XVI. Vidi hoc die quendam Graecum patriarcham, di-
cebatur Sulyo Constantinopolitanus, sed falso
habitu erat simplici ac familia.
Sixtus Pont. Legem tulit adversus adulteros, quam Iulian
renovavit, iam penitus supplicioribus saculis existimatam, et
ultore gladio puniendos decrevit; idem astrologiam
indifferentem nisi quae rerum medicinam et agriculturam
adspiciunt sustulit.
XVII D. Antonio hoc die sacra, qui hic patronus Sue-
rum audiebat quidam Duari Elgidius quidem Dulcio,
et Eloy vocant.
Sixtus V Pont. Max. Templum Lauretanum in archiepiscopatum extulit,
Eorum manibus vinxit, et vicinitatis urbi donavit, vid. Ang. Roma.
Aquaeductum Julio aqua Centumcellas hod. civitavecchia dut duxit. Sta-
tuas praxitel. et phidiae illustravit; Montemaltum patriam urbi vicina-
tis donavit, et episcopali sede amplexus reddidit.
XVIII Pontifex et Larvatorum temperandet insolentia
sub edicto ut supra retuli vetavit.
Vidi tum temporis Academiam Romanam veterem, quam Sa-
pientiam vocant, per Pium V. pontificem A° 1568. restau-
ratam, cum tum et diu fuisset collapsa. Subinde provi-
tus ab alijs oriuntur ingenia, quae et hoc tem-
pore vidi restaurari, ad prestinumque intorum redun-
Circa hoc tempus in patria obijt Caroli Trelloi praetorii filia,
cui in templo viviro suspendit insignia, adscripto hoc
epitaphio: Nobilis ortumque sphei domicella Susanna a
Trello vix: am: x. ob: An° M D LXXXVIII. VI Ianuarij. Dezu
mutato iam magistratu, aediles quod contra statuta ve-
tera esset, loco moverunt, quare et posthac P. Westenij Vx-
oris Hardenbrokie signum, frustra ipso contra nitente, abstulerant.
XXIV. Magnus Rhodiorum Magister habitu cardinalis cum suis debe-
cessit, et versus Neapolim vot domum reversurus
iter arripuit.
Pontifices pronepotes sunt quod ipse dignitate illustres fecit, Alexan-
dri pecettus card. Montaltus vel Farnesius vicecancellarius, et ejus
fr. Michael Pecettus Marchio Burgi, gubernator Arcis.
XXIX Cardinales Gaisnus et Leonbertus magnum hic furto
thesaurum amiserunt.
Pontifex hoc tempore magnificentissimam in Vaticano bibliothe-
cam aedificavit, in cuius usum, antiquum quod ibi desiderabat
tesaurum comparavit, picturis intus et foris artificiosissimis
ornavit, effigies doctorum virorum collocavit: Cui quae
Typographiam addidit, cuius curam dedit Dominico Busse
viro multarum rer: claro, vide plura apud Mez. Belg. lib. 1. vid. 5 Ex

virorum

Deiorum virtute dignitate et eruditione illustrium illustrib. hac urbs orbi dedit, pontifices; et veteres tacam Eletum, Alexandrum primum, Sixtum I, Zephyrinum, Calistum I, Urban: I, pontian: I, Fabian: I, Cornel: I, Lucium I, Stefan: I, Felicem I, Marcellin: I, Marcellum I, Silvestrum I, Marcum I, Julium I, Liberium, Felicem II. viros doctos; petrum Cursum poetam, Marium Sulmonium Albertinum, Laurentium Vallam, Cristoforum porsenam, Marcum Ant. Casanum; Anastasium Bibliotecae Apostolicae custodem, q vixit circa ann. 850; Asranium Valentinum qui de Gregoriano sarello edidit libellum; fuit Romae natus Io. Baptista Castagnard Jc. et mox Pont. Rom. assumpto nomine Urbani VII; et Antonio Gabrilius Jc. advocat. Apostolicus; Ant. de Matheis Jc. Horatius Mandosius; Lud. de ponte Jc; Petr. Domin. Magdalenus de capiferreis Jc; prosper Farinatius Jc. pontifices item syrium, Anastasium I, Bonifacium I, Sixtum III. Felicem III, Anastasium II, Bonifacium II. Joannem II. Agapetum I. Vigilium I, pelagium I, Benedictum I, pelagium II Gregorium I, Bonifacium III. Deus Dedit, Severinum I, Eugenium I, Adeodatum, Donum, Benedict: II, Stephanum II, paulum I, Hadrianum I, Leonem III. Stephanum IV, pascalem I, Eugenium II, Valentin: I, Gregor: IV, Sergium II, Leon. IV, Benedi. III, Nicolaum I, Hadr. II, Joannem IX, Hadr. III, Stefan. V, Stefan: VI, Romanum, Theodo. III, Joan. X, Benedi. IV, Sergium III, Anast. III, Lud. Joan. XI, Leon. VI, Steph: VII, Joan. XII, Leon. VII, Martin. III, Agapet. II, Joan. XIII, Benedi. V, Joan. XIII.

Non retens aut a quadringentis, dat apostolum est a nis ambitio Romanis sedis vigit, etiam dui a te pharam id ni constituisse dicitur et Romanus pontifex retaris suo erat est; Marcellinus Jo. mo Ethnicus at Probae fidei reuentium Damasi et Ursini de Episcopatu certantium ambitosis populi votis certamen describit, addit Christianos etiam ex fori pigmin Jpo exemplum: Qui esse poterant beati revera, si magnitudine vitis defecta quam vitijs oppugnant ad imitationem antistitum quorundam provincialium vinerent: quos tenuitas edendi potandique parcissime utilitas etiam indumentorum et supellectilis summum spectantia perpetuo minimi veriq eius cultoribus ut purus comedant et verecundos. et Lactant. Sed ij quorum fides lubrica fuit cum deum nosset se et colere simularent, augendis opibus et honori studentes affectabant maximum sacerdotium.

Lib. XXVII.

Lib. 4. in fin.

post Joan XIIII pont Rom. fuere Romae oriundi Bonifacius VI, Domus II, Benedi. VII, Joan XV, Joan XVI, Joan XVII, Joan XX, Sergius IV, Joan XXI, Silvester III, Innocent: II. Anastasius II, Clem: III, Celestin: III, Honorius III, Nicol. III, Honor IV, Gregorius II. Leo VIII.

Gregorij XIII filium Jacobum Bomompagnium Vinciolj Marchionis, creatum et S. R. E. Gubernatorem in Urbe sub Leo.

FEBRVAR.

FEBRVARIVS

Parthenopes me cura tenent, atque inclita longum
Audiuit pectrum et flebile Roma vale.

Egressus porta Ostiensi primum mihi occurrebat locus sarcofagi inscriptione honorandus, ad quem narrant petrum Paulo occurrisse; hinc ad primum lapidem via Ostiensi est Templum cum coenobio d. Paulli, olim nobile varijsque portiribus celebre, nunc tribus precipuum; trium initium, progressum, antiquitates et restaurationes ampla descripsit Onuphrius. Archimandrita restaurare incipit, cui Pontifex ad ornatum dono dedit obeliscum ex ferro maximo mirae dentum, qui in area templi erigendus caret. In basibus marmoreis ad eiusdem ornatum politis, utrinque vidi simulacra et fatidigi inscriptionem:

in libello de 7 ecl basilicis.

P. IVLIO PRIMIONI
PATRI EIVS ET

T. MARIO T.F.
PALAT.
CLEMENTIANO
SCRIB. AEDIL.
CVRVL.

LICTORI CVR.
FIL PIENTISS.

In paximentis litteris semigotycis legitur epitaphium Petri alicuius, nostro ay Petri Leonis potentissimi olim tribuni Romani, quem hic sepultum stribit Onuphrius, quod tale:

Leonis est ante portam tibulisay.

Audiis en Petri recubant hic ossa senezi
Tempore qui multo iura dedit populo
Nam claro meritis magna de stirpe creato
Diutijs viguit

In parietis intrantis ad portam hic est Joannis Ut credo pontificis:

Pontificis summi hic claudunt[ur] membra Joannis,
Qui prudens pastor persoluens debita morti
Istic praemonuit moriens sua membra locari,
Quo pietate Dei resolutus nexubus atris
Egregijs Pauli meritis conscendat in athra,
Inter apostolicos coelorum gaudia metat
Gaudeat, exultet sociatus coetibus almis,
Dicite corde pio relegentes carmina cuncta.

cur non Christi?

In porticu templi est basis antiqua marmorea, quam olim arcus insternuit, hic et legunturi:

C CECILIOS

FECIT SIBI ET
CECILIAE COSMAE L COGNATAE
CONIVGI DE SE BENE MERITAE

SIMPHORIO L	EPAPHRO L
PRIMO L	PHILOPATRO L
PISONI L	FORTVNATO L
DIADVMENO L	ERAS ALEXANDRO L
NICENO L	AGATHONI L
SVNTROPHO L	NINO L
NICARCHO L	IVCVNDO L

Lips. fol. 55

Non procul hinc templum ad Tres fontanas Coniugo dictum, III ab urbe lapide, eadem via ubi Paulus decollatus est capite truncatus, et cum sanguine quem terram riserat tres fontes erupisse tradunt. In templo paulino sunt 24 simoccis opere mosaico antiquissimo ruinis minantur. Hadrianus I pont. ante M annos. Plures confectos.

De donatione Constantini magni quam sibi factam Romani pontifices volunt, diversae sunt sententiae pugnatae, et opiniones contrariae. Angel. Rocca hanc probare, ait: Zonaras, Ammian. Marcellinus, Abraham Leutan, Abbas Ezram, Rege Gedalia Tarsia, Athanasium, Damasum I. pont. Gelasium I pont., Leonem IX. pont. Gregor. VII. pont., Innocentium III. Gregor. IX. Nicol. III. Pium II. Romanos pontifices, minus idoneis suis causis testes. Isidorum Hispal., Adonem Viennensem, Inonem Carnotensem, Brocardum Vormatiensem. Dominicum Torrellanum Bruxiensem, Simeonem Thessalonicensem. Caesarem Costam capuanum episcopum, petrum Damiani card. Hostien. Hieronim. Alexandrum card., Thomam Aquinatem, Augustinum Triumphum, Gemadum Scholarum Graecum, Anselmum Lucensem, Abbat. Joachimum, Emanuel Calecam, Henricum Gandavensem. Theodoron Balsamon Antioch. patriarch. Nicol. Cyramum. Mart. polonum, Alnarum, Volaterran. Albericum de Rosa. Jo. Naurlerum August. Steuchum. Falsam arguunt. Laurent. Valla: in crip. antic. amplius am. Brixiensis tumulo, Jacob. de Butrigar. Bartoli Triphr. Krantius; Hetomanus autor bruti fulminis.

Jason. & Item Germiana nu. 106. Inst. de Act. panormit. cons. 82. 2.

Aventing hist. Bauar. fol. 447. Hotomanus illust. 1. & lib. 2 sax. c. 8. Damiz lib. 3. c. 40.

Boding de la regnib. li. 1. c. 9.

Biblia sacra exemplar ~~exemplar~~ antiquissimum olim Caroli magni est in aedibus S. Pauli. Et refert Ang. Rocca de Bibliot.

Ad Ostiam quadam porta ingressus fuit, quae Porta S. Paulli vel Ostiam appellabat, Trophaeorum olim fuisse fuit qui credunt, quamvis hic alio loco; extant in reliquiis ipsius in omito quodam iuxta Tybrim, vide Onuphrium et Bosartum

III et

III. Est insula Tyberina pollustrazq; pontem Fabritium nunc ~~S. Bartolomei~~ transij, ubi in arcu pontis sub antiquis inscriptionis vetustate penè consumptis legi:

olim Tarpeius nunc quatuor capitum

L. FABRITIVS M. F. FACIVNDVM CVRAVIT.
Q. LEPIDVS M. F. ET MARCELLVS M. F. COSS.

vide inscript. quam in Marciana Dioecesi vid. Smet. fol. 3.

Hic olim templum Jovis Lycaonij, unde et insulæ nomen fuit, in cuius reliquias erectum templum D. Bartholomei cuius ibi corpus ab uno ex Ottonibus Imp. ex expugnato Benevento translatum creditur, et et Eps tota Imp. quæ ibidem servatur indicat, descriptum fuit olim ab Ovidio cum Toni sarcum esset:

plat in vit Bend. 7. vid. et vitam. Bart. a Joanne Petrino de Scriptam. M. fin. Fast. 1.

Accepit Phœbo nymphaque Coronide natum
Insula dimidiam qua premit amnis aquam.
Iupiter in parte est, cepit locus unus utrumq.
Iunctaq: sunt magno templa negotio.

Ita et adhuc quatuor columnæ ex ophyte, et porphyreticum labrum, cum marmore ex puro pulcherrima tabula, in area sito templi ipsi quæ in arca marmorea inscriptio:

DIS MANIBVS	MERITAE FECIT
TVLLIAE	C. OCTAVIVS
FORTVNATAE	CLVTVS ET
OPT. CONIVGI	SIBI ET SVIS
ERGA SE BENE	POSTERISQ. EORVM.

Smet fol. 127 2.

Firmum est e regione aliud templum, cum xenodoxio D. Joannis Collanita fratres quibus vulgo vocantur, ab exclamatione quam faciunt stipem petituri Fatte ben fratelli; originem habent, non ita multo ab Hispano quodam, qui ædes suas et supellectilem quæ si erat reliqua, in usum pauperum ægrotantium convertit. Hic olim Æsculapii ædem fuisse videtur, de cuius adventu Livius, Ovid. Macrob. Fuit is sanitatis Deus existimatus, ad cuius opem ægroti vocabant; et votivis tabellis suspendebant et ara collocabantur (qualis invenitur exhibet cum inscriptione Hieronimus Mercurialis) et crimes aliaque sanitatis restitutæ signa, et ex Martiale Sueton. et Aristophane notum est; prope hoc templum in horto est navis longa ex Tufo lapide, cuius insigne est caput Tauri, et a latere simulachrum serpentis.

in Gymnicis lib. xix epig. 18. in Claud. dog. 24. cor. Cellus: plantij in Cer.

Insula quoque ipsa in formam navis redacta olim, eo quod navis Æsculapium (cui hic sacra) advexerat, et

Epidau

Epidauric Templum, et qui aliud Fauni fuisse re-
ditur. Insula hac ex frumento Tarquinii superbi tempo-
re in flumine Tiberi nata dicitur, et ex Livio Munster.
In insula Aesculapio deo facta fuit ut refert Festus in verb. In Insula.
quod aegroti a medicis aqua maxime sustententur. rc.
Ab altera insulae parte pontes Cestio Transtiberina re-
gioni coniungitur; Pons vero Cestius restauratus Gra-
tianus dictus est, ut indicat marmor in eius medio.

S. Bartol. hodie ut
cimetij mscrip. fol. 3.

DOMINI NOSTRI IMPERATORES
CAESARES

FL. VALENTINIANUS PIUS FELIX MAXIMUS
victor ac triumf. semper Aug. Pontif. Maxim.
GERMANIC. MAX. ALEMANN. MAX. FRANC. MAX.
GOTHIC. MAX. TR. POT. VII IMP. VI COS. PP. P.
ET FL. VALENS rc. FL. GRATIANUS rc.
Pontem Felicis nominis GRATIANI in usum
Sen. P. Q. R. constitui dedicari iusserunt.
in marmore opposito.
BENEDICTUS ALMAE URBIS SENATOR
restaurant hunc pontem fere dirutum.

Vocabatur et qui olim Esculimus, nunc vero Bartholomei a templo
vicino: Longitudinem habet pari cum italicorum sexa-
ta habere dicitur, cum superior tarpeius pons ia dictus
septuaginta habeat pedes.
Cum notariorum falsitatem et praecipue Romanensium notariorum
modo medit in manus meas non contemnendus poeta Merling.
Mantuanus Macaronic. 8. ubi Coplan dat in Bruffo.

Iste Bruffus erat Nodarus vel penarolus,
Natus poltronus pro scortegiare villanos;
Semper habebat n. vel tres vel quinque paratos
Ad postam falsos testes.
Si tantas illi dextras natura dedisset
Quantos Iudeos Baganaios Mantua pascit,
Quantas Verona corrumpit arena puellas,
Vel quantos piccat ladros Romagna quotannis,
Vel totus quantos habet melita Roma Simones;
Omnes laudassent nostro de iure Bruffo
Namque instrumentos falsos tot scripserat ille,
Quot piscatores facit alma vegnesia signores.
Quot barcaroles generavit Chioza zibaldos rc.

De templis Iovis, ab c. semulio dumviro dedicati vi ami. ante
Gallorum Brennum iam voti; et Aesculapii, quod Lucretius pre-
tor tabulis pictis de praeda exornavit, teste Livio; et Fau-
ni quod iam fluctibus rapuit tyberinis, cuius meminerunt
Vitruvius, Ovidius, Livius, c. Tacitus. Tranquillus, Vide Marlian. lib. VII.

Vvidi

v Cordi bullam pontificis Sixti v, qua sub poena privationis beneficiorum eiarum: ipsumque vacabatur, et eos beneficiati in locum suum residentiae intra certum tempus se restituerent, nisi dictis Romae institutis essent.

Cum valle dui fratres in Lateranensi cruciat fuerat canonicus, quasi ipsum sepulcrum, mihi dictum fuit, sepulcro tutum ob scriptum de falsa donatione Constantini libellum; epitaphium cuius vulgavit Fabretius in sua Roma, et post eum Laurent. Strudius in lib. de monument Italiae; vide et Iovium in elogiis.

VI Iam de Romanae urbis nobilioribus familiis Istarum exstantibus, pauca sunt ea: Ursinorum, Columnensium, Pregepanorum, Sabellorum, Podericorum, Cesiorum, Crescentiorum, Cinciorum, Cesarinorum, Landegiorum, Farnesiorum, Maphaeorum, Albertinorum, Boncellorum, Mellinorum, Foscorum, porcariorum, Bufalorum, Beccariorum, di caroferrutio, Matthaeorum quam olim Papazzeorum fuisse in Innocent II. ad plat. scribit Onuphrius; Santacruciorum, Rustiguttorum, Matheorum.

Ursinorum illustris et potens familia, ex gente Asiana quae late in Germania imperitavit orta, fuisse olim sed dubitari et ab ea gente, nam Ursiani meminit Vopiscus; et Ausonius: Unde ostentator volitat miretur et ipsum Gedippa Ursinusque: suus proles quoque Iovini

1 in probio Imp.
2 Epistol. ad Theodo.

Vrsini laetus; et alii duarum et rompetitorum Damasi Marcellini plurium Iovium meminere plurimi; Iovius meminit in histor. Francisci Cardin. Lib. 25, Neapolitanis Florent. milit. copiarum duci, Valerio 35. Virginio Iovium et Virginium 42. Francisci Sculti Pag. Camilli 45. Julii, Velissis 45: hunc Hilarius Urbinus nostrum vivit.

in Silvan. Imp. Lib. XXVII.
Iovius histo.

Platina memin.

Joann. Cantani Ursini port. Nur. m. Jordani: Iund. fris, et Jordani comitis Modrol. in Jon. 4. Joan. Cant. in Jean. 23 Matthei ibid. Pauli caeruli in Rom. 9 Jacobi in Greg. 12 in lib. de vita nob. Petri, Pauli, Jordani, Francisci Ursini Joann. Ursinum Latini et in Nur. v. in Calix Neapol. Caroli in Paul 2. Benedicti in Joh. 1. Raineldi in Urban. 5: Raimond. in Urban. 6.

Fatius memin:

Francisci 1. Joh. Antonii Tarentini duris 4 Raimundi Nolani domini S. Angeli et Neapolitanis Ursini 10. Francisci perpetui praefecti Romae et amplius in Italia honos 2. Raineldi 9 Jo. Anton. Talaroli Comitis.

pontanus memin:

Danielis Comitis Sarnensis, Ursi Nolae et Atripaldi comitis Aruli, Lanini et Forini domini 2. quod tumul. ap. Iund. in Elog. Filiis principis Salernitani, Gabrielis, Jacobi S. Agatae dom. Latini Card. Jordani comitis Atripaldi Neapolitani Auctoris pontificii, Joan. S. Serini Comitis et Roberti Iund. fili. de eorum

origine

origine familiae. Quinis gentibus in primo lib. Historiar.
Franciotti et gentis Rogiuni extat ap. Ang. polit. epist. vet. lib. x. — polit. lib. x epist. mem.
Nicolai Pol. Gregorii 9 Pauli 13. Caroli 14 Baptistae et Ur
si 18. Virginii 38. Jordani 58. Fabii 73. Liviani 75 Jo. Ant.
101. Camilli 212. Joan. Conradi 214. Valerii 239. Lucii Bacc
filii 145 — Azz. Ferron. mem.
Nicolai manuscripti domini memin. bulla Urbani v. Rainal
dus primus praemortuus sine liberis obiit. Manutius. Horatii
meminit.
In Gallis quoq. Ursinos multi nostro ac Quinis gentis, ut — vid. Antiquit.
Lordcantius Halirani referre originem, quorum sepulcra parisienses.
Lutetiae Divi parisiorum, Joannis Juvenalis Tramoly domini,
Johannis Juvenalis Dni de Trombis Belonarensis, Duris Laonnis
Jo. Juvenalis Archiepi de Durio Rhemensis.
In vita pomp. Col. Jovius meminit Roberti Ursini Pauli F. Nico
lai, Jordani, Julii, Valerii.
Apud platin. in Greg. xii. Jacobus et Paulus, ad Fab. Episc. Tranensem
scrib. libri de bella Nobil. ubi meminit quorundam Quinis gentis.
Spinelus in commentariis ad Cantica Ligurin. lib. i. dicit nulla
in Italia nobilitatem quam nos Germani se adiuvarint.
Renzius Ursinus Quintus dux militaris ex casu equi obiit
1536. Bartolomeus Ursinus Senator Romanus a populo lapi
bus ligitur obrutus, quum tamen laborarentur.
Vivit adhuc ni fallor Fulvius Ursinus canonicus Lateranensis
vir in literaria antiquitate doctissimus.
Nos ita praedicti ante xv. annos dixit Paulus Jordanus Ursinus vir mag
nae celebritatis.
Fulvium Ursinum empta bibliotheca olim Pomponii Laetae multum inde eruditionis
adeptum redderunt, imo nonulla pomponii pro suis edidisse; bibliothecae eius
instructissimae rarissimaeque laudes, vide apud Angel. Roccam de bibliot.
quae extra Vaticanam.
Carolus Virginii Ursini et illicito concubitu filius vir militaris, cuius Alexand. vi mem.
onuptiis. Raimondi in Gregor. xiii. Cuique fratris Ludovici, Ant. Cicarella.
Franciscus Ursinus Col. tempore Gravinae dux, Rainaldus Episc. Florentinus a Ce
sare Borgia e vita hic veneno, ille ferro sublati, fuere tum et Fulius
et Jo. Jordanus Virginii F. Fabius Ursinus Pauli a Borgia strangulati F.
Virginio Ursino pont. Sixtus v. propriam suam in matrimonium dedit et scribit
Ant. Gracet in sub vita.
Scripsit historiam di casa Ursina Franciscus Sansovinus qui ven. impressus in
fol. anno 1570. Helena Ursina inscriptorum celebres edidit sunt Ro
mae. Ad Joannem Jordanum scribit Leo x. epist. Bembi x. ep. 19.
Ranalius Ursinus Archiepus Florentinus. Raimundus parentis ramis
obiit Ann. CCCC. LVIII. Pardus Nampelli Com. Guardus march.
Ferdinandus Gravinensium dux et Nerulanorum comes.
Spoletii et Sabinorum Francisci Ursini Equitis.
Marinus Archiepus Tarentinus 1456.
vide Volaterranum multa de Gur familia scribitur lib. 22. fol. 510.

Colum:

Columnensium non minus potens quam celebris multo iam tempore nomen: platina Castelli Columnae a quo familia cognomen duxit, meminit; ex qua Petrus Urbi pontifici Romano esse oppositus: horum insignia et columna rasidia in tempo purpureo; cum Scarza Columna Romae Ludovicum Bavarum Imperatorem absente pontifice coronaret, addita et columnae corona. Petrus octo de quo iam dixi tempore steterit v Imp. praepotens dai in urbe, cum ex morte originis videretur Italis, memque Germaniae, bonis multis ab Imperatore ex eum fuerat comitatus satatus. vide Fonium in vita pomp. Col. in primis de Laurentio Col. protonotario a Xysto IV fratri percusso, omnibus in vit Sixti de Vespasiano, Marcello, Ascanio, id in Clem 7. item Stefano Serra, Camillo Jacob, Martino. Fabius Arcerius Tarquinius fuit tempo: Paul 4. Fabritius M Ant F. adolesc. tempo: pii 4.

Tit Pascali II

Anton Flor lib. Tit XXI

platina

Meminerunt plurium illustr. varii auctores Sanulsi; et Platina Joannis sub Honor. III. Jacobi cardin. tempore Nicolai, Petri Card. sub Nicol. 4. Petri et Joannis sub Bonifacio 8. et Sarzae. Joannis sub Bened. 2. Stephani sub Clem. 5. Petri sub Innocent. 6. Joannis Trevae comitis sub Innocentio 7 et Stephani. Nicolai in Gregor. 12. et Ludovici in Joanne 24. Nicolai v pontificis fuerit filii Jordanus et Laurentius eodemque tempore vixit professor sub Eugenio 4 Stephanus Antonius Laurentius Agaxchi in Vita 6. mem.

Bart Facius

Ludovici fit mentio lib. 1. Gestor. et Joannis ibid.

Alexandri Colum. mem. Instaurat. antiq. 59.

Pontan. 1

Jordani Card. Filii Stefani fil. Victor. Var. L. 32. c. 17

Mart chron.

Stephani et Agapeti in Bonif. 8. Landulfi memin. Volater. lib. 1. fol. 40

Coccinig. mon.

Fabritii et M Antonii. Vide de hac familia Volaterrani lib. 22. fol. 515.

Arnol Ferron.

Astarii fol. 213 Petri 242 Camilli 253. Hieronimi 127 Antonii, Prosperi 14. vide petri di Jonna cap. 2 in fin.

Paul. Jovius in historijs

Sarrae Cesarianorum duris, Scipionis, Martii lib. 29. Camilli praefecti vetrus 30. Fabritii Julius 42. Stephani urban. reportum Florent. duris 28. Pompeii Card.

in facet.

Gerardi, Strapatol. mem.

De mis. curial

Guido de Columna Bellum destruxit Troianum teste Silino Annia; Franciscus Petrae Sonnium antiquitate plenum non indocte collegit. Egidius eps Bituriensis vir doctus A° 1380. vixit. Jovius in Pompeii Col. vita meminit Prosperi, Joannis, Octaviani, fratrum Pompeii; item Martini, Hieronimi, Fabritii, M. Ant, Marcelli, Eius filii Camilli, Stephani, Vespasiani prosp. F. Sarrae, Francisci Arcipr. Aquensis; Joannis Odoardi F, quem ita fit mentio in columna q est in Vaticano. Oddonis card. F. Agapeti cui frig. fordamus primus eps Salernit. Serra III. Laurentius Marsicy romb. Laur. F. prof. card. Anton: Odoardy Amalphitanus primus eps. Martii Astarii, Stephanus Marc F. Fabii octavia. F.

petri Sarzae platina in Clem. 5. Nicolai in Greg. 12: Antonii et aliorum in Eug. 4. Laurentii in Eug. 4. M Ant Marsilius Col. eps Salernitanus. J.C. Bononiens. fuit.

Freye

Fregepanira gens illustrib, produxit Cincium, cuius meminit platina, qui multa contra Gelasium PP molitus fuit, circa An. 1090, quo etiam tempore Leo. et Gaidus fam. celebris Christophori meminit Coccius in bellis Ital. fol. 178. Cornelius scribit de laudib: Hieronimi Columni petri in Gregor. IX mem platina. Octavius Fregepanis Myrtho. Metropolit. eps Calatafib ac mdo Turariensis, fuit nov ita Kridem A° 1591. Legatus Apostolicus in tractu Rhenano est Romae domus Antonii Fregepanis. Cincius vixit anno 1570. in templo M. ad Minerva sepultus, cui filius fuit Sortensius. in S Marcello sepulcra sunt. Curtij Marij, Stephani, Tusci. et Frangipanorum familia. Extat Franciscus comitis de Frangipanibus oratio ad Carol. V. Imp. quo wolfgangi borat. Bib. Gesn. Sabelli ex veteri fortissimorum Sabinorum gente, vel ex arce gentilitia non procul Romae oriundi, antiqua nobilitate clari habentur. platina meminit pauli in Bonifac. et Baptistae in Gregorio 12, Francisci in calix. 3, et Jacobi, cuius Pontanus de lib. 1. Ephes. meminisse, quem et Joannis Pandulfi supplem. Martinianum; Baptistae etiam Ferronius fol. 14. paulus III PP contra Turcam Viennam obsidentem misserat Baptistam eli bellorum peritissimum Duces et Fridericum ad Carolum Germaniae bello imperitum; Jovius in vita Pomp Colum. meminit Sylvii atque Traiani qui vetustorum annalis Jacobum et Trochum patrem oppidis Sabinae tonarientur; obi et Antonii Sabel fit mentio et Antonii, Honorij, Lucae, Jo: Baptistae: Honor IIII Pont Rom: Sylla mem. Smyrn: in Gregor. XIII. et Dynus Gabinius. Silius App: parva. 145.

Portia gens olim nobilis, et nunc alia Ruscelli nominis celebris, et in S. Mariae de Minerva sepulcro Cornelii Baptistae F. qui Bona sua adhuc minoribus puellis dotandis testo reliquit; in eodem loco sunt alia portiorum monimenta; ut Bernardini iuvenis, Julij pueri, et Marij. De Stephano item portio sunt porcazio vide Sabel. hist: Ven: 27. pa: 950. et plat. in Nicol. V. voratur autem et gens vulgo porcaria. Bossart: Roman. Lib: 1. mem: Metelli pa: 79 et eq: Julij.

Casia nobilis familia, ex qua vidoh. probus casius Eps, cuius meminit Mart. polon; et Paulus Casius Cardinalis cuius Joannidis Hist. 25, Martij caeci aedes in monte Quirinalis: mesio ap ib paulus ad quem Adriatus sua commisit ad 1. lib. cod. cuius patrem Angelum scribit fuisse iurisconsultissimum, fratrem vero Federicum Tuderti episcopum. Jo: Bap: Fontanus in lucem edidit libros II de prisca Casiorum gente, qui impressi Bonon: A° 1583. in fol. petrus Donat Casius Bononiae legatus Eps Narniens. fuit, et anno 1591. petrus Casius Legatus Castelli Franci oppidi no pontificia Bononia, componens et Federicus ap Humphrii fil Tuderting illa Sabinae Eps: Bello navali contra Selimum Turcas a Christianis A° 1571 interfuerunt robus et Matthaeus Frangipani. Velinus item Fabius et dominicus de Maximis Romani et nobilissima prosapia. Leonardi Crescentij meminit trivigia Hist. m: 30.

Casorum

in Gelas. 2.

Bomb. sp. lib. 4. sp. 27.

De Frangipanorum fama vide Federic. Gaidum vid. vsque 330.

Hieronimi vides sunt Romae.

Collenutius mem. fuit tempore Conradini Asiae imperatoris.

De Fabio et Octavio Lupsi in epist. ad Gallos, pstab.

in Mart. 4 PP.

Cy Bosi 423.

Jovio in vita Leonis 2.

in Otho 2. Imp.

Cesarini illustris Romæ, ex quibus Alexander Cardin. ruinis munivit in Epistolis Manutius. Jo. Georgius; in Vit. pom. Col. Jonius mem. Georgij. Gabriel qui mpse oratione habui it funebrem in exequiis Alexandri Farnesij parmensis Duris. Julius Cesarinus Card. vixit tempore Eugenij IV Pont. Rom. Juliani card. Ornph. in paul 4. Asranij Epi. in pio IV. Mem. quoq: Volat. Juliani cesarini Card. q. cum Vladislao ad varnam contra Turcas occubuit, hujus quoq: et Alexandri meminit Onuphrius de pontif. Rom. pandulfus Collenutius meminit. quoq: Julij Baronis podij S. Fran. et Tyberij Taphe.

Lib. 8. in fin.

Annibaldiorum familia antiqua et nobilis, ex qua petrus in supplemento Mbertiniano commendatus. Annibal ao. platin: in Gregor. IX, Rigardus in Mart IV. Annibal petri F. ibid: In templo Lateranensi est sepulcrum Nicolai Annibaldi. Rigardi meminit Volater. lib. 22. additq: hanc domum iamdiu Romæ desisse.

Scripsere de familijs Romanorum Vet. Fulvius Ursinus. Onuphrius panvinius Veron.; Antonius Augustinus, Fr. Sanfoninus. vide et Volaterranum passim lib. 22.

Ex Cimrijs olim fuere Johannes et Latinus quorum fit mentio in supplem. Gromiroc. Martin.; In Epistolis Columnei vulgari lingua Italica scriptis fit mentio Joseph Cimrij Med. Eroclentus; in Benedicto VI meminit plat. Cimrij polchritudinis, et in Greg. 7: Cimrij F. Stephani urb: prefecti, Jofis urbis senatoris in Greg. 9. Jofais in Joh. 24: Antiqua Cimriorum familia Florentia Romano imp. celebrid, unde et Cimria locus in urbe ubi Cimriorum monimentum. A° 1195 fuit quidam cardin: ex hac famil. bid. onuf: de 7 urb. Basil. fol. 220 vide Volater. lib. 14. fol. 328.

in Martin 4.

Crescentiorum familia a Crescentio Nomentano orta, ex quo Marcellus Card, Jacobus Leandro nominantur, paschalis II pont. patra Clarentij. et sub: platin: Gelasij et Greg. II patre. Marcellus de Crescentijs T. 3. Marcelli Card: qui Conc. Trident. mtersfuit: domus olim fuisse simplex no arcta familia redo, invenio n. Crescentie Cynicum sub Antonin. Pio. Crescentum Lectorum Rom. sub. Sixto II PP. Sunt edes Caroli Crescentij ad Rotund. Octavianij in inscrip. vat.

vid platin Bened. 7.

Sunt et Crescentij Bonon. q. n. mm. Sigm. de signo Hal.

Familiæ sunt præterea celebriores. Vallarum, capizucchorum, Moncinorum, Braccalonorum, Farnariorum ex qua Bons. 7 pp: Corsorum ex qua vid. plat: in vita paschal II PP. Vultaminorum, Normannorum, Cappociorum, palomorum, Riccorum, Jacobaccorum, paluccorum, Albertonorum, Mellinorum vezallorum, Alteriorum, Delfinorum, Buccabellarum, Cambecharorum, Benzonorum, De nigris, De montibus, Rufinorum, Liliorum, Mangonorum, velazinorum, Canalecorum, Cepharellorum, Maximorum, quorum edes in Curro Flaminio: cechinorum, sunt etiam maximorum quos a fabros oriundos arbitrantur et Cate doret quod ap: me est Fragmet Hedanum, Horti sub rupe Tarpea ubi putant Fabiorum domum fuisse. Corneliorum. Palinorum. Buffalorum; Picorum. Cornelorum edes sunt in cuimb templi Alexandrini, Bugalottorum, Sunt etiam edes Prosperi de Boccatijs, Lallarum, Simonis de Lentulis. Fr. de Rovel lib. Cafarellorum, pezzeconorum, Sappolinorum, Capranicorum. Camilli Maximi equit. Rom: mem. fouij in vita Danali lib. 1. Petrarch. cant. VI. 1 part. Mathaeorum de qua Onu: ad inn. 2.

Farnesia

Farnesia quod paulum III pontificem produxit, qui denuo illustrem fecit ex se genito, petro Aloisio a quo par mirispes et placentie duces, ~~[illegible]~~ Alexander, Raimutius qui nunc vivit, vixit et Octavius dux Camerinis, quod meminit Jovius in hystor. lib 37. vidi ego Alexandrum cardinalem Romae: fuerunt et id fratres Raimutium item cardinalem, quod meminit in carminibus Flaminius, quemadmodum et pauli, Fabii equitis fratris solimitani, et Fulvii praefecti Cesarii. Ferronius lib. 1 hyst. meminit Rainutii qui Venetiis contra Carolum VIII regem Gallorum pugnando obiubuit. Petrus Aloisius ut truculatus placentiae portentosis libidinibus et crudelitatibus homo A° 1547 10 Sept. narrat Sleidanus lib. XIX. et duo oppida a Gonzaga occupata. cum paulo ante publice Tertius celebrasset nuptias inclytis sui Horatii et Diana — filiae notae Henrici II ni fallor Franorum regis

Originem traxit haec gens ex Farnesio Falisorum oppido, cuius dominium Paulus III cum parma placentiaque commutavit victoria Farnesia Guidobaldi II. dorum duris uxor fuit: mysterio ay Octavius fuerit Alexandri patruus ipsi parma a libro III Pont. Rom. restituta sit anno 1550; quod et verum, nam ś Urani, cum Octavius quidem Camerinus dux fuerit, et inde parmensis, cui nupta fuit Margareta Austriaca filia notha caroli V. Imp: ex qua genuit ~~[illegible]~~ Alexandrum qui ex Maria F. Eduardi Lusitani reg. et Jo. Bragat Rainutium et Odoardum Card. Ex Mazzuccio Gallobelgico narratur, hanc familiam ante DC. annos nobilem Romanis pontificibus militasse, unde et Farnesii tandem urbe donati sunt, et vexillifari Rom. Ecclesiae vocati. Petrus Farnesius maior sub papatu II pont. A° 1097 et tum praefectus Rom. qui et Coppirum coloniam urbitellium restauravit, petrus minor a Florentinis Suoratus pisanorum opes una pugna attrivit; Rainutius quidem filius pauli III pont: Rom: annis, Eugenii IV romanorum dux multa fortiter gessit. hic ex Joanna Caietana filium habuit petrum Aloysium Pauli III pont: patrem. Onuphrius in paulo III. honorifice quidem gentis mentionem in monumentis urbicetanis ante D. annos extare scribit, et prisis temporibus ex Germania in Cesarum comitatu venisse: nomen tamen a Farneto Etruriae pago ortum, sint eos antiquitus de Farneto dictos de. nominat idem petrum Rainutii F. peponis N. qui A° 1313 urbis veteris primicerius factus patriam a Guelforum et Ghibellinorum seditione liberavit. poponis pater fuit prudentius F. Petri maioris de quo s. petrus quoq: Antaranus J.C. ex hac familia fuit. Victoria petri Aloisii F. uxor fuit duris urbini Federici Guidobaldi,

Dorius matre vide Balaeum in Paulo 3.

Don parma dux pt. Alexandri

Guicard. lib 2

hic cum esset urbis praefectus occiditur et pace pauli q. hostium vt Guicard. lib 2

vide Onuphr: in vita pauli II. ad princip.

vidua alexand. Medic Florent. Ducis

hic infaeta nominat Horatii

IX obiit

IX Obiit hora VI. vespertina Henricus Justinus a Doorgont Delphensis, cum vix Lirentiatus titulo fungebatur, ex physi et videbatur et sequenti terra sabatur in templo D. Jacobi oratorio Doro. D. Nicolai apud Duarensis.

Romam ser brevitar describit Cato in originibus: Roma principio sui nascens bobus erat. Circum Tiberim septem rupes sibi perpetuae in Hermico succedentes canis prorsus distinctae erant, sub quibus alveum Tiberis quandoque egressus paludes in planitiem ripis subsidentem inferebat. Saturnus primus incoluit Capitolium, Italus Aventinum, Roma Palatium, Caelius cum Etruscis Caelium et viminalem, Romulus Palatium in quo quadratam Roma condidit, etiam Exquilinum tenuit ab excubijs dictum quas illi Lucumo dedit more Tusco, duodecim lictorum et trecentorum armatorum ad custodiam corporis simul et dignitatem reip.

Romam Valentiam prius voratam, oppidulumque fuisse a Latinorum iuventute conditum, sunt qui scribant: quod nomen Euanoe in Graecum mutavit nam et Rhomen robur appellant: unde Hieronim: contra Joum: Roma autem fortitudinis nomen est apud Graecos, aut sublimitas apud Hebraeos. Plin: scribit Eius ambitum temporib: Vespasian: Imp: fuisse xiii et xx. Mil. Aurelianum vero ad xxx amplisse refert Fl. Vopiscus.

Lib. 3 cap. 5.

Cicero Romam in montibus positam et vallibus, venatibus subeatam atque suspensam, non optimo loco, angustissimis semitis dixit.

Orat cont Rul de leg. agraria.

De Roma stymo vide praeterea Biranum in libro mono pass. de Capitolio aliisque locis, item quantum ex ruinis surrexerit ibi.

Vuecom Mud. lib.

Georg. Merula de victoria Caroli contra Desiderium Longobard: regem: Ex eo inquit pontifex multarum urbium dns, et quantia religionis manifeste res tractabat, mox imperio et potentia mutandus fuit.

Simon Fabrus in epistola Franogallica ad Domini Guidum &c. Ce dont m'estimes que j'estois a Rome depuis ce qui bien fort iouhye: car dans estoit en lieu la ou la Fortune a tousiours les tables ouvertes et les dés a la main pour vy rasturn qui veut venir mal ou bien aux elle. Et bien dis ie, ou qui ne trouve bien fort vault encore moins que ce pauvre Diable de pasquin, le quel endure que tout homme luy attache un calibert sur la visange.

De restauratione urbis vide Cassiod. variar. lib. I epistolis xxi. xxv. xxviii lib. II epist. 34. lib. III epist. 29. 30. 31. 53. lib. IV. ep. 30. 51. lib. VII for 6. 14. lib. X epist. 30. lib. XI. ep. 39. et 2. ubi notas Brosseti. De Albula Amene et Almone et Dianae stagno, colle palatino vid: Ovid Met: 14 ubique ibi numine

De regibus Latinis et quomodo ad rem Roman: et Ital. net: ovid. libb: 14: 15.

ROMANAE

ROMANAE URBIS LAUDES.

Omnia Romana cedant miracula terra,
Natura hic posuit quicqd ubiq fuit.

IUL. CAES. SCALIGER.

Vos septemgemini caelestia pignora montes,
Vosque triumphali marmora structa manu,
Testor, adeste audite facti commercia cantus:
Et Latios animos in mea vota date.
Vobis dicturus meritis illustribus urbes,
Has ego primitias primaque facta fero.
Quin te urbem laudans, omnes comprendere orbem
Non urbem, qui te noverit ille canet.

FLAMINIUS.

Roma Dnum domus caput et urbium.
et hic Modestin. Regia inquit civitas cuius omnium patria est.
L. si duas § praterea Dest quarum D. de iur. tutor. Ut olim posita Roma tuum nomen terris fatale regendis
Horatius regum vocavit olim Romanum. epist. lib. 1. ep. ad Mecen:

Bonfardius Just. lib. 1. ep. 1. de Roma.

Dii ego tum primum lati miracula mundi
Exequanda simul tot monumenta polo
Quid referam vastos imitantes moenia circos?
Quid sexcentenis atria porticibus?
Aut quid multiplices Germanum persequar orbes?
Quid tot millenis amphitheatra foris?
Et quid Nilaeis dicam signata obeliscis
Thebaica quondam saxa secuta petra?
Quidve triumphales arcus? quid frontibus altis
Frenatas Tyberis, quidve Ameni aquas?
Dadalium quid opus saxorum, altosque colosos
Marmora quae Pario nata feruntur humo.

Zamararius Eleg. III.

Romanumq: patrem patriasq: miscere sedes
Tum pontes arcusq: ducum, delubra viasque
Cumq: suis aedes structa theatra foris.
Praterea Vaticanas numerare per aedes
Tot signa artificum tot monumenta licet.

M. MANIL IV Astron. cap: III.

Martia Romanis orbis pater induit ora
Gradiumque suum miscens bene temperat actus
Simplicitas rudis ante fuit: nunc aurea Roma est
Et magnas domiti possidet orbis opes.

praeclarum Romanae urbis elogium vide in Var. Cassiodori lib. 4. ep. 6. Lib. IX. ep. 17. De moribus Romanor. vide poemata Bonfarti. Adde Hier. adu. Jovin. lib. 2. in fin. et ad principium pa. 118.

Aretino. epist. lib. 1. fol. 237. l. et. fol. 203. ad Jonan Agnello.

Io non veggo andar mai alcun de i miei amici a starsi a Roma, e io non piango la loro disgratia più che se s'andassero a la sepoltura perche nella fossa si sepelliscano i morti, e nelle corte i vivi

De eius

De eius meritis et declinatione

Roma olim caput totius orbis rium ad fastigium perduxit, morte tandem humanarum determinare cepit, et aliquotiies ad veteranam fere ruinam redacta et vastata a barbaris non semel, ut infra dicetur: et plutina Landen a Guifrardo Apulio dure captam ac penitus subversa in vita pontificum vii narrat.

adeo ut non sine ratione hoc epigramma legatur:

Urbs cecidit; de qua si dignum dicere quicquam
Moliar, hoc potero dicere, Roma fuit.
Non tamen armorum series non flamma nec ensis
Aeternum potuit hoc abolere decus.
Cura hominum potuit tanta componere Romam
Quantam non potuit solvere cura Deum.

Extat in fine Rom. Georg. Fabricij.

et Burbonius in mugio:

Roma fuit, nequeo brevius te Roma perisse
Dicere, quod brevius dicere, Roma fuit.

IANUS VITALIS.

Qui ROMAM in media quaeris novus advena ROMA,
Et ROME in ROMA nil reperis media:
Aspice murorum moles, praeruptaque saxa,
Obrutaq. horrenti vasta theatra situ:
Haec sunt ROMA. viden' vel ut ipsa cadavera tantae
Urbis adhuc spirent imperiosa minas?
Vicit ut haec mundum, nisi ase vincere: vicit:
At se non victum ne quid in orbe foret.
Nunc victa in ROMA ROMA illa invicta sepulta est,
Atque eadem victrix victaque ROMA fuit.

Bellarius hos versus transtulit gallice. Vide ep. Bonefonium in fine.

Vide et Lazarii Bonamicium

P. Cuzius in praefatione suae Romae: Constat urbem aliquotiies direptam ab Heruliis occupatam, ab Ostrogothis possessam, a Vandalis deformatam, a Longobardis vexatam, a Graecis spoliatam, a Germanis oppugnatam, a Saracenis ferro igneque vastatam; sed nunc a Caesareano exercitu ita omni calamitatum genere afflicta est, ut omnium simul nationum, omnium scelerum avaritiam, audaciam, perfidiam, libidinem, crudelitatem superarit. Roma tibi quondam serviebant domini dominorum,
Servorum servi nunc tibi sunt domini.

Gl. c. quotiies 7. quest.

Fuerit tanti olim imperii sedes et eius quaerantur hospitia, unde et Dorza: Ubi illa iam, imperare sueta regibus
superba septimontium.

Vide etiam Lipsium in constantiae libro 1. capite xvi. et Flaminii carmen in Virtutem: Beatam

Vt haec

Ut hic verbis regibus, consulibus Caesaribus pontificibus
in hunc diem fuerit impedata historia tam infiniti
impedimenta sunt infinita, quare dicam: tantum de quibus
ibi vidi quedam de moribus et natura mirolarum, et
curia Romana, in quam vera iam hucusque. Ut Alphonsus panormi lib. 1.
rex dicere solitus, ad romolarum allecta nefandis
pontificum moribus et stolidum permissa licentia,
unde hic versus: Omnia cum liceant non licet esse pium.
Et Roma manus rodit, quas rodere non valet odit.
Dantes exaudit non dantibus ostia claudit
Cum nihil quod mirari ibi valeat nisi presentia
signa futura, qua, Venalia nobis
Templa sacerdotes, altaria sacra, corona, Bapt. Mantuan. Carmelita.
Ignis, thura, preces, lethum est venale Deusque.
Quin olim, quod Romae, indicet tumulus Sat. III.a
Quid Romae faciam mentiri nescio, librum
Si malus est nequeo laudare et poscere motas
Astrorum ignoro, funus promittere patris &c.
Ita vobis dicere nobis diversa videtur Episcopus Castellanus,
qui Romam venientibus duo maximè necessaria esse aiebat: panem scilicet et patientiam: et quidam Germanus
facetè sed vere dixerit: Vous dites vostre mal quand il vous bon
Il vous dit tousjours quand bien, tzum andretmal findet ny, kompt
ne dat tretmal dan ein, bringt er dem bueny mit sich heim.
et gallicus hic fertur versus: Jamais n'y chenal ny homme
N'amenda allant a Romme.
De Romanis quoque papis et curia iniuria si quid vellit videre
a suis quoq: cultoribus proferta, adeat. Albericum in l. Bene
a Genovensibus: 18 C de quaest: praescript: Io: pet. de Ferrariis in practi:
in form. act. contes. §. plenam. Item form. respons. cui committe § tam
quam publice et § praestipulationis. Item in form. lib. A pene a sentia
dissent. § et ad quemcumq. Item in form. quo agitur de substit. §.
ex suo corpore. Johan. in praefat. Instit. Fabert. Romanum pontanum
hist. libro 1.o Glos. c et puncta 50 dist. sup verbo a domo, Glos.
super tractatum Jos. de terra rubea 3 art. 9. in verb: a sacerdot.
et plura in libello quo Fulmen Sixti v. contra Venetos promul
gatum refellitur, et Albericus de Rosatis.
Curia Romana non petit ovem sine lana.
Bernardum quoq: talia scribentem: Quem dabis mihi de tota Lib. 4. de consid. ad
maxima urbe, qui te in plagam receperit, praeter seu sic pretio no Eugenium papam.
intervenente sti mihi celo et terra utrique intercedere manus; impij
in Deum: temerarij in sancta, seditiosi in mucent. Adde poetarum
querimoniam de vitiorum suorum sede: son 108 della prima parte.
Fontana di dolore albergo d'ira,
Scola d'errori e tempio d'heresia
Cia Roma, hoi Babilonia falsa e ria
Per cui tanto si piange e si sospira

adiunge son. 92. 106. 107.
secunda Babil: vocat Freculf. lib:
3. ca: x. vide Hier: ad Ageb. in fr.
epistol. Tert: adu: Jud. pa: 100.

Romani

Romani in vestitu modestiores, animo lati, victu more Italico parci; pecora omni Romæ venduntur: Romanum quod validius et inflammat vinum, Albanum optimum apparet, rarissimum olim forte rarubum, quod Italica reliqua aurea mediocritate et gustu suavitate superat, Græcum quod in monte Vesuvio et locis Neapoli viribus resistit fortissimum; Lachryma omnium purpureum et marguerguerita dicta campana; item Volnodice ex apertis, corsicum, asprinum, et dulcinum aqua mixtum Itali respasso vocant, minimi pretij, quod et Billinoma quod recta vocant pestilentissima lat. dicuntur. Æstate carnes bovina, vitulina, caprina, ovina, olunturq; Hyeme et sicilla, pratium ne quid dissipatur adstruptum legitur.

L. 1 § cura carnis ff De offic. praef. urb.

Vretaria plurima comedunt, et mitibus hortensibus anduno vorant, optimum habent. Olunturq; quoq; insulis et pulmentarijs cibis, menestras vorant, et Andipasta, tripos, vermicelli, siruli maguiconis vorant, cauli, cuci, fabli Brocculi napolitani. Fructuum optimorum varia genera, pirus, uvæ, castaneæ, poma, pyra, nuces, amygdali, mala aurea, punica, citrica, olivæ.

Cubicos ex aluto faciunt plurimum, noy rocis varrino, ita et plumoso tempore facile dissoluantur.

Olium in ustrophis conditur, et sic conservata diu integritate servatur.

pavimenta plerique sunt Barbarica, præcipue in inferiori domum parte, quam et insalubrem fugiunt, et in superiori habitant.

Redditus pontificij ad millies mille aureos olim æstimati sunt, qui ita distributi sint, ut tertiam partem in curiam Romanam sub committeret Pontifex: Cardinales autem in religio ad dentandas sordes vinierent, hos reditus enumerat Munsterus.

cosm. de Italia

Le sieur de La Noue aux discours polit. et militaire: Ainsi est Rome la bonti que fatale, ou se sont forger les glaives d'occision, qui, ont iadis tant respandu de sang, et depuis s'y sont leurs conseils de dispositions trasmissables pour ceux qui les ont ensuyuis.

Discours 2.

Ex immutatis corruptoribus, Judæis Græcis satis, et fœneratoribus quos Hadrianus vt PP. punire decreverat, bid. Joannes in sly vita Herod: Romanam plebem ex magna variaque multitudine civium constantem, longe retatis nobiliorem scribit.

Lib. VII

vide Bovarium de rasibus illustr. Civitatum, lib. VIII.

vide Frederici Imp. Enobarbi epistola ad Adrianum IV papam Romanum in comment. Spregelij ad Guntheri Ligurinum lib. 6.

In quodam libello vulgari lingua Italico scripto: sic legitur: monstruosa cosa mi pare, che in Roma santa si comportasse tante meretrice, e in tanta stima fussero, e a tanta faculta pervenissero che parano celine, laquale lascia sonsita mendicare i portugesi.

Dopo

De feminis vaura quoq dicenda sunt: hæ xii annum aetatis
se domi clausæ servabat, raro exeunt; nuptui collocantur
ex parentum voluntate non sua; adeo et cum cognatis
sponsalitium saepe meditantur theatrum; si non altmis
conditionis vehiculis in publicum procedunt, fariaq vel
cussata; nec est et comitos saepe conducti, quod et
olim egregie et bene Juvenal. Sat. 6.

Ut spectet ludos conducit Agulnia vestem
Conducit comites &c.

Ingressu spectantur elato publice; et quamvis custodi
te et muricis nonstamen magis casta, natura luctan
tum iniquitatis et saepe superat non extinsa libido.

Nitimur in vetitum semper.

Osculare puellam virginem vel matronam nec raro
suspicionem, nec abest periculo; dedecus illis quod nos
tro honori.

Sed de publicis diran, quae veneri contumelia pudoris cor
pus animumq: diruunt et quae insidias parant mori
bis adolescentulis; sitne das deprimit Lipsius et remedi
um dedit non inutilem. Tributum ab ipso olim pensum con
tribuebat a singulis duratum papalibus in annum, narratur, q
summa tum ad xl mill ducatorum assendisse quorunda
tabulo notatur; id ty tam, remissum a posterioribus pon
tificibus constat. Et cum nupsit nulla inter matronas
et prostibulas mulieres distinctio esset, Sixtus v pontifex
exemplo Domitiani Imp. Courtisanis idcaulibus sportis
lectica usum ademit. Sed cum sub Pio v. stupra adul
teria, masculorumque concubitus, desumeque lubidines
adeo contemptis legibus invaluerint, augeriantur,
et vix gladius ad comprimendam scelerum naturae
licentiam sufficeret, cautum fuit et cultiores mere
trices mutandam formam vestium iubebant, et papillas
invehebant; et sic illae venere irrationabile corrup
ta mentis desiderium. Nam stalorum
plerique recte non alio quam dæmonum instinctu, in audac
viendam proni, petulantia gaudent; commiunt et Sodoman
dum in vitium; quod a Christiana republica eo debebat
expulsae; mirum est quam blande se in pulchri adolescen
tis consuetudinem insinuent, quos cum amicos credis,
amatores prorsus apparent. nec tantum non comprehe
ser solus, sed tanquam licentiam suos alunt arcanorum et
publica quodammodo licentia grassantur; unde et ad pa
quilli statuam olim sic versus legebatur:

Sed Romae puero non licet esse mihi.

Cent. epist. 1. epistola 12.

Muratorius v.d. Lamp. in Sonetis

Suetonius cap. 8

Bartol.

c. tua de procur. l. quod aut lex de Adulterijs.

Bart. et Glossator ~~lib~~ dirunt ob osculum inter Italiros pro di dotem, cum sit praemium adulterij; proprul illi a nostris moribus sententiam quae sed potius singulari zelotypis commentientes opinionem, videntur sumpsisse de hor versiculis:

Oscula qui sumpsit, si non et cætera sumpsit,
Hæc quoque quæ sumpsit perdere dignus erat.

Nostris vero commentatio hor Theocreti:

Ne Satyrisce time rem aiunt esse oscula manem.

Tui confirmat illud vulgare:

Et facie abluto tolluntur et oscula fruto.

~~De~~ In urbis hor urbe Romana sic olim strepit petrarcha in Epistolis. Quicquid de Assyria, Egypto, Babilone, quicquid de Labyrintho, quicquid de omnibus de Averni limine, denique Tartareis silvis, subterribus Styxque, hic Tartaro admotum, fabula est: hic turriferus Semiramis et turriferus Nimrod, hic pharetrata Semiramis, hic mixrabiles Minos, hic Rhadamantus, hic verberus bmiuscadenorum, hic tauro supposita Pasiphaë, mixtum quid genus (quod Maro ait) prolocque biformis Minotaurus mist, veneris monimenta nefanda. hic postremo quicquid confusum, quicquid atrum, quidquid horribile esquam est, aut fingitur aspiciat: et et breviter dicam, sceleratum et deteriorum sentina;
et illud permagnum carmen:

Pudor in vellus, si non patiantur eadem
Et villa vomicas: Roma est iam tota lupanar.

~~De~~ curia Romana vide etiam Abbatem Dispergensem in vita philippi Imp; et Theodoricum Engelhusium tract 6. c. 37. versus quoq: Jo: Manarigi:

Curia vult marcas, bursas exhaurit et arcas
si bursa parcas fuge papas et patriarchas
si dederis marcas et eis impleneris arcas
culpa solueris quaq: ligatus eris.

et Declamationem in ex Jacobo Apostolo mirio ay a Bernar. Cosmo defumptam.

Jo: Joviannus pontanus in dialogo herrici et suppatij vbi Romanorum mores satis faceti describit; At Bosartus ad Nicol. Coladonium Epigr. lib. ii

Hoc modo Romani celebrant suam nuentam
Natura fugiat quod omne fastum,
Quodque ignoscere nesciat nocenti,
Et mendatia quod pudore vitet. etc.

Vide Merlin Coc in Muraton. lib. 24. in princ in consilio Lombardorum): petrarca scribit non satis constare Romæ qui senatorij qui plebis ordinis sint, quod ocs fere ex peregrinis et ignotis parentibus constarent. Romani enim rapuit horat. Gloss. ad l. Sequitur. 4. ff de bonis. et bonorum

Ptez Neap.

Itin. Neapolitanum

VII Kl. februarij porta Campana non procul a Lateranensibus egressus, inde, remisso Vinomontano Monsortio, ubi varia statim antiquitatis Romanae occurrebant monimenta, vt Ductus aquae cui fuerat quondam Tepula nomen, quem, et aquae claudit quem pontifex restaurat, nouo addito. Vnde Romani Lapidaria vocant Varro et Gellius sepulcrorum curti; et intra Campanam et Appiam ab Appio Caeco stratam, sepulcrum est Metelli ruinosum, in quo meta sed sine apice, vulgo vocant rape del bouc a Tauri effigie; inde in agrum Albanum perueniimus, et in transimus oppidulum Almari villa modo dictum vt fama Marinum, quod et Blondus arbitratur; quum tib. Leander non ipsum tenet; est autem ditionis Columnensium in colle situm, habetque arcem cum insignibus Columnae familiae, et quo deprauatae:

Viuimus hic tanta tuti splendore Columnae

Laurentius Sezadeus lib. II monumentorum Italiae dicit Lamum esse vetus in Latio oppidum, ex quo Achorum et Murcurum clarissimos Romae familiae; alluit ipsum Almo flumius quem etiam Marrano vocant. Livius dicit Rom. Eys. et Algido ad columen. Suetonius Aliquisse bello volsico.

VI Kl. Velitrum intraimus, mediocre oppidum pontificium, longis et amplis suburbis; Antiquum hoc et a multis veteribus scriptoribus celebratum, vastorum, ipsis habitatis, tumulis memorat Livius, Strabo, Ptolomeus, Plinius, Dionysius Halicarnasseus, Ethnicus. In hoc genus olim Octauia, quae Octauianum Caesarem Augustum Romanis dedit, teste Suetonio in principio; tumulis intrimentorum locus in anto suburbano non procul ab oppido modicis, et rotae primariae instar sui demonstratus fuit; quod et Dionis Epitomator testatur. Veliterni antiquitus tecta de tabo parte muri responsum est, sub oppidi tumulis quandoque reperiuntur, quae fidelia Veliternini tunc statim et post se quis ad intentionem pene sui tum pop. Rom. bellegerant. Colonia quoq. Romani adiuxere ipsis, quod maior ruinum pars post interfectos veteres ruinis fuxta Veliterni sepultus est Otho Imp. Vna Veliternina a plinio laudantur, et Silio hos versibus:

At quos ipsius mensis separata Lyaei
Setia, et in celebri miserunt valle Velitrae.

Habent nunc Velitrae suum episcopum qui pont. Rom. subest. Bened. X olim epm fuisse scribunt. et Rolandum hunc Alexand. IV. pont. dictum.

hunc qd

periculosum esse a mense Junio ad exitum usque aestatis Romae Neapolim proficisci quod plures tunc ibi ex calidis febribus moriantur. Teaol. Quercetang.

De re rust. 3 lib. 2. cap. 20.

Geor. Fabrit. in Neap. Itin.

XII M.

VIII M.

1 lib. 3. et 8
2 lib. 5.

5 lib. 6. et 7.

in Octauio

a cap. 6.

in Augusto

in octau. Suet. cap. 94.

plutar. in Coriol.

Suet. in fin.

Libro 14. cap. 6.

e Lib. 8.

Hinc per grauem montis iter ascendimus:
Et Sermonetta nona mœnia: quam prius vrbem
Ereptam dominis nata donauit auare
Sextus Alexander.

XII M.P.
Gregor. Fabr. in Itinere Neapol.

Est minor pontificiae ditionis in monte adscensu difficili; meminit Syrmonettae pontanus, et Leandro non nouis et castellum refert; de quo Boiardus in Epistolis:

Liquimus ad laeuam munita valla Velitrae,
Et Sarmonetti mœnia culta soli.

40.

Ben. Curtius ad Arcesi. Amor. mem. valesius Sermonet. 7c. vide Sib. libri. bell. punici.

Antra Sarmonettae sunt tabernae quaedam et bestigia veterum aedificiorum, quae trium Tabernarum fuisse scribit Leandro; quarum etiam meminere D. Luras, Itinerarium Antonini, et Eutropius hic Senerum Imp. a Maximiano Herculio oriundum scribit: hic pernoctaminus quod satis commode.

in actis cap. vlt.

Sarmineti meminit platina in vita pascalis II pont. Rom. vera fuisse duarum quinque loci inscriptionum meminit Smet: fol. 48. 152.

Eo oppidum suis dominis raptum, filiae suae Luretiae donarat Alexander sextus pontifex Romanus. Volaterranus lib. V. Geographiae in latis scribit Caietanorum familia huic paulo ante dominata fuisse, qua subducta, ab Alexandro, Luretiae filiae donatum cum vicina regione.

Aenea 4° Bernardinus de Turbino se in libro equitis hic fezzo alle venere extinctis

VI M.P.

Vt ad Velitrae est hospitium maximum casa nouae, in quo diuitiis amplius hominibus sit satis commode pernoctare possunt.

Et quia in colle primum, Pharetratae laude Camillae
Nobile; quindo et Vergilius meminit qui ait:
Pulsus ob mundam regno diresque superbos
Praeterno antiqua Metabus cum excederet vrbe,

X M.P.

Aeneid XI et IX

et quae eodem libro sequuntur de Camilla. Doratur hodie piperno. Est vetus vostrorum oppidum; Strabonis, Livio, Ptolomaeo, Silio, Plinio, Frontino, Festo, Vibio Sequestri, notum; extat etiam adhuc nummus argenteus Vpsae cum inscriptione PRIVER CEPIT. nunc pontificii parent, et quia in colle translatum, nam vestigia veteris primeni videmus in valle non procul laplissima, cum a Germanis et Brutombus exercitum strebat Blondus: tuncque narrabant, propter maras inundationes et et ab hostium Turcarumque insultu tutius esset translatum in collem, quod et in aliis oppidis Italiae et occiculis et Montiumis factum vidi. Insignia, camillae memoria conseruare videntur, quae ante portam cum inscriptione vidi, sunt; Leo arboris innitens, vnguibus dulcium feminum arcuatum ostentans; praeterquam epistopali Gono

Lib. V. fol. 175

Ea

ad nonas pontificio Cardinalib quidam. Plminus vina agri primenatib recebat. mtis rabida: tmenio in fragm. fastor. Capitolinorum. L. AEMILIVM. L.F. L.N. MAMERC. PRIVERNATEM. II Dictatorē. et in solum primo AEMILIVS L.F. P.N. MAMERCINVS ANN. CDXXIV PRIVERNAS COS II. DE PRIVERNATIB. K. MART. cui fuit collega C. Plautius Decianus cos. cōth. Primenatib: — Extra oppidum in depressiū fonb est Lympidissimus, Livius lib. 7. autor est C. Martium Cons. Primenum repressse; Nominat vibus seq: Amasenū fl. primenat.

Lib. 14 Fastor. cap. 6.

IV. Venimus Terrarinam mediorie oppidum, quod Regni sui clausterm fecerit ab Eugenio pontifice Alphonsus Aragonius rex Neapolitanus, quod ille tonuerit ei hereditatem atq: Accumulum in Marsis oppida pontificis ditionib fuerint. qua re probata, Nicol. pridem minus cum presidio illic constitutus. Est summa antiquitatis olim Anxur voratum, unde et Aonid Anxuri nomen sic voratur apo. Livium, qui scribit tecentos Anxur in colonian missos. Horatius quoq. quinq nos meminit,

VIII M.P.

Virgil An. 7.

Liv. viii.

Sil. lib. 8. princ.

Impositum saxis late candentibus Anxur.

Et Lucanus: Tamque et praecipites superaverat Anxuris arces.

Lucan. 1. carm. 5.

Martial.: Anxuris aequorei placidos Frontime recessus.

lib. iii.

Ad Frontin et lib. 10 et 5 de tegen Elevis.

Silius: Quis Circea uga et scopulosi verticis Anxur.

Libro 8.

Strabo Tracynam ab metio voratam 1. asperam propter montem saxosum in quo fuit posita. Volsorum olim metropolis paludibus pomptinis imminens. Solinus Insulam fuisse scribit mutatus mari circumfluam et minus a no mutente continenti additam, unde et Fabricius:

lib. v

Trachas: obsessa palude quod. vel. Met.

Extat Jovis Anxuris numus aereus.

In Hem. Nisap.

Nunc mons et tellus quondam maris insula Tusci.

Meminere praeterea quinq veterum Livius, Strabo, Mela, Caesar, Ptolomeus, Antoninus, Polybius, Tacitus, Propertius, Suetonius, M. Port. Cato: veteriorum pigius in Hercule prodit. et Leander in Latio littorali; sunt varia adhuc ex antiquitate vestigia; varium, templi marmoridi, et aedificium rastrorum in monte imminenti dependentium, ac portus, quem ab Antonino refectum prodidit Spartianus. Fuit hac rapta ac direpta a Vitellianis, olim testa Tarito, et posteriorib strutis a Barbarossa Bassa Turcarum duce, et author Jovius.

e libro.

o lib 19. et 20 e libro 1. in vit. Tib.

De originib:

Terrarinam Coloniam deductam A° post ruptam a Gallis urb. CCCCVI autor est Vellerus. hinc Romanis Latium et Italia vexabatur, quare et annona publica subsidiaria decreta fuit, et testatur Symmachus in Epist. ad Theod. Imp. 39. lib. 1. plat: in Johan IV pont. autor est Gundiberga Rodoaldi Longobardorum uxor templum d. Joh. adiuvasse.

Am. lib 19. hist. 33.

Libro 1.

Inscrip. ap. Smet. Gravis Lori II.

De Circeo promontorio herbarum medicarum ferace vide Baran. in Hexam. lib IX.

Ennius apud Festum: Vulsulus fecedidit Anxur. nam Volsorum erat oppidum.

Volsos vorat Virgilius Virg. Georg. II.

In valle

in villa rolli supposita sinistrorsum, fundab petentibus na
Suet in princ. tus est Galba Imp.
Spectatur hinc non procul sinus Caietanus, qui et C
stradior longitudinem ad promontorium Circei nois,
Libro v. et Strabo autor est: in huius fronte mari adiacet
Caieta a veteri loco transposita, retinentur in adhu
reliquiae non exiguae; natura artequa munitissi
ma et firmissimo praesidio occupata Hispanorum, ita
et saepius ab Iam extraneis arcessitis. Nomen de
durunt et a civitate littoris, tum Laronis (qui
ubi sunt caietani progenies) omnia rurua earum
vorare solebant. Et ab Aenea mutuere ibidem se
Aneid 7. rundum Virgilium, sepulta, cui opinioni adstabit
hist. lib. 3. Solinus. Tarus — sic iam vocem ad classis re
ceptum tutissimo portu proportunam, et pter
vicinitatem ad bellum Neapoli inferendum atque
vid Cicer. orat. pro L. Manil. 23. adeo universo agro campano maxime idoneam, edi
hanc urbem plenius describit libro historiarum Al
phonsi q, et Leander in Latio do hac scribit sa
tis Lati, addam. unum hor doctiss. viri carmen pro
Scaly. lib de vetis multo satis praeromo:

Te quoq: cedentem naturae Aenea nutrix
Hesperio retinent littora curua sinu,
Iusta suis fecit, tumulumq: sacrauit alumnus
Unde tuum in nostro nomine nomen habes.
Reddere non potuit decuit quod legibus aui,
At data quod potuit vita secunda tibi est.

Festmantes, hinc praetereuniscimus investigare Syrenum
oppidum: Hic quondam moles hominum collapsa theatri
vigenti infundo deleuit millia casu.

Est in hoc castellum insigni hac ruina celebre, cuius
meminere Tacitus, Strabo, Suetonius.
Lib 4 Am. Lib 5. Cosm. in tab 38
Via versus fundos est dura rupe scissa patefacta, in
qua numeris nonnulis, qui annos, sot vulgaris et fa
ma) omnibus rupes et saxis rontinet, cxx annor.
de hac vide Pitt. in Herculc. et Leand.
in sinu summita arx insuperabili praesidio perpetuo
firmata, contra omnem hostium et ad tutelam ora
maritima; tum a mare paululum deflectimus, et
videmus aedes vectigal retinendis nouae extructas,
et terminum directum per Iuvenem Acaili, prorsus
et vorant Neapolitanum, in quo instauratione hac

Appia

Appia, regio summique nomen titulum, et tempus inscripsit.
Hæc plana admodum et recta, fundos usque silvis strata
Romana olim industria, unde non immerito retinet poeta.

Appia longarum teritur regina viarum,

qui et candem vocat saxosam et nobilem.
Detinet peregrinum, viatorem structura sua eximia magnitudine, veriss. sloqu., et considerationem reliquarum antiquarum. Stupet spectator admirabundus recta via planum uniusq. saxi planimetrum, sub pedibus porrectum per passus p. M. xx. in longitudinem ac iii. m. lat. munitum (et Appia olim tota ab utroq. latere limbis bipedali latitudine eminentioribus, qui viatori pedibus viam sternam, prestabant, quibus adiecti lapides eminentiores veluti bases quedam per x. quinq. pedes, quas in vegiculis et equos transire fuerit commodior. Occurrebant per nobis bubali, quibus moles et ad agendum volendum utuntur, commodinus et eam rasceos bubulos nonnullos. Hinc Fundi,

Urbs parva in plano positu pulcherrima campo,
Collibus hinc inde lacu simul æquore cincta
Citria cui florent hortis et littore myrti
Hesperidum decus et benedentia cuncta Deorum.

rinitas et vetus, sic Straboni, Melæ, Sitio Ptolomæoq. dicta et Livio, sed Antonino Fundæ. Qui oriundum quidam a Tyberium Cæsarem existimant, recte dum ana materna fuit Fundana et autore est Suet. Tranquillo. Ferrandus Rex Neapolitanus qui meritorum premio donavit Prospero Colunnæ olim, quorum ibi sepulcrum et insignia aliorum sig familiæ vastata detractaque fuere a Carolomo Borbarossa Turcarum duce anno 1534. Fundanis omnibus perquam luctuoso, et Paulus Jovius, et Leandr. Alberti latius prosecuti sunt historiarum libris. oriundus ex qua Soter pontifex.

Soma Fundana inprimis veteribus laudata sunt, et Strabo: Cæcubum, Fundanum, Setinum sicuti Falernum et Albanum inter nobiliora generat hæc ora; quæ adstipulatur Plinius, ar rodit. Martial. ætatem tu fuere negat Stradonus.

Parvit olim sub comitibus ex nobili Honoratorum familia. Fundani et Formiani in vinitatem recepti eo ipso anno quo Alexandria rendita, Anno vero post urbem a Gallis raptam cccc ii. secundum Velleium, quadrumnio secundo Livius Solinus, et Cassiodorus cons. c. Poetilio, Papirio Cursore.

1 Lib 5.
2 Lib 2. c 4.
4 Lib 8.
m. r. d. r. 6.
Libro 33.
Columella.
Lib 14.
De Honorato abb: monasterij Fundensis vide Gregor. lib 1 Dial: cap: 7.
Lib. 1.

Strabo

Longo olim c xxx mil. pass. vid 2. in Rut. in Appia

P. M. X

Fabretus

vid Biron lib 2 Fraxinetum

iii. Id.

III to. Exuntes vinitatem aureis nobis malis citrisque undanimis quae summa cum copia promuniunt, mediaque hyeme viridibus in arboribus instar aurei fulgent.

Hinc via fumosum nos Appia duxit ad Atrum,
Fabrit. In quo feminei cecederunt turpiter armis
Galli, Annibale cum agit Campania bello.

castrum ad amenis in collibus, via Appia, olim, firubus, vitibus consitis, Hyppoliti Medici Cardinalis de Romana ecclesia Pietramurellary morte quae accidit Anno Cio Io XXXV relictum.

VIII P.M

Fundamus fuit Episcopus Rom. Soter 1. pont. et volunt XIII quamvis tum illud nomen non agnoscerent sed simplices Epi ac pastores dicerentur.

Inscriptiones hinc loci antiquae dat Smetius Tus, in lib. Ant. Inscr. non procul hinc rerubus mons, ubi vino celebratissimo apud veteres resumunt, quorum mem. Horat epo x od. 2. car. 14 item 3. carm. 29.

V.M.P.

Modum due Molae oppidum intravimus in littore caietano, ubi horti undique amenissimi, aquis limpidissimis irrigati. Fama pulchrarum mulierum est celebre, de Hist. lib V a Pontano inter Campaniae oppida sunt Labozis terrae olim Leborea pontur. Formiae veterum redditur Horlo Tursae; nunc a fugientia molarum nomen possidet. Formias condidere Laestrygones tempore Strabonis, fuitque Laestrigonum sedes, et non tam portarum firmitatibus, quam primi et solmi testimonio patet. Hic fuit Formianum Cicerones, de quo ille in oratore; inuit reliquiae dictae ut refert Panormitanus. Nos vero magna vestigia veterum delitiarum vidimus, et marmorum varias inscriptiones, et in primis hanc descripsi, quod eius mentionem ferebat olim Ant: Panormita de dict: et fact: Alphonsi. l. 1.

lib V

vid: quid metamorp.

libro II

lib 1 de dict Alp

EX TESTO

M. VITRVVII MEMPILIAE . HOC MON. HER. E. N. M.

M. L. APELLAE Smet inscr. 139 qui et alterum hinc loci dat.

Aliarum quoque meminit Leander in Latio. Nam ob loci commoditatem et amenum prospectum mundi littoris de quo sic Martial: O temperatae dulce Formiae littus et hic primi de Roma ad secessum confluxerunt, villasque sumptuosissimas Neapolim usque extruxere. Saraceni anno DCCCVI a Christo nato (ut Blondus autor) oppidum illud diruerunt. Ossa D. Erasmi martyris hinc delata Caietam, quo Gregor IV Pontifex Rom. episcopatum quoque transtulit. De hoc oppido Mamurrarum familia Romam venit. Non procul hinc ad villam Scaulianam est molendinum ubi de ramis eius agri Sarnarca extrahitur.

epigr. lib. 10. car. 30.

Unde Mamurrarum urbem vocat Horat. 1. Serm. V.

Tandem

Tandem terra Traiectum oppidum et ruina Minturnensium colle exortum, ad flumen Garigliano olim Lyris, in antiquis Theatri et vidoratus ruinis, apud Hospitis sobrium qui ibi vinis, non sine metu pernoctaximus. P M. XII

Minturnasque vadas teneris loca facta siletis
Spectamus Marij ardentis celebrata latebris
Quas prope aquaeductq aquae, et moles erecta Theatri
In cuius fecora et scandentes saxa capellae
Gramina nunc carpunt.

Omni XV mil: quames Minturnas vocat.

Minturnae celebris ruinis c. Marij latebra insignis. ruinis meminere Solinus[1], Livius[2], Appianus[3], plutarchus[4] paludosus fuit et stagnum est aqua; unde funeral:

Exilium et carcer Minturnarumq. paludes. Sat. X

et Solin post Minturnensis paludes c. Marij fuit latebra. Varus quoq Consularis vir a Trimbiis proscriptis et in paludibus latens a Minturnensibus pro latrone raptus, Trimbiorumque satellitibus occisus fuit. App. bell. cu. libro 3.

Minturnarum quoq. vetera pro ob meminere Strabo[1] Mela[2], Ptolomaeus, Plinius, Tacitus, Antoninus, Velleius; Amphitheatri laterum et reliquae supersunt, nonnulla tumque aliarum antiquitatum, quae solae mirari conspicuant loci tam celebrati.

Minturnas Coloni missi a Romanis Fabio V et Q. Decio Murena IV cos. vide Goudelinum ad Livium de Col. Roman. Et onuphr: de Imp. Rom.

prid. id. Lyris amnis Traiectinus, quidem Glanius quoque nominatum refert plinius, urbi fluit olim Liris sub Minturnis Minturnis, ubi templum Maricae nimphae, de qua. Claudianus Flavaque tenens quercetia Lyrae Lyris. iuxta quam etiam Rutilius consul a vetho Catone ruin deteriti rasus, de do sic Martialis De cons. Olibr. 1

Caerulous nos Lyris amat quem silua Marica
Protegit. et Horat. de Lyri Carm. 1. od. 31. Hor. 3. od. 17. stig. lirg.

Garigliano vero nomen a Gauro monte profectum credis se quosdam scribit Leander, in Campania fol. 241 ubi ergo ortum latius prosequitur, et rursum ego Garigliano nomen Graeco id c. notum innomio, cum fundi Garigliani meminit. Liris Liris quoque nominatus et Vibio Sequestri. L. vxorem. 41 § Felicissimo 3. R. de Legat. III. Lib. 28.

De salubris Minturnensium, Gauro Monte, et ora Gremlanica, bid. Cicerones de leg. Agraria cont. Rull. ex pop.

Ad Lyrim propre Minturnas Saracenos magna clade affiderunt Joes pont. et Albericus Hetruriae marchio. platin in vit. Joes XI.

Smet: fol. 140. dat inscriptionem quinde Lori quae est in turri sepulturae antiquae.

Sunt et adhuc aquaeductus non contemnendi et aliaque vide Volaterranum lib: xi de latio et vossos ar ofrs.

De Liris viz: et umbrosa Liris per regna Marica, et Horat. car. 3. od. 17. et quibus notat. Viam

viam palustrem ingressi, viros aliquot ignobiles prætereuntes, donec fines Campaniæ filiis attingeremus. Ager hic planus et omnium fertilissimus, adeo ut terra vno in loco fructus optimos, triticum, vinum, oleum, etiam bis in anno proferat; vidi legumina terræ (Eumpad) quoque ad maturitatem properantia. De qua Eutrop: omnium siquidem non modo Italiæ tantum sed pene toto orbe terrarum pulcherrima Campania plaga est. Solinus Amœnissimi, inquit, Campaniæ tractus. Florus nihil mollius cœlo, denique bis floribus vernat, nihil vberius solo: ideo Libri Cerceisq. certamen dicitur. Silius Italicus

Lib. 2.

cap. 8.

lib. 1. c. 16

Lib. 8.

Tam vero quos diues opum quos diues honorum
Et toto dabat ad bellum Campania tractu.

Strabo in fine v libri in hæc verba loquitur; At Campanis ob loci vbertatem idem bonorum ac malorum vsus euenit; Eo nr. deliciarum proueni sunt, vt gladiatorum paria depugnaturorum communas mutarent ad cœnam. et. vide præterea plin historiar. nat. lib 3. cap 5. et 12; vide Landrum in Campania, vide Pighium in Hercule prodicio, Liuium.

Campanis data est ciuitas tempore Vellerio A° post raptam a Gallis vrbem CCCXCIX. Liuius vero Equitibus Campanis ciuitatem datam scribit coss L. Furij et G. Mænij. 1. 4. ante.

Lib. 1.

Lib. 2. VIII.

m S. Maria de Capua vbi reliq. vet. vrbis

L. BILLIENVS MARATHVS CORNELIAE . . . . . ET SIBI

aliud. FABIA L. F. SABINA TESTAMENTO FIERI IVSSIT.

P. M. XXII

Quidem via multo marmore strata riuis lapidum Capuam nouam pontem intrauimus, quæ

Ad rapidum flaui Vulturni condita flumen,
Pulchra quidem, sed vix priscorum æquanda ruinis;
Antonine tuo signatum nomine pontem
Adspicimusque viæ, quam gens dedit Appia partem,
Sunt Aegyptiacæ, murum intra templa minaces,
Quæ nunc religio meliores vertit in vsus.
Quis tamen illius sit conditor vrbis et auctor
Incertum est; cuiues non mutauere superba
Pectora luxuriamq. nepos imitatur auorum.

Tabutius

Isidis

xii a mari M.

fugientibus passim in marmoribus literæ et inscriptiones mutilæ reperiri, in ipso vero ponte legitur marmor nominibus Antoninorum conde et ponti nomen datum redditi inscriptum. Hinc mœnia Conradus Friderici 2. Imp. filius deiecit, vrbemque ingenti cæde diruptam afferit. Alam non minorem sustinuit a Gallorum exercitu qui Lud. XII misso, quo bellum licet suscepto cum ingenti, superiribus cædibus ab eo et laudata. Memorabilem quoq. refert Sabellicus rapsum quinque vrbis, quo plures perdiscipuæ.

vide Smet. fol. 1.

A° 1251.

Blond. 17.

vide Jo: Sequanium ad 22 lib. Liuij

nobilis

nobilitatis virgines in flumen se precipitaverint, cum ita
eorum civitatem furore libidinis militum, invito consilio
praevaluerant, castitatemque egregio inexhausto exem
plo potiorem turpi vitae habendam decrevisse. Archie
piscopatum quem duxit Joannes XIIII. Pont. Rom. causis
apud Blondum et Platinam narratis. Habuit quoque prin
cipes, inter quos Pandulphus, qui per insidias Campa
nae comitem veneficio interfecto, in libertatem se vindicavit. Anti
tiae coelo celebriores Germanum, cuius meminit Paul. Diac. lib 17 in Justin
victorum virum disertum. Nicolai Sgombrigae mem. Jovius. Habuit et in vita Alphon. secundi
Nicolaum Saxonum monarchum dominicanum et cardinalem bire
cundum.

Archiepiscopus Capuanus sub se et novem suffraganeos
clarios praterea medio aevo edidit Raimundum praesul
tum XVIII ut vocant generalis dominicanorum, cuius li
bri extant, non indocti ratione temporum. Joannem
Antonium Campanum praesulem Aprutinum, ut Leandro, in campan
vir Interamnatium, ut Jovius; qui Eius meminit in elog:
Jacobum de Graffijs v.i.d. Bartol. de capua Jc. Roma de Capua
De Capua sic scribit Farinus: Capuam opulentam urbem per hist. lib 1.
magnum haud dubie momentum ad totum regnum vindicandum
in sua manu esse. De qua Julius Scaliger in versibus:

Flammea si valeat superare superbia fastum,
Pinguem luxuriem delitiosus amor:
Hoc mollem finges Capuam Capueq: colonos
Et quae alys visa est nec sibi meta fuit.

praetelabitur quam vulturnus, quem caudum a velocitate
vocat Claudianus in cons. Olibrii. Ad ipsum vero Capua vadosum vocat virg
non procul fini abeunt, cuius ceteris mirantur remunt. lib. 7 Aenei. nō procul a fine
mixta D. Mariae Gratiarum aedes, utpote portarum, ve
ris, theatri, aquaeductus, aliique moles templorum, porti
cuum, theatrorum, aedumque amplissimarum, de quibus
videndi pigeat et lectae. At omnium egregium est in hercul. prod.
marmoreum Amphitheatrum, constructum marmore et amplis in Camp. Cumana
Porticibus, ferroque mutuo plumboque coactum,
illud magnificum et e solido marmore struit Lipsius in lib. de amphit
Zamazarius quoque epigramate celebrat non indocto. que extra Rom.
Nunc de nominis origine paucis videamus; et Strabo ab lib 2. epigram
agro campestri appellatam tradit, cui assentire strum
dum Pighius videntur Maro, Tullius, Livius, a Falronis vid. Festum
augurio quem Tuscri capyn vocant Servius, Virgilius quoque
Lucanus Silius aliique poetarum a rege Capye vel a Capye
Troiano Aeneae socio, a duce Capuo Livius; Jam tenuere lib 4.
Ausones, Osci, Cumani, Hetrusci, Romani, qui C. Caesarem con
sulatu

Libro 1°
Libro 2. cap 4.
in camp. Alm.

sulatū muro clausam coloniam fecerat, teste Iulio Frontino.
a Capy Siluio Latinorum rege denominatam scripsit
Eutropius; a Tuscis conditam auctor est Mela; de quibus
Latius videndus Leandro Albertus. Floruit autem sume
Romano imperante imperio, a quo demum suppressa
multa et aemulatione Romani imperij steterit, ut
memoriae reliquit de Da Liuius. Strabonis per Italiam elo
gium: Intra Mediterraneam autem urbium mater vere
caput est Capua, reliquus n si ei compares castella quida
sentias: et Florus aliud: Ipsa caput urbium Capua quon
dam inter tres maximas Romam, Carthaginem numerata
Per quod: Ausonius cecinit in Urbib. illustrioribus.

Libro 5 cap 16

Nec Capuam pelago cultuq. penuq. potentem
Deliciis, opibus famaq. procere siloto,
Fortuna variante vices, quae freta secundis
Nescuit seruare modum nunc subdita Romae
Aemula nunc. fidei memor, an infida senatum
Spernerent, an coleret dubitans, spezare curules
Campanis ausa auspicijs vnoq suorum
Consule, vt imperium diuisi attolleret orbis. rc.

Lib v Cosmog.

cap. 39.

Tiberius teste Suetonio Capuae capitolium dedicauit, ibiq.
ludi celeberrimi dedicantur, quibus campani ob soli
fertilitatem luxuriantes maximis erant dediti, quin
in Spartacus gladiator effracto carceribus cum so
cijs confugiens in Vesuuium montem quasi Romanorum
exercitum formidabilis congregata fugitiorum turba
effectus est. Hac deinde cum nonnullis illustribus Ita
lia cum militibus a Triumviris contessa; et
tandem a Genserico militibus rapta, quin ab Ostrogothis
occupata. postremumque a Longobardis Gisulfo atq.
deleta fuit.

Eutrop. lib 6.

Appian. lib 4 bellor. ciuil.

Latius fol 265

Capua quando a Tuscis condita dissuasit Vellerius, ar Cato
nis ita de re improbat sententiam.
Cic in orat. de lege agraria contra Rullū: Ay obliti estis Italico bello
amissis retinendis vectigalibus quantos agri campani fructibus
exercitus alueritis rcp. quae segunt ad finem usque. Ubi et
Campanos semper superbos, bonitate agrorum, et fructuum mag
nitudine, urbis salubritate, deliciarum pulchritudine, scri
bit; item Capuam esse domicilium superbiae et sedes luxuriae
rc. Isidorus a capacitate dictam inter alia scribit lib. xv.
Inter Smetij antiquas inscriptiones xxiv quinis loci multi
plices quod puerilibus primatis includuntur temporis et incuriosi vulgi inuidia abolentur. Amplis
atri descriptionem vide apud Strabonem lib. ii Monum.
Italiae in fine.

in orat. post red in Sen.

Idibus

Dib. per agrum stellatem modo campodq. Leborinos Auersam
pergimus; narratur nobis quod minus hic locus tutus propter VIII P. M.
exulum (Samitos vocant) multitudinem, nos tamen absque adversa fortuna Auersam venimus, et id oppidum
inter Capuam et Neapolim medium, sic appellatum ve-
scribit Collenucius, quod ibi olim castra Robertus Norma-
nus cum Neapolitanum exercitum in quadrat. in ruinis At- lib. 3. hist. Neap.
tellae veteris minorat, adversus Neapolim, Capuam que vide et pontan: in
et duarum potentium urbium vires dimicat. Attella Lycris. et in Sidona
vero sunt antiquissimum ferorum oppidum, a quo dictae de Sibetio.
Atellanae fabulae, iocis salibusque refertae. cuius meminere
et veterum Ptolomeus, Strabo, Silius c. fabulae Atellanae c. lib. xi.
memorantur apud M. Varronem, A. Gellium, Macrobium, Iuve-
nalem, Luinium z. Aversam vocavit Facius Italicis stripe z. lib. 7.
Ritsynicus; dicitque: dictum a Carolo primo Neapolis o. lib. 3. cant. 1.
rege, ob Reburse ventis obsitionem, Leandro, ex Colle-
nutio Pandulfo. Nunc et illustribus aliquot pala- m. Camp. Cum.
tiis suburbanisque praetorijs nobilium Campanorum Lib. 5. hist. neg.
exulta, et mundis amalibus frequens.
Est et qua via Deliolum fons, hortique vocati ab Alphonso Ca-
labriae duce sumptuosis aedificiis exornati, quodque vora-
tus pagum regalem, priori nomine abolito, meminit fo- vt lib. 1. bell. hort.
rum non semel pontanus.
Ab Cavella muris dictas avellanas putat Bidan: et hortumno
tum ad ipsa suburbia Neapolis proxpectamus, villas prae-
terque sumptuosissimas ornatissima, et ipsam horam po- VIII M. P.
meridiana tertia intramus urbem, mycesque tabe-
nam comedimus faeminae Neapolitanae, omnium optimae
cunas agri Campani et rari dixi fertilissimus, eumque
ipsomis satiati iubemur more Neapolitano nobis quique
et aliud exquirendum ad quiescendum.
Fratrem D. Gulielmum archiepm Auersanum qui scripsit de veritate corporis et sangu-
inis in Eucharistia sacramento. Victorinum ab Auersa Monachum Cavense viru
doctum et theologum.
Inscript. et Epitaphia quaedam videnda apud Nat. Chytreum. et Anton.
de Alexandro J.c. Galeacij Caraccioli. Nicol. Anton. eius fil. Viri Marchionis. Dini
Ladislai. Scipionis Sumae. Caroli Ducis Calabriae. Joannis Boot. Ant. Bozzani
Antonij Amabilis. Jacobi Sanseverini. Sigismundi et Afranij trium fratrum de Gua-
mirimotorum. Guidonis Ferramosca comitis Mignani. Pistarij marchionis
portae Caraccioli. Constantini Castrioti. Azadi dei, Mortiones. G. Clarac. Anto
Corradij. Paulli Fontana theologi. Mariae regnae Hierusal. Siciliae rog. Gu-
berti Marchion. Brandenb. rog. Petri Navarrae Cantabri. Odetti Fuccij Lan-
trechij. Angelipaparodae. Petri Toleto. Joviani pontani. Adij Sinvizi.
Raimundi Vesmi parentis Comitis. Jo. Ant. Caraccioli, Matthaei de Afflictis J.c.
praesi. pestij J.c. Jo: Cabanigliis Troiae comitis, Hugonis populi Com. Bonon.
Joan. Caraccioli Anellini Com. Bernardini Carafae Episc. et Com. Theatini. nepotis Ferrar.

XIV Neap.

Cap VIII

Mon: huius Ovid: 14. metam: et. 15.

XIV. Neapolis antiqua sani ruinitat, et Illustrib: Solinq
partheniope mgnit; a partgenopes Sirenis sepulcro qua
Augustus posta Neapolim esse maluit. Lycophron tamen qui
ante Augustum vixit temporibus ptolomei philadel
phi Neapolitanos singulis armis ad tumulum partge
nopes furos tulisse refert, a Cumanis conditam ar
a partgenopes sepulcro ibidem monumento nominatam.
qui deinde varii ne propter duos frequentium cum
desiderantur vrendunt, sed pestilentia vexati com
pulsi fuere restaurare, onde dam Neapolim et
nomen ruinatam voranide. Strabo etiam. Post
Dicaearchum strabit Neapolis et Cumanorum, postea
vero et Chalcidensis moluide a ex pitgatusis A
thenisque venientes, vonde a nova ruinitas apud
Lata fuit; vbi Partgenopes unius ex Sirenibus
sepulcrum ostenditur, et gymnicum Agona mbente
vrarulo celebrabatur; orta deinde seditione quos
dam mgulinos admisere campanos, et inimicissimis
qdemdear amicissimis vti coacti sunt, quandoq
dem commutos alienatos habuerunt. Pontanus dicit
Sirenes ibi mperitasse, a ad historiam fidem
refert a quq fabulantur de Sirenibus: de quibus
vide a pgrinum. Livius tradit duas fuisse vrbes vnu
populum. Silius de qua retinit:

Lib VI hist. in fine

Libro 12.

Sirenum dedit vna tuum memorabile nomen
Partheniope, muris Acheleias, aequore cuius
Regnantere duo cantus; &c.

Cum Campania submgaretur a Romanis, hac inta liberas atque
foederatas est erepta, permansitque fidelissima et difficillimis
temporibus, ac desperatis rebus Romanis, fuit tamen
ab mgratis Sullanis ex proditione noctu rapta, omnibus
foris ruinis orrisis, a triremibus abductis. Temporibus
Jim Imperatorum studio philosophiae, et Jim ludicro Val
do fuit celebris, plurimum ibi Nero inta cantantes vel
sabatur, vt Sueton. testatur: vbi et mirum amsit Galli
as deferisse. Deficiente imperio Romano a Belisario re
expugnatione rapta, a diruta est. Hanc quoq: Conra
dus Friderici 2 Imp. filius octano mense vi raptam solo
aequavit, pulsa inde nobilitate, tempore quo et Capuan
deleuit; post ab Alphonso Arragonio rapta est, a deinde
aliquotiens variante fortuna. nunc Arragonum regibus
nunc Gallofranorum parvit. Hodie est urbs nobilis
ad mare Tyrrhenum Vesuviique radicibus, quam Amnis Sil
mus

App. lib 2.

*Cuc: Mem: Stasea philos. Neapolit: v. de finib: et extat libell. Mazini Neapolitani de Procli vita.

cap. 40.

Tac. lib 17.

1442. 8 Id. Jun. Sprg. in ann. ad pen. lib. 2.

unde sit destitit. Neapolim vidi urbem splendidam, salubrita Libr. ad Panorm.
te aeris, portu, templis, aedibus, opibus, armis apud Ita
los nulli secundam; arcem etiam quam Novam vocant am
plitudine formaque cunctis superantem; multaque rara mu
nitionis munera, et sacrum D. Januarii cruorem, qui nun
modo concretum modo liquatum ostendunt, quem ibi ante
M cc annos pro Christi nomine est effusus. Coelum nusquam
est mollius aut clementius in Italia, bis floribus, bis
annis vernans: ager undique fertilissimus et da
citate fructuum fontium aquarumque salubrium copia
abundans; sunt et sit deliciosi hortuli

Delioli Gallo vastati multis et armis ꝛc.

Obiit Neapoli Narses belli dux fortissimus.
Portanus Hospitale D. Mariae sit esse refert amplissimum, in quo
ipse bono tempore quo vidit idutari puellas et infra diremis:
Stephano Epo sunt urbis et Lauro ad episcopatum ordinato Vide
plat. in Stef. iii° Epo Rom:
Dionysius de situ orbis versu 357. et interpretatione Stephani.
Post hanc autem Campanorum pinguis solum, ubi domicilium Neapolim etiam vocat Hor: epist. od. v.
Casta Partheropes spicarum onustum maniplis.
Inscriptiones in Par urbe quarum meminit Smetius. xxvi.
Bibliothecae sit sunt inter quas praecipua S. Dominici in. qua
libri multi Joan: pontani ab Eugenia eius filia dirati, ubi
pulpita plena Lxv. vide Laur. Scradium de mon. Ital. lib: 2.

xv. Interea tota lustramus in urbe
Quicquid erat dignum spectatu: maxime templa
Inter quae sacra est laudeis fratribus aedes.

De templo Castorum marmoreo quaedam scripsit pigius, ubi in hercule Prodic
de Graeca inscriptio quae indicat temporibus liberi extruc
tum; inscriptio vero Graeca et sacra quae popularibus Ne
politanorum Lingua quare et in fragmento Petroniano
vocatur Graeca urbs. Est non procul templum Lauretanum, cui adstat forum in quo famuli prostant domini
quaerunt, denique proxenetae et conquisitores famulorum
et ad dominos deducunt expertantes, et de salario agunt.
Sunt praeterea templa D. Clarae, D. Dominici. et summa et Leander fol.
rum D. Mariae annunciatae: quae et celebriora per pigium 277.
sunt descripta, quidem Hospitium D. Mariae templo proximum,
amplissimum in qua et puellae educantur expositae, quae
tandem honesta cum dote nuptui collocantur quarum ul pontanus de liberal.
tra 900 se vidisse refert Spigelius.

Aspicimus veterum sedem et penetralia regum
Quattuor excelsis munitam turribus arcem
Aeratasque intus inscriptas carmine valvas
Hostem ut Troianis Fernandus fuderit armis.

castrum

Castrum nomine ante trecentos amplius annos extructum est, tempore D. Ludovici Francorum regis Carulo primo Neapolis regis et Andium comite. Instaurarunt Alphonsus Aragonius, quem ille et reparant fontes publicos et pressos reduxit, vias communes ad vigra silice straunt: hor vero nunc inter fortissima totius Italie propugnacula numeratur. Est a Capuanum ad portum Sancti Nicolai nomine in fine diei Laurentiani, nunc consilio habendis attributum, vulgo Viviarium vocant: a Carolo vi fallor v Imp. in quem est usum translatum; adstat varios publicus; sed est et alius prope castrum nomen vetentior. praeterea alius est Cui nominatum a forma, id stagnum cui Myagra nomen impositum olim a Guillelmo III Normanno, unde et Normannium idque vocatum fuit. praeter hec castellum Santelemense, in ripe montibus vorbis munite a Carolo v. munitum, quod superiori anno mense decembrio fulmine quod pulveriam tormentarium miniverat, totum conflagravit, totius civitatis in ventis metu, quod tota deserta videretur, assumptis non paucis praesidiariis militibus, nunc denuo restauratur: Tria hec castra perpetuo praesidio Hispano tenentur, cultiores ego multos si arma si vestis moribusque militares imperiales non vidi.

a Roberto regis extructus ab annos 270

Ioannes Pontanus domum suam habuit in celebri urbis regione, que ad Arenam vertitur: in qua turris est quadrata urbis undique totam despectans, cuius meminit Pontanus in pomp. Lepidina IV: ——— en hic e turribus altis
Fistula dependet, haeu monumenta doloris.
praeter infinita alia principum palatia, sunt horti Excelentiss. Marchionis del Vivo; Hortique et quae vocantur Ciaia id. argaini de quib: vid Ang: Rocca, XVI. hinc conspicuae Neapolitanae nobilitatis, laudes curias vocat, et quattuor sub enumerat. Capuanam Nidensem, Montanam, D. Gregorii: Farum vero quinq. et refert, quo principes duces Marchiones ceteri vatres ordines ad consultandum communiter de rebus publicis convenirent; idem videmus insignem portum, tot navibus aptum: hic portus amplissimus, a tempestate est immutus aggere latissimo, quinquagintos plus minus a littore passus in mare vertit murui forma prorumpente. per medium aggeris fons aque dulcis ab urbe tubis subterraneis deductus, in capite molis solet erumpere: cuius crater est marmoreus, hic navium omnis generis infinita stabat, ubi videre erat magnas numerosas nauturorum struvia, a barbaris raptorum, adeant et alii qui ob malestirum

in campan.

lib. 7. hist

rium ad remum damnati dirobantur, nonnulli etiam stipendio ad opus nauticum conducti erant. Secundum veterique in fariis erant notati ne fugerent, quod legibus tamen nostris per Constantinum Imp. prohibitum, quo fariis, quae ad similitudinem pulchritudinis est relictis figurata, minime maculetur. Fugitivi etiam repudiabuntur ferreis vinciebantur. Sed ne sim longior, tum quae ab alijs scripta sunt monstrabo. Et Pignus de Neapolis antiquitate, soli fertilitate, situ, ergo populum Romanum fidelitate, schola philosophica, doctorum virorum concursu, restauratione, antiquis vetusquibus, templis D. clarae D. Dominici. Olivieti montis summi, D. Mariae, Carthusianorum, Castris, portu, promontoriis nauticis rebus, equisque, hortis suburbanis, Aquis affatim quorum etiam Lidandae amplam fuit mentionem. Aedes pro rectoris amplissimas vidi duas Germinensis, palatiaque nobilium premirque infinita, unde non sine ratione vocatur Vulgo La gentile.

Urbem irrigat Sebethus fluviolus, qui vicatim per urbis vias transcurrens, omnes fere vicinae neapolitanis prestat. Huius meminere Virgilius, Statius, Columella. Et marmor antiquum ibi repertum, quod tali notatur epigramate.

MEVIVS EVTYCHIVS AEDICVLAM RESTITVIT.

SEBETAO.

Est via Tolletana larga longaque, ad ruinis caput ad rastrum nomen est arida planissima, ubi Hispi Barcelonenses vidi summam circulatorum copiam; qui carnaticeo medias agebant, ridiculosque ludos quibus populum conorabant, et motus suos quisque illudo; pasallos, aquam odoriferam, et similia mutamuta edendent.

Cardanus in urbibus condendis considerandae esse proponit; situm, aedificia, instituta, et quae sequuntur; frequentia hominum, opulentia, bonarum artium cultus; situm dicere duo, securitatem et diuitias quae propter necessaria; maris vicinitas, flumen navium capacius, colles fructiferi, ager fecundus, aer salubrissimus, quae omnia commenizae si flumen adimas videbis.

Est Neapoli Labulla nunc dictus nostro aevi, cum Sebetho fluviolus, per cuniculos mirae opere in urbem inductus, sic dictus a Labro et vult pontanus, sive et alij a bullando. Est quoque fons pistasis, in declivi urbis regione, pontano celebratus.

Balneae varus est ubi varii generis odoramina accuntur solimia alius propearcen Nouary.

XVII. Cum preter ædes Carafforum ad viam Lauretanam prospiciens, de qua nobilissima familia quisquam ad dere volui; dedit n. qui maximos viros, inter quos Paulum IV. Pont. Romanum, Joam. Petrus Theatinus ante pontificatum dictus, qui Marcello II. successit natus III Kal. Quintilis Anno Christiano CIↃ CCCC LXXVII; in media hora ante tertiam nocturnam. cuius obitus multa infamia laboravit; a suis n. subditis diversis vexibus ad infinitos usque diuotis fuit, ex quibus unum addam:

Errantem et profugam patria te capit asylum
Romaq. Tarpeio colle dedit statuam,
Vtrum senatus ob eues? anne Tyrannum
Horreret quod te Roma locavit opus?
Crederet hac etenim cupiret te Roma necatam
Qua posita est capiti luce corona tuo.

Diomedes Caraffa Cardinalis tumulum vidi Romae in D. Silvestri ædes. Bernardini Episcopi Antiocheni memini Crimini et Oliverii eiusdem et Onuphrius. Alfonsi, Antonii Marcquinis Caroli et Joannis Manutius, Antonii militiae Legati Joanna regina ad pontificem. Jo. Caraffa Capuanae arcis pro Renato praefecti, Thomae Turris oppidi praefecti qui expeditione in Venetos mortuus est, Caraffella Legati regis Alfonsi ad dinersos. Barp. Fatio. Jacobi ducis Arragonii Pontanus. Vincentii Cardin. et montis sancti Equitis Joannis: Carolus caraffa Card. in ecclesia Eliano Romae pictus A° 1561. Antonius Caraffa profectus Card. a Sixto V. Bibliothecarius creatus a° 1584. Joannes Aloysius Caraffa Statilianus princeps qui interfuit coronat. Car. V Imp. Ex Germania quae familia octavam et primum pisis consedisse scrib. Onuphr. Pauli vero IIII patre fuisse Jo: Ant: auct. vero Diomedem Matalunae comitem, Jo: Montonii comes fuit sed temp: quo duci Paliano fecit Paul. 4. Antonia Eius fratr Marchionis Montisbelli, ac Diomedis filium, sub duce March. Canosae Jo. q. scripsit tractatum de Simonia.

Fieri et Caracciolis, nobilis et illustris gens, Brunus memini Farius; Jo Anton Card. et Marini, eiusdem et Zamagarius cum Portano; qui Troiani, Othini, Camilli Joan. Duces Melphitani, Jacobi Andelinensis comitis, quoq. mentionem fecit: Galeatis, Zamagarius: Jo Cola Caracciola, et Francisci, Joannis: Traiani, Feronius: Francisci quoq: pont. in Baranis. 1. Maria Caracciolus. Eps. catanensis, et Epicurus in libello Italico nominat, Marinus Card. a paul. III Farnes. creatus pasqualius qui patria lingua scripsit, la Gloria del Cavallo. Aloysius Eps Syracusanus Caraffa.

Candolorum quoq. familia fuit insignis; ex qua Jacobus Relmysius, Antonius, Joan. Antonius Card, Raimondus Restainus, apud Farium in Historia Neapolitana dicunt.

Sunt et alii illustres familiae quamplurimae; Caietanorum, Campobassorum, Galeottarum, Pignatellarum, Cavalluccorum, Bramaleonum Tomatellorum de qua vid. Onup: in Timor. 8.

hist. lib. 25.

in Epistolis

Est hic

est qui Aradenia celebrib, ab Imp. Frederico secundo in
stituta, produxit autem hac ruitad omni tempore bi
cob ingenio clarob, inter quob fuere; Statius Pampi
nius poeta nobilib, Iacobus Camacarnob, qui e Actnob Si
cerus montibdaronib regnob, poeta tum vulgari quā
latina lingua cultissimus; cui vxor fuit Cassandra
summae virtutib et eruditionib; Iuniamob Marinob de
quo Abbas Spanhimen: Alphonsob Villagut Ic: Alexandrob Alexandro Ic. Caesar.
Pavisellis Ic. Carolus Tapia Ic; Marinus Freccia, Mat. de afflictis; Thomas Grammatic Ic.
summi quoq viri huic orti: Bonifacius IX Pont. Rom. de
nobili Tomarollorum familia; Ioannes XXIIII PP. R. de Cos
sarum illustri famil; Paulus IV P. R. Caraffa; Andreas
Matthesob palmerinob; Antonius Sanseverinus, Io: Vincē
tius Aquavivamob card; Simon porcob, M. Antonius Fabronius philoso
phi. Urbanus VI P. R. Donat. Antonij ab Altomari med: Paul. Turca med. Io: Marriang,
Archiepiscopatob hic suffraganeob Ac. Aversanus puteolanus. Cumanus. pas
de reynine urbib paucia addam; ab initio libera urbs, dein
seria fidelib Romani Imperij, quo desinente a Gothis
primum capta, a Belisario recepta vt autor est Procop.
sub phora Imp. vel potius eo mortuo Anno Christiano 612.
Iohan Camerinus eius oppidum invasit imperium, quo per Elei
theria urbis in Imperatorum potestatem redijt. Anno a
C.N. 829. a Saracenis occupata; quibus per Albericum
Tuscij Marchionem fugatis, post annum fere XXX quam
tenuerant ad Eccl. Romanam ditionem pertinere cepit.
tandem ab Innocentio II° P. R. Rogerij secundus Sicil.
imperium accepit, quem institutus Ruggerus III. Hunfre
do filius Guillielmus IV. ab Hadriano IV P. R. Rex Ibri
usq. Siciliae dictus est. Guillielmus V. cognomento Bonus
Neapolis primus rex appellatus fuit; quem sequuti sunt. Henricus VI Imp: Fred: Ahenobarbi fil: Anno
Christiano. 1191 c xci. qui Constantiā Rugerij IV filiam ex
talem quinquagenariam duxit vxorem, ex qua suscepit
Fredericum II etiam Imp: post quem Conradus Fred. fil: Manfredus
fr. notbus: Carolus Angolemensis dux D. Lud. regis fran
corum frater: Carolus 2. fil: Robertus fil: Ioanna nep
tis: Carolus 3: Ladislaus regis patron. Caroli fil: Ioanna
soror: Alphonsus adoptatus Aragonius; Ferdinandus filius
notbus: Alphonsus filius; Ferdinandus fil: Fredericus
patruus. Ferdinandus Aragonius rex: Carolus nepos. phi
lippus filius: Atque ei principes ad quem dum vixerunt Neapolis, nunc paucia de moribus dicenda;
Et imprimis Neapolitanorum praecipua est nobilitas
equis armisque dedita, at familiari victu parca;
plerique n. nobilium equos alunt praestantes antis
nis

4° 1226. in odiū Bonomensiū Sigo.

Pet. Sumantig, Porcellig poeta, Sergij Vesonius Ic. Nic. de spinellis Ic. Pazis de Puteo Ic. Petrus Follerig Ic, Stephanus de Caeta

Lib. 1. hist. Got.

nis et postilenis pretiosissimis ornatos famulorum pretoria magnum numerum, ratiam fugit forus in vulnia, hor superbo apparatu ambiunt comitum Durinq titulos. Nefanda quoq masculorum libidine plurimum gaudent, et fructionabilia mirae animalia pro delitijs durunt, Hyspanis vero sanguinis qui alii agunt in feminas proniores sunt, hi quicquid quaerant congerere ultra solitum fastus expensis in omne mercatorbus impendunt; ex quibus etiam olim vectigal pendebatur et ex alsa; quod tur pe lucrum ex aliena quaesitum misteria Alphonsus Rex olim sustulit. Sed properando ad reliqua meritendus, adstrabam doctum immortalis viri carmq.

Parthenope varij statuit discrimina mundi
Quae tria diuerso tempore secla dedit;
Aurea Pythagoras commentis commoda vitae
Et dedit sopitae Gratia magna procos,
Altera succedens studiorum mollior aetas
Admisit Musas debiliore sono.
Tertia vulnificis quaesiuit praemia ferri
Atq equitum potuit sola tenere decus.
Sic ex priuata et serua, Regina superstum
Roma quod es fueram: quae modo sum qd eras.

Vide carmq Io: Joviani Pontani ad Antinianam Nymphas de laudibus Neapolis in Lyricis, et Cassiod. var. lib 6. ep. 23 et seq. optime conuenient Neapolitanis quod dicit apud Rables. Indu tum Antonius: he que seruent tanti de Belles Tours, galiens ham Bres, salles et cabinets; vel que lis morments sont si Rouges, et lis rauis si uuides. Inuitae n. parsimonia sunt in ijs quae ad victum, adeo vt natura vix tribuant necessaria; in istis vero ornamentis aedibus, equis, vestimentis, ad prodigalitatem usque abundant.

Neapoli sunt bibliotecae celebriores S. Seuerini quam in pulcre nylistarum carcere scribit Ang. Rocca; et in aedibus Augustinianorum pai Philippi a Simone porcio philosophi institutae.

De Gymnis alijque certaminibus magno concursu in qua olim vebu furi ac celebrari solitis, videndus Pet. Faber. Agonist. cap. 26. lib. 3.

Neapolis hoc tempore proreg erat nomine philippi Austriaci Hispaniarum regis, pra fectus de Ribera dux Alcalae.

Fuit Neapolitanus pyrrhus Ligorius, de quo sic Ant. August. dialog. IV de medaglie: grande antiquario e pittore, et quale spera sapere latino la scrittura più de 40 libri de medaglie d'edificij e d'altre cose.

Multibus vebis sunt deformes, sparso ora, et magnis nasis. Hospitia velia et mirommoda, quorum magna cura, et nobilium mysteria conuersus.

XII Kal M

XII. Kal. Mart. Vrbem, vidimus non procul montem Vesuvium morte C. Plinij celebratum, varydeque mirandis luctuosium, summum quoq. vocatum a summa omni nobilissimi atq. optimorum fructuum abundantia, vt vidit pigius, qui Plinij plenius describit, quem & Leander hic monstrauit, et antea ipse utrique plenius.

vid. pl. lib 23. Solin. c. 8. Mel. lib 2. Stat. 4 sil. ad manil. Mart. lib 1. ep. 124. Pgilol. lib v. c. 6. Flor. lib. 3 c. 20 et l. 3. c. 20. Dio. xiphil. in Tit. Victor.

Deinde suburbium Arpaium praetergressi, ad primum ab urbe lapidem venimus ad montem Pausilippum, pertusus ad pascua mille, viamque per fodinam illam subterranea lata pedes XII totidem alta, qua (teste Strabone) duo plaustra contraria simul transire possit spelunca vocat, in his verba: Extat & ipse in loco intra montem effossa spelunca, in diuaeque Neapolisque medio, strut altera Cumas tendens facta; a superna autem parte montis densis multifariam fenestris lumen in profunditatem infunditur; hodie vero mille sunt, quem & senera temporibus fuisse dicitur, quanquam Alphensium rex iam purgasse et amplasse refert pontanus; vide plura apud Leandrum pigiamque. Autorem fecit paulum horridum Strabo: alij Magnum quis et magni monumenti insigne Lucilli putant. Sir mons fuit olim Cuidij Pollionis, qui cum moriens Augusto reliquit, vt autor est xiphil. in hunus summitate sepulcrum est quod Virgilij dicitur, plinius nepos videtur id minuere, cum scribat, Neapoli positum filium statuum monumentum Virgilij et tempestate adire, unde et Flaminius cecinit.

in fin lib 6

vide pontan de magn.

vide vallein l. 2.

O utinam ille suo me fistat numine sancto
Ad fortunati littora Pausilipi,
Littora diuino quondam celebrata Marone,
Et patrio Mincii flumine cara magis.

Rub

Hunc circa tumulum non cardinus aut capricorn
Sed tui clarior laurus amata Deo.
Hic viget, et quabis excisa repullulat hyb.
Esse sacras vatis quis negat hic inesse

vulgus hunc rupem vocat Virgilij sepulcrum, magnitudine artificio factam suo more fabulatur, Alludit Ecclesiastis sententia: Via peccantium complanata lapidibus et in fine illorum mitti et tenebra et poena.

Epist 3 ad cam. Rufum.

Ad radices huius montis est Villa Virgiliana, quam Actius Sanctius Frederici regis nunctius possedit, cuius saepe idem meminit, quemadmodum pontanus.

in Vesuvio crescit vinum illud optimum quod Graecum vocat vulgus, quod et flagrans illud Italicum arbitror cuius mem: Alex. Clemens paedag. lib. 2. cap: 2.

mem. l. vii. c. 8 cui. D. de tent. vino ob legat.

Videndus de hac loco Scradanus lib. II monument. Italiae.

De phytecusio, inarime, et prosyte vide Ouid. Met. Cuma item Aeneis et Sybilla idem.

libb. 14

XI Kal.

P. M. VII

XI Kal. Mart. Puteolos pervenimus, ibique pernoctavimus. Antiquum et celebre oppidum Campaniae murus munit, in montis situm. Hic Jovis antiquum vidi templum marmoreum, Christiano usui dicatum; hoc vim, vi nimirum terremotus illo terribili quo mons tripedaneus in planitie exortus est, concussum a praesulibus loci restauratum fuit. Puteolos Cumaeorum Smyrnaeorum tribit fuisse Strabo, et vel a puteorum multitudine, vel ab aquarum putore denominatum: bello vero Pompeiano secundo Romanos sequentibus illud arcibus habitatum reddidere. Fuit olim dicaearchia vocata a justitia gubernationis. Tacitus quoq. multa tribit de puteolis, ibiq. ait Coloniam deductam Jamque de nomine Neronis vocitatam. In hujus littore fuit insignis connectus trium principum; Octavii Caesaris, M. Antonii, et Sexti Pompeii (teste Appiano) fuitque omnium patia villis praetoriisque magnificentissimis, primi n. Romanorum valitudinis et strepitus gratia quasi liti erant habitare. Sed cum ipsa tellus infinitis pateat miraculis (omnis namque tractus a Cumis Siciliam usque est sulphureus, et adeo cavernosus (et autor est Strabo) unde pendarus his locis sepultum Typhoeum vermit) aliud extra ordinem addidit ipsa Natura; Delphinus n. a Baiis puteolos per mare pudium adamatum degere solitus fuit, quidq. mortuo autem adulente ipse paulatim micore contabuit, hoc quoque loci mortuus exportatus fuit. Magnae olim aestimationis fuisse urbem etiam nunc putet, quod tribit Suetonius Senatorem quendam frequenti conspectu per celebrioris modi ludos usq. fuisse admissum. Naturam quod loci non negligenter describit Vergilius in Augusto: hinc videmus pontem, quem inter puteolos et Baulos per mare fieri dicitur Caius, cumulo magnae etiamnum extant delligni; cuique rationem narrat Suetonius. Vermutur etiam puteoli amphitheatri latericii ruinae ostendunto. Mirabile dictu adeo, quae Virgilii scholam vocant, et ruinae villae Cicaronianae.

Apud Smet. 8. hujus loci in Script. antiq.

Varro de lingua latina.

vid. Livi libr. 4.

Amal. XIV. vid. et ibi Lips.

lib. v. bell. civ.

Plut. in Cic.

lib. v.

Solin. cap. 22.

in Octaviano cap. 52.

in Caligula c. 28.

Ejusdem abbreviator puteolos olim minorem Delum fuisse boratos autor est ad quam rem probandam adfert versum Lucilii: Inde Dicearchi populos, Delumque minorem. in vero. Minorem Delum

De certaminibus Pyth. in honorem Ant. Pii ibi institutis vide P. Fabr. lib. 3. Agon. c. 26.

X Kal. Hinc

x kal. Hinc Baias visum iuimus, cuius nomen ab vlissis sortitus fuisse Strabo; hic thermae aquae validae ad multos morbos utilissimae. Quae hic videbamus miracula oculos turbabant, et magnitudine multitudine magnitudineque sui obruebant, terra, mare, ventus, quis plures edere et insolitos partus restabant, nec defuerant mortalium ingenia, quorum opera vix mortalia; obstruxit lingua mathematica credere vix credenda, quam furiosa mente ingenium mirasse labore defatigare. Multus hic Leander multus piguit, quaedam non tacuit Musterius. nunc ego propono lorifaricum, et Lui Brasgio miracula numeramus. Lucrinus lacus et in eo Averno, hic Stygis ferventis aquae, phlegetontis inamabile flumen, et celebrata poetis olim inferna regio. Lucrinum s. mum ostreis celeberrimum scrivit Martialis:

Ostrea Baiarum quam non lucentia testis et Solinus lib. x.

tegentibus mergit fontibus Baias; quas laudat no manilegio Martial:

Littus beatae Veneris amoenum Baias.
Baias superbae blanda dona naturae.

Circum Baias (quarum Lunaria calida deliratis hominibus studio et voluptati erant) multicos lasciuas et impudicas habitasse volunt pulmanus et Turnebus, dasque Ambubaias vocitatas, quasi circum Baias versentur. Lucrinum lacum quidam putant sic dictum a lucro piscium hinc provenientium.

Misenum promontorium a phrygio milite nomen habere volunt, Virgilius et Mela: Nero a Misero ad Averni lacum festinans instituit contractari, portibusque construxit. Hic quinque est crypta Traianaria, in qua ostia 4 aqua plenis fuit exhausta.

Est hic locus non procul Centum cameras seu vallas dicunt, mire tortuosus et Labyrinthi instar, olim aquis conservandis et ad balneorum usum peritissime fabrefactus est. prop: Humida Baiarum stagna tepentis aquae.

De validis amarisque fontibus, earumque causis videantur Meteorum lib. plin: lib. II. natural. historiae, Pont: lib. 2 Amor. in libb. Baiarum. vide Cassiod. var. ix. ep. vi.

Cernuntur non procul a Baiis ruinae portus, et Rotunda moles quae apellatur vulgo il Tempio; quod templum solis fuisse nonnulli suspicantur: paullo post alia rotunda multo maior fornice contramurata a qua non procul abfuisse villam sumptuosam pisonis nonnulli autores sunt. De Cumarum ruinis Sanvazar

Tum hic:

Vide quae de balneis scripserit Alcadin. Sicis et Elysij Calvet. in lib. de balneis scrip.

Lib. vi

Lib. iii. 17.

Lib. Epig. xi

Aenei. l. xi c. 23

elegi. ii lib.

Tum Cumanos relinquamus inspeximus. Vetustissimum inquit
lib v. Strabo Calcidensium a Cumaeorum vicinorum, antiquitate
omnes cunctas Italiae urbes antecessit, in ramo pe-
traeo conditum, in quo de Gygantibus divulgatae sunt
fabulae. Monstrantur etiamnum puteolis ossa quae-
dam humana vastissimae magnitudinis, cor pomeon
lati carmine celebrata:

Huc quicunque venis stupefactus ad ossa Gygantum
Disce tuae Heliusco sint tumulata solo.
Tempore quo domitis iam victor agebat Iberis
Alcides captum longa per arua pecus
Colle Dicaearchea clauaque arcuque Typhoeus
Expulit, et cessit noxia turba Deo:
Hydruntum petiit pars altera, et altera Tuscos,
Interiit victus terror utroque loco.
Hinc bona posteritas immania corpora seruat,
Et tales mundo testificatur auos.

Cumas Calcidensium vocat Plinius, at Solinus ab Euba
lib 3 c. 5. cap. 8. enibus condita refert; a fluctibus quibus minitare
nominatas volunt vocitare n. fluctus denotant. Ibidem
Sybillae sacellum est magis solito, sed ius quae tribus Ro
manis quinquagesima Olympiade interfuit. et huius
meminit lib. vi Aneid. Virgil. et Ouid. vnaque vocat,

Metam. 14 Et loca feta palustribus vndis
Litora Cumarum vmbraeque antra Sybillae.

Extat adhuc antrum quod Sybillae vocant, in cuique de
fatis oppidatum reddunt, quod in hunc modum a Vulga
ti translata describit Leander. Antrum est opere no
minis admirabili quam sumptuose in saxum effossum et
fol. 257. quae diligentissime elegantique describit. Huius meminit
Aneid. lib 6 Virgilius: At ipse aeneas arcem quibus altus Apollo
Praesidet, horrendaeque procul secreta Sybillae
Antrum immane petit; et paulo infra latius.

Describit hoc quoque non institit Iustinus martyr, libro
suo contra gentes vicesimo finem. Sed iam ad Cumas re
vertar, vinus amplioribus describendis dabit; Leandr
et Pigius. In portu Cumano celebris olim pugna na
valis contigit inter Pompeii et Augusti duces, quam
Lib v bellorum describit Appianus; sic etiam Annibal a Dempronio
plut. in Han. Graccho multis suorum amissis fede fugatus est, cum
Lin. dec 3. lib. 3. frustra totis viribus urbem oppugnasset.

Apud

Apud Cumas in villa sua deposita dictatura privatus
obiit Sulla, ut refert
App. lib 1. plutarchus
tiam scriptum re
linquit, qua poena
soluant Cumani af
fines in adulterio
deprehensos. Iam
Cumarum relliquias
spectandas propono,
templorum, lucrinum
aquaeductum. et
hinc non procul in alto monte ~~vetus~~ strenue consti
tutur vulgo felix voratus, altitudinis supinis, fo
rnices e recto lapide eucisi in
sublime, uti per eos via plana
inter duos montium vertices pate
ret. rumpi hic do formam.
Nunc retentis omnibus de monte
Trypergulano, antribusque et sro
bus chronicis quantum respiram;
At in primis mons iste a loco Tri
pergulano denominatus, ex imis terrarum penetralib
scritus anno christiano ~~cio~~ io ~~xxxvi~~ et Leander autor. Si
quambis pignus in annum ~~xxxviii~~ respirat, mense septem
bri die qui inscaeli archangelio festus, tam terribili mu
gitu fremitusque, velo sereno, et universa mundi machi
na tuere atque dissipari videretur, saxa tanto
rum impetu ad velum saltabantur, et intuentes
prorsus obstupescient; cineres undique venti ac
ventos quorum latissime dispergebant, pergrique versus
puteolos et Neapolim ad oppidum Sanctucerinum usq;
(quod a Napoli xxiiii M P. abest) rum animalium et
agrorum maxima clade et calamitate. Trypergula
num vicum amplum cum colocerinis balneis penitus
absorbuit, et lacus duos Lucrinum Averninum binos mag
na ex parte saxis imbribus et terra complevit; cra
ter in eius carumine circularis, per quem flammas e
ructavit, interdum fumantem aspexi, et naris substi
tio odore complevit, altus et mille amplius passus,
et maris fluctus cum littore toto passus fere cc sub
movit; rimam quorie montes ardent refert Apollini
us apud philostratum, et plinius et lucretius scriptis fi
us

TEMPLVM
APOLLINIS

in quest Geo.

ARCVS
FELIX

Lib v cap 6.

Rom. 2. is expiraunt: de qua ita scrib. Cythriaus in Itinerib.

Quid tibi iam celsi memorem fastigia montis
Tempore qui nostro, vigenti et quattuor horis
Planitie in lata, terram quatiente tremore
Exsilijt, vastam iactans ad sidera molem.

Et Fabritius:

In Itinere Ron. secundo ubi Longinus describit eius ortum.

Informem quem cernitis undique monte
Fumare et clauso audiatis gemere intus ab igne
Campus ager: fuit, Baccho Cereri atq. Minerva
Fertilis, opipario thermis, clarusq theatro etc.

Prope stagnum amenum quam paludem Agnanam vocat Fabritius, pestibus orbem ferunt

Obsessa malis ipsa omnis aditus ab hydris,

sunt antra admodum grani pestilentique vapore bnū; vulgo vocant, grotte di cane, quod in ingressu modice extrahit nec latitudine profundum multum, tunc fauces amplae, duo vel plures in ingressu simul admittunt; sed sensim decrescit in arctum testudine desinit, ubi e profundo perspicui poros imisibiles ferventes exhalat spiritus. Est ibi antrum posito signo praemunitum, ne quis eo propius accedat; nam animalibus saepe noxiorum fuit, mucita quoque exanimari; quae si protinus eo durantur, aspergine de stagno aqua vitales spiritus recuperat. quod Leander se vidisse testatur, et pighius; qui tamen se introiisse simul cum Antonio Amstelio et Arnoldo Nuncdio fribit, absque ullo malo, non parum admirantibus nrolis, cum magis artis admiratio in fauces diventibus; et alud antrum quod vocant grotte di frate, quod monastu temere progressum in eo sufforatum contigit. plinius Charonea probat mortiferum spiritum exhalantes dicit.

Hist. lib. cap. 93.

Descripserunt ipsi loca fusius ut iam dixi pighius et Leander, apud quos de fontibus calidis solfatarum, de sudatorio S. Germani, de fontibus sulphureis, et lymbis subterraneis; puteo putiolano; fonte aquae dulcis in mari ebulliente, Amphitheatro, castellis aquarum, thermis hypocaustis, antro Tragonario in promontorio Misceni, piscina mirabili, villis item; L. Luculli; Q. Hortensij; Domitiae; C. Pisonis, C. Iulij Caesaris; Pompeji magni, M. Tullij. M. Varronis. Sexti Vatiae. Apud Puteolos est sepulcrum vulgo Agrippinae dictum, qd. Virgilij forma ovum fusa arbitrabatur.

Hic in

Hic in locis Cimmerios olim habitasse Literis proditum est, quos antris more ferarum, ac subterraneis specubus vixisse, Strabo ex Ephoro atque Homero refert, nomenclaturam Cimmeriorum, Cumarum, puteolorum, Baiarum, et Cimbricam linguam dedit Berganius, quibus in Venetiano et Hispan: lib: 4.

Lib. Cosm. v.

De lacu Tripergulae Lodovicus ab oppido vicino, olim Amenus est veteribus tantatissimus; vide Stradanum lib. II Monument. Italiae, qui plura de aquis calidis Sybillae antro, Cumis, nono monte Puteolano, Villa Ciceronis, Monte Gausti, Puteolis ubi mulieres lateris forma praestare dicit, et templo ibidem Augusti nunc D. proculi; offerimus subjungarijs, ponte Caligulae, Theatri, Labyrinthi, monumentis sepulcrorum antiquorum, aqua ebulliente, sudatorio balneo, Chronicis Strabibus scribit.

De antro Sybillae. Cuique rubicundo coloribus et pulchra nuncupata vocant adumbrato, Nobisque edicula cum aliis nonnulla refert Tenetus lib 17. sug. Cosmogr.

IX Kal. Mart. Cumis relictis, die Domitianae Agricolae statij carmine celebrata, quassim reperimus sed tenuis colligimus, vidimusque mycentos pontis Caesaris in Vulturno posteriorem, et Linterni veteres ubi nunc specula in littore posita quam vulgo turrim patriae vocant, colonia Rom. P. Scipionis Africani maioris pressu e sepulcro relictus, et tarmes, vetus tiputur.

Silnar IV

Varc. Img. lat 4.

De Vulturno nobili Romanorum Colonia, Lodovicus vulgo Castel amaro del Bertono. Stradanus in mon: Ital. et Onuphrius in lib. de imp. R. et Livius, Strabo, Val. Maximus meminerant. Amenus quoque Senata in LXXXVII ad Lucilium Epistola Villam Scipionis satis depingit; Epitaphium eius refert Livius, et ex Leandro.

Linternium Scipionis sepulcrum.

Libro 38.

Noctu quidnimus in pago ignobili cum mihi nonnullos perdit; terebant nos insolae quod gladijs libris meis deremus, addebantque vaginae dum alligarie ne facile ea gimere posit, aliab latronum more suspectos futuros.

Iuxta ea, ut arbitror quae a Iasone dicuntur ad Vesicolum ex malefitijs nu: 81. Tit inst: de actionibus.

Tenetus quamvis autor minus prolixe scribit puteolanos singulis fere diebus urbem Syra ad colligendum sulphur, quod lapidibus ex vapore et exhalatione nocturna adhaesit, sarrari mytar candidum, quo usum vestantur sanitatis dicto: et optimum experiuntur remedium. De Thermis vero Alcadinum poeta Siculum et scriptores Balneorum ap. Iuntas venet extusos videre poteris.

supium

VI Kal.

VI kal. cum fluctus ob ventorum vim vehementiores navim qua transportabamur Gargilianum verberaret, longe ultra solitum pretium Syrpore a nobis nautae; licet frustra contenderemus, et ad marmor transportarium appellaremus. nec n. erat qui nobis ab illorum nequitia defenderet; longius vero colle existente oppido Tracto quod Prospero Columnae Ferdinandus Arragonius Neapol. rex duratus titulo dono dedit.

Hinc fundos intravimus quod oppidum ab Otone Imp: magenti appellatum prelio victo, ecclesiae Rom. testamento rum attributis relictum, autor est Nugat. Ritius de rebus Siciliae lib. secundo. Gregorius Dial. 3. cap. 7. meminit Andreae episcopi Fundani, et 1. Dial. Honorati Abbatis fundanis.

XXVII et sequenti Dordrari apud Batavos mulier enixa est quatuor filios, quibus indita nomina: Abraham, Haar, Jacob, Samuel, maritus quinque erat. Sutor nomine Jacobus de Willemi F. vide Capitolinum Lio. 100. et Eutropium 46.

Amal: Colmar. part. 11.

V. Cum a Tarrarina essemus digressi, quidam nobis cum vallatus iter meditur; hic tum nos Bolgros ex habitu cognoverat, aggreditur, direns se mirari quod tuto per regnum nobis liceret peregrinari, nec pot passim viatores ad regnum rogerentur; tandem tamen illud privilegij loco Germanis Belgisq. a Carolo Austriaco Imp. concessum addebat, et libere per totum regnum vagare liceret, postea multa de Hispanorum crudelitate, Albanique in Belgio tyrannide narrabat, tacentibus nobis, cum suspectum nobis redderet sermonem imisa vestis; quare ad primum diversorium diutius morati, tam importunum evasimus forum; quidem postea et Lozarus unum regnum explorabat.

vide Tacitum: lib. 2. c. 32. et Tib: c. 31. Appian: IV. Veller. eiusd. pag: 89. vide Steph: Dial. Dicearch. 49. et Arrian: Epict: lib: 4 ca: 13.

Cum vero iam via Appia Romam redire cernere media fere nocte, memini me in via vidisse monumentum ex Tyburtino lapide sphaerica forma, vultu caput bovis, quod ibi simulacra raptum bubulorum relata videntur, voratur; sepulcrum Metellae C. Crassi uxoris fuisse, hoc videtur indicare epigramma:

CÆCILIÆ. Q. CRETICI. F.
METELLÆ CRASSI.

et circo Tusculanarum quae: primo extra portam capenam sepulcra collatini scipionum, Servilionum, Metellorum fuisse scribit: formam manifestis rudibus dolmati hic do:

Memin: Tacit: Apol: ad Gent: cap. 2. Militarum stationem per provincias ad inquirendos latrones

prid: kal.

Prid. kal. Mart. Romam reversus sum, ubi aliquot dies morratus, quedam adhuc annotavi; vt in Tano D. Antonij portugallorum sepulcrum Martini ab Asclinusta doctis Nancrazi, ante duos annos mortui; amatoris summus Bolgarum et osor Hispanorum nominis; didit nonnulla in turre Tanonio scripta.

Que sequuntur ex ultimo fol. G. dorso collocari commodius debent.

Sixtus V. ex Circo maximo hor tempore obeliscum maximum sed in plures confractum partes ad Lateranum transtulit, ibique in area Dorgi erat: vt est inscriptio, Constantio fuit dicatus: legitur autem in quatuor latoribus hi versus:

Versus Australem.

Patris opus MUNUSQUE SUUM TIBI ROMA DICAVIT
Augustus toto CONSTANTIUS orbe recepto
Et quod nulla tulit tellus nec viderat aetas
Condidit vt claris exaequet dona triumphis
Hoc decus ornatum genitor cognominis habis
Esse volens caesa THEBIS de rupe revellit.

exc. palmorum. vid. Ang. Rocca in Bibl. Vat.

P. Ang. fallit

Versus Orientem.

Sed gravior dum tangebat cura vehendi
Quod nullo ingenio nisque manuque moveri
Cancasam molem diffurrens fama moneret
At dominus mundi CONSTANTIUS omnia fretus
Cedere virtuti terris incedere iussit
Haud partem exiguam montis pontoque tumenti

Versus Septentrionem.

Credidit et placido vecta est velocius euro
Litus ad Hesperium populo mirante carinam.
Interea ROMAM TARQUO vastante tyranno
Augusti iacuit donum studiumque locandi
Non fastu sereti sed quod non crederet vllus
Tantae molis opus superas consurgere in auras.

P. magnentio vid. Rocca. et Mercatum de obelisc.

Versus Occidentem.

Nunc veluti rursus rupis auulsa metallis
Emicuit pulsatque polos hac gloria dudum
Auctori seruata suo cum caede tyranni
Redditur atque aditu ROMAE virtute reperto
Victor ouans vbique locat sublime trophaeum
Principis et munus condignis vsque triumphis.

Longitudo sub ipsi altitudo est cxii. pedum, s. vero ruina dedita dum destimarit. Erigitur autem ingenio dictuque Dominici Fontani Architecti e pago Milij ex.

MARTIVS.

Me Mauors patria timidum depulsit ab vrbe,
Nunc me Mars patriam cogit adire meam;
Namque meis nimium semper contraria votis
Roma fuit; iedio patria, Roma vale.

Reliquias Septizonij Senerij Sor temporis demolitus est Sixtus V. solum mollat et murmora ad ornatum sui oratorij transtulit, et ex amphitheatri arcu Rauly 2. palatij 2 marci arte fecit.

Ex mentor a Lemisarius Abbe Aerzolle vulgo

V Obijt in Fano Johannis Angliram oppido non procul a Sanctu portu primus Condaeus Henricus Bourbonius, optime de religione meratus, cui natus postumus Filius Henrici Borbonij 1. Septembr. 1588. Vide Texerum in Genealogia Borbon.

Non. Romam eligni optatam mihi diu vrbem, cuius desiderio non modice flagrauram, arripiebam primum; sed metus tas omnem iucunditatem illius vrbis asperabat, haerens mecum natum prosperita fatorum aduersitas, et velle illud meum nolle sequeretur, meum velle iniuia fata oppugnarent, et prouerterent. Comitabantur vltra pontem Milvium Gerardus Vinomontanus et Johannes Vadanus; quibus valedictis, ignobiles aliquot vicos pertransiens, ad montem Rossum oppidulum Antonino Rossum nominatum (cui propinquus est lacus profunditate notabilis quem incolae montis Rossi vocant) hinc falso vadimonij arbitratus est Blondus quem Leandro ostendit) hic hospitis vxorem vidi stultam, nec inuisam, quod in Italia rarum; sed quam curiosus mordi oculus contumio obseruarat. Noctu in eodem quo cubabam loco, duo Itali in alio lecto simul dormiebant, hoscum me dormire putarent) multa nefandi amoris stratagemata narrare aures vulnerata audiui; commebam tam nobilis prouincia, cui sol, Omnipotens clementia diuino fauore tam larga, corruptam infectam gentem; et o Sodoma inquam, o Gomorra, prae gar

XX M. P.

m Tuscia

Est hic secunda ab vrbe statio versus Hetruriam, quorum institutionem ad celeritatem itineris commodissima cyro debemus vt Xenophon lib. VIII.

Cyropaed. fol. 125.

IX M. P.

VIII. Id. Ronciglionum pranchi oppidulum, id Alexandri Farnesij Cardinalis Rom. et Sud insignia et inscriptionis mirabant, hic propter plumbis ingentis quaeui. Situm id est in colle inter Sutrium et Graspalatum, vini bonitate commendatum. Huius meminit Fabritij in Itineraio patauino. Atque aliud nomen Ronciglionum, Tiburnus oppidulu prope qd sunt praenia Sutri Antiqui ref.

IX M. P.

VII. praetriens Cimini cum monte Lacum, et Sutrium, vrbem opulentum Viterbum mercesuo sum. Ciuitas est ampla id cordiem montis, pontificij diuiciis, vbi multorum pontificum Romanorum sepulcra, cum ibi sedem tumultuantibus

X. M. P.

Rom

Romam transtulisset, et Joannis XXII Hispani, qui ex ri
ma cubiculi quod in palatio servat obiit, Hadriani V.
Genuensis, qui in templo Franciscanorum, et Clementis
IV Narbonensis, apud Dominicanos sepultus. Hic etiam in
templo D. Salustri fuit occisus Richardus Rex Angliae p
Guidonem Monfortium. De Viterbi etymo multa
Annius Viterbinus refert sed incerta, cum Rhomanis
verisimilior coniectura Germanicam de dictione,
angolamque structuram denotare; Constat n. de
derium Longobardum fuisse Germanum, qui tria oppi
da Longolam Vetulonian, et Voltumnam sub uno
muro simul totamque urbem adversus sua Vite
bon appellari iussit, quod etiam probat Fabritius his
versib: Praecipiti incedimur positum sub monte Viterbum
Germanum quod habet non prima ab origine nomen.
Leander amplectitur Aeneadis episcopi sententiam sed
minime viam; habet et insignia Germania pompa
Leonis cum per versus Leonino: Non timeo verbum Leo sum
qui signo viterbum. primus episcopum dedit Celes
III Pontifex Rom: Tempore quo imperium Vici, domo
ab Egidio Aeyda Cardinale erant expulsi; do ty mortis
iterum principatum urbis recepere, et tempore ad
Eugenii IV P. Rom. tempora, cum Franciscus Vitelbe
bis Romanae praefectus a patriarcha Vitellesco confossus
Joannem Gattum habuit successorem, ille Principalem
filium, qui Viterbum reliquis insidiis minorum inte
rfit; post quem Jo. Gattus II principatum urbis suste
pit, quo caso, Columnensis Maganensis Gattorum in
muros magno numero obtruncant, eosque diripuint, sur
versus Gattos virissim eruunt, Maganensesque trucidat
habuit: atque ex partes diuissitudine gradum
impetrantes totam urbem ruinis implenerunt. Vi
ros doctos in lucem edidit Petrum Anton. episcopum Sig
nanum theologum excellentem, Annium Viterbinum scrutu
Dominicanum et sacri palatii magistrum antiquitatibus
varietate linguis eruditum; edidit quoque plurimos libros
quos praeiacet Leander. Beatum tamen et malefidei
autorem vere flagellat. Egidium cardinalem eruditione
praestantem sacra; episcopum habuit virum doctum petrum Crassu.
ex cuius bibliotheca multum aucta Farnesiana.
Volaterranus credit Longulam fuisse veteribus ex descriptione Livii lib. 9.
de papirio Dictatore; vide eumq. lib. V in cap. de Ab. pisan. in fine.

vid.

am. ad Dante p. 1 del Inferno.

quae Viterb. 3. 16. 20

in Italia patrum.

vid. Arn. Fezzon. Lib. 1. hist.

in Tuscia 115.

vi fd.

VI Id. Mart. per vallem pulcherrimam Viterbensium tu
[illegible], vidi Balneas calidas aquas. Refert Siponti
se deduxisse aquas in agro Viterbiensi quae Lethargicos
Hydropicos et Colicos curant; Luxatos sanant, scabiem
vitiligineam, lichenem, tollunt; famem mitigant; fecundi
tatem mulieribus afferunt; venerem debilitatam erigi
tant, calculorum vitia discutiunt. Quin et Strabo olim
Lib. v Cosm. Tuscia magnis ubi Romae propinquior est, ubertatem aqua
rum calidarum habet, nec minus abundat quam Baiae
et reliquas res nobilitate praevolunt.
VIII M. Hinc ad montem phiaronium perveni oppidum praeclaro
in colle, Tritombus celeberrimum, vel magis Leandri
vide Strabo. gratissimumque propter Lini Agrani cum albi tum
Lib. v. purpurei suavitatem; Strabo phaliscum vocat, plinius
Coloniam phaliscam, quam Aeneas Argivus condidit. Ut auctor
est Ovidius in fastis: Testemiam vocat Junius, meminit
Lib. i cap. 12 et quinto Florus, additque historiam memorabilem eis bel
lis Falisci cum obsidentur mira visa est fides Imperi
atoris, nec immerito, quod ludimagistrum urbis pro
ditorem cum his quos adduxerat pueris vinctum sibi al. vobis
1 Lib. v. oltro retulisset. Meminerunt hujus historiae Livius
2 lib. vi cap. 5 Val. Maximus, Plutarchus, Claudianus etiam his versi
3 in vita Camil. bus:
in Gildonem
Ductosque Camillus
Trans murum pueros obsessae reddidit urbi.
et plinius cap. 23 de viris illustribus. Cato Apollini aureum vasis plaustrum dedit
IV M. Tum ad lacum Volsiniensium maximum et piscosum arcessit,
De originib. Etruriae oppositam Bolsenam, oppidum ad mediorem lacu
inscript: ant: Quod antiquae urbis Volsiniensium (quae ex Hetruriae
finis loci dat. XII primis urbs fuit) municipatum; cuius victoris strip
tores sepulcra meminerunt: colunt corpus Sancti martyris
D. Christinae virginis, cuius etiam vestigia pedum lapis
consecrare dicitur, in quem cum Christiana religione ma
priptaretur salva discessit. Antiquissima ibi reper
Lib. i c. 22 runtur marmora, et inscriptiones insignes, de Volsi
niensibus Florus: Postremi Italicorum manserunt in fide
Volsini opulentissimi Etruscorum: Strabo inter mediter
Libro v ranea Etruscos ponit. Plinius tanta fertilitate agro
rum esse perhibet, ut olea ibi post primum statim quo
in int lib. 4 amat. sita annum fertilis sit; Tacitus Aelium Seianum ibi
originem suam duxisse testatur. Et conspiratione fuit
oppugnata Silanorum, et Dione Murena Rom. liberata narrat
Livius, vid: Beranum in Vertum: fol. 40.
De miraculo Eucharistiae quod in templo D. Christinae contigit, quod Bonph. ad plat. in Urban IV.
Addam

Addam Scaligeri eorundem loco Carmen doctissimum.

Hetrusci imperij priscum caput, aurea sedes
Magna vna atq. eadem perdita mole ruit,
Fecit opes virtus: opulentam euexit ad astra
At opibus tumidas luxus ad ima ruit.
Obsunt alta quies, seruoq obrepit metti,
Enervant rigidas otia lenta manus.
Quos amat his iusto condit Deus acta labore,
Sic mala dura iuuant, sic bona blanda nocent.

Principium oppidum arrideret, in ripa Larus fugiente iam die obambulanti, mirum quanta ranarum multitudo magnitudinis ingentis ad larum propiarit adeo vt insolito spectaculo fere terreat. In lor Larii duae sunt insulae, in ignarum vna Amalasuntha filia Theodoriti Gothorum regis famina doctissima a Theodato regis viro relegata et occisa est. Blond decad. lib 3.

Tempore Caroli Octaui Italiam oppugnantis Galli Pharisrob et Laurentanos expugnauerat, ob infatum romanum vt dicit Ferronius hist. lib. 1. Frontinus vocat Pharisam Iunoniam Rom. Coloniam et ex Catone meminit Plinij lib. 3. c. 5. Vide et Volaterranum lib. x.

V id. per Fanum D. Laurentij in rollis iuxta vulsiniensium larum oppidulum, ad Aquam pendentem oppidum veni, quod Volaterranus Aquilam a Ptolomeo designatam esse putarat. Obi prandio sumpto, per planum arenosum inter asperita durissima multa iam nocte iuxta patriam annum, inuenii villa loca et cauponum lustra tabernas, vbi quid commode pernoctarem, vorabant Casade de la Palia. Plinij Pitillam putat Volaterranus.

IV M.

XII M.

Aquapendente oriundus Franc. Benius Iesuita vir doctus, qui varia scripsit opuscula. et Nicolaus monachus Augustinianus qui varia scripsit theologica, quae narrat Gesnerus in Bibl.

IV id. Fanum Quirini oppidulum peruenii, Annio Vmbromelio, sed Leandria Zenobio Landrini filio conditum, et a D. Quirini aede quam id possidet denominatum. Vide plat in past II.

VII M.

in Tuscia Sceadit. lib 2.

Hinc Bomonumentum oppidum ingressus sum, in quo Florentino tum dolio Henricus VII Imp. a Dominicano monacho sub specie Eucharistiae sumenda veneno notatus dicitur, quod sub versibus testatur Fabritius:

III M.

Blon lib 9 Dec. 2 in Hin. patau.

Vide Vecchi de vita Imp. Henr. 7.

Tellus crimen habet Germani morte notata
Cesaris Henrici: quem quando vincere ferro
Impia non valuit; violare est ausa veneno,
Nec scelus hoc potuit monachi nisi fraude patrari.

Iuxta lor Arbia flumen in Tomboronem se praecipitat, et ing

aquis

Libro vi. VIII M.

aquis mistetur, Almam Horat. Volut. tamen. Hinc
inoppida Luciano pernoctani, id a Zenobio Landeu
ri Senatorib Romani filio conditum, putat Volater.
et ex eo Leandri; vulgo vocatur Lusignanum castellum, situm
sub principatu Florentini Ducis.

X. M. III Ad Senam celebrem Hetruriae urbem mitrani, quae
diu pro Libertate cum Florentinis vario eventu de
certavit, sed nunc adversantibus fatis succubuit, et
mortuo iampridem tum ipsem Romae Francisco Medi
ceo Hetruriae magno duce, Ferdinandum sibi fratem
tertium ducem agnovit. Nam cum esset libero
imperij urbs, Carolus V. Imp. Philippo Austriaco
filio suo Ducatus titulo dedit, qui cum esset in
arce Medicaeorum, ipsis tradidit possidendam. de qua
sic ranit Chytraeus. in Itinere Rom. 1

Altera lux Senae celebrem nos duxit in urbem
Virtutum eximiam doctrinarumq. magistra,
Atria Musarum, ceu templi marmora spectes
pauperibusq datas mirensis sumptibus aedes.
Cui licet in Clypeo patulo lupa fulgeat ore
Insigni tamen externos dignatur honore
et iuvat officijs. eius laudare puellas.
Blandiris quibus ora rosis et lumina stellis
Certant et nitidis debetatur crimibus aurum.
Colla manusq: niuem superat vox plectra sonora.

Plinius Colonia Senensis meminit et cum eo Tacitus;
Senam quoq. Ptolomaeus Antoninusq. in itineraribus
Tuscis urbibus collocat; Polybius quod initium ad Gal
los Senones referre videtur, quod confirmat Gotifredus
in libris memoriae: idemque scribunt Polycarpus in
Chronico, Liberque Coloniarum; ex quibus antiquitas
huius urbis eiusque conditores patet, nempe Brennus
Gallus Amo vel quidam volunt ante Christi natum
CCCLXII. Blondus tamen in sua Italia nonam urbem arbitra
tur. Nos vero facile credimus olim non fuisse ta
tae magnitudinis et aliquotiens restauratam, et ali
quas urbes plurimas in Italia. Jacet in colle praeceps
rincta rupibus topiariis frequentia nobilium aedificiorum
tenus. in quibus aedes Maxima D. Virgini S. tota marmo
rea, et item amplissima Hospitalis, sunt fontes inde

quos

Branda nitratibus aquis in foro insignis, unus meminit Dantes in inferno; Per forte Branda non darei la vista
voratur Volgo Siena la vertigia vti stum vestrulus si
gillo mutatis inscriptus habet talis,

Salve turgo Senam veterem quam cernis amoenam.

Neuliberae semper a pulcritudine et libertate vocatur
episcopum et Romano pont. subiectum.

De hac republica quaedam pontanus lib. 1 historiarum. et
Munsterus in cosmographia lib. adde Sozadeum et Legandrum. et Cas. orlandum fc.
habet Gymnasium omnium disciplinarum celeberrimum, in
de multos eruditione illustres viros produxit, inter quos
Ambrosium Blantonium ordinis praedicatorum sui doctis:
vyonem philosophum et medicum, Fredericum petrucci
fc.tus, Thomam Dominum quem grex literarum dotatis dor
torem appellat, Marianos Sorinos duos, poetam philo
phum ac oratorem unum, Iurisc. alterum, Bartholomeum
prioris filium fc, Augustinum Datum eloquentia gloria
insignem, petrum Ocginum summae eloquentiae virum, qui reformata
religionem approbando Genevae suas edidit contionis Anno MDXLVII 1547. Freder
icum Senensem fc, pet. Andr. Matthaeum Medicum insignis, Fr. Sixtum Senensem Domin
Theologum profundiss. Mich. Aurificum Carmelitam. Alex: Tartaginum fc. Ang: Spanochium fc.
pontifices dedit Alexandrum III; et duos prior Trinidum
et tertium ex familia piccolhominea, ex qua fuerunt
ri illustres, foeminae piccolhominibus pij tertij nepos card.
Silvius Aeneas Silvius pater, qui in templo Franciscanorum
rum victoria uxori marmoreo in tumulo quiescit, cui
adscriptum hoc Epitaphium:

Silvius hic iaceo coniux victoria mecum,
Filius hoc clausit marmore Papa Pius.

Franciscus piccolhomineus Card. Sistat ad politianum scripta epist
ola. Alphonsus piccolhomineus Amalphitani principis meminit
fonius. Alexander Flaminius et Bart. Tegio. Antonij. ponta
nus in historia. Fuit Alphonsus Piccolhomineus com. Montis Mariani Ban
ditorum sine exulum principis sub Gregor. XIV a duce Florentino raptus et
supplicio extremo affectus: Arcangel. Piccolhom. Ferrariens. Med. Hieronim.

De Sena sic petrus Lotichius II. Silvarum lib 4: el: III.

Inclita sublimi qua surgit vertice Sena
Arbiaque Umbrona limpidus auget aquas,
Sena domus quondam Phebi, nunc turbine Martis
Iuste sub Hetrusci principis acta iugum.

Viri eruditione illustres ex hac civitate praterquam nominatos pro
dunt M. Ant. Bardus fc., Ant. de Petruccia fc., Seraphinus de Seraphi
nis fc. Silvius Sparmorgius fc. Franciscus patritius. Minus celsus. Caesar
Orlandus fc. qui de origine urbis Senae scripsit. Vide et Marullum epigrammata x
Lib. 3.

Dictum vorat sal Albelhyus in L. Gallus

Tarquinius

Lib VIII Epist
Lib. 19 et 35
Lib. 1.

vide quod Strad. in monumenta et plura de hac urbe et famil.

petrucci

Petruccorum quoq nobilis et illustris Senae familia
ex qua Pandulphus principatum urbis tenuit, cuius
tamen filius Borgesius urbe pulsus est a rimby, habu
it de eis filium, altrum Alphonsum Cardinalem a Leone X m quem
conspiraverat male habitum. Fuit et Fabius pictor
nus Senensium apud Florentinos qui. vixerunt pre
terea Raphael Cardinalis, et Fredericus Jc.
Sunt preterea familiae Sarracenorum, Venturiorum, Saluiorum, Ama
deorum, Bellagiorum, Crudeliorum.
primus Christum dorum Senensis D. Ansanus Tranquilli Ro
mani F. genuitq postea virtus pietatis relictis D.
Bernardinus Jesuitarum Columbinum autorem instituti
Jesuitorum, quos a Jesuitis qui autorem habent Ig
natium Loiolam Cantabrum differre puto. et Ca
tarina Senensis. Concilium fuit egit Nicol. II P. R
CXXX Episcoporum et fuerunt XXIV.
Senensis ab humanitate plurimum commendantur ergo
stra: unde Guazzus li Senesi mgt par fare maior fo
nore a forastieri fanno comperar fora manzi la moglie
come la più cara cosa. et id scribit persarum more.
Sed iam pergam doctissimi viri reddito Epigrammate:

Cum premere inuictis vicinas viribus urbes
Martius imperij sollicitaret amor:
Abstinui et iustam colui sub pace quietem
Summaq: uidetur maxima nolle fuit,
Quot nam oblita sui, quae regna aliena petebant?
Vt mea sim: pro me sit potuisse satis.

Anno 1558. Sena ab Hispanorum regis Florentino Duci donata
est, in cuius rei notitiam ram qui cognosciit n. Ferdinandum ex
Medicis tertium Ducem. De laudibus Senae vide Manul: III epist:
De quatro verbe volgare qi versus tantantur non adeo falsi:

Zera se lode de quatro cose,
Di torre, e di campane,
Di Bardasse, e di puttane.

poetarum poeta in operis suo Italico epistola Martis, ad plebem vocat
Senas vanas praecipitesque; cui adstipulatur Dantes cant. 29. dal. Infer.
poetarum in Dialogis mgt. Fui Senae studiorum fama ductus, ibi mri
firum hor vidi, in maximo populo, in urbe quam ipsi veterem
agnominant, vix bimum atq: alterum senem, qui antea rem
pub. administrarent, plerosque adulescentulos esse, adeo
vetus Sena vix quinquam et quod simile duras.
Sunt tn qui cum nihil ibi antiquitatis inuenire videant. ciuitatem
farunt, a Carolo Martello Eius originem adscribunt. Blondy
ero iumorem adeo fuit ciuitatemque duxit Juan XVIII.

Mortem

Noctem, qui in oppidulo Cassano, et sequenti die Flore-
tiam ingressus sum, pulcram et florentem Hetruriae
urbem, ex Fesulanorum ruinis conditam, aedibus mag-
nificis et templis superbis splendidam, quorum media
Arnus dividit. Politianus Antignanum suum fuit et
Trimvirorum Coloniam, plinius ptolomeum, paulinus
proropum, tres retinent; cui adstipulatur Volaterranus,
Carolum vero magnum conditorem dicit Bozzolus Gal-
lus apud Sonium; ego restauratorem putarem, pli-
res pugnantes opiniones vide apud Leandrum. Ta-
ritus Fluentinorum nisi corruptus meminit. Templum ex
antiquitate omnino restat, rotundum pulcherrimum Mar-
ti olim sacrum, nunc D. Joanni Baptistae dicatum; in quo
est Baptisterium ex marmore pretiosissimo constructum,
valvae et ex aere fusili opere tam raro artificio factae,
ut in reliqua Europa vix similes detur. in quo sep-
ultus Balthasar Cossa Neapolitanus pont. Rom. non-
dum quinquennio in concilio Constantiensi depositus, proxi-
mum huic est Fanum totum ex marmore constatum
cum hemisphaerio stupendi operis, D. Mariae Floridae,
vestibulum mundum dat perfectum. in quo sepulcra aliqua
doctorum illustrium: virorum, ut Marsilii Ficini philo-
sophi platonici; Docti pictoris excellentissimi cuius hic
legitur apud Angelum politianum Epitaphium:

Ille ego sum, per quem pictura extincta revixit
Cui quam recta manus tam fuit et facilis,
Natura decerat nostra quod deficit arte,
Plus licuit nulli fingere nec melius.
Mirabis turrem egregio facto aere sonantem,
Haec quoq: de modulo crevit ad astra meo.
Denique sum doctus, quid opus fuit illa referre
Hoc nomen longi carminis instar erat.

Dantis quoque Ravennae sepulti cenotaphium spectat,
iuxta hoc templum turris item tota marmorea, est item
aedes D. Mariae novellae fratrum Dominicanorum, nobilis
Basilica D. Spiritus, exactis architecturae legibus facta,
Fanum artificiosum D. Laurentii a medicis conditum,
ubi Cosmus et Laurentius sua habent sepulcra mag-
nifica, non solum nobili marmore et aere sed etiam mira-
bili opere perfecta. et Cosmi hoc inscriptum elogio:

Decreto

x m p.
v m.
ex color. quae sulle costituz. cu. cath. 2.
epist. lib. epistola 2.
lib. v. cv.
lib. xxv. hist.
In Tusca Amati et lato in origin.
vbi Iudi amat vid. Pont. de magnif.
de quo vid. sunt de prudent. lib.
vidi ab inscript. ap. N. cytraeum.

Decreto publico Patri Patriae. Et petri medici filij tumulus. oratorium etiam in hac aede splendidum ac rara bibliotheca Clementis 7, voluminibus Graecis Latinisque referta. Cosmus etiam Cenobium ferit d. Marci amplitudine et elegantia singulari, cum bibliotheca varia pretiosisque codicibus utrusque linguae plena. Et insuper templum d. Marci Armenia recuperavimus per totam Italiam, et miraculis. ut volunt clarum, ubi infinita statuae et votiva tabulae; addo et ad primum ingressum cadaverum tumulos reddit; sunt in illo statuae et similia ex quibus templum est plenissimum) ad divi hominisque dei magnitudinem, ligneae, lapideae, ferreae portabantur illic Leonis, Clementisque pontificio habitu; regumque ac principum nonnullorum suspensa similacra, eremum aliae militares statuae, aliae togatae, equestres, pedestres, armatae, etiam veris armis sic gladij pendebant cuspides pene consuti, illic galeae, laureae, arcus, tela, omne denique genus armorum: alio in loco remebant vulnerati, suspensi, tormentis debilitati, naufragi, mercenarii, aegrotantes, puerperae parentes in lectis et simulacris expressi. Vidi etiam quodam templo sepulcrum Michaelis Angeli Bonarotae, cum epitaphio, erat id totum ex marmore candidissimo ornatum, tribus statuis foeminis; picturae, architecturae, et statuariae; et quod in eodem simulacrum fecit sic cyaneum hoc opus. Detrahi nolitis quod est in oratorio Laterano Romae, cui adstruptum verum hoc elogium: MICHAEL Angelus Bonarota Tuscorum flos delibatus duarum artium pulcherrimarum humanae vitae vicariarum picturae statuariae suo penitus seculo extinctarum alter inventor faciebat. Igitur et hoc quod inde inter ratera epitaphion:

Qui sim nomen habes satis est nam cetera, cui non
Sunt nota, aut mentem non habet aut oculos.

Alio in templo vidi Baccij Gigij statuarij, et Equitis Jacobi sepulcrum cum epitaphio, et sculpturam Ablationis Christi de cruce. Sunt et templa d. Marci Capitolina, Maria maiorum, et Pancratij, et Petri consultorum, d. minimati. Et ut summatim agam xliiii parietis

vid. pontam Card. dialog. viii

ancorio in Fran. fori sculptura et ipsius Bonarota

m

in urbe numerantur, prioratus XII. Collegia virorum mu
liebrium que LXXVI. puerorum collegia IX. Fratrum
tres infinitas. porta sunt S. Petri, Romana, Santa
Rubra, S. Maria; turris 150 altitudine ulnarum C. Si
tus Urbis est in valle Arni, ab oriente ac septentri
one collibus amoenissimis et arboribus fructiferis
vestitis cingitur; occidentali latere puteum spec
tat plantiis, rateca a Leandro et Aristino latis
sime describuntur. pontificem habet Romano tantu
subiectum, quorumdam et eius quidam Archiepiscopum putant.
Stefani 9 pont Romani sepulcrum hic est sub: Mart; Eps tum ibi Gerardus
post Nicol. II PR. Fuit et Antonius Eps qui in numero Beatorum retulit Adrian.
VI. vide quoq: Sigonius in Ital. mom. lib. 1.
Ital. Mart. apud forum vidi palatium Medicorum, ubi
fons alius limpidissimus, marmoreis Neptuni eiusque
equorum simulacris Baccij manu subtilissime factis or
natus; stabat et in portici Germanorum praetorianorum
praeter insignia aliasque statuas; Hercules opus candidis
mo ex marmore, captus labmarum, tres erant statuae
ad unius hominis magnitudinem; vir nudus, qui brachio
in altum nudam feminam elevabat, ad cuius pedes al
ta terra genibus innixus eum deprecari videbatur, dire
batur unus et solidus lapis in basi ipsa historia plen
ius ex aere sculpta spectabatur; id erat Joannis Bo
lonij Duacensis summo a Medicis semper in honore
habitus fuit. hanc statuam duplici forma expressit Andr. Andreang.
Arnus fluvius limpidissimus urbem secat, pontibusque amplissimis orna
tur. Eius meminit Vesterius plurimi: Livius Armin bello punico . Dec. III. lib. 2.
II magis solito inundasse scribit: quem et post hos tempus saepius et A°
1284. et tum ante XII annos:
De hoc tamen pontanus Urania lib. V. In mare solvitur Arnus
Clarus aquum, felixque opezum, atque magnis honorum,
Aurea quem gemino ungit Florentia fonte.
Idem in Dialogis: Veni post Florentiam in qua quod mirari forme
nimium studerent, quosdam ab eis aliquanto laetioribus animadveni
vna mihi similitudo eius mirum in modum, nisi disciplina placuit
quod singulis in domibus singulas statuas videbam appensas, hos
autem qui magistratus gerebant duplici etiam statua ubi, alte
ra ut mutatis altera Italiae res expediret.
Ad portam palatij maioris sunt statuae duae marmoreae, Herculis bra
Bandinelli manu sculpta, Davidis altera Michaelis Angeli divina ar
te perfecta: hoc palatium plene describitur per Jul. Caes. de Solis
in libro vulgari idiomate composito, qui de mutationibus illustri
oribus totius orbis: qui et ibi laudat aedes hortosque
pictorum, quos dicit tum hortis pontificis Belvederis qui
Romae visitare de palma posse.

Frigenia

Ingenia Florentinorum arcta et subtilia, unde tot dissentiones, sortes, omnes n. scientiae, ipsi primum ad libertatem conservandam, deinde ad imperium civitatum consequendum, quae è laboraverunt, varioque eventu consecuti sunt; mutuis tamen odiis ne prius essent in Italia perdiderunt; nil vetus extinxit hostis tam nocuit quam dimersae partes, Gibellinorum et Guelphorum, Alborum et Nigrorum. et latissime describere Leonardus Aretinus, D. Antoninus Archiep. Florentinus, Nicolaus Machiavellus, Poggius, Vide et Laurentium Scradium libri monum. Ital.

de Guelfis et Gibel. fact. Nicola Cinquanni filio 2. q. scriptores de ea scribentes enumerat.

Naturam Florentinorum turbidam describit in Historiis fo nius; et Dantes pluribus in locis, sed maxime. Nobilis et mirabilem describunt, Lipsius quaedam et de eorum regnis pontanus; Tarma Dus aliquotiens mutata et Antoninus diligenter annotavit, qui capita eorum institutionis et ranseam, refert. etiam de XXXVII virorum officio, primos artium quando relati, et de vexillifer iustitiae quae eorum potestas, de XII potestatibus de XX societatibus, quando magistratus per sortes electus cum antea per suffragia, de XVIII viris colligendae pecuniae, de VIII viris bellis provocandis redditis anno a C.N. 1371. et Viris publicis octoviratus. de monitoria lege et eius abrogatione.

libro 25 in Infer. 6. et 8

in polit. 3 hist. libr. prim

Tom. 3. tit. 19. c. 6.

1 tit. 20. c. 1. 2 cap. 4 3 cap. 7. 4 cap. 8 5 cap. 9.

Tit. 21. cap. 6 et 3 a cap. 1.

Tit. 22 cap. 1. b. politian. in epig. cap. 2. §. 2.

Anno Christiano CIO CCLII Florentini post victoriam Montepatronensem de Senensibus habitam, primam auream monetam rudendam curarunt: cum antea tantum argentea fuerint vel. Erat autem nummus auribus quem florenum vocant, quorum octo erant pondere unus unc.

Antoninus Tom. 3. tit. 19. c. 6.

De Florentinis vulgaris certus sir versiculus, verior quam bellum: Con cortesia e fede poca, va a Fiorenza vender loca.

Florentinos ab imperio exemptos et sui iuris scribit Panormitanus, quod libertatem emerint a Rudolpho Imp. VI millibus Duratorum.

cons. 92 vol. 1. col. 5.

De Florentinis sic scribit Dantes Alig. al Inferno cant. XVI et VI. XV. XXVI.

La gente nova, e subiti guadagni
Orgoglio, et dismisura han generata
Fiorenza in te sì, che tu già ten piagni.

Vide eundem cant. XV. del Inferno. Vide etiam Andr. Lymoric. in Itin. A Rudolpho Imperatore libertatem olim redemerunt Florentini 6000 Duratis

La bellezza mgt Iul. Caesar di Solis consiste in questo; nec essendo posto in piano vicino al mezo passa l'Arno sopra il quale sono quattro bellissimi ponti, le strade son dritte e larghe, e salirate tutte di pietre il polite al possibile ecc.

turris duritur habere ad summum DXXV gradus. Sed quis ascendit? Spatio i'anno 1470.

sed rum

Sed cum inter omnes Italiæ populos Tuscri ingeniosiores habentur, reliquos longe Florentini superant, unde immortalem illustrium & eruditorum virorum dedit cohortem; et imprimis Medicea gens ab exiguis initijs paruo tempore multum inclaruit. primus e vulgari fore extulit caput quidam carbonarij filius mediocris, a quo nomen et insignia gentis; et nomen Siluestri primus inuenit seditione populari qua plebs cum contra patricios diu dissidebat, deinde obscuris mercatura & præcipue adiuti opibus Baltasaris Cossæ, maximas diuitias breui tempore conseguerunt: quibus liberalitate ipsi Laurentius et Cosmus, temporibus Alphonsi Regis Arragonum primi auditam gentem illustrem reddidere; et principibus quoque Italiæ vel arrogantem vel metuendam prout pertinuit fauor aut odium ferebat: in sua quoque republica principes primato habitu fuere. Ex qua tres pontifices Leo X. Clemens VII. Pius IV prodiere. Primus bello magnus Hetruriæ dux ab Imo Carolo Austriaco relatus Alexander is a suo gentili proditorie occisus, cui successit Cosmus. Iuxta Equiti Franciscus, Ferdinandus II. Cosmus duxerat uxorem Eleonorem petri Toletani Neapolit. viceregis filiam, sexti meminit Manutius: petri, Ludouici, Iosephi, et Iacobi, Ferrinus: Angeli et Baptistæ Iouius: Bernardi, Farius: Cinuccia Magdalena Laura et Catharina de tra sexum se gessere. Boratij temporibus mellius res se habuit Medicæos credibile est, cum ipse in famam illustrioribus horum mihi meminerit. Petri et Laurentij meminit Politianus; Laurentius hic nullis sumptibus pepercit et liberos ab interitu conseruaret, doctos semper fouit ipse doctus, de eius obitu id; in 4 Epistolarum in prim. fuit di Cosmus auus & petrus filius ignorum iam mihi; petri filius fuit Laurentius iunior. Iohannis etiam ducis fortissimi duris res gestæ typis omnis extrusæ circumferuntur. Iulianus conspiratione Pactiana in templo occisus; Octaniani et Hippoliti Cardinalis & Belli Turci a Clemente legati meminit Iouius; et Iacobi Medicei sub Clemente et iterum reducti, idem narrat: Cosmi magni filius etiam fuit Carolus et testatur Leander. In Agro Mediolanensi sunt quoque Medici Musij Domini, ex quibus Io. Iacobus Franciscæ Sfortiæ duci bellum intulit A° reparatæ D. XXXI; ex eis quoque pnb IV PP. originem duxit, sed et cum Florentinis sanguine attingant ignoro, vide monasterium in Florent. Iohannes Card. et Don Gorgio. mort. 1562 filij Cosmi 2. duris Flor.

Anerardus et Ioan. Patritij

De hac gente plura Sleidanus hist. lib. 9. et Onuphri in Leon. X et Pio 4.

Vecius meditus 1590

Stefanus Forenensis de famil. medicea libum edidit.

De Malatesta et Guidon. Medicis vid. Ep. Bem. lib 8. Ep. 30 x De Genesio lib. 9 ep. 16. de Raphaele lib. X. ep. 30.

cum vxore fu. Austriaca par oxor fuit Francisci duris at Alexandri fil. it Margaritæ ita pe me Eum duris.

a Epist. 3.

b lib. 38. c. 42.

> Libro 9.

Iamis q Regulty. 1492. 1341. vid Sleidanum.

Dantes mem. letu de medicina. c. 28 p.

m Epistol.

Cosmus fuit a pio VI PP. declaratus magnus Etruriæ dux.

Anton. Bianch. casu Fiect. vid. ep. Bemb. lib 8. ep. 13.

Libb. 25 & 30

Libb. 25 & 29

vide de his omn in pio IV.

Fuit Gal. capellam Mediol. in Medio

Hercules duris mil. in Antiano cum de Tiro

Sunt

Sunt preterea illustres et antiquae familiae: Adimarorum, Pucciorum, Canalcantorum, Soderinorum, Aldobrandinorum, Salviatorum, Strozzeorum, Latinorum, Rizzorum, Ubertorum, Rustiruticorum, Latinorum. Gaddorum, Bondelmartorum, Armidorum, Marghiavellorum, parvulique Guicardinorum, Alamannorum, Albertorum, Altonitorum, Bertorum, Frescobaldorum, Gambacurtiorum, Caponorum, Martellorum, Carnesecchorum.

Ingenio vero illustres et eruditione infinitos orbi dedit: inter quos pietate quoque insignes Joannes Gualbertus, Sodalitatis vallis Umbrosae Vendittorum, Bernardus Umbertus eiusdem ordinis magister et cardinalis; Antoninus Archiepiscopus; Joannes Dominicus, Cardinalis; Albertus Albertus, Alemannus Admarius, Franciscus Soderinus, Laurentius pucius episcopus praenestinus; Nicolaus parvulphinus; Aloysius Rubrius, Robertus purius, Nicolaus Ardinghellus; Joannes Salviatus, Nicolaus Rodulphus, Nicolaus Gaddus, omnes cardinales: Angelus Acciaiolus Antistites Florentinus, Simonis Saltarellus episcopus Orvietanus, Aldobrandinus Canalcantes Antistites pisanus, Aloysius Marsilius; Marsilius Ficinus summus philosophus; Bartholomeus Laparius; Leonardus Statius Theologus; Robertus Bardus, Simus Garbus, Theodorus Tarcsanus, Janetus Manetus, Leonis Albertus, Paulus Mathematicus, Dantes Aligerius, Franciscus Petrarcha, Guidones Cavalcantes; Coluccius Salutatus, Leonardus Datus, Donatus Acciaiolus, Matheus Palmerius, Lapus Castiglionius, Nicolaus Niccolus, Pallantes Strozza, Andreas Floccus, Christophorus Landinus, Farinus Vbertus, Joannes Carolus, Alemannus Rinuccius, Petrus Crinitus, Bartholomeus Scalas, Zenobius Acciaiolus, Bernardus Rucellarius, Lippus Raimutus, Benivienus, Nicolaus Marghiavellus, historicos, Albertus Vespucius Cosmographus, Accursius Aurelianensis famosissimus, Franciscus Lindfilius et Laurentius Rudolphus Fratres pictores praeterea statuariosque insignes totum, Masius, Jacobus Camburinus, Stephanus Sirmian, Thaddeus Gaddus, Joannes Monarchus Dominicanus, Philippus Bartholomeus item Dominicanus, Laurentius Vanrius, Dominicus Girlandus, Alexandrus Boticellus, Philippus Brandulamus, Michaelis Angelus, qui postremus statuarius insignis quemadmodum, Masius Philippus Carmelitanus, Arcos, Paulus Vrellus, praesules praestantes, Donatus in optimis arte

Vide Dante Cant. 17. 2 Purgat. et parad. c. 16.

Palectorum de gl. od. Bem. cp. 31. l. 8.

Vocellius Virgilius Lepro Joannis et Jacobi Filius

Cisti de Cimabove vede il Dante Canto xi. Purg.

ors excellentes statuaria excellunt Donatellus, Antonius Rosellus, Laurentius Cion, Desiderius Lucas Rubeus, Andreas Verrucchius, Antonius de Matheis pullarij, Andreas Sansovinus, Antonius Pontosecuus quod omnes Leandr. in Tuscia enarrauit.

Vrbs etiam genuit Florentia bellica virtute claros: Bonagusium Bonagusium qui in expugnatione Damiatij primus cum sua manu in urbem irruperit, Philippum Siculum, Imperat. Sigismundi ducis, Joannem Dueque petros Strozzas, Petrum Caponium et Franciscum Ferrutium.

At ego satis, etiam et florido claudam Florentiam urbem versu:

Parua Fluentisonis aggesta Fluentia ripis — Scaliger
Mollia de putido nomina flore capit.
Fæsula regnabat: verum meliora sequutus
Martius antiquas detulit annis opes.
Iuno — Diuitias fleta: Mercurius discrimina linguæ,
Mercurius varias ire, redire vias.
Ambitiosa ferox, bellacia, flammea, liquor
Pectora: magnificam docta Minerua manum:
Iupiter ostendit cælestes mentibus aulas,
Sirenum tribuit dulcis Apollo sonum.
Vera vetus Romæ soboles, aliena requiris:
Mutua qua propriis vertis ad arma manus.

Numerantur etiam inter ædes illustriores præter eam dictam palatium Strozziorum ex marmore illustre; palatium del Bargello vulgo dictum maximum. Est quoq: nominatissimus ratione lo Stinche; duoque stabula principes in quibus singulis vltra 150 equi aluntur continuo.

Ao 1304. vltra mille septingenti ædes Florentiæ ignis consumptæ sunt: natus Christus anno 1519.

De Florentia vulgarib et qui fertur versiculus.

Florida Florenti floret Florentia flore.

Concilium in qua vrbe contra Simoniacos olim sub Leone IX pont. Romano celebratum legi, et sub Nicolao V. in quo facta est Anno Graecorum.

Sebastiani medicis Florentini libros theologicos Florentiæ excusos legi in catalogo Librorum nundinis Francofurt. exhibitorum ann. 1575. 1580. 1592. in fol. minoribus: nescio an ib ex familia principum. Fuit ibsanctus eques S. Stephani et protonotarius Apostolicus. Fuit prædicator celebris fc Florentiæ. Fol. Bap: Asinius.

In mscript: antiquis est illud ap Smet fol. 89. Grantanij Scaptrae Mazzi militis Florentia. Similit est aliud Mayolitanum fol. 93. Sunt et ap. eund. 2. Guiglon. Et aliud apud Petr. Victorium marmor, quod mism. FLORENTIAE. Vat. 32. c. 92. et 32. c. 11.

XIV KAL.

M.

XIV kal. April. portas Florentiae egressus versus Bononiam, rolle vicis Fesulanum vestigiis, de quibus politianus Leander: dum Florentini cum pisanis bellig[erarunt], domi noctu obscuro tempore subtraxerunt, translatis Florentia colonis, et insignibus commixtis. praeterquam hic extat aedificium abbatia canonicorum regularium, quam in veteribus ruinis erexit Cosmus magnus Medices. de qua canit Fabritius:

Urbs a caelifero quae condita fertur Athlante.
Haec animum expressit linguas et fulguris ignes
Nunc eius curvo sulcatur collis aratro
Divitibus plumbi qui venis intus abundat,
Atque breui spatio quae sunt effossa reponit

Cui in l. catil. n. orat. Hi sunt hodie ex his colonis quas Fesulis Sylla constituit, quas ego diuinitus ciuium optimorum et fortissimorum virorum sentio. etc. Dux Florentinus in suo thesauro non sibi aliud habet aliud capit pomi magnitudine ex erano sint Turcica.

XVIII M. Circa vespera cum viros aliquot ignobiles praetergressus sum praeter oppidum Florentinorum egressus ibique noctu legi. id a starpis id est calcis nomen habere videtur, cum multi illic calcarii habitent: a Florentinis conditum

Deca lib. 9. A° christi CIↃ CCC VII scribit Blondus, cum prius ibi essent tabernae. hoc terremotu prostratum fere Cosmi tempore, antequam Barbarussa Massiliam appulisset, auctor est Jovius; huius meminit Fabritius his versibus.

Hinc statua mirata est fabris urbs plena molestis
Passa malum et motu quassata prioribus annis
Terrae terribili. A° 1542

Ex hoc oriundus fuerunt sc. Angeli doctissimi Iurisc. filius. extant ex eximis Actiani castelli, Vbaldinus gentis a Florentinis Dempsito. pub. Clem. V. et PR.

VII. M. XIII Kal. April. Oriebatur primum Florentiola nomen oppidum, elegans et lautum a Florentinis conditum, quibus quaerit, bulgo Fiorenzola. hic Florentinorum limites; erat in quibus dictum ne vagantes aut mendices intromittentur, quod in scabie morbos adferunt, quibus plerique ob incommoda patientur et ribos insalubres quibus versentur, laborant. de hoc Fabritius sic canit:

Huic dedit exiguum mater Florentia nomen
Verae si memorant olim Fidentia dicta est
Hic aptum hospitium qui quaerit fallitur. etc.

Ad monte sumanti qui est in via Bononiam versus fuit mentionem Laur. Schradenus in mon. Ital. lib. 1.
Werkhonius narrabat se vidisse in musaeo clauem ferream ex parte in auream arte chymica ut dicebat commutatam.

hyoc lib. 43. et in vita Donati Kelnerus.

Hinc mon

hinc montem vidi fumantem, unde meminit Fabritius, et
in summate collis est pagus Etrogo; in medio Petrama VIII M.
La Castellum origine nobilis familiae Petramalarum,
Arctinque militum, ubi descensus difficilior, ad radicem
vero est vicus vulgo Scarga del Asino dictus, dein III M.
in pago Anronella pernoctam. III M.
Florentiae spectantur memorabilia, Zebeteri felis, Tygris, unicornu Rhinocerotis: Alexandri magni caput pulcherrimum, Julij Caesaris caput, colossi duo ex marmore, Aper, Apollo Bonarotae, Jovis et Alexandri Medicis imagines.

XII. In descensu alpium Apeninorum quae mediam arcuto dorso dividunt Italiam, occurrebant viri clarissimi, arbitrio Faenum Raphaelis; hinc Bononiam versus sum, et XII M.
Civitas est ampla, situ amoena, antiqua, potens, sub pontificia ditione, quam cum plenissime descriptam dederit Leander, extremis tantum lineis designam. Est ad radicem Apennini amplis aedificiis ambitu, in planitie fertilissima, unde et vulgo la grassa dicta, olim Felsina, deinde Bononia a Bojis Gallis conditoribus; in hanc colonia Latina a Romanis deducta fuit M. Fulvio Nobiliore et Cn. Manlio Vulsone Cons. unde et Mela Romanorum coloniam vocat; meminerunt hujus praeterea Strabo, Plinius, Ptolomaeus, Catullus. Tacitus quoque dicit Bononiensibus cum civitas vetus subsecta exhausta subventum centies HS. largitione, oranti Neroni sub Imperatore Claudio: Fabius etiam Valens sub Vitellio hic spectaculum gladiatorum edidit, post victoriam Bebriacam. Post bellum viriatinum in agro Bononiensi fructus in Januario maturos collectos, rem frumentariam, rem prodigij mirae refert Eutropius; prope hanc urbem in insula Reni Triumvirorum civile bellum inita in Romanam libertatem conspiratio, in quod quoque agro sepultus Censorinus Consul et XXX Tyrannis, ut testis Pollio. Nunc Academiam habet celeberrimam et frequentissimam, cuius sola non ita pridem quadrato lapide et variis insignorum picturis ornatior facta: habet ar habuit doctores lectoresque magno claros quamplurimos, inter quos Medicum nunc a patavio arcessitum Hieronimum Mercurialem; produxit in lucem luminis aeterna memoria dignos quorum catalog. fol. verso habetur.
Cum in foro obambularem, et campanula pulsaret hora vera sextam, protinus omnes in genua procumbebant, qui mos a Calixto III p. Rom. defluxit, ut autor est Antonin. ep. Florent. A° 1456.

Vellerus. l. Lib. 2.
Mela Lib. V.
Amal. II.
Suet. in Nerone cap. VII
Tacit. XVIII
Libro IV
Sel. lib. 8. parmig. Bononia Reni
part. 3. tit. 22. c. 14.

Jacobus

Jacobus Spugol. commint. in Gnat: Ligurinum nomen sibi vel a bonitate coeli vel agri, vel Bono Galvaneus durc
Lib. 3. rebus antiquis dedicavit; quamvis me mihi Simxoniy id retulit.
Displicuit mihi sic summopere studentium insolentia, quibus doctoribus penè risui, tantum abest ut debito honore prosequantur, et pudet ac premitur pe
tulantia istorum, qui a vulgo moribus honestis non licentia solum diuersi esse debebant; hinc apud
vid. Ang. lib. conf. 5 mp. 8. honestos quosque tuos suspectissimi habentur, et hos
pitem nisi stromen aut prostratae pudicitiae mili
tem vix inueniant; et sic ignis igni et corruptio
corruptioni additur. Vidimus praterea templum
S. petronij marmoreum, sed nondum absolutum, foro
vicinum, ubi et palatium in quo Legatus pontificius
Bononiae praefectus habitat, seruatur; praesidio Helve
tico; ante portam et inscriptio litteis deauratis; vt Ca
Hic coronatus Carolus V Imp. rolus V Imp. Coronam suscepturus, et fenestra in fanum
petronium, ponte subluvio, tum Clemente VII. Pont. Rom.
ad immensam populi concurrentis multitudinem, euta
hist. xxvii. dam profectus sit quod plenius a Donio describitur.
Hinc vidi Coenobium Dominicanorum amplissimum, in
quo marmoreo in tumulo ipse pater Dominicus se
pultus redditur: Iurisconsultorum vero plurima se
pulcra ibidem spectantur, vt Dni Mugellani Iurisconsulti,
Cyni Jc. Johannis Andreae Jc. Bartholomei Saliceti Jc. Petri de Anciarano
Jc. Alexandri de Tartagnis Jc. Joann. Tabienis cuiusdam ordinis monachus
qui summam de casibus conscientiae conscripsit et hic sepultus
vid. in chyte. fuit A° xpiano cio io xxi. Entius quoque Friderici Imp. filius
tunis Sardiniae Legatus apud Justinianum in Frid II. hic se
pulcrum optinuit.
Hic in coenobio est bibliotheca nobilis, in qua extra libri in rotio multi
tudine sua ipsius manu (vt Angel. Rocca lib. de bibl. vat. author) conscripti, quod ego non credo. Altera est bibliotheca cartellina in
Laudensi vinitate apud Can. Regulares S. Salvatoris, a peregrino
Fabretto cive Bononiensi primo instituta, de qua idem in appendice
plura. fol. 396.
Bononiensis fuit Jc. Gabriel Paleotus. nostro ay id q. cerspes inde et card.
ite Guido a Baiso archidiaron. Bon. Jo: Bolognettus Jc. Laurentius de
pini Jc. Constantius varolus Med: Georg. Silvester Med: Jo: Bapt: Bononiensis Med:
Jo: Guidettus Mysic. Jul. Caesar Arantius Med: Alphonsus Ferrius Med hic est Neapolitanus, Jo. Franc. Rota
Med: Jo: Garzonius. Alexander Lomelinus. Lud: Burraferria. Jo: Bap. pele
grinus. M. Ant. Morsiglenus. Sebast: Serlius. Jo: Thomas Lambertinus Musicus.

est et.

est et D. Francisci nobili artificio constructa in quo sepulcrum Alexandri V P.R. Jtem Accursij Jurisconsulti archiglatoris Quisque filij Francisci Stuam fc.bi; Sunt pterea passim sepulcra q.ap: N. Cytr. Gratiani Clusini fc. Jo: platei, Jo: Crotti fc. M. Antonij Flam. Hier. Prudelli fc. Mart Sulimani fc. Alex Achillini pof August. Zanetti fc. Jo: Gozadini fc.

Inscriptiones humi loci antiquas dat Smetius II.

Ostenduntur vetusta Longobardorum aedificia turres quadratae, et excisae in summam altitudinem obeliscorum quasi forma, nisi quod densius in acutum non desinant, hucque intra quam celsissima quae Asinellorum vulgo voratur, et Virina Gorsenda nestrio an a familia Gazendorum, et qua Jo Andreas orator praestantissimus prodit) sit picta, inclinata nonnihil arcuene an rasi dubium, quamdiu vulgus mendicum suo more fortibulas spargere non desinat, et Gallinos artifices adhuc miris commorum miraculis.

Familiae illustriores Bentivolorum, qui aliquandiu urbis tre mitre imperium; Pepulorum, Canedulorum, Marescottorum Malvetiorum. De factione Canedulorum, et Bentivolorum quae dam narrat Sebastianus Munsterus in suâ Cosmographiâ Marsiliorum, Armorum, vide de Bentivol ep. 28. lib 2. epist. Bembi. Fantuzzi ep. 43. mem. et Blanchini lib. v. ep. 12.

Veri fundatores illustres ex Gai prodierunt philippus Beroaldus. Alfredus J.C. Bononiensium Gymnasii professoris Consulti posteritas et Albertus filius Dominicus nepos N. pron. N. ab nepos Dominicus Atnepos Laurentius trinepos. Jemerius J.C. Azo J.C. Joannes Caldarinus J.C. Antonius de Butrio J.C. Achilles Bocchius.
Jo. de Anania, Antonius Panormita ex Bitrabella illustri familia genitus; Bartolomeus Cortesius, Alexander Arcellinus. Laurentius pont. Rom. Florianus a S petro J.C. Guido Bononiensis J.C. Guilielmus Bonon. J. Ludovicus Bologninus J.C. Pet. Andreas Gambarus J.C. Vid. Mar Solm. lib. v. de legib.
Gratianus Monachus compilator decretal. Alexander Stiatico J.C. Ferrans Garganeus J.C.
Fluminis Bononiensium Rhenus sunt et quidam Athenaeum minus mem: Gymnasium: Excipit exiguo secessu Bononia Rhenus. oritur in Apennino Tiscio Speculo, et coadunatque mixta Bononiam calamum, quo nullus sagittis aptior, ut scribit Plinius.

Vina sit nobilia admodum Trebiana vulgo dicta, de quib. Scr. Petrus Lotichius II. Poeta Germanorum orellius. lib 3. el. 8.

Vina puer gelidis Trebiana refrigerat undis
Felsineus nobis illa ministrat ager.

De Epitome privilegij a Theodos. Imp. Bononiensi reperti marmor ex templo petronianio, de quam locus alibi fusius mirabilibus Nat. Cytraeus. et secundum monumenta Italiae lib. 1.

De hac

de hac sic Fabritius

Vsque nobilium domus et templa Deorum,
Nec tam tecta animos capiunt quam moribus atq:
Iustitia et rectis fundatae legibus urbes,
Inter quas meritam tenet alta Bononia palmam,
Sceptra Theodosius sua cui submisit, et esse
Virtutis iussit doctrinarumq: magistram.
Hic est Germanos inter mos optimus illos
Quis Heliconiades amor et solatia Phaebus
Vt sua dent uni qui praesit nomina, seque
Auxilia obstringant ad mutua opemque ferendam.
Inde vigent mores: boni et concordia felix
Crescit honor patriae, laus genti et fama paratur.

Arct. Epist. 1. li.
Bologna ancilla de i preti, non e citta che qui hauesse in practica la natura prelatesca. Ardisco dire, che se il legno d'India cognoscesse li auori del mal francioso, come ella entende il procedere de i Reuerendissimi, gonion potria accociarla al putanesco senza auoturi a. Grebbe.

pignis huius moris meminit, refertque Carolum Clunia principem a Natione Germanica patronum Academiae creatum, ab eoque petitum, vt a pontifice Romano vetera priuilegia ob inuidiam quorundam studiosorum exercen, ab impenso quodam Urbis praefecto suppressa et abrogata, desiderio impetraret. Bononiam quoque matrem (vt ipse minimate) studiorum sic celebrat Chytraeus:

Aemilia princeps populosa Bononia terra
Inclyta rectorum studiorum mater et altrix
Quaque Felsinei sunt proxima flumina Rheni:
Hic si nobilium sedes, praecinctaq: latis
Atria porticibus, secessa palatia Musis
Structa recens, laudare velim: si tollere summos
Doctrina et virtute viros: Sigonius inter
Quos nitet, ingenio: senex Cardanus acuto. ꝛc.

et hoc valde placuit Bononiae, quod aedes perpetuis porticibus cinctae, ambulantes per urbem ab aestu et pluuia defendant.

Episcopi huius urbis fuere; Thomas Cardinalis, qui deinde pontifex effectus Romanus Nicol. V. nomen assumpsit, Io. de Casa infamia venere infamis; petrinus tempore Theodosij Imp. Iohannes qui in de Ravennas archiep et pont Rom: Clus nois X et Ottobrinus tradit, et hoc tempore Cardinalis Palotta est archiep.

Ferrus lib IX

Gabriel.

Vlisses Aldrouandus Bon. professor Botanicus, cum hic apud se confectum at nondum bene dispositum Botanicum obstetricum, quod se editurum nisi ex tantum perlitteratur. Apud Iul. de veris Antiquar. Bonon: plr alia inscripta, sunt globi bini plumbei oblongi utrinq: acuminati cum hac inscript: FERT qdo funditous iaciebat solebat; reperiuntur et cum litt. FERI. C. & FERI. P. h. Caesare et pompeium

De auibus iam edidit 1600.

X Kal.

x kal. Cum sæpe mihi incidisset cum Italo quodam de Belgis quos Flamengos vocabat; multa de eorum hæresibus retulit; quibus adiunxit damnum et maximum gentem tam rabidam et inhumanam, Christum verum non agnoscere: sic nempe persuasum pontifices tantum piaculis Christianum alligari, et eorum admiculis ad veram cognitionem perduci posse. Ita ad hæc propiandum institutum Italiæ addam rarum.

Post duras rerum clades, fatiq: superba
1. Imperia, et Martis quæ fera iussa tuli
Hic primum meq: atque alios cognoscere cœpi,
Deposuiq: animi barbara sceptra mali:
Et didici quam non fueram, quam deinde futurus
Quem bona abortivum sic tuerere parens.
Quæ causas quæ cunctarum primordia rerum
Quæ divinum operis prima elementa doces.
Cœlestesq: plagas et sancta commoda vitæ,
Et si qua è numeris nata figura latet.
Cum reliquas superes divinis legibus urbes
Non fulci omnigeno germine cedit bonos.
Arma viris comata: animus conterminus astris
Atq: ardens vitæ stat melioris amor.
Si cuiles dederas, si magna Hetruria leges:
Accipe, quæ possis discere: reddo lubens.

A Lotario Imp: urbs Ger olim anno Christiano 840 rapta mutatque fuit; sed urbis a suis ruinis restaurata et auctior ad hanc potentiam pervenit, ut anno 1271 tandem bellum Venetis gesserit, cum illi liberam urbis munitionem in mare Hadriatico impedire conarentur, quod tandem bellum sedatum, liberaque navigatio concessa fuit; inde civilibus dissordijs eo pervenit quod Bentivolorum dominio primum, et tandem pontificio subjiciatur.
Mori qui nunc sunt facti non ita multo anno Christi 1565.
Dice il Sole: et li citadini sono affabile e civile, perche no dice il Borrato mio verso et a dire:

O singolar dolcezza del sangue Bolognese.

e meglio di tanta grandezza commo [illegible] bis et me piena de rafe.

hic non ita multo collegium civium commoditati erexit Sixtus V. pont. Rom: et redditibus opulentis ditavit. Fabio Bonom. Iudicium pertrahit. Thurab de Castello M. Silvester de pretio. Ulpian de Zanis Jc. VII KAL.

VII Kal April. Innuebam, qui popularem meum Joannem Axelium medicum, in urbe Romana doctissimum, apud quem cum pernocturem, monstrauit mihi stedulam mederi, qua ob valetudinem carnibus vesti tempore a pontificibus Romanis prohibito concedebatur, quo et ego cum periculosio desim. Nam pardmarelli in carnisprimio aperta manet, admittiturque medicorum autographo approbati. Cup tandem valedicto arcotisque in patriam literis pergebam, et circa diei medium ad Francolinum vicum peruenni, olim propugnaculum ad limitum tutelam a Marchionibus Atestinis conditum, et volaterranus autor p. mur. nullo opere munitum, quambis antiquum amplumque ibi adhuc extet. Edificium Joanni Mariae Salano nobili ab Alphonso Atestino olim concessa, qui padum Italiae maximum totius Italiae fluuium, de origine fluuiorum, quidam Eridanum nominarunt, et ad quem rapsi phaetontis (de quo Ouidius in metamorphosi) poetae tetigerunt. Strabo tamen nusquam terrarum Eridanum existere scribit, cum vetimus pado diratur. In quem insula Ferraria nobilis urbs et ampla, suis parentibus duribus, et familia Atestina; qui tamen superiorem principem agnoscunt pontificem Romanum, principatum urbis tenuere. Albertatius Azonis 2 filius, Azo II. Ugonis F. Aldobrandinus; Antonio regulus A° a C N. CCCXX. ab innocentio III P.R. creatus, Azo III. vicarius Ferrariae nomine pontificio. Opizo Rematdi F. Azo IV. opizon F. opizo Aldobrandinus opizon. Fil. Nicolaus opizon F. Albertus opiz. F. Nicolaus notgus Alberti F. vir prudens et magnanimus q. regnum sua ditionis ferit. Uxores habuit tres, primam Patauini regulii filiam, secundam ex gente Malatestarum, ex quibus liberos non suscepit, ex tertia vero de Quarthombus Salassis procreauit Herculem et Sigismundum; notgus etiam habuit Leonellum, Meliadinum, Borsum, et Albertum. Statua ei equestris ex aere posita, quae stammum pro porta curiae spectat. Leonellus Nicol. notgus F. Borsus Nicol. notgus F. et is venustus liberalis animosus ac virtutibus maximis ornatus; Hercules Nicol. F. qui filios reliquit ex Leonora Ferdinandi

Lib. 4 c. v.

vid. Strab. lib. 13. c. 21.

e Lombardorum sanguine

Vid: Sigon. de regno Italiae Lib: 7

primus dux

di Neapolitani regis filia. Alphonsum, Ferdinandum, Hippolytum Card. et Sigismundum. Beatricem Ludovico Sforzia Mediol. et Isabellam Francisco Gonzaga Mantuæ duci nuptas; Julium præterea nothum. Alphonsus patri successit, qui ex uxore secunda Lucretia Borgia de qua pontifex hoc legitur carmen;

Hoc iacet in tumulo Lucretia nomine, sed re
Thais Alexandri filia sponsa nurus;

Liberos sustulit maxes Herculem II. Hyppolytum, Franciscum et Alexandrum; qua mortua duxit Lauram Ferrariensem obscuro quidem ortu sed acerrimi ingenii summaq: prudentia fœminam, ex qua duos Alphonsos tulit. Patri in principatu successit Hercules II. qui ex uxore Renata Ludovici XII. Galliarum regis filia, filios sustulit Alphonsum et Aloysium. De Estensium origine et urbis multa Leander. Ryccius a Smaragdo Exarcho Mauritij Imp. temporibus muro cinctam, ex Blondo et Volaterrano tradit; nunc inter primas Italiæ numeratur, adeo ut de eius laudibus non ficte elegantiq: cecinerit Sabinus: Inclyta quæ cœlo fruitur Ferrara claro
Regnas rerum lumine ditat aquas:
Aurea nobilitas, studiorum nobilis otij
Ingenia, audaci pectore prompta manus
Magnanimiq: duces, genus alto a sanguine Divum:
Perfugium profugis mœnia sancta viris &c.

Alphonsi dux patri successit. Gymnasium habet a Friderico II. Bonifacium in Pontificatu instituto ex quo multissima ingenia viri prodierunt, et ipsam meritis orbem illustrarunt. Antonius Beccarius Scaligerus episcopus vir doctus; Felinus Sandeus Eps et sacri palatij Rom. Auditor, Hieronimus Savonarola, Franciscus Silvester Dominicanus; Io. Maria Riminaldus &c; peregrinus priscianus qui patriæ historiam construxit; Ludovicus Ariostus[a]. Celius Calcagninus eiusdem vitam descripsit. Joannes Lilius Gregor. Giraldus; Ludovicus Bigus; Alexander Guarinus; Gasparus Sardus historicus Estensium, Hercules Strozza; Joannes Manardus, Petrus Ferrariens. &c, Lud. Sardus &c. Franc. Alumnus, Had. Fimbr. Familias hic sc. ligi; contrariorum, Frasorum, Trotorum, Malaspinarum, Malatestarum, Mammarum, Bentivoglorum, Fruttorum, Oliverum, Castanoli, Vitalorum, Cuororum, Pideum, Riminaldorum, Verbmatorum, Forzatellorum, Rangonorum. Cæterum plura quod urbis describit a Scardeo lib. 1. mon. Ital.

hanc coombinat Jovius in vita Alpho et Alph.

in Romanula in Hist. Prochino

Duas hinc loci inscript. antiquas dat Smet.

a vid. Bemb. lib. x. ep. 40

Io: Verratus Carpel. Alex: Sardus. Sigism. Scottus multos vid. Bemb epist. 10. ep. 37.

Bibliotheca

Bibliothecam principis describit. Pigmeo m Hercule suo prodito. Urbem suam quoq: versibus celebrat Fabrilius:

m Hercule Italico.

Tum procul apparet latis Ferraria campis
Non tam coelitibus quibus est circumdata moenis
Non domibus, templis, non arce visq: superba.
Quam ratum ingenio natiq: patriq: duorum.
Quos patria pullos, gremio sic fovet amico
Dicere ut esse suos nequeat Florentia cives.
Herculis hic structum Ducis est Estensis asylum,
Nomine quem statua populus decorant equestri:
Delius hic vates quoq: Thespiadesq: puellae
Perpetuis sacris et festa fronde colunt:
Insula ab Eridani sinuoso cingitur amne,
Urbis opus Ducis Alphonsi latissima sedes.

De episcopo Mariano p Vitalianum facto tempore Aistulphi Longobardorum regis vide Sigon. de regno Italiae 2.

Strozas

m Stefano II.

Platina pontifici Rom: ~~reddidit~~ Ferrariam pulso p Carolum Desiderio tribit restitutam: alij dicunt a ferrifodinis, alij ex eo quod tributum penderetur Hinc Alamanni urbisq: ferrum tradunt: tuit mycro tmeta anno DCC: primum Alamannis inde Romanis pontificibus parnit, deinde Datis dominis, etiam Henrico Imp: subiecta ad annum usque 1100, quando mestitia comes rapit, et mox pontifi reddidit, et post CXXI restituit regnare ibi rapiunt, qui pontif: Rom: etiam Rodiensium agnoscunt et 1000 duratos tributi nomine pendunt.

Ad trigesimum ab urbe laxinda versus mare fuit olim Adria, unde adhuc vestigia paulo submersa reminiscuntur vulgo: Ari dicuntur. Atriam vocat Ptolomaeus, Trogus Pompeius Adriam, cuius a meminere Tacitus, Strabo, Livius, Polybius, Plinius, Sextus Aurelius, qui eo Hadrianum Imperatorem scribit. Her mari nomen dedit.

Ferraria urbs 3 numeratos viros doctos dedit, Io: Cephalum Jc. Romam Canonum Jc. prosperum pasetum Jc. Omnibus Ferrariae Med. Jus Andam Capellium Med.

Auct: de Montcatino. Paul. Ferrar. Musicus. Paul. Ismaed. Mus.

VI Kal Apri: per agrum Ferrariensem planum, et vini frumenti ferarum, Rhodoginum in peninsula padi oppidum pertinet, quod parit iam Venetis, ortu id suo illustrarunt Bartholomaeus Roverella Ravennatum Archiepiscopus, et Ludovicus Coelius, cuius hic legitur Epitaphium:

Athesis.

Ludovicus ille Coelius domi et foris
Graece Latineq omnium doctissimus
vivet peremis, quodque paucis contigit
vixit: sucq: aeternitati interfuit.

Quorum id raptum vide in vita Joannis Moraniri durit usque epitaphio: ex hac quoq: originem duxit Antonius Rubbonus Jc; Io: Thomas Minadonus Rhodogin. Med. parvit aliquandiu Ferrariae si cuius rei ibi praefuit Titus Strozza quem vide libro II Aeolost ad Zachariam Barbarum Ven: vbi elegantia huius horum describit.

noctu

a tropo 20
1 lib. amis. 19.
2 lib. V.
3
4 lib 4

noctu obscuriores tum ita prosequi non possem, in villam
tunc Dam domo dominicae coactus sum, ubi panem ex
castaneis confectum (insolitum mihi tum comedi), erat
is dulcior, sed male coadunatus, sequenti die pa
tavium ingressus sum.

Itali admodum sancta religione observant ieiunium quadra
gesimale, sine carnis primum, quando nisi rapidis nec ova
comeduntur; tum vero non procul a patavio mihi apparebat,
quid facerem ignorabam, tentandi ne id gratia facerem fosset;
vidi quasnam forum moribus me ignarum simularem) tum licuit
for tempora commedere ova, et quibusquam illa vita
ret, quae habemus vestimur ipsis, nec tanta nobis reborum
abundantia, et pyrihus senatorum instar luxuriemur. Vel
legi ipse veteri canone quo Telesporus Rom: Eps ieiu
nium indixit quadragesimale, ubertis illud iniungi. IV dist:
cap. statuimus, quod et Alr: doret pariter: lib. VI cap. XX. pal
ladius quoque D. Eugenii discipulus Eps Cappadociae in Epistola
ad Lausum sic scribit: Nec amplius vituperes aut laudes ma
teriam cibi aut potus, sed beatam vel miseram indices mentem
eorum qui recte vel male utuntur materia. De differentia borei
borum et quare Iudei a sulla carne abstinerent rationem
vide apo: Clement. Alexandrinum Stromat. lib. VII.

Apud Iul. velium Bon. antiq. pter. Globulos plumbeos ex Spongia petrifica
ex Alcayro allata; phalli aenei, fibulae antiquae. Annulus aeneus de
auratus characteribus Egyptiacis insculptus; quibus ab Egyptios mortuorum digi
ti moni solent, largiaque crassioque parte cui gemma insertari solit varia. Ipse
crystallinus plumbo inclusus; lucerna antiquissima figulina duplex. i. cui utrique
lychnya aptari posset. Homini et numismata antiqua vera effigies.

Cum Bolsani vicinissimi ibi mundini celebrabantur, erat
frequentes, vidi autem ex sterili Alpium vertice piemontia
regionis fumarios magno numero ibi congregatos, qui
hinc diversas regiones velut diuisa inter Europa petebat,
Germaniam, Italiam, Franciam, ceteraque provincias. vide Belonium obserut: 1. cap: 54.

Cum Longarum quaedam ex esset mixtio, et utramque
plerique Longorum vocabant Italiam Germaniamque:
Germani tamen vocabant alteram, quasi ex
oriam et sulsam.

Cassiod. lib VII var. Ep. 4. ubi formulam duratus Retiarum describit Ep.
addit. Retia namque munimina sunt Italiae et claustra provinciae. ex
Estensium familiam An. Vicg in praefat lib. i numis Imp. ab Atis unde
maternum Augusti genus, deduxit. primum in Atiam dicta, inde
ab Ateste oppido municipii patavini olim imperii sui sede mutato
antiquo nomine Estensis appellata, quod et affirmat in sua ferrariae
suae Historia vir eruditissimus Hieron. Faletus.

Aprilis

Multa narrabantur de Magorum potentia et veneficiis; sed nihil ego puto verba significare plerumque vana magna aut ostrana posse: Agrippam fuisse de occulta philosophia, liberumque hinc adeptum vaticinium, nihil tamen ego posse perpetrari comperitum habeo. Et verum video Gilberti Cognati narrationem, nisi abest huiusmodi fides, et cum Pandaemone fidus, primum et principium istiusmodi hominum malae praetorum opus, nihil ratione vetum, unum habituria. hanc meae opinioni astipulantur quotquot de hac materia scripserunt, et nuper Benedictus Pererius Societatis qui 3. libros de vanitate magorum edidit; et nulla verborum vis ne assentatur Becanus.

in praef. Trajectorum narrationum.

XII. Ordinum Edictum sive potius Lex publicata, quibus conditionibus Leicestrius praefecturam obtinuit Belgicarum provinciarum confederatarum, et quomodo tandem deposuerit.

XVII Pasthatis festum celebrani cum socio meo Antomariensi in monasterio Stallensi, In alpibus hisce omnia regebantur neque sunt commutata, cum antea mihi sim vix bis ardoegi in Italia et bis in, tanta loci mutatio.

Ap: Tiberium Caelum spectantur hic notatu digna: Jul. Caesarii signa velata, Cleopatrae, item Tiberii, et Claudii Nerones barbati quod rarum. Aelii Caesaris, Hadriani Imp: e mixto marmore, Severi, Antonini Caracallae puer: Scipionis Africani e mixto marmore, Marcellini, Alexandri Augusti duo, Clodii Albini Imp: pectinatis pulcherrimum, Annibalis poeni; utrique: Faustinae Gordiani Nepotis Imp: De Stallensis monasterii fundatione vide annal. Hend. Rebdorf. Ad 1333. pa: 425.

Ferrariae in Xenodochio S. Annae spectatur sceletos Gigantis eximiae magnitudinis.

XX. In pago quodam extra Stongaviam Bavariae, para ejus loci largè non excipiebat, adeo ut ipse se vorissimum domo praecipitaret. Habebat is contubernium et ancillam aetate ambo formaque integra. Hae rei omni labore, rei naturali lasciviae mensque non raro itinerum molestia somno magis quam venerei addictos obstantibus verbis factisque excitabant; stabant seminudae membra quoque libidini dirata patebant contactui, mutabant stimulabantque somnolentos; tandem relevat mutus vatas veri vox: tum ego ad sorum in medio videor hic esse Lupanari, non parvae domo, Italiam libidinosis feminis abundare rei omnis, at quis hae in Germania ~~fuit~~ exspectasset; ni omni virtus muliebrium deciperit: ratio maximum pudicitiae hostem vinum esse quod claustra

pudoris

pudorib. aperiat omnemque animi integritatem ac famam prostituat, vt optimo exemplo olim Romanis matronis vini potus strictissimè prohibitus vindicatur. Qui videmus veritatem illius versiculi Ouidiani: *Vino sæpe suum nescit amica virum.*

Multi tum Germani ex bello Franco-Galliro male ipsi occurrebant, in quos illud dict. optimè commemorat, Conturbatus est in visu cordis sui, veluti qui ebrietatem fecit in die belli.

Minus in suo nomenclatore Augustum putat olim Augustam Drusi, qui drusomagum fundit, cum minime Augusta vindelicorum exstiterit ad Isaram propè Rhoam ~~[illegible]~~ sita.

Apud principes præter eam memorata spectantur memorabilia: et primùm ex vario marmore statuæ ac imagines quinque: Tigranis regis ex marm. pario. Iuliæ Seneci vx, Lucillæ L. veri, Sabinæ ex marm. pentelesio maculis nigris. Tauri caput ex mar. Cretico; L. Ceionius verus, L. verus. Hercules, Faunus antiq. Minerua. Asculapius ex mar. chalcidonensi maculis nigris, albis, et purpureis. Socrates ex mar. pario. Silenus bicipes, Lysias orator, Cleanthes. Homerus, Palæphatus. Protheus. Aratus, Moschionis effigies diuæ. Orpheus. Platonis III capita. Hippocratis caput oblongum. Thucydidis caput, Euripides ex marmore Niliaco, ex eod. mar. Isis, Sappho, Pomp. Magn. Augusta. Ant. Pius, Tiberius, Polypsemus. Pietatis simulachrum. Hercules imberbis. Marmor Lacedæmonium viridi, albo, et purpureo colore. Marmor Tyberianum maculis virid. albis et nigris. Cuniculi antiquus cum effig. Neronis et Templo Iunonis mediocribus magnitudinis. Statua Gordiani. Apollinem A pollo ridenti duo impositi hymenæum celebrantes polycleto tab. inscr. Χαῖρε πολυκλειτε δαΐων κεραυνε. ἐκ τίς ἄλλος χαῖρ' ἐδίκειν τοσοῦτον ἐπιφρόνος.

Hercules Cacum e suo antro extrahens.

Melanthon ex patre Georgio Zbartredt A° 1497. xvi. febr. in oppido Bretta natus quod est palatinatus. Ubi ib. erat magister armorum principis palat. matre verò Barbara Joannis Reuchlini Brettanensis filia.

Cum Moguntiæ perunissem mihi narratum fuit de Iudeo Franconofurti proximis nundinis supplicio affecto rendeci admodum et inhumano ob furta: suspensus n. erat ex pedibus rupitque demisso intra duos ramos, quorum morsibus dexabatur, pendebatque diuus ad septimum diem, quando mortuus est. Gentiles Iudæi 200 florenos Francofurtensis magistratui obtulerant vt christianorum more suspenderetur ad collum, quod ipsis negatum fuit. Vide annales Colmar. pa: 30.

Vulgaris fama est Carolum Magnum Engelsheimæ natum esse, quam Augustinus refellit, apud Bauaros eundem natum asserens Carlsburgi. meminit Engelsheimæ annal. scriptor antiquus de vita Caroli magni lib. V. lib 4. annal.

Engelsheim dictus locus est, vbi condidit aulam
Ætas cui vidit nostra parem minimè. ZT.

MAIVS

ii Bruxellae pernobilis Brabantiae olim ducatus caput, de quo videndus Munsterus lib iii. cap. 358. Cosmogr. Est autem sub dominatu episcopi Spirensis non contemnendum oppidum; non procul a Bretta: Ruschius Agricola Suevicum oppidum dicit quambis hodie lingua Blantur non Suevica.

Civitates Rhenenses iam maiori praesidio tenebantur propter obsidionem Bomenseem, et Hispanorum metum

vilici Agrani in collibus ripariis Rheni tum vites ablaqueant, cum in ipsarum spe omnes illorum constet divitiae, quae si forsan non maturescant, extrema fere damna mulieri patiuntur.

iii obiit Helmstadii in Academia a Julio Brunsvicensi nuper erecta Jo. arminus Minsingerus a Frundeck, J.C. vide Carmen Herr Meibomii ius obsidiat praefixum.

Legi Wormatiae consilium ecclesiasticum celebratum sub Stephano iv pont. Rom.

x quae erat prima Maii stilo non correcto Bacharacum veniens, a militibus qui extra oppidum triplici ordine viatores observabant arceptus, ad praefectum duxer, id unde veniam et quo tendam interrogat, literasque a me petit, tradidi quae in Hollandiam ferebam, meque Batavum profitebor. ille qui etiam Batavis acceptis mutato ordine literis tanquam legerat; reddidit et iter meum ut perseqerer iussit. hinc fuit oriundus Armandus de Olga V. D.

Tum Bodobrigam pernobilem vetusti nois oppidum, ubi praefectum militum balistariorum consedisse memini, inde dignoscitur ex ruinis antiquis; quemadmodum praefectus militum Confluentibus, et praefectus militum Arminii Antoniaro collocatus, et eodem indice Hadriani et reliquis temporibus confecto monstratur.

priusquam Bomam venirem, variis difficultatibus impeditabar. Confluentini terrebant me tristibus narrationibus, dicebantque me me paganis militum rapinis irritatis committere, varios et ab ipsis iam tanquam milites orcisos fuisse. quare in monte Bodobrigano factum Gramatam invenienti in da quibus, et sequenti die iter meum prosequebar. hic iterum me vellent multa tristia narrabant addebantque: nihil magis arduum quam tuto Coloniam pervenire, et iam quotidie ab equitibus discurrentibus et vias occupantibus spoliari, tandem tamen navim mercatorum

Quo remotus a castris hoc suspectus maledebamus, militibus usque quaque discurrentibus.

nactus

nactus, cum ad castra Rutorum, qui Durae Chymaio Bo- Carolo
nam obsidebant, adij; et solus, nemine quicquam
dicente, viam quae extra ambitum castrorum Durae
videbatur ingressus, clausam illam munitaq;
inueni; quare non sine dolore reuersus paululum
ad dextrum deflexi; ubique aedes rusticas deserta inu-
ueni ubi -- in stramine somno me dedi; postero
die expergefactus, vidi prius rirum me militare
fenum equis sub quercetis; surgo protinus
et tanquam miles, hos allequor et ad comitatus
media in castra perueni; Hactenus sunt Scir-
mandaria; donec a stationario milite Italo aggrederer,
id statim pagamin inuenit, negatq; transitum in pri
praefectum Barlamontium adeam, causamq; mei adiu-
tus proferrem; ad eiusd tentoria cum dm expectassem
dimittor. Iam securior pergebam: sed ecce ab alia re
forte minator, et explorator ar e ciuitate hostili spe-
culator dicor, nego. Lineatiamque priori praefecti
allego; nihil ago: statim corona militum circumdor
et praefectum dormientem expectare iubeor; Hic ego
multis varijs dictersis minisque impetitus priori
praefecti adiuntu dimittor; tum praepropere pergens
ne in aliud malum incederem, ad tabernas mercatorum
notum quendam inueni, cum quo sequenti die Colonia
migressus sum.

Hoc mense Henricus Valesius ex eo quod de Guisij duris conatibus
diffideret, Lutetia antaquam relicta ad castra se recepit. Hen- Id. Mai.
ricus n. Lotharingus Guisius Sacrilegum contra Gemenses et Huguenotos
Euangelicos contra ferens in picardia gerebat contra Voluntatem
regis, quapropter rex praesidiarios auxerat, et sibi iam
metuere incipiebat, tum etiam quod plebi maior quotidie fa-
ret, cum contra Guisij autoritatem plurimum reflectet, cuius
nomen palam audiente et ridente rege laudibus efferebant,
regemque plebea Libertate sugillabant. Guisius nihilominus
ad leniendum regem, omnemque suspitionem tollendam sui se
tus ex popuili fiducia xiiii nobilibus tantummodo comitatus
ipsum adijt, seque excusauit: sed ea quae iam regis animum
semel occupauerat diffidentia deleri nisi morte sua non va-
luit: quam auxit tumultus parisiorum contra praesidium regium
excitatus, quem describit Mezeraus Gallobelgicus in epitom. Obs-
lit tum opera sua praefecta praesidiarorum Scotorum Colsus rex contra
Guysium qua postea usus est in interficiendis Guysij.

In bibliotheca Vaticana libri sunt minus vulgarib: Chinenses
Medici duo, Virgilius & Terentius manuscripti: Volumen
hieroglyphicum Mexicanum; Galenus de simplicib. med. graece cum
icoribus in margine depictis; Opus Theodori Prodromi et Porphyrii
in Odis. Hom. Psellus de cibis et potiorib. Marc. monach. de pulsibus.
Cum vocarem stabulum balneum, colonienses fundatorium in
gressus sum, vt humoribus noxios eliderem; audio tamen
naturalia saepiora, & per artificialia saepe noxia.
Circa hor tempus Wilhelmus Scot praefectus collegio Sagit
tariorum Veltraiecti aedilia ex templo Brigidiano in hortum
profert, cumque usui sagittariorum aptat.
In aedib. sculptor. Fernesiani Rom. sunt signa VI Curiat et Horat. Marij
Caracallae. Aulij Casci a Traiano restitutum, Naturae mammosae
pulcherrimum.
XX Colonia Agrippina relicta nunc Rhenum descendere repi
sed ob multitudinem vectigalium et minimentorum a rebus in Rheni ripa dictorum, iuxta quae
vendunt nobis est, tardius processimus. primum de
praetervehimur Mullemium pagum Bergensis ditionis,
et Sunicos oppidulum iuxta Suntz Coloniensis ditionis,
ubi primum vectigal pendimus. Sunicorum meminit Tacitus
in haec verba, Cunctis Societate Agrippinensium auctus proximas
cuitates affectare, aut adversantibus bellum inferre statuit occu
patisque Sunicis et iuventute eorum per cohortes compositis 20.
Sequenti die ad sinistrum paululum a Rheni ripa vidimus
Neuesium Nussiam Rodiae, urbem olim Imperij celebrem
sub Imperio Antistitis Agrippinensis, bello vltimo Cob
lentiensi a Parmensi expugnatam et incensam, hinc meminit
aliquoties Tacitus; et extat in Itinerario quod An
tonini voce circumfertur. Hinc peruenimus Dusseldor
pum oppidum, vbi Dusela defertur propris sub nominis vrbem,
hic Dux Cliuensis habet aedes amplissimas; sunt etiam
scolae trivialis celeberrimae. aliquandiu propter egrotan
tes sumus, nam XIIII tormenta murifragia obuia habuimus,
quae magno praesidio Equitum et peditum ad Bonam a
tergo exercitu obsessa adversus flumine deferebantur.
XXIII Caesarius Wesedam i. Insulam Caesaream oppidum Co
loniensis ditionis quod praesidio regio munitur appuli
mus. Pichheimerus Coloniam Traianam putat, cuius me
minit Itinerarium, aliud sentit vicinarius: sequenti die
duo minimenta regiorum praetervehimur et recta
oppidum Kerordam quasi ostium Rurae, oppidulum nau
tarum

II Leuc.

Lib. hist. Annal. IV.

II Leuc.

Hic amplis monast. D. Quirino D. in quo nob. tantae puellae recipiuntur Canonissae.

hist. lib. 4.

Leuc.

I Leuc.

Singularis hic templi fundatio redditur. D. Erasmus vide Emmij Frisi. lib. 4.

II Leuc.

tarum patriam appulimus, pertinet ad duces Cliuensis, sed a Martino Schenio occupata arx, occasionem dedit regis eam recuperandi; praefectus Ioannes dominus a Nuhendorck, me lauti excepit, obi varia de Italicis rebus confabulati, cum literis mentis dimissi, nam eius itineris Duisburgum, ad ripam fluvio Rura, deinde in montibus Arnobiis origine & progressu bidendus Bernardus Mollerus. Duisburgum antiqua Francorum sedes, mediocribus muris cinctum, sub defensione Ducis Cliuensis, insolis religionem professitatur reformatam quem, a Vesaliensis inferiores; non procul ab eius saltus Teutoburgensis de eis alibi latius.

XXI stilo veteri Autore Rhinico ab Asiae inceptae quotidiano contra Villicos, qui frumentum in Urbem non detulerunt, quare pagum suum Aggerensis Martiani contra vim Brahelmunierunt, ipsumque cognomine eam sacrum farinarium appellarunt.

XXVI. Praetermaniarum oppidum Cliuensis principis quod regis tenebant, mensum prius a cuibus; hinc appulimus castra regia in insula Asenii ante oppidum Berck, quod ditionis coloniensis, sed minus a Belgis confederatis tenetur, Tiberiarum veteribus dictum putat Nuenarius. sequenti die Burgum parum oppidulum ad eiusdem regis tenebant praetermaniarum, a quo nos procul a classiarius regis quod vela non possunt in tempore demittere, muadnmur, et vnus nautarum plumbea glande in gutture vulneratur: hinc praeter lo. Sassacto Vesaliam ~~appulimus~~ appulimus, mutamque Burgum profectum ad Verdugum (qui Taxi suffectus ad tempus fuerat, globo tormentario iampridem ad oppidum Bomae ortus, nautis gratissimo praefecto) Vesalia mediocris vinitas aliquotiens aucta et mania vetera mirant, sub defensione Cliuensis, ad cuius mania Luppia nominatissimus Tacito flumine Rhenno se misit, vinde Vesaliam tempore Caroli Magni Imp. Luppiemundam vocatam scribit Nuenarius. Hic flumen quoque nobilis, quod prope fuit clades Varriana arridit, et Mollerus Burgis describit ex Tacito et Velleio paterculo; Ipsum vellei Alisemen et ptolomaei Alisoque Vesaliam nostram esse putat: populosa est munita ac mercimonis frequens: vide Luppia amnis sententiae, dicit. in lib. xi Ausiziad. Berck

Franc. dum Iuliadam muraia hostilia 1179 interfuisse

Lib. v. Alem.

Teutoburgium vid. Juniny Beran lib. 3 Eum.

Dines solebat de bonis tributis quibus ipsi de mercatis emptis dum mercatores stapp. 1 Leu.

1 Leu.

1 Leu. to. Dept.

Strabo. lib. 7.

Commet. de Gu. Belgica

Lib. v. Rhini Am. 1. Lib. 2

annot. ad 2 an. Tacati

XXIV.

XXVIIII. ad Granum celebre olim monasterium cc fere passus infra Vesaliam nunc celeberrimum monumentum visa lidissimum, ex quo saepe urbes petita, appulimus, ac praefecto vectigal pendimus; cui adversa in ripa aliud item monumentum oppositum cernimus. Hinc ad castrum Bricam eluimus sed praesidio retro muniti venimus; hinc relicta nomen praebitos Sanctus ex nomine fabulosum eluensibus Duris oppidum, immo vulgus in maximam hic olim urbem, antiquitatis fuisse, cumque strenuum vestigia in Rheno appendant narrat; Vnenarius Vetera hic castra fuisse autumat, quorum amplissima apud Tacitum mentio. Sanctus sero fodere ob reverentiam martyrum e Thebaea Legione qui a Maximino Caesare hic trucidati fuerunt, sub diva Victore dictum: Helena autem Constantini magni mater hic basilicam magnificentissimam construxit, quae canonicorum collegio nunc celebris est, inter quos Stephanus Pigius vir doctissimus scholasticus adhuc vivit, qui amplam hic oppidi et eluensium principum fecit mentionem in Herculis suo proodrio, ubi vitam carissimi eluensium Ducis Wilhelmi filii doctissimi descripsit; aliaque non minus docta quam utilia edidit scripta; et annot. ad Valerium Max: Thermas et Vetera quoque inter Batavorum oppida numerantur a Ptolomaeo. Veterum meminit Itinerarium, ponitque inter Col. Traianam et Calomcum. Pickhemerus rectum se nunc Santen in veteribus non ditum scribit. Ego non dubito quin castra vetera si non hic loco saltem vicina fuerint, et Romanae antiquitatis reliquiae quotidie inveniuntur, numismata tesserae, variorumque instrumentorum fragmenta.

r. nul. Germ.

Lib. hist. 4.

Mimi i fol. Taxis ortus ab Sidrono Bonensis et Coloniae apud Franciscanos sepulti, nescio ab Ioannes Baptista fuerit, cum hoc ob magnae auctoritatis apud regios munia, et rudo fratris Io. Baptistae a Taxis Aulae magistrum Ioannes Austriaci, et postea Franciae legatum, Landralium ~~et Leonardum~~ Viadarionum praefectum et Leonardum praefectum militarium potero. Sunt hi ab Germani Hispani, vicinique gentis affinitate commuti

primo.

IVLIVS.

Primo huius Rhessian oppidum, Clunchsen, quae Dorbelm 1 leuc.

callem Anton secund. Juniun.

tum arce vidi; Clunchsen vero vbi olim celebrius tempo-ribus Romanorum, vt ex Eunemio ipse tota probare conatur pyrius vocat quae Colonia Clunchsen, de qua multa illic in stemmate prodiere.

primorum quoq. Clunchsium originem vulgo fabulosam ipse detexit. Qui iam vsum potuntur originem habent ex antiquo stemmate comitum ab Altena, qui temporibus Henrici Aurapis Imp: Adolpho prorurante primum Clunchsio mutati (ab Imperat: denuo in Duratum translato) potuti, veterum comitum prosapia extincta; et post Duratum Juliacenses, primum marchionatum, nido in comitatum a Ludouico Bauaro auctum, Duribus morte absumptis, arquisierunt. Carolus vero 4. Wilhelmum in Duricum Juliari deseruat. Joannes Clunensis cum moreretur A° xpiano 1539. Conradum Barchium reliquit Wilhelmo pedagogum; Anna vero sua filia Henrico VIII Angliae regi nupsit, tamque iam ad puberitatis annos peruenisset Guillelmus A° 1541 prorurante Gallorum rege et alterot vermin Austriaris de Gueret Hospitalis desponsata filia sororis, regina Nauarrae sarcaque solemnia Ambosiae Cardinalis Tarnonius celebrauit; Interim tum Geldriae Duratum mutasset, nec Imperatori obtemperasset, expugnata sunt Dura Oedrtaque Furemunda, ac in rastris Venlo nec potest tam potenti exercitui resistere in rastris ad Venlo veniam petiit, interuentibus Brunsuicensi et Colonensi, ubi rectissim gratiam receptus fuit, et narrat Sleidanus. Inde tum Nauarraam frustra dei spectasset A° 1546. Ratisponae celebrauit nuptias tum Mariae Austriari Ferdinandi Fil. ita vt falsum sit quod traditur de repudiata Nauarra et nuptiis reactis tum Austriara.

III Embri

II. Leuc

III Embriran appulimus; et finitimis mediorum Duratus Clivensis, hic religio conservatur Catolica Romana, ubi stola vampyridem fuit florentissima, cui praeest Henricus Vrarius: ex qua oriundus Tilmannus Bredenbargius Theologus Ingolstadiensis, Arnoldus Rosenburch qui scripsit paraphras Christiani militis: huius meminit Mollenus in Rhen. descript. lib. VI.

Urbs nimium felix Rhenii sejuncta procellis
Fluminis ad laevum subsidet illa lares.

Quidam Embriran Asiburgum fuisse putant, inter quos Aquilius, et Mursius; sed parum ut ego indico veri, cum Duisburgo longe propior fuit olim Geldriae principis, deinde oppugnata Coloniensi sub eius adjutorio manit.

De Thelonio Lobiensi quod olim fuit Arnhemiae, deque eius translatione plurima ap: me sunt litera Imp. Friderici 2. Henrici 7. Wilhelmi, Alberti.

Circa quo tempus post discessum meum a Româ pontifex Sixtus restituit in numerum Divorum quendam Hispanum Diegum ante seculum mortuum, et miraculis (ut traditur) clarum, cuius hypotesim celebrare Gregorius XIII. semper negaverat. In qua solemnitate cum papa, cardinales, et reliqui primarum legati pedites raciatis tabaquis praeferent, ambitiosa seditio orta est inter Hispanos et Gallos; Hispanus primum sibi locum omnes postulabat, negabat id Gallus, antiquissimum simulque christianissimum Franciae regem dictitans. Pontifex vero ne seditio aut tumultus in tanta solemnitate oriretur, hispanum manere iussit.

IV. ad divortium Rheni nunc pervenitur vulgo i. Gratus vulpes, ubi meminimus Frankeranum paulum morati, vidimus vagalim ex Rheno desciscere et arcem telonariam Duris Clivensis, hinc vidimus ad dextrum montem Altinium virginum monasterio celebrem, insulam Geldrensem, et Zevenaer oppidulum; ad laevum oppidum Huisenum cum arce et pagum Malburgum ac tandem Arnhemium: ubi apud Fredericum Diemgum VIII diebus moratus, non sine periculo inimicibus, antea oriis los raptus, domum reversus sum. Tum vidi angues magno numero ex velaniâ in Betuviam Rhenum transantes, quod rustici florem ferre non possint; quemadmodum et fraxinum teste plinio, cum contra ipsis antiquissima hedera patriae amor semper quem stimulat, nec domicilium potest plane peregrina vita; id optime expressit euripides in phenis. quamvis alia sit philosophorum opinio, haec tamen humanior.

Dicarus complat franciscanus vid Ang. Occam.

Brinkenh.

Lib. XVI cap. 13 cap. 34.

XIV. id est

xiv id est stilo nostro non correcto iv Marsiacus rex Brabantie armata manu pagos Westbrock et Aggerich, Martinianum miasit, vellet qui superiori mense sic munerant, sed deprendere conantur, redimuntur denuo nummis, et utrinque pauci redeuntur tandem non sine mundia ambo in urbem redire.

xxi Julij edictum eximio inter Hispanos et catolicos Romanos eius subditos publicatum die M. Bel.

Napoli e chiamata gentile, perche e piena de gentilhuomini, son VIII principi XXXII Duchi, L marchese, LX conti, et più Baroni. A napoli nissun padrona si fida, e nissun servitor e fidato, poco conto de parentela solamente in parole non in fatte.

vide la mia carta Napoli.

xi De exercitio religionis catolicae Rom. prorsus tollenda actum

xi edictum de concubinarijs foerarijs lenonibus et suspectis mulieribus promulgatum, quo concubinarij coercentur, et meretrices urbe eiiciuntur. unde non modicus quisque profectus

per mense eius in Brabantia Anglia Belgicis legatorum exitus de pace agitant, subito classis hispanica intra Angliam et Belgium apparuit; erat de CXXXV navium et IV ingentium (galeasses vocant) ex hispania Italia Sicilia Napoli (mare mediterraneum insulis regionibus) apparatu militari infinito, ex quibus primo conflictu periere eius nimia mole premebantur, IV triremes apud Dictos, prope portum plemoutensem in Anglia eius alia navis praeseuaria; in quibus erant milites et nauta ex 10 XXII. capta navis praetoria una in qua petrus valdesius et milites CCCCXXII, mersa oneraria cantabria in Galia milites CCLXXXIX. Ex Galeasses una Neapolitana in littore Calesiorum disrupta, in qua occisus Hugo de Moncata et milites DCLXXXVI periere. Ulissingenses duas Galeonas unam s philippi alteram s matthei ceperunt, in posteriori raptus Marcus Piemontilius et navem hic additam oneraria Cantabriam, in qua erant milites DCCCXXIX; cantabria alia periit in littore ostende, quem et alia prope portum Gratiae ad ostium Sequanae. Naves Venetae duae post proelium submersae sunt, in quibus erant sex nautae et milites DCCCXLIII. omnes naves numero XV. viri CCCC DCCXCI. comprobant eo factum sententiam Vegetii Frequentius commentionem fraudis simulationem credulis quam arma nocuisse.

AVGVS

tanquidem Respublica nostra deliniare incepérat ad magnam
ignaudam mutationem properabat, tantam ex apta huius simi
litudine video rem dirat. Vt in quam domum vespiliones
veniunt, signum est funeris: sic reipub. labentib, ad quam
fulciendam adhibentur periclitini.

In not. ad lib. m. polit. c. 4.

IV. Robertus Dudleius Comes Leicestrius Praefectus Belgarum
cuius iam authoritas vilescere incepérat, quod parcius
arbitrio rem administrare videretur, in Anglia obiit.
quidam violenta morte putabant; Fuerat occultia
quaedam inter ipsum & Nassovium aemulatio, & indig
nabantur Batani libertatem paulatim sibi, pro
qua conservanda primum arma sumpserant, surripi
bantur in bellis varij timores quibus miserior
mihi redebatur, vidi quoq libellum gallice scrip
tum vbi atrocius et patriae Belgicae proditor andiebat; adeat
templa Daventria sub culpa perditam, Zutphe
nia obsidione liberata, Lugdunum Batavorum omni
bus modis petita.

XIX. Comes Trajecti lustrati in summo templo
Legatus ex Anglia redeuns magistratum in annum sequen
tem continuatum dixit, & de Leicestria obitu nuncium
attulit quibusdam non gratum.
Sor mihi mecum quod arridet, Cromio n. qui iam mor
consueto abiecerant maximis copiis reinstitui visus
sunt.

erat in classe Hispanica Thomas Pechioty cardinalis Granvellani cognatus
et heres, qui magnam ipsius cardinalis supellectilem veterum
nummorum librorum aliarumque rerum memorabilium summo
studio et sumptu conquisitam attulerat, qui etiam cum nave perit.

XXI. Florentius Gruenbeltius equitum alae praefectus cum
praedam ex Monasteriensibus ex Clemensibus maximam
egisset, vitio cum, cum significo suo Antonio Mauro
Aethiope dissentire coepit, quare in pago Boechholt
ab eo proditorie vulnerato, ex vulnere paulo
post perit, cum Mariam Iulianam compridem sibi desponsatam uxorem fuisset ductuut; Mauros vero ex fa
mulo Gruenbeldij seruri ortus ibidem obiit. Cada
ver Gruenbeldij Trajectum translatum, mitio mensis
sequentis more militari cum armis in templo Ber
natiano sepelitur, magna ex iuniarum pompa: Atque ita
praeda parum iusta, suis Antgonis infortunium dedit.

SEPTEMB.

SEPTEMBER

Martinus Scemthius Turrim Beranam prope Xantensem ad Rhenum a regno occupatam, retrahit. Idem nihilo minus Mensis comitatum Cukiensem depopulatus est, sed adventantibus regno fugatus, et in dextro brachio sclopeto vulneratus est.

Parmensis Montem Limbiensem vel Tomium oppidum munitissimum obsidione cinxit, sed nihil egit.

Apud equites portam Rom. sunt vasa ex aere Corinthiaco e domo Neronis extracta, lampas ex aere quam Caulaus expressit. Cupidinis arcum tendentis signum.

XVI. dissensum in Senatu: Nuncius cum quibusdam extraneis e senatu pellendis tensebat, consistoriantes retinendos indurabant.

24 rondtrommel dicta/ut quid apo: mr habetur

Circa hoc tempus Roma regio edita 19 stelnovo

VII. ex classe Hispanica nostris se dedit navis in qua LXX adsunt milites et nautae; et XI. insidiis perit alia maior in qua simul submersi primores Asculanus, Michael Ognibonus dei nautae peritissimus, Villafranca de Sebastiano dux militaris, Matuta peditum dux, Sinuaris capitaneus, et homines quingenti; et alia item duae submersae cum DCC militibus praeter CL qui raptis sunt praeterea XIII naves in Fecto Islandiae in quibus erant plus quam quinque millia hominum, quos omnes mare detrusit.

M. Henricus comitatum Cukiensem depopulatus adventantibus regno fugatur, ac in brachio dextro sclopetti ictu vulneratur.

Romae nuper tres erant convivatores celebriores, suis singuli dotibus praediti; P. Lupus capusin. menere dicebatur, Lamyarola delectare, Toleto docere.

XXV. tumultuatum inter cives: erant n. iamdudum duae in urbe factiones, una Anglicana consistoriantium, altera Liberorum. consistoriantes Lupus praerant, et ut factionem suam confirmarent extraneos in senatum plurimos allegerant, Liectique qui contradicebant libere et iam dictum est pulsis, ora turbabant. Extranei Brabantiae Flandriae: Erules utilitatem pro Lucam minimum curantes, exercitum dissidio ipsorum res auctas uti putabant, ob id discordiarum fomites occulte augebant. cum vero iam mutato proposito inopes ipsorum se opposuissent, Corn. Gisbert, Cuthb. Jo. Gregorius alii nonnulli, qui raptendos devenerunt, adit praetor ipsorum aedes

26 smidgens

ædes, et frustra repugnantibus manum miscit, disposita
fuerant ram ante sobrique præsidia, exulbiq; aucte
rabantque milites in arguto; interim tota urbe vagat
rumor transitoriantes exitium urbi moliri, angitur
metus regnum incertitudine et noctis obscuritate,
ad arma conclamatur, concurritur ad Basilicam Epis
copalem, ubi habitabat Murciatus. Conspiriantes
vero turbato consilio vel quod se proditos viderent,
vel quod inopinato tuitum armatorum concursu con
terrentur, desituentibus ab ipsorum parte pleris q.
fuga dilabuntur. Clerbagius militum præfectus ali
quandiu sustinetur; milites Eius qui se iuxta ædes
consulis Prouinngy in cemiterio Mariano tenebant
aliquid tristi augurio verebatur; sed et ipsi duriesin
rasse consternati parati abire. Tum rapti dimissi
sit qui post repetant quæsiti; atque in carcerem deduci
Carolus Trillous prætor qui se in turri propre horologium præ
tor occultaverat. Gerardus prouinngius Deventrius con
sul, Franciscus Gerardi F. Bogerius rei militaris vir vir
qui se in fano occultaverat unde extractus a furiis
ti parum abfuit quin occideretur, quod durius plebem
tractasse diceretur. Regnerus Veremius et Joannes de
meteren vitii fuga elapsi sunt. Sequenti die Brabelius
et Joannes Montanus can. Martinianus ob litteras quas
dam mientas arquebusensi, sed paulo post dimissi. Hinc
omnes suspecti sub primantur offiryb.

XXVII. Exules, qui anno CIↃ IↃ LXXXVI erant urbe sicti et
norantur: Nicolaus Zulemus prætura cripit: ut et
paulo post Florentius Thimnius sindicus Traiectinus, et
Adrianus Burchius primarius scriba curiæ Trajectinæ,
qui pristino statui restituti.

XXVI. Robertum Dudleium Leicestrium obisse fama est varius
de eo rumor spargebatur, et mos inditus mendax: tandem
sub in quatuor partes dissectum, ob conspirationem detecta,
ruinis ipse partireps munieretur; ceterum nihil post
audini quod confirmaret rumorem, tam infamem, multis
tamen de sub et in Dam et in Hominis impietatis sir
mo, plurimæque subito quæsitæ, et maledictæ scriptis etiam
libellisque edita extant. Mer. Belg. non sine veneni suspitione
obisse scribit, et arroshegon addit Lib. 1 ibi et quæda de sus origi
et fam.

Gasteli socius præcellens Marte Robertus
Anglicus e vivis funere carpit iter

OCTOBER

hoc 29 Sept: col
quida philipus Eins
pistor a quibusda
nebulonibus mercato
zu habitu rorda
exportandy dat
mis illi opportuno
proditi fuisse tempo
ap: me descriptio
tempore.

Cons. creati abrogato veteri senatu, Theodorus canterus et Theodoricus Goyer. XIIviri Arnoldus Theodorinus Leidinus, Daniel Leemputinus, Petrus Ruystinus, Lorinus Antonius Ducdomginus; Gerardus Wilhelminus plosius, Timannus Slotinus, Joannes Sprutinus, Cosimus Jacobus, Joannes Gorginus, Matthinus Henbergius, Bartholomeus Vedinus, Rodardus Lanstrominus: Questores: Gilbertus Antonius Voorstinus; Nicolaus Samberthinus.

vide Epist. Centiz. Bi. ad Canterum. Lipsij

VIII viri regimi militarium: Cornelius Bothnis; Jo. Grisonius Vincentius Vincentij; Jacobus Calnius, Gerardus Dempsius, Wilhelmus Tomasius Wellius, Cornelius Gisbertus Culemburgensis, Wilhelmus Wedius. In locum tamen Vincentij quod id minus gratus, successit paulo post Joannes Florentius Velmannus. Bothij signifer fuit Fredericus Cornel. Verbeek. Vivarius Gerardus Jozannes Sartor. Wedij signifer anno 89 fuit Theodorus Werthomius Mulbecius signifer M. Petrus Vlotrius Gyrurgius 1°89. quo anno Wellij fit signif. Cornelius fil. Philipp. Dros castriparis

Brakelius dimissus urbe ab ordinibus prohibetur, contradicente Murcio. VIII publico edicto exules revocantur probata exposita tarsa: x Brakelius dicitur Stenkamus ac Figunus milites in Transilvaniam contrahere.

Circa hor tempus, ordines duos praefectos vigilum ferunt, Cornelium Vitulinum & Joannes Florent. Velmannum: qui deinde de suo loco dimissi auctis duorum numero, frustra prohibente populo, et inutiliter simultatem improbante.

XVIII. parmensis, qui obsidebat oppidum Burghoorn spe tamen prodictionis praefecti Vordenburgii (ni fallor) illud rapere, sed ab eo deceptus multos suorum perdidit, in fecta re, rejis fuerunt subaudire notho et non bisp. secut. filio.

Balforius Scrib.

AB hor tempore respirare rursus Catolici Romani, et ij qui sartis ipsorum initiati, nam sequenti mense remota iam ira vt vorant, directoria, quae libertas eorum coarctabatur; et ab imminenti ruina defensa templa, paulina et petriana.

Carolus Trillous hor tempore e carcere dimissus, paulo post Angliam petijt.

XXV divebantur consistoriantes ad malum reipub. congregati, ad quod disturbandos saluus pene fuisset exortus tumultus.

Vidi circa vesperam Murciacum cum omnis Clinio nunchis consulibus ad conventum ordinum properantes.

Vidi donatum praefecto Teutonicorum equitum Ambrosio Ximenio, argenteum, Antverpiae cusum, postqua de rebus a Parmensi fuisset correcta. Erat in eo effictus pons iste mira Bibli, quo Alexander Farnesius Scaldim transierat, cum Curtius Mequinensium conabatur satyrus; hoc epigrammate CONCEPTA EST.

N. V.

Omnes milites qui dure Brachio raptus quibusdam presidio erant exautorati sunt.

Castrum Batenburchense edificium, pontifirum Traiectensium, Davidis et Philippi Burgundiorum fratrum episcoporum opera multum auctum, iam vero ruinosum nuntiatur restauratur, vallis aggeribusque munitur. Pictura ex excellentis pictoribus femine Malbusse quinque ex brat a Gerardo Egmondano sintistite collocata, nunc transferuntur ad Franciscanos in oppidum Gorka.

Ultimo Quinti mensis cum verebatur ne nonnihil tumultuosi ob raptiuos detentos exoriretur, et militibus suspectaretur; Amstelodamenses cohortem suorum militum Traiectinis Gerardo miserunt.

Circa hoc tempus Warkendorf oppidulum Geldrie principi Bymayo none regis Hispaniarum tradita post dies hoc etiam mense Colonie Agrippine fortunis audax aquibusdam perditis nebulonibus sed malo genio inceptum erant. Et cum militibus Belgicis qui prædandi animo oppidula circumeunt, et nullum periculum extimescunt, modo quod prædentur metuant, ex suis miserunt ad quendam prædinitem mercatorem, qui mutuaret ad venisse mercatorem plurimum pecuniarum attulisse, quod si ex eguo vellet mutuari haberet tali pecunia ad posterum solus, quod non perorat. a loco qui dicitur vegestum, qui reddituus venit, duritur in granarium, ubi et statim manus pedesq. ligantur, et ab pila obturatur, sic corbe impositus domo exportatur in locum solitarium, non procul a monasterio corpora dominici, iuxta quod vinea hortique plurimi, vix paucæ rasq. villarum; sic solumnt cognitique se redimere circiter thaleris; scribuntque ad suos exorum litteras mutio tantum recta de ratione mundaret, eumque substribere curant. Instituit cum ipso litteras eusdem farinae homo, qui maritum extra urbem raptum morat, tantamque summam pro redemptione promisisse, illa turbati, clamare et rerti quid de ea re sit sterne dolere respondit, nec ita pecunian numerare potest, unde ille ad suos cognatos proditus socios prodidit, ex quibus tres in rotam sublati sunt, alii euaserunt. Quid ab Hispanis tutius?

Non desinebat Vanderus Helmichius tonsionator vegetus in magistratu in plebem multa dicere, quam multi detinerent raptos, et et plakata, miserant, qui plura delinquerent, unde citatus et tam dicet.

Vide fol. precedente ad marginem

NOVEMBER

Summe deus et eterne puritatis fons, munda cor meum et cogitationes ab omni turpitudine purga; Aufer a me ventis concupiscentias, et concubitus concupiscentiæ ne apprehendat me. Eccl. 13.

VI. primus per noctem exercitus egressus in die sequenti quid. Willibrodo Batavorum apostolo parere, in potestate Cattorum ana. Per eodem die quidam ramicam consistorialem in summo templo Dei aperuerunt, omnesque scripturas ad senatum detulerunt.

Fama est parmensem obsidionem montis Limbi solvisse. Dux Hispanorum dicitur ad regis Navarræ partes transisse, et rapida Romanæ collegionis monstrio Lutetiam intro ducta, qua duo ramqueridem prudentes regnum consumpta sunt. Dominus de Turre et Bornana familia iamdiu de comitatu Gornensi vel Lindo parte cum comite Hochstratensi iure contendebat, cuius iuri iamnunc improbatum est. Cum parmensis propter maris impetum et imbrium magnitudinem adeo et multum munimentum quo urbis murus nostris exhibetur fuerit posset, castra movisset, multos ex urbe aliquos ipsa insequens rapit. Bergen op zoom.

X. in profesto D. martini solebant pueri parulis ardentibus per urbem discurrere, qui mos vetus et a Romanorum olim religione ortus videtur, per annis preteritis prohibitus fuerat, quem et ne campanorum sonitus patronus illi de bis celebraretur, sed nunc renovatum.

Vectori instituto singulis diebus bis mane et vesperi navis vectorum Amsterodamum V florenorum pretio navigare conguntur; Hartvero noctu a regnis rapta et spoliata fuit.

VII. effracta est camera consistorii, et monimenta ibi consistentia inde ablata, et in manus magistratus deposita sunt.

XIII. Hordei iumenis quidam, propter redditus violenter inter Amesfortium et Trajectum commissam, in loco commissi delicti fuit rapite truncatus.

XIV. milites qui parti oppressæ Flandriæ divertantur, ordinum decreto extra urbem alio missi sunt.

Regina Anglie in fanorum raptorum literas ad senatum dedit, Civitas iam nostra est plena adventis, ex Flandria, Brabantia et Geldria profugis, inter quos non exiguus numerus validorum mendicantium.

Hoc tempore exautoratus Hermannus Modestus cornionator, et retractu etiam reliquis suis confratribus stipendium, ac minutu.

V. Quinto mensis stylo Traject. obiit in Zelandia Jacobus de Valladolid dominus Sonbekensis, ex febri marina, de Zierickzee oriti. Horant huius familiæ oriti Hispania ex civitate Vallisoletana Academia nobili.

Nostrates

Nostrates semina varijs superstitionibus sunt dedita ex natiuitate siquidem curiositate, et quibus fit quædam addam: Satis porro amatorum fortunæ probationem, in loco admodum feruenti, vel medio in foro duas ponunt, utraque nomen iuuenis vel puellæ de cuius amore quæritur, scilicet, et cum valde se mutuant mouere observant utrum se mutuo amplectantur an vero aufugiant, et inde omnes matrimonij et connubiorum rapiunt. In profecto etiam D. Willebrodi et for curiosi amoris faciunt spectaculum: puella quæ vult videre quidem aliquando futurum sit habitura ramum suum ponit ante foris, tum inde retrorsum quædam murmurat lectum intrabit, et nocte quæ ad eum a Willebrodo precabitur, for interdum tandem cum curis fiat signum, quibus peractis phantasma eius quem futura habitura sit venit, camisamque aliorsum vertit; habet illud signa sui mundus vel officij artificis, item mysteriij primi ac Boni. Si sal in terram radat infortunium portendere autumant. Vide de eis superstitionibus Petrum Dinsfeldium de Malefitiis. Iudocum Lanatorum de spectris. Item de timiditate animi vide Josephum Scaligerum in Auson. lib. 1 c. 36. Suidam in o.

XVIII. Obijt Petrus a Wyck Abbas D. Laurentij in Oostbroek.

Vidi instrumentum non absimile testudini, in quo eodem fere modo cudebatur, nisi quod fidibus aereis sonaret aureus; pandoram vocant, mirum ac sit pandura Varroni nominata (nisi is forte corruptum) qui ad hæc verba lib. Analogus primo scribit: cur non a citharis et psalterio et pandura diramus citharizen et. pandoriam quoque instrumentum musicum invenio apud Isidor. hispal. lib. 3. Orig. cap: 20.

Disputabamus animi causa Gerardus Rumpstus et ego de motus instinctu noctem traducebamus, de animi immortalitate: Ego animam mortalem videri hoc argumento dicebam, quod anima sit creatura dei, de vero creatum habeat principium a suo creatore, quod habuit principium et finem habiturum est, unde consequenter animæ mortalitas constaret. ipse animam quidem creatam non negabat, sed ad imaginem dei et immortalem creata, immortalitate vero vera dei et magnum dicebat; plato alio argumento utebatur ad probandam eius immortalitatem, nempe quod a seipso moueretur cum dicat πᾶσα ψυχὴ ἀθάνατος· τὸ γὰρ ἀειδίνητον ἀθάνατον· ἀρχὴ δὲ κινήσεως τοῦτο. etiam et philosophorum opinio immortalitatem animæ tribuit, sed fragilibus argumentis, ardua nugis materia quæ et nostris cogitationibus comprehendatur, sola fere suffuit

in phædra

Cicero lib. 1.

prob

fides. sed quid de ipsa philosophia: plato essentiam se mouen
tem dixit, xenocrates vero numerum mouentem, pytagoras
harmoniam; posidonius, ideam; Asclepiades v sensum exercitii
ui sibi consentiunt; Hippocrates, spiritum tenuem, per corpus
omne diffusum; Heracletes, lucem; zeno contritum corporis
spiritum; Democritus, insertum spiritum atomis; Hipparchus
ignem, Anaximenes auram; Empedocles sanguinem: post
mendes ex terra et igne, xenophanes ex terra et aqua, epi
curus spiritum ex igne et aere et spiritum mixtum. Mor
talem quam et cum corpore perire crediderunt epicurus,
plinius, omnem sensum animi post quam mortem tollens. ipse lib vii cap l
quibus alia iam ante argumentis fuerat usus Lucretius, lib iii.
videlicet si anima cum corpore nascitur, cum videlicet necesse
est perire; animam vero cum corpore nasci, et cum cor
pore in utero matris creari, probant olim Sinodus Consta
ntinopolitana tempore Justiniani. Animam autem corporis
tenui ac aereo terminatam amictu videtur sentisse Tertullia
nus: vide tu magistrum sententiarum.

Idem Rumpstinus se maximo dubitare dicebat una de re de
qua nunquam solutionem poterat certam nancisci, quo
modo angeli spiritus immortales multis corporis molestis
impediti et in velo ante ipsam manifestationem dominam certis
tis peccare potuerint; inde n. poet tollere in velo etiam
peccare posse angelos, quem olim potuerint et tanto ma
gis homines.

Hæc dictum mihi fuerit lis et pugna cum Decurione meteni
gros retuli, et ex numero vitæ deleui, more Christianis
usitato, qui lætos tantum dies quos in vita agebant nume
rare solebant, albisque calculis notare; eo quibus vita tempo
metiebantur.

Nesio quanta sit vulgi temeritas in diuulgandis falsis sæpe
rumoribus adversa eostum aut prospera suorum mentiuntis,
cum stultâ dissimulatione remedia potius malorum (vt scribit Tac
itus) quam mala detexerint. Vulgatas n. iam vidi typis epistolas lib iii.
de dolore regis Hispaniarum et pontifice Romano ob amissam
disparsamque classem, tam puerilesque nugasque vt vix sep
tennes puteri talia effutierint, tario stylum et titulum apte
tissime falsitatis. Spargunturque etiam quædam de motu Danico
contra Hispanos; cum Danie regem Friderici II. ante festum
pasqæ die veneris obiisse constet, filiumque sub christiani IV.
regni successorum XVIII. circiter annorum adolescentem studiis mu
bre; Regnum vero modeste per paternos amicos gubernat, et patrui
p consilium dederit ne Belgicis turbis se implicaret, aut Hispanis irritaret.

XXI cum de Alexandro Farnesio parmae et Placentiae duce multo
intridisset, quidam hoc de eo narravit; cum Hispanos ex natu
ra odisse, tam quod suos avos patrem Aloysium exsulem mis
eris pensse redatur; in consilio Belgas Batavosque praeripere
adgaudet, ipse in agendo virtum spectus et rantus, et more
gentis simulator, magnas per bello divitias congesserat,
quibus verisimile est potentissimum adgere Italiae prin
cipatum, nisi fata impedirant futurum. Ex deliciis habet Fran
ciscum pulcram puellam, comitis Relisi in Fallor primogeni
tam per annos plurima portenta visa de quibus vide volume Mer. Bel
lic. circa finem; et quinque soles in Ditmarsia; Christus cristis gla
dium variis literis et signis notatum circus Gryphiswaldiae
in Pomerania raptus; rupes culmesbergensis prope Salsfiel pro
digiose sese aperiens diruta; panis in Timerich et sanguinem con
versi etc.

XXII praeterita nocte D. Elisabeth, soror cognatus meus patruus
Dni Martinus Burgellius proximus fuerat magno periculo,
Amsterodamo a victore custargio qui suos sorores duxerat
redeuns, ita et occurrente navi maiori prene ruin sua
submergeretur; habet is uxorem Clemetia Steenhusan viduam
Jay de Kouke ex qua genuit filium, qui ante quinquennium Ano
dum Burgellum et Filiam Catharinam, denide filium alterum vo
cat tempora Hisarum a° 1609 superstites et habitant. Uxor vero
vero obiit Traiecti a° 1597.

Eodem tempore quidam in Pago Assendelft, pignus deposuit se
nium sua manu cono duo facturum, qua Traiectum sol
vret rediret per flumina Tne et Rhini relinquius Laruqque
et intra v. dies rediret; quod etiam in fallor fecit. navis
erat tantum e tabulis quibusdam colligatis, nulla vela
referens formam sartem solidam. Audio etiam quendam
Danzburum ex Hollandia per mare Germanicum petisse
rondarda navi, signe illum ad memoriam temeritatis humanae
collocatam.

XXIII Angliae regina ad bellum Lusitanicum et Antonii pochi
galli reductionem a Batavis petisse dicitur XL navis
bellicis et sex milia militum classiariorum; additurque,
esse barbarum Appetere regem Antonio magnum degulta
mundum conquaerere, sed nimis per fama praeteritorum
belli consilia occulta esse detecent.

9. octobris ordines Traiectensis per provisionem suspendunt colligia
ductorum bonor. ecclesiastor. cum sub quaestore et Assistis.
Sequenti vero die ad petitionem Adriani Vezouschi, scabini primarii cum
provincialis eidem officium restituunt scilicet cum cassatione
iniuste depositionis, et ex multa sunt insigna causa facta
ar ipsi tribuunt propria autoritate illud officium administrandi.

XXVI Mart.

XXVI Mauritius Nassouius cum aliis Anglis Batavisque proce-
bus contra Schenckium Phiguium et Brahelium arma pa-
rat; hi n. paulo ante munimentum ad confluentiam
Mosæ et Vahalis propria auctoritate erapserant, et
cum multis Dominis vectigal extraordinem a nauib;
tam Hispanis quam Vahalim navigantibus extorqui-
rent; sed post paucos dies cum ob imbres et hyemis
tempestates perstare non posset Phiguius filius qui
hunc præsidio erat se tradere militesque albis vexilis
quod ultimum desperatis signum, exire coacti sunt:
sic inter se dissidendum est.
Strenuus vxor virilis animi mulier vrata præfecto militari Scar-
rio nihil cunctata arma si Brabantum vulnerauit.
XXVII supplicationes publicæ indictæ et Deo gratiæ agen-
tur ob reuisam Hispaniam dispersam.
Hispanus Metensem orbem pro nuncio tenens de hor-
sit apud regem Franciæ exsulauerat, quod non ad legen-
dum diuis regnum sed ne Guisius contra regem seruiret
occupasset. Is exprimato multisque aestimationis aut
auctoritatis homine adeo se regis gratiæ insinuauerat,
vt plus solus apud eum quam reliqui omnes regni primi
pes posset: quo id præsidio fecerat, certe nec forma
nec morum aut prudentiæ: sunt qui credunt cum
annulum quendam habuisse magnis artibus adeptum,
a patre donatum hæreditatis loco, quem plus vale-
re fratris natu maioris hæreditate videbat: animum
habuerat sartorem qui inde multum nomen adit obiisse
tid fauore primus sui familiæ fundamentum iecit.
hoc anno editus libellus gallica lingua contre ceux de la ligue q tasgoient
persuade au Roy de rompre l'alliance qu'il a avec l'Angleterre 275.
XXVIII Fui ad nuptias Guilhelmi Kempij vocatus et interfui.
ne repotijs tamen. Assidebam puellæ fame quidem non de-
formi sed animo fœdissimæ maximum adeo malum, vt o-
lim d'mortio dederit ransam. Ostendo her vomit vel ex
stomacho corrupto vel lingua putrefacta nec pur-
gata:
Hic ad saltandum invitabant et negantem videbant, pa-
re abire malui, quam id quod nec possem nec velle
facerem. et magistri hestio qui numeres puellas
vanis istis gesticulationibus, tantum gaudeant, vt nul-
lam voluptatem sine ijs perfectam putent, præsertim
cum Christo nomen dederint pseudochristiani, et huiu-
modi monstrorum incorruptioribus obseruatoribus
saltationem damnarunt, vt curio dicere non sit veritus
neminem sobrium saltare; imo infamis non immodo

pro L. Murena.

huiusmodi

huiusmodi ludicra habebantur; Est n. hæc nostra et verum dicam saltatio impudicorum affectuum obscena ostentatio, morum, vitæ, integritatis, pestilentissima corruptio. At olim Socrates tantum causa saltationis erat instituta, unde pyrrhica quæ et armata a pyrro Epirotarum rege militibus admodum utilis, sic et Socrates saltasse ad tuendam valetudinem refert Lactantius de qua vide Mercurial. de Gymnasiis certam. et Lucian. Dial. de Saltat.

XXIX Cum Marci Citharœdi doctissimus ex hemiculo obiit, illo vero veneno consumptum putabat, sed falsus. Verum illud illa Latinis voratur Lilla, hic si catulus eximatur rabiem patiuntur nisi fastidium sentiunt.

Ferarum apud D. Hippolytum Bosium, inter plures spectatu digna est maximus, spheræ marmoreæ opertidis odore olei nardini; et skeletos capitis Hippotami.

XXX Subaudiæ duæ duo oppida Carmagnola et Salustio Francogallis ademit, partim vi, partim astutia et improvisos, dicebat, hæc a Francisco olim primo rege maioribus suis erupta. Erant autem munitissima et opportune sita, et aditum ex Galliis Mediolanum prohibebant; non dubito quin id consilio Philippi Catolici fierit, qui insidiarum aliquando in Mediolanum contectarum aditu pro generum præripere voluerit.

Cum ipse merum reputo humanam conditionem, satis sud miseriam et inconstantiam admirari non possum: at quid sumus humunculi Fortunæ ludibrium; ne nominemus nobis est. Sine varietate in summa lætitia stat pro foribus mœror, torquemur a nobismetipsis, nos mala habet proximi, tristes ~~d~~ quæ fuerunt amiri, et quo tandem nos vultu exipsum mimiri. assidue nutamus dubij inter spem metusque fluctus; speramus sæpe impossibilia, metuimus instantia, durso, at tortore affectu; unde simbolum illud nobis sæpe post gaudia luctus, quotidianum et arrondum mea vita; recte Manilius:

Et subtexta malis bona sunt, laetumque sequuntur
Vota, nec in cunctis servat Fortuna tenorem.

est et Virgilio adscripta sortis pictura. et Seneca ita secundis inquit nemo confidat, in adversis nemo desperat. alternæ sunt res rerum etc. et platonis ipsum quemquid sit debet esse in curso, sursum deorsumque voluti rotâ vicissitudine.

Romæ ap: Equites portam spectantur mense due, una ex Bmro dsate, altera ex Ednobo. Flora signum ex porphyrite, Antinoi signum tumo mixum cui crocodilus insertus.

DECEMBER

DECEMBER.

Blesis in Gallis congregatio santæ ligæ facta, ubi erant commorati omnium principum santæ confederationis (et vocant) legati, et de religione, et bello contra reformatæ religionis gentes gerendo, et Anglia demolienda agebatur. Principes quinque confederationis sunt: Pontifex Romanus, Philippus Austriacus catolicus Hispaniarum Indiarumque rex, Henricus Valesius III. Christianissimus Francorum rex, et nostro anno Rudolphus Austriacus Germanorum Imp: Venetii, Florentini, aliique Italiæ principes.

III. Exauctorati a magistratu Joan: Arretius Frisio cancellarius sti Le Hieroniniana, et cum eo Ludimagistri omnes. Ad hunc scribit aliquoties Lipsius Cent. II. epist: 29 et 87. ubi cum vocat virum doctissimum ac gratulatur quod Tiara suppressit in professione suæ linguæ.

Orunt multæ literæ apud regium quendam militem nostris raptum, quibus Parmensi omnes modos trajiendi Rhenum, et Velgoviam occupandi, utque ex paludibus Rhenensibus omnia necessaria suppeditari possent, quæ ex Ordinibus suspecti paludensis, eos popularia et deserta ipsorum pagum habitatoribus reddere decreverit, nec ibi ut antea sedes latrorum remaneret, nisi tanta mole commoda quotannis rapierent, et respectibus ad ignem faciendum carere non potuissent.

Hic annus cum fuisset mire pluviosus, multas primum limaces produxit frumento admodum noxias, deinde superabundans siccitas mures agrorum vastatores protraxit olim imos.

VI. Miror ego e merito astrorum planetarumque vim tantam esse, et necessitatem quodammodo moveant, et rogant propemodum moliantur sub partibus legibus videmus id et non refuta omittam exempla; ny nuncupe nuper unicornula et forma mirabilissima, quæ tanta furandi libidine mutabatur, et ipsa profitebatur se aliter vivere non posse, etiam in summa rerum abundantia; nam sæpe virgis cæsa, cauterio notata; Trajecti etiam capta, et ad securim condemnata, quorundam tamen precibus liberata, et ad carceres damnata, diu minus ibi mansit, tandem (cum sub prætore Trillo nemo ob furtum capite puniretur) nam nullid in legibus olim cautum. magistratus nunc scrupulosior, dixisset, et divina iura in quinquiplum fure damnarent olim, nunc abstinerent et se emendarent divino stimone monerentur; quin etiam quidam ob necessitatem licita ipsa furta asserunt, id jurisconsultorum opini

oniby

ombus et responsis confirmari dirent, dimissa ad a
tiquum redijt. et Lugduni Batavorum hoc tempore
gysla per carnifrem fracta perijt. De Cardano Legimus qui cum
filium in furto manifesto raptum ex naturali inclinatione excusare vellet, audivit
a Judice ad crucem igitur illa inclinatione destinatum.

IX In omnibus dubitare et rationem investigare non de
motile, nos admonuit Aristoteles; quare autem a
principio ad finem numerandum non vero e contra dubi
tabatur, et rationem hanc invenimus, quod a primo
ad ultimum numerum procedamus per intermedia
tanquam scalas, non vero contra.

Nostri diruntur ex insidijs regios frumentariosque pro
pe Dementriam et capitolium obtinuerunt, pro
ditosque per scalas aureas fugasse, multumque frumen
ti rapsi butyri ademptis. fuerant nostri numero vi
ritis quingenti equites ex virinis oppidis Lorsemio,
Drusburgo, Arenaro, Vada; tumultuarie collecti.
Hieronimus Mercurialis qui paulo ante a pontifice Rom. Bono
niam erat vocatus, et ibi honesto stipendio docuit, circa
hoc tempus quod exules contra edictum reversi sint, raptus,
et ad triremes condemnatus, favore et intercessione Alex
andri Farnesij cardinalis tandem liberatur.

Hoc tempore magna erat apud parisios auctoritas Henrici
Lotarenus Guisie dux, adeo ut non exigua inter regis
et ipsius minister locum occupaverit. Quare rex verum
esse persuasus, quod: κοινὴ φυλακὴ πάσης μοναρχίας τὸ μηδένα
ποιεῖν ἐν μέγαν. i. communis custodia principatus neminem unum
magnum facere, viam (quam ipse prius) e medio tollendi
praparavit. Guisiorum autem stemma a Renato Lotarenus
duce originem ducit, is n. Adolphi Egmondani Geldrij du
cis filia quam duxerat anno ∞ ccc Lxxxv. genuerat inter
alios Claudium:

Claudius, cui pater Guisiae dedit duratum ex Antonia Borbonia Ludovici Duris filia genuit duos filios Francisc. sex proles, nempe:

Franciscum Guisie ducem, qui ex Anna Duris Ferrariensis filia genuit: et Aurelius propius in rastris a poltrotto ex insidijs glande tractus. Carolum Cardinalem: Claudium Marchionem Maienq. Ludovicum Cardinalem: Franciscum equitem Rhodium: Rhenatum Marchionem Bonine.

Henricum Guisie ducem.

Carolum ducem Maienq.

Ludovicum cardinalem.

mutato magistratu porta parisiorum pontes levis sublata

Hoc anno Trancti magistratu pro
portam tum pontem in ipsis arcis
moenibus, ubi olim arcis extrema fuit,
rat, fecerunt, quod Catariniana ming
firma videretur, fossas quoq. varijs in
strumentis purgare neqiverit Lutetiae

XVIII. hoc

Aul v pol c xi

XVIII. Hor tempore quidam raptus, quod in rotam sublatum
sepelensset; et qui rapite hodie puniuntur et institiae
perversores, cum paulus fc. corpora animadversorum
ad sepulturam dando ~~et~~ stipserit. At optima ratione
ad terendos scelerum autores publice hac sperta
la proponenda maiores nostri iudicarunt.
Pedagogi Hieronimiani, qui iustis detoribus, a superio
ribus anni magistratu fuerunt instituti, publico appari
tore ad deponendas officia in festo pasiphae monuti
sunt.
Fama erat Danertium et Clerbagium liberatos iri, sed in stio
qua de causa retenti sunt. qui malo gestae reipublicae et
seditionis arcessabantur, interrata in adhuc manet ira.

XXIII. dissidium mihi fuit hor tempore cum vicario praefecti
nostri Gerardo Joanno sartore, qui cum arma meae ad
defensionem mei non suspicere dripisset, multaque blas
temarit, a me cum hoc ad singularis coratus" remisit "retamo,
et ad praefectum, multamque detulit; quod adhuc
manet alta mente repostum.
Sic ab ultima plebe et populi fere vexamur: et qui
aristocratiae nostra fructus; quem ego meam Demora
tiam omni Tyrannidi intollerabiliorem duro; et donesti?
ris tandem turbis perditam iri patrinos.
Circa urbem ad tria millia militum transitum pete
bant; diebantur ab Hollandis missi et dicebatur
ne ob aliam quam ipsi arcebant causam, quare ex
cusi sunt, portaque urbis diligenter custodita.
Franciscus Gerardus cum ob familiarem absentia turbarch
datis fidiussoribus domum redijt, ubi se continet, nec
exire, ubebatur.
Hor quoque die maxima in Gallijs mutatio, Guisius n. cu
fratre cardinali, cum multa contra regem moliri
dicerentur, in castro regio prope Blesim iubente et pre
sente Henrico III rege, pretorianis occiditur; corpora
in cinerem redacta in flumen spargunturque; filius capitur,
Aurelianum obsidetur. Parisienses contra regem tumultuan
tur; equites Annalium Guisie consanguineum duxem
fecerunt, et centum xl. millium conscribunt, ad quem
alendum onera singulis aedibus imponunt; regia arma
et imagines demoliuntur. De Guisij nece hor distichum
memoriale legi: Laesa fides fuit in Guisios Henricus et aula
Gallica apud Blesios tota cruore madet.
vide J. Mezerium Belg: qui quae rem plene narrat lib. ij fol. 66. et
sqq:

ANNVS

ANNVS CIↃ IↃ XXCIX

Praetor vrbis Nicolaus Zulenus

Ianuarius.

Coss.

Teodoricus Canterus et Theodoricus Goyerus.

Kal. Angli ex Belgiâ reuocantur. Mursinus Berckhouius tomcatu iuit.

hic vesperus Qui perseuerauerit usque ad finem saluus erit mundum quando omni contmnit; Quando nouus apud nos reipublicae status, fautoribus Anglicarum partium proscriptis et eiectis.

habeo ap: me acta ap: Sorbonam paris: contra henr: 3. regem M.S.

x nostrio quae narrantur de secretis in regione Gorcensi bellis et miraculorum a quibus deterrentibus editorum quae tamen daemonum illusionibus fuisse comperta fuit.

Ipso Epifaniae die obiit Catarina de Medicis fax Galliae, inquit filij ipsius Caroli IX testimonio, qui cum denatori suo instructiuit; et ob id a mere reprehendetur, dicente, multis et et excellentibus qui tot subditos si fidelis occiderat, respondisse fertur; At per deum mater, quis? nisi tu, eorum malorum causa.

Legendi s cater Medicea V. M. B. hier. int.

transit rebus

xxii. Soror mea Maria Buchellia nuptiae cum Iacobo Quequelio Dordracensi Batano celebrauit, cum in quibus mutuo contractus constituuntur; verum infantis annibus, causam praebente celeberrima mulierum Elisabetha Bronckhorstia, vidua Maximiliani Culemburgani, quae licet bonis esset prognata parentibus, oriburque predita medioribus, infamibus artibus non solum suae familiae intulit labem, furtis, fraudibus, dolis, simulatio libidine luxu, impietate aliorum bona depilando, tam et nonne honestae matronae liberius fraudibus doliisque pecuniam conquirendo, Lenae officium et procuratoris agendo, mendatijs et falsa simulatione probitatem fingendo; blasphemia, perjura, prodax, superbia et mendacii lingua, fanoribus virorum sibi contraharet; multorum, fallacibus verbis falsis promissis; Vidua libidinem non potuit satiare tum multis; nec forma nec aetate integra; turpidinem suam et obstantatem blando linguae venino obtexit. Filias ad omne vitium instruxit, scilicet ne meliores matre exstarent. Maxima natu dotis natura et arte quam matri dissimilis, mores liberales sortiti emerunt, quodque ipsis matris moribus et instrumentis palatini, quae post eam et aetate mea legata, meae inuita, sed tamen id curantibus et ipsa famam et pudicitiam ad mortem nihil attulit ad meis noluimus; Tamen turpissima simulibus imbuta vitijs, no sua auferendo non degenerauit, Minima natu nec forma nec indoli contemnenda, si a meis abstinuisset consortio.

FEBR.

Lutetiæ in ædib statuas nominaq et titulos per tempora et
gnsij eadem servantur, ac Sorbonistæ de eo consulantur.

VIII Perdiderat rasti ex annulo Henricus Ruysch pyropum,
quem cum frustra diu quæsuisset, tandem rapo occidi
tur, in cuius stomacho ex mysomso lapis reperitur; si
mile quid Antisti nostro Henrichio evenisse narratur;
solebat id post prandium in tubulo suo quod habebat
propter aquam semper rapere; iamiamque post se
clausere, quod cum more solito quodam die fecisset,
annulum: quem habebat magni pretij deposuisset
aperta fenestra, corvus eum abstulit, expeditus
tus Antistes quærit annulum, non inuenit, clausam
iamiam vidit, quid rogitet nescit, rectum non erat me
minisse potuisset ausfore. Tandem post annum atque
alterum, cum reparentur domus fumaria, inuenitur,
in quodam foramine aranearum telis involutus, et
Antisti redditur. Simile quid valerius lib. I. cap. 9 refert
de polycrate Samorum Tyranno, qui cum pratum admodum amæni
in profundum abiisset, eundem paullo post rapto piscis qui
eum devoraverat, recuperavit. Eius item historiæ meminit He
rodot. Cicero & Plinius. At fortunæ huic minimum adblan
dientis lusus, in eodem tandem sepulcro finit.

Circa per tempus naves Belgicæ diu in hispania retentæ
dimittuntur: ea iamprudem dimiditatis Bremensium, Lubi
censium, Hamburgensium syntaxeis, navigare repetunt
nam cum nostri hispanorum commercijs carere vix possint, imperati
tis sororum populorum nominibus tutus se latus per arbitrabantur.

XXI Febris me tertiana premit, qua admirabilis dignoscitur. et
nostri milites pentarchos frumentarios Daventriensem
recipere, redeuntur. et sine spolijs redeunt onerati vul
neribus.

Sequenti die circa hesperum regij prædones e pago Tutfuel
XXIII equos et III villicos adduxerunt.

Regni aequa per tempora tam demisse et quidpiam in lo
co prorupuit circa Vlemam sicut prodibus transgredere
tur.

Questiunt qui negotio quod stratagema in animo habebat, di
mersat oppidum nullarum portum Dorstum, sed cum
quambis inermis clausis portis centum plus minus ex ing
politibus armis iam tubigine exesis et lapidibus obtu
erunt, oppidumque sinum defendunt.

Ordines nostri præfectum viarum fecerant Arnol. Hontgorsti
um, eique XXV equites L. pedites adunxerant, et tuta
a prædonibus itinera redderet, qui cum id officium bubo
nis

quibus fabricatur insignibus militaribus nisi instar duces uti volebat, sed a Senatu prohibitus fuit.

Audio quendam Venetijs esse magno conductu, pretio qui flaxide instio quo philosophali omnia (Myda ni nisi dam instar) in aurum dicitur commutare. Verum prestigiatorum fuisse maximum postea patuit vel suo loco dicetur.

Sixtus V. C. M. natus alla Grotta, terza della diocese di Fezino dalla marina, 4 mil. da Monte Alto, di padre Hortulano nominato Petro, et per esser piccolo peretti, chi andò a habitar a Monte alto, guardo li porci del padre, andò dapoi a Marcerato star in casa delli sig.ri Poliziani, gentilhuomini principali, si fece frattino et andò cercando elemosina, andò con un frate alle prediche di quadragesima per compagno. Ses armes, La barra di Pio V. il monte con le stelle del Monte Alto, il leone con le pire dal cognomine peretto. Vere in hoc lusit fortuna, cui tu si non indignum præbuit, prædecessorum n. plurosque in gradi et superba familia superarunt gloria.

MARTIVS

Martius egelido mouit mea frigore membra,
Et febris stomachum purgans me tertia vexat.

Audio Trinchesium, cum Banaro commissa et nuntiarit, 12000 aureorum Germanorum dum vincet recipiet, seque in Germaniam paratum victurum militaque moliturum promittet.

IV. Regionum nomine quidam militet tributum a suburbanis petitur, adiante id Magistratu. Ex nostis fuisse ~~[illegible]~~ deprehenduntur; quosdam extractos quod pro publicis crimine teneantur fuisse, nobis narratum fuit.

IV stil. non. Dux Carolus Lotarinus Maenis primitur, procus Franciæ Luthis proclamatur, sigillumque mutatur.

VI Henricus Eckius post quasdam turbas vidnam ducit. D. de Ryckonen Flandram, nec forma nec ætate mitigra, hanc Ryckonius primitus adeptus priore uxore repudiata suam repudiasse dicebatur; quidam de ea suspicatur, qui paulo post patrem sequutus est retinuisse quidam a marito, et mundum muliebrem satis pretiosum vestes, annulos, gemmas, quibus ingiare nondum consuetudo videbatur; et ipsa et uxorem mulieris facile suum consensum præbuit.

Eo tempore post plurima in consilijs ventilatum, de Nauraeo Henrico Borbonio arcessendo, contra confœderatos sanctos et voranti a inde statutum M.B. lib. 2.

8. Edictum publicatum ne coloni cum hostibus illa inita p se redemptionis fœdera, et mali captis eis veniæ spes adimitur.

9 Vetantur publico edicto exercitia rel. papistica.

VIII. Nas.

VIII Nassonius cum Hollandis et Zelandis montem Gertrudis oppidum obsedit, multis adductis navibus, hujus vero praefectus et duos milites praemiatores petierat tanti temporis stipendia, quibus peractis tum ni Berentur alio disseddere, et negarunt, multaque in ordines probrosa iactarunt, quod ut vindicarent et perditorum militum licentiam compescerent obsidione cinxere.

IX. Morganus praefectus montis ad Limbum villari alio quin Angliani filius, a Crolles praefecto ostendo ex nobili familia filius iunior Angli, cum multis ad dum mundibus, ludis, comitiisque filius Joannis Mercoeq et Petessemi dom. odeliaque in castro suo ad Jsalae oranum matre habitabant, prostrati fuissent, per tempore ambae triduii impositae, instia matre, abonxerunt. tant sont nos filles e femmes addonec aux estrangers; les espargnoles ont essayer la virginite dun bonombre, et nos Angloies fiers et superbes en ont trouver' beaucoup, et fustam nostram et Scriam satis liberas puellas, quae coniugii celebrati larva miserae circumvenire, cum ipsis altare iam superunt in Anglia uxores.

X Scientius comitatum Nouiomagensibus intercepit

XII. Wilertius ex oppido Hungano praedatum profectus maximam suorum quintam partem caesam amisit.

XII Volunt Charlagio libertatem a senatu concessam, quod tamen sub missionem impedire. Dauntrio etiam fuidiminuiam rui mere agere non licet.

Audio Henricum valesium a Brittanniarum regina auxilium contra rebelles Gusianos petisse, et in Hispania ordines obnobilitatem comoratos ay Gusios contra regios et Hugonotos ipsorumque defensores auxilium praestandum.

Hoc etiam die prope pedagogium Hieronimianum, in aedibus Alpsardi cumidam, ubi quidam Venengus habitabat, plena luce plurimis praesentibus spectrum apparuisse et loratum fuisse narratur cum per diem adoraretur, se malum ad gemitum professus esse, et ab Emanuele summo missum ut superbiam ipsorum punieret. et alia et mirabilia diversis temporibus turbat fit.

XVI. sepultus sum funus cognatae meae. Barbae Martis Abrondis vxoris quondam Antoni Busey Adnorati, quae ad Brumdemus virginis sepulta fuit;

Hoc tempore Maximilianus Austriarum poloniae rex mirabile reditus, sed a competitore Sigismundo suo vitio clerto superatus, et rapotus, compositis federibus dimittitur. M. B. lib. 2.

XXII et

XXII. Et noctu praecedenti Nassovius Montem Geertruidis maximis tormentorum bellicorum ictibus verberavit, quem et die 25 quando summis viribus iterum conquisivit.
XXIV. Antverpianum praesidium navim Batavicam varijs mercimonijs et mercatoribus refertam expugnavit, Antverpiamque traduxit.
Indutiae cum Camerarensibus fiunt. Belgae in Trevirim, et parvenses Dunkirchiam novo praesidio muniunt praefecto Camerarensi Monluc. Balugij dns, cum vos Franco Galliae in certo, fluvient ordine, in utramque sibi aditum dormiendum putabat.
XXVI. Cum classis Batavica praefecti navi egressi essent, et situm Montis Geertruidis contemplarentur, et quo in loco oportunius oppugnari posset animadvertebant, ignitis a Montanis, plurimi eorum globis fortis ex urbe vulnerati destructigna fuere; inter quos Wolfardus Bredenrodius, qui paulo post mortuus, et Vienna Batavorum spectus; Todorus Snavius Vilretus, qui Haga paulo post obiit, ex vulnere in femine. Dunckbordius brachij partem amisit.
Sequentibus diebus rursus digijs transgressis Montanis obsidiuntur, aureisque expugnatam urbem inter Batavorum dolore: mense vero sequente pacem non sine tradita, qui se sacramentum praestit. Hinc distichum ex mineralo factum legi.

Geertruidenbergam Aprilis rex subiecit auro
Iactura Hollandis certaque pecunies.

Conditionibus quibus dedita ex urbe Hispano, tam civium quam militum exprimuntur in Mez Gallobelgico. lib. 2. et. origo diversitatum cum Ordinibus una cum condemnatione militum, eorumque nomenclatura vulgari lingua vulgata legitur. Erant autem ferè octo veterani, premiatores, latrones et raedibus assuti, quorum maxima pars brevi mala morte periit.

APRILIS.

Praesidiarij Meerbergiani quosdam militibus praefecti horatum, (eo quod tuto praedari non liceret) praetextu seditionis occiderunt.
IV Hollandi cum angere vectigalia conantur, et eo multa audacter in senatu protulisset, auctoritate Ad Bid Cantieri consulis repressi sunt.

Insignia Castriotarum Epirotarum olim principum post Scanderbegum bonis a Turcarum tyrannis Scutorum qui ultimarum cum reliquijs sub ipsis Albanorum Corantium regno Neapolitano consederunt, iam vero plane ex principum stirpe interiit.
Ordines hoc tempore varia bina promulgarunt de limitanebus redemptionibus et militum.
V Florent

V Flor. Timiid, cum Joannes Strich secretarij munus ob contraria factiones studium ex decreto ordinum deposuisset, id famulo suo Egidio Ladenbergio, fondatorum familiam filio tradendum curavit; Sturtio vero et computationum reddendi munus fuit.

VIII Cleerzagus dimittitur, Damintrius vero ad rationem a Sturtio proferendam, audiendam retinetur.

Oppidum Septemvontium quod esset monti d. Gertrudis vicinum, nec bene munitum, nostri multos desiderunt; Egis vero etiam spes erat ostendum oppidum expugnandi, sed eorum insidiis detinguntur.

III Eumus stylo nostro parmensis castrum Lobbense rapit, quod ty post tres iterum dies relinquit vacuum.

X Lambertus Voerbürghus Dranus d. marij mirum egit nomine d. de monteau et recto anno stipendio redeuntes in Brabantia curaret, sed sequenti mense feminda benitate sudiri ignoravit, nimirum

Varium et mutabile semper femina.

Audio Geldros Betanos inter se egisse, et utrimque tuti agros sine vi aut metu hostili colerent, pecudes pascerent, et armenta durerent, absque partium impedimento, nec alter alterum caperet, nisi in loco extra ditionem suam hostibus, et tum nobilis XVI floreni; plebeius VIII se redimeret. Campensis quoque cum viris Damintrianis indutias quasdam fecisse dicuntur, et pagani Velauenses et agros colere hereat, cum rigis conquiescunt.

Leonem Vidnam. Credo hanc Cornelia de Monchrau Margarita de Calembourg quae vixit

XII Dicuntur Limbiani praedam de Brabantia egisse magna, et Titnis oppidulum diripuisse, rapis praesidiarijs Hispanis. Tordrarensis Odimibus ob perditum Montem Gertrudis irati, impositionis consuetos solvere negarunt, vel Gorromiensis, Tielensis, Bommelii.

Circa hoc tempus obiit Alexander Farnesius cardinalium potentissimus, vicecancellarius pontificius, nepos Pauli III pont. Rom. aetate admodum provecta, cum praeter suum saepe suffragijs senatorum ductus fatis quodammodo a pontificatu excludetur. martij 23. M.B.

XXI Cum circa oppidum Hispanum rigij castramentari deberent, vicini praesidiarij ne obsiderentur, eorum partes de insidijs monuerunt, sed repulsi in oppidum, multis suorum amissis.

Iudex praeter se habet iniquus, et ut videtur praesumitur lenta.

XXIV. Impositiones Traiecti augentur, omnique poculorum ita eius pretium minuetur; stuferus impositus, recensiario vasi II stuferi nisi quos hospites VI stuferos solvere negarint. Duos hos stuferos coactores recensiarij solvere temtur, quinque hospitandis militibus sequentur. Sanni gest.

MAIVS

Nusquam tantum stultorum, vilis de plebe hominum humeris arbores erigunturque Maiaeque, quod olim principibus a plebis honoris ergo munus: De Maialibus ludis multa Olaus Magnus, de regionibus septentrionalibus lib. XV. Mira mulierum licentia in radendis arboribus ordines nostri grambus regis rodere negunt. vid. Mart. lib. VII. 73. Bin. contra Aureta Amor. 102 pa:

De Maiumis vid. Suidam Lyc. Cas. Bar. in Martyrol. fol. 563. et cod. lib. XI. tit. 45. et fastos Ovid. in fin. lib. 4. Alteat. parerg. lib. V. c. V.

Vestro quid mutarum de urbe prodenda spargatur, ex longissimo fame fumo, unde omnes qui a sex iam hebdomadibus urbem inhabitandam deseruerant, solum vertere coacti sunt; et vigiliae duplicatae. Multis tamen falsa haec omnia fusse adorsus, nihilominus Istam regionem Mudensem praesidio senatus arripit.

Hactenus omnia edictum de vigiliis civium hoc tempore publicatum.

Gaetrudomontanum praesidium aliquot navis mercibus mercatoribusque Bataviis spoliarunt, captivosque abduxerat. Creditur Parmensibus ab Hispanis veneno tentatus, quare ad illud depellendum, aquisgranum profectus et ad aquas validas varios morbos exhibet.

IV Qui fuit dominicus hora vespertina septima obiit vidi ruf mihi Joannes Adriani F. Amstelodamus, de lenta tabe, cuius animae in beatis deorum choris quiescere spero.

VI. Mursiarum assumptis aliquot militibus ligonibus item aliis instrumentis rusticis Schinigue urbem urbe discessit verum sub stratagema ritus sub Campanensibus motuit. Fama est Bloeberchum arcem per Marchionem Varembonium Geldria nomine regio praefectum obsessam.

VII mense X et XI Horam sepelitur vituum in templo Ruiro, maorum sepulcro ad sinistrum chori latus.

IX. Castrum Hemert in insula Bommelriana a regis raptum, et Hesla fortissimum quoque minimetum obsidione cinctum, quod Paulo Meurio et redditur Maximiliano Hornes ejus traditum fuit.

Ordines duos mittunt in Angliam Legatos.

XI Apud Rhenenses aliquot rures gerbidam occisis rapuit. Ab ordinibus Ultraiectinis imposterum iam erant Rom. ecclesiastici et a vigiliis agendis cum vicarium darent extruarentur, id tamen ab VIII viris militaribus impeditum.

Hnesdani oppidi obsidia incipit.

XXV cogunturque hic novi milites ad X. cohortes signatus.

Ferrariae apud D. August Mustum spectabatur, pantherae caput inter alia quamplura et cultri, quo ferrum sternitur, ex plumbo vero fabre redditur, atque ad omnes partes flexilis, et turris adulta.

XXX praefecti viarum militibus qui in arce Mersbergano sunt collocati, insidiis regionum redeuntur.

Apud Ducem Ferrar. sunt Apis ex aere antiquus. Bubo ex aere fundo dedicatus. Lynx ex aere antiquus. Harpocrates ex aere.

bor.

Eodem mense Ferdinandus Medices III Florentiae III Senarum et magnus Hetruriae dux, reddito pontifici galero purpureo Oxorem duxit Catarinam Caroli Lotharingiae Ducis filiam, quae ultimo Junii mensis postquam a Caesare Duris Ferdinandi cognato diademate fuisset redimita, Florentiam magno apparatu a Duce deducta exepta venit.

Ex Ethnico Mercurius Bononiensis narrat rem prodigio simillimam, et si vero mirabilem; urbe Remensi puellam ex stupro gravidam partum sufforatum anicillae dormienti supposuisse, eamque raptam et tormentis vi adactam ad confitendum quod sibi falso obiciebatur. ac eo nomine condemnatam et suspensam, tandemque post unum adhuc in patibulo repertam tum demum filiam noctu cum patre ac matre conquestam igni traditam, anicillamque liberatam fuisse.

In oppugnatione arcis Blienbericensis mulierem nobilem rapam, narratur in Mer. Gallobelg. lib. 2°, quae multos amoris milites Ordinum nostrorum rapta situta erat in pugna fortis et ferox ad praedas agendas praeripuit, ne unquam a commilitonibus etiamdiu agnita, nisi tum a Belgis interfecta vestibus exuerentur.

XVI Junii Bebburg III pass: millia Col. Agrippinae distans, subrutae Warnido a Bilhersegeit supplicium rendere sed condignis laboribus sumptum est, a petro Cusq. filio praevalentissimo praestigiatore et maleficio, de quo infra in itinere Col. nonnulla narravi; et ibidem Tipis aeneis Etruscam vidi tabulam, videndus quoque M. GB. et attingent nisi fallor in appendice.

Eodem tempore diuersis in locis magnus maleficorum numerus tam sacerdotum quam plebeiorum in Germania igni traditus fuit: inter quos fuit vir praedicat et celebris i. v. Doct. Flattenus praesulis Treuirensis consiliarius, post VI mensium custodiam Pontano traditus fuit.

Ferrariae apud Durcy multa in musaeo secretiore spectantur memoratu digna vitae quae: Cornu taurum vt Bur; Clauis aeri S. Petri Caligula eius et fragmenta de lauro Vossiano ducta; Truncus quercinus petrifactus gemmae instar pellucidus. et Sic marmor: effigies, Faustinae in Amphitati caput eius mem. plm. Faunus ridens ex marmore phrygio rubescente; Cupido dormiens, Telegonus spinam pastinacae marinae e pide emellentius, quam statuam Augustus in tuberculo suo habuisse creditur, quod vero in Capitolio Rom. vt Iunius exemplum videtur. Faunus insidens Iuni Africano; Venus Anadiomene e mari egrediens; Historia Bacchi et Ariadnes in tab. marmorea. Faunus coronatus corona pinea

Statuae et signa.

IVNIVS

III Huius stylo Gregoriano Romanis Legatos misit in Damian, Ferdinandum Lopez Tentorij Katensis gubernatorem, Merodam Domini Petri com filium, et Georgium Westendorp cons. regium in Hasia.

IV Cum Rumlario et Candido visunt Bibliothecam, quam in templum Joannis contulerant; olim ex Abbatijs canonicorumque collegijs, sed a variis distracti milites, qui supererant timeis Blattisque magis quam hominibus seruiebant, certe si voluisset ordines nostri sine suo sumptu egregiam congregassent. Exegistet Bibliothecam.

V Mursiarius Henricum nuntium Duarensem cum omnibus suis Amsterodamum petentem in arcem Abroudiana captum abduxit, dimissis tamen Vienburgius cum filio Cornelio, et Gerardo Spezebauda; at retenta cum ipso vxor, quae cum litteris suspecta (quarum occasione prodente centurione Abbate rapti erant) investigarentur, omnibus suis vestibus frustra reluctante exuebatur.

Ob fluminum incrementum castra regia loco mota, sed 12 vel circa Junii mensis die fortius arctiusque Hispanum oppidum obsidioni captum.

Hormense expeditio Anglicana in Hispaniam facta, sed nullo commodo, et libello pictuliari describitur et Mert. Gallob. narrat lib. 2.

XII. Blidenberch arx Geldriae superiorib in paludibus munitissima, a Schenkiano duce defensa, cuique dedita eusque munimenta solo deiecta; quod receptaculum potius latronum quam militum propugnaculum fuisset. Addita 24. Iunij stilo nouo

At Helvetijs nonne turbae, Weznensis in occupata arce duris subandi suis praecommodae, ipsum adeo irritauerant, vt collecto Sabaudi arcem obsidione cingerent, ac Bernensium Sociorum fugarent; qui innumerato auxilio confederatorum Genuensium, Basiliensium, Turicorum et restaurare arcem repere; et cum dura foedus inisse dicuntur Helvetij papista; Solodorenses, Friburgenses, Lausannenses et vnde breuiter ne inter istos Martias gentes ego for tempore fideiubens pro sororis meae marito, diuinitus in posterum vincere, et diem illud 20, promerebit salom. 22: Noli esse qui manum praebent, qui debitorum sponsores sunt, ne si solvendo non sit, tot lectus tuus auferatur: in quam sententiam Coquinius dicit rapotibus 6. 11. 17. certe ego, vel pro me mater solutus factus fuit. vnde oratum est: Sponde, noxa praeso est.

XX Nesio

XX. Nescio fortunæ an fati invisum vim, ab utrinque; tam varijs obnoxiæ tamque difficilibus molestijs et tristibus simul cogitationibus. Si quietem mihi sedari, si animum ad tranquillitatem composui, statim alia tempestas exoritur, mutuo se angunt mala perpetuo mala; si ea paululum resederint, aliud mihi de me ipso genuit metus; nunquam aut nusquam quies. Internam in me seditionem, et frequentem no leve bellum sentio; ita ut ad tristia penitus me natum videam. Facundius in adversis ingenium, et animus a dolore vires rapit. idque ex futurorum primo adspectu, quæ ninum malorum ultima in me et vera me tangere sum t.

XXII. Si ongnam mihi patria fastidio et iam, ob sororis infaustæ nuptias, quarum et pudet et pentet; altius n. animus vix patitur fortunæ contumeliam. Ter o patria mea dolori concede, quoniam mihi tu cara et aterna debeat ipse autoritas, arridentia tamen me exercitus voluntario agunt auxilio; et tua dulcedine me velim me liceat frui perpetuo.

XXV. Dordracum urbem aquis undique cinctam pauci, insola ruinis et seditiosi audiunt vulgari ter dicto:

Haerlemum lardo, gaudet Schonbania libo
At Dordracenses seditione malâ.

Templum summum D. virgini olim sacratum conditum per Albertum comitem anno 1240 ac ccc lxvi. et collegio xii canonicorum. Consulibus singulis præferuntur duo halebardi (genus est securis) prætori vi. ruinis ruram ram gerit Muys de Holy qui ex uxore Wandæ Ludt. liberos habet

Mylionum quoq. familia celebris olim et anno 1570 per ad gem Philippum Austriarum nobilitata ut ex instrumento ipso colligi; ob merita Arnoldi Mylij consulis Dordracenses rui ex . . . F. Cornelij
. . . Albertia 3. filij sunt liberi Adriamus præses curiæ Hollandiæ qui ex . . . Neoburgica plures liberos reliquit. Cornelius nempe Wandæ Myl. cui uxor Maria Bembletia, filiam ipsius nupta Danieli Hartaimo
Cornelius Aeris olim Gandavæ præfectus cui nupta fuit Catarina Joan. Hopperi v c fil. sine liberis mortua et nata Adriana Wandæ Dort secundo matrimonio obiit illo Lugdi a° 1605.
Johannes post fratrem Dominus Wandæ Myl. habuit uxorem quæ liberos ipsi peperit. Fuit Antwerpiæ et Bruxellis ~~contubernia~~ ruinæ ad balnea spadensia profectus a° 1609
Maria uxor Rat Alleti Loi ex Gasia oriundi qui erat apud hispanarum a rebus secretis et dnus Hodenpyl.
Ego denuo apud Theodorium Clouium urbis raptamium, et sororis meæ mariti patruum, sub insigni oppidi Steudami, qui ex adoptione hollandica Clouii nomen ferebat, rum patri sub cognomen fuisset Wandæ ende.

IVLIVS

Kalend. obijt Antuerpiae Cristophorus Plantinus primus Typographorum.

III. Nocti praecedente Belgij praedam ex pago Huntino et bubulis egerunt durentorum Bovum et equorum L; quam retrahere nostri nisi intempestivis consilijs tempus ipsum quasi de industria traxissent, et habendi spatium hostibus concessissent. Proxime erant ad Rivum Trajectensium, ex quibus maximum damnum sentiunt. Gisbertus Voestius, qui cum suis stantes in ius vocant, qd ij in sui custodia retinuissent, modo militare praesidium, qd in templo erat, alio collocaretur. sed nullo bono.

Hinc ex singulis cohortibus, sorte electis, ad tutanda navalia Vesubiorum, eique colonia Trajectensium ad Rhenum, mittitur, cum Antonius Buttius praefectus a Schenckio cohortatus varia militibus de re liquisset. et sequenti die redeunte Buttio Trajectum rursus redierat.

VIII. A. Hontkorstius quidam cum militum raptim in urbem adduxit, erat hic ex Weerkhouio paganus, cui notissimae regionis viae, adfuerat ijs qui nupe armenta abegerant, et nostro qua fiducia aut temeritate, an explorandi ab. tyrannum cognitus adhuc Weerkhouianos manserat; hunc plebs retentis memoria labacti petorum exercitata illico suspendendum clamabat, senatus maturiori consilio rem explorandam dicebat, et cavendum ne regij quid cristinus in nostros iam captos statuerent;

XI. Gebhardus Prouningius Daventrius olim consul et multis reipub. egregie seditionisq. arcessatus, ac diu in carcere detentus, cum semper fuisset sua vita obnoxium quorundam minis dubius, dimittitur et urbe in perpetuum proscribitur.

Et apud fratrem Ciacconium Romae pellis humana ut rorum praeparata summae crassitudinis, et phasianus indicus.

Ethiopis ut ex maculis nigris melanibilibus patet

XII. Belgij castrum Pudrogh in insula Bomolensi obsiderunt. Martinus Schenckius eodem tempore Berckum oppidum ob seditione liberare frustra tentabat, ac omnes praemissos milites undique congregando loco munimento in terra Cleuensium prope Rhesam fecit, agrosque vicinos depopulatus magnam praedam egit, ex qua pp. hon. is mullarum: partim hominibus Romae ap. F. Alphon. Ciacconium, spectate inter alia mirabilia, solum equini effigiem repraesentans et Sicilia allatum, nomen huic erat a figura Sferracanalli. Marmorum item genera CXX. et fungus marinus maximus in lapidem fere versus.

Ex animae reminiscentia pertinacia scribit Boissar. ex relat. T. Celsi de corpore humano

XIV Ap

XIV. Apud Brabantos vitae necessaria minoribus vendunturque apud nos, sed commercia cum vicinis fugient.
Anglica classis et Hispanicis reversa nil fecit praeter ignobilem praedam et mercatorum redditus, idque non absque suo damno.
Hor ipso die quidam pagani Zutphenses capti Dancatrium insunt, ad munimentum suis ab hostibus consequendum.
Apud Giarcon sunt adhuc visu digna, Patera ex aere quae libabat olim sacrificio, Congius, semicongius, sextarius, claves, sigilla, amuli, strigiles, fibulae, et styli antiqui, et vasa alabastrina quibus unguenta servabantur.
XVI. Regis armenta Aemisfortiorum abigerunt.
Rondrongel et Brakel castra a regiis capta, et paulo post incendio deformata sunt. Sed cum Hispani Wachalum traijcere nolent, secederuntque Bommelianum versus, prope Dieuze superioribus annis tentatum, Julianum Remedium eiarundis verbis certatum fecunt, varans ipsos traditores dolio e dolio, sed sine fructu.
XXI. Mursianus mulieriosior uxoris addictior, homo Gallicae blandiloquae, Germanae constantiae abundantior, eo quod rapuit coniugis doluerit. Vetuit ne campanae pulsarentur certe dolendum mulierum libidini publica ruinis figta subiacere.
Sequenti die edicto cautum, ne quis alteri religionis ergo maledicere aut minitare careret.
Hontkorstio hor die insignia militaria data, et in militiam Voltlauctensium adscriptus est.
Fuit nostris quod turbae in populo, eo quod Dancatrium a senatu missum, quidam honoribus gratia extra urbis dictionem suae limites Traiectensium deduxisset, qui ceteris tanquam sub asserla male audierunt.
Hispaniarum rex cum suis quorundam instinctu male in parmensem fuisset animatus, interdicentibus Belgiae ordinibus praeratus ei praefecturam Germaniae secundae in triennium prorogavit, qui quin ad obsidionem Hucsdanam milites ferentes submisit, tormentaque murefragia addixit: causa cuiusdam indignationis erat, res male gesta in adventu Hispanicae classis, in qua maior necessitas, quam voluntas; et ante omnia divina dispositio manifeste dominabatur.
Interhuc hor tempore Brekium olim Tiberianum oppidum a regiis obsessum comitatu muit, et in itinere regios qui Viduguis cum praemia subsidio mittebantur in Vereto Lipsensi ex improviso invadit, fugat, radit; non exiguam praedam. Quae ultima sub victoriarum fuit, propriatibus adfuerunt fatis.

Hunc mensem primo Martinus Schenck a Nideck, postquam ad
/ Gallorum aliquot respectus ex improviso invadendi dissipavit, ma
iora animo volvendi civitatem Noviomagensem, extremum, e
ut vitae filum cumpentibus fatis, maiori quam debuit silen
tio aggreditur: nam cum suos interim ante civitatem in va
lli ripa exponeret, trepidare ipsi repente; alii quoque
navis male conductae, ad destinatum locum non pervenire
nec quare diutius morati ipsos prodidere civibus,
quare cum navium armatis insiliret, videque deripe
rentur, undis submersus est: de qo legi chronicon rar
ius, sed dubito an verum, cum x Augusti, nisi nonus me
ut puto stylus fallat.

vid. M. GB.

Belliger altesimus Schenck heros meregitur undis
Augusti decies alta ubi pulsa quies.

primo Junii (sed stylo Gregoriano ut credo) obiit in oppido Clotualda
no Henricus III Valesius Franco Gallorum rex, e familia Valesiorum
postremus, per Jacobum Clementem monachum dominiramus, qui be
lut epistolam porrecturus, clam cultello ventro infixo armaty
regis ventrem vulneraverat, ab protinus a satellitibus regis
astantibus exanimatus, videque eius radauis quatuor equis
distractum, interfectus fuit.

V Espanny vid a nostris raptum, generosi ar bellicosi
animi homines, et liberrimi, fuitat is cum alio nostro,
in equis, qui 2 stloppettarios ex nostris invaserant, unoq
amisso, ipsoque equo vulnerato, et ideo rapto, retrec
invaserunt.

Il y avoit en ce temps a Dort un nommé le grand diable, grand
nageur, qui vivoit en bien comme poistre, et farsoit mer
veilles, demeurant aurumfois par trois jours sous bi
au, mais transfuge a Gertruydenberg, farsoit beaucoup
de mal a ceux de nostre ostre, et principalement
de Dordregt, pourquoy en fut pris fust pendu et estran
gle au bec gibet.

Maurtius a regio Henrico iam moriturus successor declaratur, et
post obitum regis, IV Junii mensis rex Franciae proclamatur
ab exercitu, nomenque Henrici IV assumit, ac solemni iura
mento se catholicam Romanam religionem in ipso quibus erat Fra
rogallia loris conservaturum, legitimis generalibus conciliis dis
tis statuendum, coronae officiarum ac reliquis proceribus privile
gia sua confirmaturum, promisit. Pariterque ipsi et mili
tes obedientiam iurant, et promoto se ad vindicandam
Henrici Valesii regis sui caedem, et rebellis regni extermi
nandos offerunt: hinc ex tribus Franco Gallia factionibus, duae pro
regni conservatione in unum coalitae sunt, vitra Confoederatos. X Maurit

X. Mauritius Nassouius et Ordines nostri milites suos undique congregarunt, et cum Delpgensibus ad defendendam Noemam in quadrigis venerunt. Ita mos olim pressis temporibus sub comitibus vsitatus, laudabilis quidem sed hodie nimis obsoletus: cum ipsi n. pugnabant nullo vel exiguo stipendio pro patria, pro principe: sic olim et Romani quem morem sed frustra laudant Machiauelli et Tiara.

XIV. Hela intra Huesdam et Siluamdurum media hoc die capta et deditia.

Holaccus Tyrannidis in suos suspectus ideoque in sub sempiterum imperio sedere obsidionem Heilensem soluere tentasset, suorumque plurimos amisisset, quosdam etiam iam do animo sua manu occiderat, quare in Sud metuens sperasse quidam dicebantur.

Sequentibus diebus nostri Huesdam nouo firmare praesidio insolenter tentarunt, plures n. occisi sunt quidam fuga euasere, quidam etiam capti aut submersi paucissimi in urbem venere.

Tyberis hoc tempore Romae valde aucta urbem diuinaque loca inundauit omnemque messem profligauit. Ventis quoque magna praeesse sunt inundationem. Vid: Isiod. etym. lib. 13. cap. 21.

Tiberis inundatio aliquid semper inferebat, sicut alibi Martin. Cephen. 420.

XVIII. Andro Valentinus celebem circumforaneum medicum, qui multas magnasque in Gallia prouincias opes congesserat, cum omni sua praeda submersus.

XX Iacobus Marchio Badensis colloquium institut Papistarum et Euangelicorum, cui praesidebat Sindelmus alias pistorius ex Euangelicis apostata; et dero Gunt finem habuit, et ipse Marchio Euangelicam fidem deseruit.

XXIII Duo rusticorum filij quibus in petoribus Abigundis ossa fuerant reperta, cum milites se probare non possent, suspendio finierunt vitam: quorum alter constanti in deum mente et clara voce deum precatus est.

Circa hoc quoque tempus V regij milites XVIII bouis ex Hetropia abegerunt, quod mirum et tantum itineris nisi dissimilantibus gallis tuti facere potuerunt. Hoc tempore legatos suos ad pont: Rom: misere confoederati Galliae: Nauarrenus dero suos tanquam ex Francia ad Venetos.

Io: Henricus ni fallor vycherslaly

XXVII Duo ex his qui praedas super egerant billiorum filij, cum iam et alter admodum adolescens, cuiusque aetati quidam parcendum putabant, cum multa emendandae suae promisissent, rapite truncati sunt, quum frustra aliquotiens amatores de redemptione egissent, qui latronum non multum more fuissent rapti, extra maniculos, et sine deturione vagantes, et viatoribus insidiantes, eorum vtique maxime gratia.

XXVIII

XXVIII. Reginus exercitus ex parte Hispanam obsidionem propter imbrium multitudinem et aquarum abundantia destitui rogitur, et breui totam obsidionem soluturum speratur.

Nostri habent sua castra in insula Bommeliana, ubi non congregati Nassouius, Hoenlous, Nuessiarius.

Celebratae sunt eo tempore nuptiae filiae Doctoris Damielis Brouchusij, ubi sponsus rubitum ire negabat, ueritus et tredo ignotam in tenebris viam ambulare.

In aedibus Duris Hetruriae Romae sunt opera celebratiora; Niobes historia toto orbe celeberrimum opus: Marsyae signum pulcherr. Iuliae Titi F. signa duo, pilae ex pharomito mar: mycites. Tabula picta e China.

XXX. Nassouius et Nuessiarius miserunt omnes naues onerariae quibus respiratis decerentur, et paludibus Rhenensibus quamprimum tam varias quam onerates reduci, ne regis ossui essent, quorum verebatur adventus. Vorantur eo naues Sambrensis.

Senatus Agnetensis centesimae omnium bonorum ab incolis mercatoribusque externis exegit, at cum quidam se sibi iure tentassent detenti sunt, eo mit ad Parmensem legatio missa, sed nullo bono.

Circa eo tempus Subandus dux Geldriae obsidione cinxit. Geldrenses vero muurato seriorum auxilio direm in fugam conciderunt, signa quidam abstulerunt, sed cum Bremensis cum quibus iam dissidebat desiderent, Dux iterum sua recuperauit et obsidionem reliquerunt.

Romae ap: Fal Vrsinum spectantur virorum illustrium ap vet. imagines, ex marmoribus: numism. et gemmis quamplurimae, et quibus haec rariores: Alexandri cum olympiade matre. Amilcaris et Annibalis filij simul. Aristotilis vera effigies item Hippocratis, Socratis, Platonis, Pyrrhi, Alcibiadis, Pythagorae, Architae, Zenonis, Sophoclis, Euripedis, Menandri, Themistoclis, Carneadis, Aristophanis, Homeri, Hesiodi, Sapphus, Alcmeonis, Apollonij Thyanaei, Diogenis Cyn. Herodoti, Scipionis Afr. Marij, Ciceronis, Terentij, Apuleij Papiniani et vxoris, M. Bruti, Libros vero et in biblioteca sua selectiores: Terentium manuscriptum manu Caluisij literis vetustiss. circa Alexandri Aug: tempora descriptum vt putat Vsing. in margine leguntur Graeci versus Menandri quos Terentius imitatus est: in frontispicio haec habentur. Ego Angelus Politianus antiquitatis non omnino incuriosus nullum antiquiorem hoc videre memini codicem. Virgilium item manuscrip. marginib. Characteribus et historijs miniatis exornatum, cuius vetustatis, Dantis Poema a Boccatio transcriptum. Polybium graecum tetrarch: autographum.

SEPTEMB

De Carafferum familia quæ dam suo loco proxime angustiæ obmissi: Sunt ea ex Naudeo Legate Venetorum huiusmodi: La casa de Carafa è venuta da Pisa in Napoli, la terra la Caracciola, come si legge in una sepultura a San Domenico di Napoli Del 1315. Mori il S. Matteo Caracciolo detto Carafa.

+ nel desgrazio de Re e il papa paolo iv

III. Supplicationes decretæ, ob pestem nono cessante sententiam nostrorum Franco Gallis constituto, successum.
Eo quoq. tempore Stipendiariani milites Corbitanum Sabellanum in mari glarjali oppresserunt, aliquot occisis et ultra XXV raptis.
V Eo tempore Mursiatus forum Brixianum liberum ad quod plurimi ex Germania mercatores confluere solebant; cuius ei exercitationem ipse mare exercitorum defendere conabatur. Sed Marcium Gallo Belgarum duce

VIII. Figius Tielensis satrapa Britaniam cupito aggredi animus est, ne regis transitus per eam patiretur. Berkum oppidum circa Eo tempus post longam obsidionem regis deditum.
Navis Batana tormentario pulvere bellicisque instrumentis onusta, a quatuor regis circumdata et expugnata; cum vero Batani vitam a victoribus impetrare non possent, eam pulverem incendunt, et momento navis victores cum victis disrupti perierunt.
XVI parmensis cum frustra Balynum Cameracensis urbis praefectum de tradenda urbe ei rastro tentasset, eum proditionem omnare sed frustra conatur.
XXII Horâ pomeridianâ tertiâ transito deceden Vienna Batavorum oppidum petunt, cuius dominium spectat ad Elysabetham Bronckhorstiam Judoci Hummelij dni ex Johanne Brederodiâ filiam, ex testamento Henrici Brederodij, qui eius matrem stuprarat geredem; quod et optinuit, frustra se opponentibus Wilhelmo Nassouio Aurantiæ principe, qui ex donatione agebat, et Amelia Wenaria olim Henrici Brederodij uxore iure retentionis pro dote non restitutâ; hac mundum cupita quambis cum Maximiliano Horno Lorne duce familiarius versasse dicatur: quam pudor virginis pertulit, qui cum ab ea repulsam impotenter ferret se duxisse vel saltem spondisse sibi dixerit, et perfecisse cum ea connubium, valam prædicabat, mectum ty an id se vindicandi ardo fecit ~~[illegible]~~ cum valore varundiq effusum ~~[illegible]~~ credibile est; quambis testentur paucis ante nocte sexpuo arreptum, totaq cum ipsa nocte transegisse, illa nihilominus liberam virtutem veterum decorum retinuisse profitet.

D. fere passus: extra urbem versus Gorcum: erat in eo ramenis et mestuosa cum me peregisse conclusta depresq fuerat, contra pendebat mr quæ in aquas spectum pendiderat.

XVIII Goci

XXIII. Gorichemium Arnhemicum oppidum ingressus in diversorio Coloniensi mansi, domum a quodam mihi noto ad aedes suas deducendi; erat ejus quidem nullus literature, et homo mechanicus, sed astutissimi ingenii, qui quicquid autem prum in Germanicam linguam translatorum conquirere poterat, habebat; doseque tam attente legebat, ut cum doctissimo quoque congredi non verebatur, et saepe ejusmodi dubitationes adeo bene cum Joanne Campensis Genius in ipsum transfusus videretur.

Disputabamus de fato a praedestinatione, ubi illic Calvini opinionem prorsus damnabat, dicebatque: Fatum quidem esse immutabilem in Deo et a Deo ab aeterno ordinationem, nempe; ut impius condemnetur, pius vero servetur; nos tamen non huic aut illo alligari ex necessitate, sed libera potius voluntate bonum vel malum eligere, quo electo, ad praedestinatum fieri exitum. probabat etiam Coornheertii opinionem; praedestinatum esse quia fiuret, non autem fiuri quod praedestinatum esset. Indo homini aiebat esse utilius labi, et contra venire praecepto divino, quam in statu innocentiae vivere: Nam suum creatorem vix agnovisset in eo statu, nec Dei in se beneficia tam larga fuisset experitus; nesciuisset discrimen boni et mali, quicquid instar sine affectu vixisset. Erat autem in eo fructu boni et mali cognitio, et non boni tantum, quoniam nihil sine suo contrario potest dignosci, et nec lux sine tenebris.

vid. Lact. lib. 1 cap. 4.

Gorichemienses oppidum novis moenibus aggeribusque munivit portumque multum ampliarunt. Aedes sagittariorum restaurarant, Basilicamque similem de novo erigere meditantur; arx vero solo aequatur, turrisque caerulea ex vivo durissimo lapide, minuitur ad mediatem.

Sequenti die unui diurnarum profectus sum, erat in caupona puella pulcherrima; tenerimis corporis humanis oculis splendidissimis vultibusque, superciliis admodum aequalibus, pulcherrimo naso, corallinis labris, capillis politis, faciemque tota purpureo-candida. quales primum illas venustas finxisse arbitror; erat in primo flore XII vel XIII annorum, filia hospitis in Gorcomio ex vinibus conseruibus.

Hinc rursus Rotterodamum properabam, sed frustra, portis iam transitis; quare in villa Dordanaeq. suburbana hospitatus; ubi aderat nobis comitata puella, ejusque mercatorum loculis insidiare solent: sed nihil

fur

de Castro Isselmonde no vide Amm. et Corn. in Gul. Brit. 41. Epo. et Gul. 21. epo. et 22.

hic et puto egit, Lugdunibus quinto viresimo imperatoris,
xxv vel nono v. kal. Octobris Rotterodamo Delphos pro
fectus sum, ubi nobis aderat quidam miles ex Huesda
na obsidione, qui refert iam penè distressisse diceat.
Inde Hagam profiscimur, varias ibi sed incertus de Fran
cofallia rumor; Por certum Legatum Navarrai ab Or
dinibus nostris portumarium, subsidium petere.
Tum rursum consistendum Lugdunum intrami, ipsis li
beratae obsidionis feriis: hospitium mihi dat in Cam
pana apud Jo: Marum, ubi erant duo praeterea adolescen
tes scholti probè docti et nobilis, unus Orthadum episco
pi et regii consiliarii filius, qui amire me amplexi,
plurima mecum de literis et studijs egere; minus ty
alli, et derebat praeceptori, Lipsio tribuebant.
Vidi et hic Coloniensem tunicam doctissimi Brugensis, simul
et Mercerium, unum eruditionem ante multos com
mendant Lipsius; cum ipse aegrotaret, quidam inter
rogaverunt quem sibi successorem si quis humanitus
arridisset, mallet, et quint denotasse fertur.
Ex his aedibus picturas vidi laudabiles; Extremi Iudicij
Sampsonis obi omnes vires in Dalidis pendidit sinum;
Adendis ac Vendis, Judas ac Thamar.
Murros munibant fossasque instaurabant Lugdunenses.
Per mare per terras currit mercator ad Indos, et ex vulgaris ter
sus, quod et observare vidi puellas quae venerei vita diraunt,
et rubrus consistendum, nauis ingrediuntur, exponuntque pul
das meres ignotis sese potiorib lucri.
xxvi Gaudanum oppidum ingressus hospitalitae ab Aloyda
Ruystgia Jacobi Vermatij uxore excepti sum, ubi vi
di simulacrum Mariae cum puero Jesu, summo ar
tificio a labore pictum, phrasi vestimentorum, et sim
bulas fere vinos rucioso quibus facile numerasset.
Autor erat tamen Mabusa, qui per Marchioni Veren
si fecerat, a quo ad Somerdijcos Burgundos pervene
rat. Narrabat mihi vermatius, Suetiae ac Poloniae
regem Sigismundum Catholicae Romanae religionis
valde promovere, et Ryenses regiis Jesuitos in
tra manus recipere, qui id agere admiserunt.
xxvii vel vii Octob. Templum Gaudanum non ultimum liret
imperfectum Batavae spectavi, in eaque vitra excellentis
sima, quales vix in reliqua Belgia, ac imprimis habent
illic simul, philippus Austriacus Catholicus et Maria Anglie
regina cum uxor, cum puero ac decenti elogio:
Philippo rr. Cuius thronus tanquam sol splendeat, et cato

Lucam

lucam semper pietatem potenti manu vindicet.

Inde in Templo Brunsvicensi in quo vna cum effigie cum insignibus et Historia

Cum Epigrammate. D. O. M.

Illustris Ericus dei gratia dux Brunsvicensis et Lunebugensis princeps imperij, Baro Lysveldij, dominus in Worden &c Catolicae religionis ergo DD. 1556.

Sequitur aliud comitis de Lingen, et aliud coniugis comitis de Marka, cum Historia Iuditha:

et aliud: Dominae de Boetselaer abbatissae de Rijsburg, cum Hesterae Historia, et quibus insignibus:

Boetselaer	Arckell
Mollvan Leitburch	Brouckhusen
Langezaeck	Culemburch
Pieck	Haesten
Rechteren	Linden
Herzler	Brederode
Pellanen	Benthem
Appelteren	Vaziek

A sinistra templi parte erat vitrum, cum effigie Margaretae Austriacae, in quo Christus discipulorum suorum pedes lauaret: et Helias suae cum sacrificando, e caelo ignem impetraret, quo holocaustum consumeretur, quod propheta Baal sacerdotes nequeuntes a populo Israel occidunturi; qui deinde conversus est ad Deum suum, in regis Achab. et vt pluuiam a Deo precibus impetraret Heliae, cum Cor Epigrammate:

Regum III cap 18.

Domina Margarita ab Austria D. Caroli Imp. semper Aug. filia, Parmae ac Placentiae Castrique ac Pennae ducissa Neuariaque domina, nec non pro potentiss. Hispaniarum catolico rege Philippo fratre inferioris Germaniae reges ac gubernatrix Christianae pietatis diuinique cultus obseruantiss. ad ecclesiae huius ornatum hoc vitrum donauit A° M D LXII

In alio vitro erat vt Christus mercatores e templo eijceret; item in alio cum effigie comitis Lignensis Historia Helisei et Naamanis, qui lauando se in Iordano lepra mundabatur.

Gauda vero ciuitas pulcra ad Issalam Bataviam, a torrente Gouue nomen habet; condita vt habent annalibus Anno Christiano M. CC LXXII. Est ibi turris in qua antiquissima Batauorum priuilegia, Burgundionum et nos. et Austriacorum principum vetustissimae litteae seruantur, quae tamen tineis et blattis paulatim consumuntur

tur Hollandiæ volentibus, qui aliorum præcipuè Trajectinum ornamentis et antiquitati quantum possunt detrahunt. In qua n. conservari dicuntur vetustissima tum diplomata Trajectensibus præsulibus et comitibus concessa quibus et Hollandiæ ac Frisiæ domini appellantur quæ simul cum aliis a Carolo Austriæ Imp. abrata sunt.

Viros eruditione claros genuit Gouda. Henricum et Joannem, quorum meminit Trithemius in catalogo virorum in genio illustrium: item Gulielmum Hermanum, et Cornelium Aurelium historicos, quorum posterior et magni Erasmi præceptor fuit. Hermannum Goudanum Theologum, Jacobum celebrem poetam, Gerardum hominem doctum et elegantem, Reynerium Snoijum medicum et Theologum, Theodorum Gerardum medicum, Cornelium Loos quem Finius ac Callidius appellatur.

Strozzius putabat Hollandos dictos esse quasi insulæ rustrum, et in Germania plurimæ mutatæ, quemadmodum Brongaubo, Brisgaub, Amergau. Invenio Theodorici Gerardi med. filium, cuidam nois quorum natus est anno 15. orationes et epistolas doctissimus scripsit, et librum de VII artibus liberalibus, qui impressus Moguntiæ ap. Pet. Friberg. A° 1494. Cuspin: in Rudolph. Gaudensis, aut musam interpretatur. De Gaudensibus videndus libellus quem fecit de bello Geldro Batavo, qui et Willelm Hermani Goudam.

herm: Lathmarius
Henricus Finius.
Corn: Schonatus.

Circa primam pomeridianam turris rotundata, cum velasco et fortis sororibus Ultraiectum per Aquas veteres reinvehunt suum. Aquæ dicto veteres oppidum, et Hollandiæ Zeyium, ad fl. Issalæ Batavorum; in cuius agro multum cumabi reperit, unde mole retibus faciendis fere corrupantur; magnam nuper radem passum est: ab hinc Hispanis raptum mensumque nunc vero munitius multo restauratum est, ex hac oriundus Joannes Paludanus Carmelita vir doctus. Gul. Hermanus scribit a Carolo Egmondano Geldriæ duce frustra obsessum, ~~proh~~ proh tum fornicatis mœnibus munitum, Arcibaque præfectura Robinum Queckelum proavum sororis meæ mariti, additque omnibus abundare locupletissimis, deque parsimonia gratia in medium diem dormire, ideoque virum summa cloaca diri: ex hac oppido oriundus Robertus Spillius nostro ævo qui Lugduni philosophiæ professor apud Batavos. qui plura in lucem edidit opuscula. Ligni emalibus oppidum hac rastrum ab antistite Arquelio A° 1349 et mensum, ubi reidiere ex viribus Trajectinis Joet van Arkenburg, duo fratres Lichtenbergii, Jacobus Joos et Vuiradus a Dreet. cum Ultraiectensibus.

Ex bibliotheca huius appidi cuiusdam episcopi D. Huldr. qui August: A° 900 ad Nicc: Pp. scripta vide Carol. ad hisp: 119. et cat. rpt: vont:

XXVI Adolphus Nuenarius Murfie romes rum instrumentum
nonum exogitasset, quod pulueris tormentario portas
effingeret, ipsumque primus experturus rum randota
turrim ingrederetur, nescio quo casu scintilla in pulueri
rerdit, totamque turrim diruit; periere ruina Duoni
fius centurio, et quer aliunde, quidam granata fuere lapsi,
at ipse romes lapidibus fere oppressus vaste lapsis
extractus et in cubiculum deductus est. Arnhemij urrdit,
unde non longe est, mirabile spiritum exhalauit, octauo
mense mensis sequentis, vt ibi notat.
XXX. ad quos tempus duplicatae nocturnae vigiliae, vt sine tur
ba magistratus eligeretur; qui tam electus sequenti mē
sis prodiit.
quidam quer virum ex improuiso ex mera malitia letgalis
vulnerauit; qualis an sint puniendi inter Jc. controuertit,
et qua pena: Damhouderus huiusmodi oio punendos si doli sint
raxaris putat, mitiori tamen pena; quidem vide in praxi
criminali cap 84. et cap. 54 vbi dicit de delictum in quo ra
dere expto tarnes.

OCTOBER.

Consules constituti sunt XII viri creati: Arnoldus Theo
doricus Leidenus, Joannes Sprutius, Rotardus Lanscromius
Bartolom. Wedenus, Johannes Gochius, Cosimus Jacobus, Nicolaus
ostechsinius, Henricus Zulenus, Cornelius Massinus, Ber
nardus Stellio, Ellerdus Helsdingius, Antonius Drullenbur
gius, Questores Theodorus Pilius, Daniel Lecomputius
III Comite Joanne Candido iui ad locum qui vulgo
X Burgus, non procul a veteris Rheni ripa loca inter
Hautenum mitria ad sinistrum latus; Ubi collis supra
circum agrum paulo editior; hic varia lapidum frag
menta, urnarum etiam et poculorum Romani opeus, in
re munimentum Romanorum militum, qui ad tuendam
Rheni ripam contra Barbaros collocati erant, quinidfa
cile credideris; in Rheni n. ripa quam varia castella et
munimenta collocata fuisse, praeter aliud meminit Mo
rellius; nummum quoq. aureum a puero oued pastente in
uentum vidimus, ab eoque parvo pretio emimus erat
id imagine Antonini insignitus, ab vna parte literis be
tustate plene consumptis, vt vix legere posses: ANTONINVS
AVG GERMAN: ab altera parte imago vt videbat
pariter, cum cornucopia fugentibus vtin literis VIII COS
III S.C. alia etiam ex argento auroque plurea
X for loco inuenti dicuntur, ita vt non dubitem quin cui
oso labore plura antiquitatis monumenta inuenire pos
sint. Dicuntur ramazum monumenta ibus reperta, quibus aliis
non diuinum opeam arbitratur loci dominus. praesi

Fortè Christianus

Henricus Botterus

praesidiarij Schenckiani solutionem stipendiorum flagitantes tumultuantur, praefectosque abigunt.
Fama est fructus in Germania locis quibusdam a maleficis mutantatos, et maxime vinum, quod ideo per annos varios futurum sit; id quomodo fieri possit subitur, nisi malleo maleficarum, et morte puniunt Leges Romani. tam nocentium artium peritos.

L. multi c. de malef. et mathemat.

VI. Schoonhouiae hyeme diebus quidam ex erionibus istis qui totam Hollandiam varijs raximis et rudibus occultis affligunt et paganos vexerint, cum multae rapere primus est arripabatur per mimane furimus adprisisse; filiolam illiterat cumpam, eo quod edes aperire nollet matre, abscissis primum manibus pedibus ac pel simpram in domum sinistis, retanerat. Ex eorum reforte quidam ante annum in totam sublati, ignique et cruce puniti Lugduni fuere. Eorum magnus in hyeme proximis numeris, qui sub tegumento validorum mondratum lutosis quotidie insinita patrant scelera; contra quos notis ⁂ ⁂ et Rebelli conscripti sunt.

VIII Vesperi in foro palatino tumultuatum nitier cinis, harum octoni militaris Cornelius Gisbertus Culemburgensis agnomento fistularius, cum suis cinibus armatis qui scrubiae sequenti nocte essent acturi, prodijsset insecum ex more conscripto, ac praetor et Coss medij cinis interrogarent cum suo dure essent contenti, quidam ex ijs qui consistorantium partium dant, negabant dare tant alij eorum partium, ejus gladij stricti, et fuga delapsi contradicentes; Regnerus Vesselius Leu vulnere strictus.

IX. publicatum ne quis deinceps tumultum excitaret, sed suo dure cinis contenti essent, si vero quis habeat quo dure suum gravaret, iure agerent, non vi; ne quieta et sedata iam respublica tam levi causa turbaretur; et citati sunt tumultus autores coram Judicium ut componerent, causamque suam egerent.

X. Mursiens. Adolphus Nonaquilanus vetana quinis insidiis contra eorum V. Vesprtmam Arnhemae obiurat; nunc funebri ramyanorum sumtu luguetur tribus locis distinctis duodecimâ et solet meridianâ; IV pomeridianâ, VI bis pertinâ: Jam reddit illud quod pro mercede sibi petierat in symbolis robur. Fuerat n. arbor di erecta Maialis ante basilicam episcopalem ubi habitabat, cum eor

symbo

symbolo ROBVR MERCES; quo tamen ad arborib. spinosis
rimib. naturam respexisse videtur, quae facile rarien
aut vetustatem non sentiat, teste Plinio. Et sic mu
tabilitatem suorum factorum meredem futuram inui
ise: per paulo ante demolita fuerat, ipsique familiam
Arnhemium transferebat magistratui Traiectino omnia
iura tradierat, liberamque regendi potestatem per
misserat: In area etiam in qua mox fuerat demoli
tum templum saluatoris, stabulum equorum destina
uerat. Erat vir inconstantis ingenij, et non tam Germa
nice gravitatis, quam Gallicae levitatis affectator. Et
ueri avezis redior venti ramporb: Quietis dat impatiens,
et se de alta parte templi in gab turbab conuertebat, nullo
vel saltem partium fructu.

XV; Hor tempore serenum admodum tempus et serenum, ita
vt fossae multis in locis exsiccatae, imo ipse amnium
pater Rhenus sicco pene pede Viemam potuerat transire.
XVI; Ductore Ouerstenio regiorum aliquot reportes nostri
plurimis oppidis fugarunt, videntes et perculentes ca
rolo Manwectio, qui aemulationis quadam inuidiosa in
rensub Marchionib Warenbonij.
Hor tempore peluduasset Rhenani Regiorum militum V vel
VI insolentioribus, cum inuolab ad petuniam mundan
dam rogere volent, occiderunt; quod ipsis liceat sta
impune a regib diruntur.
Hor tempore comedi poma ex hortis patrui omnium optima,
et maxime serotina, vocant vulgo puppingi; et id nomen
cum ipso fructu ex Brabantia fortitam, a durebris primis olim
sic ductis, quambis Iuniis latinis mala petasia tradat, quae
Gallofrancis dicuntur pommes de carpendu.
XXV Fama erat, Mursiari radamus hic sepultum, ici magna
pompa, sed quod Comites, Nassouius Hoenloub, Valrhesti
nius, Solmisius, Aschanum sepulturae negabant: Traiecto
sed vico veriti insidias, ne per concursum vrbis militibus
impleretur, obsidere, et minori multo sumptu ibi
funerari posse doluere.
Parmensem quidam Cambrari de volunt cum exercitu, alij
denuersum dicunt; nam regem si iratum, nullam ex Hispa
nia pecuniam mittere, senatumque si minus fauere, et
similia multa vulgo feruntur. Satis constat lente omnia
agi, cum occasione dissidentium inter se nostrorum ordinum,
classe Britannica dispersa, aestate serena et serra, omni rei
abundantia celebri, plurimum potuisse nocere redderetur.

XXVII Vltrai

XXVII Vltraiecto discedendo secundo die navi Dordrarum periculum, in navigatio via erat puella quae praeter mis somnium rapuerunt, insomnes me tenuit, amorem quae e brium periculo, nimis in libri lusus facile mentem meam oppressissent, illud vero illa sedam transeunasset.

Nam venus illa meis nimium vicina faucilis
Extinctum valido reddidit igne focum,
Nostraque stringebant iunctum brachia corpus,
Et vicina duos pallia uncta tegunt.

Inter navigandum tum vidi stellam magno ambitu discedere, multorum ex vulgi opinione aliquem tum e vita egredi arbitrantur, et mortalium denotare numerum stellas. Hamburgis rati arcas stellis attribuit et vinea putat. De Mysteriis

Angli et qui iuxta Westphaliam castra habuerant, in Hollandiam ad bibendum mittuntur.

Circa eo tempus quod rosarum rosariis pira plurimum damni frumento infederant, edictum, et nidi turbarentur multa vi flor. indicta ipsi, in quorum agro inveniretur, et sic cum rosarum et granulis bellegratum.

Regnerus Albigrdius quum ex aula Navarrae educeretur, tunc in occupatio oblongam gerebat, ea et dicebat de ramis, quod ois qui essent e familia egrib Navarrae iuramento quodam vouserint, se non prius illam detonsurob, quam suo Rex regno restitutus.

Corvines cum viderem passim linteolis candidis (quod puerperis in aedibus signum) obvolutas, discrimen masculi et faeminae eo animadverti, et in masculi nativitate, tantum toties sint contecti, in faeminae vero dimidiati tantum.

X Hinis mensis nata sorori meae Mariae Burgeae ex Jacobo Querellis filia, die Victori sacra, nomine Veneris, hora pomeridiana inter secundam et tertiam, caelo sereno, sole existente in Libra, dominantibus planetis Saturno et Martis, quarto aspectu in horoscopo, stylo veteri in platea Burgundiana, ad mynia domo veltma, contra aedes corbelarias. Cornelia natus

Sequenti die hora pomeridiana tertia papistarum more baptisata me existente patrino, Doctore Adriani Beaumontij et Sorore Gertruda Burgelia matrinis.

Adversam xagina scribitur et Jo: Philippus Overteinius fugarit regio et cum duce suo Warembonio, inspectante Carolo Marsuelto qui cum Overteinio stupisset contumeliosi, tanquam vincere atrocitatem, exprobrant, dixisse redi metuisse, quod tam timere ethi professo sunt essu, dominorum suorum milites periculo exposuisset, respondit maiori exsu pena dignum qta infidelitate regis sui tam obprimatu odium pondisset.

NOVEM.

II vel stilo novo 12 fui in Hospitio noni suburbani, unde sig
num Antverpia, Hospitio Brabantum; qui multa nobis
narrabat de Hispaniâ, Italiâ, Melitâ, atque contra
Turcas bellaverat, vera mixta non sordib
sequenti die Roterodamum ingressus in Hospitio proxi
Haviano xenoctavi, quem antea in Salmone, ubi et bla
doc a Brabantis excepitus, quorum hospitalitate semp
delector.
V. qui Lunæ diei mihi sæpe infausta, perdidi in tum reumena
turum descendens, nec ejus reviti; deponenque ve
nibus, portum vidi extra oppidum mage factum am
plum et munitum, despecti transitum reversus sum
quando Albertus principis nuptias celebravit cum filia
Catarina Theodori Verkerchij sc. forma admodum deformi, nec nobi
libus parentibus, nec ingenio excellenti, sed tamen
quia adiecit aurum; pater enim legitimaverat pri
dem, ducta in uxorem, simul matre.
Hor die emensam, adeoque sororibus meis consanguineis
Gertrudis Burgellias frequentare interpi; dicat ejus
canis, qui non sensu ac homo vivit, poema, prima, situra so
litus, quidnam miraculi mihi sportabatur. At ego à Basil. May
Hexameter. vlt. didici, omnes initio tam pulices quam hominis fructibus vesci solitos.
VIII. Adfui ego cum die seni civiam ~~famulo~~ multa lectionis
viro, famulo Johannis Horni Bostelli Baronis, qui dice
bat se Lutherum et Calvinum sæpissimo vidisse, Cal
vinum fuisse oblonga macra et pallida fuisse, ac animâ
fatidâ, ex stomachi et videbatur vindictam. Lutherum
vero plena ac liberâ, Teutonica facundia excelle
rem; addebatque se sæpe ex Coelo audivisse, cum ado
lescens mensae adstaret Manschetiae comiti inserviens,
omnes cæremonias Rom. Ecclesiae quidem voluisse ab
olere, sed nequivisse, eò quod hominum animis a vul
go meritò ita prorsus evellere non posset, sed paulatim id fieri debere; quandam minus noxia quatis
non necessaria permisisse. Idem cum colloquium cum
Philippo Melanthone institisset de Eucharistiæ sa
cramento; et Melanthon ea quæ Reformatæ religi
onis hominis proponeret, respondisse fertur, sibi ea
non displicere, sed contra ea quæ dormisset non posse
determinare: satis a se iam factum si Rom. Pont. autho
ritas in tantum collisa iam esset; ratione se Melantho

ni

ni et successoribus relinquere. Narrabat idem sa
mex, qd. cum Lutherus ad colloquium Wormatiensis la
sarid salvoconductu vt vocant munitus iisset, non
tutus fuisset, quibusdam Caesari suadentibus ne hom
inem abire sineret, multorum n. malorum causam pre
bituum, metuebat et vt ille omnis tolleretur, quam
totus Christianus orbis turbaretur. Haereticis quoque
fidem servandam non esse; nisi philippi Lantgravii
forum authoritate et suasionibus contrarijs Caesar
arguisset, iuramentum servasset: hic idem philip
pus adeo in quibus diuertebatur Lutherus treuerensis
equitibus circumspiciebat, ne qua ipsi vel inferrent
fogamen, cognomento hub quod Bagenira lingua ansere
m denotat, cum iam ipsi conspirandum esset dixisse
ferunt, comburite hunc anserem vt libet, olo
rem ex hoc cineribus exoriturum post c annos; non
comburetis, sed sub plumas per totum volabunt
Christianum orbem. idque de Lutthero vaticinatum fuisse.

Ad martinianum tum edidit Aegnerus Sarcerius Rector, cui
tit: de non quaerenda quiete in rebus externis.

Tum hortum Ego Thomae Kuenii canonici pretiosi
visum ini, vulgerrimis floribus tanquam taxetis
naturalibus depictum, quorum ipse varietate mira
afficitur; Atque colit mitidis gemmatem floribus hortum zc. Manil. lib: v. astr.
hic vidi rosarum quatuor colorum, duorum odora;
Milesiam, suae purpuream et Veneris ceruae sic muta
tam vt fabula est apud Athenaeum, tam quod ni
mis et sitra minus odoratam odoratam esse respec
et experientia docet; carinam, Alban quae magis
olet quod humidior: purpuream Alabandicam quam
prominentiam voramus, et quod temperatis calores opti
me olet, et dui. Croceum quae quod naturali colore
destituatur, gravi potius quam grato odore abun
dabat. Erant praeterea rosae odoratae, erant cani
nae. et Alabandicae geminae summae pulcritudinis.

Naugero Ambasiat venet al papa 4. Dice in sua relat: quel casa de Caraffa
venuta da Pisa in Napoli una con la Caracciola come si Lege in
una sepoltura a San dominico di Napoli del an 1315. Mori il S.r Matteo
Caracciolo detto Caraffa. quel papa fu grandiss nemico delli spagnoli
perche parlando della natur spagnola, le Cumasse, heretici, Sci
matici, maledetti di dio, semindei et marani, fece del mondo, depto
rando la miseria d'Italia q fosse astretta sezur gente si abiecta zc

Hispani

Hispani illi qui imperium Mansfeldij ad Helam castrum
usque detractauerant, in finibus Pannonia ad Belgicum
caesi diruuntur, per mittente Veldissmulante et duce
Parmensi.

xx. Heluetij et Veneti missis legatis ad Nauarraeum fe
dus antiquum cum ipso iam regio Francorum renouant,
et item oppidum pollicentur.

xii. Casu mirabili in Ecclesiastes, qui in templo ciuili materi
am militorum exponeret; dicebat id nulla esse merita
nostra, nec operibus nos velis vitam caelestem
posse demereri, solam autem fidem per gratiam Dei
seruare mortalibus; opera tamen bona necessario se
qui fidem, etiam bona et agimus non ex nobis esse
sed ex spiritu diuino, mia et illa in nos transfusa per
iora reddi et mutilia ad meretendum

Henricus Burbonius per tempora rex a Turonensibus salutatur, et a Card: Vendomo ac parlamento extinguitur.

xv quadam milia viginti vel circiter amorum, ob
musta crudelitate patrata farinora et puerum
manibus caedes, domia combusta, et carnifice mali
tem gerente, sine diuina sit volente iustitia, longa
et lenta morte consumpta est, iam pedes genua femo
ra abscata combustaque quae ad ventrem, cum ipsa
signa vitae manifestissima daret, et prendo meretrice
pictaculo.

Hispaniarum rex cum Parmensi successorem detrimisset,
summis precibus obstitere Belgae proceres; diuitiorum
cum stilisnum, reipub et ar tempestate turbida ce,
cum periculosissima omnis mutatio videretur. plus enim
timendum in mortis moribus profecti, maxime in ea repub
quae ciuibus confosa vulneribus, Albani crudelitate,
Hispanorum variisque ex gentibus militum rapacitate,
ciuium etiam malispanorum caeca ciuilium membra sibi
met diuirantium perpessa, meminerit Parmensis bico
omnibus gratior, quod pietatem matris clementia, qua
alij ante ipsum Duces maximis diribus in regis sui
negotio profiterat, edoctus verum ipsa Senecae illud,

Amari qui velit, languida regnet mani.

Iuuentur Louanienses magnis priuilegijs donati ab
Hispaniarum rege, ob fidelitatem erga eidem et
constantiam erga religionem seruatam; concessis
ipsis omnium exactionum et tributorum immunitate,
gratuoque suo sumptu collegia fundaturum pollicito est.

DECEMB.

Morem bibendi hiemalem, cum sanitatis alienus aut honoris gratia magnum vertunt poculum, non impietatem esse ex Ambrosio didici: Bibamus, dicit, tranquillum pro salute Imperatorum, et qui non bibit sit sub devotione. Ipse quoque et fere in hunc modum apud hos in Romania, et Martiale. vide Ambr. lib. de Jejun. cap. 17. · lib. 2. var.

VIII. Familiaritatem contraxi cum Arnoldo Martio mediantibus epistolis, sicut ad eum Jo. Candidus et Hermannus Palsink.

XI Episcopatum Mursiacus Arenari in summo templo ad Lycum Carolo Geldriae duci in repto.

Hor tempore Istum Rhenus ultra solitum excrevit, ita ut subito ad marginem aequum evaderet, et periculum esset ne perirent omnes.

XV dum sit ego litum ex fideiussione diffidentiis mandatus, vetissimam plini sententiam, Mecenatem comitem litis et aeris alieni esse, experitus sum.

Audio Tybrim hoc anno valde auctum totam Romam non sine damno inundasse, quae inundatio clades et vastationes rerumque mutationes portendere solet. et ante centum ferè annos, nempe ∞ cccc xcv. cuius meminit Seb. Brant in suis poematis, et ego si memini allegant Isidorum Hispalensem. Item sub Clemente VII et Paulo IV et mem: Omphrius in vetis pont: Romanorum. Et Gregor. Dial. 3. cap. 19. Et autem rapidus fluvius qui auctus varijs minoribus fluminibus hyemali tempore non ex sua ripa minimoda adfert. vide notata in libro annot: min.

XXII. ad pagum Sutfas duo equites a regiis militibus spoliatae et qui in vehebantur eius transtrahebantur raptim abducti, mira temeritate, cum vix M passus ab urbe id fuerit, et ultra X leucas redeundum per terram hostilem ipsis esset, sed nebula adiuti cum praeda evaserunt, quamvis statim sub ecclesiam famam equitesque pedestresque ex urbe et colonia vicissim ires fuerint insequuti, qui aliquos qui aberraverant rapuerunt.

Cum consistoriantes essent ab officijs publicis depositi, et et Catholicorum Romanorum libertas constringeretur, sed tantum graviore constituta mulcta ne quis sacrum missa celebraret, aut eo nomine in aedibus suis congregatio ieri fieret quam ut contionandi.

Audio Filium regis Hispaniarum optimi iuvenis valere, belgicos victui magis sane quam Hispanico idoneum, et tradidisse se ventre armorum.

XI Eunis mensis Aliscronium Hemiro IV milli Franco Nauerro deditur. qui et expugnato oppido Falafe comitem in eo Brisartum cepit.

XXV. Carol.

xxv. Carolus Lotaringius Magnus dux pontisfacie non procul a Lutetia oppidum, deditione rapit. Est illud oppidum in confinio Normannie; ubi Isara non procul Sequana aquis misceturque Gallo. pontoisy.

xxvii. quidam de rasis improbus super glaciem, de quo recebrum est videbatur lasciat, mortuus est. Hic sororem virebatur ante aliquot annos occidisse, ac de nove aliquo dies exulaverat, sed quod non vi id fecisse aut malitia formidat, reditum mysteriaverat. Mgelominus de sic rasis tam varius quidam Dominae benedictae adscribebant. Neque tamen minus erat tam gravitur de rinsmodi rasis rotundo ac praeripuo rapunt laedi rum glacies pezi instar ac fibris non radat — sed adminuto quodammodo ictu contra nitatur.

circa hoc tempus Walraminus Boetzelarius fil. domi de Asperen quum moderati amore prosequeretur Jolanam Dorpiam, non tam nobilibus parentibus, quam dimissis varia fortuna congestis celebrem puellam, et ipsa se duriorem praebuit, scriptoque hoc testaretur familiari tali:

Plutost dans l'enfer ie descende,
Que iamais l'amour me commande,
Ou regne toutte impiete,
Celle ne merite de viure
Quy veult d'elle meme ensuiure.
Aultre obiect que sa liberte.

tandem praesente ipsa et amorem illum stultum ridentem, accepto pugione ipsum vulneravit; quare a Nassavio multum reprehensus, cum esset ex nobili Boetzelariorum familia, quod tam stultum farmidem in seipsum in dedecore suorum commisisset, et agnomine a sud rotamis illusus vulgari, Hartaff.

Hollandorum tali celebrat elogio Hamaeus Gannzius in Indice Lib. VI.

Gens insidijs hominum caret ista malorum,
Exitium nulli molitur, at accipit aequum,
Mitis in ignotos animum, mentemque benignam
Non secus ore loqui, quam sentit pectore docta.

hoc Anno hic non procul a porta Catariniana, prope forum Guorum professo trium regum, quidam mulier Christina Herman. Willemi curriferi uxor tres filios enixa est uno partu, quorum cum tertius mortuus editus colore esset subfusco, ex imaginatione trium regum fuisse illud credebatur, nomina quoque quae tribus magis gaeris ascribuntur, ipsis indita sunt. de Lizeminis autem natis videnda L. Utrum. 8. D. de reb. dub. lib. 34. et plin. nat. Hist. 7. c. 3. Indis lit. L. ANN

vid. paul. Warnefr. de gest. Longob. pa: 17. et Tom. Germ. Vsphij 2. pa: 8. n. 23.

ANNVS
CHRISTIANVS ∞ ID XC.

Tristibus heu nobis annus qui currere fatis
Incepit, simili finiit auspitio:
Ordine nunc nouus integro qui nascitur annus
Incipiet placido sed magis ire pede.

Praef. Nic. Culenus.

Cons. Theodorus Canterus II. Theodorus Goierus II.

IANVARIVS

Ad tanum bicipitem

Principium video, praedic quae ipse videbo
Carmen at in longum excresceret illud opus;
Troia Decemali cantur bellata triumpho,
Maeonides totam hinc condidit Iliadem.
Sed mihi quod solo tantum hoc continget in asmo,
Scribetur decimâ vix satis Iliade.

primo Ianuo Noviomagensis nauim Arnhemio ad Brillam cum hominum monimentum stipendium militum fere tem corrupant, conductitios mil. partim rapis partim raptis. V profecto trium magorum, centum noctu fuit vegetmentissimus, adeo vt multum damni arboribus sit adiectum mili licit.

Nuper Clantius Frisio in Gar nostra vrbe legionem Bataviam ex pagis Belgicae et Transrhenanae legionis populis conscripserat, qui cum in Frisia superiori prope Amasum in comitatu Emdensi pagum amolum, id quod pagani defensum in suam terram militibus prosilierunt, diripuisset et quod milites praeda multa ditati reuersi sunt ad sauciandum se, cuptisque signis vbere, et qib duo XIII iunii mensis die retri assixi pruni XVI Calx do Deuenter ant abattu le comoy Emissort, et ant amedniz aulrinb ritaino presomiuch.

Mira eo tempore clarici vis in Reno, adeo vt partem murorum Batanoduzi abripuerit.

XV Parisii in velania tumultuatur ob regiorum depredatione. Fama quoq. est insulam Zelandiae Dimelandiam a Regis militibus deuastatam.

VII loco Gerardi Remuntij suppletorib constituitur Laurent Niboff. Eo tandem tempore Berthia cum dui magno nostrorum numero defensa fuisset, a gyb traditur. 17 vel 18.

VII quinb edite sunt litere ex Francogallia missae quibus continebatur quod progressus Francorum contra confoederatos Lorquerytiy ferisset, ad partes vt arbitrio nostrae animaduerti.

FEBRVA

Hoc tempore prodijt Francofurti scriptum vetustum Teutonicis compositum, quo quaerunt res religionis professores Imperatori a fidei restitutis rapiatum, contra vestes summa iniuria profanari.

VIIII Angli quidam milites in suburbano cum pulmo tormentaria domuerentur negligentia cuiusdam qui scintillam ignoti fomitibus pulveris coniecerat, nuper tractati sunt, et quidam paulo post morientur, quidam magno cruciatu vix tandem fuerunt sanati.

XII stilo Greg. Philippus Austriacus Hispaniarum rex protector Francogallae proclamatus est: Sub quo praetextu (vt multorum fert opinio) ipsam sibi subdere Franciam tentari, verisimile est.

XIV praetierunt castrum Nieroodium ad Vechtum fl. (a quo nobilis Nieroodiorum familia quae iam praeteriorum dudum dominus Florent. Bomgrubius ex Geldriae nobilitate, matrimonio Traiectensi nobilitati adductus noctu ad Aa pagum perierunt, et apud Vilhorum mille pernoctarunt: qui vidi modum camarum purgandi, restitis in loco palustribus: quinque naturam statiomis, modi tinam dorch plinius cunnuchus: in hoc pago castrum habent Regenses qui et pagi sunt domini.

lib. 19. c. 9. et 10. c. 23.

Sequenti die per Amstelam amnem vectus vidi castra Croneburyum et Loontesloterum, ab Amstelia familia possessa, quae olim amplae et potens totius Amstelodamo dominatus sed tonnuzatione Vessiana penitus deleta.

Deinde praetenavigavimus Bambruggam pagum, et Arcem Abcaudanam a Traiectino vt dicitur olim pontifice contra Hollandos et Watelandos conditam; quambis ad Nobilissimam familiam Abcaudanam, et ita ad Gaesbekios pertinere constet: nam et habent Amalios Rodulphus Drepsoldius Antistes Traiectinus Anno Christiano CIↃ CCCC XLIX non. Febr. cum tribus obsidendo praefectis quorundam tuium fraude intempesta nocte manibus, urbemque occupaverit in Da cepit Jacobus Gaesbekanus Abcaudae dominium, qui ea conditione dimissus tandem, et post sub obitum, eia sub bona ad comitatum sive dominium Traiectensem pertinerit. Curiam sedem suam habet praefectus Hardenbrouckius, quem, ut eo magistratum Abcaudianum vocant. Castri vero formam et simulacrum addidi, et illud ex mani de

limbuit

limitantur, binis pagum duobus nominibus satis amplum
pretergressi navigio lacubus Abcoudrani ~~[illegible]~~ et
pagum Legimuid, aqua est subnigra eo quod aqua de ri-
vulis paludosis; Amstela sic largior fluit, tum
perveniunt ad pagum Andoverk; inde ad mag-
num Amstelae lacum dictum; si lacus de magis
inundatione relinquendo dicuntur; et ipsam urbem
Amsterodamum ab aggere Amstely denominatam populo-
sam admodum, et mercibus mercatoribusque frequente
plurimum auctam, nunquam ultra dimidium, nono tempore
post raptam a Regibus Antoberpiam, et vulgo iam dicta-
tur propter aquarum abundantiam et portuum commo-
ditatem, mercimonorum quoque copiam, parva Veneta.
Condidit quam olim A° Christiano ∞ ccc Giselbertus Am-
stelg Amstelandiae comes dominus, qui portus turribus
pontibusque sublimibus munivit, tempore vero Belli Gel-
driri a Carolo Egmondano confecti maenis primum for-
miratis cincta fuit; quando etiam domus sagittario-
rum extra portam Antonianam pulcherrima Christo sub
pretore Joanne Brinymo; mirae est natura loci quae
arte munitior, ob paludem in qua sita, ita ut nullae aedes
fieri possint firmae, nisi quidvis palus prius fundus
fuerit magno labore et sumptu consolidatus; flu-
mina habet navigabilia Amstelam et sinum Tye
Templa, Xenodochia, Basilicas adeoque tam publicas
quam privatas magnificas, mulieres (mercatures dedi-
tas sed viris imperantes) puellas non inexpertas sed
minus moratas; senatum vigilantem, cives diligen-
tes. Effigiem veterum urbis dat Guicciardinus et
elogium Nicolai Carmij civis poetae docti de sua patria
dedit antehac per nonnullos mediocriter doctos Bata-
via, inter quos Alardum pro iuventute docenda utilissimum,
Cornelium Crocum, Erasmi familiaritate notum; Gisebe-
tum Hozstium, frustis de turpeto et tapsa Romae editis
celebrem; Joan. Monsenium, Jo. Sartochi, Nicol. Cuciardi
Jacobum Fansium qui scripsit lib: in sacrum canonem Missae peculi-
quoque Aphrodiamus, et Johannes Veminus viri non indocti,
diligentes, publicitam suis urbis instruxerunt, quorum quae
Amstelodamum non illepido carmine quambus stolastico de-
scripsit, lib: 2 Moral. Epigram. Theodorus quoque Velardus
Coonhertius hic oriundus; qui Batavica eloquentia disserendi non imperitus, multa in patriam linguam transtulit
ingenio tu fuit nimis contentiosus; religione sua mirum probata.
Pernoctaimus sub insigni scuti Voltraiectini ad Amstelam

Sequenti

Anno A° 1482.

vide Munsterum in Gallia 2 lib:

Ernestus Amstelred.
Jo: Timanius
Pet: Arborius
Pet: Raubius
Pet: ab opmera
Jac: Fansenius
Petr. Scriverius
Alberti Eufrenius.

Sequenti die hora x navi per fluvium Trie. Haerlemum pervenimus, ubi et per Spaerdamum, parum flexuosum, ac inde intra Haerlemum oppidum, antiquissimam Hollandiae urbem, nomen a conditore Lemo (ut Annales volunt) Frisiae regis habentem, cuius et praecipua opinionis Junius, quamvis Cornelissonius ab eo dissentiat. Erat in navi nostrum nauta balistarius qui tormentis militaribus praeerat, et saepe Indiam Hispaniamque navigaverat, qui multa mirabilia in ordinem nostrum enumerabat. Aderatque quoque numerus qui Gorcio eiusque oppido veniebat, ab narrabat ut insidiae sui civis suxissent Hispanorum, proditi per proditorem, nisi militum constitutum transfugiis ad magistratum proditorem detulisset. Est autem Haerlemia amoena, sumptuosis aedificiis conspicua; Templum habet summum omnium quae in Hollandia vidi pulcherrimum, ubi famosae obsidionis fortiter ad extremum tolleratae memoriam lacunaris versus conservabant, civis nunc habet, a olim Batavis dedit moenia, qui stupendo tormento ptolemaidem nunc Damiatam, oppugnarunt; qui utilissima certe et rei literariae necessaria invenit Typographiam, quamvis Moguntini furtivo hoc titulo superbiant. testantur id Guicciardinus et Junius, fidem quibus a maioribus id traditum adgnoscentes. Viros eruditione celebres orbi dedit Alberthum et Joannem Carmelitanos. Nicolaum Simonium, Florentinum cartusianum Lovaniensem, Guilielmum rectorem Leodiensem. Henricum Cognatum Med. Jo: Olontum, Quirinum Talesium, Petrum Montfort.

qui transtulit florem Granatensis Lud.

Anno ∞ ıɔ LXI templum Bavonis praesulatus honore honoratur, primusque praesul constituitur Nicolaus a Nova turri, secundus Godefridus Funt a Mirelo, a quo illud templum postquam ab Hispanis redditum urbs, dedicatum divino a consecratum fuit xv. Augusti A° ꝓpāo ∞ ıɔ LXXV. Est et illud templum no mirabile beatae Virginis artifici manu depictis. Portae urbis sunt crucis, Joannis, Schaemicana, Zylia, stagnea, silvestris, maenia restaurata nunc a multo munitiora reddita sunt; moles parmis consiriendis olim incumbebant, nunc cum plena sit advenis Brabantis Flandrisque textoribus, linum magna copia fit, et inde longinquas in regiones traducitur.

Circa vesperam curru conducto xii stuf. media fere nocte per rotas arenosas Nortuinum pervenimus pagum amoenissimum, cuius dominium pertinet ad Janum Douzam hominem nobilem et doctum: ac inde Hagam Bat-

hic a Nortmannis caesus R. Feronius.

XVII. Roterodamum, oppidum, ubi narrabatur et Gertruden
sub tumultuassent, et Nassovius strenuus miles regredi,
et Dordracum se recipiebat, portasque urbis stanno
tenerent, et tamen Geertruydis et et verismilius Bre
dam invasissent; certum tamen id adhuc est.
Quemadmodum Troia ligneo equo, ita Breda navi occupata, qua
lia stratagemata ab alijs saepius quibus eventu tentata, de quibus
videndi Polyenus, Frontinus.

XIX. qui secundum stilum Gregorianum primus Martij Tra
ectum reduxisse sum.

XXIII. vel 4 nonas Martij stylo Gregoriano. Mauritius Nassovius
egregio stratagemate Bredam occupavit, non secus ac olim
Troiam ligneo ex equo Graeci introduxerat in arcem,
navium vehiculis et puntarent Hispani plenam, sub qui
bus armati latebant, qui nocte media prosiliunt, arcem
occupant, occisis defensoribus, inde dant signum Maurit
io, qui cum suis adventicis vel arcem oppidum occupat
fugientibus praesidiarijs, et deditis se civibus.

XXIV. Obtentam Bredam, ita triumphatum, campanorum
sonitu, tormentorum boatu, et ignium luce, adeo ut
in summa terrori incendium exortum, sit, quod hoc
periculosissimum videretur, ita facile extinctum fuit, in
aedibus divani Innerworth virinis celebrabantur nup
tiae tum Joannis Vohtenbroerki et Mariae Zulenae,
quae penè turbabantur, omnibus incendij virinis ta
rentibus.

Carolus Haranguiere cuius audatia occuparat Nassovius
Bredam, praefectus ibi constituitur. hic statua cum dign
um suis militibus; quibus ante ornatos una victoria aut
mors, nullum verò effugium.

Ultimo huius mensis filia Cristophori Canoy et uxor
Jasseri Radmodum adolescentula, primo partu tres odiae
puellae, quae omnes primo vel sequenti die mortuae
sunt: nutrabantur plaeique homines pusilli tantae
generandi vim. Sed mater narrabat in prospectu
natalis domuis a se observatam vulgi opinionem,
redintes omen partus in numero vel in sexu consis
tere primo pitentis vanam natalitium et tres pu
ellae visae, adstante et videente filia; ego vana
haec et inanem observationem existimarem, nonnulla
tamen vim imaginationi attribuerem.

Lipsius nepos in Italiam lautis stipendijs conductus a pont:
cuius secretarij manu scriptae litterae sibi oblatae mihi Theod
sius narravit. Florentinus quoque ipsi 2000 fl. annuos obtulit.
episcopus quoque Herbipolensis in nova sua academia ex
ornanda, 800 thalleros imperiales ei promisit: in hac tra
denda promotum studio Adamus Leempurnus.

Vide Lips. 3 cent. epist: ad Italos et hispanos.

Maria

MARTIVS

Circa hor tempus Anna Friderici regis Daniæ filia minor natu sponsalia contraxit cum Jacobo VI Scotiæ rege, desponsata in decimo[a] anni æratis anno; soror vero eius maior natu[b] nuptiis iam tum contraxerat cum duce Brunsvicensi Henrico Julio.

[a] Aug. 20 vide M. GB. lib. 3.
[b] Elisabetha

Hor quoque mense Joan. Casimirus palatinus et Henricus Condæus, ab exercitibus suis intercepti dirumtur.

Joannes Dux Cliviæ graviter mania laborat.

Sixtus V. Pont. Rom. cui erat Græcium aureo refertissimum in quo iam ultra V millionis id est quinquagies centies aureorum erant deposita, quod tum in extremis periculis, et bello Turcico expendendum statuerat; contra fœderatis, contra quam sperabatur, nihil subsidij mittebat, tamen dies quisque pro suo ingenio reddebat.

Narratur de quadam anicula quæ a domino mercatore interrogata cum pecuniam quam non minuisset e scrinio abstulisset, non tantum negavit, sed deus gravendo scrinium denoudat, si vidisset, ipsa in lecto reperitur collo contracto.

De exitu Joannis Montani proditore, utpote a Joanne verpastio Brabanto ortisso mihi nunciatum, et merum expendendo vitam turbulentam, infidam, perfidam fraudulentam, et omni fere infamia, omnia nota tam, condigni morte finisse, tardum sed instum summi dei iudicium regnoni. Solet n. sæpe divina clementia quæ probat quæ improbat similibus exemplis ostendere. ut dyrae mortales poterit iustitia sæpe armari clementiam divinam.

Circa hor tempus cum Henricus IV rex Deventrum oppidum obsidione premeret, et Carolus Mansfeldius dux confœderatorum Imperator illud liberandum contendebat, pugna juxta Sichem intercedit, ubi Navarræus victoria obtinuit, fugatis confœderatis, et ceciderunt Egmondano, Kastemerantio, Barronagnio, Cambronio, Bondusantio etc. vere Deo quindam ex principibus condicis virtutem prodidisset sua manu.

[1] predicti martis hæc victoria contigit vide Carmen Scaudi Sanctiortiani.

paulo post oppidum ad Matronam Melodunum rapit, et præsidio munivit, ac Deventrum oppidum qui iam contra fœdus rebellarant expugnavit, plerisque meruium turpitudinis: Noratur illud multo diebus, prolio mysteriis mysteriis relictis.

APRILIS

Edita sunt hoc tempore nonnulla de obsidione Bergensi ubi rex erat a Cenomanensi et Sabaudo facta, eaque dissipata, aliqq. oppidis et raptis inde a regis occupatis.

V Flamma perit Georg. Archolius Amerodae dominus, cum eius arx Ameroda nostio ay fortuito deflagrasset, et quaedam sibi charissima auferre potuisset, nam flamma ritus grassata cum deuerit, et consumpsit. Audio in Arkolliana nobilissima familia bolentum mortem quodammodo fatalem fuisse, cum n. pater fluctibus obrutus perit: et duos fratres violenta morte obiere, in Bor. Arquilanus fere familia inuisa plerisque ob suorum crimen obtulit. Iunius in sua Batania; et ut dissent nisi vnicum ipse reliquisset filium, Ottonem ni fallor superstitem.

XV. cum Antonio Amstelio Mindeno ad Locenem pagum, cum profectus sui vectigal fl. praetereat. Est ibi arx Cronebuga, cuius tam dominus cum tota parte pagi Stephanus Lindenus, qui duxit magna Amstelia Fil. Antonij Amstelij vltimi ex Amstelia familia Cronebugi ac Loendae domini. Pagus est amplus, templum magnum habet cum alta turri magnificum, cui olim subiacet omnis Amstelandia, et magna pars Waterlandiae, antequam in diocesis esset distributa; in templo vidi Amstelia gentis sepulcrum; et insignia arcis emmata tam Cronenburgiorum quam Amstelorum, in adversa vero vecsli ripa Mindenae arcis destructae reliquiae, aqua Amstelis agnomen Mindens. Iurisdictio loci est diuisa. Cronebuga n. cum parte pagi quae pertinet ad eius dominium Hollandiae assertitur, maior vero pars Traiectensi ditioni subest. Cronenburgorum olim aut familia celebris et nobilis, quibus arces pagi fuisse credibile est. Memoriae n. d. Wilhelmum de Cronenburg militem vixisse anno Christiano CC CCC LXX et Johannam d. de Locem A° CIO CCCC XXVI; sicque fuisse filios Henricum, Wilhelmum, Gisbertum, milites; ab eo fortasse per matrimonium ad Amstelios; vixit n. Amstelius Amelij filius anno 1470, fuit Antonius d. de Cronenburg 1560, post quem filius Amelius A° 1569 cuius dominus filius Amelij cuius Antonius ex quo Antonij vltimi ex gen. fam. Cronenburgi d. suus filia Martina nupsit Francisco Lindeno ex quo Antonius Lindenus d. de Cronenburg [illegible]

Amelius fuit dominus ab Henrico dominium.

xx circa hoc tempus obiit ex variolis sive exanthematis Elizabetha Bronkhorstia, viduae ac Amydae domina, filia Jodoci Bronkhorsti, Batenburgi Humpiae domini ex Johanna Brederodia, Reinoldi tertii fil. heredem relinquens Walravium Brederodium Baronem et Cloutingae dominum. pridie quam ipsa moriretur obiurat Lorenz domino turturis femina, ac hinc augurium rapiens, nuntium de obitu ipsius arripiebat.

Circa hoc tempus Henricus IV. Navarrenus Coriolum ad Sequanam oppidum et Langium ad Matronam oppugnat: Lutetiae vero consilium de defendenda urbe capitur, moriendum potius duxerunt quam regem hereticum arceptandum omnes clamant, ac contradicentes in perfidiosis Sequanam praecipitandos, sine ullo iudicio alio statuunt, ac urgenti, qui expedire reponebatur hoste parisii dicebant, mox de suppletio afferunt; et Praefectum inde relant Duchy Mirmoursium. Rex interim 25 hinc exercitum Lutetianum agrum aduxit, minimentum Carentonium oppugnat, et suburbia invadit.

XXVIII. Robertus Grambert, quod rem comite Montensi qui nomine Regis Daventriae praeerat, ex parte nobilium Traiectensium egisset, et ipsis tuto sub armis a regno esse liceret, in vinculis coniectus fuit; hic in res in vulgus sparsa, in tumultum fere delapsus, fendentibus civibus, et patriae proditores nobiles appellantes, durabantur hi fuisse qui consensuis suum dederant, Jacobo Amicongius praefecto Teutomorum equitum, Florent Bomgardus Nieuwodae dominus, Gerardus Renesius Aa dominus, Willemus Rysenburgius, Stephanus Lindius Gonenburgi dominus, Joannes Hardenbrouckius; quorum castella militibus sunt munita, quae signae in urbem, urani paena negligentibus consilia sunt reservati.

Lustrati Lutetiae cives et inquilini quorum capita duecenta millia numerata, et vox omnibus mirabile commatus in urbis circuitus. De Bello Gorciuli Gallico elegantes canit carmen cuius auctorem Salustius Bertasius, in cantiis suis Hymni:

Le prestre est le fusil, le noble le soufflet,
De cest embrasement, le sot peuple se plait
A le veoir flamboyer, et d'une rage extreme
Y mette volontaire au lieu du bois soy mesme

MARVS

Mauritius Nassouius cum Comite Hoenlosensi Nouiomagum ad Wahalim insidijs adorti sunt, sed frustra; quum ad modum et Granium, ubi detectis insidijs ipse Hoenlosius in manus hostium accepit; rursus tertium, quod mensis diem Nouiomagum obsidere reperunt.

Regij etiam rursus per tempus septemmontanum monumentum frustra adorti sunt.

V. Carolus Maximus dux Cameracum venit, ubi a Baligno praefecto honoriferè excipitur, quamobrem fides eius in suspenso esset.

VIII. Cum ob vastitatem hostium iste temporibus agrorum (Lupisoix olim in Mar regione noti) multum damni pecoribus inferrent, et ij quotidie augerentur, Ordines praemia capientibus constituerunt XXX fl. Belgicos; hoc vero die quidam modum attulit septem catulis et ut dictum est matrem malunt quam praemium accipere, permittentibus facile Ordinibus.

Hoc tempore pons nouus ad Freburgum prope Caterinianam portam ab antiquo Damentum dictus, demoliri coeptus; et Zutphania redijt Traiectum Arnoldus Eirkius, magistratum, qui illic fuerat apud affinem suum Hugonem Fornium, hispanico tempore cum Cornelius Vitulinus esset militum centurio creatus, Florentius Weimannus signifer, quatuor vigilum praefecti eorum opporum obruxerunt, dum sibi metipse duorum praeceptorum superiorum, nempe Jacobus Vitulinus et Hermanni Lopnar cognomento Calff, Joannes Rinuelt, Theodorius Bostius, Cornelius Sguttius.

Hoc tempore cum Walranus Brederodius fuisset scriptus heres Domina Amidae, habebant nidum super fumario aedium Assendelphiorum, ubi habitabat viroque, perijt tandem altera nullis relictis pullis, euolant altera. Hoc tanquam augurium interpretabatur vxor Brederodij, veluti significaret, arripturum quidem Brederodium Domina dominatum, sed nulla relicta proles defecturum. Narrabat simile, cum olim vidua Nicolai Assendelphij esset, et cum Domina Helmontia, et in lite super bonis mariti, duae ciconiae (et iam) nidum super Gabelam aedes construxerant, quae ab alijs superuenientibus superatae et disturbatae sunt, quilio post lite amissa cogebatur et ipsa discedere, domique Helmontia aedes relinquere.

Nouiomagenses insidijs occultis nostrorum multum frustra nuper tentati, vt hinc aperta vi obsideri mereti.

XXVII suspendio vitam finierunt v de regnis praedatorib. paulo ante raptis, nempe Burgundus dux tres Galli et pagani Colani filius; condemnationis sententiam non tanquam militib. regios morti adiudicabat, sed velut latronib. sine licentia ducis in latrocinio deprehensis.

Sequenti die edicto cautum, ne quis vellet colligationis pretextu commentus aut conjurationes faciat constitutas singulis ita deprehensis poena XXV florenorum et si in ruinis domo vel praedio fuerit, lapsae manus, et is tanquam turbator publicae quietis puietur. Ducebantur n. consistoriantes (qui iam ab ecclesia se separaverant ob mutatum nuper Reipub. statum in suburbano insulari concionem et commentus fecisse.

Proximo die quidam pauper hominem eo quod litetus Dauentriam et Dauentriae Sutphaniaque recepta esset publice ratamandus propositus fuit. Hoc mense expeditio Lusitanica ab Anglis facta, sed exiguo fructu, quidam enim auritia corrupti recedebantur: cum n. arripuisset Angli aliquas mulas auro ornatas Coronden, permissa, se eo potiundi, rursum propositum, centumque praesidium omittentes, eo se conferunt, portum cum oppido expugnant, in totis oppidis fugatisque, sed spes sua se fraudatos inveniunt, unum n. illud munierat valida admodum et praesidio forti munita, quare ibi sex vel septem diebus frustra consumptis obsessione, postrema a regio iam praesidio munitum.

Quidam Italus Chirurgus Viennensis calabri nobis narrabat, Brundusii portum, Italiae Rodie munitissimum, duas ibi statuas, statuae magnitudinis ex marmore columnas, ad antiquitatis Romana reliquias; Calabros, malam esse gentem, Appulos plaraticos, feminasque eorum magis fabricas. Siculos simmi zelotypos, femenas vero pulchras et amabiles.

Cum Henricus IV Nauarraeus Lutetiam XIII tormentis mi fragis oppugnaret, omnes sacerdotes paxiolis armis fere rogantur, ad urbis defensionem, quorum praefecti constituti episcopus Silvanectensis, et prior cartusianorum; arma vero togis superinduta gerebant, quae vero deinde gesta sunt vide Mez. Vallbel lib. 3:

IVNIVS

Kal. Barchardus sive Bertrardus Kinske, equitum alae praefectus duxit uxorem Magdalenam Cloutiam puellam venustam & pulchram ac nuptiae in domo Teutonicorum sunt celebratae. Filia haec praefecti olim Mursensis & soror Friderici praefecti Hussensis qui urbem a Hungis ubi occisus est.

VII ad valvas templi summi, manu mulierum adfixum rarum famosum, quo in omnes qui eum magistratum gerebant innotescebatur; suspicio erat a consistorium tibi conspectum.

Multiculorum haec est superstitio, ut si quis videntes & alter orbe primum viderit cornuta volantes, faustum id & felicitatem sui fantes firmosque, seni omnis id esse.

Circa pentecosten obiit subitanea morte Arnoldus vande Myl Spidrarus, praeses curiae Hollandiae.

Circa eor tempus celebratae sunt nuptiae Maxemiliani hor nij Lorcae domini, filij Barons de Boxtel, et Agnetae Milendonkanae viduae Friderici Cloutij, apud Walraman Nuvarian Mursae comitem, in Basilica Cristofali.

Croesingius nobilis multum in Hollandia mte quos lor nitius praefectus venationum eques creatus ab fmo Maxemiliano Dordrari, Anno 1486.

Theodorius de Beaumont & habitus raptus a Dordrarum praetore, qui Hagae Batanorum rapuit plixi A° 1481.

Sunt Gode Dordrari Beaumontij in Belgio, qui eum ob diuitias rapunt dirigere inuenunt, ex quibus apud nos vincit Adranus; insignia ty plane diuersa argunt.

XVIII. Transeli, mulierculae ruinosam extraneae pallium admit supprator Nyhoff, quod eo loci quo olim aedicula hostaria sive (vt vulgo vocant) sacramentum, stetit, veteris superstitionis ergo oraret.

Bredrodae Baro cum nuptiae celebrarentur Alto Rex. et Francisca Bredrodae, et Anglus quidam multa verba direxit secreta, verbis latinis, de porta et fuchis Bridinetam differentibus et petulantis rogaretur respondere quaesitis, dixit latinam se linguam ignorare, si quid vellet gallice loquiretur, ar sic honore suo salvo se subtraxit mundi ac petulo.

Eor tempore mancorta parisiensium fames nam libra butyri in coronatis vendebatur, dum 12 solidis gallicis rep. vnde ad XIII millia hominum obsidionis tempore de pestilentia et quod omnem veteris historiae fidem superat bis triginti puelli occisi, infantorum carionum vita miseliter miseris corporibus prorogarunt.

XXVII. IV Kal. Iulij stilo Gregoriano Hagam Batavorum propiciatus, in familiam Wallanij Brederoda Baronis ascriptus sum.

Sequenti die quidam ibi multorum proborum autor rapti plerosque, cum tamen omnia quae fecisset in iudicio confessus, coram circumstanti populo adorasset, ac se innocentem mori dixisset.

Cum comite Culemburgano nuntiaretur hostes Batavianam occupasse, incerto tamen rumore, ipse oppidum accingere decreuit, in palatio insulae agens se occultauit; diuersis se dedere in comitatu suo manere, quae res multorum ciuium peroranit, et hominis ingenium prodidit; qui aconsilium ipsis maribus tutius putauit.

XXIX. Quidam Fuso homo non adeo malus, nisi insatiabili diuitiarum cupidine se in extremum dederat et poenam ignominiosam commisisset, sinistrangulatus iustusque est; causa erat quod cum alio cogni Haerlemij ante paucos dies bimus iunc fuerat consumptus falsam monetam vltra 13000 thaleorum Hollandicorum in collibus arenarijs prope vrbem Cattorum condisset, quae ex ea erabat moneta magno reipubl. bono oppressa et occultata fuit.

XXX. Magna est controuersia vt meruerat consul Rotterodamensis, inter Rotterodamos et Delphos propter pontem onerariorum communiter otiosum, cum vtraque prosperitatem eius sibi assumerent, mirum si nunc illi quodam odiosa aemulatione, arma et signa assignis et aduersaria turbarent, vnde aliquoties ad arma proxime ventum fuisset perueniretur, nisi ad omnium autoritatem tumultuantes sedasset. Insarebat Delphensium animis quod olim cum vrbs tota fere deflagrasset, Rotterodamenses ipsis territorium denegassent, et portum Delphorum quo transferre reliquiae consumptae vrbis destinabant, quamtis se similiter tantum muro circumdatos vrbem pallirescentem, munire passi non fuissent. Castrum Doderdael nostris per suum dominum dubio fidei hominem traditum, spondentibus quo ipso Dortij et Sonvectij dominis ipsi redditum fuit.

De Caudorum dolis, et misera ipsorum vita qui Leti Leg. Leandri op. 1. sub premuntur, vide non inelegantem Eleg. tamen Dorgi. Legati Hispaniae et Romanis vt parisiensis in officio continerent, cum omnium rerum inopia premerentur, ipsis omnia sua distribuerunt, adeo vt Hispanorum tantummodo corgliare ex omni supellectile argentea (quae fuerat copiosissima) reservaverit, omne quoque argentum satrum in numismata redactum fuit.

IVLIVS Kal

Kal. obyt. Carolus Austriarum archidux filius Ferdinandi Imp.
pro Genenensibus per duces Sabandiæ obsessis ex suggesto
suppliratum.

II. In Zeelandia propter solis ardorem (cum terra salso ma
ri circumdata sit) exsiccatis fossis aquæ dulcis, mul
ta pecora et iumenta periere.

V. nunciatum est quosdam ex militibus nostris in castris
ante Nouiomagum sclopettis transfectos, inter quos, Tubi
cen Mauritij optimus et domino carus.

IX. Luna erat obnubilo cælo sanguinei colores, et sequentib.
diebus sequuta mira aeris mutationem, quæ quidam in poli
tiis mutationem designari credderunt.

XI Noviomagi dicuntur cepisse præsidium Mansveltij,
et grandibus ictibus contra nostros se defendere.

XIX. Knolles Anglus cum Odilia de peterson filia Johan. domini
de Meroden (quam ipse ignorantibus parentibus clandestinat)
apud nos diuertit, cum ipsa Brederodyo sanguine attin
gerat, et mirero domina filiolam e fonte sacro lauan
zat. Erat ea iuuencula tenella, sumptuose vestita, sed fa
ce furata. primo die fust habillée d'armosie incarnat tout
passamentée de larges bordes d'argent, au teste sorre or et bagues,
les pourettes d'ouurage d'or, le deuanture de drap d'argent et
de mesme le sorure des manches. secundo en satin blanch de
petites roses d'argent, la teste dorlée de soy. tertio, en velour fleury.

XX Culemburgi, dum canonici Martiniani et Salvatoris
Traiectini decimas in Lineromgen, et Lorch diuimb col
lyunt, dissidium ortum fuit, comite turbulentae
contra papam (et eos appellabat contrionantes; hinc
tumultus ingens exortus, cum Buttinus cum sua coniu
ge armata manu frumentum conuiceret, unde et
ad manus perueniunt, et villa quidam comitis mren
dio decota, et colonus innocens trucidatus.

IV Quinto turris Steggarana in monte Noviomagensium quatu
or mill. ictum a nostris petita cecidit, et paullo
post Munimentum Mauritius Trassonius in adversa Vaga
lis ripa oppositum oppido fieri curauit.

XXII obiit Joannes Jacobus Leemputius rector secularium in
ciuitate ex plebeis multis, cuius exor virilis animi mu
lier, prima manus arci Frehuzo demoliendo intulit.

Hoc tempore Fanum Dionysij cum frumenti penuria
laborarit Henrico IV Navarreo traditur.

XXV. Templum summum ab Helena (et creditur) constructum
deflagrauit, et plumbeum tectum liquefactum est, quod
Emcasteyn hoc mirat carmine:

Ædes quam celebris Romæ construxit Helena,
Iacobi festo fulgure tacta cecit.

xxv pugnatum in Franogallia circa Monstrueliam inter confederatos et Navarraeum, ubi omnes fere Hispani strenuos qui Cortrarum nuper spoliaverant cesi, sit vemesis venit inventus, et varo quo publice quicq; suffor suasit; mirabile divinae providentiae argumentum.

vid: Salman: de prom:

xxvii. Legi consilium inter scripta Brederodia, ubi disputabatur de validitate testamenti Henriti Brederodij, et ea quaestiones discutiebantur: An Brederodius exul ac manifestus damnatus potuerat facere testamentum: Item an Joanna eius soror Aunepelij domina quod esse posset, cum fuerit mortua ante patrem Gandavensem, et etiam ante testatorem, et ex tria heredi institutis erant contraria, quod testamentum ab initio no valuerit; quod Brederodius testator ante restitutionem obierit, et quod ipsa ante testatorem: tum quod in illa parificatione tantum sit ut restitutio valeat ab ipsa die restitutionis, nec retrotrahatur. Aliud quoque dicitur fuisse testamentum factum ante reversionem Admissum, ab initio validum, et pater Gandavensis restitutum, ex molo iuris postliminij aut l. cocnol. quo Avcantius heres sit scriptus.

Ad quadringentos plus minus annos in magna bellorum furia nostra ay Merchinij lib. perpetuit inter Hollandos et Dominos Vlmenses de ditione sui potius dominio quam Hollandi sibi subiectam dicerent, Vlmenses vero se minimes asserebant.

Haec columna miliarib. et videtur ex apud Batavos extra Hagam in villa domini Hippoliti Apsyrgi praesidentis Leonardiae, et Monasterio quod Sion olim intra Delphos et Hagam Batavorum translata. Quinto meminit. Smetius libro Antiquarum inscriptionum. hunc quoque meminit Junius in sua Batavia, cap: XVII. Ubi refert Hypolitum pessimum praesidem Trajectinum eam in villam suae Hagae proximam transposuisse.

Postrema Julij Trajecti publico edicto prohibitum adversus Spesstrinium ratione contractum; unde consistoriales non deputerunt in coss. stemmata, dictaque contrilla ꝛc. quasi illis verbum divinum amovere prohibetur, donec nonnulli eo nomine mulctarentur.

Augus

II. prandebat apud Brederodiae Baronem, dominum meum, Philippus Marmixius Alegondae Dominus, vir qui quae naturae vel potius medicinis noverat, aiunt vinum tarde bibi prae la iome, quanquam ab radice despos. et allegre. Hic Aurantiae semper primipi Wilhelmo Nassauio propter ingenium arrodissimus, et lepidus comes; dicebatur Alucarii auctor, in quo ingenium festivum et iocundum expressit. Multa hic narrabat, et qui singulari praeditus facundia, ac omnem materiam volubili animo vagaretur; dicebatque omnes hominum opiniones haereticas se appodeae solitum, quippe animi agrestiores a tormenta spiritum fuisse haereticum in colligendis comparandis libris, ac ea quae aliquamdiu occupatum, nihil aliud agere potuisse, deinde in hortis picturae inidisse, nec etiam in florum inquisitione diu laborasse, et fructuum, alternantes opiniones, et iudicia variante. nunc vero hortorum culturam vitamque rusticam maxime probare; semel habere poma rotunda summae magnitudinis et bonitatis, Radicula ab 20 hor. anno in horto suo zonburgensi in zeelandia alunsex librarum, pepones L. libb. et se vidisse aliam in vicino horto natum LX libb. Dicebat terram aridam et arenosam rasio et pingui fimo et vaccino stercorandam, argillosam vero leni et stramentoso, et equino.
Nostri vasalim transivere. et obsiderunt castrum Harzobendae vero mercideunt.
III sublatae edrulae lignea cancellatae, ubi presbiteri aut diaconi aliique ministri ecclesiae reformatae sedere soliti in summo templo.
V. praedones ex regno tuo, tricini noctu, stryes depopulati sunt abductis mulieribus lorupolitioribus.
Hermanios quambis nobilis esse negantur, vidio tenquosam sed nostris aliqui sint. ab Eb apud Tranctin sex magni nominis olim duxisse, adeo ut illud nomen Zutiana familiae fuerit insertum, Legique Adriani Egmondanum dum Kimburgensem duxisse dicuntur filiam Hermanni filiam. Apud Fuscos Hermanos immisionis nobilis et patritios ante 200 annos relatos, quorum min. in historia Frysia Ubbo Emmius, passim, ac morinis lib. 28. pagina 298. tom. 3.

X. Cum Rotterodamenses cum Goudanis dissederint, ob navigationem quam Rotterodamenses contra Goudanorum privilegia fecerant, ad maximum ipsorum damnum vexantur, et de nomine eam ad arma ventum fuisset. Ordinum Hollandorum decreto ibi missi sunt Baro Brederodius et Joannes dominus de Egmond (qui ex nobili Banarum stirpis oriundus erat), quibus adunati ex Senatu Hollandico Heronborius et Leonardus Casembrotius, et dissentientes aliquo medio reconciliarent vel pacificarent commotos. Quidenses quaerebantur privilegia vetustissima sibi adimi, et ad misericordiam se statum, de reducti, cum navigationem illa qua eam per Rotterodamenses ipsis interceptus omnibus consideret civitatis utilitatis, quam ideo vel extremo periculo se defensuros affirmabant, nec ullius sententiae, huic ullo modo adversae unquam se obtemperaturos. Rotterodamenses vero aiebant se suo iure uti velle, se semper navali per suam terram sub sumptibus fieri, ad utilitatem maximam mercatorum, qui per commodius multo Amsterodamum peterent, cum per Goudana emissaria tardius et vix, nisi cum magna magnitate et nautarum improbitate ibi saepe aliquot dies detineantur, non modo sine suo damno. Quantum vero privilegia ipsorum concernerent, se contentos fore si Goudenses suos telonarios et publicanos Rotterodamum mittent, et vectigal consuetum colligerent; et ita quae praesentationem nihil se contra eorum protestantes. quare cum nihil actum esset, nec partes se iudicio ordinario vellent submittere, sequenti discessimus.

Dorpiana nobilis familia Cornelius apud Gordani ab Anno Maxeml. recitatur anno 1486. Arnoldi filii mentio in consilio W. Eneae Philippus numeratur inter nobiles equites Hollandiae tempore Alberti Bavari 23. comitis puto eam familiam in virili stirpe iam defecisse cum Cornelius dni de Dorp ex Maria Brentkhorstia omnem reliquit filiam et heredem ydam nuptam Joanni Schenssio Landii A. sed sterili matrimonio quae moriens maritum fecit heredem dominum Dorpensis.

214

XXII. Dinez

XXII. dmisi ex Germania superiori legati Lutrium
peruenerunt, vt de libera Rheni navigatione
tum ordinibus confederatis agerent, sub hi
Duris clementib. presulib. et civitatis Coloniensis,
Lantgravij Hyssiae, et comitis palatini.
Nostra tum absolusit munimentum Knodenbur
gium (cui nomen ab armis nouiomagensis) contra
Nouiomagum in adversa Vahalis ripa; castra
monent, relicta ibi presidio IV cohortium et
tormenta aliquot bellica, quibus urbem assi
due quatiebant, quorum iam plurimis ciuis
deformarant, et praeterea turris d. Stepha
ni in monte.

Batauocum v. Hague.

Sixtus V. pontifex Romanus ante pontificatum Felix de
Monte alto, ex ignobili prosapia monachus Francisca
nus obijt. Homo in politica administratione non
contemnendus, A° aetatis suae LXX, postquam sedisset Annos
V. mens: IV D. III vide de eius morbo M. LB. lib. III.

XXVIII.

XXVIII redijt subito media nocte Mauritius ab expeditio
ne non expedita; et sequenti die sclopettad qua
druplices in rotas directas, vt facilius mouari et
in limbus expeditionibus circumferri possint.
Audio Stokely quondam in Hollandia presidis ductu
vt eodem anno Die Deirationum ferie apud pa
ganos celebrarentur, vt cuitatem malo
que quamplurima sed Deus obstantur, a par
lamento in Brabantia diuulgatum.
Ces nouvelles sommes ont fait amor
la victoire en France; reuix de Bolour ont fait sig
ne de victoire et disent parmy estre victorieux
Les nostres ont sonne les cloches a Altmaal et Gaverlen
pour la victoire du roy.
Eiusdem mensis die vltimo obijt: Florentius Coningius,
qui Timij nomen, cui materni assumpsit, Syndicus Ordi
nium Traiectensium, vir doctus et rerum politicarum
peritissimus.
Cum post obitum sixti quidam Eius statuam in capitolio
ipsi vno positam, demouere vellent, quod vt rumor dat
vanarrae fuerit, et subditos variis exactionibus gra
uasset, repressi sunt senatus authoritate; et Ior maiorem
ei mstulgtum SC^tum et in Capitolio positum fuit: Si quis
sive priuatus, sive magistratum gerens, de collocanda vno pontifici
statua mentionem facere ausit, legitimo S.P.Q.R. decreto in perpetuum
infamis et publicorum munerum expers esto. MDXC mense Augusto.

SEPTEMB.

Hoc mense in Francia Orientali et circa Basileam
mustae exparnere cortatae, nunquam ante visae, vadi
venenosae, quae morsibus tam hominibus quam iumenta
interimebant, quarum formam tyrsis expressa vidi.
xv. creatur pont. Rev. Joan. Bap. Castanaeus Genuensis, e nobi
li Castanaeorum familia, card. S. Marcelli, qui Urbani VII. no
men adsumpsit, at XII post die moritur. M.G.B.

VI. Vidi adolescentem prope pagum Colomiensem, qui sper
tarulum in flumine edidit periculosium, nam ex fune
qui erat firmatus in summitate turris Lucensis
in ipsum forum Cortis prius in ipso vertigo se detu
lit, et ex uno pedum, unaque manuum, pende
bat, seque vestibus suspendit, descendit tam
celeriter volare videretur, et funium ipse
ex fune collinguerit.

Nostri praedatim profecti sub Vesaliam munimen
tum Graiuense expugnarunt: alii quoque Tie
nen oppidulum spoliarunt, in Brabantia, alii
Stortzem in regione Leodiensi.

Paralysis Imgnam Coornsietij occupavit, et fere usum
loquendi ademit.

Cum Regnerus Ausmidius Brakelius multa contra Traiec
tenses moliretur, diruturque in urbem venturus
vigilibus mandatum, ne intromitterent.

Circa ipsi tempus parisiensis obsidione liberantur, et Par
mensis comitatum in urbem inferit, et oppidum Lavoma
rum expugnat: ar paulo post Charentonium ar por
tem Claudianum munienta parisiorum ab Henrico IV
Navarraeo rege mipis corrupta, magno urbis periculo,
eripit.

XXVII. Castrum Hemert, postquam CIIIccc ictus tormento
rum muralium exceperant praesidiarij, Mauritio
Nassonio deditur, ar ita insula Bomeliana cum ipsa Bata
via liberata ab hostibus.

XXX. fui ad Lattum Brittannicum olim, ubi pagus Secu
tingen, dimidio milliario a Luto Batavorum, ipsi tem
pestas maris memorabilis illa et luctuosa anno
1570 ultra duentas domos abstulit, multumque
collabus arenosis Batavia contra barbarorum et
indomitum maris elementum propugnaculis ademit,
id indicat versus vernaculi

Alder beyligen dach
Seetingen wer begagen dach

vide de hoc loco quandam non contemnenda apud Junium
in Batavia, fol. 109.

Traiecti consulatum iniere Nicolaus Oijterbeimius, et Bernardus Stellio ceropola. Creati XII viri Litium dirimendorum Theodericus Cantezius, Theodericus Gorterus, Rotardus Lanscronius, Hermannus Wiltius, Henricus Zulenus, Cornelius Malsonius, Jacobus Asteius, Wilhelmus Zomerius, Jacobus Bommelius, Otto Johann. Rodius, Godefridus Gerardus Vander Lemius, Cornelius Gisbertus Culemburgensis: Questores continuati sunt.

Cuium prefecti militares sunt capitanei Timanius Slotius, Bartholomeus Widig, Johannes Florentius Weimanus, Jacobus Calnig. sunt Vetulimus, Henricus Bernard. cum Henricus Gerardus Brandebbynma, Cornelius Gisberti Culemburgensis fistularius, Wilhelmus Wedius.

II Castrum Geel nostris redditum, munimenta et traphont et raundoe quae regij contra Bredis sed deiecerant.

Hoc tempore Beguttae Beguinagij contra Leyd. assumpsere in collegium suum virgines, unde et multatae sunt.

VIII discessit Familia Bredeodiana mea, non parum propter diuturnam conuictus amata, Tuna Maubusa

IX sepulta magnifice filia Joannis Matgenesij Domini de Rinieres.

III. Leuuardus lata est sententia militaris inter petrum Sedlnitzki et Michaelem Hoeyolhe, qui dixerat petrum non se defisse et debuerat, nec parramento omnibus facto satisfecisse: quae sententia typis edita rarum factum.

Editum hoc tempore scriptum in Gallia cui titulus L'Antispinol: in quo Hispanorum acta sui potius insidiae et fraudes dirigunturur.

XVIII Steenbergen oppidum nostris redditum, desertis Bus illud et parum munitum relijs.

XXII mortuus Cornelius Bassemus olim Lugduni municipalis, subita sanguinis eruptione.

Mirabile narratum post obitum Sixti V Bandytos (sic exules vocant Itali) iterum caput erexisse et more solito pontificiam ditionem depopulasse, contra Romanae ciuitatis praefectos crudeles, alioqui via

terribus minus infestis: mirame tamen solus ab ipsis perpe
tratum: puerum n. a cunis parentibus cum redempto
nis non nisi dimidiatum pretium potuisset impetrari;
in duas partes dissectum, alteram parentibus; infausta
patrimoniam exprobrantes, remisisse.
Mauritius Nassouius est in Zeelandia expertus
temporis commodum ad muudendum Flandriae
littora et portus; sed post aliquot dies Dunkerkes
dornit de Duinkerke Flandriae commodissimo
portu muudendo ipsum rogitasse.
Il me semble des recompenses de grands seigneurs,
de belles paroles d'eux, qui sont communement
vaines, sans autre effect. ce que me tesmoigne
ra Jacques Sanders receveur de Neuvelt de la
part d'Estienne de Rosem, et depuis de Madame
de Brederode, homme resolu homme et de grand
courage, mais opprimé de la fortune, qui luy
fust en reste mauvy toute contraire, aussy
charge des enfants, qui ayant sollicité son mestier
de pouvoir r'avoir sed demies desperant au
reparation d'icelle, et est à semper entretenu
de belles paroles, promes sed amplas, car lesquels
de cinq a six ans, j'ay moymesmes esprouvé les
lettres autremesfois de la part de la mesme dame,
et son mary mon seigneur plaines de parolles douces,
en fin il me retint que voix et vient il me prin
noit ce que luy content instement; ce qui est conforme
ce quadrain vulgaire

Wiete Gouesoo lange veerbert
Zoo dat Hij eenigst ee gysen bart
En thuys niet veel verspaert
Heeft ziel en lijf niet wel bewaert

Circa hoc tempus Alexander Farnesius vi quodammodo
expugnauit Cornolium oppidum in Francogallia ad
Sequanam, non sine sanguine suorum, nam hic perisse
dicuntur Montomius Murchio Rientus, Johannes
Taxis, Magnus commendator Morosius et primus
Gymnus Lutetiam egrotant nysio an exhaurire ex
terrepit.
hoc tempore editus est libellus de origine, genealogia, separatione
et coniunctione stirpium Valesiorum et Borbonorum a Sancto
Ludouico ad et inclusive et rotonam: idque lingua latina
et Gallicanica edidit et post hoc tempus F. Josephus Tix
era Lusitanus tabulam gallicae lingua conscriptam, continentem
gram Borbonorum genealogiam, quae apud me est

NOVEMB.

II Eor die cum quidam apud Brenbergenses prestator unk vire castro duarum Eyrarum sarpsisset ultra Die Apollo minorib (vulgo stybiere, vocat) Mazis Batavis abundantem, Eius ignorantiam considerandam proposui

V Demersus est Mauritius Falsus in expeditione Drinkerkiana. Numis ipse mihi videtur fatalis in eiusmodi expeditionibus; quambis Eor probi Imp. dictum observare videtur Milites non dee amonam gratuitam comedere. vopiscus.

In priviliegijs Hollandiae a Maria Burgundica maxemiliani uxore impetratis, est, ne exteri aut peregrini officia obtinerent, vt praeter primarios viratum, senatum haberent ex duobus nobilibus, octo vero iurisperitis Hollandis et duobus Zelandis constantem, et A° 1477 senatores relati Joan: tum d. de Egmot Gerardus d'Assendelft Hugo et Rodorinus Schuiten, pgs Ruysbroek, Tulmannus ocm.

X. Sententiam audivi paganii miseris, qui sederat velleri in Rysbergen iamnuper de mortui filium; et dum iam Hereditatis partem petebat; filia quae erat et amiri se opponebant, dicentes, filium quidem fuisse, et in Hispaniis habitasse, sed ibi obiisse, et ex varijs iam mintijs pro recto tempore Bart; ipse contra ora aerana domus quae a vicinis audiebat, narrabat; testes produxit vicinos quae plurimi, Judices a senatum suspensum diu habuere, tandem Eor argumento commisit, quod alter legere et scribere didicisset, et Eja multa posset; quambis primum ex longa negligentia se oblitum fuisse, veritatem confessus est: nam quae narrabat simulata aegritudine a vicinis in tota aedis circumstantes ora audiebat: quare fustigatus et prostratus dimissus est. Simile exemplum est in Apologia Herodoto ab Henrico Stephano conscripta, ubi falsus mercatus meminit: ubi pseudobaldwin qui se Flandriae comitem dicebat. fuerunt quinque qui Fredericii quinque se nomine venditarunt, et in Annalib. Colmariensium traditur, et iam nostro tempore Sebastianus portugallus ex aliquotiens reluxisse creditus est. Vide etiam quae ad eam materiam scripsit Val: Maxim. lib. IX cap: VI.

De pseudoWaldemaro am. Rietdorf pa: 444.

in veteri stylo vel xiii. Kal. Trajectum profectus
sum ad nuptias nuptis meae Aleydis Langius sororis
meae Gertrudis Burgvellius. cui sponsus Domi
nicus Boyerus filius Godefridi Bogardi ex Wendilmuda
Hontherstia Zuinis amus Johannis Boyerus uxorem habuerat
Mariam filiam Friderici Comitis no Schultme natam, ex matris
vero parte amus Dominicus Hontherstus qui habuerat
uxorem . . . . filiam Hugonis Solmis Dirani Willelmi pikiani
Cuius ipse nomen in confirmationem sumpsit. eu ante
7. vel 17. Mauritius Nassovius Gubernator Trajectum
regionis ian, dictus Trajectum venit, magno cum
armatorum plausu, a senatu pro nobilitate ad
Domum Teutonicorum equitum deductus est
cum eo venerant officiis Jansa Brederodius Ba
ro meus dominus, Justinus Nassovius noster Mau
ritii frater, Florentius Brederodius frater Valuanii
Bred. Domini, et plures alii ex nobilitate Batavia
ac Zelandia, cum nonnullis ex eodem Hostis: Varaniat
hic praefectura a morte Nurtiari, quam olim patre Wilhelmo
nomine philippi Austriari, exiguo emolumento exercebat
xix obiit Theodorus Volcardus Coornhertus Amsterodamus
scriba Civitatis Harlemensis; vir ingeniosus, sed turbidi
animi ac inquieti, ad contradicendum natus; unde et
multa his suis reformatae religionis doctoribus, et
praecipue cum Lamberto Daneo et Ecclesiastes Delpse
sibus, ac ultimo cum Justo Lipsio, cuius politura impug
nabat; extant eius libri quamplurimi de eis contro
versis et vexationibus patrio sermone conscripti,
quibus videtur novam religionis opinionem induxisse
tempore visibilem in orbe ecclesiam non extare, sed
invisibilem, cuius caput Christus corporaliter non
visibilis, sine sacramentis (quae externa tm sunt sig
na) hominem posse vivere, etc. habet quoque ea
rum opinionum discipulos et assertores Harlemiae
et Goudae plurimos, qui vel libertini, vel perfectiste
vocantur. multa olim transtulit in Bataviam Emanuel
~~fuit~~ Odyss. Homeri, sententiam de beneficiis, officia Cicerones, philosophiam
de nobil. etc. pictura non inpicity, vidi n. in aere ab eo missos imagines.
xxiv Cum domino meo Brederodio Barone qui principem
Mauritium comitabatur, Amersfortiam profectus sum,
oppidum satis amoenum, ab eno fluviolo denominatum,
agrum habet fertilem et amoenum, cuius laboriosos di
vitis, et peculiari quadam fecundia praeditos; quia di
derunt Joanni Funckinio ad cancellariatus aureae vel
Leid dignitatem et Belgii apud Hispanos oratore,

par

pecuniisse, et non ita mupir Albertum Sapientem, cognomento Imperatorio nomine ad Othomanorum Legatum e Gissa. et ante paucos annos paullum Busium ad Syndicatum Hollandiae, ut videlicet Jo: Oldenbarnveltum deducetob.

Ante c Lx vel circa annos ancticus facta est, cum fossa circumcuncta spectantur indicia, cum octa ccc essent oppida circumsita; circumsita n tunc quidem nunc Delphis ad totam Hollandiae urbes provinciae celebre, unde amplissimi mercatores redditus, verum ob discordiam inter cives Hortanos, omnes cernunt rectores alio se receperunt.

Templum summum canonicorum collegio celebre, fundatum a Joanne Diepio praesule Traiectino, xx: Aug. Anno, vero Christiano cio cdc xxxvii.

Amersfortia anno cio D. XLIII a Geldris Duce Martino Rossemio occupatur, testis poeta Apicrdiani poemat. Sunt qui dicunt oppidum nobili olim Eusdem nominis familiae parunt.

praecipuae et insigniores familiae sunt; Brantiorum, Verspeltiorum, Westromiorum, Bilirioruin Vrediorum. Westrenii a Bilderij Traiectum transplantati a populari simplicitate desistentes, nobilibus inseri volunt. Sunt etiam pentij.

Quoxcbantur Amersfortij a indigna ferebant adimptum a Traiectinis ubi eligendi magistratum, eaque de re supplicabantur Mauritio, quod effecerunt nostri.

patrian zant suam typis aneis expressam cum Breuilogio, sed in Dominam suam Debem Traiectinam ratum skiofo ex mandati, edidit Michael ab Isselt, praepositus Coloniensis, sed nostrio quam Debus Zustoriis, cui addidit carmen aerebo dolore exilij ducis Joannis Brusselij.

Die 27 Grimes profecti, exiguum oppidum sed nomen Tacito notum, adiacet monti Heimeo, ubi patrem quatuor istorum Heroum, quorum res gestae fabulis mistae circumferuntur, et habitasse volunt. At Cornelius Aurelius duxit Angelsum caroli Vondomagi regis filium, Gabusse filiam veraiam Haymoni Reinaro principi nupsam, et quatuor filios genuisse, Regnerum Col. Agrippinae martyrio defectum, Richardum, Fridsardum, et Adelbolum. habet Ror oppidum corpus cumera, de qua multa fabulosa et impia vulgus tradidit, cum peregrinationibus et votis multorum petitur. Sequenti die verum Batanodurum, et inde Traiectum tendere summus.

De finibus inimicitiis inde Iuliana in palmario fol. 377 verso.

Qui quambi Leonardus netus patre medico oriundus ex Ger oppido Gelder. vid. Suffr. Henri de Script. Belgij.

Godefrid. Epo 28. Traiect. denominat. cum ipsi mae nib. Jo. Azcul. Eps.

DECEMB.

Hor tempore Cantorati consiliarij Io: Montanus Canon. et Hachnanus Wynhouius, posterior ex terra initu anni sequentis iterum in ordinem senatorium adsumptus est. Hic Cancellaria oriundus Homo erat satis docta et diligens, in rei bene vocatus, et mundum terrenis libi minus obnoxius.

V Stylo Gregor. Vielman praefectus rum Wadderade domino, largis exceptus, simoque novo Regnano adeo sanitatis Domnorum fovi, et mel degredi. hor dus Romae electus Gregorius XIV pp. qui VIII coronatus et XIII Junius mensis in possessionem missus est. ante pontificatum Nicolaus Stonderatus Mediolanensis.

huiusmodi composita hemicyclia quae Chorographia vocat. vide Sund. in lit. q. 992.

VII Traiecto Velecto sequenti die domum eiusdem hor quoque tempore Salina erat parmensem ex Franco Gallia Bruxellas venersum.

Audio Polonia etiam procurasse apud pontificem Rom. ut mysio quis polonus inter sanctos reciperetur, cum dui mag Lata fuis memoria fuisset.

Ex Domo Borselaria et Terlingia civilis strepitus meminisse stare, nisi ex notgid ortum, affirmabat Bredenredi nd. sunt ex in Hollandia ex Terlingio qui se legitima ex stirpe dicunt, quambis migrantes fortuna ad ulcem sint detenti. de quibus vid. Tab. Genealogi. ponti huteri.

Cum plures adolescentes nobiles fuissent apud nos primi ex familia Nassouij, fuere inter reliquos Vandenotij, qui originem traxerunt a Romanis, quos Lucianus della Rore ex Magdalena Rimschorse Brabanta prima ad Belgas traduxerit.

fabulose

XXVII est venu a la Haye le Viconte de Touraine Ambassadeur du roy de Navarre, Jeane Luy Horatius Palavicinus Italus Genuensis.

Leodienses quod legatos suos ad ordines nuper misissent, et tanquam veriti a multarum partium habrentur a legatione indignationem sui principis Antistitis mutare et parmensis eos minis terrebat.

Adriana d'Egmont proxime de Arensburg rum nuper obiisset, sub praebendam parantem Abbatissa Stephana de Possum donavit Johanni Doza, ad utilitatem Annae sub filia. unde constat ad nobilium commodum Eorum collegium virginum construxi, quibus singulis tredecim florenis obviavit. Eusmodi monasteria vel collegia non videntur motivis olim constituta, ad subsidiam inopiam liberis granatorum nobilium.

Sunt

Sunt hic Sturmij qui ficta nobilitate superbiunt et
videntur, quam Sonofantius Verius connugem ex eis et
Gisbertus Comes nostri consiliarij filius; matrem
habent ex Egmondana familia notam praefecti Teu
tonici, cui quidam testamento dicunt a patre re
licta, unde et eis orta inter Sturmium et prae
fectum Teutonicum, et senatus sententia declara
tum fuit Teutonicos equites permitti ac monasteria
nihil posse vel legare, vel donare, nisi propria
fuerint bona.

Narrabat Algondius, et cum captivus apud Transalpi
nos detineretur, Mottinus quidam ipsi de religione ob
iecisset, et facile solutus est, ac dominum nullius li
teraturae facile ejusmodi conflictionibus superasset, ipsum adduxisse monachum Hispanum (Ho
minem genus indoctissimum) fore arbitratus ut
facilime a tam docto et pio patre convertere
tur: proposuit ejus argumenta multiplicia argu
tis. et cum Mannonus diceret a Sancto Spiri
tu procedere sacra colebare et convocationes in
lingua intelligibili et vernacula cuique gente
respondit primum quidem Christum ac apostolos
linguam Hispanicam et Italicam fuisse usos; sed
quum non oriri sub intelligerent linguas, statu
tum est ut in latinum traducerentur sermo
nes magis communes Evangelia, et sacrarum
caeremoniarum documenta; responsum monachi
dignum crassi cerebri cum aliqua post scrula nun
dum nata est Hispanica aut Italica vulgaris
utpote ex Gotorum, Vandalorum, Langobardorum
corruptione cum latina eaque mixtura conflata.
Ita ego quae pour ipse opinior id appellare
licet linguae scriptorum.

XIII Cum pontifex Romam revatus ad cativarum proficiscere
tur, ipsi S.P.Q.R. in capitolio arcum dexit, his inscriptioni
bus notatum: Gregorio XIIII. ob egregia et felicia pontificatus
auspicia pristina munera et benefitia Capitolio restituta civitatem
egestate atq: annona laborantem opportuna liberalitate sublevatam
virtutibus eius virtutibus S.P.Q.R. et adversa parte.
Optimo principi Gregorio XIIII. Pontif. Max. ob ineunte aetate per gra
dus veraе sapientiae, pietatis, beneficentiae, ceterarumq: virtutum ad
Apostolici fastigij gloriam et maiestatem evecto. Ob sacri Augusti
principatus initia et non dubiam spem rerum maximarum reipub.
Christianae oblatam S.P.Q.R. fornicem triumphalem in capitolio
pro tempore excitavit.

Cum

Cum Woerdeni castri munimenta iampridem augere
tur, fossaque varias ex Romana antiquitate vel
legias munire; vidi ego numismata, et gabea
ex aere fibulas; vitri preterea fragmentum crassu
admodum obi guttula quedam inerat q volvendo
ad superiores partes quomodocunque etiam mov
etur evolabat, Mauritio primo dono datum fuit,
qui eor disrupto aquam puram ex eo mundit.

Hoc anno et mense Neapoli accidit Tragicus hic casus;
Dux Andria amore summo tenebatur Maria Danata,
mulierid tam forma quam genere mulierid, nec
sub desiderium, quamvis periculosissimi cum romplex,
ob viri zelotypiam non ignorabat, fieri posset pro
ditus a quodam famulo, cum amata mulier ipso in
lecto, a carolo Gesualdo marito trucidaretur.

xxv et sequentib: dib: Comes Schwartzburgicus cum suis milit
bus Westfaliam depredatus est multaque insolenter
egit.

Narrauit mihi A. Gorlaus tempestatem hug Comitib facta et admi
rabile. habebat Jhucesius comitem assidue iane Petrone, q multo nemini
tutu erat cubu mgredi. accidit et ebe: stream al. probe potq; Jhucesius salutatu
accedit, quem rapido cingere moenit, at comes statim hu minadit et dolob
mgns arripit, q tam victo mde pting tandem demisit aufugiend.

Nby prorul e Euro est vetera Lugdunum medio fere
stinere — vestrum nobilis familie de antiqua
Radhorst, ms. fallor, ex qua Theodoricus i diplomate
Wassenaerorum Heroum vetustissimo de A° 1226. nom
natus; Gisbertus Aselinorum partium Lugd. A° 1480.
Vernerus Egmondi habitavit A° 1310. Johanna Theodorici
Radhorsti filia Dortogi domina nupta Gerardo Egmond. Johan
i. 18 domasti. fil. 1370. Bartholomeus cui nupta Catarina
fil. Johannis i. Adelbertus militum praefectus 1444. ~~Catarina~~
Gerardus inter equites fuit adscriptus Hollandiae, sub
Joanna Hannonia 18 Com. Hollandiae anno 1300. Theodo
ricus A° circiter 1350 tempore Wilhelmi v. Com. 22.
Bartholomeus Radhorst in obsidione Admagensi in Han
nonia cum Alberto Bavaro xxiii. comite Hollandiae e
questri dignitate donatus est, Anno 1367. Adrianus
qui vixit tempore Philippi Burgundi. Tunc Radhorstia
magnae nobilitatis domus et Lori equestris fuisse re
fert, ex qua duos germanos fuit in conflictu adversi
tusios cum principe suo Florentio concidisse addit.

ANNVS
CIↃ IↃ XCI.

EPISS. TRAIECT. Nicolaus Osterhemius. Bernard. Stellio

IANVARIVS.

VII. Duo in patibulo suspensi periere ex prætoriana Nasonij coorte, qui villicos virinos aliquandiu vexaverant. Sequenti die vicecomes Tornemensis postquam varios apud regalibus spulis ordinum, aliorumque principum fuisset exceptus, discessit, et una cum eo Horatius Palavicinus; qui dicebatur fuisse Quæstor pontificius, et cum ob offensam pontificis urbem timuerit, cum parte thesauri pontificij in Anyliam aufugisse.

Adeuat quoque Turnensi medicus Baiomensis, de cuius sollicita arte et cura egra ægrotos multa dicebat; tarum quem non curasse se cum curam assumpsisset, et duos tantum vel tres eodem tempore curare solisse in quibus ora accidentia curiose observasse.

Regij Dauentrensis aliquot pagos ditionis Traiectensis depredarunt.

Prefectus curiæ comitis palatini Amelias Nuenarius Battenburgus narrabat, Heidelbergæ se vidisse dolium continens cxxx vasa regularia, quæ vulgo vorders vocantur. Vid. Diod. Sic. lib. 13. doliis et cellis binariis Acragantinorum.

Inuitis morbis vita venit, cupidosque fugit; exemplum a me habeo: cum n. ego tempore infestimis motibus inquietarer, et ob animi mei vires diuersis curis opprimerentur, nostrio quo morbo plantastiro laborabam, adeo vt telo satur, vinendi veneno torquemque cum causas tentarem. Dicam id vt ipsa veritas postulat libere, deus mihi adfuit mei mi amantior; quantillæ rebus vitam etiam vix magnis adimere: et ecce ego arsenicum sumpsi largiter, mihi nocuit; fauorabo venenosos vorquis et canus remansi. quod non ineleganter expressit Mantuanus cum humanæ vitæ inconstitudinem describeret. lib. 4. in princ.

Exposits quidam elati redire sepulcris.
Atque has vita duplex, illis vix contigit una.
Ecce levis premit morbus, graues remittit.

X. Hispani rebelles et seditiosi diruntur propeda auto-
ritate spoliasse Alostini et Diestum oppida; et Ber-
gro Domini de Helmont erantzorata; et dux par-
mensis mirurere in eos qui tam leviter castella nostro
nuper tradiderant.

Valchem Comitis milites spoliarunt oppidulum Gieghem,
qui deinde a regijs fugati diruntur, multa vero tri-
uelia et insolita in eo patrasse perhibetur in Mez. Galb.
Idque eo pretextu fieri romde, quod sibi a capitulo Coloniensi
pecunia deberetur. Et quicquid delirant reges plectuntur Achiui.

XVII. Vidi hic quendam Thessalum nomine Demetrium
archiepiscopum Laodicenum, qui stipem vxori Edmundi
mendicabat, pro redemptione sui dicebat vxoris
et liberorum. Venit de hic Traiectum vbi ab Angeli-
cis bene habitus fuit, ita vt videatur tum ipse
in religione sentire.

Hoc etiam die discessit philippus comes Hoenlocensis Ge-
maniam petiturus. Duerebatur id in aedibus Was-
senariorum, in qua adhuc notius Wassenarius Andre-
as sogamio II. Was. Baronis filius, vir olim strenuus
et equestri dignitate a Carolo V. Imp. honoratus,
qui de Digna Brabelensi filios III. Georgium et Lo-
thetium geminos et Eustachium, filias margaretam
Catarinam et Marianam habitat, sunt hic
inscriptiones Romanae de arce Brittania collegi
supra portam. Legebatur annus conditarum ab Heku-
to XIX. Wassenarius domino cum M CCCC tum
hac sententia belgica Mit gantsheer troue.

Abr. Blommert Trajectinus quotidie recte sua doctor
suadit, nam Assiduitas eius varrat picturam, et cor
sum datum similitudinem pictura, et vigilantia sua
perficiet opus. quae pingebat per vidi historiam Agar,
Baccum Ceremonia in orbibus, Naturatem Domini,
Septemplanetas, Martis cum Venere conjubitus. Ro
minum Deorum, ruceptus & ramorum vivedo imagines
non inuenustas, Joh. in deserto commantem aliquotus expressit
Neque etiam Historia & Phorum vedem maiori tabula expressit Esa
mittenda. Et et maxima forma Moysi Israelitis aquam e rupe promitte.
Cum nuper apud Urum Batavodurensem essem, castri sui
olim magnifici ruinas miratus sum, Insignem antiquita
tem sedificatus, Abroudiorum olim domicilium. Colle
gium ibi in canon: s. Jo. Baptistae fundavit A° 1366 Gysel
bertus ab Abronda. tandem vero tum Rudolphus Dux Geldrig
Trajectum fraude quorunda tunum corrupasset, et Jaco
bus Hasbergensis in eo capiretur, Gar de conditione
dimissus est, et a morte sua Batavodurum cum castro
Abroudiano pontifici Trajectensi redeat.
Vixere celebres in Gar familia Dns. Gysbertus de Abronda 1300.
Eudeinus sub fil. 1310, et obiit 1347 Dns de Abronda; Gy
bertus sub primogenitus J. de Gaesbeer 2 sub familiae 1348;
Jacobus 2 fil. dni superi; Sudeinus Dom. de Abronde et Gaesbe
ob: 1376 Gysbertus dns de Abronde et Duerstede, Sudeinus
dns de Gaesbeer cuttes strijen et obiit 1400; Dns Wilhelmus
de Abronda et Vianen obiit 1407; Jacobus et Gysbertus obierunt
sine prole legitima; Jacobus J. de Gaesbeer et Abronde obiit
1459. Antonius sub filius obiit ante 1429.
Wilhelmus dns. et s. fundavit ibidem monasterium virginum
ord. S. Dominici A° 1398.
Jacobus qui fuit Voltmus Batavoduri dns dicitur filium suum in
sinus tg oriedisse fratro, non tg id est et quidam condictor castri
Franorum, sed. Sudeinus et s. dici: Hunc effigiem vidi apud fe.
Abroudium martium. Gar inscriptione notatam: Jaques Baron
de Gaesbeer et Abcoude de Duerstede du païs de putten et stryen maréchal
heretier d'heraut gouverneur et capitem gnral d'hollande Zelande et Frise. ob. 1459.
Boetselaer seigneur d'Asperen estant au logis du maistre
d'hostel de son Ter. vandre ta. en la compagnie de
Walteno dom. de Craestem, comme de mille noblesse mais
riche, luy donna un soufflet; dequoy il y avoit grand
turbe aux Etats, quand une Craestem estoit du conseil.
Cura Jor tempus Gratianopolis Henrico IV Navarrae de
dita, cuntas da provincie rapuit et parlamento no
bilis.
parmensis Bredam infeliciter tentat, et Hispani in Tbiri
tia Lorghinum frustra muadunt.

XIX Navis quædam inter Rotterodamum et Delphos ex negligentia vel potius petulantia nautarum oceanentium submersa est; in littore quoque Hollandiæ malus et quædam aliæ navis partes inventæ; tempestatis præteritæ damna indicabant. In littore etiam Wedenrodio vasa vinaria ultra centenaria, radauera quoque hominum submersorum. Hor mense Florentiæ rapitur plerique est Alexander prolhominaeus Banditarum id est exulum dux, ex prolhominaeorum senatus familia multis ingenio et audax, laboris ac medii patientissimus, qui multa sæpe damna Hetruriæ intulerat.

XX Miror ego quorundam nonarum rerum in mo mentiendi libidinem, et quæ diebus quidam Dordrani non est dicere veritus Regi Navarræo tradiran parisiorum urbem, seque id vidisse ac eo non se velle vel umbra subire; quare contra suum opinionem carceri mancipatus, propter imprudentia mendacia castigatus, et ita dimissus est.

Hispani agrum Leodiensem depopulati sunt, quod durentur cum Ordinibus confœderatorum fœdus inisse. Cum etiam videret quorundam superstitiosorum hominum qui se statim contaminatos putarent si contionem audissent, alterius opinionis hominis; Wedenrodius mentis dominus illorum diuinis dementiam, etiam Anabaptistarum nonarque, Jesuita, Anabaptista contionatutus sugestum ascenderet; non dum audire dedignare, et illud quod bonum visi videretur observare, quod malum reprehendere.

De moribus Frisiæ quæ quidam hab describus complexus est et quir nostra tempora proinquir admodum remiscit, quare et hic adscribam.

Quæ sit vita rogas? tenso nunc frigore stringor
Nunc ego fumoli solvor ad igne foci
Quem deposa salus et subula tenera pascunt
Et multo dives pisce culina scatet
Quin liquido potum me suffocare butyro
Offerosa volens sic fore turba studet.

Quæ vero de revenusia potusque apud Frisios ratione narrat Kempius, eadem hic horum habent: vide quæ infra S.V. desp. ex fumo alisque autoribus ad hanc materiam reminiscentiam pertinentia posuimus; Ambrosius quoque in libro de Jejunio: Nec solum vinum ebrietatem facit, sed siccera. De Galorum potu ex hordeo zytho dicto facit et mentionem Diodorus Siculus bibl. hist. lib. v. cap. 9.

lib. 1 cap. xx

XXIII in Senatu Hollandiae causae acta sunt criminalis indignae: Quidam Henricus a Duck Delps. sororem suam Catarinam summis precibus insimulavitque, eam cum patre concubuisse dicebat, patrique minatus fuerat; eo coram magistratu coratus condemnatus et virgis caesus deportaretur, appellavitque ad curiam Hollandiae, defendebatur strenuè, mira de foro ac circumstantiis, et etiam proceres marito eius fabulisse.

Hortensius in Franco Gallia confederati sunt Hanseticum ad Sequanam Normanniae oppidum expugnarunt, Henricus vero IV Nassauius Monasterium Aurantio potitus est.

Ostendensem oppidulum Blankenburgensis capiunt.

XXV circa Gor Kinous arridet, et mihi narratur, prodigio horrendum stolus; Quatuor n. ex vagabundis Hollandis quorum magnus numerus, non procul a Lugduno cum di de noctu casam intrantes, ceterum Sagittarium suspendunt maledicantque, quo admodum vociferante adiuvit pater filium. Nescio quid rei esset, omnibus tardantibus ceteris Sagittarius exit, similiter trucidatur, sic et ancilla; horum omnium cum Lugduni caesi diuturnum spectaculum.

Audio Bartholomaeum a Swartzenburgio legionem cum aliis tribus Gallicis et VIII signum Germanis Francogallian pertransiisse, parvisque obsessis undique clausis itineribus in summa eorum penuria versari. Aumalius qui bus Le chevalier d'Aumale dicitur in expugnatione Famdionesii frustra tentata cum multis aliis nobilibus corruisse.

In Italia summa annonae difficultate laboratur: et quidam principum dux exulum mortuo pontifice excursionem varias in ditionem pontificiam fecit, qui nunc per Hetruriae magnum durum ruptimus tentat.

Erat quidam puella in nostris aedibus quae cum quidam ex familia diligebat amare, ipsi consulunt Dominus Bredarodus ne se simulare amare, nam per tria simulando tandem non simulato fieri; nempe amare dormire et bibere exercere, quod et olim fere de illis expresserat Naso in libris Amorum:

Saepe ego ne biberem volui dormire videri
Dum videor somno lumina victa dedi
Deceptum risi qui se simulavit amare,
In laqueos auceps decidit atque suos.

Sic et Julius III pontifex (teste Onuphrio) in re magis seria, fingendo languorem portam oculo languore perdidit.

Audimi litigantes ranssam inter coniuges turpissimam, vxor ex Rodiorum familia agebat contra maritum dominum, de podagra, (qui constitudinem mulierum quia ante nuptias consuuerat obiurari vt viduatus ne ducat) velut adulterium, et qui vxorem verberibus nidrgnis tractaret, ad Theti Sparaho nem, et penam legibus definitam. Illud aduocatus contra mulieri obiiciebat ipsam prima nuptiarum die virginem non reperiam, et obstaculo Pol Laudiro vocabulo rumpi ipsa re ex Luxatari adiuncto pronunciare appellabat. 20.

Audimi narrantem dum meum Brederodium, quantopere studuerint Angli ipsum in Angliam pertrahere, nunc legationibus, nunc blanditijs, appellabat ipsum Regina suum agnatum, ex victori Hollandorum principum stirpe; excusauerat ille se semper qui in Scotia malebat viuere, et cui superiore diuitiae blanditiae, recusauerat quoq: Iuretij ordinis oblatum.

V. Nozezus Hagam venit, cum ante expeditionem Lusitanicam proficisceretur.

Trois filles sont assises ayant de nostre belle, voulant acheptier une faulle ou guingue, demandent premiere le meilleur drap de la boutique, le marchant leur monstra de bon, tant qu'on pouoit trouuer en la ville; mais elles ne se contentans, demanderent s'il n'attendroit du meilleur, et de plus grand pris, luy voyant les gumeres de ces filles tant nettes, respondit qu'elles auroient a retourner avec leur voisin, et cependant va labourer vn petit le mesme drap, et le monstre a elles la tiendrons, le faisant beaucoup plus, et marchanda aussi elles, donnant partie aux pouures, et se morquant de la trop grande curiosité de ces femmes.

XI. Quidam qui monetam Helenam prohibitam, et falsam cudebat, et eo nomine v anno carceri fuerat mancipatus, bonisque sententiis mitius condemnatus, tertia tandem cruci adiudicatus fuit: qui somnia usus domini sui comitis a Berga Friderici Helae domini filiae dicebat; constanti morte multum exemplis signum dedit; notos constanter alloquens colore vultu nec mutato; sententiam pronuntiata gratias agens senatui, se misericordiorem expectare propediem iudicem dixit.

Sequens dies qui stylo veteri purificationis Mariae virginis matris, ad agricolis observatur, si pluviosus bonum prognosticantur; si serenus, contristantur: vesperantur si pluat ex antro suo prodire, quod hyemem abyssi vocat; si vero serenus sit aer, se retrahere. Per dies iterum quidam Francofurtum fuerit in vulgo Parisios raptos, et id literae regis manu destructo ad Hegatum suum qui agentem iniuriare quiadpuero die tum se videisse dixisset, alio se retrepit. Angliae regina praesidia Anglicana ex Belgio in Francogallian mittenda curabat, idcoque suos legatos Norbitzum et philippum Cidnaum Vrucks praefectum, ad Ordines misit, qui consensum eorum petierent, ordines vero id negarunt: neque Rigman ex contractu cum Belgis mito id facere posse responderunt.

XX. Eyste diebus quaedam malefica Brudami rapta, sudaro se in carcere strangulavit, narrabat Domina mea Asburgi olim duas item se vidisse raptas, quae ambos ex limbo ramisque strangulaverant. Adnotatus Corfinus quandam se vidisse in uditio a daemone collo fractam; haec qui se purgare ab accusationes bolotes carceri mancipati sunt. Verum quod ea de quibus accusabantur crimina supernaturalia et nemo praehensibilia, imo vana et incredibilia videntur, vinci consilia Senatui tutiora visa sunt, explosis Bodini aliorumque super ea re scriptis, molitus ea de titantes norentes absolvere, quam innocentes condemnare.

Legatus

Legatus ab Imperatore vt redditur missus Bruxellas q
de rondritombus paris inter Belgas agerent, mirat
est.

Narratum mihi quod in hortis nostris viderat Camu
cius; Bufonem aculeo suo lacerat rata arancea, ri
mus telum incidit, inflatur statim, currit que ad
quandam herbulam, nisi ab Saliuam, qua gustata
humor ipse abiit, redit mox ad aranean, vi insidi
tur, inflatur ex punctura, vnde nunquam sumpsit
ab herba, donec ipse eam illam gustaret,
quando frustra requirebat medicamentum, tan
dem reperit.

Cum nuper quatuor lupi venarentur in comitatu
Burano, tres duxerant, quartus vero cum etus
horribilem quoddam egressus cum ab ministrantib
bus quaereretur aduc apparuit, dagne magi
cer sic detata capta sunt.

Hor tempore meus familiaris Iohannes de Sit. dono mihi dedit
fragmentum poruli veteris, artificij mirabilis in agro Aroni
magensi; quod cum ex rasu in v partes fractum sit, in
delineare volui, vt sub maneat apud me memoria:
praesertim cum gladiatores ibi exhibeantur, veteri arma
tura: est vero ex rocto lapide, minio superinducto,
hac forma.

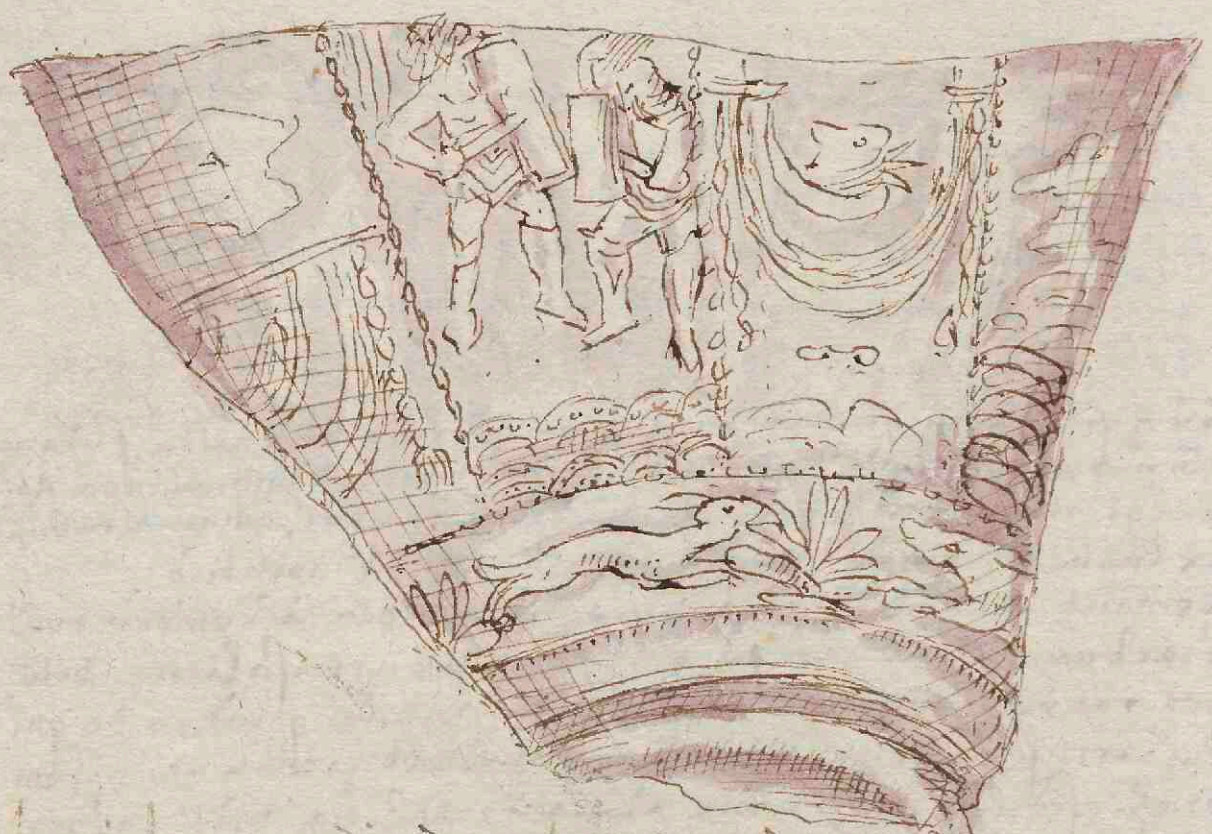

hor in loco quaedam deruntur eiusmodi fragmenta Romani
operis inuenimus, et terra deui, varia item numismata;
habeo que ibi mundata lampadem, no magna quidem, sed mir
aram.

MART.

III. Domus quædam conflagravit, magno multorum metu, cum valde periculosum sit videndum, quod domus plerique arundine & stramine tegantur: Quare magistratus vetuit deinceps fieri culmina, sed tecta imbricata, vel saltem coniuncta ut tertia tegula magistratus daret.

pontifex Gregorius XIII. Exercitum pro confœderatis fœderibus construxit, qui: Helmetorum 5000, Itul. 1000, cataphractorum equitum 1500, Imperatorem quin ex eorum fieri Franciscum Sfondratum ex fœre nepotem, cui adunxit Marchionem Comæ, Virginium Ursinum et Octavianum Cæsium.

Hoc quoque tempore Marco Sciarra duce iterum tumultuantur in Italia, exules nam DCCC circiter non quorum ab Aquilo consederant, omnia magna vicina infestaverant, qui tandem a vicio Vicario Neapolis fugati sunt.

Pont. Romæ contra ty Sixti V. legem qua decimbra tantum cardinalibus dirauit, quatuor purpurea galero ornavit, Palavicinum Helmetum legatum, Agnatum magistrum palatij, plurimum auditorem Rotæ, et Edoardum Farnesium Alexand. Parm. ducis F.

XII. Lipsius Hamburgam reliquerunt, et inde aquas calidas, Lida petiit, nec redijt.

Comes de Horcalo scripsit, saxonæ ducem, Marchionem Brandenburgensem, Administratorem Halberstadiensem, Hassiæ Lantgravium, exercitum mittere construere, pro regia Navarræo. Fama etiam est Italos magnum militum delectum contra Rob. Gabre et c.

XI obiit Bernardus comes à Waldeck Episcopus Osnaburgensis, cui successit Brunsbiensis dux frater Evangelicæ religionis.

XV. Quod rapitosus meus dominus Brederodius, et libertate mea assertus aliorum irrationalem iram ferre non possem, quamvis ab eius uxore invitus dimittere, omni familia contristante, ab eo discessi: et 17 qui stylo veteri sequimur Trajectum redij. Abgorrebam enim meæ aptæ natura ab aulica hac vita, quam pro sano olim iudicio Erasmus splendidam miseriam dixisse arbitror. in Epistol.

XVI. obiit

XVI. obijt Bertinda Runsigia virgo et mirabilis amorum, quę aliquantulum atra bile laborans, et tandem in ęgritudinem incidens febrim, ab omni cibo aut alimento aliena, per id dicto nupta senatus caudrat ne quib mendicis ph pęn petereit ostratim, nisi ab ęrca vnderima ad primam, sed non diu id obseruatum fuit.

XVII. sue stylo nono ꝛ. Hagam profectus in pago Alphono pernoctauit, Romanorum qui olim castra Albiniana, x mil. passuum a Lugduno secundum veteres itinerarium distantia. Ora nella barca vna cittadina vnchetta bella, maria, de Roma come mi piacina volontade, al manto bona roba, e poi el freddo della notte fu grande, e ella mi prossima appropiana, tegendomi con le sue veste, e el mio mantello per esser più calde, mettetila sotta e sotta et stradauano le mie mani Luna al fuoco da basso, l'altra li dolci duri mamelli, con grandissimo contentimento tanto de Luno che d'altra.

hoc tempore praefectus militaris Vecc Angelus magnam partem suppellectilis argentei furto amisit Hagae Batanorum.

circa hoc tempus obijt subitanea morte ex apoplexia Jacobus Asinus quaestor ordinum, narrabant diuinationum curiosi, se illo ante stroppam in foro palatino obuiam, vt quodammodo per sub pedes via aperuisse, et ex eo tempore sine rasu, sine ex ella imaginatione, ad finem properasse.

Hispaniarum rex Butamnię nobilem portum Blanitum occupauit, quo vero iure id ad filiam suam Britanniam pertinere erat, vide M. Belg: lib: 4.

circa hoc tempus Comes Bursanus mipter raptus ab Henrico in regno diuitur, qui legatus ad Parmensis ad auxilium impetrandum profectus, petuniam non multis reportauit, quod Rex Hispanus XII. centena millia Florin. in Belgiam paullo ante missset.

Eo tempore et Carmutensis obsidio a Nauarrenis inceptus est Aprel. XVI. raptur.

In Italia vero summa inopia frumenti laboratur sed Batauorum Danorumque nauigatione leuantur.

Lutetiae iterum fame laborare incipiunt.

IV. valedictis omnibus de familia nostra, petro etiam Venio Lugdunensi et Teissontio adoratis Euro relicto, Lugdunum profectus, cum inde vento prospero sed vehementi per Varus Lugdunensem et Harlemium et horarum spatio Amsterodamum, topiosam et mercimoniorum frequentia celeberrimam properam, ubi me amicus vetus Antonius Boonhoff apud se manere rogit, qui auriga picturam valde amabat quare et ego cum ipso Jacobum Geinium inspexi, ingenium vidi floridum in eo florere, cum tenerrimo stylo aereas laminas venustis imaginibus occuparet. Vidi quoque thesaurum picturae omnigenis Jacobi Rosetti, publicanorum secretarii; ubi spectabantur insignes imagines Antonii Blodandy, Cornelii Harlemensis, Theodori Bernardi Kettely, Blommarty, Wolliorum, Jacobi Senezini, Caillou excellentium artificum. Hinc comitantibus Bonhomo Geinio et Rosetto in Falrone aureo per diutia simexmo, et largo proluimus vectora Barco; hospita mulier blanda lucido candore et colore mulier, hospes vero homo zelotypus uxoris hospitalitatem agre ferens, noctis et Nesin e risu erat. Hinc iucunda navigatione Amrillo ex Veneris stola lubrica probitatem tui addictior, liberorum invidebat hospita lusus, jimirgia plenè tragere.

Sequenti die ad Angelos iimus romesatim, ubi erat puella Maria Zutphania, hinc optimè fidibus canebat, et leni manu ludebat, denique saltabat podire, mira rata non deformis; quinto quidditia et mihi videbatur obscure ambulabat, at nostra dux.

Et bene non potuit dicere, dixit erit.

VIII. vidi remiros moralos, qui singulis diebus non in otii munditate populum et docebant, et regebant.

Tum iimus ad venerum castrum, hospitium et in limine videbam, castitati inimicum, expectabant lasciviae comitem mulierem Elisabettam, sed frustra, multa de eius forma narrabant, et insuper de mundis, addebat color roseus vasium et interualla quadam albedine distinguebantur, rutis tenerrima venarum linorum mira munditate demonstrabat: Qar irata redebat. Geinio, quod iimus stricta ei lingua.

Circa vesperam adeo sagittariorum vidimus magnificas, quas geminas habet hic orbis, unam balistarijs antiquam, alteram stloppettarijs recentiorem; hic artifici manu riminum totis rogortis depictis spectabantur. 9. redij Traiectum.

XII.

XII Cum amoris preterti recordaret, et contemptus a me iamdiu amor impudentior et improbior semper rederet; aliquo remedio animi egritudinem et mentis studui, Sed quam difficile est fixum depellere amorem,

Quam durum est Dominae non meminisse meae?
Saepe ego tum facetes petij sine fraude puellas,
Et nostro iacuit sana vel Aima sinu.
Vel vino studui multo depellere curas,
Quibus premit immeritum pulcra Maeyla caput:
At aliena meos auxerunt gaudia luctus,
Omnis et in lacrumas haustus abiit humor:
Et Venus et Baccus nullo solamine pungunt,
Nec potuere meum comminuisse malum.

Ego cum scriberem succurrebat Tibulli locus adsimilis, quem adscribam, et elegantem, et malum exprimit Poetarum miseriam:

Saepe ego tentaui curas depellere vino,
At dolor in lachrimas verterat omne merum,
Saepe alium temui, sed iam cum gaudia adirem,
Admonuit Dominae, deseruitque venus.

XIV cum pergamus de Vbit Arbate modo Nuwllar, primo ab urbe Laxide castellum, cuius dominus Walramus Brederodius habet ibi; est restauratum illud morbus fossis et habet pontem turbinum, arborum herbarumque varietate, quem non sine cura tenet. Jacobus Sandvry castellanus, homo benignus et benignori dignus fortuna, Buscumdure vel. Non procul hinc ad villam Marnam in colle prope viam militarem, ubi crux occisi principis memoriam servat, multa lapidum fragmenta inveniuntur, quae de Romanis temporibus ar omnino nos invenimus hac forma, qui a candido meo servatur, umbraculo et redo; habet et a me tamen Rumphius numorum antiquorum studiosissimus, numismata argentea hac forma, qd quidam villicus ibidem inventum mihi donaverat: voratur ib locus ubi inventus vulgo de Heyse Woert, quod agri ex lapidum ruinis altior; ego hic Romanorum aliquot ad ahenum rixam aedificium, detrusse non dubito: hic ubi lapidea ruina reperitur fuit occisus Willemus Marchinius Eps in proelio contra Hollandos.

A fragm: 18 regulo dedicata d'ne Sacrum ruptu et emersum An. 1356.

Sunt apud me lapis et numus.

insculpto vetustate laborabat ex alijs vero hic expressi
C. EGNATVEI C. F.
videtur autem ex ipsorum numis qui victoriam ditebat vid. Lips. de re pec. Rom. cap. 5.

XV. Duo

xv duo Batanodurenses iuuenes ix quos milites rapti gladio rapuit amisere, nomen erat eoni Otto de Lobit, qui hos raptos ante fuerat, primo parentum prece et pretio redemptos, secundo carcere effugerat; hyspanaque partes sequutus, predas varias egerat. Causam quos mali obsidione simulabatur quidam Gerard. Molex, qui cum haberet iuxta suum predium proceros arboreos, munitus forte Batanodurensis sue iuuenili temeritate, sue ignorantes ordinem edictum de non cedendis arboribus, vna aut altera arborem Maialem surrexerat. quorum primus fuerat qui Otto, cum suo socio, qui deinde accusati per predictum Molexum, quamuis si tiplum eius quod estimarentur arbores offerent, criminaliter et qui edictum ordinum violassent, irrita to animo ad regios transfugerunt, et adsumptis alis noctu accusatorem suum, qui in predio suo habitaret, reperunt, et Daventriam traduxerunt, et magno se redimere rogerunt; ita obstinata eius duritie et sibi et aduersariis exitialis extitit.

Consistoriantes contra edicta publica ratus et congregationes facientes de clandestinas conciones, quidam eorum capti sunt, et interrogati cur magistratui non obedirent, responderunt Deo magis obediendum quam hominibus. cursus interrogati cur disputationem in ciuitate de religione fecerint, et quare se ab ecclesia segregarent, cum tamen eadem in templis docentur; dixere vitio introductos conciliatores, nec legitime creatos.

xvii quidam strangulatus et suspensus ob multiplicia furta, qui multa de furum collegio narrauit.

Tam magna est difficultas quod boues ex Damia et Frisia aduentantes pascua non inueniant, agris mutium et talparum capitate adhuc aridis et gramine nudis.

Riseburgii domini filius natu minimus Knollis e familia ad sygnum militare peductus, Cornel. calui vexillifer efficitur.

Ordinum Traiectensium symbolum, et leo unguibus sagittarum sagittulum demonstrando, ex esopiis fabulis sumptum, ex phiraturgue sententia Salustiana: Concordia res parvae crescunt, discordia res magnae dilabuntur. Hollandi vero leonem gladio armatum, in numnis aliisque publicis ornamentis pro symbolo pingunt, quales sygnum olim habuisse pomptum in summi

mi Zrecki lapillo inscriptum, ex plutarcho refert paradinus.

XXIV. Batavodurum quidam Gallus miles veteranus ra-
pte punitus, et in partes quatuor dissectus perdi-
dit, quod exitiali amentia tentatus, de oppido
hostibus tradendo cum commilitone deliberasset.

XXVI. Ex Italia redierat Hugo Rufus, Henricus a
Bimarden, et Gerardus Windergius cum quo ego
Montfortium ini, domum quae comitatus fuit, ubi
ab eius matre et sororibus puellis non minus
laete excepti sumus.

Montfortium oppidum est exiguum, conditum olim
ab antistite Traiectino Godefrido Rhenensi, et
erat propugnaculum contra Hollandos, demde
quod habuit Burchgravios: Burchgraviorum nomen
comitis gravius (qui indices olim apud Germanos
vocati) antiquissimum, quorum tamen haud fre-
quentia ante Fredericum invenimus; et sub Ro-
dolpho imp. celebratur Henricus Burchgravius;
Fuere olim quemadmodum duces et comites, tem-
porarii tantum, qui palatio, qui limitibus, qui
castris imperii praeesent: quorum potentia
tum regnis tum imperium deprehendit. sub ipso
vero Montfortium Traiectinis, quod superiores
domini id est nulli Florenorum pignori obligarint.
Aedes habet pulchras, et castrum munitum; turres
honestos; et wynbergios ex velaniâ oriundos,
Bassios ab Amstelyd et videtur originem deduxe-
tos, pollionis: Virum quoque doctum vidimus
Lucem Lambertum Hortensium, ac pictorem vel
Berzimum Antonium Blockhandium. de umbilical
in lecto Judicha Gab mater Wynbergii vidua Sba
veri. Apres la mort du dernier seigneur Jean qui mo-
rut sans hoirs legittimes, laissant un filz bastard
Lancelot, et une fille; heredem instituerat.....
sororis suae Johanni Arkedij dno de Merwinimie nupta pelopolz
filium, qui a villicis suis incognitus, quum noctu bel-
let vi vasat villicorum intrare, occisus.

In reditu nostro fuit comitatus Winbergius, qui maximis
omnes difficultates in Italia ipse narrabat, adeo
ut media ex illis morerentur mortalis, prate
rea congregatum Mediolani decem millia
peditum, equitum vero 4000.
Aderat Wenceslaus monarchus Veronensis Germa
nus Augustinus nomine, qui sic sultoriam ipse
to artem dictere rupiebat: Quam ipse diebat
maxime artis notitia praeditum, aurumque pro
digiosa alegymia opera nonsto conficere, ac
verum summe ducito.
In antiquis literis et monumentis hos inveni Burcgravios
Monfortianos; Zuederum Anno 1300. Burcgravium
tum etiam Philippum de Montfort militem, et paulo post
Rodulphum Conde de Montfort.
Johannes Burcgravium Anno 1345; D. Reinaldus et Wil
helmus eor temporis vasi.
Zuederum Burcgravium A° 1353. usque ad 1375, quando vi
xerunt Alfardus de Montfort; Henricus Conde de Montfort,
D. Hubertus Zueder. Burcgr. filius.
Dom. Henricum Burcgravium A° 1378. et 1399. cui fuere
filij Dominus Zuederus post eum Burcgravius, qui obijt
1413. et Johannes Burcgravius qui obijt 1448. et
Ludovicus Dns de Hazerswoude, et Nobilissimus Dominus
de Lathem, quando fuit et Nobilissimus de Montfoort Dom.
de Schuylenburg A° 1426. nepotis ex fuerit idem cum Impator.
Henricum Johan. F. Burcgravium, A° ob. 1458.
D. Johannes Burcgravius A° 1521: Ludovicus Ado dom:
de Veris eius frater obijt 1506. D. Johannes Lud. Fil
Dns de Achoye et Hazerswoude obijt 1484.
Succedunt autem de Montfoort F. Joan. Burcgravij Dns.
de Doorslaar fit quidem A° 1467; fuit et Gisbertus
de montfort quinq frater.
Anno 1179 mutio Simonem Dum Montfortiensem qui interfuit
hastiludijs coloniae Agrippinae a Florentio Comite Hannoniae
Hollandiae Zel. et celebratis. Sed cum hoc tempore Hunei
nandum Montfortum hoc nostrum oppidum possederunt
oportet lot fil. ex ijs qui castellata habebant insuma
qui nunc Oudemantfortij et Drumbrechtij vocantur.
ex quibus ille fuit cuius tale in Cypro legebatur olim
Epitaph: Tot Vicelien in Cypers leyt begrauen Heer Jan van
Montfoort van By Vlecht Ridder daer leggende in Bloe
ende in vleech van den tyt dat Godefroyt van Buillon
tlant van Beloften wan, daer hy meede was ende veel
vezocht van verre landen mits de meenigfuldige miracu=
len 1095

Cum quorum loqui inquientium linguam alienam in multis a vulgari animadvertram; qui nummum pro denario, tritta pro vade, et mumma pro murder, dicerent, quam et veteri aliquâ lingua hæc ve[illegible] relliquiæ, sed vestigia non inuenio, vnde ex parentum fictione prouenisse credidi: multa tn olim vsitata corrubula nobis nunc ignota, in antiquis scriptorib legi, imo omnique similitudine peculiaria quædam et accidentia verba temporis, Hollandi tillen pro bueno sine Eyffe; pro eo quod nunc scimus, romen: pro roberen, stoïen;

Lib. 2. fol. 109.

Vsus sorensis et ipsorum sandorum quemadmodum cap: nos hodie, etiam olim apud Aegyptios fuit testante Herodot: Vino, inquit, vtuntur ex hordeo, aiunt enim de cæteroque bibere. Vestitant quoque tum pestibus (partim sandis ad solem aridis partim salsugine sanditis) tum ambubus sandis ex eius tamen solem sanditis ut suum in sua Batania cap: xv. multa de natiuis hollandiæ dotibus scribit; Cerunsium vero a Cerere id est fruge tuba plino denominatum tradit, qualis potus hispanis Cerea, et testatur L. Florus. Orosius et Isidorus nominabatur, putatque non dissimilem ab Aegyptiorum zythos et, cuius meminit aliquotiens pliny, et cum de Columella, ac Galenus, Sudas Zythop omnem ex hordeo interpretatur: Celsus autem quid a vino differat ex Aristotele tradit: Io: tamen platonis quantum ab hoc nostra sceusia differat plurimis disserit, libro eo quem de nra sceusiarum edidit.

Lib. 16. cap. 3.

XXIX Supplicatum pro anni venientis fructubus et omnipali bonorum concordia.

Antonius Cuychius adoratus fiorque sub Austeraris imagine non multum abhiduit præsertim si Caro Imm et Philippum mysorias: obloquia siquidem fauc fiorib, arutoque mento mystio quid hæretum sperant.

La maniera de plantar le May (qui est ludus amoenissimus) voyez aux Annotations d'Amours Ar. v. fol. 101. Est quoque lib. xi C. tit. de Maiumis, ludis mense maio a Romanis ob mem. conservati capitolii celebratis: tum n. solebat Pop. Rom. secundo Tybri descendere Hostiam et ibi sese aqua conspergere. Nec ex Suida et Cic. libro de finib. tradit Alcuat. parte g. libro v. cap. v. De Maium. et quidam clausus Gotzus alibi scribit.

V. Cum Joanne de Horenis Bortolio et Baurigny satrapis qui hor due et romicens, et ipsum a secretis, honesto stipendio et eodem cum ipso mense obtrie, id eo libentius feci quod Germaniam ipse petiturus hisce diebus quidam (quod rarum) axum prope Mes Belgum castellum Bartholomei Walij gladio transfodit, ar in urbem deferens Ordinibus obtulit.

Vidi ego tria tormenta bellica aenea et nani adducta, quae signis et emblemata Franciae primi Francogallorum edidit nempe Salamandra, et insignis parisiorum nota ta.

Ultrajectina provincia a longo iam tempore quatuor praefecturas rerum rusticarum habuit, quibus tanquam indices maioribus praeeant marcstulli, qui sunt: Teizuton Batanodurchis sive superioris Rodeiab, Emdani Maximilianus Baxius Alon fortinghis Joannes Catzius et Abraudani sive inferioris Gisbertus Hardenbroekius.

VIII Styli notarii vel 18 styli Grij due Sabbati cum Bortello Barone Domino modo Luxiu Batandam profectus sum, praedium simpsimus in Rodegrauch, pago Hollandiae, nomen a comitis mitio habens, sub insigni regis Franciae et Navarrae; hospes fuerat miles et nobilis vel dicebat familiam Dungarium, hospita filia an stapes ultra aetatem jugae et oculum ademerat casu quaere et virum adsumpserat. Hinc Lugdunum venimus, ubi 2 simpsimus canon. Aurigae solvebam pro v. viro v. Floren.

Adumperastirat tum Hagam venimus, ubi in Burgo deveniimus, hospitio minus commodo, hospes primus adsidebat Teutonica vel Alemannica utens gravitate, multum potens, parum praestans. antillulae tamen magis tractabiles. Erant. De hospitibus quidam non indocte differit Guil. Bouchet in Serij c. de vino pag. 32. 33.

xx Lunae diebus mihi multoties infausti, quo minus
Pistatis hori celeritate, numerandi et nummos quos
dam, aureos perdidi; ac quia deinceps, volens essem
brio, volens esse saggio, et guardar le mei robe,
ma il diavolo adesso importo li miei guorda
li soldi. Hinc rursum addendum est per Lisam
Joannis Matheusii dominium, de Hildegim pagos
Haecklemum venimus; antequam vero attingere
mus urbem, turrim satis altam summi templi
a primo aspectu, licet nullae visum impedirent
arbores aut domus, ultra viginti leucas conspecti
mimus. praetermisimus hic in Falcone, ubi visum
venerunt salutatum la Faille, le mome et Bu
rgentop mercatores Brabanti; Le mome turabat
vesperi organum pneumaticum, et filiolam suam ob
ludebat; adibat etiam Dominus meus Petrus Alardus
doctus Organista, qui quoque ludebat noy inventimi,
et modos contradebat, augebat, mirabatque docta
volubilitate. Ducebatur vero Cummorum religium
augere, et optimus physiognomus Dns de Jamar homo ad
modum facetus, cum interim statim comiti Maurice
dixerit, Monsieur ma foy regalant outeit bien sans
moullier est vouillie. Et quand on parloit du
mariage disoit, que les Flons sen marioient mais
que les Sages se en gardoient; quil reputoit
pouretant le plus sage du tout le roux La
president Verolainis, qui disoit pourtant a grand
regret sans onq. sy marier. Estant aussy demande
de son Ge. comment quon devoit dire en bas ou en bien
bastiau, luy respondit el, ditte moy mons. si tes by
maske ou pembelle et il le vous diray.
Fratres Fortuna ob aurum armaturamque hominum pri
mi aetatis qui supererat, tanquam in lucta, et olim Ro
manorum mos, et indicat carmen apud Hiodorum
antiquum: Lugens te mea vita, nec smaragdos
a Jano Gulielmo emendatum: Beryllos neque, Flave nec nitentes
Semper candida quero Margaritas
Nec quos Dymica Lima perpolivit
Anellos, nec Jaspis lapillos.

qui mos apud nostros adhuc Rodae in usu permansit.

De hartems groeg Bendict. sic canit

O vobis digna cani pryscis non degenere ausis
Tu decus antiquo generi, to vindice dextra
Armata Pharij fines Damiataque victa
Horruit et stupefacta tuis se subdidit armis:
Restat adhuc fermatus honos, crux symbola bina
Hellaque gladiusq: tui monumenta laboris.

Pecunium

pervenimus tum ad Beverwicum oppidum primilegratum,
sed sine muris, peregrinum atque amenum, ad Lacum
Haezlemensem; Ubi Nieuwstoma arx Egmondanorum Be-
nedictorum olim dictum Am: Egm: volunt, et a fuga Theodoci
i. Hollandorum comitis ab Egmodanis rursus appellatum redunt.
et tandem Almariam intravimus civitatem tranquil-
lam, nullis ruinis turbulentis subditam, sed vasti
orbis ac fluctuoribus ventis ac maris vicinitate
obnoxiosam; mania habet firmissima, fossas aquosas
et profundas, portum amplissimum, et a viginti
tantum annis post obsidionem maenibus inclusum,
cum antea pars Lari Egermeri videretur. Annales
putant olim rastra fuisse Hollandorum principum
contra Frisios, quod et ipsis videtur approbare
cum in frontispicio belli cum Frisis ortissise Holland
dos constet, et sic fere fuisse limites utrisque
gentibus; Aucta mox post obsidionem portas habet
Haezlemiam, quae et Cannefatum dicitur; Novam; Frisica;
Aquaticam.

Inscriptio portae novae est. Tsweest doet vreeyt,
porta Frisica restaurata: Met eendracht gefreyen.

NI DEVS HANC VNVS SIBI CVSTODIET VRBEM
FRVSTRA AGET EXCVBIAS CIVICA TVRBA SVAS.

et altera teutonica cum Anno 1591:

wacht noch poorten off wallen en baeten al niet

Ager ipse est planus, et pascua oberrima fertilissima, quae
vix dimissior; arboribus fere carens, nisi vedras forte si
nulat; passim conspiciuntur myrtetis viarum latus; ad
orientem vero et aquilonem colliculos habet arena
ceos, oceani aggeres, dunas vulgo vocant; maxima ab
mole dunitas vix rastro et butyro colligunt: Amni
cuius qui civitatem interstat Lee dicitur, qui in
Lacum Egermere amoenissimum mergitur; nomen habere
videtur ab lacus a fluctibus inter se digladiantibus,
piscosus est admodum, cum quotidie Almarianum fru
complicat. Aqua robustus Cyprino lato, carpione, par
ra, Gomo flumiatili, Lucio, porcello, passere et
Almariae vero nomen vel ab habitibus, vel ut vidi
a lacubus quibus cingitur, dicta videtur, ut Naumig
quoque scriptum reliquit, qui ex rastris quoque orta
demonstrat. Addit id nonnulla de rastris suo tempo
re ex Martinum Rosemium exscripsit, olim contra
vim piscorum lor loco collocatis; vidimus nos quoq;
reliquias extra urbem ingentes ut videbatur, cum
nos annalis ceciderit Torenburch ad defensionem Alma
riae

Ab Almera fl. vel nomen habere cuiq; mem. Emmiig zer: fris: l. 4. pa: 150.

Alkpre Lmgum Arabus Sjrjsfr vile et modicum zoqqiwrow x cap. ii.

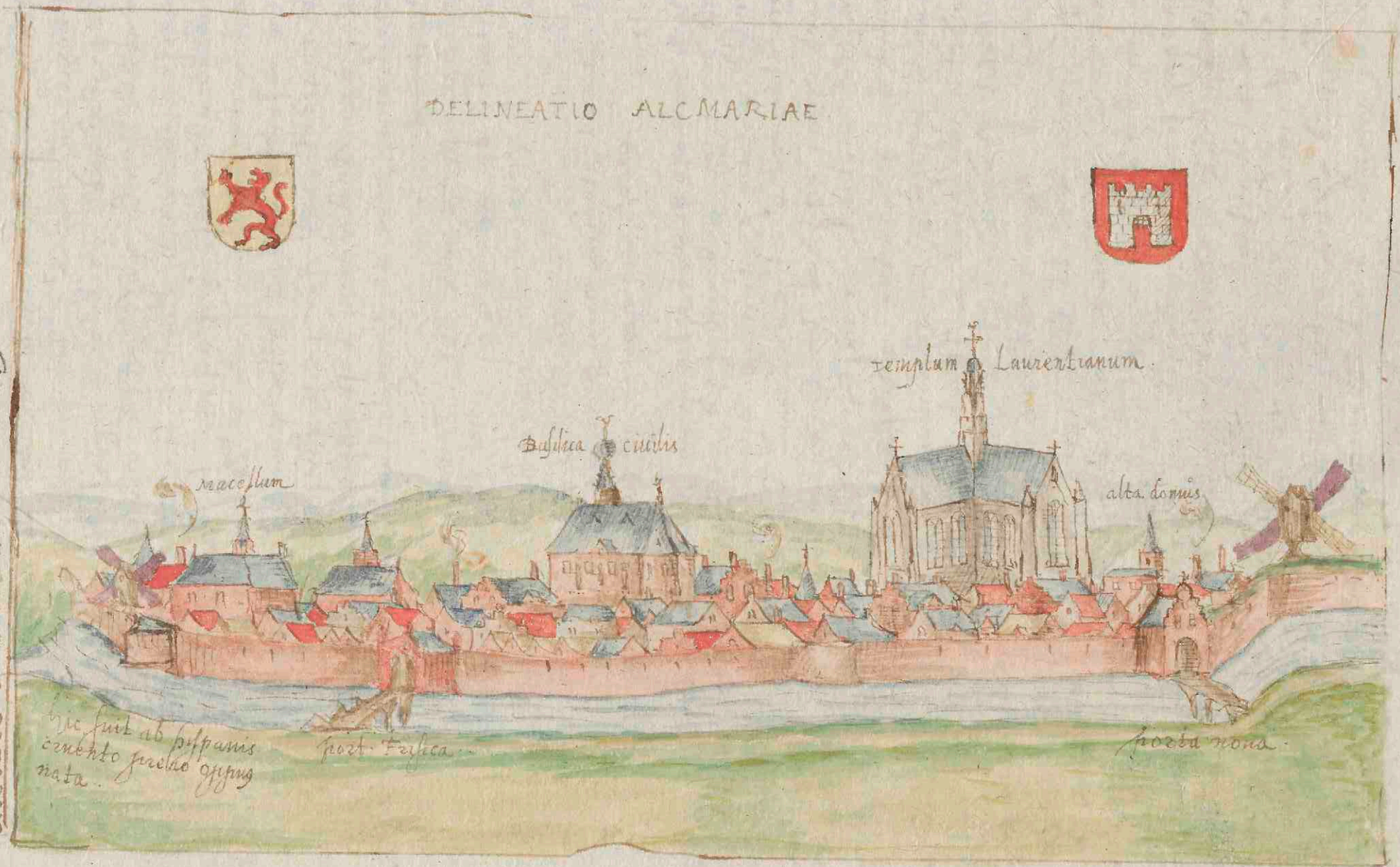

Philippus A.° 1559 20 januarii mulier e turri dejecit de alys in engbeberg versus varijs hypothecis affecti

Cum adiuratam retinuerunt tamquam in nomen retinuerit
Postulata Cornelis a Foxhy, per Godofridum Brabe
tum Durgo obsessa, ut pote Quadrag. Sinthe ornata
a Godofrido Poplitate Carta Cuiliani Confinalis
mandabat fuit. Quas amicab pactis turnafos
potebunt et ipsi ut mutatis formam
tuitur Decumatum Paulo.

summum templum D. olim Laurentio et Petro sacrum
fuit cuius adhuc in summitate templi exstat simula
crum rotundum ab ante CXX annorum ob pulcri
forma: cum anno XPAO ∞ CCC XX periculosissimo incen 1476
dio vinitus paenè consumeretur, templum quoque
conflagraverat, Turris vero quae rotsa admodum A°
Anno 1468 corruerit. In templo Chor sepulcrum
vidi ad dexterum chori latus interfectorum Floren
tij v. Comitis Pelliana conspiratione occisi cum
hac inscriptione circulari forma insculpta: Hier
onder ist begraven Graef Floris van Hollant, die
verslagen wort van H. Gerrit van Velsen A°
1296. 27 Junij.
Non procul hinc est vitrum in quo armatus in genua
procumbit his signis:
Addita est inscriptio sed
fragili in materia pa
ne consumpta talis:

A° M CCCC XCII due dagen in Mei sloegen de Calen
broots de poorten van Haerlem op ende Claes van
Ruyven van Haerlem doot. Ik en memoren dese
glasen gemaeck syn. Amatores popularem hunc tumul
tum satis destruunt. — Ex caeruleo marmore a
sinistro templi stylobato in pavimento iacet vir mi
litari habitu Chor epitaphio: Hier leit begrauen
de vromen mannachtigen Joachim van Aetzirk van Lu
beck, in syn tyt geweldich sprouost ende superintendent
van d'armade van F. G. Prince van Oranjen in Noortbol
land, die deerlicken doorschoten wert den 21 April A°.
1574. Aliud vidi in pavimento marmor sepulcrale
consulis Willemi Aetwyck, cum hyeroglyphicis notis suae hyeroglyphicis
picardicis, nescio cui simi: LUDE FUGE. 1. trocho lude,
aleam fuge; ex puerilibus praeceptis quae Catoni adscribuntur desumptis.
et hoc quod sequitur:

Christus rex est et Pont.
Maximus Psal. 110.
Et caput ecclesiae vnicum
Ephes. 1.

Christus habet claves
inferni ac mortis
Apocal. 1.

vid Lact. Inst. lib 4 cap. 14.

quod habet cap VIII. Clem. Alexan. ad Gentes non longe a fine de Pro lib. 2. fol. 418.

ECCE LEO DE TRIBV IVDÆ

Apocal. cap. V.

Christus solus regnat, imperat
Gubernat ac plenè saluat
Rumpantur vt ilia papæ. Beati qui in domino moriuntur.

D. Ge

D. Gerardus Balgen obyt A° 1518.
D. Petrus Dodonis obyt A° 1551.
D. Adrianus Balgen obyt A° 1580.
D. Joannes Kannemaker ob. A° 1534.

Christo data sit potestas in cœlo et in terra Mat. 18. Ante Christum præcurrit qui se Gregor. unicefate sacerdote vocat.

Tenuerat Ordines XIV stylo veteri nostri vestigal exegi tarunt, et ex singulis emptionibus venditionibus permutationibus, alienationibus, hereditatibus, donationibus, quadragesimas attulerunt, exceptis tantum hereditatibus parentum et liberorum, ac ecclesiarum, ut refert Joannes Bots. Lex Papia vicesimas invexerat ut duxerit olim in testamentis a qua tunc exempti filij. vid. Alnat. ad. l. 2ius 4. p. De reb. cred.

Hor quoq: dum qui XXIV stylo Greg. Domum mihi mutuaverat quidem Brandberium Almarium Helvetiorum consumptissimum, hic restaurat posito pignore se integrum vas vetusta plenum vino haustu ebibitum, quod et fecisset, quinimo nisi et Hannibal diverset, nisi abstracto mihi ab amico qui malum, vi detentum, fuisset; gerebat in pectore prodigiosa etiam intemperantiae signum, Italicum Exagonum, quorum poculo vini videntibus Aurantio alisque primoribus ebiberat, et mirantibus non parum; Cornua quoq: sex longium continentia, singula absque temporum intervallo evacuavit: Anellanas quoq: mures cum biberet una cum potu in abyssum suum permaserat. narrabat tum Boxtellius se olim, Gemini seminatilem, vinum haussisse vino. Quidam villicus Boxtellie ebaguliam lignium quod erat in poculo ebiberat, cumque tum dura esset digestio hyemis cum arcessit qui illud extraheret. Henricus etiam Brederode et Viennæ dominus cum iam contra Albanum populum contitaret, effetque Almariae sumpto manipulo pulvis tormentarij in vinum contulit, addens tali patriae libertatem hostibus defendendam.

Cannefates et Frisabones etiamnum plerimi veterum superstitionibus adhærent: visitur n. apud Egmondos puteus in quo vulgus fabulosum bufones narrat coimere ex d. Johannis prope oriundos; hosque magna religione colit, nam quotannis ex vicinis urbibus illis multitudo confluere dicitur, qui vota sua ibi confiriat.

XXX. Obijt Sibilla patruus mei Huberti Burgelij ancilla, ia vetula, et apoplexia, nec in sepulcrum suum inferri passi sunt monachi, quod non fuisset dicta.

Aya. est fertilis, et inter arvum vendatur unirum 1500 florenis, quo vendidisse Nicolaus Zulemus nunc ex oriundus suae in pago Stragemo dicitur.

ven grundel.

noctij apud canonicos mira libertas vita a quoda Johan Lamano.

XXVIII.

XXVIII. cum domino Egmondam pagum Acrenque vi
di, non procul ab Alkmaria, versus Britannia, in colli
bus arenarijs; sive hic Egmonde vidimus mycentes reli
quias arris Egmondanae ex quâ tot principes; Getorum
duces, ~~comites~~ comites Butpha
nensis, Burani, Egmondani, domini
Leedamiae, Hesselsteinae, pro
diere: quorum catalogum bi
tasque breui
bus elogijs edi
dit Cornelissonius Borkenbrigius. muroruin turrimque ex
tant hac qua vides forma ruinae; mutata tum vigen
tis corporis ossa omni cute et colore. Ante rasum
stabant ruinae templi D. Catarinae olim sarcij
et collegio VI canonicorum celebris, a Joanne Egmo
dano A° 1451 fundati, vbi in marmore simfracto
hoc legi epitaxium: Int jaer ons heeren M CCCC LI ma
nendaechs nae mey dach starf heer Jan heere van Egmont
ende Helstem. Bidt voor de siel.

Arcis Egmondanae Relliquiae

olim Halkem.

Diratique per hec
manum Egm Leedes
A° 1241 conditore
Wilhelm XV dmost. Eg
A° 1244 fut comes
abbates.

Hinc ad pagum proceedantes vidimus satis amplum ad littus
Occani Britannici, vastatorubus habitatum, in reditu be
to Abbatiae relliquias vidimus amplissimae olim et reli
ciosissimae, a primo Hollandiae comite ac eius filio con
ditae, ac D. Adelberto eiusdem ibi relliquiae cum D. Jeronis
conservatae reciduntur, conservatae. Abbatum catalogum
dedit Cornelissonius
Nominis rationem a
portu angusto Eg
mond, cum ibi Rhenus
ostium fusse credat,
deduxit Namiud: vel
ab eo quod Willebrordus
illic ex Anglia
appulerit, et Christum
praedicauerit, patro fonte intolab mundando et abluens
sed frigida admodum commentura: quambis prior esset
verisimilior, si de Rheni ostio probaret. Bibliotheca ser
mper fuit amplissima, vetustissimis referta volu
minibus: quibus meminere Alardus Amstelod: et Petrus Nan

Dioces. templ D. Virgi
sacrum posuit Alardus
6 Abbas A° 1120.

hinc oriund: Wilhelm
Heda. episc. Phi regis
secretis ac Can Trajectin.
et Arnhem ppositus.
inuo Alpenus is fuit.

in Marbod. Gall.
in Miscell. x cap.

Curra

circa hor tempus Mauritius Nassouius et ordines
ultraiectenses rogati, Outphaniam obsiderunt.
munimentum etiam Algiorum sine magno negotio
reperunt; et cum Johannes philippus Valchenstemi
comes ac Cuestenij dominus Longius nuenili temeritate
hostes prosequeretur, non pro[ul] a portis urbis
glande plumbea transfixus perijt; tum multa pri
den de hus cum Walburgi Nuenara Mursiae comite Alpe
ni ac Reddur dominae nuptijs dicentur; negante
tamen id ipsa, ueruta ne male audiret, quij ex iam
fide amorum tam iuuenem maritum libidinis tm
causa expetiuit.

La gouernatrice della nostra casa, et cosi delle robbe du Sig[or]
Helena Falgarda filiola d'uno aduocato Brusellese, vedouatio
me se dice, d'uno fouelizo portigese Gomez, tiene la Lode
delle Iudei o Marani, non mange lardo, non limari, nõ conche,
non anguille. dice q'nil nouo testo non se altre che historia,
~~ipsa~~ auoui fracetti o comandamenti; chelle non poteua pe
domar a gli suoi nemici, pero che e contra la lode de dio
e della natura. o huomini ciechi e del offuscato ingegno,
che viuono entre noi sou pretesto de Christiani; e sonno pui
essecrande che li Turche o Iudei medesme. E donna
fouena de 27 anni, alta e pui bella de corpo che di
uisaggio, a la dispositione robusta nella bataglia del
letto, de volia insatiabile, perche non essendo sodisfatta
delle basiare e toccare fa morir il debolo suo
amante zeloso, sempre temendo che altre magiara il
frutto troppo maturo, e estinguera con agua pui abundate
il fuoco tutto inflammato.

xxx Reddita Mauritio et Ordinibus Zutphania oltra
nostrorum spem, urbs munita quae vix e tormentorũ
ictus pertulisset.

Narrabat Bortellus Baro, in sua satrapia Bassiniana
quae xv parasias complectatur, et superemum agnosat
Franconum regem, introlab tempore hostili si magna
petora ex arboribus contra vim minerum defendere
ed, hor modo: habent trassis patulisque arboribus
constructa castella omni genere telorum instructa,
ad fundamentum in circuitu stabulum faciunt, in quo
armenta et petora claudunt, arboreum[Amplectuntur] ferro tegun
ne igne laedatur, atque ex superiori loco pugnat
Sunt aedes nouae in via larga Bichenorum, ubi obsidi
onis Alomarianae pictura publice spectatur, cum hor
versu numerali: Cadeat octoris Lux octava Almarians

IVNIVS-

IVNIVS

Detinet Alemannum me mare, duosque colonos
Aquicko et prisca simplicitate tudes
Pingue solum, Decanus circum, ventusque, lacusque
Et circum ingratae plus dominantur aquae

Cum nostra familia profecti sumus retrahendi causa Bergum, in Leno Almaria fere distantem, ad Bredenrodios olim spectantem, vinosissimum et amenum pagum; sit templum ante hoc bellum totum Wateslandus primum turri vetusta stetit, illud ferè bellico furore demolitum spectatur, hoc verò casu nulla tempestate sicut et tranquillo calo corridit a fundamentis.

Hinc Lymondanum curiam deducti, vidimus iterum, magorum illud virorum domicilium ruinosum, casum suae gentis praenotant: ubi olim familiae nobiles et colebres vixere anno 1300. Genestorum, Crenestorum, Sonnevelderorum, Karpsorstiorum, Rietbiterum, Baeniartorum quae paulatim ad proximas vicinitatis sedes ceciderunt. Fuere hinc oriundi viri clari Nic de Nouaterra, Hadelensis eps, Wilhelm. Boda presbyter, civis scriba Praepositus Aachen.

III Lustrabantur hic sagittarii in aedibus sagittariorum D. olim Georgio sacratis, stant circiter D. quinquignis distincti, magis ad convivam quam ad praelium instructi; non tamen stat unicuique videre cuncta militiae formam, ubi vix ab aliquot annis tumultus belli praeevenisset. haec lustratio vel septem vel VIII annos saepe differtur, hoc servitate minus necessaria.

Sequenti die Almariani comitia conscribunt, cernunt vetera culpa lingua, qua dorebant scientiam, amorem, caetera quae via bona exercere. Horumque horum stupes se innocentia, mondana potestate hypocrisis, et vitium umbrae; quod experientia tandem comprobarit mondanam potestatem exprimebat sarcus plumis plenus, quas amplexat vehitur; Hypocrisim, palea, quae speciem prae se ferit sed interim boni tegumentum, cum varium; Umbrosae virtutis meditatio dabat sarcus circulus multis signis et bullis exstitit, interim totius varium, sic simulatione virtutis et boni omnia hodie fiunt, cum cuncta absint virtutis bonaque vera, quarum vna varietas; at simulationis plenitas ubique regnat quia improbiti homines falsa tandem opinione se praedatos sentiunt, omnemque culpam sed sibi imposito indicio tribuunt. Hoc finis dat comoediae argumentum: in prospectu vero deducitur hoc legislatur

ramen: En viridem laurum Batavus Leo cingit et ornat,
Sit simul vt grata et seena decora magis.

Hor quoque die vt praecedenti Burgo Sagittario secundum ritus lustrati sumus; quidam Dei minaeae in viam publicam per fenestras inspicientibus sumptis x cuiusdam tegi a porta.

V. alteram Agnae comoediam sed minus salsam, verè Hollandicis suis tonitrubus intellegibilem.

In ratione hac observandi, L. die post pascatis festum apparuisse apostolis sanctum spiritum, idque praefigurasse antè in veteri instrumento in exitu de Aegypto, tum L. diebus postquam a servitute viz Mosen fuissent liberati, deinde apud montem Sionem praecepta in tabulis lapideis accepisse.

Vidi in quadam tabula depictam ratti instar portam nominatam de vanghepoort, raptimis conservandis et videtur destinatam, cuius iam non bladio colligunt, nisi et aerium fusse olim munimentis reddamus.

IX Daventria ab Ordinibus et Nassovio obsidione cincta tormentis maximis oppugnatur, et sequenti die deditur, hermanno Montano comite praefecto, lapide murali vulnerato, qui cum suis in tutum a militibus Nassovianis reducitur; deerat ipsis et fama et pulvis tormentaria, nostri vero XXXVI tormenta muralia antè civitatem firmaverant, et brevissimo tempore aliquot centenos vetus in saxenia ferebant. vix tantum approbatum obsidionalem magnis oblis rebus fusse reditus: obsessis etiam nulla spes aurali reliqua erat, et nostri magna alacritate oppugnationis signum expectabant; quae causae tam subitae deditionis, quamvis sint qui pecuniam aurea arrupsent proditionis, dol sei tamen gaudio.

XI Almariensis ramxanorum, Tymxanorum, Tormentorum bono ob victoriam tam celeriter et inexspectatam tenuis pharunt.

Novomagensis dicuntur suos milites quos ad defensionem commeatus dimiserant, excusasse.

Rector ejus civitatis narravit mihi Donellum a Altdorffio nova Nuremburgiorum Academiae obisse, praecedentibus mensibus XXIV.

Cum deambulaverimus ad pagum Autdorp, vidimus castrorum hispaniorum situm, non procul ejus Sterme Caris, in qua insula est Gravest: in agro vero non procul sul ruinae castri Vander Nyeburch, ex quo exstat pars turris quae Foxponis nomen habebat, quod tam fuerat comitis Foppo consul Veronensis, qui Hollandiae comiti debet tradidisse salvis tot civium bonis; quod cum comitem observare videret, sui se facti paenitet duxerat.

XIV Fi

XIV Fuimus vidi aviae sororum somnebestiarum, quod vomitabantur multorum taedigradae Lamiae mystae prozerpentes, pallyp ad terram usque demissis, flebant Lamiae tabantur illae, clobam, Ego: nostri mecum modo meditio, qui turbidam Jam turbam angelus non admittit. Sequuntur dicta sunt fundamenta pontis ostarij.

Animadverti ejr tam in puellis quam mulierubus colorem non nimium aut candidum sed subrinerarum, redo ex aere vitio, aut maeris vicinitate. Sunt autem non illiqi de somnebeldiane, (quarum minor natu Hesteria plurimis petita proris, ultra formam laudatur) sorores ob magnas quoq: dimidiae notae, sunt Meesteriane, sunt Stumziane.

Aga cum ab una parte sit facundissimus, oramenque luxuriose mutriat, plurimum sellari. Butyrum rasumque confusum et ad externas regiones exportant domum faciendi, Bmundique quidam olim Prussi lib. 13.

XVI Cum ejr dominica memoria celebrabatur, bibramus et nos; ecclesiastes vero nimis vegmenti videbatur velle togere ad participandum, rerum, direns, omnes nos panem dominicum accipientes praesentes vere cum Deo esse illusores et nomine domini blasphematores. Multa quoque in orbe dicebat in mimos et comedos, quos Rhetores vulgarius error appellat, gemo Hominum Lanistarum et vindictae ruporum; hi nuper Romam Sigolsium Flandrum do quod ipsis vestes luxoriae commutare noluisset, epistola famosa prostiderant.

XVII Mauritius Nassovius dicitur Groningam mumtam Frisiae cuntatem Traiectinsi olim subiectam Ditroni obsidione tentare.

Monsieur d'Ausant de ceux qui s'addonnent trop aux femmes, et venant au proxos comment le petit Maurice ne vouloit onquis admettre quelqu'un a quelque charge militaire, qui trop hantoit et fait infamie, disoit avoir luy oui dire, (ce qu'est a considerer si il une seigneur) comment seroit il possible d'esperonstant a la guerre, qui non peut resister aux vens d'une femme, et comment seroit fidele a son seigneur qui depend d'un si fragil et mouble animal. Aussy que le seigneur Jehan de Mulendonk, pour lors Gouverneur de Nus; soulloit dire, qu'il seaura jamais faire acte pertinente, ny parvenir a quelque honneur, qui s'addonne aux femmes et adjoustoit beaucoup faisant a cette matiere. Ainsy que ne me merveille que luy estant gomme d'age et de qualité, se laisse, ainsy fourloyer, Cum in omni aetate sit damnandus haqus iste amor, tum in senectute turpissimus esse debeat.

hor voluptati seruisti nulla virtus conuenit xenoph: 20

XVIII Temp.

XVIII Temperantiae votum Deo opt. max. fieri tale:

votum

Puro et clementi Deo.
Ab intemperato Bacchi veneriq: qui
temperaturum, quantum potero in posterum
me voveo
poenitentiâ anteactorum ductus:
A me procul omnis vini calor;
valete turpes mei amores;
Neglecto animo, corpus his farciui.
Bacchо insano et venere pruriente
Oppressi animi et corporis sensus.
Abite allicientes scyphi,
Abite Sirenes meretriculae,
Ne mihi animam cum corpore,
ingenium cum animo,
perdatis
Mentem inspira summe Deus
constantem

Cortanbos de Gruningen.

De Bibliotheca quae est Amstelodami nonnulla in praef: ad cantica Ucalzarmi Hecula.
Fama stat, Naseuinum L. tormentis Pelrid et maxime miraliunt
pbilenim Frisiorum celebrem, mimtamque urbem pictore, omisso Steorbo.
Agellum Regem Frisiorum, rondrodem, Alrmerie fatum L. Amm. Egmo
dani.

IIII L.

XIX. profectus sum Amstelodamum per lacum Yperemer,
et Amstelo vidi Knollodamum et minimidtum Vitalimum,
a dextris Vredamum, et procul purmeridam oppidulum
bellicis ipsis temporibus vallo portisq: munitum, et Italis
sim; habet quoq: castrum, et quae sub dominio comitis
Egmundani pagum Heran Assendorp, et castrum Astrolog,
insigni Assendelphorum familia nobile, ex qua magni no
mines Gerardus praeses Hollandiae, Iusque filius Nicolaus
antiquiores raro meminerunt. Assendelphorum, nisi quod
Hugonem antistitem Egmendanum fuisse anno xpiano
cccLIII legimus. Hinc Vormarium vidi pagum amphi
sinum, qui par fere forma e naui spectabatur.

ex Egmond. ortos volunt. A° 1300 vnet mbr. mb. Valterus

Richardus Heimig. 36 Abbas Egmondang. Gnr ordinis.

A Sed

A Sedamo per fluvium Tye Amstelodamum veni, ubique de itinere nostro in Germaniam pauris rem Commissario Georgio omnia acta, relecta reddi; et Sedami pernoctando, primo diluculo discessi, navita noster omnes quinquagenta amorum uxorem habebat (filiam, ut putabat) vix viginti annorum habitam; et indignam tam tristi dita manu soluta, solita ordinaria vectura iv stuf. Alemariam veni.

Nam Liber in Lord archeus vide Virgil. 2 Georg. pr. 69.

xxi cum hospite montis arenosi in Amstelodam, postpone Regiodio ab Almaria discessi, et per Noortzollant ad pagum pottum circa vesperum pervenimus; a sinistris vidi Strozellum pagum, ex quo Adriano Strozellio non insuavis posita, et Johannes Strozellius pictor sua aetate clarus, de quo iam dixi rem mihi detriberem patriam; ad radices iacet rotundum arenosorum dunes vocant, dominium Duis Rt ni fallor Brederode dominus vidimus etiam a dextris Stragen pagum amplum cum castello, distante Alemaria iii Leuc: cuius dominium pertinet ad Johannem ex familia ni fallor Bavaria natum; Legi vocabatur Egmondanum Stragen dominam, qui ex nuptiis dominium fuerit adeptus. Familia quoque nobilis Stragena ad regnum, unde Guillelmus Apellinar part. Leg. a° 1479. primus dns in Stragen fuit Wilhelmus natus Alberti comitis Hollandiae 23. qui ex uxore Alenda F. d. Johannis de Hodenpul 3 genuit Fil. Alberta d. in Stragen et ex Adriana Mierodia genuit Jo. Pagum Strozellum olim vel voratum scriptor Egmond annal. scribit, et a primo domino Egmondano qui ibi stolas deferebat, Strozellum dictum.

A° 1169. a Frisis mersum

* hunc filij et ita fuisse Joannes vel Stragen prope Haarlemensis et Wilhelmus.

Quia publice rebus rerum rampe libere deserant Groenmeg.

Hinc mixta aggerum, Zypenium videmus maris violentia inundatum fertilissimum agrum, de quo aggeribus contra maris mixtum munitendo aliquotiens sed nullo effectu laboratum fuit: quamvis praesul Nicolaus Nicolaius nonnihil quod furoribus resistere olim, rursus mycinium detrahere illuvit nova vi maris barbaricis, anno ni fallor Lxx partim etiam praefectis quorum dyrhgraviorum varantinis licentia fuit lot pertur in causa, nunc vero immensis sumptibus ab incepto deterrent dominos: hinc pedes venimus pagum ad oceani littora in extrema Zollandiae septentrionalis angulo, rursus navigare navis piscatores: sic rem rollos arenarij deferebant, molos quique contra maritimum Oceani maximo sumptu durentur in longitudine passuum Zegitur, et trabium lapidumque maximorum compagine naturae supplemuntur, adeo ut tam violenti elementi fremitum sonat humanum ingenium, consolidature da molis fragili admodum materia, exodyglos vorte naturae factarulo; ut cui durissima mundi materia cedat, mollibus puerorum manibus laceranda resistat, modo bulgo dictus,

vide Junium cap. xiv Batavia

La

III Leuc

vide Scriv. Ismael.

La logeasmes a Lastruth, et pour la marée arrestasmes
quattre jours, car pour passer l'oure doubtoit atte
Lobbe, rest adire la bresche du mer. Vessmes de lom
VI navires qui venoient d'Italie, navigation digne pour
de temps que les Hollandois sont fort frequente; dela
passasmes les rivieres de Zuyp et Doest, au travers
III Leuc. usques a Reynaud Armynuet. a Steusoundt (village
appertenant au conte d'Egmont) Arrizlaund, ou quel logeasmes
pres trop bien murez trois jours.
XXII primo diluculo transivimus Marsoium profundum,
vulgo Marsoep, ubi senex quidam nauta qui nobis
aderat, narrabat, se vidisse montem arenosum scopu
li instar preruptum altumque; et Zuyderey prorsus
stramnum mirari fundamenta et ruinas magni
urbis, sepulcra grandia et ossa quae gigantum
putabat a magnitudine. Videtur vastae illius voraginis
canalis (ut autor est Junius in Batavia, quem Rhodie marsoux tantum
Marsorum conservare memoriam, quorum plinius meminit.
et appulimus insulam Texelam, vii Leucar in circuitu
habentem, fertilem et farundam, ubi rasti viridis
locis summae bonitatis conspiriuntur: pagi qui V vel vi
ermolissimi et oppidorum instar, et Hoorkens, le Coegt,
Burgus vetus Hollandorum comitum et traditur dom
ribus. Ada Theodoriri VII Hollandorum comitis filia
a Guil. patruo in hanc insulam relegata scribitur,
quam her in loco habitasse credidem.
Extat in annalibus exemplar donationis Othonis III Imp. ejus
dem secundo comiti Hollandiae factae, inter ratibra
Texelis contermitis.
Fuit ex hac insula Kempo qui scripsit in secunda parte doctrinal. Alexandri.
II Leuc. vir curiae conducto. ad oppositum insulae Littus per
Zyerlandiam vecti sumus, ubi ovium magna copia, un
de et denominata her ~~insula~~ insulae Texelae parti:
Junius credidit a plinio descriptam his verbis; de insulis
Lib. IV cap. XIII. Littoris Scythici Fresuntur et Oona, in quibus ovis autumet
avenis incolae vivant. plurimi hic Cappei vulgo Zeemei
vocis vorantur, ova vero sunt grata, mores asperia marulis:
Caesar quoque: Rhenus mavit ubi Oriam approximat
in plures desinit partes, multis ingentibus insulis effi
cit, quarum magna pars a feris barbarisque nationi
bus colitur, ex quibus sunt qui piscibus, omnium
animantium genere vivere existimantur.
Batav. c. III. Tessalia ut refert Junius, quae iam insula a reliquo corpore avulsa ab
quo vel ruritis annis discessit, olim continens aut peninsula
fuit. Wiringia etenim fuit Tessaliae contigua, nunc vero 3
milliarium interballo discreta. vide Douza ann: V. pag: 219.

Circa

terra meridiem Fleti insulam exponimus, et in ea pagum australem Westdlie amplum satis, et pro loci commoditate pulcrum; et terra Wesperum pagum ostdlie, qui minor, eo quod a regijs ante aliquot annos consumptus fuerit. vidi hic anates montanas vulgo berghenden, colore nigro candidoque, maiores vulgaribus; ex diuntur rauda hinnum perrere, et pedum ger substitutae vestigia deferre, ne prodantur; vidimus etiam arenosos in scopulo pporas seu vitulos marinos sepe soli exponentes, quorum magna hic copia.

Hic Ludovicum Comitem a Weitgestein inuenit, digna Baronis Boytelij adventum mirari: Comites a Witgestein qui Westfalia Saxonum principem originem referunt, antiquissimi sunt, et ego Hastilidys Germanicis interfuisse legi Dietherum et Ellmerum, anno 938, Philippum Com. Witgesteinium 1362, Johannem Com. Witgesteinium 1403, Georg. etiam a Seyn Comitem Witgesteinium Vicedom. Colonien. 1562. Ludovic a Seyn. Com. Witgestein et dom Homburgicum.

XXIII Dixi supra de monasterio quod hic olim fuerit, cuius fruit memoriam brevium, vulgo arena monachorum, inuenitur etiam hic cumini laxidos, camparulae, cornua copula, etiam tanto numero (quem nobis narrabat Hobbes) et monachi vel aliud forsan videantur, quam sibi, quod me adulterem visitationis erexit, et forsitan hic sepulti ossibus reliquiae, quambis id negent nonnulli de [illegible] ama. si vermicis fariant. ex Tariti verbis: sicut n. Lorum addo in hoc loco mutatus, et difficile de eo iudicium fuerit; insulae tamen nomen a Fleto tertio Rheni ostio deductum firmiter retinet. Fletum vero mare hortanstra le vel glaciale totum absorbuit, reliquae duae tantum hac insula. et non dubito si quid curiosius cum est maximum defuxud terram perscrutaretur, quin moniora Rom. antiquitatis monimenta inuenirentur. Nec obstat monasterium et canobij mentio; cum n. illud reliquum canobium forsan illud sit condituri, eo tempore quo nondum hic mare sed tantum Flevi lacus, et insulae pars fuit continentes, ayerq. fertilior; Monachi qui se stancerant post inundationem reparant, ante 40 annos sui incolis hanc insulam durentes, cum sibi vindicare conati sunt, nam Azemanderita eorum tantae fuisse potentiae narratur, et bellum Hamburgensibus piratis excitibus indixerit.

De Texela; et portu profundissimo maris nomen dicto, et Frisia Landia, aestuario Flevi et Ordano interiecta, ac Vlieringa insula. Vide Ubbonem Emmium rer: Fris: lib: 1. pa: 24 quem quidem vide libro 2. pa: 70 ubi de Frisiae insulis agit: qui et passim de variis mondationibus.

pagi

ostrolici

pagi quinq mitium vix ut a centum annis, sed Australis
eo multo robustior.
Iniquum mihi videtur de suo animo alterius iudicare affectu,
ut noster ille sine ransa zelotypus: Nam cum hospitis uxor
bis tecum rogata mensi adsedisset, deinde, ut qua libera es mallet
cum suis alteris, se excusaret, ille statim her ad viri retulit
zelotypiam, ut qui nollet ipsam nobis assidere, ~~et in~~ me culpa
ridendo commerit, quasi mei amiciae teneretur, et ideo a viro
mensa prohiberetur; quasi quid tale in mensa praegaretur. At m
hi verum dira delitatior ruperdo quam in illam viro commeta.
XXIV. Festo die S. Joannis turcum conducto in Florentiam Respublica
petimus, ubi in domo quaerendo diuertimus, hospes pa
ti secretarius Hieronimus Cont, erat Lovaniensis et
artium magister, mirabar in remota hac insula barbariae
undique septa deinuisito, etiam literarum studiosos inueni
ri; erat ei uxor crassula venus sed non contenta hac
vulcano. Narrabat hic mihi fuisse e monarcho delic
iosiores intemperantissimae vitae hominem, qui diebus
octo centum, tam puellas, quam mulieres, in his insu
lis grandes fecisse; tanta in ferrellosat farinida et
fasmo potus, et ruinis nunquam vellet vel verbo vel
attactu statim amore feriebatur; dicebatque se Dui
no homo ad implendam semine terram natum; nec pe
catum se facere, sed divi praecepta procreandi tam
diuti complectendi amoris, mixtae. Memini me le
gisse, omnium ex monarchis istis deminutanis qui ob sceli
berimas Helvetiorum ignis emissi sunt, quemlibet se
minam improbo attactu ad suam libidinem pertraxis
se. Idem addebat puellas hic insulenses salsa prurigine
agitari, et facilemque ad opus naturae condescendant
mutezata litium consuetudine obstruare commodum
antenuptiale experimentum, et sine discrimine omni
a mulieres conrumpant, bona fide, etiam modes
et mores lamatorum arcta hic familiarite mili
stant: id quoque horant, quae sine pudiantur facile
coniectura percipitur; cohabitant aliquando, et ex
mutua consuetudine nuptias probant ac improbant,
quae omnia ay vera ignoro, recte vidi praenad puellas
ad iam libertatem.
Vidimus hic aranenum piscem, vulgo pretezmar oblongum,
habet in rapite aculeum venenosum quare raro sta
tim abstinent piscatores raro aut nul noceat. ceterum
ipsi ut optimus. de hoc Cytraeus hic ranit:

Itin. Parisiense

—— hoc vulit capiturque sub aequore piscis
Qui simul ac sentit manibus sua tempta tenezi
Licet ex pinnis venus emittit acutas &c.

vide Cuteri carmel. 137.

XXV di

XXV. Dicuntur Gruningenses omnes qui nolent mecum ad extremum usque perdurare contra conspiratos more civium defensores, verba Augustini.

XXVI. Supplicationes ab Deo nobis dictae, et receptae expeditionum bonos eventus, et frumentorum felix foecundum provenitus; vidimus contrionem, cuiusdam satis protendi per hominum genere deducti; divebat id in hac insula multos Adamitas et Menonistas, aliosque ex Anabaptistarum gente, qui negarent Christum assumto corpore humano celum ascendisse, octori dutychianorum heresi; de argumento quod scriptura dicit, carnem et sanguinem non possidere regnum celorum. Baptisabatur tum infans trium vel viginti annorum; quorum parentes negligentius arguebat.

Templum erat cuiusdam instar casae, nullo ornamento; nec mitrum admodum arenosum, quare spontea lapidibus aut ligno sepiunt, et fimo bovum firmant.

Vidi hic hominem LXXXIII annorum, corpore admodum debeto, et firmo, et vox quinquagenarium dixisses, credidi semper mare corpus humanum consumere, et aeris in elementorum debilitare naturalem usum. nisi hic naturae excitationes tam viridem praestiterint senectam.

Non procul hinc est insula exigua, tribus tantum familis habitata, ubi eximium lactis optimi conficiuntur caseum, et satis exphramit Kempius in sua Fusia nomine Gyen commendatur. et hic rapsus Grotius cum Tessalico anchora signato, et Graevesandio et Edammensi, inter praecipuos et quatermensi haud cedant, arrideto etate.

Liber 1.

Jan. Bat. c. 15

XXVIII. Amicon hic sept horis, cum matin Embarquamur et partimur de Lyche Velie, nostra Bastau exoit ex Bape de lx last, a la cipre buy, equipee de ly ordre, habemus de x pieces d'artellerie de bronze, hic venit nous droit rentrer. Ad ostium Fleui et Scropulus arenosus, nomen habet Leti, hic nautis periculosus et multi naufragia vitandus, nam multis fuit exitio, vicina quem et meminit noster gubernator, XVIII uno tempore navis periere. hic omnes pecorae, nostris regnant, Flandris etiam, robbe, Turcomis vulgo Brundyg, et tumulacra quos Juvenis delphinos tradit; ruinis saltus tumuli divunt, nauta, temperatem denotare putant. Venus erat ut remissus nec vehemens sed modicus.

Lapi

Legi Homerum, Virgilium, et veteres plerosque vicinum
appellasse mare, forte ab rari colore quem reddit oppo-
situm velut in speculo mare, ego illud Siberide vocat,
quae quoque colore nauticae vestes quem vocant vulgo
Segrenes; unde Isidor: lib 12 Etymol. cap: lvi.

Apres dysner le vent se rangea et tourna au nord, Nautae et
milites classiarij mixtim omnis rapiebant turulos marinos,
pisces et omnes arutes et vesicoloribus alis vulgus zo-
bachenb vocat, non adeo magnus, sed rapite magno.

Primum, Srholling an insulam praeterivit summus oblongam, sed
sterilem, arenosis plenam collibus, tres in ea pagos
ex turrium fastigijs regnoni. hinc ostium Vorndorp, A mole
drain insulam oblongam, ostium Scholburg: insulam Sreuem
nire oogh, ostium Lanicarum vulgo de Larcbbert, quod tamen
Corn. Kempius per tempestuosum maris aestum mole arenarum
praeruptum dirit, quod ego de flumij istius interno ostio intel-
ligo, rursus inglominus exterius sot nomen gerunt: Schilbos
insulam; Rottum ins. Amasi ostium occidentale, Borchon ins. ostium Am.
orientale: Fuyst parvam insulam inhabitatam, Leporum fre-
quentia notum adeo, ut a quibusdam lesorum dicatur insula.

XXIX. Aujourd'hui les vent au roste nordwest, et fasions bon
regimy, et visme la Goulfe de Ha salutaire pour les marinors.

Dextra ora pomeridiana Frisiae ostium amplissimum
intravimus, multis brevibus vadosum, quare plurimos
signis baccis vocat nauta, et tonnis, quae demonstra-
tur interitus; sed tum nomen tam signum et nauta
ro nostro ignotum est rectum, aberravimus, et in
propulsu arenosis navi mersa, prope naufragium fer-
ramus; hinc nautae et praefecti quaerebat exortationes
neque audiebantur, illinc priorum nautarum, et
militum classiarorum voluntas et labor sperabatur,
tonantium navem in profundum deducere, sed frustra:
Dominus meus cum Ludovico comite Witgensteinensi animi
respondentes, tandem vrinam in navem quae ibi nostra
causa moratur, detati, ibi pernoctarunt; ego vero
in nostra cum Gdorgio Vsint Commissario militari
remansi: tempestas fuit per vesperi obscura, ita ut
terram videre non possemus; tum ego in barbaro
per elemento ventis et undis constituto periculosa hujus inqui-
quo non humana perdunt periculas, imo malitia, non
sufficit terra ad perditionem, tentanda viat et ma-
ris infida fides; et tantillo ligno mors quaerenda fuit;
si perimus nostrum est vitium, non longa transitus gra-
vat, non premit hostis humanus; corpore sano et in
tegro, ante ipsam morimur mortem: Denuo animum re-
vocavi, et spem firmavi in vero liberatore, quidem.

XXX.

XVIII leuc. nihilo valo.

VI leuc.

cum altioribus maris accessu arenam euadere tentabant, sed frustra; quarum omnium prope suburra in mare deprimenda erat, stipulis vero sunt Brekinum in ipso Musbrego ad dimidium p. M. milliare extendebatur, adeo ut recedente mari, dum in eo pedites ambulaverimus, de comitatu Stockburgensis commode videre potuimus.

circa vesperam cum tormenta de quibusdam alia ponderosiora exonerassent nautae, militesque, magno labore et diligentia, accedente maris aestu, in profundum deducta est navis: tum praefecto Broelius ad milliare prosilit, et tormenta et reliqua corripit, vigiliae pernoctaviimus vento sedato prosperoque.

1. leuc.

Circa hoc tempus Delfzijl minimentum Groenigensium raptum a nostris, duce Mauritio Nassovio principe admodum diligenti; eiusmodi accidere coepit bona Fortuna, nam quia regimen exercitus factionis insuperabilis habitus, vix tribus quatuorve annis potuit subigere, hic totidem mensibus minori exercitu cepit: credo et subire causam fuit, promotos ad nostros Riminimobilium, quorum exercitus hic fortunae quibusdam modeato suspiriendo sit.

Narrabatur nostrio an vice, pont. Rom. XII ex Jesuitarum familia ab Pabl. Graesse, et regnum Angliae interfecerunt, et hos in suis hominum mercis pertinacissima devotione conservasse, ac duos ex hic Londini extremo supplicio poenas mortis temeritatis dedisse, ego plures ex hac familia doctos viros novi, quos non est verisimile tali et recto velle mori supplicio, nisi fungi sint, et omni sensu carentes. qui n. tale facinus moryunt; aut fatum propero et immedicabili odio, aut immensis promissis excitati; odium quod de potest tale inter ignotos quod promissum tam efficax homini tanto de litterato, ut hoc modo vellet mori?

Audio forte Anglum qui regem minimentum Zutphaniense a nostris contra urbem Deventam prodiderat, et sepulcro clutum, eiusque radaver tam putridum in patibulum sublatum.

Mirum quod narratur de Francisco Drake, viro maritimae peritissimo Duce Anglo: qui cum in navi moreretur, suo madosse dicitur, ut radaver ipsius plumbeo tectum loculo in profundum demitterent, quo ipsi sepulcrum est mare in, quo, et opes et honores dum vixerat varie acquisierat.

Iulius aduectio duxit nos flumine Bremam,
Hic vbi Cauchorum Wesara lambit agros.

Summo mane hora tertia Kal. Iunii Edi Siboldi quæ ad ostium Luentum exspectabat, aspondimus, valedicto primo præfecto, cui dabantur xxv. fl. Belgici, nautis vero a militibus xx. fl. qui deinde tormentorum horti dimisere; tum circa horam sextam Bluxemum pagum præternauigamus, vidimusq; ad dexterā obumbilo Lirct vbi Gerstenburg, comitatus Oldenburgensis; ad sinistrum ditionis Bremensis, vbi etiam nonnulli pagi Oldenburgenses; quare Comes qui vtramque ripam possidet Visurgis, sua ditionis esse dicebat, contrarium, affirmabant Bremenses: hinc ante annos duos tribus ad manus fuisse perventum, nisi quorundam interuentu esset Senatui Imperiali sibimet cessisset.

Hinc ad Vegesacum portum Bremensem peruenimus, a dextro videram flumen Honta, quod Oldenburgum diuidit: hic quod flumen vadosum, nec vltra fluitare nauibus prouideret, in terram egressi vehiculis per 2 leugas non manemus, sed Slusum Burgpagum Bremensium venimus, vbi amnis Wemmer qui mox se Visurgi mergit, hic rursus tres conduximus, et difficilibus ipsis barbaris difficultate et tandem Bremam intrauimus: ciuitatem sum et aliquot iam annis contra vim hostium magis munierant, portas vrbis restiterant, et viam Hamburgensem extra ciuitatem in lapidibus sternebant. Hospitium nobis fuit apud Henricum Veltzou Amsterodamensem.

Insignis hic dies 10 Nouembris Brabantum, matrem diuitiarum, feminam valde politicam, nec modestam, in cunis adibus vidi picturam muliebris eminuit pulchrissimae artificiosam, pictores Itali, quae ipsam ciuilis et vsu exprimebat vitam, adeo vt mirae signa leonis in statuam praeterit manu stulptam, amatem sequenti die qui 22. Iunii stylo quinto loci, vidimus in Visurgi marginem rotarium, cui aqua de flumine in altum deducebatur, et vehemis ipsibus aptaretur, idque sine equis (vt alibi vidi) sola aquarum vi.

Inuisimus inde romanum doctorem theologum Eyrhio (Mauritij nuper apud pedagogo) Christophorum Pickium doctorem theologiae, vrbis quinque romanorum, Germaniae eloquentia polleren; cum hic aliud romanorum fuisse dicito non quidem indoctus, sed ob seditiosum ingenium Flandria profugus.

Inde templum summum intrauimus, vbi omnia et olim altar

Cuide vlbon. Emmiu in hist: Fris.

Teceliam putat Pickseimerus:

altaria, maximeq; sepulcra et quorundam Antistitum Bremensium; inter quae D. Liberii, qui olim episcopi; multa quoque canonicorum hic epitaphia aut memoriae Wattendorpiorum, quorum ibi insignis familia, Rantzouij item Gerardi.

Porro inde ad basilicam civilem in qua senatus sub tectoque solet. ibi in quadam aula Carolum magnum Germanorum primum Rom. Imperatorem videmus depicti, ubi urbis huius primordia memorata et ad christianismum Germanis ritum restituitur; ubi notatur in versibus ante C. p. M. annos scriptis, non Constantinum sed Carolum Imp. donationis Romanorum ad papam facti autorem, et qui exprimunt ritum:

Qui hat vrih. de tomfrie kaiserl. hogeheit
bergeiven.

Dat Constantino Wert dalsche to gescreven,
ibidem etiam latini hi versus sub auriis literis scriptis gebant:

Urbis si fueris rector duodena notatus:
Unum fac populum, commune refunde fructum,
Una des opertis scrutatus redditus vobis
Crescat et in metus; tibi sit vicinus amicus,
Aequum protege ius, et stet viduus et egenus,
Et statuta bona tene prauaq: repelle.
Ac dnm cole, arcta tene sapientum.

Alteram partem audi.

Ad Colossum Rolandi statuam sunt a latere depicti duo ramos genuum ob reverentiam, hor epigrammata: in ridiculum erat genus.

Hic quidam Io: Westphalius versificator et poeta mediocris, suis carminibus a nobis stipem petebat, habitu et aere mendico ac numerando: nostro hominum vulgo, an regionem, ubi tam bibis sunt Musae dedecus recti illis sui ingenij.

III vel tum 23. senatus Bremensis comiti Witgensteino et Baroni Boxtellio impedant VIII poculum vini honoraria, et grandium sumpserunt robustum pirolius Ecclesiaste, concionator Lutius, et cuntatis et heretis, qui bonis dominis non adeo erant auctori, quin omnia illud totum et tantumden additum senum abstulerint.

Hospita Geiste vulgare id mulierum in eis regionibus nomen, quasi animulam, diversis vorata, ultra morem huius regionis erat amabilis, nec deformis, nisi quatenus hispidam obstuarent, unde nos in Itinerario caminus:

Ast ego vestitum capitisque velamina damno,
Haec veram formam tacebra vincla, tegunt.
Has mallem compta Belgarum more videre,
Et nudo posita veste tenere sinu.

V vel.

V. vel 25 Junij circiter Germaniæ duobus Kalendis Junij vit
III Leuc. rendutis, desessimus, et circa vesperam Visurgim trans
vecti, Verdam expropalem civitatem venimus, si
tam ad fl. Alze; Martiniana solutæ religionis confes
sio, imagines in templis sed non quælibet sinant, quod
ipse Lutherus et non impiè si absit superstitio et adoratio
in Mosam c. 1. probat, quemadmodum et Nyrenia synodus, a molinæo in
suo conf. de Trident. concil. damnatam; Christi n. Servatoris
et Apostolorum simulacra ornatus et memoriæ causa ex
mitiua admisit ecclesia, quod et prudentius innuere videtur Vi
Danestrum, et Sotuchum de imaginibus sacris, et Molinæum theologum.
II Leuc M. VI vel 26 Junij prandium sumpsimus in pago Oldenburth
Duratus Lunenburgensis, cuius in hospitio puel
las duas hospitis filias non deformes, sed habitu ad
deformatas et vetulas putasses.
II Leuc M. Citra vesperam pervenimus ad pagum Visele ad fl.
Alze, ubi diuertimus apud tabernarium, qui ibi vel
nomine Duris Lunenburgensis.
III Leuc. Sequenti die ieiunantes sumpsimus in pago Lanobrous.
Duratus Brunsburensis; hisce in locis Domini habent
suos fornares, et reliquas servitutes; nec ruguæ
licet panem vel rocenspan vendere, nisi a Dominis
prius emerint. Hic quoque audiuimus a
quibusdam Germaniæ principibus dictum prae
sulis promulgatum, ne quis Hispaniarum regis nomen
det pœna rapitis mulcta et bonorum publicatio
contrafacientibus.
Vide Chorin lib. 1. Jurisd. Andeg. de pistoribus rapp. 18. 19. 20. et. seqq.
Hæc regio arboribus frequens, perpetuarum mysta
siluarum, ubi fagi quercusque innumeræ, et ciuan pi
cæ consperuntur; circa prandium Hanouer Bras
uiensis duratus oppidum intramus, et illud
satis pulchrum ad fl. Leim, structuram cerboribus
frequens; obstruant enim sacellum Martiniana;
sub insigni Cygni hospitamur, ubi omnia frugalia
reperi, quemadmodum, Brema vero, condebantur
vidi ad templum quoddam sepulcrum viri alicuius et ex
marmore apparebat magni, sed legere titulum ob celeri
tem transitum non potui; hinc non procul Leim fl. Alti
confluit. Ex hac urbe oriundus Georgius Cruius qui
cum Rantzouiorum Wredenbergam luculentissime in integro
libello descripsit; hæc oppidum Linxhona ex conjectura pu
tat perkhymer. in descriptione Germaniæ. hæc loca olim ante quam a
Vide Cæs. de Germ. lib. vi bell. Gallici. X Belgis mercatoribus Francofurtum petentibus frequentarentur latrociniis infesta erat
Cæsar, sumpsimus in oppido ignobili Brunsburensis duratus
pattensis, ubi hospitium nacti sumus valde mirandum,
et passim hic obnia, et plerique omnia.

VIII vel.

VIII vel 28. Junij. Au matin sommes passez vyrces petit bourg et vilette de la duyché de Brunsbrye, et entre les montaynes. Allerdel vilette Brunsb. Hinc per loca confragosa venimus ad oppidulum Amstrey, quod pertinet ad episcopum Halberstadiensem, Henricum, fratrem Brunsbursensis ducis filium, tum per viam molestam et difficilem imbreram intraimus, civitatem Brunsbursensis mediocrem, cinctus reparatus Brunsburensis mediocrem, cinctus reparatus cum regionibus nobilis, et non de Brelighy. Hic ante aliquot annos penè conflagravit, et destructus mirabat Teutonicus.

1 Leuc

II Leuc.

I Leuc.

I Leuc

On nous raconta que ratanus laboureurs coupay vy arbres de deux, la trouverent les armoiries de Loraine mysles aux roys de France, il y avoit q l'interpreterent, qu'ils la Loraine seroit bien tost mise porte aux la France au couronnes; les autres prenoient quelque presage que le duc de Loraine seroit bien tost roy de France, ne l'estime bayes.

IX vel XXIX Junij. Au boy matin estant le roi tout plumeux sommes partys de la, et disnions au village de Hartich, et de la par un grand delay montayne Mundan, intraimus, civitatem olim ducis Henri Brunsburensis, cinctus de qua aux fluvis quatra, ciera quam Volre disuryi confluit. At qui quoq; infaustus mihi dies, quo cultello mucro de vagina fortè deciderat, et stramini latenter insedit, cito desiliere festinus, eodem, vera talum vulneravi sinistrum. Huiq loci meminit autor anonimus, qui scripsit Annales Caroli Magni libro 3. Anno 798 indict. V. Ejusdem versibus

His rex commotus visurum properavit ad amnem
Inque loco quem MVNDÆ vocant, sua castra locavit

II Leuc.

X vel XXX Junij stylo Lori: per montem, pretiosum arboribus ornatum castellum veniimus, munitissimum Hessorum civitatem, quorum summus minensisque Laoribus et sumptu insuperabilem reddere conatur Lantgravius Wilhelmus, cattorum de parte principis. Omittimus apud Amisgavelen, officialem, sub insignis Hominis illustri, qui nos deduxit in summum templum, ubi sepulcra vidi, philippi principis de marmore et aere sumptuosum, et ab illo vocato rui tabella appensa ejus versibus inscripta:

Hic Christina iacet gemit quam Saxona tellus
Conjugem thalami claro Philippe tui;
Barbara matris erat nomen, patrisque Georgus,

Hic

Hic rexit Mysios, Sauromata at illa fuit
Pignora cumque decem peperisset clara marito,
Quae sexum numero distribuere pari.
Sepe suum supplex tentans revocare maritum
Quem tua captivum Carole septra tenent.
Vt nihil effecit precibus multumque rogando
In morbum rediens moerdit illa gravem;
Ossa illisi lenta moestoq: exhausta dolore
Mors rapit, ad caelum mens pia carpit iter.
Obiit A° Christi 1549. 15. Aprilis.

Lantgravius Wilhelmus Ducatum suum reformavit, religionem nova introduxit secundum Calvini dogmata emendatam. Est rerum mathematicarum studiosissimus. Fo. Cassellanus fuit Nicol. Bauchman.

pomarium hinc principis exquisitis fructubus refertum, extra civitatem videmus, magna etiam lacuna cum aquis varijs disturbibus permirabilis fuit extructa.

Circa hoc tempora Imperator literas dedit ad singulas Belg confederatae respublicas, quibus hortatur vt animum ad pacem adhibeant nec Marti nimis moerto fidant: Verum frustra cum ipsis iamdiu vehementissimi sit sub pace Hispanica in Belgia latere.

III Leuc. XI. die primo Julij prandium sumpsimus in oppido Brietsikar, episcopatus Moguntini; in via situndo ab hor. mi diario versus castellum vidimus oppidum Godtsberg Lantgravij Hessorum; hinc per montem pirarem non arduum, omnis argilla rubra ad oppidum Treisbey Lantgraviatus pervenimus, ubique noctem pernoctamus.

III Leuc. De ingentibus vasis vinarijs qualia passim apud Germanos et maximè principes in usu hodie, quaedam ex Strabone, Mezu Lib. de Cisalpina Gallia lib: II cap: 3. et Diod: Siculus qui lib: 13. mem: dol. Acragantinorum.

III. Leuc. XII. die 2. vidimus in montibus nostro oppidulum Amelbourg episcopi Moguntini, inde Kirchain intravimus; hic accepimus quantum apparatum Illustrissimi Germaniae principes confederati, pro tuenda Navarrea; verum vereor (falsis dicmam sim vates) ne fatalis sit Franco-Gallia Germanis, quod experimentis iam quibusdam patuit, et olim ipsis Franco-Gallis Italia irata, n. et minitatur exitum Germanus stellam Martialem, videor videre in Gallijs. hac hora ante triginta annos adhuc stant infesta latronibus et vix mercatoribus pervia non sine discrimine vitae adeuntur, nunc principum cura tuitione tradita sed

De Lantgraviorum stirpe eorumque genealogiâ vide
dus est Munsterus lib III suæ Cosmogr. cap 419
Lantgravius cum a Legatis Batavis quæsisset quã
tum conferrent ad bellum, quod milites quanto
tempore alerent, dixisse nupe fertur totã
Germaniam tantis sumptibus tamque diutur
nis motibus fore.

Non procul Marpurgo in spatio silvæ venabam, vidimus
duã corpora Belgarum in partes dissecta, et ad caput
ac finem silvæ suspensa; fratres fuisse narrabantur, q
cum contra edictum de feris non sagittis sed canibus a Germanis
observatũ fecissent, et insuper fuissent principi minati, sic puniti.
Marburg civitas sita satis magna et pulchra, in
montis cliuo, ad ripam cadentem Lonam, Ephel flumi
nis, cingitur undique montibus, partim flumi
to conspectis, partim arboribus consitis: est in
montis cacumine principis arx, hac fere ejusdem
forma. Magnus iam jam ap
paratus nuptiarum dicebatur n. prozpedi
um principis Landgrabii cum sponsa IX
comitibus Mansfeldicis, ad quas nuptias conventuri erant eio
D equites, qui
ivo sumptu festi
pitaturi.

Marum.

Delineatio arcis Marpurgensis vt ex longinquo apparebat non tam accurata quam veza

phengarum oppidum putat. Pichheymerus in Germ. descript.
quorum caput fuisse Matium refert Tacitus: Rutgerus
Bartolinus lib. VII Austriados Martis Urbem vocat, hoc versu:

Venerat Hesiadæ magna qui Martis ab urbe.

Tui adstipulatur Trevirus, Sturius qui hanc pretiosissimi
gelius Lanam vocat, quem Schenk prope oppidulum Lanstein
ab eo dictum scripsit: alii hanc urbem a Macromiro.
Francorum rege sub filio Chilperico nois sit appel
latam tributrantur; Ptolemæus vero etiam Amsiam pto lo
mei se tradit, Tac. Amasiam cattorum indigetat.

vide Lipsi ad Tacit. Annal. Com. fol. cap.

Habet Academiam celebrem, unde prodierunt Guil. Adolphus Sc. nepos
ac idem qui Medicinæ idoeam composuit; Jo. Hollerus Med.
Videtur Leonicenus præfat. in Horatiem indicare hanc Academiam
a Philippo Lantgravio institutam.

Hmr

I. Leuc. M. Hinc deducentes quod omnia plena adunis, in pago Gladbacensi. quietem sumpsimus.

sequenti die circa horam nonam valedicto comite Ludwico Witgensteinio, humane humanissimo, qui a suis domibus iam domum reducebatur, Dillenburgum peveniimus: Castrum id diversorum in eugene arte et natura mundissimum, multorum principum Nassoorum domicilium, unus illud possidet Johannes comes Nassouius filius Guillielmi, qui secundo quintus fuit Joannis comitis Nassauiensis, et fratris Henrici Nassouij, et duas habuit uxores, ex 1ª Walburgi Johannis III Egmondani comitis filia, sustulit filiam unicam Magdalenam, uxori Hermanni de Wiedenarae Comitis de Moers, q. sine liberis defuncta est, anno XCIIII ∞ D LXVII. ex 2ª Juliana Ottonis comitis de Conmystein filia, et viduâ philippi comitis Hanauiensis, V filios, totidemque filias genuit: Guillelmum Aurantiae principem, qui quatuor habuit uxores, et ex singulis proles; ex Anna Egmondana comitis Buranii Florentij filia, philippum, in Hispaniis adhuc degentem, et Mariam quae delphis immorata habitat; ex Susanna Saxonica Mauritij Saxoniae ducis filia, Mauritium et Annam cum Emilia filias habuit, denuo propter adulterium (et rebellis) repudiavit, superinducta Carlotta Burbonia Montpensierij ducis filia, nostro ao obstali; ex qua sex proles fecit: Lud. Juliana, Isabella, Catarina, Flandrina, Brabantina, et Emilia. ex Ludouica de Coligny, admirali suo nauarrae Castilionii filia, et vidua dni de Telligny; unicum filium Hen: Fridericum non diu ante patris obitum natum.

III. Leuc.

Vide carmen praefat. Henrici Monsteri.

Dillenburgum memoria Dilly vocula Legati Leg: 18 conservare putat Liquis in Herz. praedicto pag: 97. vide et Cosmodr. part: VI, ca: 60.

Johannem Nassouij comitem Dillenburgi morantem, qui ex 1ª coniuge Elysabetha Lantgrauia de Leuchtenberg suscitit, Wilhelmum Frisiae praefectum, Ludouicum, Johannem, Georgium, apud patrem existentes, et philippum Nouiomagensibus praefectum, et Emestam; qua Dillenburgi 11 July 1579 defuncta, duxit anno sequenti Kunegundam Jacobi Friderici III comitis palatini filiam, quae 3 vesi peperit filios pueros adhuc. Adolphum, Ludouicum, et Henricum, bellum absumpsit: de illisque vide not. Joachimi Heminges in tabulis genealogicis, et q. habentur ad fin Gilbertii cognati.

In castro Dillenburgano vidimus tormentorum omnis generis summam copiam; ad radicem cuius est pagus simili nomine a Dillen. admodum prosperis denominatus; Aula Heri modernae rationis in Germania, exulat ebrietas, q. in alijs praesidet. comes admodum humane excipiebat, tractabat; filios eius vidimus Johannem comitissae in Waldeck nupturum, ingenio bellicoso iuuenem, et Georgium Benignorem. Sequenti die conscendimus, et concentum psalmorum musicum: vocalis concinimus eyrie oblongas et rubeis marulis in fontibus limpidis raptas.

vid. Geth. olim Lib. 9.

xv. kal

xv vel v. in prandio adeat comes Solmensis senior, — prima vero a prandio hora mixtratâ deredendi benia, eumque nobis comitis tradita manu, unicuique valedixissent, comitis vicii exilio tertissimus, deinceps tribus diebus ad nutibus; occurrebat primum in comitatu Nassaniensi oppidum Hayn, cui vicina silua Australis obsecurabat, in qua plurimi comitatus, vt Weitgeiss a vitiqindi saxonum premoriae ortus, Solmensis, Waldeck,

Hinc per montes siluasque a sinistra peruenimus, II Leuc oppidum et castrum Comitis Nassaui, in montis situm superiori, ad ramis radices fluuiolus et sigra, q oppido dat nomen, quasi domus sigra, vbi pernocti nos vidimus.

Sequenti die assumpto conductore Itineris vidimus prospere pagum et castrum Nassaui, quod sepe fuit minus ratum, restauratum magis fuit; et Wildeberg — Leuc castrum nobilium de Haesberg, Hinc diuertimus montanum intranimus, vbi in pago Emrichio praefectus bis II Leuc Leuos armatos lustrabat, quare nos nos pedetim inde mdiis per pratorum simuli reacti sumus.

Cum a Dillburgo discedremus, quidam magnus vetule petus capitali supplicio puniebatur: Hunc aliquoties assata lupi forma (quales Galli Loupgarou nostrates vocare volunt, non tam fabulosis quam reditur nominibus, vorat) multa pecoribus et nonnullis virorum damna intulisse uocabat comes, nam aliquotis venatoribus assumpta subito hominis figura illusisse, comparitus fuerat, quare captus omnia professus est liberi absque tormentis; Quin et deo se summas gratias agere dixerat, quod tot tandem supplicio daemonis infidiis effugerit, totoque ad Deum conuerso animo sceleratis artes detestabatur. Falsas imaginationes per tantummodo se existimauit Vierg, ner ideo supplicio extremo affiriendos tam miserè dementatos, maiorique dignos commiseratione quam poena: hic distinguit Alciatus, et legibus probatur: et si atra bile quis quaeue laboraueit, si mira mistoria, si ratus, si lusus Diabolicos, et similia phantasmata mirauerit vel confiteatur, de malefitio vero non constet, non se idcirco puniendos: Si vero malefitia, mortis periculum, hominumque incantationes arborum fructuumque sequuntur, merito poena capitali plectendos, idque triplici et comiauebat ex causa: Quod i castris egusti cui simul parvamentu

vid Claum Gotsum Lib. XVIII. And. Sigot tum in Mela Lib. II et et maleficiorum script.

mentum dederant, perfidè et ingratè ad totius generis humani hostem transfugiserint, et defectores et perfugi: quod homines et pecora abegissent, etiam occidissent, et latrones et homicidæ: quod detiti tam humano quam divino iure arbitrio pecora sua remittere, et malefiri.

Ad iter redeo. Vidimus non procul a via castrum Homburg pulcrum, et amano situm loco, et ripa decurrens ad villam Amerack pervenimus, in Duratii montesi; ubi noctem non sine metu egimus, ob transitum hostium Bommensium, qui paucos ante dies Dunkensi in pago quosdam occiderant, cum falso fuisset persuasi a nostris fuisse, quare et suum consultorum interiemerant. Interrogabat Boxtellæ Baro dominus meus an tutò manere liceret, cum qui usque Bommenses pervenissent, hosque ob dubiè omnia et obstrucè respondebat, quare metus augmentabatur, præsertim in homine natura sua admodum timido, adeo etiam somnus, qui noctem traduxerat, adesque aliquotiès recesserat. Vidi ergo templum plumbo tectum pulcrum: Fluviolum puriissimum in quo trutti plurimi Ackiran: castrum amenis arboribus circumdatum, circumdant domini nobiles a Berensdorf. Et publam quamplurib oculos recreabat dulcissimam pulcerrimaq:

Junio A° 1198. Reinar dum hospitabatur in Crefuisse

XVII summo mane iter incepimus, ergo aliquot militis lustrari dicebantur apud Dinkensis, mercatorat qui milites, domi muniretur a parte regis Navarræorum esse: et sic circa x horam Tuitsum appulimus. Climensis miserat ergo summ ferialem, interrogatum quid in regione sua actum esset; cui responsum esse pro rege Navarræo coactos ibi congregari, nec dum nec subditis in quoquam male dolere.

Tum transiecto Rheno Coloniam Agrippinam intramus, et in adibus Dni. de Luitz et Dbce de absente hospitamur, ad Belliportam antiquam, vulgo de Kriegport.

Dicitur Parmensis collecto exercitu quo Franco Galliam petiret Wabalim transisse, et Knodseburgum munimentum nostrorum contra Noviomagenses in Betania erectum expugnaret.

Nostri regionem Gruningensium minimentum dicto oppidum dictum ante paucos dies expugnarunt. qui iam duce Mauritio ad Betaniam properant.

Princeps Afculanus ex Atrebatensi agro Franogallia intravit.

XIX. pranidium sumpsit dns noster regalis apud Lupum Portugal.

XXIII se y.

xxiii. Ile. ya reux icy qui iay ouy dire, quils auoient veu de visions, comme toutte la rhetorique moines et moniches furent rasez iusques au zero, a la noyse dont sortit de la plaide vn grand feu et malplaisant fumee.

Hordie Maria Cliuie principis filia, a duce Duci Prussiae, vxori praeterdicta, ad patrem profecta est, quam comitata sunt cum filiabus Kettlerij cubicularij vidua.

Narratur de quodam vexillifero tum praefati Knodsinburgij, vt de prodendo munimento regis cogitauerit, sed mutata re transfugerit.

Florentiae magna hominum mortalitas: Itala Legiones pro confederatis Guisijs Franco Galliam petunt.

Parmensi adiuerat filius mulieris ex amorum, quorio Hispani mudentes Italis diuere non debebantur, non suppiceo patrem ad Belgia direptionem, nisi filius comes paternae auaritiae adueniset.

Cum diceret pro Nauarraeo in Gallijs stetisse victoriam, miraber partium hominum fauores odiaque, quibus obrepti nec vera nec falsa discernebant credunt, nō credunt, affectu quodam, non iuditio, non veritate, falsa pro veris, vera pro falsis, prout ipsis conducere videtur, habent: nimium se torquent aduersis, nimium exultant prosperis, moderatorem vbique animum desiderant: plebeius hic mos et vere pusillanimis affectus, ego Fatorum autori cuncta relinquenda censeo non prudentia satius duxi.

Fuimus in horto Reynerij Remgotij Apothecarij cultissimo, vbi statuae, fontes, antiquitatis quaedam aemulatione instructi, non sine iucunditate intuentium spectabantur et vbi simulacrum Egidij Remgotij secretarij Imper. Caroli v. et patrui Quinti.

Cholmus Mateznus imper obijt, cuique offirmam nunc possidet Gosuinus Cholmus.

Vidi arietem quatuor cornibus armatum.

Sc. cautum erat ne clandestinae conuiuiones congregationesue fierent, et cum in aedibus Margaretae Limingae reformatae religionis coetus forte fuissent reacti, idque ad bibliothecarum praefectos fuisset delatum, raptus fuit et religatus, aedesque publico sigillo obsignatae adsurmanchit: quem et Gallorum aedes post ob idem factum.

Acta Coloniae Tragedia Catarinae et Maxentij latinoha manira nov inuenuste, in arca Apostolorum, idque per plures dies.

xxviii.

XXVIII. Legi affixum valvis templorum edictum imperiosum admodum octavum episcopi Calatem, ac nuncij Apostolici, quo imperabat omnibus et singulis pastoribus et curam animarum habentibus, et minime eam nisi praesentia parochi fiant, idque ex decreto Concilij Tridentini: et et neminem sine urgente necessitate sub interdicto publicari, sed in templis parochialibus tantummodo constitutis. 27.

Vidi indirem castrorum oppidorumque a Mauritio Oduinum nostrorum duce in Frisia occupatorum, numero XXVIII: ex quibus IV vi dant expugnata et Delfzyl, Dekzyl oppidum, Sementiel, Luthebourg: Ibidem nota Legi Ducum ruptorum castrorumque victoria Betauira; Nam cum parmensibus fuisset summis viribus momentum Knodsenburgum oppugnasset, et audiret Mauritium cum exercitu eidem transisse, et in Betauia castramentasse, fecerunt sui exercitus spectatum miserat; qui in insidias a nostris praeparatas tracti, omnes ferme vel sunt vel occisi, capti et duces militares: Don Alphonsus Davalus noster frater Marchionis de Guasto. Oliv bellirosus; capitaneus Padillius hispanus, Don petrus Franciscus de Nizolli praetorianorum praefectus; et equitum magister; Decius Manfredus legatus Hieronimi Caraffae, vexillifer padilij; signum parmensis supremum, cum suo vexillifero Lanceloto; signifer, cum signis, Danali, et Caraffae; faro tus Antoniettus peditum praefectus; ala equitum caesa fuerant 6. 1. Duces, 2. Danali, 3. Caraffae, 4 Padillij; 5. Decii Capyuci, 6 Antonij Agraij. capti praeterea gregarionum CC. paulo post parmensis cum exercitu cum tui ramire fuit coactus, et Betauiam relinquere, me a tergo Batauorum classe circumbeniente. ita ut mihi videtur Fortuna huctenus ipsi semper blandita inconstantiam sentire: iniectus ante a victis multo tiens vomitur; sortis ior quodammodo adulterantis ludibrium, milli se firmiter sortiantis; quambis et natura lori eiv plurimum obfuerit.

24 Julij stylo vet: apud pagum Elden hac contigit victoria

XXVIII. Francigalli oppugnaverant oppidum Tanfarre in Brittania, quod deinde Angli supervenientes caperunt, unde et praeda sibi retinere voluerunt, contradicentibus Francigallis; sed et Anglis eam adiudicarunt, ea tamen conditione ut in simili casu postea idem observarent; capta quoque paulo post ibidem Lambellium mense Octobri sequenti.

29 huius templum potardo instrumento Antiquarii dicitur tentasse Postea. Vltim.

Balduin von den Burg genant Gulich notgrf Juliacensis Dux.
vid. Genea. nobl. pri Boni ap: Halve.

Vltim. prid. kal. Aug. transimus apud Balduinum Julium, anti
quae nobilitatis virum, cui nupta Taroba Reymersbalia
Burgundira, vidua olim Jacobi Burgundi Falassis dni, ex qua vi filia,
adorat quit puella dulcissima, cuius quae Hieronimus
nuncius notgus, rhe antha gratia singularissima
oltre la bellezza naturale; algr mi commintiana
extenuiar la mia Dona, essendo anor rendo il dolnes
delle soui aruti orgne; limagine sua mi parea vedir
in quella presentia, li dolci parolotti francesi, li sguar
di amorosoli, et alintimo core pungenti, eli orgi fil
goranti erano simile dalle mia carissima amata. o
falso amore perche tanto mingannai!

Germanorum primorum exercitus est prope Francofor
diam ingressus, pro Navarreo collectus, sed ordinis vel
parui efficitur: solebat Albanus ejus varia mol
ossa varalos, qui praeter minas et magnifica verba
parum conferrent. Vidi ego catalogum vulgatum
nostrio ay omnibus partibus simorum, ubi numerabat
erat expressus suis duribus: Obersten prouiantmr de
hertog von Sassen M. equites cius Dux Brunsb. Herr Johan
von Burhen M equites. Obersten Feldher Brustraen
furst zu Anholt DCC equites; cius viratius quidam Baro
henrici Brunsbrunensis duris M equites. Obersten quar
tiermr. Philips hertog zu Lunenburg die furt de slet vaer. M
equites, cius viratius CCC. Obersten veldmaerschalck hertz
ogh Wiz auz pommeren, M equites. Comes Tautburgensis cius
viratius sine legatus CCC. Obersten zeugmr hertzog Johan
von Sassen M. Dns de Clermont cius viratius CCC equi
tes. Frons exercitus constabat III CIIICIII DC equitum.
sequebatur peditum helvetiorum phalanx III CC DC.
Tormenta militaria maiora LXIV. Balistari L. camera
lares CCCC D. hmr. Cristophorus Heffler CCCC ped. her
mannus Kruser CCCC ped. Comes Hermannus a Weed
CCCC ped. Rebourcius CCC ped. Dns de Landey CCCC ped.
Templius C ped. Junior comes de Wettburg CCCC ped. hu
milius peditum omnes CCIII CCIII CCCC DC exer
citus tumultarys. Claudebant agmen hi equites. Lec
comes Manspectius CCC equit. Jobus Melck CCC Staffung von
Holtzendorff CCC equit. Georg Schenck von Thondysgen CCC.
Casparus Schonburgius D. equit. cius fil. maximus natu CC eq
uens cum suo cognato DCC. Willem Melck CCC. Caspar Hadt CCC.
Georg wilm von Berydorff CCC. heim von Tasgradt CCC. Ober von Thonac
CC. Rebours et Temyles D.

equites omnes 12900

pedites omnes 24600.

AVGVS

Kal. pecunissimus apud Justum Lummeum oeconomam locupletissimum, hic nobis quædam narrabat de falsitate Apothecariorum sagacitate senatus detecta, cum venenum pro medicina venderent, ac eo nomine quidam fuissent mulctati. Argentorati dirumpuntur facti pontes qui commodissime circumbus vesci possent, et ne flumina transirentur Germani. Fama est Imperatorem scripsisse Agrippinensibus si salvam velent urbem suam, et regium præsidium admittent.

His vero inter pocula emittebantur varij pro cuiusq affectu, quamvis parum sobria: G. se optare diem et videre qua ois Italia cum quæstu Germanis subdetur, detrectaturque papistica collegio: T. Gallum brevi monarcham totius Europæ futurum: B. se abhorrere a monarchorum aspectu: G. Coloniensis brevi sesuitarum et reliquam monachorum vaparum impia turbam rectures, adjiciebantur in hanc rem vetustissima prophetia, cuius presulis Turcensis Franciscani monachi Theodorici, scripta A° Christiano ∞ iiiiccc x.

extat apud me M.S. ed. ruditer translata.

Fuerat una invitatus Carolus Utenhovius Gandavus, homo multarum linguarum peritus, in vesci satis felix, sed libris totus alligatus, quare et rarissime cum nobis se extulit: habet uxorem ex Familia Floropiana matertera Annæ Floropiæ uxoris Baronis Boxtellij dni mei.

X

II Navarræus Noviodunum obsidione cinxit et vicina Lutetia vastavit: cepit Noyon 18, cives 50000 cor. se redemerunt. Parmensis exercitu suo non satis fidens, et Germanorum impetum veritus, Limitaneas urbes arcisque firmo præsidio munire dicitur, et Ruremunda, Trajectum superius, Nouomagum ꝛc.

Jo vero dogni parte poca religione, infinita avaritia.

Quædam feruntur de nova contra Regnum Angliæ conspiratione, et ex literis 27 Julij in Anglia scriptis colligitur: quibus continetur, quosdam proceres conatos Regnum et portugallus notum Antonium vivaro e medio tollere.

Connichi Johannem Leonclavium Saxonem, qui Historiam nuper edidit Turcicam, virum in seque atatis, habitabat in vico Geoniano.

Servetti hispani ꝛc erat opinio; filium Christum cum corpore natum, et ante fuisse; idcoque me et æternum: ob id Genevæ arcessante Jo. Calvino, combustus est; posteris mirantibus, cum nemo ob fidem morti videretur admirandus, quod domum dei sit fides, et ab Jeovæ voluntate.

vidi

Vidi prognostica Georgij Rizzacasa, pro annis 86, 87, 88, 89
90 impressum A° xpto ꝏ ꝏ LXXXVI, Carmagnole Salutiorum, de
Duratum Dno de Fitte Francogallo: continebantur, quæ sic sum
marie ponam: Regem hispaniarum moriturum A° xpto ꝏ ꝏ XXCVII.
Ætatis suæ Lx: Reginam matrem Catarinam Medicaam Florentiã
remeaturam, quam et summo ad calum fert laudibus: Lutetiam
hanc a direptione liberaturam; sub filium omnium pra
decessorum maximum posse principem dre, et astorum moditis
Hispaniarum regis Turcarum Monarcam oppressurum, et ex
Gretia fugaturum: matrimonium Duris subaudire infaustũ
ipsi futurum, eumque Duratu depulsum vi: Regem Franco
Gallorum Italiam occupaturum, Papamque expellendum
esse. quæ ora falsa tempora comprobarit: Hinc aliaq;
prædicere de ruina Gallorum et insuge domus Austria
ra et ab qua auferretur Imperium.
Intra Namurcum et Bruxellas interepta pecunia et pan
ni, pro solutione stipendiorum militibus regis fariñda
missi, et conductores casi, fugatique sunt.
IV conflagravit Ipse duobus Antbberpiæ navis pretoria.
Dux Landbrunsvicensis e familia Durum Saxonia, ducitur
milites prope Brunsmab pro Belgis colligere.
V. Fama est, catolicos Francogallos qui Belgi Nancerao adgret
Abjurato pontifice Rom. patriarcam in Gallos bello eli
gere, caput sacrorum; et sunt qui credunt Cardinalis
Vendomium e familia Borbonorum, fratrem principis Con
dei, quem Lutetiæ vidi adolescentem, futurum.
Germani principes ab Antistite Banaco et Coloniensibus
pictiæ Lutium iter et comitatum per ipsorum dioe
cesim prebierent, quod et factum ar publicatum, et
pagani mirabilia conferunt, si forte iter illar pe
ripsos faciant, si exidium vellent fugere, cum nul
la ipsis resistendi potestas fore.
Anbaltus principes suos milites prope Fuldam continet:
Abbatia illic potens et antiqua, adeo cum præsulibus
Moguntinensibus aliquando de dignitate certarent Abba
tes, ubi cum abbas ante 2 triennio annos obiisset, contro
sia erat orta inter Antistitem Herbipolensem et Lantgra
vium, qui strigno iub in abbatia sibi comptere conte
debant; tandem Antistes victus ne succumbeat, iub si
um fratri Imperatoris resignavit, qui iam possidet, a
quo illam Lantgravius armata manu diritur expetere.
VI in ædibus publicis Goetzeniorum celebrata multo cumulti mo-

trac.

tia patricia. Liberorum duorum consulum.
Parmensis ad Germaniam et aiunt profiscitur, et Franco Galliam in
gressi cum exercitu Dragonum et verdunio durunt.
Regij Resanum monumentum deseruerunt, quod et solo aequatum.
Idem Cramenburgum oppidum diripere conabatur, frustra.
Mauritius vagatur circa ad obsidendi Nouomagum.
Parmensis est Francomontij, ibique expectat Maiemae et Lotarin
gae duces, et de re bellica consultat.
Hispani dicuntur in Brittannia Gallica casi.
Multi queruntur de Germanii exercitus tarditate.
15. Praefectus equitum Oesbarg cum suis ad Germanicum exercitu se contulit.
XVII Dux Biponti mid et vxor duci prussia, commentum proorum
Chinia, Iuliae, et Montium, inspiciere, Dusseldopoli.
Pontifex male habere dicitur, cum magnum auri vim confodi
atis sub misisset in Francogallia.
In confinibus Italiae et Francogalliae 5000 Italorum in armis ha
bentur, et totidem Heluetiorum.
Allobrox Marsiliam venit.
Ianuenses magnus fuit terraemotus, unde templum corruit
maximum. Pontifex XXIV creauit Cardinales.
In Francogallia commentus indicta Ecclesiasticorum apud Nannetes.
Fulda veteris abbas, Iucto Austeruro, constitutus.
Circa hoc tempus magnum incendium Exercitum Bergomi, mundi
nas plurimum tardauit.
Hispanus a Genuensibus mercatoribus, mercatibus usuris, ad bel
lum Gallorum mutuatus est, 600000 duratorum.
Subaudius obsidione cinxit oppidum Baar, Aumalus aliud eius
dem nomis ad fl. aubium vi rapit.
La Valette fe Espernonij duci ni fallor, a contraria parte rapit
oppidulum la Tour.
Agitur de electione pontificis Gallicani, et volunt nominatum
Rambouillet pontificem Nouodunensem, sed mortuum adhuc
[Philippus Comes Hoghloud redijt in Batauiam.]
Domina de Angolt ex fam. Mulendonana, quod praesidium regium
habuit et tamen post mariti regiarum partes mortem, rapta Angol
tia, verendo castrum mutum nostris tradere fuit coacta.
[Cum subtusis fuisset ob praeditum annulum strano recubio insigne,
et omnem annulorum usum reuocisse, ob eam totum praeditos, eadem
reppeti, quare hoc carmine laetitiam meam testatus sum.
Vnde reducta redis tam charis amule votis, APAGE SIS FORTVNA
Cum tantum de tristis et aegri eram. Miserorum mortalium
Clara, meis dimeges ornabo templa corollis EXPILATRIX
Vestra, et reperto munere vota feram: XII Sextil. D. CLARAE INVENTRICI
Namq: inuentuli splendentia lilia Clara Sortis ad opprobrium
Suspendam, et tali marmor erit titulo: Rite munus et titulum
N.T.D.P. AR. BVCHEL.]
26. Rebourciani milites ex Belgia recitor 700 Tuitum venerunt, qui
quotidie cum classiarijs vigys, qui ad impediendum Rebourcium
28. Bonna destinuerat, floribus certabant: Hinc videntes Nauarra
Agenum transeunt Rebourcius, cum nauis videntes globis disrumpe
rent, nec contra fluminis impetum possent assistere.

SEPTEMB.

SEPTEMBER

September motus bellorum atque arma minatur
Francica, Germanos ducet ad arma duces.
Matura haud tantum Bromij dabit vua liquoris,
Quantum dispersi sanguinis arua bibent.

Hoc tempore plebani et rectores ecclesiarum Coloniensium, cum vacua auditoribus exposita templa cellinguirentur, et tota plebs ad Jesuitarum aedem confluxerit; quod optimi illi caenomonarum magistri multo comitatu, plebem mire afficiebat, senatui supplicarunt, ut Jesuitis mandaretur parere sacra nisi tacita; quod et factum, unde quisque ad suam sacrificiam recepit. Non multo post, permittente seu insiente (ut creditur) legato pontificio, ad antiquum redire Jesuitae, dicentes se non subditos secularis magistratui, sed suo id est pontifici.

Conelli de Roma: exulum magna manus pontificiam ditionem depraedatur, episcopum Montualti raptum non nisi magna pecunia redemptum dimisit, spoliavit cohortem conductam Neapolitanam prope Sirmonettam.

Itali milites mipe coacti passim dilabuntur; Helvetij pergut subaudiuntur a Marsiliensibus non admodum laeti excipiuntur.

Exercitus Germanicus lustratus Rheni et Iramque ripam complevit, duce Christiano Anhaltino principe. At quidam cum diripiebant villicos Lantgravij Georgij Arnstadiani, ab eosis irritis recessi sunt.

Genuenses Navarrae legionem stipendiariorum auxilio miserunt.

V. Boidi apud Maxemilianum de Ha rous pictorem quaedam insignia, quorum emblemata hic erant: Noctua, antiquum Burgundionum insigne, quam omnes generis aues infestabant, et praecipue Galli, adscriptum: Odium sine causa: videbant hic emblema sed mysteriis, a noctua contemnitur sine ta causa. 1

vid. Alc. Embl.

Hercules dormiens a pygmaeis oppugnabatur, quos omnes exstatus tanquam pulices contrivit; adscriptum: Excitatus multus saeuiens. 2

Circus triumphalis cui insorbat victoria, sequebantur inimicum vincta hic animalia, tres canes venatici nigri, Italia (ut quidam interpretantur) principes denotantes; Venetos, Tuscos, et Ferrarienses: tres vrsi, Germanos, Saxones, Brandenburgenses, et palatinum significantes: tres leones, Batauos, Geldros Frisios exprimentes; et aliquot Galli cui nomine populos designantes, adscriptum epigrama: Tandem bona causa triumphat. 3

Vidi et alia Isselstein ex Rebowsij Duum Dimicarum partium, his emblematibus, hic montem aspicienti difficilem, cum quida ascendente, et epigrammate Italico: POCO A POCO: paulatim. Illo manum gladio armatam, et altera trullam instrumentum lapicidarum, hic gemistichio: IN VTRAMQVE PARATVS. fieri curauerat.

Pont. Romanus cum per Cardinal. Franco Gallos confederatos pol
licitaretur et mitteret milites contra Germanos respon
dere fertur nullum sibi et cum Germanis bellum. Dein
de dicitur cum senatoribus suis consultasse de magnis
bellis quae in singulos menses ad LX mill. coronatorum exer
cerent.
Bolonienses dicuntur et in armis, civitatis Guelfarum et Si
bellinarum partium colligunt, praecipue dominantis a PP. ipso
rum privilegiis.
Naso eques Florentinus cum suis in Almenia casus dicitur, et tro
phaeum Venetiis capit Nonezam, praefecto in arboribus sublato.
Indicuntur milites conscribi pro confoederatis Francogallis.
Germani Lotarintiam progredientes dicuntur ingredimur.
Turca nanalium maximum facere apparatum dicit, et 2000 equit. cum
x. exercitatorum literis quae arcigi de Gallicis rebus: Navaccum
ipso cum exercitu non procul Nouodunum; Venetiae duces cum
quingentis equitibus ad aquas Spadanas properant, sed in
terripundi Parmensem, sed tardius adventisse, Ipsum vero
Parmensem colligere pecuniam, et exercitum rogare, ad Fran
cogallorum. Legiones Arembergii et Barlaimonti parat
ad circa Ruremondam, et pro solutione tumultuari.
Germanica literae continent Bellum Turricum, expugnavit n. Tur
ra oppidum in Vngaria Camora minus, abduxitque ad viginti
millia Christianorum, nostri redeuntes insequuti arcem Az
deck receperunt; quod bellum dicitur monstro, et impedi
ret nuptias Sigismundi Poloniae regis, cum Anna Caroli
Austriae Carintiae ducis filia.
Rebursius qui multo labore et sumptu ad mille milites
ex Belgia adduxerat, cum desideret pecunia, et ipse
in propriam utilitatem magnam sub partis comu
tisse dicitur, vix Francofurtum ad mocnum pervenire
potuit dilabentibus necessitate rogante passim milli
bus; et qui illic venerunt adutila mercatoribus Bel
gis pecunia, partim sine duce Francogallia petuere, par
tim in patriam reversi sunt: cum minime tutum ita
per hostiles terras tam exiguis copiis et sine duce pe
tarent.
Hispani praesidiarii a Diep et Aeps tumultuantes de diripienda
urbe cum Antiberpensibus ierant, sed proditi, et pauci non
milli.
xv. Exit comitatus Duselopoli mox indictus, et ad Gorte
pro diversitate proventum comparare nolentium exerci
tus.
Novesii: primisque Coetus obsidione cinxit pretaniam.
Comes Expectius Anglus appulit Diepam 4000 ped. 600 equit.
Templius expectat Rebursium apud Rhenum, ad exercitum
mere separatus Germanico, et milites disbargunt.
Italicus Exercitus 17000 pedit: 4000 equitum, dicitur Galliam
intrasse.

Hispani.

Hispani tumultuantes et seditiosi ad obedientiam suis signis vocantes, dicuntur Franco Galliam profecturi.
Dux Maurinae 8000 aes Hispanico conferebit, collatis in sing. mens. 15000 Coronatorum.
Hetruscus cum Allobrogis dissentit, ob exiguam contra Marsiliam insulam, quam rapit Allobrox: ab Andrea Auria Hispanorum Nauarchos vectis naves classemque ad eam retinendam.
Imperator Exercitus pontificij est dux constituatus, cui adiunctus Legatus Card. palatinus.
A Mantes in Normannia dicuntur congregati cardinales Bourbonius et Leoncourtius, et contra montorium pontificium decernant.
Mauritius Nassouius Geldriae praefectus creatur.
Parmensis cum exercitu in Franco Galliam profecto, vicarius constitutus in Belgio ad triennium, frater Ernestus Mansveltius comes.
Exercitus Bataurus initio quinti mensis in hybernis contressit.
Germanus exercitus Lotaringiam vastat, et vi viam aperit.
Cum apud Harnium Hornia olim comitis praefectum aulae, grandium sumtem, iaderat in mensa quidam nobilis Rodurcurtius, qui cum moderet sermo de petro Bedurasi, Le Longaroii: dicebat omnia se ex eo audivisse, et mortis eius fuisse oculatum testem ante paucos se fuisset ausus. Filia eius cum patris tormenta et mortem spectasset, una cum patris radaniae flammis consumpta sint. Quae n. magiae exercendae imbuerat, et nefario incestu contaminaverat.
Quidam Alphonsus ab Hispano Rege cum xc signis militaribus ad vastandum Nauarrae patrimonium, missus dicitur.
Turca Austriaris bellum infert, Camsium obsidet, Melitani bellum vexantur Turcium.
Angli rapiunt navim praesidiariam ex classe Indica.
Nauarraeus obsidione cinxit Asan oppidum vicinum Nouidouno.
In Brittannia Gallica pugnatum, multis vulneribus caesis, inter quos et Nouinvirum fortitudine et prudentia singularem, numerat.
La femme de Jarnac carlier cum sine vnctione obiisset, sepulta est in coemiterio miserorum, idque ex gratia, datis xxx flor.
Germani dicuntur obsedisse Nanceium in Lotaringia.
Patriarcam ecclesiae veteris Franco Galliae creatum, et a rege confirmatum audio: a quo fertur pont. Rom. excommunicatus, combusto eius simulacro.
Filius Guisiae Ducis Luctenus in castro Touronensi custoditus mansit.
Nouiodunenses paulo ante quam obsidirentur, eiecerant Antistitem, suum, quod Nauarraeo faueret, qui iam restitutus, infami morte suis in vestibus extulit quosdam Iesuitas, autores sui exilij, et amicum suum carceri mouerunt.
Saxo 36 conrianatorum Lutherianos quod iniquum esse indicarunt. Franco Galli reformatis et Nauarraeo auxilium ferat cum eos hereticos vrbis arcerentur, prouincia sua dicit.
Cardinalis Iustinianus spoliatus ab Zuibbus, fuit coactus se in Adnezam vrbem citare, quod eum raptos in carcerem sustulit.
Tota Hispania dicitur multitudo tumultuari, Veterani Neapolitani et Mediolanenses Belgium proficiscuntur duce de Terranova conductore.

Baiolus

Baiolus Lugdunensis. Venetus apud Turcam legatus, ut mali gesto rediens, vitaque penè fletibus obruebatur.
Episcopus Biturigensis dicitur proterva vitatus; Rex vero vitare fecit omnem Franco Galliae nobilitatem, eique domum suam tanquam virum et naturalem principem agnoscere, nisi capitua ignobilitatis et rebellionis pugnâ imuri velit.
Turca abduxit durum militarem et bellicosum Ferentilium cum uxore et familia, ac tandem occidit. Mox a nostris fugatus, se eripere veluti tormentis fuit coactus.
Druidenses facta conspiratione praesidiarios occiderunt, et fugarunt ex urbe, et se Regi dediderunt.
Cartusenses exemplum Druidensium, sed aliarum partium sequuti, eisque ~~fere~~ suo malo cognoscuntur.
Imperator Dnus de Hornsheim Legatum ad Germanos primos confoederatos misit, et Danielem de Prud ad Clemente comitem Praefectus qui Hutpganiam nuper nostris dederat, nobiscum in praelio ceciderat: et cum Bruxellas sui defendendi causa proficisceretur, quorundam monitis argumentis his mansurat, exemplo Alcibiadis, qui et se defendere apud populum posset, vitatus, Fultum et dixit talia in initio belli defendere, quae tutius posset sua absentia detrimenta.
Civitates Germaniae hansatae comentum agunt liberae, ubi obiit Doctor Zudermay coloniensis Legatus.
Ordines nostri Legionem Belgicam cum Philippo Nassovio, et Tormentorum bellicorum vectum mittit in Galliam mittit.
Dorsons dicitur in potestatem Navarrae permissa.
Banarus Antistes Coloniensis promiserat principibus Germanis se Regem praesidio Belgis liberaturum, ob id adfuerat Parmensi, qui id concesserat praesuli; quod cuidam Gandavensis praepositus adibat Legatum pontificium, demosthenis si adfuerit, cognoscere Britteris exercitus et pecunias futuram, magno Belgorum detrimento. Quae eadem de Parmensis avaro abundebat. Quae autem ~~de~~ consortium quare praesul iterum parmensem vidit, et promissa fecerit deliberaturum, ne ipse apud consanguineos pecunias subducere. qui et dederunt ipsi quod tamen adfuit dictatur.
XVIII. discessit Navarra cum mento et reditur solutus.
XIX. cum valedicendum Barnio qui apud Rufsbominis hospitabatur, et parum cum Margarita Limnga ac Catarina eius Bruxellae consabulaemur; pro numinis Romanorum. Unum senatorium adferri curant, erat id numinum argenteum, forma fere et magnitudine qua veteres Romanorum numismata minora, et passim invenuntur: Ab una parte signata erant insignia cuntatis, ab altera Lagona perstabatur, et addito epigrammate: BIBITE CUM LAETITIA.

Insuadi signum ~~et~~ numinos in nere hi pecas dari didici vt ex L. Titia Seio 87. D. de legatis.

XXIII ab

XXIII ab Agrippina discessimus colonia, rursus vecti, per pagum mollissimum Duris clivensis, Dusseldorpium versus pedibus venimus, transgressi duos amnes qui Rheno se immergunt, Dunam et Viperam. Hic commentus erat indictus, et comitia agebantur proceres ordinumque clivie, Juliae et montium, de utilitate communi consultantium, adeunt et hic legati Imp., filia quoque Duris pensiae.

Doctorib vicii fratrum mixta Colonie obiisset, secundum Beltman suus voluntatem extra pomerium coloniensium fuerat sepultus, ne in terra papistica iaceret, mariti za quae etiam mortem praevenerat.

Hospitium erat nobis in forum albo ubi diversabantur pallantius praebenti dno, et prusiae aulae praefectus, homo ad nihil aliud natus (ut videbatur) quam ad libentum; qui noctes atque dies potitando consumebant, quod et imitabantur alii quamplurimi, quorum nonnulli vini abundati calore oppressi perierunt.

Seiecis alii equitum praefectus, cum retza mandatum, praedas ex Vestphalia egisset, parum abfuit quin rapitur punirentur, summe indignante Mauritio.

Narrabatur pistem in Rheno raptum, carum longum pedum sex squamosis, prussis domesticum appellatum Welff, ubi ad iz vel iz pedum longitudinem excrevit. Quem quidam prussensi Dominium Earum cygnorum praesagabant.

Nostri circiter xx equites qui praedatum exierat, proxe vesalian obviam habuerunt LXXX. milites regios, qui pertinaciam Hessium deferebant, quos videntes perterriti, et subito adventu nostrorum (de quorum numero erant incerti) turbatos aggrediuntur, et plurimis ictibus, XXX captivos abduxerunt, quorumdam id qui argentum ferebat manipula eripuerunt.

Cum pallantius praebendus cum aliis nonnullis dnis Baronem Broxtellium salutatum venissent, et ille militari quodammodo eloquentia multa tanto viro indigna loquutus, valedixerunt ei, minoribus quam salutaverant affectibus aut certe minus.

Mense praecedente, vii nempe Augusti Marcus Bragadinus nobilis ille Cyprius, de quo iam antea memini, qui aurum se conficere posse profitebatur, ar eo nomine magni a viris aliisque principibus fuerat, falsi ac magicis commentis, Monachii in Bavaria capite plexus periit. M. GB.

29. Junii mensis obiit Johan. Orientalis Fuhre comes, post cuius obitum saepius Eundem tumultuatum, qd Genius fratre primogenito afferret, cuius aliam quam ipse bellet religionem, indixisset.

XXVI

1. Leuc.
1 Leuc. M.

hic Synodus Celebrata A° 927 festo Omphrio martyr:

XXVI. discessimus veteri castro Durib, quatuor conducti equitibus comitis a Brouck, et circa meridiem per oppidulum Ratinge duratus monteusis, prandium sumpsimus in arce Brouckana, quam comes suo tenet presidio, et circa vesperam Dusburgum intravimus, per civitatem magnam Dusburgensem, ubi fortunam nobis sub insignibus coronae in foro. Dusburgum civitas segnisti solo bene est delineatio, mediocris est civitas, tranquillum olim fuit, nunc vero libera sub defensione Clivensis: turris editior ad templum Sodie adgnoscitur Burgh, ubi castrum olim strictis murari, quod et civium videtur indicare, et chori nunc templum Salvatori olim sacrum, civitas simulacrum magnia olim superstitione venerabatur; Unde Concionator Fogimus ante 40 annos cum reformationis cogitaret, et videret in medio templi positum cor simulacrum, multis a plebe donariis coronatis adorari, hesperide sibi videns dixisse fertur: Gratulamur civitati Sydo cor agitis mei auditoribus, cum sub parentis ac fratris tot vobis quotannis corrosis adinvenand de ex saltu Dusburgensi lignum; Vidi cor in turri ad usum sedendi aptatum; ex cor turri satis alta vidi radio sereno: Moesum Ruurdam, Vesalium, Dinxlo, Santemum, Berghum, Casaribuberdam, Dussloporum, Vorstenberg, et monumentum Camillianum. Ad templum reversi, vidi picturam Christophori cum hoc distichio:

Christophore sante virtutes sunt tibi tante,
Qui te mane videt, nocturno tempore videt.

Vidi et sepulcrum Redmichanorum, ubi Consulis olim cor nomen notatum bessi. Ecce Redmichani recubat spes alta Robertus.

Est in parvitate templum Joannitarum et aedes, ranobium cruciferorum qui Vuorstra adgnoscuntur sacra relinquant, et monasterium prope murcos olim Franciscanorum, ubi cum duo tantum extarent monachi alter alterum occidit, et aufugit, nunc inhabitant virgines Vestales, quarum ranobium ranus adgnoscitur sedi in agro Dusburgano relinquiad, cum a regnis militibus funest incensum, a civibus certatemus demolitum fuit, cum vereentur ne civitas inde hederetur; quod aegre tulisse fertur Dux sed sero. Porta sunt quatuor: Cignina, Sapiciana, Varrina et Maria na. Fluminis ad secundum lapidis a mensibus factum est Rura, limpidissimus et vegetus ac piscosus qui subito ad 14 vel 15 pedes extrestora, saepe et totam civitatem inondare non sine ruinum damno solet, in medio autem per portas aquaeductum unum atque alterum, quo

Adrianus putat pickheymerus

ad

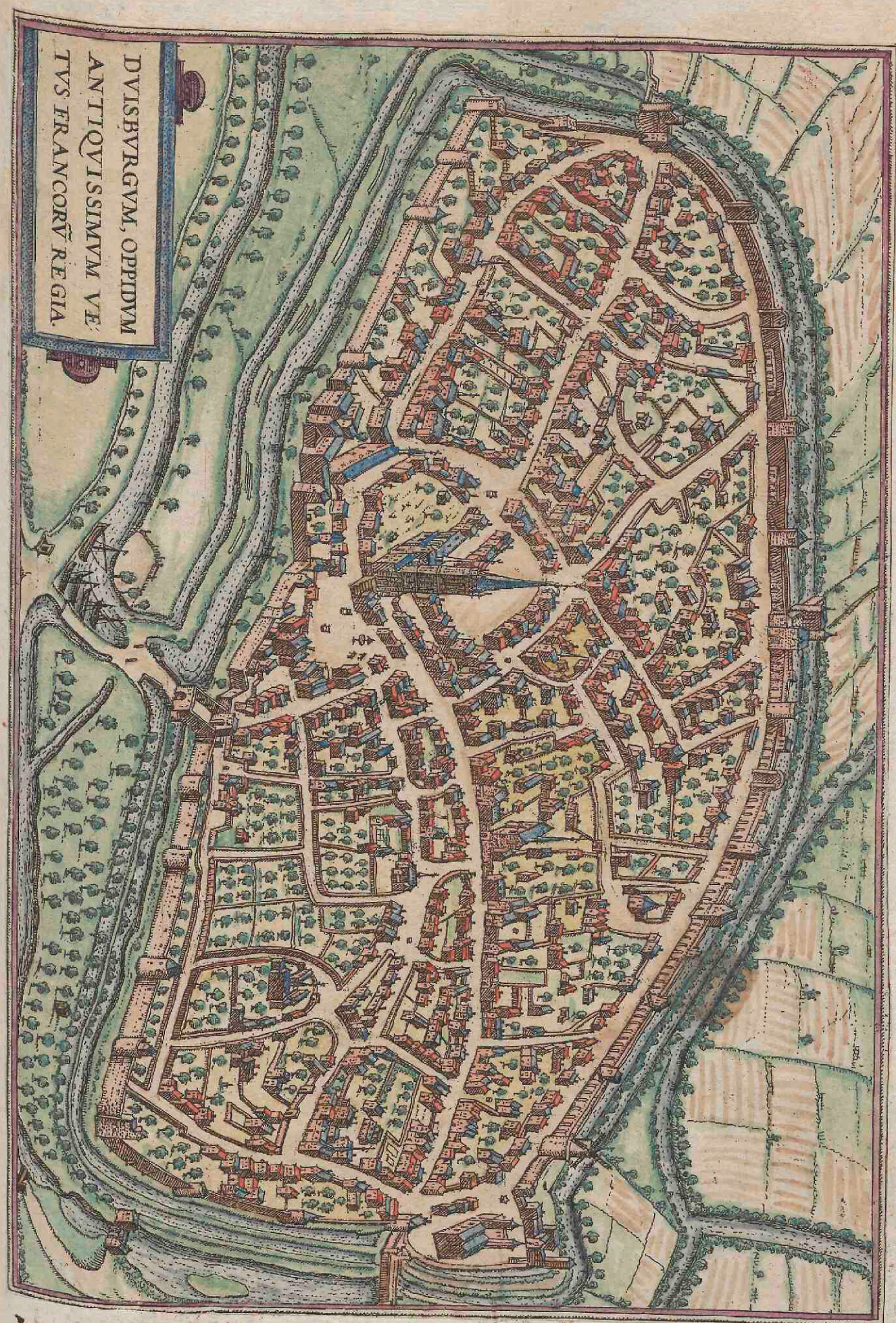

ac miror quod non mutant admodum ad aquam extruendum, ut
Parisii id faciebant. Ad tertium lapidis iactum ad Rorum q
diritur den Vunkelstein sunt strata vrgmos fontium Rhem
di admodum et clara, unde Suis vsus multum laudatur.
Rhenum olim Gir axonlysia mrota narabant, et tunc bimi
mirabatur ibi vignisse narrabant, quod et axxcobat Mollezy
prator bibis erat Geminis, consulibus Tar et Tibib.

mtia port stapulen
sem et cygnineis.

Rhemi lib. v.

OCTOBER.

O Tober Bacchi mystes, laetosque Silenos
Colligit, vt gratum matura det vua liquorem.

Circa festum Remigij coss. designati Theodorus Canterus III, et Alardus Hessdingius. XII viri rerum mirandarum. Nicolaus Ostromius, Bernardus Stellio, Rotardus Lanfrancius, Hermannus Wiltius Wilhelmus Drillenburgius, Bernardus Arzemius, Cornelius Malsemius, Jacobus Bemmelius, Otto Jan Rodius, Cornel. Gisbertus culemburgensis, Franciscus Sneechius, Jacobus Feitius, Daniel Leemputius; Questores. Godefridus Gerardus verrelmius, petrus Vosgius.

Circa hos tempus Ordinum nostrorum milites prope oppidum Elmense Dinxlakij inuentorum ingentem ibi praedam, post quorum discessum regij superuenientes quod reliquum colligere, paganos insuper vt hostium circumstatores diruptos; adeo vt Elmenses, Juliacenses, Montenses, Marquenses et vicini qui multarum partium videri audent, vtrique hostium numero habentur; quare mihi probatur Machiauelli consilium, praestare partem diligere cui te adiungas quam defendas; si medius inter hostes furores collocatus es, quam ab vtraque simulato reo aut ficta hostilitate discrepi; et ducum fatuitas et proceres quorundam mundum corruptelis expositi animi tantam praebere calamitati multorum videtur, qui patriam malunt perditam, quam Hispanico ferre auro; Hispaniarum autem Rex rum diuitiis altero mundo orbe abundet, nihil aeque ad rem suam facere putat, quam annuis stipendijs pensionibus premijque consiliariis emere an corrumpere. talis in Anglia ad D. dicitur alere, in Germania, Gallia, Italia, infinitos et verior vt in ipsa Batania. Io: vero Casimirus palatinus rum se millis minoribus aut pollicitationibus corrumpi inerat, multum profuit Germaniae; qui tanquam immota tantos repetit tempestatibus Hesperidis. Ei misit Rex per suos puram chartam regia signatam manu, addidit mandatum posset quod aut quantum vellet, atque adscribere se ratum habiturum curaturumque vt haberet.

Praedones Tiberiari et Marsiari sunt in aureto Lipsiano, omnemque spoliant nullo discrimine viatores, interiisque diripiunt, eo quod terra itur fariant, magno damno telonij Tiberiariani.

Hospitium nobis fuit apud Gerard. Decanum praetorium Minuzarensem,

m

ædibus Milendonranis ubi ante portam insignia, hor distiche numerabat: Dant benefacta genus benefactis addere caeat
Fama parentelis perpetuata solet.

Mauritius occupavit Regionem Wasiam, et in ea oppidum Hust. Cum Broxtellius pretiosam habuit supellectilem in ædibus hospitii mercatorib, vidi et allocutus sum magnum illum et celebrem cosmographum, senem, podagricum, qui uxore duxerat non ita multo se ætate minorem, primo amore deceptus penè insanisse, immemor veterum proverbij Belgici quos senes a simili amore deterreantur. Habuit filium Arnoldum Cuyden cum patre artib, qui iam obijt; sed reliquit que in ære laborant filios Joannem et Gerardum; et nepotem ex filia puellam gratam hic in ædibus ani vidi: Vivit adhuc Rembodus Mercator fil natu minor qui nuper tertam Germaniam Wilhelmo Landgravio Hassiæ summè cosmogr. studioso dedicatam edidit vidi ibi picturam vituli bicipitis quem hic ante aliquot annos editum, narrabant.

Audivi convivantem Joannem ex monacho ecclesiastem hominem superba eloquentia intractabilem, nihil præter flammas et Diabolos spirantem; damnabat Musicam organaque, et omnem conventum locum qui dum sacra cum ipso sentiebat. Erat alius convivator Hollandus Scagensis Wolbrandus sedatior.

Vidi Theodorum Germanum admodum virum peranimum, qui quondam Broxtellio seniorat, nobili sententia, Virinus fuit erat Sidarus Erotus Arnhemiæ olim multis præptor. Præsidium regum relicto ovrovio discessit.

Maximilianus Horning cum Crantio Milendonkano et doctore Hort Arnoltiam profecti sunt, et cum de nova ordinatione nostrorum conferent oppidi statum.

Cum Teutoburgensis cum Brouchio comite de finibus deberent, et illi negarent ei ius esse venandi in silvis Teutoburgensi, Durem urbitum assumpserant, cui mihi roganti cuius ius venationis esset, cum respondisset Teutoburg: vos duri, ergo negabat ius meum, rediit rogato meo Brouchio, et sic dissentientes discesserant.

Solent consules defuncti curam gerere erarij, nec liceat eam recusare; quidam vero licentiatus cum fuisset ad eius curam ure patrio electus, gerere renuebat allegabatque privilegia Licentij, sed parum apto loco. Modo iste Lotgalus Germanus, qui et ad Belgas emanavit e Germania, in alicuius vel principis vel domini vel amati et honorem prebendi, populo ut volant sanitatis, quo semper insanos furiant; id negare dedecori et contemptui instar habetur. Eor observantiam vel amorem metuuntur, quo semper sæpe corrumpunt, quemadmodum

iam in comitijs Dusseldorpolitanis, et pomeram plurimis
sit petiuit, quemadmodum etiam Hadeb von Turnis ruinam
ta myse Rotgeri filia. Brandus quoque Saltus
in morbum sceo letaliter incidit, et medici falsa
de venenosa suspitione sustulerunt, cum omnis alti
dantiorib una diem subierunt.
Justus Rimbeckius perpetuus Tribunari omnium tele
morum iura ab oriente per clemen constituta, quae
a nostris rapiebantur, minime exigit.
Regio Vrasensis nostris tributum vendit 50000 fl in mise
Essensis Brini cum duob ex ordinum castris milites pe
dantes gladio puniissent, a nostris satis iniqui do
minis teruentur ni se redimant.
Prope Remmtram nostri reperiere filium Hardcratij bi
tisam scelerij Cliuensis, praestarum summa proxyna
torib, apud quos literae ad patrem suum scriptae in
uenerunt.
Scut hic quidam inuenis Medrus ex Damelsis Antber
piensibus ortus, qui ex Italia redux mysa, multa nar
rabat. Nam cum interrogaretur cur Lombardia no
expressisset, aut Romae adhuc respondebat diab
ribus statim in pontificia ditione oriunturis mora
tos, simulacra eorum osculanda offerentes, et ceruisa
ad inquisitores fortiorum deperiitos, ut do nomini
se tenetur redysse. Idem narrabat consuetudinem
suae legem esse apud Venetos, qua primogenito ora
parentes bona adiudicentur, minoribus fratribus relinqua
re, et primogeniti mensa etiam oroud oti; omnes
quidem mendarium, nec et repellatur dignum, non
redebam tam barbarum nec mentiorum, nedum mi
rum qui for redderet.
Saxonia durch venino sublatum, sunt qui putant.
XI cum a suburbana deambulatione circiter meridie
vidi ad portam ciuitatis affixum sarcum, causamque
interroganti redditum fuit, cum olim primo adhuc
iuuene Coloniensis (qui se indicio rerum Ecclesiasti
carum et matrimonialium direbat) ruesset de ex
crutiis qui mittebat, sob proposita capitali poena
sit rogabunt, ne suam egyrentem intraret, et minac
tur ipsos se sarco clausos ceno submersurum, cuius
ex sarcus adhuc memoriam referit.
Mira et superbia horum hominum circa titulos, hos
pes noster transferat ad essentia magistratum, nec fui
rat quo ipsi gauderent titulo ipsis, murmur statim
erigitur, literaque emittuntur, indictumque munus
et referret tam eustirab, nec redderet for titulo.

exequiis celebratis 26 octo
quas delineatas habeo una
cum orat. funebri.

xxvi Mauritius Nassovius post receptam Novomagium, et militarem disciplinam (quam plurimum factionis summo publica rei damno fuerat laboratum) reduxerat, militem, qui pilum recto pretio a mulieribus fuisset mercatus, nec pretium integrum persolvere vellet, reclamante muliere; arripi statim et rogata causa in ruinam tolli iussit: et sic exemplum integri duris militibus praebuit, vinimque maximum favorem ex facto demeruit.

19 huius mensis

Mortensis et Clivensis procerum de utriusque colligendae critio consentire videntur, Juliacenses responsata excusare negant.

Duris Prussia vexari dicitur ad fossam Nassovium profecta, et de motibus inter palatinum Innocentium, suos agat. Chastillonius et Nonsarutius praefectus Blesensis obsidione cingere Mansum oppidum ad Ligerim, Aureliam et eam liberarent Legensi, maximam suorum partem amiserunt; unde obsessi sese Navarraeo dediderunt. praetus legatus ordinum apud Navarraeum profitebit, inter caetera Litteras Duris latarum ad Maximum Durum missas, quem hortaretur pacem faciat, cum Navarraeo; quod nisi fieret, se ad conservandam suam provinciam cum ipso de eadem agerem, necessitate rogente.

Parmensis de oppugnatione Hustana regitando, a sub sis fame desertus, dicitur desistere.

Exercitus Italorum qui erat inter Monigliano et Camberi in Subandia sub Amideo nothos subaudo ex improviso media nocte per Ledyuzzium et Alphonsum Bessum oppressus fuit, et fugatus, maxima praeda.

Juliacenses sub jove extra Dusseldorpium congregati praedem consultarunt, interdum convenire habebat. Parmensis patrem mandavit Comitem Albertum Brottum pro ipso legatum apud Hispanum in arce Florentina.

Uxor Duris Joannis Clivensis multa apud Nobiles congregatas questus est, arrisantque quibusdam praefectis, inter quos et Sequenberg praefectum Juliacensem.

Navarraeus obsidione cinxit Rotomagum, invitus exercitui Germaniro. Exercitus comes Arghus dicit obsessa, ex ictu tormenti obiisse in arcis primo.

Legatus respondit in conventu Dusseldorpolitano dicta obtulisse proceribus defensionem regionis, et se missurum 4000 militum ad eam ab extremo milite tuenda: item reditus sollicitasse Submaxim vinimam natu filiam Clivensis, et nubere fratri Imperatoris.

Sibilla coniux hyr nupsit comiti Maximiliano Burgundiae Fama est ex eo Antheum filio.

tam et parmensem litterae a rege Hispanorum utri esse, quibus expressa mandat, et omnibus rebus postpabita Belgia, Franco Gallia petat, inlitis difficultas missa fuerunt, imo quidam aperte negant se utiros, ita ut fatis quodamodo videatur Henrico Borbonio septra deberi, nimirum si oluerimus ab aperis, ab hominibus, amor; sed Nil sub sole firmum.

Dahelx xxi apud dominum Boxtellum cum prandet videbatur mihi ex professo hostis paradoxistarum: perpulchrissima enim direbat illorum esse demencia, et plerosque temerarii ac mersti inditi. Horum sectam profitebatur Doctor Breckmannus Colomiensis non postremi nominis: qui finem vitae hesitis se commisisset, ac a puritate christiana paulatim decedere et aliquid recedatur obnixe, non cum vita terminum instare sentiret, arcessiri iussit musicos, poetasque, et quem in hita tanquam musicis patronum magni fecerant, nunc ultima quae voluptatis instrumentorum musicorum non defraudarent. quo simul concentu ex humanis decessit. sic illa.

Dicitur Franco Galliae patriarcha Avenioni residere.

Gregorius pont: Rom: nuntiatur obiisse, xv die.

Saxo liberis suis tutores dedit, Brandeburgens. ex cunis familia si fuerat exor, Wilhelmum Hassiae Lantgravium et Joannem Casimirum palatinum.

Navarrenus dicitur proxime in finibus Lotaringiae versus, Lotarenum ac Marnum in Verdunio oppido transisse. Frater comitis Emdanus magnus nostrarum partium fautor obiit; id fratem Italiae peregrinatum motibus contimebat.

Legatos suos in Hollandiam misit Caesar, ut aliqua conditione recta pax fieret, neque quam ut quidam arbitrantur: sed mihi in horrare videntur nostri ordines, ut eam spernerent quam honestis et tutis conditionibus possint impetrare, non in insperanda tantum praesenti fortuna, mutabilis illa, nullo loco fixa; utique eam possent ad suum commodum, ne irritata animorum obstinatione vultum obtineret tandem. rebus florentibus de ruina prospiciendum est, quae tum propior tum magis abest videtur: Legati dicuntur de Antistes Herbipolensis, Com. Salentinus Isenburgius, Doctor Faber.

hae vera nisi hostium praefida omnem fidem nostris adimisset.

* Comitia Dusseldorpolitana ad finem properant, et tantum de privilegiis cumsq: defendendis disputari dicitur.

Milendonkius in rebus ad modum mundiosis, cum tanquam notaria in ipsum ita conjurantur, quae a praedonibus tam Camilli quam alias agunturque iniquae, fuit ei lis cum Brouhio, et pyrationem ab absente p comitem ordinatam in Rura.

NOVEMB.

NOVEMBER

I Kal: ordines Confœderatorum Belgicæ litteras per tempora ad Senatum prorex Juliacensis dederat, ut restituant Nuenarij comiti Wallburgi Bedburg, restituerunt. Comitis Reipublicæ [illegible] non suam, ipsumque tenere; repetitum auxilio et marchionis Juliacensium Hypothecatio ditam arcem, quorum si sibi consultum vellent restituerent vel restituendam curarent, sin, malo dies redderet, quum auxilium vicinae foret ipsumque tamquam defendere rogarentur.

Quidam ex Germanis venerat narrabat, legiones Temporis et Werd multum minuntur, et fame dilapsis Verdunensis victoria regi contigisse ex negligentia Duris Maurice, et relictis castris, qui fugasset equites Confœderatorum prosos, ante quam de gente regitaretur.

Schenkius qui praefectus Juliacensis summus semper hispanorum fautor existitat, cum in comitijs Dusseldopolitanis ab officio deponeretur, castrum Juliacense subito occupavit, nec parere nuntijs voluit. Unde turbarum ingentium ortum timetur.

Cum fundamenta domus Mulendonckanae quae minis [illegible] ruerent, quidam aviculi statim et ipsis lapsu portendere clamabat.

III Camillus Cochinus qui praecedenti die cum suis fugisset Oppido egressus ad praedandum et videbatur cernebatur, et pectorum tormentis exceptus salutatusque, glandis plumbea ex incerto vulneratur in mammilla sinistra, vulnere periculoso quidem (et anni regurgi) sed non mortali: quida ex nostris ad eum transfugiens cum eo nocte fuisset captus, capite quoque damnabatur. Is Camillus plerentimus exul hominum et tolleratissimus fuit, habebat fratrem plerique furum hostiter. infamis erat praedo, atque, et turpissime vendis asserere, diversaturque habere in delitijs damnum suo nomine Camillam vocaverat. Erat ipsi familiaris Johannes Dominus Mulendonckanus, qui filium suum et sororem [illegible] relinquit; alterum vero filij Rainutij sustentabat habuerat Durenbonnenburgensem, Comitem de Stirum, et Anhaltiae dominam. Solebat id dicere, nihil turpius esse homini militari, quam praedam licet inquam restituere. Ante paucos dies scripserat ad Senatum Dusburgensem, ut cives reditus sui nomina cum excortis mitterent, se eos solutum quod deberat, miserunt ipsi indicem nominum cum litteris, quae ipse suo proposito falsum arripiens detribuit lacerantur, et vilissimo usui exstantur, minitans Dusburgensibus se relaturum, quod accusationes ipsi non redderent.

Ad insignia Dusburgensium Gordy Virgum ligni, cum aquila ad umbraretur: Nos tegit altarum magni Jovis aligera umbra,
Ora sed illius constat in arce salus.

VIII parti

XV.

VIII. partimet de la ville de Duesborg, inter la rouere de Wesel, Duiron 30 Zarquebusiers, et passant la rude, passions ryenus par la Bruyere de Wesel, usque ad Luppian, annum Romanorum strage dire vare nominatissimum. Vix transveramus Luppian, cum suis praedo Berkamus cum suis ad vestrum flumen aliquot equos abduxerat, Deinde Vespalian intravimus ubi fortis Joannes Burgundus Italiam profecturus, a nostris militibus, et qui sine licentia regione exiisset detinebatur, omnibus primis spoliatus; qui inter regiones Baronis Boxtellae dimissus fuit, hic nobis narrabat multa de seditione Hispanorum, quae forano; eiusque initium dederat Antonius Perez regis a secretis, qui familiarius diebatur fuisse vestis matutinis pastorani, quam in deceptis habebat rex qui sine occulta fomite odii, alia quaedam crimina illi objecisset, in carcere conjecit: ex quibus femina indutus veste institis etiam familiis ejecit, et ad Arragonios se recepit, ubi se defendens tanquam regis malevolentia a privato odio nullo publico crimine laboraret, proprii fautores sibi conciliavit, obtulerat si rex Esconi primi secretarii reden, quam personatus ferebat: hanc regis iussu exscubat Antonius. Rex interim cum de fuga Antonii rector fuisset factus, ira et dolore stimulatus, obique inquirere suos, sed frustra, iussit: At tum arripuerat eum apud Arragonios latere, confessio mittit, Antonium que repetit. respondent illi suis se privilegiis usuros, nec alibi tantum deturum Antonium; quo responso magis exacerbatus rex, obtulit ipsi bracchio crimen, et in manus Consilii inquirendus traderetur; quod, et factum non sine popuili turba, qui paulo post cum rumor de morte Antonii spargeretur commotus, vivarium adit, exhibeique Antonium postulat; quod is seditionem popularem, ut ritus fieret, quae cum rex cognovisset, misit de praesidiariis suos milites 150, iubetque quam primum de eo supplicium sumatur. Advenerat iam dies quo ad locum supplicii tanquam secretus deducerent producant praesidiarii milites, qui ubique vivarium comitabantur, Judices inquisitores sub in ipsis de sedis insulta pomaea sequebantur, cum popuili exagitati ipsa rebus furor moveret angustiae, in tantu

ut praesid

III Leut

haec omnia vulgari Lingua edita habeb.

vt præsidiarios ipsumque præfectum viraeum, sumptis armis occiderint; opidas, turresque quæ consumpserint, et ignos frustatim distiderint, ac ita Antonium pene ab instanti morte liberaverint. Diuinitiam rum eiusdem iram & potentiam verentur, cum catalaunis & Navarraeis fœdus inisse.

Narrabat idem pugnam in Allobrogibus circa Ledigueriorum confectam, cuius videbat colligmata; Ledigueriumque olim fuisse adoratum Genuensem, admodum bellicosum, et præcipua celeritate in cursibus conspicuum; et tales omnes raptos cruto bestibus truncari iubebat, Gallo Francos vero dimittebat.

Narrabatur etiam de illo qui nupe nobilis cuiusdam matronæ concubinus fuerat, et iam multis omnibus minibus domum circumbatur, sed à Grenkianis militibus raptus cum sese iniurare nollet, et à verbis demeritur ad manus, Lethali vulnere sauciatus paulo post periit; occulto Dumini fortium iustitiæ iudicio, qui aperitum et in ore omnium reminiscy relinquit inultum.

Argentoratenses monasterium cartusiensium extra urbem extruerunt, coactis monachis domum mutare, quod præsul Lotharingo præsidio munitus, illud in monimentum hostile contra urbem commutare cogitasset, et ex eo rursus vexare meminerant olim simile a præsule suo dissentiente, ex eadem cum gente familia Blankenghem, factitatum, magno ipsorum damno.

IX. partimus de Wesel mais pourtant qu'on nous disait que quatre soldats de Work furent destendus la nuit par les Espagnols et envoient tuez deux batelets l'un d'Embrich, l'autre d'Amsterdam, prismes XII que quebusiers pour nous conduire, et arrivasmes au soir à Rhedt, ou vis a vis nostre hostellerie logeant reborme gens, voulant instituer leur compagnon et fust tué. Resia et oppidum Medioreae Clunensis durat tus, in quo exercitio religionis pacifica Narrabat hospes quantas aliquotus miseras Belgorum fuissent perpessi. ex quo oriundus hermerus Veamius, vir doctus, doctor Embricensis et Rutgerus Rossius vir multa eruditione præditus, cuius meminit in suis poematis Recendius pa: 18. et hoc fuit louanij statutum epitaph:

Rescius e vita fatis vt cessit iniquis
orbatus vesuno liquit Apollo chelim.

Mollerus in Rem descr. lib. 6. sic de Resia canit.

Tutus hæc ageret, si flumine disseta Reno
Longus Gazenti condita staret agro.

11 lieu

vide pant: de illustr. Germ. part: 3. 73.

Sequenti

Segmenti due conductoribus comitantibus ad oppidulum Greet pervenimus; inde dimissis, imbrem arripimus, vehrae subitis comitatibus ad Rhenum, cumulis fluctibus aliquando fere obruitur, vt et testatur Mollerus: Dum miseras Rheni nescit vitare procellas,
lib. vi.
Dauna sub offenso saepius amne tulit.

Item vicina vesperum versus Nuimiegium Grekianum ad Rhenum margine, et rapuit olim Batavia appulimus, ibique pernoctavimus, cum oppidi sit instar municipii, et domibus refertum: erat hospitium Gerardus Longus duobus obsidionibus fortissimis toleratis Lorchemensi et Knodenburgensi nobilitatus, qui 4 milites conductores segnuti dare habere curavit. Vidimus Wasalum magno impetu abeuntem ingratum, varientem suum Rhenum omni fere aqua spoliatum Wellingara. Vidimus praeterea Teloninm Lobcamum clinensis duratus praesidio arcisque municipium, et rapsa nobilium: Halt, Gronstein, Altinium monasterium, et pagum, clinum et Greetgusen oppida.

Hor mense tumultus Caesar Augustanus in Hispania sedatus. et Francofurti ad Moenum monstrosus puer sine oculis, auribus et naso natus. Axi Aenghenium venimus, et pernoctavimus, quod dextus nobis adversus. In templo vidi sepulcra comitum Nuenarii et Valckenstein, supra ante xxxvi annos mortuorum, inter ta sepulcrum Caroli Egmondani ultimi ducis Gelriae, radauae Nonomagi in columbia urna repositum, summa pompa sepulturae fuit traditum.

Narrabat nobis hospes Hectorem Appeltenium, olim militem apud Lugdunenses Batavos connictorem, et familiarem, hominem mire phantasticum, quamvis non indoctum, et veri religionis studiosum, nuper mirabilem, omnibus fere externis spoliatum apud Vestales Jerosolimitan: Traiecti occubuisse.

III XII Vadam pervenimus, antiqui nominis oppidum, Vlaggeringe, tutissimum admodum; arcem praesidio munit Maximil. Gemino Lorcus dns, olim firmissimam fuisse dicunt, nunc minor est. Hor raptum, et in ico. D. Henricus de Homort Eques cum 800 militibus, ardeinde mensum ab Oultrajectinis A° 1421 in vigilia S^ti Martini. Bagarum quoq: Junio dicitur; meminerunt Equites veteres, vt Tacitus, lib. v Hyst. meminerunt Equites quoque Diuens, G. Nonomagus, et Bibbalous Pirchaymerq. Fuit quoque obsidione Claudij civilis memorabilis, quam Tacitus loco citato plenius describit sub nomine Vada, dictat vero Anglicus 2 mil. teste Hutero lib. 2. Belg: ra: 6. id est v horarum itinere.

annales tradunt.

fol. 219.

XIV Traiect.

XIV. Transitum redij cum Boxtellia, Barona, ubique in Co
rona imperiali diuertimus.
Lipsius Lodij 30 ducatur cum Vxore, ubique habuisse oratorium
in Laudem B. Virginis Mariae in collegio Jesuitico.
Quidam exponunt Literas F.E.R.T. quae symbolico signo or
dinis subaudij reuerenter leguntur, ex ijs malum o
men romanij Hispanis sumebant, inter habantur que F.
Famina E est R. ruina T. tua
VIII Huius stylo retrei redatur Pont: Rom: Johannes Ant: Fa
hinettus Bononiensis Iuris doctor, in Farnesij familiam recep
tus, qui Innocentij IX nomen adsumpsit.
XVI Amsterodamum venimus secundo vento, et sub insignio
primario Aurarii hospitamur, multi sic mercatores et Genuen
ses qui ad frumentum recondendum venerant, quod summa
annona apud Italos plurima laboratur, hi miserantur
nostrorum hominum humanitatem, et politiam tum pub
licae quam privatim humanitatis rationem; cum apud inuere
tam Italiam plebem barbaria proximis ea reuereat.
Monstrabat hospes nobis hominem, cui voltra XII M. florenor. an
nui reditus ostenderint, tamquam auarum; et neque hosti bo
no ribo, neque mutua honestam hostem auderet, ipsum
scandalum XVII annis vitio vitabatur.
Statim post raptum oppidum Hulst, in Flandria, in val
gus spargebantur versus hi versus:

Hulst is gelegen,
Nimwegen heeft den arbeyt gezegen,
Groeningen heeft tot straffen ijsprijt,
Tshertogenbosch heeft vuyre noch tyt.

XVII. Circa meridiem hinc soluimus, a qua sit Tyc vento
turbulentissimo, non sine periculo, ad Sardamum perue
nimus, sine dubio adiuuabat pro nobis diuina clementia,
qui auxilio et pro incolumitate nauis nos non
seruabat, nauis n. non fabricata facile turbidinibus
subuersa fuisset: tum varijs sibi tinnitus rapibus dis
inertissimi; fracta antenna aliisque nauis adminicu
lis, ad Emisarium Sarq pernoctauimus, auxiliante
semper Venti Vegetamentia, adeo vt domus rapiuq di
dicentur, quae ex ligno et stipula liniquo materia
in his ciuitatibus propter solum oleymosum ar ya
lustres construuntur.
Sequenti die hora matutina tertia nauem ingredimur,
et ad nonam Alkmariam intramus, perfecto itinere
nostri circulo.
III. Vrbiquae Christiani Saxonicq duris Dnisq colebantur vid. MGB.

De auaris adde duo loca apud Pulcotta de Senect. pp. 143. 164.

Ceterum viget Amorem mostruosa dementia: Joannes Ouerijsselius Delphicus perfecte humanitatis imbuit, et Lovanienses parentibus editus, qui Italiros Galliros, morbo addictus imbiberat, Amabat, et vt inventus inti ramit credentissime, hesterna Sonnebeltian puellam sa tis pulcram et lepidam, sed superbiorem et diuitis tumentem; allocebat primum amatorie, deinde ludebat, tandem contemnebat: Deinde id repulsam ram passus cum se deluso sentiret, ne amorem nec contume tia fideli magnitudinem, insanum in morbum deridet: Vrinodiurulo surgens, multa ante adst quesitis, furiosi quodammodo videbatur, ora diffringens vestimenta, et dein post omnia atque alterum diem obijt; dicebant mediri cor sub disruptum in corpore mansitum.

xx. Hora tertia vi vesperina mira tempestas exorta est, fulgura, tonitrua extra anni tempus audita.

Pond piscatorius Almariamus qui ante diessum nostrum fuerat mersotus, nunc ad summum pervenit, amplius ad commoditatem civitatis et ornatum, cui superem positi leones, insignia Hollandiae et civitatis temestis, et lepida quae epigrammata:

1591.

De vischmerckt vrouwen hebbe my hier doen bouwen.
Die myynen naem wel weeten
De visch burg ben ick geheeten.

xx Vicina Batanorum fuit triumphatum, quod Wahamus Brederodius se heredem Hartzudis Bronckhorstij, et dominum vicinae declarasset.

Fortuna lusus vidi variabilis, hominem quidem ex antiqua Frisiorum regum stirpe ortum narrabant, exvno numero et victum lucrarentur, ad duo triaue milia ria literas ferentem, alia frequentabat aedes nostras mulier, admodum pauperula, quae vilissima quaeque farcebat, et panem lucrarentur; Hal Ego ex nobili familia, sortis ludibrio ad miserrimum redacta statum.

28. Festus institutus dies, et supplicationes indictae ob prosperos belli quae aestate successus.

Parmenses ab illo tempore quo disperse fuit divini numinis fauore classis Hispanica, malle apud sub principe Hispanos audire rapit, et nomen sub varijs traductum calumnijs; pictura sius rum reumqua fide proditoris nomine prostitit.

Quidam Galb quo tempore anno Hispaniae Comestabilis pene insanivit, sibi collum prescidit, minimum quoque stultorum amantium efficiendus.

Rysbergiorum Eir est familia, quae nam quidam ab Egmondanis deinde remanent, tumulo Theodorum A. 1200 et Gilbertum 25.

DECEMB.

DECEMBER

Tholosa ante hominum furore populari fuerat crucifixus
praesente Dicanitus, quod directus Navarraeo vetiri dom
no favere. Sic iamprideem honesto loco sepultus dirutur,
comitante et quasi paenitente omni populo.
Homus brotesub narrare solet quorundam hominum usura
riorum astutias, et inter si vellem emere aedes certa condi
tione, vel in diem eius differre solutionem, sexentos rang
rem de ipsorum postrepto florenos; eosque publico fameratori tra
rem, usuraeque usurarum usolires collegerich, et semmio 1300. fl.
Extra portam Haecleman, Anabaptistae ad milliaria passuum a
membus habebat conventum suum loco arbusto consito, sedilia
sunt exterra theatri instar facta, ac in medio saulo altius
suggestum, ex quo concionatur reperti ecclesiastes.
Ad pontem nomen loco qui dicitur Dronchenoort, quod ex
lapide aut paludibus sit structus, a vinitati adiectus,
est in medio domunculae, ubi tributum vectigalium solu
itur, et leguntur versiculi qui desub numeralis:

Haest dan schier, Thy conck oft gruis
Als ghi het hier. Moet des staats exeys
By dragers suit halen, Hier al betalen. 1577.

Fuit olim templum Cruris ex quinque parte inservorum fe
rere marcelum, et Brlantich; ex superiori turrim
Rectorum, sic vulgus comirob vocat, ubi haec le
gitur inscriptio: S. P. Q. A. restituit VIRTVS ADEMP
TA IVRA BILANCIS addita insigna turris rand in purpura
ramo. Viri e plebe praecipui sunt; via longa, Lutho
dorp, Dronthenoort, regia flamina, equestris, nomen argo.
XXVIII. Dicti rurui Haecleman interanimus in via obviam
habueramus legatos Leodiensis, qui et videratur regionem per
lustrabant; Haecleminsis vero restaurabant magnam minorum
partem.
Adeat nobis in cena quidam ecclesiastes mulier, cui agnomen Ensich
homo mediocriter doctus, qui et practicam medicinam exerce
bat, qaberat et contentionem cum ecclesiastico consistorio,
qui ipsum quod vanilliam ab ipsis dissentire videretur, officio
denuncrant, quare magnam sibi filii mulierum infamiam pa
ti detrimentum quaerebatur, et idipsum strynkis se postmu
narrabat.
Legi eadem die litteras scriptas per rumen Cambracensem epi
Nouumbed ex Lugduno Galliacum, continentes, Que madame
La fust arrimée, bien retenue de rieulx de la ville, et aussy du
Monsr le duc de Guise. Que monsr du Maynne fust parti de
La pourtant qu'il devoit entendu que rieulx de Paris avoient
appreté que la garde fust assiette, forte les maisons de pa
pied sub Bresson et Largette, auer oy multre mary rellir. du pas
delel

tolet qui apres l'avoir strangle en lieu public que
furent pendus en la Greve. L'occasion estoit que le
peuple populare avoit trop de credit. En suy adres-
tant que son gouverneur monst de Bulgny avoit tous
jours pourveu en cela apres desteslement.
Circa Natalem dominicum redantur coss. Alemari
ani numero quatuor, iique a Senatu provinciali
approbantur.
Equites Baxiani novi, gemmis armaturis mirifice
ornati thorarbus ferreis stolis atque lanceis
simul. Quotidie et video nova excogitantur ad
mortalium ruinam, vulnus tormentaque tantarum
virium inventa est, ut nullum ferrum resistat, ita
sunt qui antidotum ferrum magnis viribus dri
elaboratum vocatum dicant, sed magni sumptus.
A festo omnium Sanctorum ad Bacchanalia, singulis fere
vesperis ludebat in templo Germanico instru
mento petrus Oudenhub, excellens in ea arte, sed
quicquid facit, id sine teste facit.
Miror ego tam frigidum magnorum virorum affectum
erga liberos. Brederodius Reinoldus ultimus suos abs fa
tanquam alienos et ignotos abiecit, unde Walram
nus eius filium saepe dicentem audivi, merito mal
dictionem divinam sentire suam gentem, quod libe
ros tam parvipenderent parentes, et paene ad inter
nitionem et stupid et bonorum vecuniarum. Boxtelius
quoque Baro minus ferus filios a se tanquam alienos,
mortua priore uxore, ad matrem amitos dimisit:
filias non solum spatio XV annorum non vidit, sed
ne literis quidem respondit, nec quicquam vel ad
memoriam conservandam donavit, sed breves
omnibus bonis exheredat sua de diebus, ne ali
menta quidem praebuerat, vires ipsi reddit. Lück
dominus Brunus sororem secundo matrimonio fe
cit coniugem.
Famae arrepsit Camillum obtulisse comiti Nassiae oppidum
arrenque se restituere, modo ipsi ab ordinibus loco
in Batavia tutiori assignaretur, ubi tuto et quiete
vivere posset.
Vidi Alkmariae innumeros et multos papiracias, ubi papy
rum conficitur fundi coloris, ex cetum tam corrho
torum delicatio. Salinae fit quoque nonnullae, ubi
sal cognitur crudo, et ad summum candoris perfectum
XIX Amste

xix. Amstelodamum profiscimur via admodum iniqua et alta, ex qua videmus religiosas aquas passim mundatas, adeo, domibus egredere multis in loris nisi navigio non possent. Hinc vidi obeliscum seriis diam. rectum, ~~vocata~~ verita passuum millia ab urbe distantem, cum signis Amstelodami addita epigrammate. Terminus pro scriptionis. In conspectu vero urbis sunt habitacula di, qui magnas habent divitias ex petorum pastu; salum non modo sed et solum navigant, aestate oriente orientemque petunt, variaque mercimonia navibus referunt. Hyeme sub se rondunt tugurio, rasisque ex ligno ac pramento arundineis propter fundum aliquo ~~existentibus~~, sed mira ~~et~~ prodigiosa fera numidia nitentibus, mediocres villiri et habent barras; plusque frumentaceis vinum exponere, quam colonus sed domus ~~Rhenus~~ demittant: ager est ~~aquatis~~, multis fossis distincta; arborum ratio non alia; equi instructiores sunt, quorum barba plus pondere quam alorum habere dicuntur. Sunt tamen duri magni, et ~~ridiculosa~~ obscuritate damnandi; habitus tam puellarum quam virorum plane a nostris diversus, ut in libello imaginum expressi: redes hic plures fiunt sed praesertim inter ebrios, rata mensura multos gerunt. et circa collum circulant ac tanquam ra put scalpturi proferunt proditoriique ferunt ad necessarios usus.

Nostrio ego quam religio Christiana frigeat, et opinionum varietate diuaestat, ita et proxime modum ludibrio sit vulgo: examine n. nostra familia exercitatio peri: dominum nostrum curiosa quadam fide et facta ratione niti, quomodo verbotenus pietatem solide videatur: cum fratre septuagenarius rudi et militari quodammodo religione multa ridet, non ridenda, et nostrio quam frigide sentiat de resurrectione carnis: Fa ligia Christianam pietatem plane fastidit, Judaicis superstitionibus imbuta: Bar. minquam templum ingredit, nec audit quod ad salutem, nisi quod mupe legere ipsa doluerit; ratione numerum aut parum aut nihil de religione Christiana intelligit.

Superiori anno deprobatur parubus certare votis cum Stondrato Paleottus Antistes Genuensis, hunc iam electum vi quadam arbitrati, sed puto obstabunt qui Gallo male volunt.

Amstel.

Amstelodami parum moati pergimus, glaciesque omnes
Amstelli fluvij ad tria fere passuum millia tam
feminis quibusque quam viris repleta sportabant;
volabant alij sagittis sub talaribus, inerabant alij
quis doctior per lusum, mira oculorum voluptate
in conversante per turba. pernoctavimus in pago
Anderkerchano, et sequenti die Traiectum intra
vimus.

Circa hoc tempus Antonius Amstelius Mindenus nuptio
qua ex ranula, quantor Maria laborabat, vedebat
quidam patrem se in ranula, quod magis flaverat no
vere liberis. Exibat e domo paterna Rotterodamum
et direbat profecturus, cum tardius ei do
nisset, e porta egressus sub dio in prato
quodam dormiebat, surgensque desubito se ignis,
amicique lamentabatur, donec a quibusdam pergere
pene torpescens ita invenietur, a quibus interrogatus
quis esset, ubi habitaret, nihil reddidit prudentius
genitus, quare quod ex vestibus viderent aliquid
ex familiis bonis invenitur, in hospitium deduxere, et
Leidam misere sustitatum, nun quid invenium hoc
vestitu notusset. ex indutio cognoscitur, a patre
domum referri curatur, dum ita manset, omnibus
in lecto constrictus, quod indomita rabie quandoque
saviret, nunc tandem Lovinium deductus, ad men
tem invenit sedatioribus cenati.

Pontifex dicitur creatus quidam Bolomiensis, qui
nomen Innocentij IX assumpsit.

XXIII Vadam profecti sumus per pagum Amerongen,
ubi vidi quercum antiquam admodum, sub cuius
umbra stetizat parellum non admodum magnum, quem
non retidezat, vidi et Castrum Zulestein, ar lon
ubi mox insolentia cum regnis nostri pugnassent,
duribus Nussiaro, Crenchio Vilertio.

XXIV Sarco fonte sunt ablutus filiolus Maximilia
ni Henrij et Agnetis Milendonanae, sustectoribus
philippo Nassonio, Johanne Hornio, et Walburga
Nuenara, nomen inditum Germanico more Gemini
philippus Adolphus, pater et Adolphi Nuenarij. Hinc
magnis sumptibus aliquandiu commestatum; ora
vant abundantia instructa, omnia affluebat,

tristeu

pstantissima omnis generis docta manu agitata resonabat,
aderant praeter iam dictos, Dns de Oyck, v. Smetius Ger
manus magnae nuper aulae comitis Valhienshimi, et quod
nicum ex omnibus illa gente mbimus, rosqeas optima
tamen dispositione, et memorabilis pingnibusque membris.
Femine erant praeter Vrabburgam Nunnariam, Wilia
Ridderia, Brochria, Boethilia vadana, Bella prolectam ma
tante sordesia e zustritaha; Vilia d'alto sorsagio
di visagio rortigiana per bensar la mine e romanda
y tabi orsi el freddo yelu, oime debri sguardi gi
mi sutta ricordar el mio amore.
Falsa quidam spargebantur de reditu principis Nassoui
comitis Buranii, et non deerant qui rem affirmarent.
Ante paucos dies obiit Maria Nassouia, ex rasui de pont
Vluana, cum duabus filiabus quas ex Guilhelmo comite
Montensi genuerat, ex quo filios habet; Hermannum
Fredericum, Osualdum, Henricum.
Nouiomagenses dicuntur veteribus pecuniis gyis etiam
nunc gaudere, verum quasi ex glorieantur libertate
, quam sor versui vulgari exprimebant:
Nimwegen sy voorsichtich altyt,
Dat ghy memant m neempt dan die ghy machtich syt.
rarent, veteri tamen pecuniam denuant sonantes
duri et rontumelosi, sui natura.
I. de Gent sgr doyen magnus Geldriae praefectus de
nationis, rovatus fuit.
Polonia rex et Memnonistarum gentem et anabaptistica secta
multiplicantem, sine tamen sanguine aut inquisitione in
posorum fidem, regno suo expellerat; cum quidam qui
vidisset eadem fieri, id ex iuris formula iuramento
affirmare nollet, quod constitutam laedi diceret, et
iuramenti instar ~~est~~ suorum ita est non: sor dixit
dicto, et inberet si quis corrideretur ex ipsis con
tra quam dixisset est in minimis ferisse, tanquam
periurus punireture. quod et cum observari strictè
curasset, paulatim dilatatus sunt.
Cum esset Coloniae Agrippinae, vidi hominem petrum Aquistrani
sem, qui cum fuisset dives, omnia distribuerat pauperibus
adeo et ipse iam indigeret, non possum ego probare
tam inconsiderata donationis, cum quisque sibi sit prox
imior.
Navis quaedam Hollandica mercibus petrosis onusta, non pro
cul a limitibus Bataviae in mari perierat, salvatis tm v. viris.

Cum xx

m L Cum xxviii Traiectum fuissemus ubique, paulo post bli
m L mo quinto mensis decessimus, et ipse oppidum Wardi
num versus Apostanos reversi sumus, ubi nobis adfuit
Martinus olim secretarius Antverpiensis, homo admo
dum loquax, alioqui tamen sententiosus et doctrinæ. Sed
ut verum dicam, festiva illa loquacitas feminis
magis mihi commendari videtur, quam viris hume
ntatem non damno, sed gravitatem viri et estimatio
nem ingerere puto; quare mixturam utriusque
recta mensura temperatam approbarem.
Dicebatur per mensem Capellam obsedisse oppidum,
sed adventante Navarreo desiisse.
Pontifex tum primum se millenum partium fuisse
professus, nunc dicitur tertium ad eas transgressu
ras confederatorum promovendas exercere.
Guilhelmus Rollycus ex familia magni Comitis Mauri
tij, omnibus liberalitatis primordiis, nunc dux
militaris effectus, cum arce aliquo prigmitere,
vel vita tedio affiniretur, seu secretu aliquo
melancholico duceretur, post gentarchum cum
familiaribus sumptum, valide inquietis et tenuis
abierat, et quo mensibus maxima tum Hostilia Nemo
magensium timebat, vigiliisque vicinorum con
tumelioribus dictis affiriebat, domo stipetto trajice
retur, sic ut Ludovicus vitæ suspitus ac timeretur, sic
et exitus fuit.
Tutores Saxonici primum, corrupti et reformatæ
religionis sectam, reducti Lutheranis.
Maximus dux seditiosos quosdam, Lutetiæ omnibus, qui
rumpere meris Brissonem dederant.
Cum consabularemur Immanuel Quæstor Bortelij Baro
nis, et designator magni Lorenzi domini, de Bortelij pa
go ac arce; dicebat omnia feuda adhuc teneri a rasto
re stapel, cuius adhuc extarent reliquiæ, addebatque
mare eo usque et ad Tungros pervenisse, idque ex
argumento, quod omnis iste tractus arenosis colli
bus sit munitus, haud alter ac hodie Hollandia con
tra maris impetum: Situm vero ducis in oppidi for
mam redactum a Godefrido (ut quidem ille) Gibboso, sed
temporibus nigri in hoc versiculo theatro videtur dysti
cum: Godefridus dux ex suva fecit oppidum. volebat.
xxix obijt tumulatus ex Romanus pontifex.

ANNVS XI

ANNVS XPANVS
∞ ID XCII COSS
Theodorus Canterus III Aluardus Hessingius

IANVARIVS

1. Lugdunum ingressi sunt notani, inscriptionem supra valuas Basilicæ prætoriæ in marmore marmoreis literis exaratam. Wat dat des swarte hungers noot
Hadde gebracht ~~en b~~ ~~ensch~~ tot doot
Bi naest ses duysent Menschen
Alst Godt der heer verbroot
Gaff hi vns weder brood so veel wy eynsten Menschen.

Het hiet eerste boerb
en die Rechte nae
de z. ouersz Burgem
meester.

O welcom admiral o welcom spanjaen knechten
Door wien Godt Almachtich ons thuem heeft bevrijt
was des borgers gezoen om tbrood sachmense vechten
Ende int water springen int incomen met dreet
Hongers is een scherp sweert als wel vuytwyst de tyt.
Borsot met de Borgers ginck stracks mde herch
Danchten ende loofden godt van syn grote weldaden
Sprack ten is niet dan alleen (o godt) d werch.
Datter is gebracht door v grote genaede
God wilse helpen die belast syn ende beladen.

Zoest ende vindt tlaer, van lyden swaer
Dat met eyn was te herden
De heere maet, vryd ons daer naer
Der tyrender Maend den derdey.

Boven den inganck van het stadts
Het geduldt my dreyen sagen
Is vel letters so vel dagen.

Supra portam Marcelli ei versus.

Indien Gods goetheyt d brood
gelue en spoet ~~met troots tijmoed~~
Maer niet bill dragen
En sent hy (siet) weer ons aen boort
Angstig vreezuet, voegt daerom mit
te seer vreesagen
V beyt sulex bill, en toebehoort
Danckt God, swyget stil, ~~ge~~ wad
syn wil
Bestier Bihagich.

II. per Casterhem, Velsen, Heilo, Jacob. Alemarian Velsi, ex itinere Vadano reduxerat, so loco quo nunc Heiloo, olim Silvanum Iomb Senatoris fuisse scribit Vannius. Χρονικοῦ Lib. X cap. 2.

Mortem obiisse hac nocte die XVI Johannes Casimirus palatinus Velsorius Ludovici fratrem, et XXV Elisabetha Caroli IX Franciæ regis vidua, ac Max. II Imp. F.

VII nuptiae celebratae plebeiae filiarum Stumpii, ultra modum sumptuosae, ita ut ad extremum qui orbis partes extremas peramplissae luxuriam videam, constiterit 4000 ff.

S. Equitis duo nocte quadam multis prostratis aliquot pudicitia submersa, et rollam a diabolo facta multa Neaulx pie durch Langeoclamm raptam, et in eâ praeter sam Mamma durch suppellectilem.

Philippus Valsomius cum Legione Belgica auxilio Regi Navarrae a nostris dimissus mittitur: tria quoque milia Anglorum Dispam appulisse narratur.

XV. Audio Wilhelmum Clinia Iulie a montium durch se nen admodum, sed corpore quam animo vegetioren, obsessum. Dicuntur Cantabri regulam d. Martini praeter Rupellam occupasse.

Nostri et Navarrai dicuntur montem Catarinianum propugnaturi

LXXVI am.

Cum ruinulis tentasse, ~~et~~ quibusdam ruina oppressis.
Audio Cantabrorum regis Hispaniarum classem insulam D. Martin pro Rochellae occupasse.
Audivi quendam tantantem cantilenam quia Sonnebeltia traducebatur, quod occasionem dederit mortis Oniastii; et reddere, superba, et Serenum more venenosi blandiens.

FEBRVARIVS.

Confederati Francogallari diruitur occupasse oppidum prope Sicyam Fanum Valerii. Sancti Valerii.
Fogarinus Casimirus palatinus hoc tempore obiit.
Hagam venit Bilantius liber dns in Brid. legatus Caesarum, et de pace agaret, dederat ipsi litteras latinas elegantes conscriptas, ad praetores Cass. strabinos Suevum provinciarum, quibus adhortatur, et pacem oblatam amplectantur, quinimmo ad eam applicent, idque suos rurs persuadeant, nec dubia Martis alea fidant, aut tecum ram praesoribus (morte dum timeri contineant, nisi quam iam rum dignitate et salute sua possint obtinere, frustra tandem necessitate coacti optent: Ad quam si propensos vestrum primos cognoverit, pollicetur se per duos millenum partum integerrimos, omnem operam insumpturum, et ea fiat summa vestrum commodo et honore. Interponit suam fidem, quae apud plurimos nationis istiusmodi barbaros multum valuit. ex arce Pragensi A° 1591.
x. i. ii Barganaliorum Rustici in pago Heilo ansericis destruxit, ex equis.
Boxtellius cum noui nihil audiret admodum se torquere coepit, adeo et se rumoribus hucit inertis et mendacibus poneri plurimum putaret; unde rectae in illum commiserat, quod olim de Atenienses quidam, ad nihil aliud parabat, nisi aut dicere aut audire aliquid noui.
xi Gallum traiecant in equis aureis, qui deinde rumores vexribus, Batavis furere urbem destruebant.
Sequenti die fecem lanceis quibusdam robustioribus pelebant, ex dolio, et ex navibus, valido remis agitatis in aquas obtusis lignis stipitibus deturbabant inimicum, victum statim agnoscatur victor natans tamquam ondis.
Nunciatur de obitu Innocentij IX Pont. Rom. et Durio Wittenbergensis. qui 18 Aug. obiit.
Armis ex navibus deturrebant: et aquis altera cuiusdam commarulabat amnis, quae nuntio multis et totum experiebatur vetustitudinem.
Familias habet Alemaria celeberrimas, ab Egmondanis translatas partim et Teilingiorum, ex quibus dnus consul alter nuperrime doctor, ex illustri olim familia, Egmondorum bunde Wiebwerk; Sonnebeltiorum; ex qua Henricus et Joannes fratres superstites.

xx. Fama

xx. Fama est durem Bipontinum super obsisse.
Parisienses dicuntur tumultuasse contra auctores publicos, et urbem exigerunt quendam noviter electum sub nomine principis.
Arbolitus primitus vulneratus creditur in prelio, Dux Biro Bullonius qui et vicecomes Tonrenus quondam circa 1500 Lotaringos conferit.
Rex Hispaniarum tumultuantes et seditiosos Arragonos de quibus anno superiori, compressit, et quosdam de proceribus capite puniit. Quidam etiam de qui bello supplicia petierant, et exigebantur primum ma patria, et privilegia a Carolo V Cesare posse con cessa, idq: nominatim, et per proceres Regni, extrinsecus supplicia affecti sunt, cum arx occultam fam esset conspirationem contra se initam mentes Belgici motus, interpretaretur. compressis fauctibus perierunt Dux Ri ma, Dux Ferio, comes d'Orgas, comes de Aras praefectus Granatensis, Archiepis Corduanus confessor regis. Episcopus Salerns (Rodrus Celis voratur) et Franciscus Zapatus pre ses regij consilij veneno consumpti sunt. Vasques a se cretis cum VIII aliis fugit.
XXIII. parmensis expugnavit oppidulum novum castrum in tra Rhotomagum et duxit sibi praesidium d'ast Tem pli, Lebury.
Philippus Nassovius cum sub mare interiisset 28. Junii mis sis stylo et credo Gregoriano, paulo post appulit Dusa.
Gerardus Hurmius Basigny. Baro de Boxtelly Baronis seni oris suffectus dicitur in locum Andreae Zigony in praefec tura superiori Bustenduncensi. Sigonius vero cum alij nonnullis vicecomitum damnatus Bruxellis ad rationem reddendam servatur.
Le quartierme nous raconta, comment la contesse de Berg, soeur au prince d'Orange, en sortant son chas tiau de Dolhus, au chariot ou coche avec ses filles tombest du pont, et noyerent les filles.
Le 17. Le roy de Navarre estant a Bussy assembloit a la haste deux mil ravalers 2000 reytres 500 arquebusiers a cheval. 500 a pied avec le duc de Longebille, de Bouillo le prince d'Aingoll, le conte de Soysons, le baron de Biron pour veoir le camp du duc de parma, a Guise qu'estoit a pied 7 lieu de la, mais revinrent les ducs, et perdirent autant de leurs gens, et fust prise la cornette du duc de Guise, de la part du Roy fust blessé le seigneur de prelly.
Fama nuper erat Gisleninum Boesbekium cum in Flandriam se re cipere praecet in via a Latromby trucidatum, qd. falsum inde

Regi sunt 9000 equitum, peditum 3000, reliquos in obsidione Rotomagensi reliquit; Expectat Belgas et Scotos, quos rex habuit subditos et dicit XV M. militum, habet et exercitum in obsidione pictaviensi; Nobiles hos arma sequuntur voluntarii 3000 qui ne familiam inter se militare permittunt, et tandem premium expectant rondynum sua fidelitate.

Typum Rotomagensis obsidionis ap: me habeo

Durante obsidione Rotomagensi exercitus diversis excursionibus perdidit, XL. duces militares et DCCC milites.

Frentius cum suis in pago quodam Lotaringo tum securior esset ab hostibus fugatur, perditis omnibus impedimentis.

Litteras 19 Februarii scripsi. indicant, parmensem expectare ex Brittannia Gallia 1000 equites, alios ex Belgia.

Alias XI Januarii Gemma scripta dorsal, Pont: Rom: Innocentium alt. Decembris praecidentis anni mortem obiisse: Subaudum obsedisse oppidum Dynoy, indigne remotum, amissis 600 ped. 300 equit. et duo tormenta bellica, postmodum nocturno auxilio tum nonnullis equitibus liberasse.

De fabro ferario qui Vulcano assimilabatur et huius pulchrilla nomine Venere, unde quae Lucan. Dial. Mer. et Apoll. fol. 26.

Captus frater natu minor diuis Mercurium, ac regina viduae a Chanarzeis.

Non procul hinc regio est Vezonensis, quae suum habet episcopum; Hieronymus Doebs fuit relictus, quinque menses in sua Batavia, quorum Johannes comes Hollandiae oppugnavit, et proditione sui consulis pecuniam rapuit, deceptus, et quod Vezonenses multum angentur, neque in libertatem asserere volunt.

XI. Invenerunt ex aurot et argentum puellae pulchrae, qui crispionibus, illae corona floribus ornati, rapis hedera ornati, tantamque puellae rarium:

Czan czan het vdochter te mayen;
Bzecht den draet, soe gaet sy drayen,
Gectse naelt, sijnen draet vmgezoet,
Et ellen diese queller moet.

vide Ovid: fast: l. xi.

Vidi litteras scriptas IX Kinus mensis, quae indicabat Anglos Franco Gallian appulisse, proeliamque attulisse quater centena millia coeoratorum Francorum. Regem Navarraeum confoederatos invasisse, fugasque ad Abbevillam usque.

XI vidi ap: Martinum Westerum sturnum, cantari et loqui doctum, quem magni vendebat mercatus parisiat. Vidi autem in eodem perfectum assentatorum auditi exemplar.

pont

Pont. Romanus creatus Cardinalis Aldobrandinus Florentinus, qui assumpsit nomen Clementis octavi, 30 Januarij. Hippolytus

Audio Nassovium expeditionem fecisse contra urbem Traiectensem ad Mosam, ed recuperasse.

Audio Hispanos, Batavos, Italos navigantibus, mercatura exercendae gratiâ, xxx naves diripuisse.

Extra portum Harlemensem deambulant, vidi relliquias monasterij olim amplissimi, canonicorum regularium. Vivebat hic Bilia comitis uxor, ex familia Gomeboltorum, cuius bona tandem fiscus occupaverat, quod conjux ipsius exsiliae sequeretur partes, et eadem sibi restitui ab creditibus impetraret, quandoquidem maritus subiacentibus semistatibus suam in patriam remeasset, nihil hostile tentaret contra suam provinciam. Invenitur hanc ad prandium Boxtellus Baro, tant galiarda, tant courtisana quam bis aultre, où parle docte et mettrdume grande plus que feminine; ainsi qu'on peut bien dire, que constitutus e nouveriture, fait la nature, on la devroit mettre grande princesse.

Circa hor tempus cum Nundinae essent, hospitatum venerant plurimae, ex Transabonum regione Latina puella, habitu moribusque plane ab illarum Almariarum rateisque Hollandis dimersae, quarum formam expressi in libro meo dimersorum pentum picturis ornato. Vidi tum inter rateras quinquiliarum mundinarum, meretricem, qui avoit trois petites ratelles dont la plus petite apparoit par un tuyau, et sur la premiere, une mannette qui derriere un moine et donne avec le pantoffle aux fesses. Laultres furent de la nature rude taire, au mesme mode.

Mira vulgi opinio de Lutrinis sive nostri cabantur mannekens, quos volunt felicitatem suis aedibus afferre, ac ita noctu agere, quemadmodum olim Lares et penates dij; et apud Plautum Lar in prol. Aulularij:

Hanc domum
Tam multos annos est quam possideo, et colo,
Patrique avoque avicus huius.

Vidi hic agnos uno partu editos v. et vulgariter plurimos faciunt.

In agro Almariensi aliori, multae sunt in pascuis vocatae flammae, pensabamque nos voramus, dimissi roboris; offerimus quoque herbam stamellatam, vel herbam trinitatis esse fertilissimam. Ego domus florem redebam, sive dicit n. carduus violam esse suae odore. Facia magna voratur ab Ad. Lonicero in histor. nat: fol. 181. quem vide.

APRILIS

primus nauclerus praefectus Antverpiae. Sterk. vulgo amptmann.

Cum A° 1430 tumultu potius quam bello commissatum Almarum sub prodiissent signa, signa diui Georgij in templo pendierunt, tandem A° 1460 raptis hostis ad ictum pervarunt. Almariani.

xx. Ordines Transiten. legem tulerunt de colonis rentumaribus et vetere dominos rentumolisos et ministros: ita ut postamus.

Parmensis cum aliud liberandae urbis Rotomagensis ab obsidione Nanarraeorum non videret, per stratagematis quid Regem rebellit; magna parte exercitus dimissa, litteras scripsit ad confederatos Lotharingos, se intra rectum tempus adductis rationibus non posse Franco Galliam intrare, easque litteras interceptas a Nanarraeis rupit, unde in omni cura soluti dimissionem ad temporis a rege monstrant suos ministri, quod cum fuerit, subito parmensis collecto exercitu, et curribus onaliforma stanso proiecisit, ar XVII quinis mensis non procul Rotomago venit, urbemque armis alisque necessariis iuuit. Inde cum candebitani impedirent aditum ad urbem, per XXVII obsessos deditione arripit in potestatem. Interim rex suum colligit exercitum perueniteque ad Fontem Bourgum, custodiam suos reperit Dunes Nompensium et Longobilanii equites Franco Galliae grauibus armaturis rata per certo CIↃ CIↃ IↃ ex nobilitate pene omnes equites Germanos CIↃ CIↃ IↃ. et peditum XIII milia, arcesserunt 27. quinis mensis. Vicarius praefecti Caletani CCC equitibus Dominus Catterclamus legione peditum CCCL. virorum et Angli CCXXX.

xxi Boxtellia mensis Baro a senatu Almariano praeuio satis sumptuoso excipitur fuit antequam discederet. praeter petrum Nannium virum doctum ac professorem Lonaine bonarum literarum, Almaria retulit petrum Forestum Medicum Delphensium, et nuper professorem Lugdunensem, qui anno LXXXIV scribit se fusse LX ám, edidit obseruat. de febribus Epsimis et rotunis et alia quedam.

xxii. Valedictis omnibus cum tota familia et supellectile decedimus, summo mane, et navi per Larum Sequanium vecti intranimus flumen, vulgo vocata fossa Sordida de Amstelroot; ubi vidimus res quae fit ex navi domini forma pagum amplum domicilium, domus pleraque ex ligno et arundine constant, ob fundum palustrem, qui non fert graniora vel ponderosiora aedificia, regio est fertilis sed plurimum aquosa larubus fossisque distincta.

Mirum

Mirum est quam mutetur monetae valor; Non principum sed mercatorum libidine recusit, deteriorem, nec sufficerit tot tantisque oneribus obrui miseram plebem, nisi et falsata quodammodo moneta expiaretur. Ceratim seculum quod meminit Erasmus his verbis: Caroli Burgundi temporibus quatuorsecimodis expilari populum solet aliquandiu doluimus, ac praesertim a morte Caroli cum diuturna anarchia quibus tyrannide permistior, ditionis tuae afflige. Et primum ubi numismatis materia mixtura quadam vitiatur, deinde cum ponderi detrahitur, postea cum circumscriptione minuitur, postremo cum aestimatio nunc intenditur nunc remittitur, ut tunque visum est principi sed fusto rondurede; quae omnia hac nostris temporibus optimi quadrant.

De mistit Princ

XIII. Stylo veteri cum ditionis Traiectinae essemus mercis, audimus regi undique pilleros ad venationem suorum, quorum auctus numerus multum damni fecit, circa vesperam patriam veteri mercis subfui.

XVI. Tradita domus mihi cum sorore factenus rois in vico Vinremio, Gerardo Cropio ex emptione octingentorum fl. bis et animum meum vinterem, et fortunae contemptum ostenderem, a meo nunc contra fl. torum sortem tradidi; et malui quibusdam carere bonis, quam desiderio meae amicae et fratres exemplar existere, id hoc grave primum, et intimam mentem vexavit, tandem primi divino auxilio: habeas tibi indebita sororem tradis, ac otere Lubens utatur tua posteritas, contra decipi n. semper quam deripere malui, minuam fere quam mereae.

Tabellam inveni a monergit et videtur quodam profecta, in qua depicta erat magnitudo et reddatur ab ipso Domino Christi hac forma in ingentis admodum aderatque inscriptio: Dit is de lengte, ende breete, ende groote, der wonden mijner sijde XXI, die van gode verthoont wort eenen geestelicken, persoon, en vbiese met innigen herten dagelicks aenriet, die sal binnen dien dage seecker blyuen van doodsonden, en Gij sal verbeuren afflaet van dagelycke sonden.

Addita erat forma clavis, clavis Lyonam extorum reddit, hac inscriptione: De paus innocentius sende derde na gel ons heeren den Cominck van Sicilien, en soo vbyese dage

Lyex.

lycx aensiet met impiges herten, ende met bezonder Synder sonden,
en v. pr. nr. leest, hem oberde aff genomen de vii doetsonden,
ende sal groote gratie daer mede verdienen aen Lyst ende sel-
en quibus magis circumdyrunt plebem, falsi olim mysta
gogi.
Intellego & Lantero meditare Lysium facem historiarum,
ad quo ti, si desse sopiam libroram.
XXV: Brabeliana factio inquieta, rum amissorum minarum
restitutionem nullam videret, nisi turbata respublicitat ovinos, et membra religionis, Amesfortios,
Batavaduros, Rhenenses, dubia spe dimittuntur: Rhe-
nenses vero quod Regnerus Abbendus Brabenus
de maenio ipsorum demoliendo, et in pagi forma
redigendo oppido, quod ordines fecerat, omnem statim
opem denegarunt; quamobrem vitati quidam bl no
varum rerum studiosi, et ranam devitant, dolun
tario exulant de ressu. vt Asondus, Rinenus,
Bongrus Nicnrodius Johannes Martinus Adrandio,
Lubbertus prinus Zudortius; protestantes de grani
iniuria quod indicta causa ab ordine fuissent
remoti, et ab adversario in propria causa indi
existentibus condemnarentur
prisegnado ora assai bella fanciulla servante della
nostra casa, tenetta Nicolea Amsterodamese di molta bon
tade, non volendo consentir al mio dimando, li dinari
insieno (al mio quere) la fur rastare; honestamento
se stusana dicendo, io so poueza fiolola, nō go altro
ben che il mio honore e pudicitia, quella pezza sezogi
de Eme de rastun; et petit estre que vostre amour
se changeroit en haine, et mesrontement, ainsy que
ce petit de plaisir me changeroit en doulour perpe
tuel, consumant et ygemant ma conscience;
vostre bien ou plaisir que pouuez auoir de moy,
seroit petit, et moy mal infini et irreuocable,
si regerge telle liberiti, et vous seca facile
a trouuer celles qui s'abandonneroit a vous, comme
elles ont fait a des autres, auec zelud de con
tentement, et moins du mal. pourquoy admi
rant la sauge responce d'une simple fille, et auant
pytie de la dolce timezza, changiando proposito,
l'admonestoy au contraire que ne n'auoye point
de vouloir consentir a iamais ne tant honis

vouloir

voluntate, quae parentum est, sperat esse et ipsa filia
d'Egmont, et se delectoit quelque peut la bienveuillance
divine, en Honneur et avantage mariage, ce quelle
disoit en respondant, espere avec l'aide de Dieu,
et moy la cuisant, confecta depuis plus en vertu,
que n'avoit devant solliciter au contraire.
Cum me torqueret libertatis desiderium, et aliter ejus
vinculo mihi nonnullis sentiebam, dimitti
a domino meo postulavi, talis in mihi animus
utrum degere malleem, lacturus nonnedum
vita libera, quam serva cum omnibus aliis quibus
delitus. et verior ut nimis vera sit Genazzi sentia:
Et fin derniement en lieu des Christins Courtisans, car la raison
est le lieu on l'on peult venir a grands biens, aussy est ce le lieu
ou est arrestement le perdre. MAIVS
Bonnensis nuptiis Sigismundi III Poloniae regis et Annae Caroli Archi
ducis Austriae celebratis, vid. M. GB.
Cum parmensis post relictos Candelaranos castramentatus
apud Bosinmontem et Inetotum, Vanezzius cum exercitu
adventit animo pugnandi, et IV Idus mensis summo
manis invasit septem legiones, et ex silva in qua se
munierant vallo quodam cinxit, plurimis occisis, ad
praetorium Batavorum convertit. VI Idus alios invasit
et fugavit, et castra Bosinmontana et Inetotia occupavit. nec quievit, donec desertis castra
castra ad flumen Dendrellae, et in loris Virinis Candi
becchio et Fumagio. X. Rex instruxit exercitum,
inde cum parmensis se in castris continuit, XXII alas
equitum delegit Turrisq. Philippo Nassovio, Hieronymo, Ger
montio, Ambosio, Nouo exercitum, et castra par
mensis invasit, partimque fugavit, magna praeda
apud Vanazzeos pervenit, aestimata DC mill. flor. sig.
ra rapta. Cymay et Bosnuij. Cimarius vero cum ca
taphractorum nobilium Belgae Artesium petiit.
XV Mai tradita Candelara Vanazzeo, quamvis praesidio esset
CCL hispani L. Galli Belgae CC Franco Galli. Interea parmensis
Lutetiam profectus [illegible] intravit, 17 Idus mensis, ad
vero milites in suburbiis manserunt.
XII Ingressus est Walrandus Brederodius Vulmarii Ba
tavorum, cum tamquam se Bredam Hortensio Bra
hoeffio et Domino Vlimio se defendisset.
XVI Quaedam mulier mortuum atra bile ab Dmonib
insidijs victa, semesam mortali vulnere fecit, et
iam

iam [illegible] agere redituri, [illegible] patenta.
11 Eiusdem mensis obiit Johannes comes a Mandersheit episcopus
Argentinensis. Ultimo vero Eiusdem protestantes canori elegerunt Joannem Georgium marchionem Brandenburgensem, at XX Septembris apud Tabernas Catholici Romani elegerunt Carolum Lotharingum episcopum Metensem.

XXX. Amstelodamum profectus sum vbi rem Jacobum Geminum inuisendi, monstrabat mihi duodecim apostolos a se sculptos in aere; et Goltzij duas Sybillas ramoridem ex Romanis statuis in aere incisas.
Eiusdem Submeniamum nostrorum lustrauimus, pauperum mente raptorum, eximia structura renouatum; super portam ejus versus Leyebantur:

Tot behoeff dez genez dre met czunckstmuerde bisteert,
Zyn deese huyskens hiez gefundeert.
1562.

Insigna quoq: fundatorum adsunt; et porta alia pulchra ornata perspectiua, et ejus versibus:

Die met dollicheiden syn begaeft,
Werden hiez geheyst en gelaeft.

Praeterea quinto nouembris ex ore ludum, quo pocta foetunda ex perubatur ducta, non exigua pauperum delitatio.
Ad Basilieam vero similem eo diebus legi de tumultu Anabaptistarum, quem Hortensium desruptor arbitror. De Bontgenoten dez oprurigez Anabaptisten.

Vid Hanard Gomez in Eccl. Quezemon

Hir dictum fuerat promulgatum quo bissarijnorum ratores nebantur singulis diebus quod bondicet ad quaestorem deferre, institutum tributum perdere.
De Anabaptistarum tumultu quoque meminit Gilbertus Cognatus, in tragicis narrationibus:
Brevem quoque diebus disruptionem, vide apud petrum Apianum Pyge. Moralium libro II.
Hubert passim in Hollandia Orphanotrophia, vbi conseruantur bona pupillorum, de quibus dicitur agere, LL. 32. 33. 42. C. de Episcop. audientia.
A° 1482. Amstelodamienses ciuitatem suam muro cinxerunt, cum ad hoc usque temporis portis et turribus tantum fuisset munita. Nunc duplo fere maior facta, a tanto ejusdem temporis maximum incrementum cepit.

Lugdunum

Lapidem vivum oppidum in Transylvanâ regione a nostris obsessum est rumor, multosque nostrorum primo arrepsu vulneratos et interfectos.

Circa hoc tempus quæstor dominii Transylvanensis constituit in locum Willemi Lauersbeerdij Cornelius Boty, Mercator bissarius retro Basilieam similiter sub insignia D. Martini, homo nullius literaturæ, plebeii generis, rem olim magnæ auctoritatis hominibus nobile et senatorium illud officium offerri solebat.

Cum Duysburgi eodem cum Bortellio Barone, monstrabat mihi hospes tabellam vxori ipsius a quodam milite quæ hystoria expressa erat donatam, picturæ veteris, non sine illorum temporum artificio continebat sacra hystoria.

IVNIVS.

Kal. cum tedio nostro vix diabolico instinctu bis portas fuisse Deus nobis gratia, bisque eximis fuisse modestus, iam tertio vehementi tonitru et fulgetro detentus, a lubrico itinere cunctatus sum, et vt fortunæ benignitatem in me semper sensi, iam, et vt mihi contrariam votis, sic diuini propemodum mus monitu a vario animi corporis fortunæque periculis amoratus fuisse.

Narratum mihi iuvenes fuerunt trium Franogallorum strenui studentium et potent, quibus comitatus fossa mes. Belgicus dola detrahebat ipsos equos, pedites alij, qui iam videret se pedibus insequi comites non posse, commutatis vestibus ipsis suum conscendit equum, at illi auri fame [redacted] (bene non erat bestitus) multi homines multis vitiis consternunt, et mortium iam iamque vellinquunt, paullum a via amotum omnibus spoliatum. Quare si litteræ commendatitiæ mercatorum ad Consulem Rhotomagensem, vt ab eo pecuniam arriperet, ipsi latrones illi consulem adierunt argentumque petunt. At deo iam patente impunitum fore manere fuerunt, vt vere olim Sophocles

πρὸς ταῦτα κρύπτε μηδὲν, ὡς ἅπαντ' ὁρῶν.
καὶ πάντ' ἀκούων πάντ' ἀνακαλύψει χρόνος.

Nil occulte quando cuncta tuens
et cuncta audiens via revelabit dies.

Consul fraudem suspicari cepit, arcessiquè iubet, omnes Franogallos rogitans carceri mandandos tradit lictoribus, et torti rem fatemur profiterentur, in rotam sublati pœnas dederunt.

Parmensis ex Franogallia remissus veritur. Sequuntur res suæ commodo.

Sequuntur

Legiones nostra in Franco-Gallia cum primas vbique partes in prelijs occupasset, honoris andi milites vado immunitè redire dicuntur, vix n. quarta pars superest.

Steenbyra cum fenestra tormentis pulsaretur, eadem tres plantantur loco commodiore: Altera centurio cum negligentiuè vino somnoque sepultus munimentum suum defenderet, a hostis ex oppido occiditur, et monimentum occupatur, et signum in oppidum tradiritur.

XX Banarus Coloniensis Antistes suos demo legatos de libera Rhenj navigatione Lucium misit, et apud ordines Batavos et confederatos de eadem agerent.

XXIV Ferijs Joannis Baptistæ reddita nostris Steenbyra, milites præsidarij sine armis exiverunt; reddentes eadem Mauritio; at deinde omni cum supellectile Comitiam conducti sunt, iuramento, dato ne octo mensium spatio armis contra nostros ferrent.

Wilhelmus Adriani Horninus, Boxtellæ Baronis filius ex Anna Flodoxida, hoc mense annorum est xv.

Magnus Asiæ thesaurus argenti ex Hispania Luxemburgum venit, ce tempore imuli argento ornati valorem 15.000000 coronatorum.

Circa hoc tempus obijt D. Arnoldus de palude burgimaestrius Marianus, et sepelitur in sepulcro Wilhelmi de palude consanguinei sui, qui obiit vt ibi legitur A° 1474. Canon. marianus.

Hoc anno venditæ ædes Rhenesiorum a Vulnus, magnificæ sane, in urbe existentes non procul a cemiterio D. Joes, 7700 florenorum.

IVLIVS

Vidi litteras hoc tempore Romæ scriptas, quibus contineba tur miraturus etiam famosissimas bonum in locum contractas; ad quas ob stupra commetas circumuitas et reluctantes adduxerunt, pœnas vulgatæ iniquitatis turpi venere daturas, vt olim Constantiniana lege adulteræ.

XIV circa hoc tempus vulneratus fuit Dorpius Tribunus militum, in oppugnatione cuiusdam oppiduli, vnde et paullo post mortuus est. quem D. Dns de Fama præfectus Hussemus, et armamentarij Tribunus.

Hinc obsidione cinxerunt nostri Coevardiam castrum munitissimum, quod infra do formam.

XXV Feyd Jacobæi incaperat gir hudi sortiti, quibus multarum pudicitia labefactata nocturno hoc a Lirentiso contursus.

Nobilissima olim familia Domicilium vulnus, temporum et bellorum iniuria collapsum, cum ipsa gente et posteris Rhenesiis, in manus pervenit ex emptione, vt

35000 flor:

nobilis

viri Walteri Craesteinij, qui illud iam restaurat, minoribus in formam, sed non suis sumptibus. Ao domini 1374 ab Alberto Bavaro Hollandiae comite captum habent annal: Ao vero 1528 grassante Bavaro in urbe factione Gordana occupata postremum hucsum fuisse, et ad hor usque temporis ruinis infectum, adeo ut vix forma agnoscatur iamsi tradit. Est feudum Hollandicum habens subsidia non multa: Quorum dominis et Baronibus aliquando titulo venditarunt; cum vero interiis ac rivalibus factionibus nobiles cum episcopis saepe dimicarent, factum, ut illi quos in contra dos praesidia munierunt, castra sua Hollandis com. offerent, ac sus uris faciunt.

Hor mense. Iunium magistri quidam Vulgo marechalcum vocant Bronius, ad oppidum Sparnaium ictu machinae maioris prosternitur, ac Iunius Henrici IV Navarrei Franco Gallorum regis globo transfoditur, quo tempore Turonis comes apud Seduna obrubuisse traditur.

AVGVSTVS

IV. Paganalia celebrabamus apud Hautenos, in villa Witty amici mei, aderat mihi puella pulchella et sine folle iuventulae, Annetta vocabulo, cui mihi clarebat blanda simplicitas, et sine furo mores puerum in modum arridebant: Ardo d'espresso, de longo cangio il core,
Amo, e vuol Fortuna che la me fugge amore.

Castellius praefectus militaris a Aegypto rapitur.

VIII. Sepelitur Albertus Iani Rufij Iunioris filiolus, dum rititer armorum, et tabida morbo mortuus, in templo ruinali.

XV. Iohannes Regiensis dni de Ata fratre natu minimus in tela pocula cum Regnero Asbyndio Brahelij dni filio natu maximo rixatus, impetuosis pugionibus ictu occidit apud Loenios.

Profectus sum Iordie cum Iohanne Ruysbio tumore Wonsberg. pagum, ubi vidi monimentum nuper a nostris contra Gnos Gruysers erectum, Villamque Lambalganam 24 ingenum ad Rusum spectatam, et vidi calonorum ex nimia licentia intolerabiles mores.

Audio Egmondum Iacobum nisi fallor Kimburgi dum in obsidione coevardiae globo plumbeo vulneratum.

Finit nuper Lugduni Batavorum quidam Florentinus, pestilentissimae doctrinae autor, qui divergens errores de nimia Dei misericordia in Iudaeos conabatur, obtulerat id Regi Navarreo nuper libellum sui dogmatis, sed ib Bellaris si occupatum ib varare post negaverat. Gandae typis mandasse traditur, librum quo probare conatur quibusque rationibus adhibitis, si fides in Christum firma, sicutque ei omnes, nil reperire externa illa, nisi

Franciscus Puccius

rodem

rodem Deum omnes ad salutem recipere aeternam, papisti
am nulli infligere poenam, sed temporariam, et sup
pressis ista reditur nec solutis, quibus sint qui bi
derint. ex M. GB. lib. v.

Quidam falsarius facta Canteri manu, magnam quandam
summam in Frisia eius nomine abstulisset, ni proditus
antiquisset.

Bataver: Vienna

Hoc tempore quidam multorum hortatorum partes sep
tuorte poenas luit, cum frustra ab eximium multitu
dinem magnitudinemque noni domini clementiam ex
spectasset.

Comitis Culemburgani uxor ex familia Mandersgeitia
quae due a viro (cuius animum suspicio adulterii quo
quidam indignis suggillationibus insederat) fuerat
separata, interedente Ludovico et Matthaeo Ruiti
cio Culemburgum redit, certis conditionibus, et in
oppido maneret, certamque pecuniae summa singu
lis trimestribus accipiet.

Alqui et Coenredianos obsidione liberarent, duribus
verbis Bartholomaeo Dragomio, viii centa militum
frustra castra nostrorum tentarunt, et ad infesta
discesserunt.

Narratur de quodam nobili Steenbergae nomine, qui direba
tur castra nostrorum solutis prodere hosti, quae
et caesari traditus fuit.

XXVI. Amsterodamum profecti candidus miles de ago.
quod Amstelium, cum Latini paganalia celebrarent,
diem atq. alterum morati, vidimus circensibus dete
iorunditates, et villatis ab puellis, petaculosum
colonorum ebriosorum consortium.

XXIX. in reditu apud Abroudianos ter pondera libr.
CXXXI. cum XXX. me superaret candidus.

Amsterodami hospitati sumus in diversorio trium Fri
sionum, hospita vidua erat, habebatque filiam hos
pitem sane et amabilem.

Vidimus officinam Io. Mulleri, qui monstrabat varias
speculorum picturas, a se mare mirabat; inde ad
sagittariorum pretuchnicti horti picturas ad vinum smi
litudinem artificiose factas, per Theodorum Bernardi,
ingeniosum pictorem Amsterodamium, spectavimus.

XXX. in navi erat nobilium quidam qui ex castris Ca
uredianis venerat, deliberatque de tradendo agger
praesidiariis, cum Comite Mauritio, monstrabat
castri situm formamque ut sequitur, a se de
lineatam.

praesidiarii Commensis cum oppidum vellunchae regredentur, in tu
multuati 24. quod mensis tandem Bonna eduruntur.

DELIN

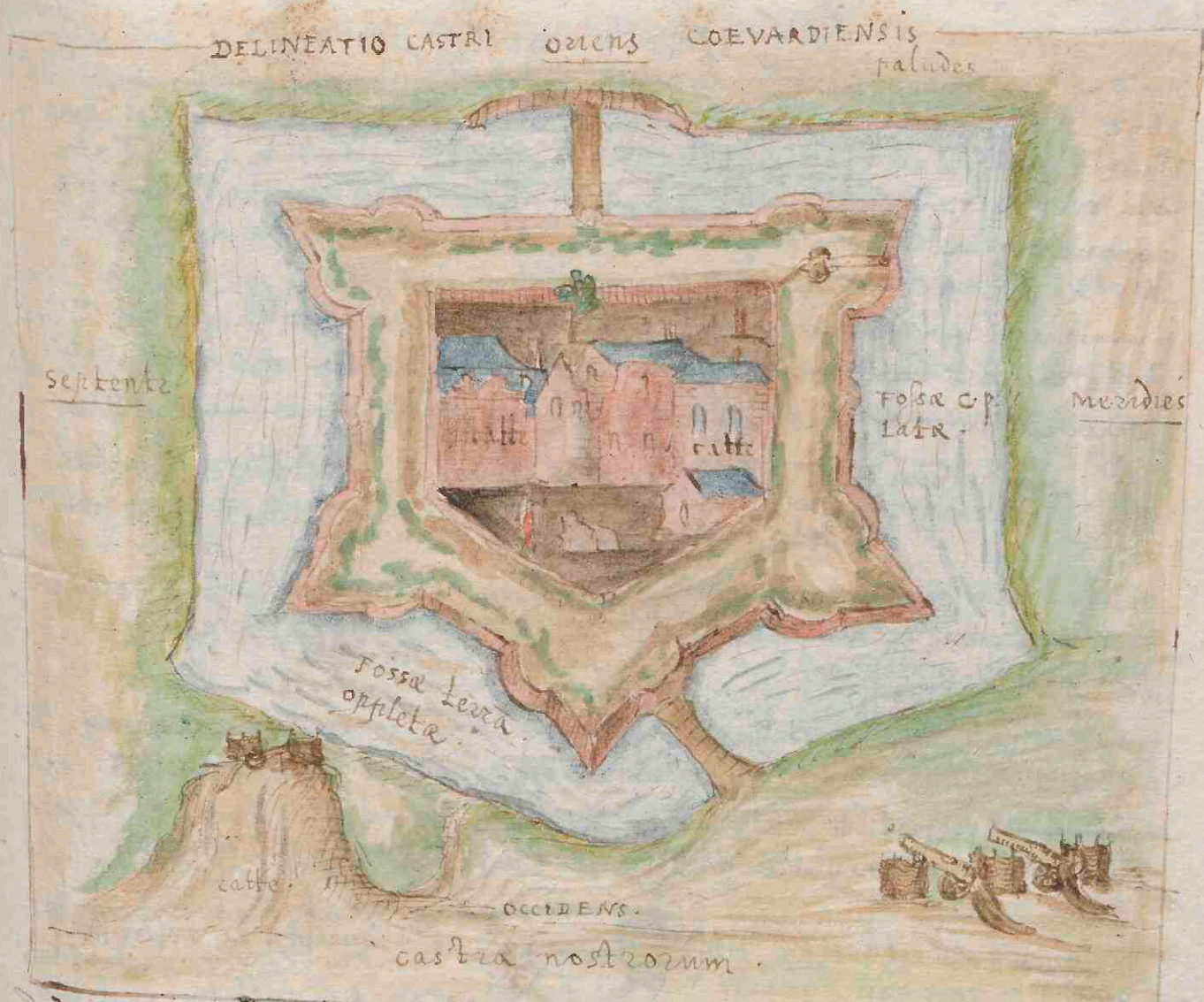

Eodem die Regnerus vel vt alij 11. Septembr. hora 12 vel 12 stil
nouo.
XXXI. Dominus Leuerdus sum, vbi cum multa deuentur
de emendanda nauigatione, et quantum utilitatis
ea ciuitati afferret, damno tamen nobilitatis magno.
vt quondam Theodorus Rumpf, consul Traiectinus apud
Campenses dicitur dixisse fertur, qui, cum Campensis
de portu emplando, vehementer exterum mercatori
bus frequentem reddere cogitarent, exemque consi
lerent super re, respondit, si nobiles vellent fuel
lere, inconsultum fore exterum propositum, sin mercatores
fuere vellent utilissimum esse.
Circa hor tempus Antonius Caurlus Adiuratus Tra
iectinus syndicus Ordinum effectus est, loco Floris
tij Timmij.
Hor tempore in Hispania rapti Carolus Steuerius et.
Veltraiectinus, quod falsam sua autoritate
fecissent monetam, et igne periere.
XXVI obijt Wilhelmus Lantgrauius Hassiae primus prudentissimus,
insignis mathesios amator, annos natus LXXI, relicto vniro filio
Hedrico Mauritio alij mortis diem 11 Sept. stil Gregoriano fortunat.
Sub finem huius mensis obijt Wilhelmus Rosenbergius Bohemiae pro
cer, auxit vellere equos, cum tunc mense octobri regio
more Grenoniam deductum.

11 SEPTEMBER

Hoc mense obiit 25 christianus Saxonie dux 24 octob. sepeliturque, vt exprimit in libello.

Pont. Rom. Virtute ac confederatos sanctq; vt dorant Lyons sine confederationis literas dedisse, quibus adportabat et regem rexerit: et sunt qui se Vlysse testantur coronatos a Lotaringio ruso, qui per institutione: CAROLVS X FRANCORVM REX. Go. habet Gusmadi nummu. cusu. A° 1593.

Summam argenti non signati copiam ex Hispania in Belgiam transmissam narrant, eosque monetis formare, arcessitis ex Italia vnique monetariis.

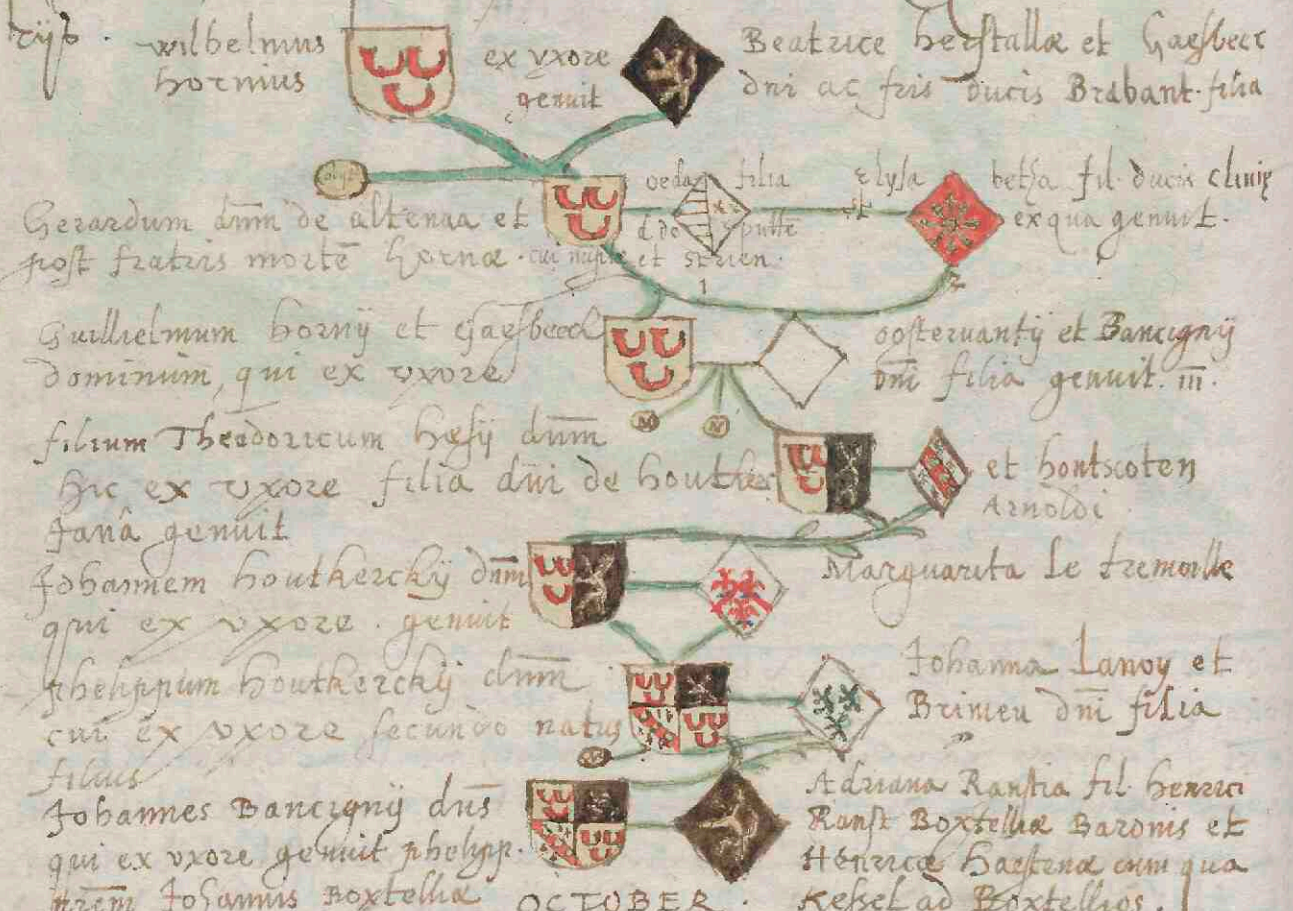

Genealogia Baronum de Boxtel ex Ta[illegible] de [illegible]

OCTOBER.

Gazonis, i

Ro. Senatus ciuitatis constitutus, et continuati sunt Coss. et quaestores: XII Litium dirimendarum designati sunt. Nicolaus Osterheminus, Roetardus Lanstreminus, Bernardus Amsseminus, Cornelius Malkenius, Jacobus Bemmelius, Otto Johannes F. Rodius, Theodoricus Goyrius, Johannes Sprutius, Hugo Ruysgius, Walterus Zuteny, Jacobus Tornatius, Folradus Schoordyckius. Consiliarij rerum politicarum proclamati, Hermanius Woltius, Willemus Homerch, Bernardus Stellio, Willemus Drellemburgius, Franciscus Smethius, Daniel Lempoutius, Folcardus Botgius, Thomas Bredius, Theodoricus Bottenjrhey, Johannes Gerardus Litgius, Henricus Johannes Gaperdius, Willemus Arcinius Lemnetonus, Cornelius Gysbertus Culemburgensis, Hadrianus Buttius, Justus Ryckemburgius, Gerardus Nicolaius Rhenius, Johannes Gysbertus Nieuelius, Conrad pollio Cornelius Wolgarius, Hermannus Leubbius, petrus Foentius, Theodorus Johannis a Chatel, Theodorus Wolfgonis

honius, Joannes Antonius Algodius.

VIII tumultuatum fuit inter nostros & Embricenses, cum praefectus quidam noui Bellirae Embricensis conaretur eo adducere, vt Jesuitas & monachos expellerent, sed supersedit paullo post iste tumultus.

XIV dimissus in hyberna exercitus nostrorum.

XVI cum Monuitus Nassonius Trajectum venisset, lipus ei fuit oblatus, qui et corripuit.

XVII obiit ex mania Vernatia uxor Friderici Brynk, quambis sint qui vsam sibi properasse fatu arbitrentur.

Justus Rinsbeltus praefectus Tiberiari cum duo stipendia militibus non dederet, ab ijs in arce obsessus detinetur.

Rumor est parmensi continuatum imperium ad triennium, et ab ipso deportatum Campaynium; & offerunt principatus, Asomballum, Pamelium, Dunkerkerum.

Puerorum par in urbe nimia licentia grassatur, pugnus lapidibus committentium, vt zaqui franzelium, vt vix tutum sit per vallum incedere, nec lora ij rogibus ex officio vendent, aut volunt amplio ra potentes stipendia.

Sentas ex teenis qui animi gratia tantum qui habitarent, bigilias nocturnas remiserunt.

quod tn usu eiusm abrogatum.

XXVII Sepultus Matthias Hinsberg hospes domi coloniri, olim minum praefectus.

Vezeyck rector olim Traectinus scholae nunc consiliarius Geldriae, a parte regia duxerat vinulenta et putabat viduam; et ante aliquot tempus reuertitur prior maritus, et secum vnderat uxorem; Vezeyck, vt filiae pueritia matris desideriis lenirent, vsam sunt induxit, Pont. Romanus dispensatione indulsit.

XXX obiit Elisabetha Vestrenia ex partu, quod gibbosa et parum idonea ad parendum existeret, relicto viduo Daniele Vedio adnorato; prorax fuerat admodum puella, vnde for dam epigrammata fuit.

vide Nicelli ep: 2.

Ornas te gemmis, vagis, auroque reluces
Multo, et te totam splendida vestis habet.
Quis te sic pulcram cultamque quis esse negabit,
Si modo tunc faciem, si quoque tegra tegas.
Sed cum deponis gemmas, luxumque colustum,
Cumque omnis penitus splendida vestis abest
Tum credo de te lis exoritur, an ipsa
Sis monstrum, vel homo: simia vel mulier.

Obiit Formosae Florentiae Philippus Winnius Gudanus ex arida febri, rum ibi paulo ante institutus colligendis oratiis fuisset profectus, vnus vere inter omnes studiorum doctissimus.

NOVEM.

Kal. inter tertam horam et quartam noctis obiit subito Andreas Waelkes Flander Antgardenus, virtutibus et hominum et rerum nostre humanitatis investigator, Viraginis Martiniamis mente quodammodo et corde sanus. Adfuerant pridie nullum in eo tam maturi fati signum videram, quin et hor ipso die et etiam celebrabat satis integre per urbem deambulando.

circa hor tertiam vinum dimidiatis horarum spatiis ex re rapere.

IX. obiit Margareta Lakinia domina de Pallant, et mater comitis Culemburgani, in arce Marsenia, ubi multos annos mente capta asservabatur. Filius vero veniens ex Traiecti tumultuum fomitis alio moris inducatur.

XIV. nuptiae sunt celebratae Joachimi Hadenbroekij et filiae Domini Aggaeis Joannitani, mercatoris olim divitis, cuius uxor ex nobili familia totam videbatur veri familiam velle nobilitare.

professo Martiniano celebrate nuptiae petri Wesselij Amersfortij Doctoris Ferrariensis et advocati et Traiectini, cum sorore Abrandrani professi Hadenbroukij virgine, longe maiori statura, rosamate et diviti. Cum Abrandius ad ordines confederatos mutuo de Traiectensium iniuriis (et dicebat) multa detulisset, illi, responso ad ordines Traiectensis hominem amoverunt. Cum quidam ex familia Culemburgani comitis petisset a magistratu, et liceret per urbem Culemburgum deferri radamus. Matris Culemburgani, et ab eo petitur qua autoritate id petierit. Postula, id quae comiti denuntiaretur, agere id perinde alio transferendum curavit improbat factum Cantiro, qui abstinuisset.

XV. nocte Culemburgensis qui duo ob diffidiam sui comitis cum Traiectensibus per fuissent detenti, ex carcere in certum permissu senatus, inaserunt.

XVI. Inundatio Hollandorum, quod plurimum commodi afferret moneta Traiectina, quinam periculosum esset Dorariarum adnumerare, ob praedones Gertudomontanos et minori pretio monetam conflaret per monetam, thaleri Traiectini tanquam vetusti, vetiti sunt distrahi per Hollandiam.

XVII. mane obiit Anna Lorhorstia filia Vincentij natu maxima, et vidua Georgij Achetiani, dni d'Ameronge Lobel et

XVIII Stolp.

XVIII. Stolpert renuncio in militiam Ordinum allectus pro tribus mensibus, nunc Sanctorum, multisque diebus sub alijs signis distributi fuerunt.

XX. Lata sententia in curia Traiectensi de arboribus minuendis in Lambroura ad bellum Arenbergicum, idque in vidua et mandato Brachij A° 98 restituendis, interim et estimatione prestanda.

Paucis ante redditur Franco Gallum interfector post mundi Fanum Quintini, sed prodita ei multisque ex proditoribus suspicio affectio, frustratus desiit.

Hotomannum Franciscum mense Basilea obiisse, tradit. Genua altera tredum nemo manet, nisi prostituatur ad lyronem reformatam, aut tempus a senatu mysteria meriti; liberi introduntur monarchi, Jesuite, Sugabitu: Sic rum tirpudia esset introducta, et Henricus Stephani adduxisset iam prouisia atatis vir multum parasinsem mentulam, cum qua saltasset, raceri manipatur ad tempus, et publice disciplinae perturbator et corruptor. Beza de per diuersi solitus est multa fusse ad Henricum Stephanum stulti prepitrata, sed maximum et illud ultimum vxore ducta.

XXVI primam ranam ait patrono Com. Meerenbergio de outlaye et interpitatione Hebraeum.

XXII Joel II Decembris stylo Gregoriano Alexandrum Farnesium parmae ac placentiae ducem Abbati obiisse dum extremum fecimus.

XXIX. professo Andreae supplicationes ab ordinibus extra ordinem decrete sunt et habite.

Cum superiori folio genealogiam dnorum de Boxtel non scripsissem, et tantum ad Philippum peruenissem, quod deinceps addam:

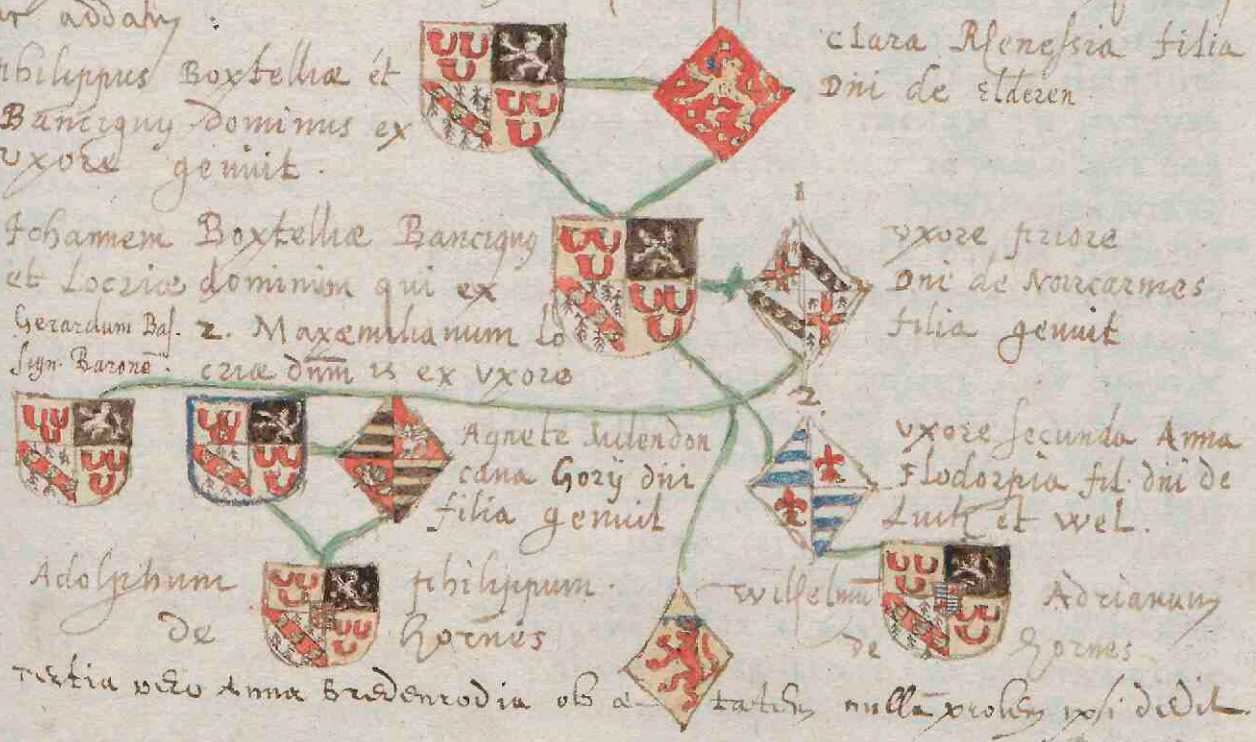

DECEMBER.

II obijt petrus Alostus canonicus Salvatoris, cui donata fuerat a Nienburgio patrono olim suo; collator ipse fuit Marcsmannus qui tractus dedit filio Jacobi Assij.

Codi apud Erasmum Germanum Mangonicum Brabantinum, minimum aureum quem carissimum ipse ardebat, et XXX olim floruit se potuisse vendere asserebat, hac inscriptione: DN NR LIB. SEVERVS P F AVG. et VICTORIA IMP AVG.

Fragmentum quod sequitur veteris inscriptionis in Lateranis III sequenti immutatum, exscribitur ab Angelio:

ΔΙΣ ΝΕΟΚΟΡΟΥ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ · ΠΡΟ ΙΕ ΚΑΛ ΦΕΒ

Sic ita describit:

CEBAGTWC CTAIMAPKW AYIHLAGW KAI CAIIKAIIW
GIAC KAI ΔIGNEOKOPY TWN CEBAGTWN NAYKLHPOIG KAIC
TOY EKΘEMELIWN CYN APANTI · TW ΠEPI AYTON KOCMWKAI TOIC AΓALM
MOY AYPHLIOY KOMMOΔOY KAI TITOY CEEΓIOY ΛATEPANOY ΠPOIE KAI ΦEB

rorum mihi fecit quod Theodorus Pegnesius Zulpius omnibus literatis omnibus antiquitatis doctissimus.

Vienae ni fallor praecedenti mense Iunio die desyl. Joannes II Sueorum rex, relicto Sygismundo Poloniae regi filio bimo haerede, Polonorum regis ex palatinorum maxime consilio electo.

Ultima Decembris styli Romani Traiecto relicto per Moerdyk ad Bodegravios pervenit.

Amnis habet finem, nullo sed fine Cupido.
Me premit, aeternos et fovet ille focos.

Circa hoc tempus in Septitio Campano apud Linternum antilla Cornelia novis amoribus innatientibus illusit pudoribus vindictam in se rivalibus sumpsit, et venenum sumpto seipsam necavit, Huelij Lensium immodica indigna exprobatione incitata.

Tabula haec marmorea alta ped. VI, lata IV, eruta ante confessum S. Petri, dum novum fit fundamentum pulcerrimo characte:

ex autographo pg. vnoy q Roma deferuerat

VRSVS TOGATVS VITREA QVI PRIMVS PILA
LVSI DECENTER CVM MEIS LVSORIBVS
LAVDANTE POPVLO MAXIMIS CLAMORIBVS
THERMIS TRAIANI THERMIS AGRIPPAE ET TITI
MVLTVM ET NERONIS SI TAMEN MIHI CREDITIS
EGO SVM OVANTES CONVENITE PILICREPI
STATVAMQVE AMICI FLORIBVS VIOLIS ROSIS
FOLIOQVE MVLTO ADQVE VNGVENTO MARCIDO
ONERATE AMANTES ET MERVM PROFVNDITE
NIGRVM FALERNVM AVT SETINVM AVT CAECVBVM
VIVO AC VOLENTI DE APOTHECA DOMINICA
VRSVMQVE CANITE VOCE CONCORDI SENEM
HILAREM IOCOSVM PILICREPVM SCOLASTICVM
QVI VICIT OMNES ANTECESSORES SVOS
SENSV DECORE ADQVE ARTE SVBTILISSIMA
NVNC VERA VERSV VERBA DICAMVS SENES
SVM VICTVS IPSE FATEOR A TER CONSVLE
VERO PATRONO NEC SEMEL SED SAEPIVS
CVIVS LIBENTER DICOR EXORDIARIVS

ANNVS

ANNVS VPAS

CIↃ IↃ XCIII

Coss. Theodorus Canterus IV. Alardus Helsdingius II.

IANVARIVS

Ensis Januarij initio ar amici oltra
ⁿ 10. nonagesimi tertij Lugdunum
Batavorum magrestub sum, hospitingi
mei sunt commodum sed rarum, in
Carmolina, via Lata.
Sigismundus polonie et Sarmatie rex
sibi desponsit filiam Caroli Austriaci
Carintiae ducis, quorum Turcarum
Imperator inundat Austriaci, ad impedendas multi
as exercitum magnitudo misit, in Ungaros et po
lonos, magnum numerum christianorum in servitutem
abduxit, in dissessu vero oltra cis ⁿ 20000 perdidit.
Nostri milites v alis equitum ad pregam exeuntes
magnam partem Lycorum Archiergiae et Daniel
Augustani disparuerunt, nobistum erat in ruzzu quda
equus ex comitatu Valthenburgico, qui sua omnia
reperat primum signum, idque Mauritio Nassovio
offerre cupiebat.
II. Renburgum ini et cum militum commeatu, vidi in
gentes reliquias magni Virginum Monasterij,
ar mdo apud Catbiros pernoctani, hospes narra
bat ante quatuor annos inventum in ruderibus
arcis Brittanicae annulum aureum, lumbisque ric
cum ornatum, in gemma sculptus erat quae Amor
arcum tendens; vidi nummum aureum sed adeo
obscurum et legere epigramma non possem, et cum
nimis linearet, non emi. Vidi ibidem in Noforomio
quatuor fisculas ingentes marginatas,
forma fici tali, quamvis ubi do
natae, et peregrinis ostenderent.

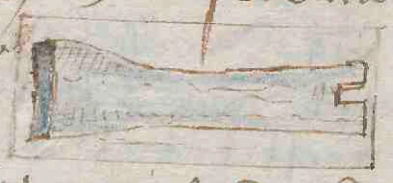

hirolim arcis Sanctae reliquias subsistant.

Ordines Hollandi Gerardum Toringum professorem
juris in academia Lugdunensi cum mandato ad
Josephum Scaligerum Julij ⁱᵒ F. miserunt, et am
pla conditiones allideriunt, et mutarent ad
Lugdunum augetur mirum in modum, Magistratus
nullum locum varum ad viam publicam dare simil
si aedificandi facultas dominis detur, ipse emebat
fundum et domos vendebat, imo plateas nonas ex
hortis fecerat.
V. Fuit comitia Lutetiae publicatae de electione regis Catholi
ci Romani agebatur.
IX celebratae in patria nuptiae Todori a Sezonestein et Rintsue Brechers pauli F.
et Banckia a Montfma oxoc.

ty templo.

Z. V.

In templo Petriano per Belgi praeter Dodongi et Holmani professorum monumenta, epitaphium in marmore Belgico structum.

AD POSTERITATEM

HADRIANO DE XANTENOIS dicto la Deuse domino de Manage Hamomensi, veteri et illustri familia nato, viro singulari pietate eruditione atque eximia virtute et spectatissima fide praedito; qui cum praefectura Vmedalensi sponte se abdicasset, pacis ac quietis amantissimus patriae intestinis motibus laborante deserta, Lugdunum Batavorum cum familia commigravit; ubi posteaquam exiguo temporis spatio transacto in morbum incidisset acutissimum continuaque febri contracta vicesima tandem die IV kal Octobris spe ac fiducia erga Deum mobilitatissima confisus, amantissimae coniugis suae suorumque ac bonorum virorum desiderio subtractus, hic placidaque in Domino requiescit. Cura parentum filius postremum moestus posuit V Augusti CIↃ IↃ LXXIX. Vixit an. L

In templo Pauliano praeter monumenta Lorichsiana per Belgi in xenimento Epitaphia:

1544 I calend. decembris magnificus vir Magister Wilelmus ab Oy consultissimus I V D vita defunctus est.

1519 obyt Isabella de Patenroy.

A° 1476 den 11 Octobris starf Jongfrou Cristma de coenraets van Boloys van Treslong vbyft vbas.

A° 1559 den 15 April starf Jongfrou Margarita van Boloys van Treslong vrouwe van Jacob van Norda.

VIII Wilhelmus Blosius Treslongius olim arcis Halasiensis sub mun. silvarum praefectus ab Ordinibus constitutus, et recta summa prudentia Viridio relictus fuit.

Iurium praefectus vidi Ludovicum Colignium Aurantii principis Coadiutorem, et maior eiusdem erat palatium Ludovicus Nassovius. Wilhelmi Aurantii et Carolae de Burbonio filium vocatum Ducatuum.

Le pape a faict institire dun roemito volontario et la sua mogha qui furent condemner a estre bruslez pour le delegid lun de lautre, et quand le bourreau qui tailleroit le nez, mauvit bien faire son office, fust commandé a la femme, en recompense, lui estrancher le dob de mesme gerbe.

Hoc anno editus libellus gallicus de bello Batavico annis 89 90 91 92 octo XIX dyem

XIX disputant pro doctoratu Laurentius Veno Frisio qui die XXI promotus est maiori simpotu de rebus quae antea Lunde, Vulcanio habente orationem in eiusdem laudem, et de reformatione Academiae nuper facta, de expeditione Julij Siderij Scaligeri, de peritaneo illustrissimo instituto.

Audio statuisse Hollandos, ne quis in Academiis pontificis aut Regis Hispanorum subrectis promotus admittatur ad aliquod officium vel publicum munus.

Ultimo quinto mensis sepulta Maria Duytenbrouckia, bene doctoris Galli theologi, quae pauca sermone antea fama fuerat.

Traiecti interim obiiit Theodorus Zulemius canonicus petrianus, qui plures pauperibus condidit Domunculas.

Hollandi iuraverunt, ne quis ad dignitatem aliquam promoveatur, qui in academiis Regis Hispanorum subrectis gradum sumpsisset.

In templo petriano vidi vexillum troiae instar suspensum, quod nuper nostri ex nauis praetoria classis Hispanicae captae eo deduxerant, in quo pictura virginis Mariae, et insignia Regis, hoc versiculo Dauidico:

EXVRGE CHRISTE AC IVDICA CAVSAM.

Hoc anno editus in Francogallia libellus verdami de observat: concilij Tridentini exhibuit cum haeretico de pace agere.

FEBRVARIVS.

Kal. Fuimus mea examinatus in aedibus Iani Grotij, secundum praescriptum Ordinum nono statuto secundus. Cornelij

sequenti duae horae et dimidia ornatissimae disputationis explicandis quae Legibus satis difficilibus de mandatis et curatio, Minor. π de procurat. et Qui negotia D. de mandatis; praesentibus magnificentissimis Doctoribus professoribus, D. Mulio Beima, Thoma Sofio, Emerario Bronckhorstio, ~~Iano~~ Grotio Gerardo Cornelio, et tum admittor, pro examinatione singulis ff. Mandatum VI. Flor. numerami. Videtur Lex Qui negotia quodammodo pugnare cum lege singularia D. si certum petatur. Ubi dolus ex bono et aequo simplicius, cum Africanus exstructo mere subtilius, cum tractet sed sed dolus mollius aliquomodo videtur contrahere. Glossa vero explicatio solutio valde est frigida et mere coniectoria. Vid. Cuiacium Lib VIII. cap. VIII observat. et in commentario ad Africanum. Item Eucard. Bronckhorstium consiliarium staturia I. assertione LXIX.

VI presentibus Rectore Johanne Hurnio Medico, Francisco Furno, Lura Trelcatio Theologis, Julio Beima, Thoma Sofio, Eurardo Bronckhorstio, Johan. Grotio, Gerardo Toningio JC^tis Bontio, Petro Paubio medicis F. Rappelingio hr Bataverum literarum professore, Bonaventura Vulcanio Graecarum litt. professore et Academiae a secretis disputandi materiam commodati, et promotus sum pro invicibus Academiae numeratis Vulcanio XLVI florenis tantumque sunt Gyrotera. Videlicet singuli thalerum habuere, et eo litteris et sigillo dedi III. Plebeiis hisce praeterea multi vagabundi a praefecto Rhenolandiae sunt capti, et in carcere Lugdunensi asservantur.

Ad portam Ultraiectinam restauratam mupa legi versum quem Davidis:

Vergeefs syn poorten wallen vesten
Zoo niet en waecht den alderbesten.

Carolus Mansveltius hoc tempore dixit, ne pagani qui regi Hispaniarum parebant, tributum nostris Ordinibus solverent, sed si contra militum excursiones munirent, nec captivos nostros militesque ullo pretio dimitterent, sed statim occiderent, vel in carcerem tollerent. Ordines vero nostri contrarium edidere strictum admonitorium 27. Junii.

VIII styli novi Lugduno decedens, sequenti Traiectum venit sub sum.

Circa hoc tempus milites nostri ab expeditione Luxemburgica cum magno Nomomagnum sunt, non mani praeda.

VI stylo veteri obiit Joan. Drielius, administrator Abbatiae Pauliana.

Circa idem tempus cum hic esset Johannes Bonaventurus ordinatus, valde laboratum est de Ecclesia reformata reinstituenda et reconciliandi, dicebantur consules et praetor obstare.

XVII Antonius Butgius canonicus Mariannus, centurio Legionis Traiectinae et praefectus silvarum, dixit mihi [illegible] cum quadam conspiraret.

Quidam XVIII mortis amorum iuvenis Lorcinensis, sed dignos radem raptus, tandem fuit punitus, quambis multi condonandum ipsius aetati dicerent, facinus qualitatem non mutinse tale supplicium exutarint, statim cum a corpore cecidit esset amissum, quidam hinc morbo diuturno laborare videbant, vola sanguinem ebullientem et haesit, Remedium id morbo fiebant licet horridum et millies medicorum sententiis probatum. Vid. Tert. contra Gnost. ca: 29 R. ab: Jun. pa: 291.

vid. lips. sat: 2 ca: 22.

pro-

XV complationum a mea fame. XVIII. rena rum adama
ta, et desiderium in spem fiducie amoris translatum.
Arnoldus Dorpius ex Insensel Batavus, homo et voluptuosus atque insuper Lorupletissimus condemnatus, crumpens domino restituere ex hereditate Bruxellana rumus fuerat curator 75000 fl; idque sine merito medio pronuntiatum in summo senatu.
Cum Pont. Romanus Cardinalem Placentinum in Franco Galliam misisset, et confederatis in adiutorium regis contra Navarrenum ~~misisset~~. Rex ob autoritate Senatus Galorum edictum edidit, quo primoribus perpetua carnam, nobilibus eternam infamiam infligit, civitatesque rebelles omni vindicta damna minatur, demique quot Lorum consilio perpetue ignominie ergo cursum fuerit. prosequeretur
XXI. rura Asparum Cartusia incepit. Aleida Langianensis mea, et die Sancti Spiritus olim sacra, rura horam 4 pomeridianam emoa et flumen robustum et grandem.
XXII obiit Gerardus Zeyrheslootius canonicus Mariana et in Senatu apud Ordines de nova impositione ex quadragesimis omnium bonorum omnium et liberis proprius rinitatibus indigna actum fuit, sed nihil actum.
XXV Estate decessit Io: Baptista Stupperius ad veram vitam, primo Barbanahorum, confidenti in Deum animo, et nullo mortis horrore constanti, ad verum Liberum patrem, ex fragili hac carcere liber evolavit, non sine roningis dilectissimis Lazimuis, ac parentum gemitu. Circa hortenuis Io: Sprutius rum ~~orto~~ saepe sollicitasset ex ordinum consensu dimitti, indicta ranga extraordinem subito admonitus, instinctu et redituri Cateri.
XXVII. Ultima feria Barbanahorum, Carnatorum veteri moris disturbus, et nulla ferme tam sollemnitas celebrata.
XXIII. Romae obiit vir magni nominis Desiderius Gaudius urbis gubernator, ar in templo D. Mariae ad Minervam sepelitur, ingente thesaurum reliquit, rumus hereden fecisse petrum Aldobrandinum pontificis nepotem.
Bavaris duri galeus ar gladius consecratus a Pont: Rom: per nuntium Alphonsum subiculerium mittuntur.
Cum in Decembri superiori anni Venetiis fundamenta novi templi Laurentiani iacerentur, operarii invenerant capsulam, ar ta arcam plumbeam brachii unius magnitudine, plenam nummis antiquis.

MARTI

Kal. Nix ſimma ropra & relo noctu diſcrimen reriort, quanta non a multis annis.

II Sepultus Io. Bap. Scoppius horâ poſt decimam in templo Magdalenano.

VIII obiit Harmannus Zulemus de Baiſtein, ex Anna Pompeij Occonis F. vidua Cæſaris Reguli ſtatis ſex uxte malier. Cornelius Riemgominus.

XVIII Obiit Georgius Reckzius præfectus rerum rayſtalium Ex rortus conſaderatorum Belgij.

XIX vel circa Fanum Gertrudis obſeſſum a nostris. Capti Georgij Lindij & Ant. Hontforſt a militibus prædatoribus Montis Gertrudis, & Voudam perducti, non ſine damno rei ſe gramiarij.

primo arreſtu noſtrorum ad oppidum multi fuerſulmerati, qui ſe intra munimentum retrorum et oppidum Expoſuerant Lin aggredi, inte quos Heroma Fiſo rectorio Legionis Trajectinæ.

XXVIII deditum munimentum, dimiſſi eſſidarij abierunt, durebant pulvere tormentario laborare.

XXIX Ducati Tranſyſulanæ Rigronib ad Zalocin LXX ſtipendiorum Edicto publico redacti ſunt.

obiit Lodo. Dus Guillielmus Echius, longo morbo conſumptus, e omni re mathematicis doctiſ. & in poeſi ſplendi ingenio præditus.

Albertus Fokius nov. Trajectenſium conſiliarius ordinum conſederatorum electus fuit, & Hugo Ruiſch conſiliarius tegalaſtrius Effectus eſt.

XXX. Ex ſumptorio obiit Vendelmodtia uxor Friderici Bogeri, et filia Antonij Lomij.

Obiit nuper Judtha van Egulemburch vidua Jacobi Aſpij Amiorib.

Circa hoc tempus Thomas Sohus relicta professione Lugdunensi in Germaniam abiit.

Tum quoque Bibliotheca Lodo. ex templo facta, ibique theatrum anatomicum extructum.

Lipsius Dicitur ob hereditatem ab Amurulo lautam arrogantiam apud suos commisisse.

Grassantibus in Latio Exulibus, in eos mittitur Franciscus Aldobrandinus pontificis nepos.

x parts conditionibus inter Argentinenſes et Lotaringos nuper contractis, utraque pars subscribit. M.G.B.

Non multo post Romæ publicatur bulla, qua cauetur ne Iudæi in vllis Rom. pont. subiectis locis habitent, præterquam Romæ et Anconæ, ibique nulla exercant pecora, sed tantum mercei attritab emant, ac vendant, prohibitum quoque ne libros Christianorum habeant.

XVIII baptisma purgatus filiolo Alaydis neptis cui nomen Wilhelmi suscepitore Huberto Buchel, qui X dedit flor.

APRILIS

Æmilius Sulemb Nieveldub vidub ~~[illegible]~~ dimit Philomondā Ma
sua vidua Brabantā, que quelles mysse Lyngrum Gal
liam dorūerat.
Eadem die obijt Jaspardus Montanus, adoratus Tra
iectinus.
VIII. obijt Johannes Dorsar Canonicus S. petri.
XI Supplicationes decrete pro prospero rei bellica
successu.
Interceptae litere Groeningensium quibus queruntur
de extremitate sue portune, protestantes coram
mundo apud pont. Rom, Imperatorem, regem, et ora
pro principe suo exponunt bona, priuilegia,
vsum, mores eo redactos vt nisi breui liberentur, extrema miseria sucumbituros.
Aquarum impetu nostri paulatim a monte Gaetri
dis repellentur.
Nec id ex eramen mysse rumor iam sit fama Æmi
liam Bolgiam ad Fredericum palatinum desponsatā
deduci.
Regij in Transsylvania diruuntur obsidiones Otmar
sch oppidum.
Cum iam abbatia paulina pro ~~[illegible]~~ varia mortuis
monarchis, ne bona illa dispergerentur actum
est notū sinitatum apud ordines, vt bona ~~illa~~ ab
eis inuentibus ad Frisia destinarentur, quid futu
rum ignoro: Frisia rectè gaudendum ~~[illegible]~~ ejusdem
affectio.
XIII. Cum Archiepiscopus Coloniensis indixisset in materia
de confessione auriculari, dicebat impetuosum ab
Innocentio III. A.° 1230.
XX obijt Justus Arcibeltius olim effectus veris pari,
et inde pretor Amsterdamus, vir senex: abiit al
ex Eor mondo ante quinque dies Amylius Amstelij
Nimdenus, magni consiliarius senatus apud Lu
rensis. Globulo quoq: tormentario per vapor tra
uectus Arnoldus Heseliis, Traiectinus hieronis sin
turio, et quinto post mortuus.
XXVI contractus nuptiales inter me Nicolaum
Voorstium contractus fuit; hanc ego feminarū
sapientissimam et domestica prudentia instructissi
mam inuenj, qualem matri sui ornamentum Dicit
Solomon, domūque suam instruere ac laudabilem
fecere esset.

Prouer. 12. 14. 31.

Marus

MAIVS.

VI Id. Veneri honestae primitias offero.

Hunc ego sanctae diem genetrix tibi consecro, castis votis et puri pectoris eloquio:

Nulla meum subeat cogitatio lubrica pectus,

Una mihi comitis, coniugis unus ero.

Nam et a vagis nuptiis nostrorum vita me abduxerunt

illud restabat remedium, ex proverb. Sol. petitum quum

prob. 5. dicat: Fruere tuae uniuscuiusque uxore, amabili cervae, et pulchra

gama: quindo te omni tempore irrigent ubera, cuius amore

potiare semp. Cur autem potiare mi fili, alienam? cur in gremio non tuae sponsae.

Hoc finem quindo mensis Ecclesia reformata reconciliata

quodammodo, et coronata ab fuit aliquoties Joannes

Ambrosius Simeoni eloquentia non indoctus.

Ecclesiastes Amsterodamensis.

Ernestus Mansfeldius tentat iam viam obsessa

Gertrudomontanos liberandi, et videtur, frustra.

Pugnis filius stropitto trajectus, et moritur.

Legati qui a regis Franciae Nanneco missi, exercitus

regis factum in religionis mutationem, fedus

ictum confirmari petunt. Dimittuntur is celebratis

nuptiis et splendidis epectis ad famam Dominii in

regem Franciae Galliarum, Indutiae tum confoederatis

sanctis trium mensium fiunt.

Nomodunum a Confoederatis Franciae Gallis obsessum et raptum, omnis

a suo centurione Appio Contio pontifici exercitus imperatori.

IVNIVS.

Electi viva sor temporis et monati presbyteri,

et diaconi reformatae religionis.

XV Sora octava Gertrudis Virgo Mauritio dedita.

XIX celebrata nuptae Com. Meinburgii et Ge-

mling Vittae, quae a presbyteria a loco ratumi-

tus.

XXIV Quedam mulier non procul a platea Mariana

noctu surgens e lecto, ad pontem spectorium Re-

demptoris, fuerat ei diu contentio cum marito,

tum quae tempore reddebant cum solo dormivit.

XXVI Purinus Wanda Dominicus nuptias celebravit,

cum Catarina Rammia Arnhemii proceris filia.

Civita sor temporis a Meliensibus raptus et in omnia con-

vectus magnus eorum magistratus, qui tantum cum Jo.

Ro. esset Nanneco derebatur fautores, cuique tempus PP

Rom. cardinal: quibusdam examinandam dedit.

Poltmia quindo vitrici in suspicaes filius quod contra

Ordinum edictum bonus recuperabat, et aperte poenas

dedit, et alii sor exemplo deterreantur: cum

innumeri

minimis quotidie quaestus de colonorum minutis
ordinibus offerebantur; cupiebant quidam
Theodoricum Vergotium trium bonis funerat tor
tupti, et architectorum et humanitas; cum solus
humanum illud factum et debile reipublicae sit
intrandum, quo multi pauperum animadversi
one saluantur.

Hoc mense magno praelio a Christianis casi Turcae ad mi
nimum sexies, ubi Bosniae Bassa cum XVIII millibus
Turcarum caesus. M. GB.

IV Dillenburgi Constantina (vt dam nominat M. GB.) Wilhel
mi Nassouii Aurantii principis et Carola Burbonia filia
Friderico comiti palatino desponsatur, nuptiae hero octa
ua post celebratae, quibus interfuere Dux Ioan. Bipontinus,
Comes a Witgestein, Comes a Wunnebergh; comites a Nassauis.

IVLIVS

Nuptiae celebratae Ioannis Wilerij et Idae Oomiae
Obingarden congiliarij olim, filiae Iacobij Stellianes
et Ioannae Nienhalia puellae.

V. Mortuus est timetor cui diuitis cognomen fortuna dedit
proceum more sepultus Cornelius Scrouenhius.

Matthias Mylaus quaestor paulmus offerio cantico et Dal
linbergo desponsatibus, sutus est.

X Nuptiae celebratae Brunonis Vossij et Catinae Asiae Iacob.
Apolegetarij fil. puellae innocuae, cuius famam inuecta tame
fama lacerat.

Hugo Ruysius V. I. Doctor XII viz Litium Diuinendarum reiecto
Daniele Leemputio ambiente, cui potiretur obiri L. 6. c
de dignit. lib. 1. ad consilium Iulaperum Rotterodami
profectus est.

XIII Domina de Montanum et Montfort cum obiisset
Campanorum summorum comitum relicta est.

Florentius Heremalius ab ordinum confederatorum con
cessu propter aetatem postulat dimitti.

XX Quinque Monesiensis praesidiarios quorum iam maxima pars
praedatum abierat, urbe intrauerunt.

Franciscus Bencius Italus expendente orationes Ci
ceronis edituum promisit ex emendatissimo exemplari
manuscrip: in quo plura annotata quae non facile apud alu
commentatores reperiab.

XXXI. Feria magna autumnalis in curia Traiectensi
incipiunt. quae continuantur ad diem Iouis post Egidij tu
n. missis cauta ortuati Colonii litibus varariis non sunt.

AVGVSTVS

habeo edictum Henr: 3. de eius ad papistam
relig: reditu.

vide Tilliae fozijs D.
et C. libro. et. 3.

Saga capta, 24 Senatui prouinciali examinada tradita.
Adriana Francisca Reinoldi Brederodij et Helena Drun
Dorstgratia filia, nupta Io. Philip: Barom. Altosarij, mali
a viro tractata ad matrem diffugerat, maritus
vero eiusdem illam reposiit, paxque facta
interuentu comitis Nuenaria, et Nassauij
et Brederodij dni Walrauio fit.
XIX In suburbano Insulae fratres occidit fratrem
ebrius, et sine lite pruina.
Mortua Hemira Zulena Nyebedia, vxor Wilhelmi Sro
de.
Josephus Scaliger Iul. F. Lugdunum Batauorum venit,
fidus in Batauia nouum magnis promissis ab Ordi
bus euocatus.
eodem tempore Carolus Clusius Atrebas, ex
Austria euocatus ab Hollandis venit, ad Academiam
Batauiam
Scaligerorum familiam e comitibus de Burgaria
originem duxisse quidam tradidere; magni ex par
potentes, primique, qui magnam Italiae partem
imperio tenuere, dicti; et nunc ad nostri fi
lium peruenit fortuna ludibrio. Nota Geronimi
Bubsorii Historiae; et Cardinalis de Rossa, Iulij
Caesaris in Epistola apud Lipsium, et ipse Josephus de vetustate gentis
Scaligera.

SEPTEMBER.

III post festum Augustalis indicitur, et inquisitio
celebratur: Senatores sunt Gaspardus Bruxellius Dom:
de Grandrieux: vice praesidis, Petrus Ruysschius, Antonius
Loonius, Wilhelmus Radelantius, Hermannus Wijnbourg
Henricus Sylius, Petrus Lenius procurator generalis: Item Fiscal
Adrianus Burchius a Secretis, eius vicarius Lambertus
Cuyren. Advocati. Thomas Duijtenbroeckius, Gerardus
Hegius Senender, Hermannus Junius, Paulus Sofius, Fredericus
Bogerus, Martinus Vermarius, Daniel Vedius, Ludovicus Pol
Gotthericus Wiltius, Bernardinus di Montevadona, Petrus Wol
zenius, Petrus Vedius, Joannes Oostratius, Jacobus Wijss, Joan
Haestenius, Johannes vanderlennius, Volcardus Comitius, Henri
cus Dettenius, Joannes Meerhoutig, Cornelius Meerenburgius, Adru
Nessius, Cornelius Valentinius Vianius.
Procuratores. Wilhelmus Duarinus Fiscal, Herberti Haestenij,
Petrus Santenius, Laurentius Merlinius, Hugo Ensfedius,
Theodorius Burenius, Gerardus Kruijsbergius, Nicolaus
Meerhoous Burgus, Bartholdus Kuerardus Vedius, Henri
cus Nyenrodius, Petrus Clonsius Duarius Arnoldi Santen,

Neoportius.

Joan

Joannes Corthus, Johannes Rammius, cui ordinum Belgicorum patris confessio successio habetur: Horatius Rodulph. de Leubb.
Oltmarsum oppidulum a Leppo occupatur.

IV Quidam Warc de quasto Hamtero ob duplex pomi ridum voluntarium aliaque stolida rapitur quintur. Saga mupiz capta cum mult fatorii dellet, presente procuratore Generali et Zylio commissario aquis commissa, primo secundo mersit; tertio in aquis tanquam natand remansit. Sequentibus diebus cum plura rotissimaque de nutricia emergerent, torta iterum, crimibus abstissis, virgisque rasa fatetur.

Adio quidam vorquelium apud Buzanos Ludimagistrum, quod discipulis puellis libidinosa fusset usus, raptum apud Cellenburgios, quidam in eum animadvertendum pena Tutoris qua pupillam suam violaverit, nempe deportatione vitrea, alii gladio puniendum, et L cum bis mill. C de Adiud. reddul. cum non simplex stuprum perpetrasse velint, sed immaturo venere naturam corrumpere se reluctantem.

Quidam petrus Spinola Genuensis raptus ab ala vrytenbrouwij, trajecti aliquamdiu detentus, tam dimissus est.

Hospita retro Marcellum sub misq. viri indi malefitij dum famosum arcessita, et ad senatum delata, sed frustra.

IX noctu malefica iam commicta et sua confessione post auxilio demonis proori suspendit, quia signati mulieriny duc equid ad lorum supplicij tracta, et gymnicij foro equorum consumpta.

XI quidam mulier in Gortstegio peperit uno partu tres pueros. De librorum pluralitate quedam tradidit Ant. Gub. Jc. in polyhistore suo cap: xi. De superstat. idem cap: prudentii x. Alia ego item exempla dedi supra duob. locis. In annal. Godefrid. Colon. 262. pa: legitur de muliere quae 4 filios intra tert. menses peperisset.

in annal. polon. lib 7. c. 13. Jo: Herbezli et exempl. Margarete c. 36 uno eodem partu.

Fama est Mauritium episcop. quorundam Italorum Anglos instituentium habitu in Zelandia petentum, interfecit.

XIII Obiit Henricus a Baxey dns in Cominxfelt Princ. pater Maximiliani marescalci Zemdani.

Woordensis explosa Martini confessione reformatorum dogmata assumpserunt, procurante Jacobo Endio Castri Effiro.

XV Jo. Vinckij filius ob radem cum fratre ad Bilitam in p. perpetratam raptus plexus est: Baltazar vero q. vulneris author non fuerat, qui exsulabatur et L. ob delictum d. per vinum de re militari, filio mulctatur.

XVI Vienna Bat. celebrate sunt nuptiae Florentij Brederodij et Theodorae Haestenae, quorum ille Brederodij dominus erat frater, her vero uxoris nepotis; quae matrimonium fore contractum videtur ut utriusque cum bonis familia apud posteros permaneat.

XXII obijt ex variolis ten antiquiss. Anna de Loudenbalch, filiola Everardi dni de Oerek. xxxviii annorum, adeo musta admodum, et matri adsimilis.
sequenti die obijt Wernheldis ab Hardenbrouck, ux. Petri Westrenij, ex partu.
XXIX duo fures suspendio vitam finiere senatus sententij; duo ellorum sori perpetuo exilio puniti, no tamen abiere: Nostrorum aliquis exilio puniunt. et ex Hollandia et Zelandia eiiciuntur, idq. tonte derato iure.
pestis in urbe sed modice grassatur.
Offenderat olim non mediocriter Scaligeri animum Lipsius, qui tentandi ipsum gratia, maemor suis versibus instruxerat, ac post Phosphorum Scaliger et antiquum vendiderat; quare infensus admodum in ipsum semper animo fuit, et acuto sed acerbo dicto se vindicaverat: Qui flammas evasit fumum mihi vendidit; hoc veteo quod objicit versiculo nondum mihi audire contigit; Lipsius tyrsir de eo: A literatura nemo eum improbat: nonnemo, et audio à vitâ.

De vacuâ prorient: in praefat.

OCTOBER.

Magistratus promulgatus. Coss. Gerardus Rhenesius Aedom. et Theodorus Goydus.
Quaestores. Jacobus Bemmel nummorum. Bernardus Stethio Fabrica et vocant
XII viri rerum publicarum Hindrik Bütz. Theodorus Canterus, Hieronymus Alardus, Hellmingus Joh. Spiruzius, Otto Joannes Rodius, Jacobus Vermatus, Thomas Bredius, Cornelius Malsenius, Lubbertus Clewis, Gerardus Voemius, Nicolaus Bistromius, Hermanus Wiltius, Roelard Lanscronig, Wal. Druelenburgig.
olim nemo admittebatur mercaturae addictus, neque mercenariis artibus occupatus, quales sordidos putat Cicero, quod nihil profiriant nisi mentiantur, quinaque dum in rem differt. officiorum lib. 1°. fere vera finem: vidi Bernard. Ocsinum in D. Jacob. Apost. Stamat. 3. Erasmum in Moriae Encom. ipsumq. positivis.
Cum in fine anni praecedentis obijssent Mercindalus et Accetij, ambo in templo Martinano sepulti, in tartario Clinchium principum, et tali epigrammate condecorati sunt:
Eximijs viris dominis magistro Timanno a Moezendael et petro ab Aesse canonicis ecclesiae S. Salvatoris utriusque testatores hoc monumentum fieri curarunt. obijt iste prid. calend. Decemb. A° Dom. 1592 ille vero VIII calend. Decemb.

Anno sepulti Caeli bis depictus.

et Walterus Zulichius nam obijt in ipso moeratio. Otto Rhodius. Acet vande Bundeldijnus Stubing.

Literae quae Venetijs scriptae tradunt Sarum apud Mocenicos Zelatos mistum tradenda Turcis egisse, illumq. re prodita raptum a suis et veneno in carcere praeclusum

Audum

Audini inditium de civitatibus nostris: Bruxellium, Rumsfeu, Loonium, Zylium, in quibus non multum versatus, Loonium in praxi meliorem; Wynlonium et Radelantium J.C. doctiores, posteriorem in rarae praestanti memoria. Lovanium, mediocriter in utroque versatum.
IV nocti Margareta Loa uxor Rumsfeij peperit filium, qui voratus mox, Joannes.
Noveniensis diruntur Joannem Milendonkanum cum suis expulisse. Bommelis vero militis vire reddita vel securiores essent suos expulerunt.
Tiberiari praesidiarii praefectum adjunxerunt suum justum tum veltium raptum detinent.
Murciani Camillum certimini petulatus arrogatum in bin ratis habent; aliusque ipsis constitutis praetoribus alacrat dum Camillum omnibus praeceribus nominatissimum parmensis, quod matre ipsius olim natire fuerat usus, collectantur.
Aggrippinenses publicum Lupanar summanianum varum mercatoribus relictum, quod durerit plenum debiis meretricum, in meliorem usum translatum est.
Octavum rerum militarium ducati Theodorus Bavelis, Joannes Gryphus Jo. Ottonis Hodenus, Federicus Bertramus, Federicus Jord. F. / Theodorus Jordf. a Mater, Hermannus pollio, paulus Nicolaus Verucius.

Cum magistratus promisisset alium contionatorem dare et pro ere adjungere, nec praestarit, quod durerint hoc illegitime voratos alij, ecclesia etenim est destituta.
Vidi schedulam portis urbis affixam quo Justus venit tenhorstius F. Henrici Drosardi Clivis qui commendat Mauritio Nassovio a ordinibus permittentibus fuerat factus praepositus Marianus, A° M D. XCII. V Septemb. vis praepositura vasallos ad recognitionem feudorum convocat, ad viraticum feudorum Rodulphum stracksmannum.
Franciscus Snerhanus duxit Aleydis Trufelariam virginem Lanorum Amersfortian, cui dixerat Bogdrus Ave Luna.
Cornelius Ridderus duxit Catarinam Scayam Dami cerusij rectoris et pagio Gantano filiam, non illepidam.
IV. Uxor Joannis Ruhsfeij peperit filium Joannem.

vera xxvii. quidam inuenis vellitus olim famulus Jois. dni de Jsselt, qui sibi iamdiu filiam sind puellam desponsatam diligebat, vesperi preparata cymba de sorio iam rapuit, insciente matre, hinc patre, qui sequenti die reperit apud Bodegranios filiam, ac reduxit: cum perpetrit hoc facto, quod alteri olim fieri, sibi iam fieri: unde natura illud praecepitum multiplici experientia firmatum didici: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. rapuerat ipse sibi iam coniugem armata manu miles: redit quod mustis perdiat, iusta malorum Nemesis.

+ Cromstrijk apud Zwyndr. filiam habebat nuptam, qui ex aspectu mendicus altero brachio mutilatus remota fuerat adeo, vt non ita dni esset puellae, uno tantum brachio. Est in Brima nostra puella absque brachijs nata, quod mater gravida a vico aequus bovis fecerit: Jacob van Cochoorde ex vxore sua. Boet habet filiolam nuti, surdam, adeoque mortuam, vt neque ribum posset, neque ex igne se adiuvare valeat.

Sintap: me hactenus plurimis de rebus mirandis annis quibus Italia, Francia, Turcica continentur.

NOVEMBER.

1. celebrani natale vxoris xxix. adquo Jor Lusi ~~Eustrij~~

Te natam LVCINA videns, VICTRICIS alumna
~~Alumna~~ PALLADIS et cultae dixit eris PAPHIAE;
Omnineq: ex isto nomen sumpsere parentes,
Victricique vocant nomine NICOLEAN.
Victrix tu populi, et vestra victoria gentis,
Ingenio socias vmbris et arte tuae,
Et vmbris blandis lapsum mihi pectus ocellis.
Subiecior genio vir tuus ipse tuo.

V. Eligimus decanum collegij adiuratorum Fredericum Bogerum; et convocato fugae ligno, vt tenetur omnisque singulis diebus Lunae in curia prout fens convocabitur: ne quis pro iudicato fideiubeat, et togati funera sequentur, et singulis annis bis lato instructo colloquio commemorent.

IX sepelitur Henrica Delia, vxor Joannis Scade canon. Martiniani.

Vidi literas ex Franco Galliae missas, quibus continebatur proditio in regem, et prodita, et varijs tormentis Melodunij extrumpiratus, et publicae farmus fuerit processus.

Theod. Canteus in Lorum Hezemalij ad Ordines generales legatus mittitur, unde paulo post propter morositatem redit.

Mirum

Mirum quod mihi narratum de filia consulis Zurichanensis Coemptrici, quae peperit filium uno tantum brachio, idque de consternatione, quod videret mendicum sordidum habitu se ostentantem, unde mirae permiti mendicorum, turpes in publico ostentationes, sepe fictae, et libello teutonico, vulgo de Betlers handel no fictè exprimuntur.

XXII vel XXIII. Mauritius Nassovius ne tempus negligeret consumendum turpi otio, rumpam produtoris verbis fidem habens, expeditionem in Brugas fecit sed vanam, quamquam tempestatem, et rostrata aestu maris, et parum cum periculo a periculo abfuisse videatur.

Cum Jo. Scipperus vitysi nupsit laboraret, neque multus quia sibi immunis mortis expectaret, quia per ty sub ea sinus abscondere videbatur, cupida vitae senectute expertus sit, cuius rosin reddit Nicol. Leonicus, quod etate quam fere decrepita et rumpi iam maxime indigeat summopere desideret.

in Dial. phabo mscripto.

Danzbiri hedanorum tumultuasse rumor contra polonos traditur, et multos praeterea Poloni regis truridasse.

Insidias audio conspirationemque Imperatori factam detectamque.

Hispanorum multum turmae retentae Belgiam appulere, sed si nullo dure vandidum cum rateris, si ipsi nulla fere occasione tumultuantes, latrorum modo, aut raeram aut fortunam pro publicum et praeda habent militiam.

Ex literis Lugduni in Galia scriptis: Epernonum Aquensem cuntatum ar senatum ad obedientiam regis perduxisse cognoscitur, et aliqui turram liberasse ab obsidione petrinam.

DECEMBER.

XI vidi histriones Hollandiros saltatores insignes, per aeneas quatuor pentorum gladiorum modo corpore volatis, et ex strata XV pod. alta ligatis pedibus manibusque desilientes.

Vidi in albo mortuario summi templi nomen filiae defunctae, hac titulo: Domicella Magdalena Langia filia Joannis de Lange, domini in Molenaersgraff: visiti titulum; quod e plebe titulum sumant nisi olim ab Augusto Imp: Rom: recusatum.

XVII. antiquis et volunt Westrenio, multa ad ordines de conceptis collegii iuristarum legibus fisco delata sunt, quare accersitus ingredius et rostam dari exigebat. Inde illis integrae congregationes fenor rapit frugesque.

vehemens Eyro ventus plurimum damni dedit, navibus utriusque multis submersis. Neptuno liberum olim hoc tempus relinquebatur, cessabatque navigatio, nunc autem instituta superstitio nullas prorsus relinquit ferias, unde se quandoque iusta ira ulciscitur.

Transtiberines more veteri post natalem Dominum integrum numerare coepere.

L'entrato Turchesco sono VIII milioni, 100 mil ducati, tiene sempre cavalleri in Europa $\frac{m}{80}$, in Asia $\frac{m}{65}$ que si chiamano spai da Turchi, tiemio tutte loro paese in sotto.

XIX. Edictum ordines publicarunt, quo iubent litigantes actores statim mulctam inferre fiscario, quam Luet id qui temere litigaunt, vel si iusta fuerit, stemmq. litigandi causa dimittitur.

Obertus Gifanius Burensis Batavus vir et audio sane doctus sed turbidi et militaris quodammodo ingenii, cum nuper Altorfii in Academia Norenbergium publice praelegerat, nisi quia studiorum aemulatione dissidium cum Hugone Donello fovebat; quo paullatim arrecente cum altori distredendum esset indiverat, ne ignominia aliqua discredere forte cogeretur, ipse sponte Ingostadium profectus est, ibique mutata religione profitetur.

Cum in festo Natalis Domini quidam apud Franciscanos more Romano vigilarent, sacrumque mysterium celebrare diverentur, a vigilibus turbati, et ad praetorem delati sunt, autoribus Joan. Herbario et filio pollicitis in foro Linario; ego quidem turbarde, et, non puto de politiis: cum nihil palam contra liceat et cumpub: moliantur.

Assultus pro assault apud Stalger in quadam bulgari epistola, Idem dicitur immisse triangulum, qui tantum in matheseos habet quantum quidem circulus integer.

Deposito Willemo Assio qui inaptam a fratre Jacobo subitanea morte adepto gaestum vitium reprehendatorum (idemque est tributi) agris imposuit, vulgo ondtsprekgeld appellabat, Joannes Rungerg Canonicus D. Joannis in quo locum sumpsit, accipiunt et qui alioqui idemque tributi, quod consumptum vorant, a consumendo, quod imponitur pro magnitudine familiarum ac facultatum, non praediorum, ex aestimatione vestri magistratus.

vid. L. multo aequiore de tergesimis mundinalibus, ayo potest sol. in addit. ad Mirant. de except: nu: 37

ANNVS

ANNVS

a XPO NATO ∞ ID XCIIII

COSS. Gerardus Rhenessius et Theodorus Gorerus III

IANVARIVS

KAL. Fuimus apud Deventrum collegij nostri congregati vt de edicto ordinis inquisimo nuper edito super multis litigantium querimonijs; sed nihil actum est, cum pecuniarum ad bellum sustinendum necessitas omnia exhausit, inuentum arbant inopissimi nibulonis Caligula. id probat Tranquillus in eius vita sed ordines nostri nullam habentes autoritatis rationem, nec equi aut iniqui respectum, magnosa mansitione id quod spectat ad utilitatem tam suam quam publicam iudicio conquirerunt. cap. 40.

Decembris obsidione urbis preclare a Bordugio, quatuor circum munimentis vertitur audio.

Ernestus Austriarum ducatus diritur, cuius familia albis in equis, p purpureo notatis, interpretabantur alij philippum, alij parem, alij panam.

Cura eor tempus Walburgis Cuenaria, Cuerse comes ad Ernestum Austriarum prophecta diritur, vt impetrat restitutionem suorum bonorum.

XII. Vidi elephantem feminam inuenem III annorum, ex India prouincia in Angliam adductam, ac Regimedonatam, deinde propter pestem hic traductam, magnitudine bouis sed crassiorem, rapiebat omnia edulia poma pyra, nuces, fructus, sarrarum, proboscide ac in id quod erat infra proboscidem facili curuatura inflebat: bibebat vinum ex vitro optimus gustator si forte fraudem fecisset aenopola. corium duc erat plumbei coloris, et corium detectum calceamentorum. de natura equinis varij varia, et multa Lipsius in Epistola ad Hautinum Leyb collegit: gemma habet felix ibilia, ita et facile se in gemma demittere, contra veterum opinionem.

XVII. quidam publice virgis caesus, quod cum vxoris filia concubuisse deteretur, ipsa quoque mulier eodem modo tractata in carcere.

Vidi D. Laurentij diuina sorori pictura martyrium, ap: can. Mariannum Gerardum Bordum Dmecongium.

Quidam petrus Vermuelen sartor ex adulterio genuerat puellam, quam et eam esset in angulo edis alueat, inferre adeo et mane conflicta omnem cundi ambulandique

portauit ad vesselhenes a vulg.

Digne usum ferè prediderit, sed proditus iam a virina pu
ellam et diuot eduxare compellitur: quumbit ut id im
punè debuisset fieri, quod tam inhumanè suga suum
sanguinem fieverat.
Henrica Mannia Johannis sodalis monetarij filia, quæ mupor
pisoderat, infanteque ruidam admiserat, cui illa
rum alyb conscendisse ostendendo precandoque, si bro
nunquam vosam cognosse diceb, perdita lite posti
die pauldum prediderit.
Ultimo huius mensis quidam Wilhelmus Wallis scotus ob
falsam monetam in Anyer Halue matter sy sceleratis
cum duobus sorys scotis stracto altero qui fuserat
fugâ ruisam, sententia senatus Traiectensis condem
natus, palo strangulatus, et igne combustus pe
rijt.
Nuptiæ celebratæ. Jor mensis. M. Friderici Bogeri ad
norati viduui cum Anna Lysteria virgine 43 annorum
Amesfortia.
Henrici Rudolphi Wenthersloty viduui 64 ann. cum Maria
Jacob viduâ annorum 57.
Henrici ab Emmerich Arenarensis minoris cum Eleonora Arte
Vidua Mox pensionarij Middelburgensis annorum 40. cuius fa
ma nostro an satis integra.
Wilki Gerardi Ouermeerij affinis mei iuuenis 23 annorum
cum Clara Alberti bibliopolæ Lugdunensis filia Delphis octen
da annorum 17 puella.
Henricus Donzelarij monetarij iuuenis 25 ann. cum Anna
Meesters F. Martini Meesters magistri olim cathenarij Hol
landiæ xxx circiter annorum puella.
Vitam vero cum morte commutarunt. Henricus Loonius
Embdæ.
Lumanus Cornelius vander Horst.
Johannes ab Artebeltinus.
Cornelia Werniers uxor Justi Impoorty et filia Jo. Wernier.
Gertruda Hermanni filia uxor Wilhelmi Impoorty bursarij fuse
14 huius stylo nouo Dux Niuernensis Ludouicus Gonzaga a rege Francorol
lorum missus Romam, pro absolutione ab excoicatione impetranda,
cum ab hispanica factione multis modis impediretur, tandem ip
so pontifici e scriptis oim rem aperuit, quanto cum Christianitatis damno, ac sta
tia et necessaria differret. FEBRUARII.
Narrantur Ex nouo Vesalij turrim cum templo fulmine
conflagrasse mupdo.
Diuati inter rimos et scolasticos tumultuari de priuilegijs,
diu nullus lectionis factas, W. Amerogynus tatum in varti
ce detineri.
Profectum Camerarius Balgnium se pro rege declarasse,
Cogiue mysum Vitrum cum XV alio equitum, qui tota

port pantins

Artesia

Artesiam et Hainoniam incursionibus vastarent.
Austriacum undique rogare milites ad obsidendum Camera
cum, et xviii millia Helvetiorum conscribere.
iv. die Lunae. Stefana Martini Vorstij uxor duos peperit
pueros.
viii redijt Nuncius et redditur voti sui compos.
x Angli histriones ludi agunt.
xx. redeunt nostri re infecta ab expeditione Bustumdu
rensi.
xiv obijt Stefanus affinis geminorum alter 14. dierum infans,
sepultus in templo Hortensis.
Nuptiae eor mense sunt celebratae. Joannis Dhanrodij dni
de Quytenham cum patrui sui filia Gerarda Wantodia
permittentibus ordinibus, et origo litium sopiatur,
ne cumulibus aut Caesaris legibus proibeantur.
Francisca quoque Berrio Amerongio soli mulier in con
cubinatum deserta, demde nupta, a quo tamen se vir
ginem relictam profitetur, mupsit cuidam Vrumensi cu
quo tamen paulo post divortium fecit.
Eodem tempore mortui sunt. Catarina Theodori F. uxor
Arnoldi Montforstij Drostati d'Amelde.
Gerardus Voste.
vi. Apoplexia et tactus oppressus subitanea morte obijt
Burgo a Vronsma archidiaconus D. Joannis et canonicus
Timoli summi et Salvatoris.
Petrus Veedius rector arcularius ex aqua mineralis.
Jacobus Pochenburgius canonicus Martinianus.
Martini Vorstij filiolus et supra.
Nuper constitutus auditor septimarum ex decimis faro
bus vermatus.
Circa hoc tempus editum scriptum non indoctum Lutetiae
per Pontum Aymerium de vulnere Christi inflicto: sed ad e
quitem annu sint Christi referenda.

MARTIUS.

Circa initium hujus mensis confratar noster Hermannus
Junius eo quod quaedam in Satolantilium dixisset curia
proibetur.
iii et iv. funera vidi famae, Jacobi Queerbeeli Petri F.
Circa ostium Slusae raptum audio pisces mirentes magni
tudinis, long: xxx ped: alt: duas lanc: habentes dentes 200.
platea monasteriana restauratur, fitque multo auctior alti
orque.
Maritius ad strategema militare profectus, publicas
supplicationes fieri ab ordinibus petijt.
viii vidi quam essent consules nostri ornatus civitatis

studio

studiosi qui puniceum lapidem prope templum Gertzudis,
e moenibus tollerent, nisi ad summa utilitatem nisi
ad dictum civitatis et agromantanum.
XII redijt ad infecta Mauritius, zabusat vero in
animo suum ad Mysam Trajecti superiorib subordi
nam occupare quod facile fuisset nisi superantib
civibus et militibus absentibus hostium nostri
n. nam rondueti ad portam perrumpat ortulati,
praefecto vero vigilarum nautam interroganti qui id
negotium esset, ar illo respondente se Hordysz
reddidisse fratur, die mox dum ipsum sui
mistri superant, unde praefectus nostrorum qui in
nam delitescebat, se proditum zatus statim desprec
cidebat, ar naiuch solutae quambis in divinis ra
pset cum secretis Mauritius, et oppidum sine
praesidio. Unde varius rumor spargebatur quida
n. laudabant animum principis minuis filetu
mt ex hostibus indeminda consilia tantum puta
bant: alij vero temerarium et dicebant: patria
reipublicae bono futurum si successerit; si fortuna
adversaretur magno reip. vulnera afflictam ri,
quod facile in longinquo supplicio fieri non posset,
et flos nostri exercitus tantis periculis exponere
retur.
Quidam e militibus qui triennij durum stipendia bno
temere meruerat, vitam suspendio finit.
Corrupta est villarum agri Traiectensis consuetudo,
ut si quae extra provinciam mapta procuratur
mulier, detinetur in via a pagi praefecto, donec fo
norarium extorqueant. Unde agebatur iam causa
talis. Cathrinij praetoris filia secum in Hollandiam tra
za profecta, unicum villarum vesperatorum obi
erat, unde illi nacti navim in qua aliqua spon
se supellex quae detinuerunt, et minuti petulan
tia viatores laeserunt; agebat marescalcus ad
penam, tanquam turbatoris publica vie et rapto
ris; ni admonebat se fisend, defendebant sponsa
bantque Vedus et Pollio: interim ipsi libera custo
dia manserunt.
XVIII. Lunae peperit Maria Burselia soror mea puerum
Dordrari, cuique nomen Arnoldi imposuit.

XIX Quidam

XIX. quædam mulcrula Culemburgensis ancilla olim lomi
scratoris non sta prudens nupta in partibus rum fuerit
si aliqua teneretur, ipsam tandem suspendio interimit
dæmonis et credibile est nasci, ex re tam libri.
XXIII. pronuntiatur sententia de præsentia et contur
uentia creditorum Ffenessij Bellopij, et prælati li
beri in legatis, quia loco legitimi, quemadmodum non solum
do est hæreditas, tanquam ab alienum, secundum Bal
dum Alexandrum et Jasonem, quemadmodum vox sententia
contraria videtur: hinc segnebantur alimenta
illegitimorum.
Ex Sylo nono. Mantua durum Dunionem profectum bo
lunt, ac interim iuxta contra Hispanorum præsidium
tutetur tumultuasse Bologna in arcem Basiliana
fugasse et iuro Regi Navarræ dedidisse: qui et
deducta arce Hispanos ad suos dimisit.
Per mensem tantum ne quid oeconomia Hospedum rem
suarum, diebus festis arte prandium taberna apo
ruat.
Magdalena uxor Ryssbyrki pro dimortio agit cum viro
de adulterio suspecto et insimulato.
XXI. Videmus ordinis nostri Legis de modo proce
dendi in agro Trajectino.
et XIX. de XX. calcis lapidisque in fossam inferendo.
Lex lata, ubi et cauetur de modo effodiendi cespi
tes, ne ager multiplici effossione lædatur.
XXII. Lex lata de surrogatione fratrum ac sororum li
berorum in bonis patruorum Amunculorum, amita
rum, quæ præsentationibus non introducuntur.
XXI. Amplata lex de abusibus colonorum villicorum.
Antonius Betten nira facilitate despondit sibi Magdale
nam satis nimmosam puellam 30 annorum, tumb mater
ante duos primos menses obiurat.
Mortem obiuerunt Hanna Godefridi Compostellij fil. et
uxor matrei Block.
11 Gijsinus Walter Martini affinis sequitur suum dominum.
Lotius Bicinom ex bonis divitibusque parentibus ortus
quod iniquam ovi sua habuisset matronam, in xenodochio
Catariniano obiit.
18 Sibana Florentij Brusselari F. Barpt. Hoffe uxor animam
ultimij præsentis obiit.
Otto Everardi Woerstij F. sancta mortis viam ingreditur.
M. Gerardus Cnoop canonicus Joannitanus ex longa phy
si et morbo frenetico obiit, parum sui relicto.

Cristina

Crystina ux Wy Berck. uxor Thomy de Coppel.
Elisabeta Langia ex Aquaverdi virgo 26 ann: eo materiis adversis subito perijt.
Henricus Jacobi Gnebel praefectus Arcessitani telonij.
Willemus Bieyer senior.
Loco Gnebelij surrogatus fuit Nicolaus Mechtaertius, quum praefectura ipsi redderetur pro recta pecunia obligata.

APRILIS.

XIIII. eo nomine quod rex Franciae Hanovarienses dedisset Eras ad ordines nostros, se praeter parisios omni sumptus retrepisse in potestate, triumphatum est.
XV. octava hora vespertina post cenam ad Lanternas luditur comoedia triumphalis, in coemiterio Joannita non ante aedes ordinis Franciscanas, sed minus convenientem tantae a tanto ejus victoriae, cum puerili more a pueris in composito ordine agebatur.
XVII. Ordines nostri militer ex Gelrenis Juorant, exercitumque instruunt ad liberandam obsidione Coenardiam, et eo nomine novis impositionibus rollitat se a paganis.
XXI. Die dominica hora fere septima matutina, sole existente in Tauro, Luna in Virgine, dorso medio natus est mihi filius, optime nutritus, membris pro grandibus.
XXVIII. sacro fonte ablutus in summo templo nomen accepit patris; Avi paterni et maioris amicitiae patrini, Arnoldi Zulemi a Blaesenburg: et atrimis, Theodorico Wilhelmi Langii F. Johanne Henrici Wychersloti F. matrinis vero matrimonia, tinus ovis viraria dedit Gertruda Doorstia. Munera lustralia fuere a Theodorico Langio, 3 aureis Regalis cum argenteo numo: A Joanne Henrico Wijckerslotio, Regalibus aureis duplex cum Thalero Hollandico. A matre vero mea Duplex sum Willemicum, scutum Gallicum coronatum maiori consueta forma, Leo Burgundicus aureus et Thalerus quadrilateris Zelandicus.

De die lustrico Ethnicorum vide notas ad Textide aua ag: 39.

XXVIII. Traiecti triumphatum, quod hostes Venientibus nostris obsidionem Coenardianam solvissent, nomine non armis fugati.
Mirum et insolitum hoc tempore valor, aliquid nominandum protendere.
Budam maximam Vngariae urbem Christianorum virtuti a Turcis ereptam, maesto tamen rumore audio, et falso.
Dictum ab ordinibus promulgatum de rebellibus pontificiorum superstitionibus et scolis

Nuptiae

Nuptiæ celebratæ Johannis Hertogij cum duntis Communis omnibus cum filia capitanij Bulgo. et unde duxit, qui quod habet ædes non procul Gnammedam pago. sub dominio Buddrodorum.

Obijt mortem Hertzuda petri Henrichs F. immaculata et virgo:

Anna de Oyerum Abbatissa. viri doctrib:

Jacobus de Brurom cursor consistorij olim episcopalis:

Henricus Rudolphus Horstius olim Secretarius Collegij mariani:

Hillegontia a Gromenburg vidua Jacobi Rosantij:

Wilhelmus Wander Burg.

Anna Laurentij Brill E. uxor Cornel. Theodori Ebbiri obijt media die, so nimia ostrodinis inflammatione, quod go a Spritbs sepulta in Jacobæo.

23. Arnoldus Quertel infans 2g diebus ex sorore Maria Brugelia natus obijt,

eodem die Maria filiola. xv. mens. ambo sequenti die Gora pomeridiana v. in ferosolimitano sepulti:

Wilhelmus Wander Root. ex thomasino de la norie Brabatij.

Stephanus ab Erk. canonicus Marianus.

Otto Joannis Hodij F. XII vir. civium tudirandarum olim quæstor Domrelly de Wenck. ex transissulana reg. vir aliaqui pbus.

Margarita Fil. Cornelij Antonij Voorstij uxor Cornelij Pollionis mercatoris mistellanei in oro prætoriano puerpera:

Wilhelmus Loonius Brabantus uxoris Musenb. pater:

Audio Lipsium iam meditare libellum de Militia Romana et notas in omnes historicos veteres latinos, Jius vero de Cruce libellum varietem sive Faris historiarum; multaque in eo translata ex Antonij Mecellus de cruce lib: nuquam edito.

MAIVS.

Nos Ralorem insolitum frigus, insequitum maximum, et imbres continui.

VIII in suburbio insulari quidam mod. seipsum suspendio necavit.

Quidam qui superiori bimo fratrem occiderat, rasis nunc ulnis sub alio opprimitur et occiditur.

Gemmiga pgentes olim frisiorum magna et munita civitas a nostro exercitu premitur obsidione.

Hic in rastris cum inter se lasciuorum adolescentum more ludierent Joannes Egmondanus et Gerardus Flodkerus, et ad arma venirent, tandem hic insere occidit.

X. cum quidam concionator gallicus in æde d. Joannis per derasset hyeronimam invidia iniunctum, ne quis concionaretur deinceps nisi a Gabulio approbaretur.

XXIII. quidam Michael de Rhuthen pastor de Bosiers ex comitatu Namurcensi mense raptus, hagae Batavorum raptus plexus, et quatuor in partes dissectus est. Is dum ex sua confessione vera infortunii a Florentio comite Barlaimontio missus erat ad redditum Mauritii Nassovii, idque authoritate vel credebatur ex mente Austriari confirmatum erat.

In Germania nostrio an Stanchsburgi comitum indicta, ubi et quer confessio cum legatis ad eam civitatem missa; et Ernesto imitidia ex proditorio hor facto conflatur.

Matthias Austriacum bello turcico raptum volunt, sed fama admodum incerta.

XIV Cynicia varia ... mensum

Amersfortiae quidam miles ebrium militum furta corridit insequenda ira, fere dedecorosus.

Pons Danarius in urbe restauratur.

Ernestus dicitur Antverpiae exspectari magna pompa.

Cuxit Adolphus Martinius Modo Cromburgo oriundus ex nobili sed pauperi familia, apud dom. de Brok habitantem.

Obiit vero M. Paulus Busius doct. iuris et syndicus Hollandorum mense. quem [illegible] volunt [illegible]

Maria Beyers vel Margarita Johannis Ledmini uxor.

Bernardus Ritoma Gruningensis, centurio Ligonis Ultrajectinae, ex ictu sclopetti ante Gertrudenbergam arrepto malis sanatus, in Cathariniano sepultus. cuius [illegible] ordinum fanorum non aetatis non meritorum tradita Hyrburgio natu minimo unum imbersi.

vide quaerit vogelij lib: 2. cap: III.

Theodoricus Walinus protur praetorio;

Stefana Assia vidua Antonij van Driesbergh;

Anna van Lopa Ottonis de Vlitt uxor;

Mr. Egidius Wandey Dark Chyurgus caculus; Gall

Anna van Leerdam uxor Jo: Boll, qui cum uxoris funus non sequeretur, nec ipsam et dicet Lugdunol, ab omnibus et insanus exsibilatur.

13 Maij edita est de modo successionis ap: Hollandos Lex.

Theodorus Berlinus Arnba Mariamus;

Maria F Theodori van Strayen vidua Jacobus Duytebbal Notarij;

Johan: Wermaet Matthei Fil:

Adriana F Mr Johan van den Bosse, uxor Joan: Cromburg;

Hoc anno dictum Ordinum promulgatum de no omnigadis famos: libellis.

TUNIUS

Impositionib lapidum ratisque ab ordinibus loratur.
Ernestus miser Antwerpiam varijs regio more ludis introductus est, et inst(inserto tu autore) qui dicant tuy Maurity nomen inoratum ibi, a quoda incomperto homine.
Rauenspurgi comitia dirumtur indicta, quibus de communi Christianorum pace agaretur.
Gruningenses superiori mense a nostris obsessi nunc de deditione agere incipiunt, maximique de priuilegijs conseruandis disceptatur, nec conuenitur.
Ix quidam inuenis ipse sir suspendio interiit.
Rumor est incertus tu, de nuptijs Mauritij nassoui cum regis Daniæ filia.
obiit eo mense; Alenda Widij Bontgorstij F et vxor de Vbelt;
Gerrit Gerrits van Brauch;
primãsium qui ex vxori a partu olim lustratio fieba, et tum primo deducitur ad templum, qui mos detus non tu tudorum, et mos Christianorum, sed et Ethnicorum fuit; quinto meminit Cenforinus de die natali, cap XI. vide Lazium de rep: Rom: pa: 376 vbi de cena sepulcrali. De puerpeis omibus quoq: post partum vid: Decret. Gregor. fol 304 col. 1. vide Glycam. part 3. pa: 294.

I Sepulta bidum arcis prope portam Catharinam, in foro nunc equorum, vbi olim arx parid numero x. lata xxi. ped. long. Lx.
XI. Gruninga celebris potens ac munitissima Frisij vobis nostris dedita; conditiones apud me habeo.
XV. apud nos eo nomine Domino numini gratias actum, ac mox triumphatum.
Restauratur cloaca et canalib via nouæ, et platea dominicana sine prædiatorum cenouatur.
XXIV Supplicatio decreta ob frequentes et continuos fere imbres messem impedientes, et pastua inundantes.
Sine dedicationem fenijs quidam fir adduxerat instrumentum pneumaticum, quod ita mensura et pondere omnibus erat confectum, vt absque manuum attactu ramenta certas cantilenas.
Aliud eodem tempore adduxerat puppam, similiter quo instrumentum ita dictum artificio saltantem, seque mouentem.
Nostri milites ad sua præsidia reuocati, dirumtur tum ob raritatem minis plumbum et subitas militum mortes ex morbo medicis incognito, tum ob quod superiores prouinciæ parum

ad.

ad Belli omnia sustinenda tubinse reddantur.

Hyeb pigti Laborari rumb audio.

Delerit. Ernesti Austriari apud Belgas Authoritas.

Ampliatum decretum Hollandorum de libellis scandalosis non imprimendis, et Romana papistica religione non exercenda.

Turbae multae magnaque in Artesia et Hannonia, dum tur etiam moles Hispanorum militum ora depredantes sine discrimine armari.

XXI celebrata sunt nuptiae Frederici a Schuppe de Bulmis Canonici et Hyacintae Martiniani cum Lambberti filia non altera XV ann. nata. Domini de Gt de Malsen.

Obiit subita morte Taraba potb filia Gerardi olim consulis, virgo.

et Cornelius Dirckzoon Canon. Mariamus, rumbra Dauer Spolenhovium Dordrecht Trajectum translatum fuit.

Stephana Valentini de Viane F. de partu, cum ty antea duum duxisset uxorib ali indanum, rumb oity et a priore rommi gi arrogabatur.

Cum tres tantum in urbis coronatorib Joannes Gerbulus, Henricus Calarius, Gerardus Blockhovius: et hi obeundis coronibus non sufficerent, duo de Germania arcessiti.

Circa hoc tempus in colligium advocatorum adscitus Stensie Hagocomitanus. et paulo ante Antonius Vezmey, filius Vezmey Can. petriani de fratre nepot, paedagogo nupse. F. Domini Vandr. stadt.

AVGVSTVS.

KAL. Cum ordines constituissent praefectum silvarum ac venationum Traiectinae ditionis Jo: Vchtenbroekium, Legem quoque venatorium ediderunt.

Fuit hoc tempore Petro Westremio Advocato lib rum Aedilis Templi civilis, quod ipsius insignia ad sepulcrum uxoris propria authoritate suspensa fuisset, veteri consuetudine minuti.

Defuncto nuper praepositio Johannitani collegii Montesma, Ordines Traiectini superiorem sub authoritate in Wurzdt et Wilnes sibi vendicarunt.

Luisa de Huyckeskoot vidua Carbiste Angli fraudatis creditoribus magnis rationibus, abiit.

Cum Linnsius et ego de rebus Cynarum agebamus, ac fictum id esse aut nulli usui dicebam, ipse narrabat se didisse curiosa mathematica arte factos, et recto pondere nullo trajecto ad 2. plaga mil. pgrad.

II. Obiit hoc mense Ewerardus Zylius Amsterodamensis;

Margareta Gisberti de pago Vorstelin fil, vestalis loquacissima, ac omnium apud Bethelemias malidicentissima. et aqua interrula;

Jacob

XVII. Jacobus filiolus Quirini vandeWoort, unus Mensis.
XIX. Submersa in cupa aquaria Nella filiola Gisberti Ouermeij quatuor circiter annorum;
Bartholomeus Zuleimus Gisberti F; XXIX.
Judicha Frederici Werhake F. uxor Theodorici Weijgert;
calnus sed potius vitulus miserabili raptu et exercno in hospitio Bombergano cum aliis potitans obrigescimus mentus fuit.
Incipit hor tempore Autumnus, qui morborum dicitur pater, quod multos generet morbos, vt et Isidor. lib 4. origin cap 25. probat. vide myth. in armi part: phisij pa: 201.

SEPTEMBER.

Erat hor tempore quidam Culemburgi nomine Adrianus Crayebanger; is cum vetuam monetam, primum autoritate et priuilegio Gruningensium exulum ruderet, tandem auaritia et spe impunitatis inductus, vtpote in libero oppido, cominute Sind Dmasta, aliorum principum effigies signum expressit, et pro veris populo Dirino obtruisit: quae res cum paulatim innotuisset, et ad Ordinum aures peruenisset, frauter prout meebatur tulere et legibus puniendum tam atrox facinus putarunt, quare duos de tarite legatos miserunt, qui absente Dmastalemburgano ipsum monetarium rolmpreggendi, omnemque eius supellectilem auream argentiam (octodecim aut circiter erant aureorum millia) tartariam auferendam curarunt, insuper adeo oppidi magistratui, quem comorari iusserant, ac interim Centurioni scripto her quam tarite fieri posset persuasit, mandauerant. Magistratui vero quid ab Ordinibus in mandatis habebant, aperiunt. peruenerat iam fama ad eiusdem monetarium raptum abduci; qui comolant, ac militibus corripiunt, cum primiligyis ipsorum ad diuentes, si deliquisset ibi puniendum non alibi, nec in se Hollandis subditos et Legati ne res in tumultum abiret praetori ipsum ipso duxerunt tradiderunt, additis minis si dimitteret, at mi Jelominus ceuerso iam Culemburgano liberatur. cum her fuerint Ordinum iussu, praesidium oppidi augetur et ex binis loris praesidiarij suorantur: quo facto praefectus militaris ciuibus magistratui et praetori denuntiauit, nisi tradant monetarium, se in mandatis habere oppidum ipsorum spoliare, ac mulieribus auditis terrati ciues, monetarium quaerunt, qui ciuilis habitu ad portas oppidi delitebat, ac agnitus ad notae mulieris adeo her habitu fugit, fama

statim

statim tota urbe vagatur monetarium anrilly habitu conspectum fugam tentasse, et proditum medio virinab se occultasse; concurrunt milites, et suo periculo iam exitati rimeb, ad domum mulieris adnolant, monetarium postulant, illa non de m domo respondet, sed hortum inspicent admonet, eo n. se recepisse, dbi dum quiritub, tandem sub fimo latitans extractus, et paulo post Turum Batavorum missus est. Adfuerat ipsi non ita pridem Elbertus Leonius Geldrij camerarius, qui fertur interrogasse quid rium agerent, monetamne cuderet, ad quem annuit, more solito rorare hominem arbitratus, ac tu dixisse Camerarium: Crayevangere bidet quod agab, nam malleolorum tuorum sumtus ad extremum usque litus Batavorum pervenit. quae dicta si considerasset, et mirb non laeua fuisset, ut ait poeta, facile potuisset hac pa tamen. ferebat nobiles Anglicanob Henrici regis nomine et litera signatob, quob tamen ab alijs dcis internosere ne aurifabri quidem possent, quare et prohibere eorum cursum omnes non valuere. Tuplicis vero facto falsitatis accusabatur, primum, quod propria authoritate cum regione dimasta Culemburgamb habebat cudendi moneti potestatem, aut regalia principia, nimos conflasset; deinde quod aliorum principum nomina et signa fuisset imitatub; ac ultimo quod ex Duratis Hispanicis minorib valoris fecisset.

hisce mensibus in Marchionatu mira spectra visa ferunture quibus se demon immiscuit. et aere expressa apparuerunt hodie.

plurimi in Hollandia, Zelandia, promuntria Traiectinsi, Eius fori ac participes custodiq traditi sunt. V promulgatum dictum Ordinum confoederatorum de valore monetae, fraude et usurib mercatorum plurimum auctae, nunc ad dictum Anni 1635 constituto.

ex Vngaria rumor non latub adfertur, Tripolim nam tam ac valido Janitzorum praesidio munitam, infeliciter cum Turcis ante Rab pugnatum, Christianorum multa milia caesa, ac ipsum Arcidux Mathiam captum, quod ex vero adhuc ignoro.

19 Rab capta a Turcis

Litterab

Literas vidi ab Italo quodam Ramersbergo missas, quibus indicabat cladem Christianorum accidisse, quod Vngaris equitibus solita stipendia non essent numerata, et quosdam negligentiores in colligendis pecuniis fuisse deprehensos: quodam addebantur de luxuria Germanorum et ebrietate, quantum nobilitas consumpserint comitatus istis Ramersbergensibus, et quam parum de imminenti ruina propulsanda sint solliciti.

xxi. Noua expeditio in Drentanos ac Transisalanos superiores, nigrias adeunt partes sequentes paratur, hinc ipsi superiorem veniam profecti, et deditum vexilla aurea adueniens flumine Rhenum ascendit, tum ipse Maximus Rasonius Imperator ipse expectatur.

Hisce diebus David Gorlaeus quaestor mipsit et consiliarius Adolphi Nuenarij comitis, quod assignationem quandam ab Ordinibus Comiti in solutum traditam bis arripuisset, et mille thalleros Ordinum Traiectensium Quaestori numerasset admonitus, cum se excusaret et in rem Domini sui consensisse se minus diceret, iterum petuntur, et simul eo nomine in sub bona hortes mittuntur.

Emerardus Sponcheburgius frenetico morbo laborans multa indigna perpetrat; mendicos debellando, vitra lapidibus confringendo, ita et tandem custodiae private traderetur ab amicis.

Gerardus Ryssbergius procurator cum ab vxore adultera accusaretur, ac propriis literis convinceretur, dimortium fecit; bonaque diuiduntur, nec multo post iterum redunt. Hoc mense nupting celebrate Gerardi Rhenessij Ao. Domini et Annae F. Domini ab Ascendent.

Vianensis nuper sententia supremae curiae libri, et abbatum landorum imperiorum exempti iudicati sunt.

Obiere Matthias van Voert VIII. Dec. Johan van Cronburch; et filiolus Abrahami Gorlei.

Quibus rationibus Dux Hessae legatus Hispani pontifici detectae coronatus est a ciuitatibus Franc: regis habitis libellis singularis in Gallia edito.

OCTOBER

Coss et Quaestores continuati; XII viri vero litium primordiarum, Nicolaus Ostromius, Rodardus Langsromius, Jacobus Wermatius, Cornelius Malsenius, Gerardus Godefridus Dominus, Walterus Zulenius, Guillelmus Drielenburgius, Justus Ryssenburgius, et Henricus Vbeltius, Arnoldus Sandenius, Henricus Rutz, Henricus Helsomgius.

Consiliarij politici vocati Theodoricus Canterus, Johannes Spruytius, Hermannus Wbeltius, Lucas de Corinth, Voltardus Bolt, Willem van Bomeren, Dirck van Botthuysen, Thomas van Wees, Cornel. Gijsel van Culenburg, Johan Gerritsz Sandelitt, Bartholomeus van Weede, Mr. Peeter van Woerd, Cornelis van Wijtenhouw, Jan Splinter, Mr. Antonius Podus, Johannes Bosch, Cornelis van Liempt, Theodoricus Rhenessius à Dulo, Johannes Stephanus de Witt, Jacobus Chrum, Johannes Matsijs Ensbergius, Floris van Woerden, Hendrick Jansen, Hendrick Willemsz van Borthuysen, Lucas van de Pol.

Octomiri rerum belli rarum continuati

paullo antecesserunt contra Jesuitas pronuntiarentur prodijt Hispanis Gall. La Trompette portant l'exil et passeport des Jesuites

Mauritius Nassouius cum suis reuertitur, quod milites a Francorum Gallorum rege in supplementum vel mercede federis remittere tantum Orat. petierunt, quambis tempore satis alienno et incommodo.

Ludum Batauorum hoc tempore collegium vel seminarium Theologorum, quorundam studio et praefecti improuida segnitate turbatum est: Nam tum quidam petulantiis quaedam egerunt, ac eo nomine castigandi essent, ipsi tumultum uertunt, quod quidam conspirasse dicuntur, Lozarios publicos arcessiunt, ac ijs turam virgis caedendi eos demandant, qui illorum opem implorantes ac indignam rem esse dicentes, et sine exemplo scholasticorum libera corpora a lictoribus publicis denudari, ac criminosorum instar puniri, eos arcessitis obuijs armis in vergatores inuitarunt, qui bono casu fuga sibi consulunt: quo facto scholastici vexati factionibus conscientia turbati, illico se in pedes extra oppidum conferunt; pauci a fuga retracti, ac in carceribus aliquandiu habiti, veniam tandem supplicis obtinuere, durioribus penis tale quid iterum commissuris impositis.

Revelatio quod secretioribus quaedam huius provinciae Hispanis revelasse deteritur, raptus, at paulo post quod hac ab inimicis suis in vulgus sparsa deprehendit, fidentissoria cautione dimissus est.

XVIII. pridie quam de rebus Mauritij nuntiaretur, supplicationes pro eo habebantur.

Regij Austriaci Camericarum obsidione premere conati, aliquot munimenta in circuitu cuniculis exscitarunt.

Adumbrae nuper arcessiti ab Ordinibus Johannes Velsius, et Henricus Conrhardus Ecclesiastes, contionatorum munere fungeri.

Nuptiae celebratae hoc mense sed nullis testimonijs Petri a Rutenberg et Gertrudis Cunrhae F. Antonij Syndici Ordin: contra voluntatem parentum, qui illud totis viribus impedire conabantur, verum illa certissima stipulatione illaesam confirmarunt.

Funera

Funera ducta sunt mensis, Johannis Godefridi a Marquarden procuratoris summo cum laude laborasse vulgo credebatur.
Johannes Henderici F. Cuyckius. Catarina Barzia Vidua Jac. Vander Borch.
In paulinis aedibus pueri ad studia monasterij sumptibus alendi constituti, numero xxx.

NOVEMBER.

IV. vidi auem diversicolorem plumis pulcherrimis, purpureis, minis viridibus, psittaco similimam, sed maiorem, Americano Orbe adnectam; Fendrohallab is qui monstrator adstat, Mazu appellabat, habuerat caudam longissimam sed igne perierat.
VII. profectus sum cum Johanne Bilartio, Jacobo Amerongio Tatio canonicis Marianis, et Cornelio Oomio consiliario olim Batauro, ad pagum Cortehoeff sub dominio canonicorum Marianorum, vidimus in via Bolestinum, ubi Henricus Bottenus a Knellenburg domicilium habet ad Verstam fl. non procul a Marsinis, quod nomen a Marsis populis remanere quidam credidere; non procul hinc Nieuwoud castrum, hor plurimum vetum et diruratum, ex Knellio castro antiquissimo Feudo Traiectensi ortos Nieuwodios quidam nobis narrabat; Fratrem n. ex familia Knellia castrum hor fierent, et nove Nieuwel id est Nomiuvelij dixerat, quod inde corruptum in Nieuwod degenerauit. Eodem quoque tempore Guntgfeny non procul hinc a nostro Antonello conditum, quod castrum Bruxellio vicipraesidi Traiectensi uxoris ex dote obtigit, quambis litigiosum iamdudum factum sit. Veniimus inde Zeelandiam ad Verstam castrum olim munitissimum, ubi ab Henrico Viamio praesule Traiectensi contra Amstelios conditum, ruinas arcum et fossas vidimus, ex ruinis reliquijs arcem pariter a Carolo V. Traiecti conditam nouimus; incolae adhuc riuiu nomine utuntur, narrantque olim ipsos comitatis iure donatos; pignori fuit aliquamdiu obligatum Gysberto Amstelio a Nassouio episcopo, at cum redimere vellet Zeelandus, et Amstelius difficilem se praebuit, ortum fuit bellum inter ipsos, et tandem vi Hollandiae comitis restituere fuit coactus. Hostes dustinus inde Eps A° 1335 illud iterum oppugnauit Comiti Hollandiae. A° vero 1354. liberatum a p. arrhetio. Vesperi pagum intraimus amplum satis xxvii. tamporum sine hoeriorum, est tamen sub agere bituminosus, et respiribus fodiendis accommodus: Unde quidam Arnoldus Jacobus consularis Gaudanis aliquam Hollandi nauale nomen ibi adiuuante Jacobo Vermattio fieri, et nostrio quy privilegia eo nomine ab ordinibus ceu ipsam bt videtur parum considerantibus, impetrarunt, sine potius extorserunt. Tam vero magno sumptu sed communi, duas

credo esse illam quam barbari Americanos dici scribit Lerius histor Brasil. cap. xi.

Richardus

ex praeda a Geldrijs rapta.

deinde Arnol. Hornig Eps A° 1371 constituit praefectum de Gaybecche.

molendi

molendinis & Lori quo ante xxi annos steterant erigendis
de proponebant, magnamque inde utilitatem paganis arri-
suram asserebant: quibus se paganorum maxima pars et
urbanorum opponebant, dicentes: experientia compertissi-
mum esse nihil olim utilitatis molendinis attulisse, nec nunc
afferre posse, imo propterea diruta, cum tantummodo
sumptuosis futilibus essent, nec Lori palustris naturam
iam mutatam, terram n. spongiosam instar esse, et quantum
uis maxima aquarum, urbi erectae, moenibus spa-
tio illis ad priora reducetur, nec aggeribus sustine-
ri excludendisque aquis idoneis in uliginoso fundo fieri
posse: hisce ceterisque magnis argumentis disputa-
batur: testes quoque producebantur, et ad ocu-
lum regionis situs lustrabatur: Canonici quoque Maria-
ni qui indies quinis pontificiis futuri erant, hor in
raptum in rem suam minime forere arbitrabantur. cum
Hollandi illud agere videntur, et regionis terra et
respectibus exhaustam, tandem in larum redigerent; sic
tandem discessimus; oblatumque a Gaudano Commissario Ma-
rianis par coniugatum Cygnorum. In reditu, cum nō
procul urbe abessemus, et ramsanorum fumbram so-
nitum audiremus, et mirongnis rapuit argenti ornatio
instructu, verebor (inquit) ne aliquis nostrorum testem
breui arripiat muntum, utpote qui aliquem e suis pro
dideret. nec ita diu cum urbis Cappellensis portam,
portitor ipsi nuntiat armarium subita morte obiisse.
Nostrorum militum conductis equitibus cum voltra praescriptum
terminum progrediuntur, ne in insidias regionis Austriaco-
rum radentur, multorum ac strum ipsius Austriaci animos
consternarunt: dicebantur n. eum non ignari, ne si quid
sibi arridisset, et dubia omnis fortuna alea, flos nostra
militia amitteretur, et praesidio quasi denudata nostra pro
uincia hostibus inermis obiiceretur.
xiv Animulq; deliquium pussus filiolus mihi, adeo et pene a mor-
tuis reuocatus videretur: sic in ipso ditis proemio aduersis
sortis occurrunt ludibria.
Reuersi Lori tempore e bello Turcico Mulardus et Slotius, qui
tamen magis in reditu propiarunt.
Monetarius Culemburgamb Amsterodamum traductus, bi-
et alii commiserunt, custodientium manibus elapsus,
aliquandiu latuit. et erant qui commilitibus ordini
bus id factum arbitrarentur, cum non ita pridem, ali
ud huiusdem criminis participes Ugbertus Clantius prodigio
se suasisset; ferebat n. eo tantillos tarteros, fidibus

cytharę

in eum praesentem veni-
ebant.

rytgare et pulvere adamantino perfregisse (multis mirabilia dicebatur: verum post duos dies quam latuisset, in ramis reperitus, et custodiæ priori traditus, hanc omnem suspitionem delevit. Hanc ergo ipsi primus marcus Aurantiae cum nuptiae sub eum comite Hornlaensi celebrarentur, bita donatus est.

Audio Franciscum puerum Florentinum qui se reconciliatorem pugnatum in religione opinionem profitebatur, Salzburgi igne consumptum.

Ad finem hujus mensis conductores nostri multorum laetitia e finibus Francogallis redierunt.

Hollandi magnis sumptibus novam translationem Belgicam biblia molunturque, ad hanc rem perficiendam constituto singulis mille thalerorum annuo stipendio, mutati Franciscus Junius, Franciscus Rapheleng[illegible], Pbs Marnixius Alegond. aliique nonnulli.

Nuptiae eo mense celebratae. Henrici Marci mercatoris Mosellani Dietheni F. advocati et Margaretae Herberti Haesteni procuratoris F.

Justi Roij boni civis et Johannis Dscharij Lonnerobbe.

Henrici Aurifabri et Elisabethae Jacobi Timanni a Liurobbe F.

Johannis Zachij et Elsae van Voort Lonnerobbe.

Funera ducta: Cornelij Valladolitij Canonici Mariani, qui diuturnum animi morbo laboraverat, et iamprudem melius habere reperiat.

Margaretae Hesseliae viduae Willemi Verbeek, abi rum quidam e ciuitate plebe Verbeekii consanguinei precire volebant, Merenburgij funus non sequebantur diuentes suo se ordine turbatos.

Habeo apud me narrationem de eversione duorum oppidorum 4 castellorum, pagorumque incolarum et Turcorum manibus Christianos.

Comatu Turcae frustra tentarunt: Eius obsidionem habeo pictuam.

DECEMBER.

Initio hujus mensis Federicus Mde Vbynstock similis militiae praefectus, paulo Schuttio praefecto vigiliarum, factum plurimis incommodis vulneribus, sedentaria pugna detrepavit, causam dedisse dicebant, exprobrata luxosa Cartusianorum questura, indignè ipsi contradicta.

IX. Libellus supplex ordinibus nomine curialium oblatus, pro minuendo vel tollendo edicto, quo litigantes mercatoribus mulcta imponitur: cum ibi ab omnibus Advocatis et procuratoribus subsignatus, quod tamen facere renuerant Zosius et Opstratus, obstinate opinionis homines.

Cum flumina atque adeo ipse Rhenus sinusque pars valdè longo frigore terrae instar essent congelata, Gravenses milites pagos multis minis terruerunt, sed vanis.

Vigiliae iterum duplicatae Trajecti, et cum priidem de deponendis vigiliarum praefectis fuisset actum, causa quaesita et manserunt.

hoc temp.

Hor tempore apud regios Austriaros Legio Veteranorum Italica, quae nuper Duci Farnesio quaedam praerogativa stipendiorum usu fuerat ab Ernesto Austriaro reformata et rogibita, cum solutionem flagitaret, durioribus arripto responso tumultuatur, idcoque prostrata Senatum corrupit, et ad Ordines confederatos literas mittit, operam bellicam et militiam offerens.

Vide exemplar nostrio an verum sententia a senatu parisiensi lata contra Joannem Castellanum scolarem Jesuitam collegii, qui Regem Franciae Galliorum vulnerauerat, animo occidendi, extremo supplicio per arcubos cruciatus puniendum, Lutetiae in foro Greviano: cui adiuncta proscriptio Jesuitarum ex omni Franciae Gallia.

Hoc tempore tempestas magis damnum intulit navibus ap. Tessalia ut ex literis.

Legio Italica ab Ernesto promissis stipendijs in gratia recipitur.

Amersfortij lectiones publicae instituere; Jurib, philosophiae, et historiarum, professorem vero iurib habent Laurentium Boltzium Debis secretarium.

Ad collegium adoratorum allectus Cornelius Otterspoor. fil. Ubbilli praeceptoris olim Martiniani, cui et scopatoris nomen ab officio purgandi templi olim inditum. Filius vero Duarenae matrimonium ingressus inuitis parentibus contraxerat, sed oppido paucis temporis mortua reducta.

Nuptiae celebratae Johannis Brunonis patrimetorib virum probatae vitae adolescentis et Joannae, Frederici Consulis Lurensis F. At infausta recinit fescalia carmina Bubo.

Apud Lurenses vero celebratae nuptiae Wizopij Questoris Hollandiae F. pecuniosissimi et Hesteae Sommerdeiae puellae ditissimae ac multis aliis probis petitae.

29 Stylo nouo facta ex Senatu sententia contra Joannem Castellum et Jesuitarum institutum contra regis vitam attentandam Lutetiae.

Funera ducta Annae Huberti Butzij F. virginis,

Henrici Bernardi Bockhouij mercatoris miscellanei olim octo viri mulieris familis,

Hillegontae Hindersteinae viduae Jacobi Asrij,

Henrici Hermanni Boerulai F. Typographi,

Hugonis Grissij, et Dominicae Gertrudis Willemi Wittij F. coniugum eodem tempore.

Hispani dicuntur Hiberniae partem occupasse, et Stanley cum quibusdam suorum e portu Dunkerchiano soluit, eo et reditur navigaturus.

Eura hoc tempus praefectus Bredanus cum militibus Ordinibus oppidum Leodiensium Hoyum occupauit.

+ Hoc tempore quidam polydorus Delfensis magnio non inferior dicta, dum vago et irrequieto, ad desperationem vel furorem fortunae ingenitate ductus, proxe lucum Vatanorum sibi ipsi mortem cultro inuidit.

ANNVS 60.

ANNVS ∞ D XCV.

COSS.

Gerardus a Renesse van der Aa II. Theodoricus Goijerus IV.

IANVARIVS.

xi Duo ob furtum acriter virgis cæsi, vnus publicè ad tantillos ruræ, alter coram vidiribus, adeò vt vigator ipse lassaretur.

XVII. Obiuerat quædam ex apoplexia mulier in platea Ambastriana, cumq in ædibus fuerat ratus niger, qui suo more tallaurat; quidam hinc superstitiose (vt credo) anicula fabulam in vul gus sparserant, mortuam mulierem magam fuisse, et caro daemona nigri felis forma ante lectum apparuisse, at dix isse; tid all te lact, id est sicè est: proprator vt hanc rem exploraretur, intrat ædes ratus monstratur, ac res vt erat narratur, vnde abiens, talium mendatium autores et punien dos dixit: Et ego credo multas narrationes ex huiusmodi mitis extare.

Circa hoc tempus tres mercatorum naues ex Zelandia in Bata uiam redeuntes, a pyratis quos vigilas neglexisset, captæ et spoliatæ fuere.

Hisa dicitur ante solitum tempus euomia: quidam putabat ab Hollandis Emsam, ad probandam Gregorianam emi correctionem.

De Nuptiis ~~actum~~ Eo tempore apud D. Eg. Hob. N. Almondo Abrah. F. et N. Sometbeltue natu maioris. hoc pertinere ad effectum

Bura quoque magno sumptu celebrate nuptiæ philippi comitis de Hosen loo et Mariæ Nassouiæ F. Wilhelmi principis Aurantij. Comites ego Hoenlocenses antiquissimos inuenio, nam A° 942. et 948. basi Ludos Germanicis tum primum institutis interfuit Godefridus et primis omnium sub Henrico Aucupe Imp: A° 938. Volfgangus et Ernestus com. Hoenlocenses Crato item et Adolphus. Conradus A°. 1042. Hermannus 1080. Crato 1165 Conradus 1179. Gebardus A°. 1198. Godefridus 1209. Fredericus Godefr. F. quem alij Cratonem vocat. 1235. Albertus 1301. Albertus 1374. Guillielmus 1392. Georgius 1403. Fredericus 1408. Godefridus 1450 Crato 1480.

Com: de hohenlohe fit mentio in Bulla Aurea Caroli IV.

Gebhardi meminit Gromiro Augustensis pag: 354.

Eodem tempore celebrate nuptiæ to Rosantij 60 circiter annos et catarina Caubenhouia.

Stella circa hoc tempus ad Occidentem apparuit ceteris Lucidior.

Obiuit Gerarda Swanrodia vxor Io: Wanrodij dni de ham ex puerperio, Margareta filia vnica Johannis Pengeri Can. Johannis.

XVII edictum Regis Gallorum publicatum de bello cum Hispano ferro marique gerendo.

FEBRVARIVS.

Theodorus cantenus in collegium senatorum prouincialium adscitus extra ordinem et memorum, vbi præsidet.

Furtum subtile et vt videtur a notis in ædibus Abrahami Blommartij factum.

Cum

Mr. Jor. ex Bugillarum gente mirabilia narrabat

24. obijt Ferdin. Austriacus C. Tirolens. qui ex philippina velserina reliquit Caroluum Marchion: Burgouiæ et Andecaden.

Cum Dominatus ac duo Drunkbardij genere nonnulli et
Gandani Hollandi rationem de molendina in paludibus Cor
telgeuijs apud collegium Marianum cui dominium Ius
Lori competebat, erigenda egerint: hoc tempore deu
gata est ipsorum petitio, et tantum, si vellent molas
erigere, suo id sumptu facerent, vt de earum utilitate
et usu experimentum capiatur.
Et quoniam hypodidasculorum quidam ab Amstelodamen
sibus deoratus dimitti postulandat, de eius re con
sultatum; et amplius actum de publico lectore, quida
Haarum Caushbomum genere Hadriani Stefani virum in
omni litteratura doctissimum enorandum Civitati propo
nebant: deinde nostri homines parum quo ad studia
urbis ornatum pertinent tuentur, et negligentiores
puto, quorumbis sint qui hypodidasculo eam ligam pro
scriptum iri tradant, lectiones publicas vti habeat,
eorumque fuit lectioni detectum templum Hieronimi
anum, quod iam purgatur instauratur que.
Maximiliano Baxio marescallo Zeidano longe ac difficili
morbo laborante, ordines patrio favore prefecti
eam Henrico suo filio si quid humanitus ei arride
ret, contulerunt.
Obijt hoc tempore Ernestus Austriacus Imperatoris
frater, ac Belgiae summus a regis Philippo Tribunus
constitutus: eodemque tempore cum morte in mer
to. Christop. Mondragonius Antverpiam arcis prefectus
vixisse narratur, sed a posteris falsum comperitur.
Fumea praetoria ducta. Johannis Monarci hominis sub
tiliorati ingenij, et nobili vero familia,
Obsetzirib Johannes Boyers Gandavus,
Theodoriri Cobitzhorstij praepositi Ultrensis et Canonici
Martiniani,
Gerardi Coninx sartoris domicellarum, cuius sepultura sum
tu Martiniano prosperata,
Cornelie uxoris Joannis Cornelij Blockhandij Ant. pictoris
fratris,
hoc anno decimonono obijt Ferdinandus senior archidux Austriae
nuptiae celebratae sed nullo strepitu aut solemnitate.
Gerardi filij Secundij adoorati ac Sophie pallantiae bid:
D. Johannis a Bostelaar ex eorum amorum;
Dunstotij etiam Joannis Sander olim adoorati eum di
tina sua e Villa.
Tiniami Cuyckij F. ac. Willemi Lampsoordij olim
Augustorib redij F.
Johannis Gerardi de Molin F. Batanodurani et
Eduard Mugaclib Dionisij olim Augustorib Friderici Comitis
montani pecuniosae sed provectioribus aetatibus et xi li
berorum mortuorum tamen, matrib.

MART.

Romis initio Iunij mensis insolitum adeo in modum
propter perpetuos imbres maximamque ninis copi
am, auctus fuit vt magnam Agrippinensis vrbis partem
inundauerit, plurimaque obiecti damna oppidis ag
geribusque intulerit; Culemburgum aquis ad summa
altitudinem implerit, vt et vnum Batauorum
agyrebique circa paludes Rhenensis ad locum qui Oulyo
grebbe dicitur, superfluis, rispectum partem maio
rem loco mouerit, et Amer fortum versus per
rumpens, ipsum oppidum magno detrimento affe
cerit, portas pontesque commiscerit, et fere sua
vi deiecerit, vicinaque inundauerit, deinde con
tra et e regione Belliportus non procul Langera
ro ad paguum Loperum aggerem Lato spatio loco
mouerit, et vrina quaque aquis oppleuerit,
quemadmodum et omnes fere Betuam, insulasque
Trelinsem, Bommelensem, Dordracensem, perpetui in
star diluij aquis demersit: Arrebat ventorum
impetuositas tanta, vt ex omnibus Aeoli carceribus
emissi contra terram conspirasse videantur;
Itaque non nisi summo labore Vaualia Vrsiccorum
conseruata sunt, Vbi T. Canteri super Consulib
intempestiua parsimonia male audijt, quod petunij
parcendae causa necessariam prope restauratione
distulisset.

Propo Horum oppidum nuper a praefecto Brisano oc
cupatum, Boliguorum Dux aliquot Hispanorum in
portus profligasse dicitur, Hispani tn illud paulo
post receperunt.

Ob tempestatem ab Ordinibus vniuersalibus supplica
tio decreta.

Ad finem Iunij mensis vidi vitulum biceptem, sed mor
tuum.

Ex literis a patruo meo Huberto Burchellio Colonia missis didici, +
libertum religionis exercitum Lutetiae ac in reliqua Fran
cogallia contessum ac promulgatum, Iesuitarum sesta
tegno sublatam: Regemque Hispanorum Iosten indi
catum, ipsi: Bellum indictum; de cuius morte quidā
sed incerto rumore spargebantur.

Amurathem item III. Turcarum principem diem nuper o
biisse, eique successisse Mahumetem III. filium qui mo
re Barbarico omnes fratres, et quosdam patres sui to
tubinab pro sui securitate occidi curauerit.

8 Iunij

19 nimeto.

Cum iam

Cum iam aquarum vis vbique damnum daret, pagani Brunhelicenses, Chunhomenses, et saluienses Marsaticorum nominibus abutentes, hac occasione de diuino commissorum libellum supplicem obtulerunt, quo detrimentum quod ex inundatione aquarum angusti patiuntur, falsis quibusdam exaggerationibus significarunt, petentes illum a Colomb predicorum Virinorum fum in modum restaurari, ne damnum ulterius paterentur: Ordinem illi ligati vix lecto libello, nulla habita veritatis inquisitione, parte altera inaudita, statim mandant, vivario praefecti Abrondani Georgio Niwletio, protinus aggerem ipsum restaurare, sumptibus negligentium: qui modus procedendi ex abrupto, cum nullo mora defendi possit, nisi in vllam contumaciam medisent colomi, aquarum tantum moles et violentia superati, supplicia modica conati sunt hanc exequutionem, in commictorum pecunia tantummodo inuentam, sed frustra. Hinc aequitas multorum quorum voluntate ceteris, per spiri potest

Den Smalendijck

Praeterea vinum quanta sit in hac vrbe multitudo, ex eo quae quotidie perpetrantur, patet; ratio dat negligentes magistratum, in legibus ac statutis obseruandis; quidam Franciscus Angelicus ex a magistratu sui officio nostro quamobrem mulctatur, ipse vindicta cupidus nunc hunc nunc illum prout obuium habuit inuasit, vultque perijt, tandem ab vrbis praetore in ius vocatus fugam iniit, 25 vero huius publica citatione cum sontes contumaces, ad sui defensionem depositurus si in se absentem iudicium peri mulct.

vel collegij

Nuptiae celebrate hac nocte Georg. Eberhard comitis a Solms cum Sabina Sigmondana, cui ordines Confoederatorum omnia bona paterna Camerali Ganzig pecuniis ac comitis Sigmondani in hac ditione concessere, vt comitatum Sigmondanum, Dominium puerulae insulae Banarae, Zuhlni. etc.

Editus hoc tempore libellus continens narrationem conspirationum et proditionum contra vitam Regis Angliae detectarum; cum ipsis confessionibus reorum; quorum quidam subditi fuere ipsius Regis, nonnulli Hispani regis.

Funiza

Fundca vero ducta. Mri Thomae Suytenbroeckij adnorati
Traiectensis curiae,
Catarinae Assiae uxoris Brunonis Vossij,
Petronellae uxoris Jeronimi Brunsvicij consiliarij ac
praefecti monetae Batavae,
Idae viduae Joannis Bottenrichs,
Idae Rossemae,
Gezardi Oerstegij civis Martiniani,
Margaritae f. Hugonis pocis. et uxoris Jo: Lubberti mocselaer,
Annae ~~viduae~~ f. Adriani Oysterhemij.
Circa hor tempus obiit Dnus Joes Fridericus Soltzaeckius V.I. +
Doctor et professor ordinarius.

APRILIS

Mahumetes Turcarum Imperator ingenti collecto exercitu
ducitur contra Christianos moturus, quare et Christi
anorum Imperator Rudolphus exercitum centum mi
lium virorum conscribit, inque agros Viennensium castra
Educturus propediem redditur: Italiae principes suis sump
tibus supplementa et auxiliares copias mittunt.
Vicarius regius Neapolitanus aliquot militum cohortes colli
git, ac praesidia Calabriae auget, ne damnum et impe
tuosus patiatur.
Romae et in reliqua Italia insolitum hac hyeme frigus,
et nimis summa copia.
Ex Luxemburgo plures familiae hic venere, cum ob
rerum difficultatem e patria discedere cogerentur;
et Alemariae sedem posituae dicuntur.
Quidam in via stramentaria Belgogallus nescio quo male
ficio fascinatus ranas, bufones, aviculos, vermes et si
milia vomere visus est, et dymona vexari, sed interve
niente Ecclesia, fusis ad Deum precibus, ipso die Veneris
quando memoria salutaris in Cena oblationis celebratur
apud Christianos, liberatur. Iterum postea eiusdem
malus spiritus excedere cogitur.
Cloaca urbis patris sirata, et terra repleta hac mi
se fuit, edesque ex praescripto magistratus ab empto
ribus eodem loco ponuntur.
Obiit circa hac tempus Venetorum Dux Pascalius ni fallor
Cinoga, cui iam per hisce relationibus gesta de novo dua
tractatur.
In fine huius mensis inceptum est purgari cloaca Petrina.
Captus a Senatu provinciali hac mense quidam de Satra
pia sine praefectura Indana malefici infamis maritus
ipsius pagae, qui superiori anno pressam in omnibus inter
emit.
Monstravit mihi nuper Jo: de Witt lapidem, quem in loco qui vul. +
Jo. Witenburg dicitur invenerat, cui hae legebat. LEG XXX.
P.R.

Narrantur

Narrantur mira sed vix credenda a plurimis comprobata et
literis scriptis, et se vidisse dicebat Comes Gabrielius frumentum
ex grano quod in Campania Brabantiae magna quantitate e cielo cecidisse.
Funera quinque mensibus: Emerentianae de Heezemaelis, uxoris Jacobi
filii Quaestoris Wassenaerorum;
Ludovici Antonii Enzedingii,
Annae Sasbouteae viduae Cornelii filii domini in Baerdbergen,
consiliarii et a ratione principis,
Henrici Aquilae Bulemundrensis et mipae adoratus fuit, et
procurator ut vulgo dicitur generalis,
Joannis de Molen coctoris cerusiarii.
XVI. Petrus Ruysius consiliarius curiae Traiectensis obiit.
Margaretae F. Joannis Strongestein uxoris Egidii Ledinbergii ordinum nostrorum a secretis, puerperae.
Jasparis de Egmont Equitis Teutonici praefecti in Maestat,
et altero quinto obiit Joannes Abronius Martinus
ultimus ut credo huius familiae.
Accepi polydorum Veldensem hominem non ita indoctum
sed varium fortunae inconstantia iactatum, sibi manus
ac: lucis. mtulisse. MARVS
VI. Ambulatum iniimus Gisbertus potius et ego ad Lon
gum Traiectum versus Hantenos, quem burgum vocant
et vulgo arx Oubitoburga vel Oudin loco fuisse ci
tur; est ager restibilis ratione altior, non procul
a veteris Rhenii ripa, ubi monita antiqua varia in
omni metallo quotidie inveniuntur; Lapidum quorum
tegularum, imbricum, vasarum, sepulcrorum, Roma
nis operis magna congeries; ego hoc tempore
testa rubra multum et terra miniata, in quibus fun
do hae literae legebantur; C VIAR. F. et a puero
bubulco dum hoc loco multa numismata: omnia ae
ra hac quae vides forma et
magnitudine, cui simile est
illud quod dat Antonius
Augustinus dialogo de nummis
antiquis secundo, numero
XXXII, de ANNONA. alterum
vero quod integrum est ex plum
bagine, hac item forma stato
tura et magnitudine. Apud multos
eam quoque divinam vulturam vidi lapidem oblongum,
quadratum digiti longitudine, literis latinis inscrip
tum sed adeo impolitis sibi minime et vix legere ex
DIVI vocabulum potuerim; haec eadem numismata fu
bebat argentum Faustinae, Galbae et aliorum ex plum
bagine et aere, reliquias quinis lori.

Cum,

Cum de Boetzelaer dns in Langerwerd contra de
domini voluntatem et decretum ex mera pertinacia ali
quotiens se voluerit opposuisset, summique domini
ipsi tanquam immune ab illorum iurisdictione eximere
vellet, supremique iuris iustitiae signa ponere, ea
omnium nostrorum iussu ablata fuere: unde rem iterum
patibulum erigi curasset, procurator fisci assum
tis Lorwijs publicis et reperta multarum illud 17 Iu
nii mensis vasiere, et in urbem detulit
xii per Noordelandiam ad paganos Onderuidos profecti
sumus, ubi vidimus castrum Horst, et veteris rasti
in valle arenario voluptuosi: condictum illud et ar
bitror a Godefrido Henensi xxviii. episcopo Traiecti
si, quo tutior esset Voltraiectinus esset a Gelderu
rum excursionibus, anno cio cix: Dini possedit be
atus Roestierum familia

Sallust. Lib. 80 [illegible] castrum prope [illegible] oppid.

Hor mensis post modosos et obscuros electionis modos
quorum meminere historici, Iustinianus, Contarenus,
Bembus, et alij perplexumque diligendi genus dora,
Dux Venetorum factus Aloysius ex vetusta Grima
norum familia, cum proximis aliquot annis ex
terrentioribus familiis duratum obtinuissent: sunt
n. Venetijs rasse vetiores, sunt rasse novae, sunt rasse
novissimae ut ita omnes familiae distinguuntur.
Varia hor mensis sagae et maleficae raptae, tortae, pe
aquam examinatae, et toto fere hor tempore tam se
natus provincialis quam magistratus Ultraiectinus hor
genere hominum investigando fuit occupatus.
Nuptiae maiales celebratae. Joachimi Utenbali pictoris et
Christinae

Gerardus Dossum Agnita inter Dunsing duntes vidua, mi ex
nima soror Amodum fortuna fuit;
Timanni Hoyer sum Sigra post ejus nova sui materni patris la
mortem:
desponsatae. sed in mensem sequentem differuntur nuptiae. Anna
Verhulia Gerardo Huempse, Olka van Ittersum.

Bumkes.

funera vidi in hac urbe Hugonis Cornelij f. ab Huntzorst
qui a multo tempore regnorum furiosi,
Bertae Sibillae Blocius f. et uxoris Jogamit Bogeri Junioris
in paludibus Rhenensibus ad Aetna fere fortuna eudacti,
Annae Blosij Trelongij uxoris Michaelis van Rosij praefecti
praemizendae et sororis Ottonis Canonici Martiniani,
Margaretae van Meerhij f. Dom. de Ussenstein et ux
oris Johans de Hoedragnes Domini de Geffen,
Lubberti Clenij olim consulis,
Hoc mense in templo Hieronimiano alias conventu anno ni
fallor CIↃ IↃ. V. mutar vero scola publica effecta, ad
Lugdunum rapit turis Caesarei institutionis Regnerius
Sarreius Trivialis nuper scolae rector, Magistratus
in hac templum quod iam in armamentarium erat
commessum, purgarunt restaurarunt et tunsis arco
modarunt, et disturgum hic in frontispicio positum
indirat:

AEDES DE SE

Sum Musis libera, fui quae Jesua gradivo,
Mixaris, belli pax solet esse comes.

bellum pax solet alma sequi

Vitra praeterea posuerunt publicis civitatis, praetoris
Coss. XII virorum militis. Judiciis in Questorum XXIII
consiliariorum et Secretariorum signis spectandum,
in medio a lateribus insigni urbis Utrecht cendracht
infra vero legitur hic rithmus vernaculus:

A° Sme XV^c XCV. doemen las
Gaff de magistraet van Utrecht dit glas.

et diebus sarcis hic praelegit evangelij textum. Jo: Lonny,
tertia classis Doctor.
Jo vitro capitali ubi insignia martiniani Collegij hac legunbur
A° M. XV^c doemen soc las. Gaf kapittel tē Dom dit glas.

IVNIVS.

Nostri milites initio hujus mensis e Franco Gallia redierunt,
at parum lauté habiti videntur, nec praedis admodum
ditati.
Forum linearum hac tempore restauratur, ac silvis
sternitur.
XIV Quidam nuper captus malefirus, post multos cruc
tuum criminum confessionis, sententia senatus pro
unicalis condemnatus, ac firma (ut videbatur) in di
fidutia deductus ad locum supplicij, ubi olim templum
Elisabetanum, semistrangulatus ad palum vivus periit.
XVIII in foro Boario novo duae sagae ex suburbio Te
lonario, Lysbeta Bernardi et Henrica quinquagenariae
vel ultra maiores, XII virorum sententia damnatae,
semistrangulatae, igneque consumptae periere;

Volcardus Theodorus vilicus ex praefectura Endana

et quod

et quod mirum erat, flamma ad do vestro altaris multidies integra manserat, et nulla vi tempestatis extinguere potuerit; — Elysabetha vindicatur sutes se Deo commendare, ac foliis pentaeo altero vero propemodum exanimata, nullum fere de se paenitentiae signum dedit. Eodem tempore quatuor alias supedem criminum ab Elysabetha accusatae dimissae sunt, quod iam moriturae fatebantur se ex invidia accusationem instituisse in moriendos, una quatuor illarum iam torta, virgisque casa, quod nimis obstinata diu plagis resistebat, nonnullam in animis iudicum suspitionem reliquit: post mortem Elysabetha David rinus ante menini tandem a daemone vehetus et liberatus est, a quo postrema nocte gravia multa fuisset passus.

vide Imbert. Instit. For. lib. III. cap. VI.

XXVII. Tranectum venit Mauretus hassonius, qui postero die rum exercitu ad Dentos profectus est.

XXIX proclamatum est Libiam castrorum imperatorem eodem quoque die puerum quinquennis expositus, habebat stedulam in qua scriptum erat puri nomen, et quod parentes non haberet superstites: sequenti die alium puerum ex trimestris infans cum stedula inventa patrem militem sequutus, pedem noluisse agnosceo.

Funera in Zar nostra oculis vidimus Stephani Lubori de Ostende praetoris sui potius cadaveratoris olim Martiniani, ut eum Gertrudis Mri Willemi Lubori f. ac viduae Joannis pauli Socst cultrifaris in trifolio matris mri pauli Sosty adoratri, et quod carum socrus stephani, — Coemoly pauli Nani sutoris ac nuper octonizi militiae similis

Ferye Joannitatis nuptiae sunt celebratae Joannis de Oysterte adoratri et.

Circ. Zar tempus in aere Schoonzaniam perspicat mysterio et quo Amelina Catarina Schetzeae filia, virtutum varum probatae mulier, omnes sexu humani, oculum habebat unicum in fronte loco oris dat cimiterium ruinis sub.

Nicolao Strenge ad magistro civis renunciato.

IULIUS.

Primitio huius mensis oppidum Gheel in ditione Transsilvana a nostris obsessa, cui praesidio sunt circiter DCCC milites: frumenti vero ac cerum ad obsidionem tolerandam necessariarum inopia brevi laboraturos ex transfugarum ac captivorum relatione credebatur.

Ja

in locum petri Ruysceij consiliarij mipse demortui extra ordinem electi fuere Hugo. F. consiliarius rei maritimę et Daniel vedwis adnoratus.

VIII. Amissfortiae mipse rapta soga vulgo dicta de rodoratoe, cum in aquam iniecta fuisset praeidne, et in sequentem diem tormenta praeparaerentur, noctu fracto et eliso gutture mortua inventa est.

Regijs duce Christophoro Mondragonio exercitu 8000. equitum trajicientibus, et ad obsidionem Grollensem levandam adhibitis; 18 die Iunii mensis nostrum nec pugnam inire consultum videretur, nec fugere honestum, obsidionem solverunt, praeter quodam terrore exercitum quodammodo invadente, et Doeburgum versus se receperunt, ingenti damno Lixarum propolarum, cum in quirquid attulerant ceteri quire rogerentur, quae ignis offendis tormentis oppugnantur militaribus: Ac ita victor exercitus nostre quae iam maximas easque munitissimas civitates oppida et castra propie inexpugnabilia occupaverat, ne suis viribus nimium confideret, spreta divina quae sola est potentia, virium suarum fragilitatem agnovit. Unde et optimo merito olim celebratos reviniit, Psalm. 30. Strund. Flam. Vol. Strund. alio 29.

Domine in voluntate tua prestitisti decori meo potentiam.

Auertisti faciem tuam a me et factus sum conturbatus.

Ipsat igitur et ad Deum redierit et deprecamur cum dol.

Ad te domine clamabo et ad Deum meum deprecabor.

Hisce deliriorum speciis qui spectandus addictus strutiorameclus, hostium et nostris oculis alienum animal; Aeliianus dicit praeiaius et omnium avium maximam: Herodianus Μαυρουσίαις σπουδαῖς vocat; Capitolinus strutiones: Dion. Σπουδὸν interpretis passerem reddidit, quo et plautus in pezza. Vola cuzziculo P. istuc maximus passer pezzicum solet quod et Lucius ex veteri mscript. probatis Isidorus strutionem graeco nomine Vorazi dicit; Job autem qui quinque animalia meminerunt hic in medium adduxi, Ad quod Gronsoeldius, et est Como paradoxorum meminerit veterum autorum strutionis meminisse dici non videretur.

Lib. x. c. 1. et 22.

in vita Commodi

Ep. quest. 4 ep. 9.

Job 12 cap. v. 7.

Arnoldo Loo adhuc ex Italia reducto, qui nobis narrabat de sua raptuitate Romana, et qui ex inquisitionis carcere satis benigne contra morem habitus evaserat: Addebat Antonam se habuisse quendam et mirabilem comitem

nobilem

nobilem Montanum nomine Theodorum, et alium seni
orem Moz. qui se missos dicebant a Jacoba Clme
sed uxore ad Divam Lauretanam, et hinc ratione
auream mille florenorum suis nomine offerrent, qua
si deam superet et adulteriis suis per munera
propitiam et fautricem reddituram fuisset, libidi
nosa femina; quae et licentia sua abuteretur liberi
ius, Joannem Clmensem maritum suum tanquam
mentis plane impotentem custodiae mandari tura
uit; at ille rem ad rubiae suum carbone scripsis
set, Mala mulier, pessimi consiliarij; ab his libera me
Domine; idque a quibusdam Clericis, et in vulgus spar
sum controversiae populi liberatur, et uxor custodiae
mancipatur, ac de adulteriis quae fama vulgi varia
mutiserat, inquisitio facta, quidam rei in
uenti absentes condemnati ac proscripti, inter quos
et Theodorus ille de quo supra.

Fertur ipse carnifex tum nuper quod maleficij arti
satae Bustuariae sagae vergis ederet, et quidem a
rerimi, nihil tamen ipsis nocere potuisse, ac neri
ta colorem variasse, donec licentia a Senatorum
Legatis impetrata, ipsis e collo sigillum ferreum
a pontifice Romano consecratum suspenderet, qua
do statim lamentari, vociferari, omnesque deos dei
obtestari caepisse, ipsumque tum corpus, ubiumque
a vergis vinciretur, purpureo colore, ubique, ac
sanguine notatum fuisse: Adserunt id exemplum
pacistae, ad suarum rationum mirabile ut
ipse putant argumentum: At ignorant rari homi
demonis astuti fraudes, quam ipse simulet, dissimulet,
et credulos rationum inutili magis astutos
reddat. Nam si prius diabolica arte contra
vim virgarum fuerunt mimtae sagae; quid
impedit ~~impedit~~ dirae cunden diabolum simulatio ti
more, daemonem deserunt, et mortalis a divini
auxilij fiducia, ad aeternarum rerum confiden
tiam, olim magno plausu approbatam, et nuper
a rectus sententiis explosam, iterum tra
ducat.

XXVI. Antonius Bunticus villicus aspectu satis sed
to et probo, quadragenta circiter annorum, igne
post semistrangulationem consumptus est, senten
tia

vid. Lact. ap. Vorg. de mundi ed. lib. 6. c. 13. in fin.

Agnus Dei borat

tra senatus provincialis condemnatus, quod Deum ab
negasset, et Dæmoni ante Bisquiannum votum fide
litatis et obedientiæ fecisset: tum fantasticarum
rerum potius diabolica lupi ac rati scena dam
num prorsus ac unicentis fecisset. Mate
ria quæ quam plurimum vexat senatores, ac medi
cos, est valde intricata, periculosa, et immodi
plena, cum ius plena inquisitio theologis, medi
cis, et philosophis magis, quam iureconsultis concinat;
dimissa quandam non ero a termine formo
lositis varium vulgo reddunt, et maximi fut
fasiaria permesis admodum morbis mulier, quibus
non tantum marito, sed et virinis omnibus odio
sa, et gravis.
Antonij Guiud pater venefitij ac maleficitij absens
convictus et proscriptus, domum suam destruci
dicitur, propterea cum pæninum sibi ostrisori
constitutum sit, insignam tamen indipsi potest,
et iam cum sæpe conspiratur, lupi alterinsue
animalis forma effugiente, aut ciconiæ amsui
pestis volante: quæ res admodum mira ac du
bitari prestigij plena videtur.
Sed tantum, et deinceps deputatos publici cum ma
leficis punendis assistebant, Burgmiens Lanrisque
non tantum gladijs armati essent.
Regij Hispanienses mipe in pratardia oppidum Dor
lens obsidebant, quod cum liberare Franco Galli
proposuissent, ac propterea Bouillonius, Longebellij,
aliique nonnulli duces assumptis decetis ex nobi
litate Francogallicana mille ducentis equitibus,
summo mane versus oppidum properarunt; ce
hostibus prodita in insidias inciderunt, ubi ex
roptis duribus, omnes prope ceciderunt; Ho Hispa
niensibus quoque Gramlmyad profectus Latinot
ta obrubuit. Oppidum vero post summa vi ex
pugnatum est.
Maniac dux Regi credetur consiliatus, Aumalus
vero, Lutetiæ proscriptus, et absens condem
natus, tanquam sigis et patriæ proditor
effugit. Sub sine simulacro superstitio affoch
ty sine quinc ciconiæ et hirundines desedunt.

Circa

Circa hor tempus in Lorum Hugonis Ruyschij consiliarij
rei maritimae factus est Godefridus de Cominck
obijt circa hor tempus Ridder Praefectus territorij Batauodursij
que marischallus vocatur, cui successit Fredericus Zulenus Vinedius.
Nuptiae celebrarunt hor mensis Joannes Lapp. Gulielmi Mod. F. 5um Barbara
Barx fil. Jo: Barx Militis Burgomaeri R. ap: Tr. graph. ex Anna Schulte fil. bx. lat. ⁂
Sponsalia quoque celebratae inter Bernhardum Bomgardt Filium
Florentii Dni de Vienroe, et Mariam F. Vmrentij de
Lockhorst, natu minimam, sed sine solemnitate, ob
mortem patris sponsae.
Funera vero vidimus Vmrentij de Lockhorst domini de Lock
horst, Demstede, et Slobbyck, hominis patrimoniosissimi.
Mariae Vander Burch Virginis,
Jo: Baptistae de monte Baldono,
Jacobi Theodorici Scijt,
Elysabethae Feytiae Viduae Adriani Zuleni de Nyebort,
Franciscae Quinct Matthei Quincti Antoberciani F,
Annae Vienrodiae Viduae Gerardi Spurenck, praefecti
olim Zutphani,

Anno sequente die nupt. translationis S. Martini in aestate mensis pei moyennity Gebuerty et exinde fors et Maria ors a 1625 inspiratus.

Willemia Germanni Cromij F. hor eodem mensis obijt, et
Jacobus Gerardus Cock Virginis Martiniamus.
Apud paulinos nuper ordinis nostri seminarium xxx
adolescentum vinibus ad studia aliendorum con.
stituerant, quorum nunc xxiiii. tantum sunt, ob
prouentuum difficultatem, et anni praeceden
tis magnam calamitatem, tum quod bonorum
nostrorum vigina portio in mensulis Bommelwarum ac
Tielorum sita esset, quae ipsi pro habitu
exactionibus modestius attentent, adeo et pa
rum utilitatis afferent, vnde ne tandem eadem
vel supprimerentur, vel magnis ac mendicis ex
pensis litibus diminuerentur, petentibus Bom
melianis ac Tielensibus Ordines ius duos ex suis
ibidem praesentandi ac officiandi contulerunt, ea
tamen lege et cura bonis in suo territorio
sitis dam adhiberent, quam ipsi solebant quae ruin
ae capellorum suorum essent, eam tandem
absque ullo diminutione aerarii tradierint
fructus, vel pecuniam ex eorum venditione col
lectam.

Augustij

1. tripiuntibus fieri antiuinalibus, igne postlu
nem strangulationem consumptus. super hac re
legendum nuper senatorum mandato in ruinis templi
Elizabetani fabricatum opere dissolubili, duae
sagae; maior, 70 circiter amorum, Maria Bar
tima dicta, quod Deum abnegasset, diabolo vo
tum fecisset, lupi arcati forma saltando varia
maleficia, venefica, mutationes fecisset:
minor vix octodecim annos nata Geneura Wolra
di nuper igne consumpti filia, quae mineta
a matre dil. anna undecim tum amorum puella
diabolo servitij votum fecisset, arreptis ab
eodem circiter loro IV fuscos, capillare ar te
nia vilis admodum pretij muniscules; quatuordecim
tandem annos natos tum tam diutrando proto
turpes commutitus peregisset, multotiens in
lupi, felis aliarumque animalium, et bidebah
conversa spectrum, cum choricas in summi numinis
ab ipso mortalium hoste excogitatas contumu
liam egisset, bonos aliaque animalia dil. bri
mis vel infectis demonum arte detribus lu
pi instar rabidae impetivisset, grandinem hor
rendis in Deum blasphemis prolatis pronunciasset:
Quatuor vero eius fratres Wolrardi filij, Hesse
lus XIIII amorum, quod item votum servitij diabolo fe
cisset, ar lupi forma variis incursis damnum dedisset,
propter aetatem vita donatus, post supplicium soro
ris inspectum, eodem in loco virgis arcitus caesus
fuit. Henricus item N et Theodorus item fratres
minores qui similia fecissent, nebulas insuper ex
citare, aliaque noxia sub praeceptore diabolo
edidissent, virgis eidem casi, ad carceres reducti
sunt. Hi omnes executores supremi et
carceris armati asstitere.

Circa id tempus Agrippinensis instinctu Legati ponti
ficij Romani quod Euangelicae Religionis hominis
vel ex facetae non liceret, vel ob multitudinem non
audierint, omnes anabaptistica sectae homines ultra
mille urbe sua exigerunt.

hoc

Hoc quoque tempore apud Ordines actum fuit de moderando vel mutando edicto (vt quibusdam videtur) iniquissimo, de multis litigantium superiori anno edito; ad hoc nomine ordinum delegati Antonius Cuyckius Syndicus, Iohannes Strade, Henricus Vilius, sed adhuc nullo effectu.

Vidi tertici speciem, cuius maternum semen ex India allatum dicebatur, quinque utrinque brachiis sed frumento onustis gravidam, nec dissimilem ipsum erat a nostrate, stramen vero rotundum magis et durius ac nodosum, seruiat id in agro Vltraiectino non procul a ruderibus monasterij Geinensis quidam Amsterodamensis Nicolaus ni fallor agromento fecit. quod ipsi commodi prae aliis facturus sit, tempus optimus omnium rerum magister dorebit.

Quidam hoc tempore Amsterodami, cuius opificium erat bilances et similia pondera instrumenta facere, attulit res prodigiosa, an prestigiosa dicam ignoro; quippe qui n. manibus suis contingebat, non vt Midas olim in aurum, sed protinus in fimum, aut stercus mutabatur, ratibus cuiusdam familiae mihi tale patientibus: ab initio sane incredibile videbatur, dinde cum negari non posset, quod omnibus iam perspicuum est, alius aliud vt solet de hoc facto loquebatur; erat n. qui diabolicae artis cuiusdam illum diceret, idque malefitio quodam cum pati videbatur nonnullus hominum fraude non raro arbitrabatur, quasi ib malis artibus vteretur, ne creditoribus suis tam improuiso rasu ad paupertatem redactus satisfacere cogeretur. verum quicquid tandem fuerit, ipse vitius no vt fama erat ad magistratum vel rapiebatur, aufugit; nec quo cuiusmodi exitus ex quoquam visum postea.

Cum Philippus Nassouius cum fratre suo Ernesto et Ernesto comite Solmio assumptis sexentis equitibus Hispanorum castra clam inuadere aut aliquod carmen in hostes perpetrare constituisset, in insidias hostium deductus cum Solmio et quinquagenta circiter equitibus retinetur, fratre capto, et hoc cessit non mediocriter victoria: Ludouicus Nassouius cura transmittendi bix chaset Batauorum et Mattiacorum. i. Hollandorum et Zelandorum naues in Hispaniam detentae, mox dimissae sunt.

Vetita

Vetita tamen ipsis in posterum Hispanica navigatio, et tantum et civitates Hanseatice et Danzig singulae singulos Legatos perpetuo ibi in regno haberent, si negotiari vellent, qui suos exognoscerent, ne frandi ultra locus pateret.

Fama quaedam spargit de adventu Cardinalis Alberti Austrici ad Gubernatula Belgij ab Hispanorum rege destinati.

Cum multis fratribus Johannes Quirmarij poma coquenda in olla ad ignem posuisset, ut illo studio de ebullitione perduci potuissent; tandem aperta olla, muram mirabiliter positum vidit, plenam nempe ollam civitatis globulis pilarum instar. Stratagema civitatum et Sagarum Stolle.

12. Aug. Hispani Camerarum obsidione cinxisse dicuntur, ipsis quoque praefecti exercitus urbem fugiendo rapta traditur, quae virilis animi mulier, non aliter semper se habuit, ac si ex Amazonum genere fuisset. Cum rex Francohallus scripsit ad ordines nostros confoederatos, ne ultra L millium florenorum auxilium stipendium, aliquot legiones auxilia mittere grandentur, ad rem nimirum Hispanorum ab obsidione munitissimae urbis avertendum. Legio Matthiana iam bela ventis dedit; reliquae vel itineris differunt, vel plane abnuunt.

Circa idem tempus Hispani qui Brittaniae partem littoralem corruparunt, factis navibus plurimis admodum aliquot pagos Angliae ipsis depraedati sunt.

Cum in principem Scotimontanum quidam consiliarij conspirassent, id oculis et tabulis quae apud me indicat, omnes supplicijs affecti

Tumulta in Gar nostra urbe celebriora. Gar mense Septembri, Cornelij Johannis f de Molen olim consulis Batanodurensis.

f. a Montisma,

Johannis Cornelij a Blockland Montfortij; Aleydae Vander Horst, uxoris Adami de Diana Doptuae prio, f. Arnoldi burgrafij Amstelfortij vicariae rectoris, praeterquam vero Ratallerius Georgij praesidis filius, et Gisbertus Vander Burg primarius scriba, in Frisia Sibitanica morte occubuit.

Mortuo Camillo Murcia nova Hispani praeficitur pro. Hispanus.

Nuptiae

Nuptias celebrarunt Nicolaus Cordenortius Walteri f. rum filia Gaudia;
Cant olim scriba Recumar rum cuspidem vidua.

Hoc mense Caesarius Christianorum exercitus de Turca in gentem obtinuit victoriam, multis milibus caesis, magnaque praeda capta.
Circa hoc tempus Harnannus comes Montanus Tiberiati oppidi praefectus constituitur, Liberato qui a suis in custodia timebatur Rinebeltio.

SEPTEMBER.

8 Curia provincialis ex aedibus orphanorum ad paulinos translata, loco celebriori nunc indicitur, auditorium est quod olim monachorum refectorium. At cum Gaspar Bruxellius senior consiliarius et virium praesidio obtinendo, aetate gravatus ac viribus debilis, tantum itineris pedibus facere nequiret, si concessum, et eqnes in senatum veniret.
IX. Hoc die prima sententia capitalis hoc loco lata; qua Joannes Little Anglus miles perfuga, et alius Joes ex Remdana religione item perfuga; latrocinyis insuper ac furtis famosi; suspendio vitam finierunt.
Prima causa per adnotatos apud paulinos coram Lonio Commissario acta, inter procuratorem generalem, et Bogerum hac fuit: Accusabantur Joannes, Coltradus, Nicolaus, fratres quod Theodoricum Coltradum consanguineum sustulissent, idque praesumptionibus eiusmodi, quod inter potula colligantes ad manus venissent, sed interiuncti hospitis parati tandem vobis exercitis iterum exari inter eundum rapiebant, quod in eadem via vestigia hominis sibimet spectarentur, quod clamor eulantis circa eum locum a quibusdam circa idem tempus auditus fuisset, quod post illud tempus a nemine visus fuerit, cum multis locum in posterum diem designasset, pecunia mutuanda ex venditione quorundam editum. Quae conjecturatae praesumptiones contra eas praesumptionibus diluere eiusmodi conabatur Bogerus: quod consanguinei essent; quod Theodoricus olim ob malefitum captum summis precibus et labore maximo vinculis dimissus, quod laudabilis semper vitae extitissent, nec quod Theodoricus vagus admodum semper fuisset, et mutuus quod olim circa nemine valedicto regionem exercitus, signum in Hispaniam contulerat, quod paulo

ante

anto per tempus mixto suo et uxoris sanguine spoto, aeternum ipsi valedixerat. Ers. Et illud mirabile tum ne a omnibus verum per admiratos ransam dimidiat agerent.

Quatuor illi puelli Bolardi malifiri filij nuper rapti, bis de Veltranestino senatu donati, dimissi sunt; at pacem meo iuditio prouide, quod tutelae bonorum horum tradendi videntur, ne diabolicis institutis desperationem vaga adhaerentes, ad artes veteres relabantur.

Cum plurimi de inhumanitate conductorum Telonij Gerardi vossij et Jacobi Domis queruentur, et idem ipsa urbs a nautis minus frequentaretur, visum fuit senatui telonarium publicanum constituere, qui nouae insitatis vectigal colligeret, recta persona constituta, ad quod munus adsumptus Cornelius Bande Veort, fanore socrij consulis, et patrui Gosuini Bande Veort.

VII. Philippus Aerodius qui nuper dotalis dominus et Burggrauius Montfortij fuerat effectus, ducta in uxorem Philippam filia dni de Morkaume. ex Philippa Monfortia soror Joannis Veltini ex da familia dni, Trajectum veniens, suis in aedibus, Ordinibus epulum dedit.

Hor tempore Ernestus Nassouius nuper a Regis raptus, x millibus florenorum datis, dimissus est.

Hesterna Sommeltia apud Lurenses filium peperit, quam vir quandam de suis maiori mutentia sparsidium. Mulier in suburbano insulari tres puellos vno partu peperit.

Adscriti hor mense in collegium aduoratorum Adamus Leemontius, et Nicolaus ac Jacobus Bunck fratres.

Valor petuniae auriae iterum auctus, eo quod cari admodum auri minimi essent.

Quidam Hollandi prope minimentum Martis, instrumento quodam (molam vocant aquatiam) scurrare, et indi profundiorem fariae fossam urbis, retrepiunt.

Camerarum fortissimis militibus munitissimisque operibus auctum, dubiae semper fidei, et nuper regias Franco Gallorum partes sequutum oppidum, ab Hispanis obsidione cinctum; vicinis magis quam Marti operantes apud Parisios rege. Duri fortitio nomine Regis Hispaniarum deditur. Inde Gallorum sotietas nobis et minus tuta est, videor, qui in finibus

suis

suis tanti momenti oppidum hostibus propinquum amiserint: Ceterum vero nostri ∞∞∞ Gallorum suis sumptibus ibi fossa aluisse, et legionibus aliquot Belgicas ib misisse videantur. Quin et dux Bouillonius dixisse fertur, nostris militibus de hospitalitate mirolarum queruentibus, Ay meritis magis re regis nostri futurum, et parem rem Hispano ferat, quam bellum gerat, vestri autem plurimum referre. Idem et regius apud nos legatus Lanallius ferunt; quasi non pro sua sed nostra tantum securitate bellum geratur.

Nuptiæ celebratæ sunt 20. tempore Gulielmi Munsteri Rotorodami, et Margaretæ Cristophori Campij Amstelodami filiæ.

Amstelodami obijt xxi. Cornelia Cristiana Joanidis Pauw vxor ex partu.

ix obijt Dir Matzeius Wilhelmus Centurio legionis Vltraiectinæ, ex morbo, in Gallica expeditione et victus imperio contracto.

xii. Odilia de Loon Gerardi Merenburgij ducis obijt, ittem Timannus de Leubbis

iv Hunc hora tertia et quarta matutina, luna resente, sole existente in Virgine, die Jouis, peperit Alida Frisiorum vxor Antonij Moorsij puellam, cui nomen dictum erat matrina Catolina.

xxvii. vero (qui dies olim Saturno sacer) hora quarta pomeridiana, peperit Susanna Pauli vxor Abraimi Gorlæi puerum, qui complicatis supra tergum pedibus peculiariter prodijt; huic nomen in sacro fonte inditum Daniel.

xiii Huius generalis pax Franciam indutiæ cum Hispania confirmatæ et signatæ fuerant ar. v/ equentis Lutetiæ publicatæ.

OCTOBER

Publicatio magistratus facta, et Coss. proclamati. Maximilianus Baxen ar. Theodorus Goezius v. xii viri stilitibus inferandis: Johannes Sprutius, Rotardus Layszonius Godefridus Dezemius, Johannes Coctenbroeckius, Justus Eliser Gurgius, Ellardus Hettinghius, Henricus Obietius Jacob Bemmelius, Arnoldus Santenius, Willemus Domezius Bernardus Vtenengius, Jacobus Vermatus, Nicolaus Ostzenius.

Questores: petrus Dosgius, et Cornelius Maisenius.

Octouiri

Octonizi armatorum vivimus: 1 Digni Flaminii praefectus Fre-
dericus Cornelius doliarius, signifer Bruno Bosch. Joseph in Arlis-
sa. 2. Joan Grafanis; vexillifer Henricus de Ver. 3. Henricus Gisbertus vex-
illifer Adrianus Helding. 4. Joan van Noort, Vexillifer. Fridericus Barzius
5 Joan van Abijck. vexillifer. Joost de Kon. 6. Cornelis Gelegni
vix Corn. de Gonse. 7. Florib Vtenhoy, vexillifer.

Cory Jonckheer Mere.

Bredanus praefectus Lyram Brabantiae oppidum stratage-
mate quodam occupaverat, sed milites protinus dissoluta
disciplina militari ad praedam tumultusi, ab Hispanis q
numerum quoddam occupaverant oppressi sunt, adeo
ut pauci ignis relictis equis evaserint.

Vide tractatu Bazartij singularem, haec historia exprimentem.

Vidi apud Abrahamum Gorlaeum gemmam antiquam Sardinam
varietatum sculptura Masiae a Phebo prouocato excoriati,
in annulo aureo versatilem. Sigillum Neronis ostabat,
vel saltem aliorum ex eius familiaribus; nec est tal
de dissimilis si quod dat caesaris, de religione Ro-
mana, interior quoque pars in auro effigies Vizi
mulieris monstrabat, quae Agrippinam et Jesum
Neronem exprimere verisimile erat, et nummo
rum veterum similitudo probare videtur.

Annuli sculptura multi suspecta.

VI. Joannes Vereckomius ordini Admoratorum adscrip-
tus.

Regij multos tenuit victa for temnus praedam victa Da-
nuviam, camos Navaliorum, et insulam Tuliensem
igitur, caput diu depressum stabilivit.

9 Camizarum hispanis deditum.

Templum Jarobaeum mundatur, et sudi opere dego-
gitur.

~~XXII.~~ Werd castrum non procul Ansoltio situm quod
erat comitis culimburgani ~~ceum~~ a sororis ma-
rito dotis iure occupatum, ar praesidio Hispanio
firmatum a nostris obsessum, et vi raptum, de
personibus omnibus (quod tormenta mirabilia ex
pertasent) occisis.

Comte ab hoin Tolloy.

Inde castra nostra ad Hymandum dissoluta, mili-
tes in hibernia missi sunt.

XXI. Arnhemiae celebratae exequiae comitis
Philippi Nassouij.

~~XXIII~~ Urbem ingressus e castris Mauritius Nassovius.
Sequenti die edicto cautum ne frumentum ex ista pro-
vincia eugeretur; Cum n. nullum extremum frumen-
tum e Dania adveniret, et inundatio Rheni multu
damni virinis intulisset, magna in Belgio annona

difficultas

difficultas futura sperabatur; et quamvis ager Voltrajectinus vberes messes abundanter, tum a vicinis auxilium, vt tantum pretium excreuit, vt triticum ad valorem IX florenorum, secalis vero VIII. fl. excreuerit.

pro timebatur, vt adductis exemplis, alibi notani.

XXV. Ordines parvarum navium inditium sortiendo a senatorum seniore agitari solitum, ad paulinos transtulerunt, vbi olim rationariorum Hollandiorum praefecti residebant. Et ne quis alium sibi praelatum queratur, per vices ordinariae inter ipsos senatores laboris dies ac temporis diuisserunt; veteribus procuratoribus manentibus.

de cleyne zoll

Fumea comitatu sumus Joannes Bruninxius,
Gasparis Bruxellij dni de grand zerg. primi senatoris, et commissarius index parvarum navium fuit,
Gertrudis F. Antjoni Cuijcki syndici Ordinum Vltraiectensium et vxor Petri Rutenberg,
M.r Volcardi Ayta a Suichem canonici Martiniani,
25. absente marito Marcello Nortio in ministerio Lunae, inuenta est mortua Belia vande Voort, superiore corporis parte leuata, et rapta varium laeso.
M.r Roberti Heyberg a Schoonhania pastoris templi eius
Obiit item Jacobus vande Bouw mercator Amsterodamij maritus. F. Jacobi a Sedel;
et Gerardus a Sprewoude iuuenis adhuc ex intemperanti Bacchi amore,
Lucina opem tulit. X. Quinis mensis Catarinae Rammie vxori Quirini vande Voort, quae in diuortio ipsi peperit puellam cui nomen indictum
XIV peperit vxor Justi a Sroyestein puerum apud Gminum ruram est in proximetu Viemans bersch, cui nomen detum Bugo.
XXII mane peperit Ida vxor Johannis Blarty puellam Geertruydem.

Nuptiae vero hoc mense celebratae sunt Joannis Willemi F. a Somerdijk et Lysbethae F. Theodori Goijeri Cos.
Circa hoc tempus obiit Christophorus Mondragonius veteranus militiae dux praefectus arcis Antverpiensis.
Hoc mense varia prospero eventu cum Turcis praelia gesserunt in Vngaria et Transilvania Christiani vt in libello.

NOVEMBER.

VI. promulgata lex, qua vetabatur, ne quis frumentum praetereunum in foro publico sub dio venderet, ne quis extra urbem nisi licentia Magistratus portaret, ne quis annonam quam pro familia emeret: et validi mendicantes et peregrini qui a bellis urbem frequentare caperant, vna cum

pueris

pueris e Brabantia, qui studio et mendicitati operantibus, sub pena flagellationis, urbe excedentes, ne quid hospes cum armis ingrediatur, et nomina ad magistratum deferantur.

Non procul Abranda ab exploratoribus frumentum in vasis exportandi causa comparatis multum, et fisco delatum est.

x lata sententia, quae satis arguebat, iniquam, verbi pro pretatem plus quam tiptatoris mentem aut naturae aequitatem valuisse, apud quosdam senatorum, qui ne suae privarari opinione, aliquod in sententiam, et quadrat, traxunt.

Eodem die acta tragedia Gnisiana, in aede trium sororum, a Franciscalis Histrionibus.

Eod. item Joannes Lontius habuit orationem de rata religio antiquitate et progressu, ratarqistiam demirego lectionem prosequuturus.

Rumor qui circo vagatur, Albertum Austriarum Cardinalem Gubernatrice Belgiae a rege Hispaniarum designatum, iamque sese itineri parare, ut cum de venturos Philippum Nassovium Aurantiae principem, aureo donatum vellere, et patris praefecturam sibi comparet; et Raimutum Farnesium Parmae ducem, et patris gloriam bellicam sua virtute revoret.

Circa Portenus Rotterodami quidam ex oppidi doctoribus, Coxorku zelotypia ac amore pulchri inter tum, interemit, graviter vulnerauit.

Amsterodami destructa habitantium rapita detra tentia ~~millia~~ quinquaginta millia, quibus in singulas hebdomadas distributa LXXX. lasti (quae et mensura continet 25 modios, unusque 150 florenis aureis) de ratinis. Rationem quod annonae difficultatis et fame reddunt, quod frumentum publicum annis praeteritis consumptum fuit, nunc vero ribus parvis tunicatioribus, de eo supplendo vbique laboretur.

XI. orationem habuit Henricus Doltius sanctae Hieronymi in defentionem Salustij, contra Asinium Pollionem et alios

sub obstetratores, deinde duobus Martis, Mercurij, Iovis,
historiam coniurationis Catilinianae explicaturus, inve
tum ~~bzuid~~ voluntate sua et amore patriae mutatus,
an conversationis sulira fecerit, recte eo facto se
Lipsij discipulum non vanis iuverat.
Gallofranciri histriones Tragoediam Cardinalis Guisiani actui
sunt, et sequenti die regiam balsamanam non indocta,
et aunt).
Spectatur hic tamis Iuvenum, bruptis ac octipedis
XII magna funebri pompa praelatis maiorum suorum sepeli
tur ad Marianos in aedicula Zandenbalghiorum Iohannes
filius unicus dni Gerardi de Zondenbalgh dni de Berk
et Emloort; non sine parentum suorum magni luctu,
morte non admodum praeuanta, quamvis viribus a na
tura non multum valuerit, nec animi constitutio admo
dum prospera ipsi contigisset: vultus non valde dissi
milis magno Demetrio dicit; id an ex matris grandae
vam Gar maginis forma blandientis sibi impressio
ne, (quod rerum naturalium scriptores facile fieri pos
contendunt) an autem (et fama non tam validis quam
suspectis argumentis arguere videbatur) ex bipi
tomorum sione, inferat, in dubium vellimus,
nec admodum rumori tam incerto, credimus.
Circa hoc tempus vigiliarum cura aucta; et licet
tantum ne quis civium introlaremque supra annum
XVIII. et. mfra LX. a vigiliis immunis, nec ullis
conditionis discrimine habeatur, omnes armati in
ulnirent, Nobiles canonici, Adorati; Medici tanti
veteribus privilegiis gaudent; et Senatores sum
mi consilij viarijs substituendis eximuntur, ab hoc
onere personaliter subeundo: plurimi supplicibus li
bellis senatui oblatis et die primum redimere bie
viario se more hactenus usitato licebat, neque
quam petuit. Peregrini qui a paucis iam temporis
ne animi tantum gratia nulla necessitate ur
bem inoliere rapiant, allicti ea lege non ita
nuper lata qua tales liberi ab omnibus onere
habebantur, sic decepti sed nullo fructu, quae
bantur. Iucundum hoc videbantur exerta
se vigilum praefecti, quotidie de mysteriis vigilia
rum inter magistratus obtundentes, nec officiis
suis

prout vulgo fieri solitum privati, de suo vinum regerentur:
quare passim traducebantur, et malis auctoribus corripiebantur;
quod cum vinum essent, largo stipendio fruebantur, minus
tamen omnibus quam ratori eius gratis maiori dispendio
quam commodo subirent, nam sclopettarii maxime quos
musquettarios vocant, rogare praetorio praefecti quibus
circumeundi minus innuetur, unanimi consensu con
spirarunt ne ipsum vel ipsos vigilum praefectos ullo
modo more solito comitaretur, nec vel raptim
pignoribus aliisque minis se adigi potuere, com
mentibus quodammodo ipsis militaribus praefectis, quo
rum licentia hac hiems multum coarcta, quod vali
tudinarij et seniores ab ipso eam magistratu se
redimere nono more regerentur.

† XIII apud Brandolinas vicinas sepultus Henricus Vorstius,
uxoris meae patruus, cum ⁊ hora vero noctis 1ª occubuisset.

Quam parum victoria Vinciti memoria apud populares
nostros valeat, hisce diebus vidimus; quum Bernhardus
Anselmius eam prae septuagenarium, aliquandiu XII viratu
in reipub. functum (qui et olim Hispano urbem in
cadentibus ad Catagnianam portam cum alio fabro
lignario virino primus se magno civitatis bono
opposuerat) a vigilibus munumentis impetrare cum
tandem nequiuisset, et ipsis insta sane quaerela ani
mi conflet.

XXX. Supplicationes habitae, et ab instanti omnium ferum
tantate, et belli metu, nos liberare dignetur Deus
opt. Max:

Eo tempore Senatorib Rotelantij fil. natu maior
Canonicus Petzeanus contra Carroli V. fmy: Dictum, ad
oratorum albo se inscribi curavit.

Eodem fere tempore Rotterodami quidam ex civitatis
Senioribus civibus Joannes Clementius, mirictum zelotypia
in amore pellicis, uxorem suam interfecit et in fuga
se contulit.

granitis vulneratus redditus tamen convalescere rebus redditus in gratiam.

XXXIX: Cum pridie sub vesperam in templo civili infans fuisset
expositus, publicatum signis infantis parentes vel eum
qui exposuisset indicare posset, cum XXV florenis pro medico
arrisuruum.

Descriptum in agro Traiectensi frumentum, Ordinum iussu.
Cum nonnihil controversiae inter Delphensis et Lu
densis ob recusatam rectionem exortum fuisset, Delphen
sis

sed quo peregrinos ad se allicerent, leges tulerunt, ne ij
qui habitandi causa in urbem ipsorum venirent vigilij
gravarentur, et praterea tributi ac impositionis di
midio minus quam reliqui cives penderent. Quod cum Lug
dunensis accepissent, veriti ne hoc pacto laederentur,
similem legem et ipsi promulgarunt quo abeuntes reti
nerent: hoc cum ad Philippum pervenisset, ne frusta
prioris legis tulisse videretur, eandem et ad mercatores ac negotiatores hosce extenderunt.

Circa idem tempus circa Dusseldorpian Clivia oppidum ra
pitur. Joannes Nicolai Zulichi praetoris nostri filius, a
Germanico itinere redux, a magna petuniae summa
Lytzi nomine petitur.

Julius Beyma Jcto. Juris professor Lugduni Bat. primarius, a suis
ad Frisiorum academiam vocatus discessit.

Hoc tempore Vorstij cum commutarunt praetia cum ducibus.

Ida Ayta a Suicem neptis Vlaij apud Agrippinos fratris manus
Brelii sepulta.

Antonius Schonenburgius, et 23. subitanea morte. Nicolaus Busch
Amsterodamensis patria ob factiones civiles exul, qui Lugdu
no nuper cum familia in urbem suam habitatum venerat,
et nono mane campanorum sonitu, et comitantibus tan
quam ad exequias plurimis, ad curiam, conductus in
patriam, quod huic negatum erat mortuus transfertur.

Margareta Gonzedi Leemans F. vidua Petri Beboort Gororomi;

Mechtildis F. Cornelij Lenboij virgo;

Hezimannus Wijnhoff Senator curiae prominentibus ex ditione
Transissulana oriundus;

Petrus Montanus ex Melitana sacra familia Crucifatus nuper
apud legatum magni praefecti, qui eis rectus de causis
aderat, cum non comparuerit, ut contumax condemnatus,
et triennium fructibus ac coenobio abstinere iussus
est.

Cum vigiliis agere praesentes plerique omnes cogerentur,
hi mihi commanipulones dati sunt: Hans van Kieppel sartor.
Dieterio; Jacobus Cornelius cementarius sub vexillo, Cornelius
Scayck scriniarius, Felix Scorelius impositionum publicarum con
ductor; Wyllemus Arnoldi F. sartor, Egidius Egidij F. cementarius,
Theodoricus Jacobus Camins Gedamensis olim oppidi a strictis, Jo:
Bilartus, Arnoldus Heij a Zenender Gondanus, Walterus a Bruno,
Cornelius Cristoforij faber ferrarius, Lambertus Gerardus Scalarius.
Cornelius Cotenus vero et Colmus Rodericus sequenti an
no arcessiti, supplementi loco.

quales olim Secundi vel substitutes; Leo Imp: ca: 3. mi: 18. nostri peregrino vocabulo transferant vocant.

December

(Ka.) Sarcerius rector edidit carmen Martinianum Numi se laudatis ad Jo: Weechhonium.
Pagani et villici cum propter flumina iam conglacata hostium incursiones timerent ordines lustrati sunt, quibus et in unetum et vigilias egerunt.
Amorum pretium vilescere incepit.
Nostri circa hoc tempus conductores quosdam hostium tam equites quam pedites cum suo duce in fugam coniecerunt, captisque plurimis equis, nonnullos occiderunt. contigit haec victoria inter Buscumdurcis et Bruxellas.
xxix. publicatum et totae nostrorum rerum ad formam Hollandicarum ordinarum commodarentur.

Mortes obiere. Adamus Zutenus van Nebelt van Aechsbergh;
Mechtildis Belle vidua Henrici de Sendbergh;
Cornelia de Heers vidua Ottonis de Gemert;
Gerbrechtis filia Jacobi Muntich et vidua Jo: Vonnels mi Commendatoris Aquigbet: quae triennium rectoratio minor radebatur;
Maria Wockey vidua Stefani Hersdomsij;
28 circa horam vespertinam sextam obiit Jo: Huysch dns in Pyllsbeerd iunior, ab ipsis fere tunis mihi amicissimus, 27. mensis Januarii, lenta phtysi et nimio calentis vini aestu pulmone et utroque corrupto consumptus, ad Brandolinas virgines sepultus.
Melchior Zichmk. fuit olim Ferrarus dominorum;
Carolus Joannis Tack. mediolanensis, horum funera more olim instituto summi templi sonitu celebrata.
Nuptiae vero celebratae Joannis Bruninpij hominis clarissimi cum Lysteria Amicfortia.
Hor mensis frumentum Cartusianorum pauperibus publice diuditur.
Fama est Marsilium ab Hispano oppugnatum, sed mirete.
Pet. Adrianus Wyckersloth, vicarius illiterarum arrisatus et a Willelmo Lumbardio et ad praetorium delatus non sine fama et nominis detrimento.
Hor anno Tyrolis magnam dederunt predam, non procul ab oppido palma nova, ante duos annos non procul Aquileia a Venetis constructum et ordo mouetur artibus munitum, cuius formam vidi apud me habeo sub propugnaculis circulari expressam rotunditate. Summi Deo qui in fundamentis memoriae causa iacent hanc inscriptionem continebant una parte PASCALE CICONIA DUCE VEN. &c. A° D. 1593. ab altera FORIVLIJ ITALIAE PROPVGNACVLVM.

ANNVS

ANNVS
∞ IO XCVI.
M. Axemiliano a Baexen et Theodoro Goiero V. COSS.
incipit.

IANVARIVS.

Bommelienses hoc tempore insidiis, mortis tamen autoribus factae, quae noctu a quodam incognito proditae, passim ignis fomenta disposita inuenta fuere.

Obijt Simon Friedamius canonicus Martinianus, ex ra su tam subito, vt nullum demisso diebus protulerit verbo vtus desiderantia oro contuso, et violato, rnus praebendam S. P. Q. Traiectinus Antonio Amstelio ob patris in Franco Galliam legationem dono dedit.

Arnoldus Deventer rector ceremiciarius quod publicanos fouda[illegible]et, priuatim insuper prodente publico seruo connictus est; malè multatus infamia et ignominia aeternam meruit.

Filius praetorij nostri ex pyratarum manibus raptus, signis pro sumptibus factis lytro redemptus, exspectatur.

Vendita bibliotheca Jo: Amstegij 700 fere florenis.

Amisfortij celebratae sunt nuptiae Dafsirt et Agnetae Bilartiae.

Henricus Wiltius in collegium consilij provincialis adscitus.

Obiere Maria Hirbiti Haseni procuratoris F, et vxor Henrici Stij in Jutfaes, mente iamdiu capta, quae quondam ancilla Dni de Rysoncy et mdo coniux nonde.

In effigiem pacis Hispanicae Ludovici carmine lusit Nic: Luyschius.

Fama est, Albertum Austriacum Cardinalem Archiepiscopum Toletanum Bruxellas appulisse, et vna cum ipso Philippum Nassouiam Wilhelmi Aurantiae principis filium, Lucternae in Hyspanijs detentum.

Nuptiae item celebratae Lubberti Turck Domini de Heesbeen cum Nicolaa de Geet principissa Dni de Realmyde.

Circa hoc tempus apud Gendios vitam cum morte commutat se audio Ludouicum Carrionem, Jc. virum doctiss. qui ibidem pacis fundat initiatus et canonicorum (et vicat) collegio adscriptus.

Februar.

VII Quidam circulator in area aulae Epistopalis edidit venationem lupi, et deinde dissecuit, sed parum arcem.
Bacchanalibus Jo: Ottonis Rodius tres bonis pretio 462 flor. aestimatos aliarum fortunae expositurus est: ut et id qui plurimas notas ternis trium aliarum sacchis exhibuerit, maximum, et sic demum ab eo auferret.
Nuptiae celebratae Hugonis Ruysch Consiliarij cum Lucia Egmondana.
Amsterodamensis cum Antonia Jacobi Sriendes filia 16 annorum;
Cornelij Vande pol. Iuraei F. cum Cornelij Bolk
quondam Veltraiectensis primarij filia 16 vel 17 annorum;
Egidij Hedendicqij Joannis fil. Oedemium Strabae cum Sara de Ryssbyck.
Joannis Medenblicq Sepultorio cum Vidua
N. Bezingij
XIII. Carceres effugit. Lemip nobilis Gelrus, qui a creditoribus suis ejus ultra annum detinebatur.
Praetor Zulichius cum quidam e numero catholicorum Romanorum contra legem, missas quotidie suis in aedibus maximo populi concursu celebrarent, eos citavit, ad causam dicendam, et poenam noxae, a Mocendelio Decano D. Petri Sarzam praebendam, quemadmodum et a Syxenio et Victore Crowellio petiit, a Ruysgio vero mitiam legibus mulctam postulavit.
Post adventum Alberti Austriaci in Belgium, novum Regio Dictum publicatum quo religionis ergo in ulantibus libri in patriam vectibus convehebatur, et fidei in Septemvirum libertas permittebatur, quae res non Hollandiae tantum sed et aliquot confederatis provinciis incommoda fuit, et aedium valorem non parum minuit.
Hisce Bacchanaliis vidimus lusum iactus globulorum ligneorum per turpedem, nova more a militibus contra sonum Comestum in via publica exercitum.

Aleydis van Leon Antonij F. uxor Adriani de Molin,
Adrianus Ram,
Hermannus Westrhinus,
is. peculiari malo morbo arthritide sive et alij volant saltum vulgo de springende gichte, laborare rapi, nec sine periculo, nec brevis mihi fuit id morbus.

Aduca in Martio

MARTIVS

ASRIL

Nostra classis iuncta Anglicana Septentrionem videtur praeparasse in Hispanos.

2. peperit uxor Opsfratis filium, et Diam Admiralis filiam. Albertus Austriarum auspicijs Philippi Hispaniarum regis obsedit, et non multo post Lichi notorio occupauit caletum oppidum, in littore Gessoriaco rum arce et portu munitissimum, munimentum limitaneum totius Franco Galliae, maximi momenti; quod Angli vltra c. annos deducta ibidem colonia possiderant, et pro mupta exstinctae dotali Angliae vtque amiserant, dire Gallio auspicijs viro Henrici 2. Franciae regis Causam fuisse nonnulli arbitrantur quod Franco Galli et insolae Britanniae Septentrionem Principum memores Anglorum praesidium admittere noluerint.

Joannes Van Der Vera Gor temporis ad limites Belgicos rectinos vrsus Aquae Vetrae in agro propter rumpressa vi vicomatum raptum, et gladio punctum arripimus. XXII. cum morbo Hepatico laborarit, vti mundum plane ab vetustate liber, venam in brachio turauit medicus, et adusto me plurimo sanguine varuamque decocto ex herbis quamplurimis Hepatico confecto vtendum suasit.

Eodem die publice edicto cautum, et quirinus honoratorum collegio studiorum suorum Lauium in Academia Nouensi Philippo Catolico et Stemma PP. dedicatissima sumptissit, incamentum fidelitatis ipsis Deinceps fuerit, et ne quis ibi suos alerit studiorum gratia.

Alium item publicatum Dictum de mendicis non tendis, et abusibus eorum obuiandis.

Circa Gor temporis ordines in area parte Hepatium supplicij magnificatis mansuum et lapide fuerunt, tum ante temporaneum et ligno, et post. Obiit Gor mensis Stephanus Lauremannus. Nuptiae vero celebratae sunt Theodori Bierhonij et Hattemia. Viturii cognomine dictae quae Lac de Betania Geldria.

Stabulum Equorum restauratur, et pregni turrim ob tuscum aggeris amplianturque, tum fossa ad Marburgum effoditur.

Filia

4 huius publicatum edictum de pontificij ac Jesuitarum colloquiis non frequentandis

Lacunae quae ad ordinem Hispanorum pertinent propylaeo paulo post sunt translati

Filia Gerardi Scade, ancilla patruii sui Joannis Canonici Martiniani, cum eundem calidario impressisset, et propterea probrosis sepe a patruo ac domi uxore verbis vexaretur, animi impotentia ac desperatione noctu quadam in puteum se demisit, ac nisi a patruo tumultu illo facto excitato fuisset inde reducta, miserabiliter perisset. Scatrum suppositum dictum Heyerburch ab Egyptio quodam Erome dicy virgib tapo.

MAIVS

Apud Ludunum commentus hystrionum totius Hollandiae, quod vulgus mimi vocitare solet, qui sir certamen elegantiae magna pompa videbant. Circa hoc idem tempus, praefecti oppidi et omnes raptis approbante senatu, sorbis vectamen in proximum annum dixerunt:

Obiit in puerperio Sanctae Helia de Asse uxor Arnoldi matrei pander hospitis rectoris reinhae.

in Eme de puerperio perit Odilia Reynerii Alsondy Brakelij dom. F. uxor Hadriani a Maternes dni de Omeez, et N. filia Jacobi de potres.

Ex de halecum captura publicata 14 maij.

Aedes Franciscallorum oppidum non procul Caleto. 26 Alberto Austriaco Hyspe diebus occupatum andro. 23. May.

La fere oppidum munitissimum non procul a fano Quintini xx Sunt mensis Henrico IV Franciscallorum regi traditum, cum a confoederatis antea Hispanorum tenereturJoannes Rhenus pander de praepositura D. Joannis consecutus est, consentientibus illam ordinibus.

Julius

Classes Angliae et Batavia duce Antonio perezio Lusitanum versus cursuntur bella fitysse.

platea pannicidarum angustiori forma restauratur.

Lecta publice epistola comitis Hollandiae et Burani ad civis magistratum, qua admonitos vinos vexerit ne ad Equitia Culenburgana in Frandem vectigalium temporum bellico more instituta, sine permissu authoritate pro fruscentur.

XXIV praetor admoratos qui multam edicti sumptuarij in turrim exudebantur, citari fecit, qui tamen libere, correctionem obiecta, quod non a suo iudice in ius vocarentur; atque ita res illa tandem ordinum interpositione sedatur.

XXVI prof.

XXVI Profectus sum Rotterodamum, natum Erasmi patriam; ubi vidi ad fl. Lecam, Rhemi notissimi Germaniae fluminis fossulam, veteris fabrilis arcem, in territorio Traiectensi sitam, quam Egar formam delineata et navim spectabam.

Fuit mihi hospitium in molendina deducta, ubi pro cena XII solidos stipiros.

Rotterodamenses portum cum suburbio faciunt amoenissimum, non ulli sumptui; unde civitas non parum quaesitantur tantos fuisse sumptus, et matrimonia mirabile immunia, quod navigatio Hispaniae et Lusitaniae cessit; et rara navis occidentem versus ob piraturum magnitudinem, et Anglorum piratarum vita fatigat.

Statua Erasmi quae olim lapidea ab Hispanis militibus fuerat contracta, inde et ligno reposita, nunc iterum in foro lapidea conspicitur.

Antonius Honsectus Amstelodamensis cum quandam virginem praeter hospitium vicinum transeuntem fecisset, et pater illam multro ad pectus apposito praesentibus testibus rogare vellet, et vim sibi illatam ab illo fateretur, noluit, se malle mori durendo, quam quicquam confitendo unde malum honestio accideret.

Austriacus omne commercium suorum cum nostris hominibus interdixit, et metuo quod belli apparatus fiat, quem sedulo Nassovius cum omnibus ordinum nostrorum obsequitur.

Dysenteria plurimum laboratur, qui tamen non omnibus letalis, sed facili in principio medetur pharmaco. Mortes vero obiere in Egar nostra urbe praeter vulgus; Geertrudis van Moerendael vestali voto astricta virgo Romae; Sofina filia Everardi Zylii adhorati Traiecti et consiliarii; Sodoca Vanden Bongaert relicta domini Petri de Poincton, uxor d. de Cleto; Aleydis, filia Arnoldi Feytii virgo; Johan Lambrecht van Wassenaer van Millmyghe; Arnoldus Rossemius; Hillegondis fil. Gysbrecti Baerny adhorati Traiectensis.

Doctor Scottellius quod contra edictum sacra Romano retulerat, et pro se apologiam religiosis vetitae deposuisset, carceri imposuerunt municipatus, et tandem dimittitur.

Obiit Amstelodamensis Jordanus Leut, relicto postumo Jordano, ex filia Gerardi Vespucii.

Indutiae

Indutiae in Galliis factae; ac nostri milites duo viritim millia domum reducere, it tres cum his a regibus ad Ordines nostros legati, cum mundibus ad Mauritium Nassouium, trium insignium equorum, instratis, antilenis, postilenis, ceterisque ornamentis pretiosissimis, illustrium.

Adoratorum collegium frequentare rapit Nicolaus Rijs, apud Batanos nuper adoratus fiscalis.

IVLIVS.

Antio Kiind mensis obijt Adrianus Kaarus cognomento diuus, Homo quam maxime auarus, de quo illud publicè dici posset. Auarus nisi cum moritur nil recte facit. Vnde camelum a triumphandis quibusdam Kurolli causa adductum.

Albertus Austriacus omni vi reprimere Flandrie Vasensis in qua oppidum Hulstium, munitissimum non sine suorum cultura tentat, quare de nostris omnes sub vrbes ad defensionem diuersorant; vnde Mutelburgenses et Dordracenses e sub tribus voluntarijs supplementis oppidis, de quibus praesidia militaria erant deducta, misserunt. Quia et Noviomagenses vltra octinorum praesidium postularunt sibi addum, quod tamen a senatu negatum est.

Adoratorum collegio adstrepitus Johannes Sarridij, Rectoris vrbis Kiind filius.

x quidam villicus e pago Rosendale prope Vborcum oppidum, nondum tumorum, quod quos minus x ex pascuis abegisset, quod multos se mercatores mentiens, varijs Flandrebus dolibus circumvenisset, quo Gandae mercium in aedes immisisset rimam; postremo quod arrepta a Bussumburgensibus pecunia, Bommelianum oppidum mercendae tonatus fuisset, publicatis bonis, ad palum strangulatus ignem pedijt.

Circa hos tempus miserabili fato pedijt quidam, puerum suum infantem ex agris deportatum; qui flumine oppressus cum dolore multus fuit.

Si verimo deluculo natuuido pedijt multis quidam

in fossa

miserabilis hoc tempore 3. vrbes Tuli perpetrata est a Bauaricis militibus, qui commertij causa proficiscentes Colonia occiderunt et spoliarunt vltra 300

in fossa veteri non procul a ponte pistorio, quem parentes non ita pridem de Gallijs ad Lovenra torum publicum misserant.

Albertus Summus vi Hispaniam oppidum invadit, magna suorum strage, frustra dehortantibus ordinibus et regio senatu: à nostris loco alacritate pugnantibus, inde victis repulsus est: quibus iccirco honorarium stipendium promissum mensibus pro unoquoque assultu defenso.

Dicuntur ibi esse praesidio quatuor millia electorum militum, sub Tribuno Georg: Eberhardo Solmio comite.

Principio Junij mensis stylo novo, nostra classis unita Angliana Gades oppidum et insulam in Hispanijs ad fretum Herculeum occupavit, capta Hispanorum classe ibi disposita. Dulce vocatur hoc oppidum Calismalis. Insulam vasanam hoc oppido oppugnant Austriaci. Eo hujus mensis die secundum stylum Gregorianum xo; anno 1596 in primo congressu Duce Thorlotto Burgundo is excessit.

Apparent hoc mense Aquilondi edictis comita, inde et multorum opinio, instantibus pestis et belli.

xx Instratio civium armatorum facta, et ~~nun~~ ensi fere 4000.

xxv. nundinae mysorum, et congiratio secundum in ponte telonario, extra urbem.

xxiv. Quidam Somrida capite plexus, idem de pecto militiae et transfuga.

Adorati nostri Quarisset qui in nos, quod contra idictum Stadium adhoratorum incamentum dissilissent, erant vorati, apud Lonium Senatoria delegatum, da de causa congregati; inter porula Hispaniae ubi fausta prudantis, ac Nassonium confederatarum provinciarum summum praefectum insuper habentes, pressimam suam causam reddidere, Jacobus quoque de Veyd quod quaedam pitulantius et ipse mera dicaculis, in Johannem Lonium cumulaverat, poenis ab eo male et accepitus.

Ultimo genus carnificis virgis caesus et cauterio notatus est: quod furta et complicationes nocturnas fecisset, extra congressset adulterium perpetrasset, senatui multis conflictis suorum primum mendatijs illusisset.

Nuptiae celebratae hoc tempore Joannis Boot cum Christina Loomia.

Veerburgij Adorati Lucensis cum Gouda; Joannis de Horne Baronis de Boxtel Banneryni dom.

de

Ioes Loeck Angust. fecisse et LXV circiter annos natus, cum Anna de Brederode fil. Dom. Regneri de Brederode, Assey, Chautmyly et XLV vel circiter amorum;

Cornelij Ottesporij Willemi praeceptoris olim Martiniani fil. Advocati, quod inuitis parentibus, nuptias insanis contamationibus praevidentibus contraxit cum Sophia Rodulphi Rodij filia, cuius forma sacrum ipse deberi integra volebat;

Precky domini de Wolffwardt Bethuani cum Gentia sorore domini de Gent.

Fuerunt vero minora sororum. Elizabeta f. Willemi Ottesomij; Willemi Rysenburgij cui vulgo nomen de Ansenburcx;

Catarina f. Frederici Guytenhamij olim abbatissa in Cominodent;

Anthonae f. Alyardi Ruytgij;

Annae Schorntaje uxoris Johannis Sepui Contionatoris.

Nuptiae celebratae sunt non sine laeto principio; valtetij pots. et Judith a Helmontiae.

Maria Ruysch. F. Fo: Ruysch natu maxima.

Hoc ni fallor mihi, nescio morbo aliquo, an vera pietate inducta, (quod tamen ex subita mutatione animi non creditur) noctu, inscijs parentibus, ad monasterium Agnetarum virginum exiuerit, petiuit et obsecrasset vestalis fieri liceret, quod tamen nisi parentibus ultro consentientibus ipsa noluerunt.

Clemens Vespuelde Harderuici duxit uxorem ex familia de Wercosch.

circa hoc tempus editus libellus de rebus Antonij Perez in Hispania gestis.

AVGVSTVS.

Nostri Gadibus post diuinam deliberationem, quod oppidum illud longius a nostro orbe distaret, nec defendi nisi magno sumptu possit, redimptis iuvenibus spoliatis et inermibus adhuc, ac nauticis instrumentis corruptis, ne classi vetera forent opus restaurandae, discesserunt, post quam venerant duces: praedam abstulerunt nullam, et quod reipub. utilissimum classem Hispaniae corruperunt, et inutilem magna ex parte reddiderunt.

Tres naves in Angliam peruenerunt cum ~~adamiralis~~ cognato comitis Exsertia morbo laborante, in quibus et Fredericus Scenck, cuius capitanius fil. Adolphi Mekkerchij, in itinere obiit. Ex praeda vero Gadensi sibi attulit libros, quos ex incendio liberasse

Liberasse dicebatur, opera Panormitani, Bartoli, Budi et Jasonis, at non integra; ubi vera sua manu scripserat.
Deese boecke heeft Frederich Soenrich meede geberaht.
Cuyt Andalusie, m die aeroeringe van Gader operalis malis.
Fama est quidam ex Hardenbergiis nostris innotuisse in Guinea rem longius cumdam interpretis dolo rem alno sedecim a nari processisset, à Lusitanis captum, et barbaris venditum.
Jo. Lonius iterum ad praefecturam militarem admissus, cui datus est ordinibus quidam Sigmiser Hekerey; hi non prius pleno gaudebunt stipendio, quam rem Setia urbem diruendi sint.
VIII Kal. Sept. Hulstamum oppidum Austriaro deditum, cum amisisset in duo oppugnationum LII capitaneos, Tribunos autem militares IV; inter quos et primeps Avellanus e regno Neapolitano ex familia Caraccioli, qui paullo ante praefecturam vitriam summi duris post obitum Roam, arripuit, et suo sumptu, tres annos militiam fuerat secutus: Trivinus item de Bija; Borlottus vero gravius dicebatur vulneratus: ex vulgo quinque millia militum retulere, si vera ipsius Austriaci confessio, nostri n. ad tria millia addunt: e nostris duo fere millia periere.
Solmius ob traditum oppidum male admodum apud Hollandos audit, qui vesinum proditionis insimulare non verentur.
Traditae simul monumenta Nassoianum, et quod vapam marorum vorant.
Vehementes audio metus Turcarum omnia sua suburbia mendisse, cum Transilvanus cum exercitu ab eo superatus magna clade discedat.
Nuper quidam ex literatis apparitoribus cum pocklo ad singulari? immemores sacramenti, contra ductum frumentarium, ex urbe duri frumentum admiserant; ademptis mundibus, tardius insuper multati sunt.
Oratorium olim Zeyn via Brigidana, nunc vero gladiatorum scola, ademptis scalis rectis, reflexitur tegulis.

Danus

petrus boom.

huius obsidionis habes apud me cartam.

Damus circa hoc tempus coronam sumptuosis ex hordeo textis patena.

Fama quoque nonnihil de nuptiis Philippi tertij Hispaniarum principis cum filia Caroli Austriaci Carmelitae spurcis spargit.

XIX. Ablata Advoratorum in urbe per praetorium vorator ex ramis Adicti vehioratorij exiptis foci quam opposuerant, ex qua actione appellarunt.

De frumenti conservatione ne extra provinciam pecetur iterum actum, ex damis suis et virginis vegionibus parum adfertur.

XXVI Lonius suos militibus lustrant.

Fama est, indutias inter reges Hispaniarum et Franorum in quadriennium pactas.

Nuptias celebrarunt hoc mense. Petrus Vlesfrenius ruffini, sua Agneta Hardenbrockia, quinto tamen vix nonas summa observabat anna patena;

Dotder cum puella Betgnana is tantum Limoreum, qui secundo nuptiarum die malo secretis tintatus, varias minias superbias dedit;

Lambertus Canterus cum filia Rotardi Lanfreon.

Funerati vero Wilterus Jacobi Jureti fil, qui Lutetiae obiit, obi studiorum gratia agebat, et pepe, et bolum;

petronella Jacobi Snoeth uxor de tube;

Fredericus Vuytenhagius praefectus civium armatorum, ex pestilenti febre, quae quinto die abstulit, radunt vero ad sanie et pustulis mortuum erat, et contra morbum quarto die sepelire illud negabatur, heredet.

XVI summo mane obiit Justus Wolfius seniarum, vexatus multae putamus ex longissima tube,

Cornelius Arnoldi Verdmij f. in foro Hinderico olim praefectus civium armatorum mortuus est.

Gasparus Eustachij Brauhee, olim cons. filius vir robustus admodum ad ostentione quinto diebus ex nimio esse mori funeribus extremetur.

Audio quendam Batavum Hieronimum columnam struxisse ad fragmenta Emij, de cuius tamen fama Gaetanus mihi nihil audivit, Batavus ille est Paul. Mezula.

Lipsius sub prelo habet librum de marginis veteris Rom; cuius editionem nemoratur, sculptorum diuti mentis exprimere nequientium, inpeditia.

Vigi narratum, Andream Schottum Antuerpiamum in-

ex literis ad Rhenanum scriptis

Illmo nos tam magnis quam laboriosis in Urbe Caesareaug.
apud Hispanos nuper professorum, Iesuitarum sectam
sequuntur, reditum in patriam diffuliisse.
Franciscus Junius Tertullianum, Emendatissimum e
dicturum ex biblioteca palatina collocetur.
Hoc tempore fossa apud turrim Fabertiam purgari capta
XXII. Eucharistiam rominum fecit uxoris meae soror Sophia.
XXVIII. Iaudi petulantia Joannes pultenus roaste
media nocte cum sub toto Dordraceno vingnaere,
grani vulnere caput laesit.
Valde mgranescit annonae pretium, ob ventum ol
volunt minus prosperum, cum vix Iar aspectu e ore
te suffluerit.
Legati ewa mundrisit ad Danum, ab ordinibus missi.

SEPTEMBER

Henricus ab eck a quodam nebulone in nomi bresuirana
gravitie vulneratur, idque post maledicta ex impro
viso.
Sophia uxoris mea soror dysenteria laborat, et fere in
supre infestatur: Gertrudis vero Dorothia altera so
ror caput habet admodum inflatum, magnoque
tenetur ardore, volunt morbum illum esse, quem hosta
vulgo ob colorem vocant.
Eucerardus Schonenburgius mania in tantum laborat, et vin
culis fuerit coercendus; quidam ex nimia illi supe
bia hunc morbum trahunt, cum in omnibus rerum
et summus inani fastu audire studeat.
Cum pridem venatio interdicta erat, VII quinis iterum
permissa omnibus diebus exceptis dominicis.
Mala fama sir quaedam sparserat de insidijs Francogallo
rum regi a Guisijs factis, verum id vanum esse
narrant Jacob: Amerongius, qui e Francia ante
paucos dies redux, se omnes mirolumus in aula regia
vidisse, dixit. Bellum autem in Hyspanium finitis
motijs parari, renovato cum Angla et Belgis
confoederatis foedere, et mirmando confirmato.
X. Item cautum ne quis frumentum extra provincia
exportare aut mittere praesumat.
XIII. Advocatis Duarensibus inhibita postulandi in
curia provinciali potestas, donec mandatum reno
ratorium iuxta ordinum dictum praestiterint.
Obijt eodem die Jo: Raysse filiolus Jani Ruseij, trium
fere

ferè armorum quibus, quatenus post nonum mensis sequentis, et apud Sundem Regultus xvi. Junii mensis; post tumb obitum interrupta masculorum stirpe, pulsus ad annum dominium ad filiam pervenit.

Obiere quoque dum extremum: D. Io: ab Anesart Vicarius Martinianus, meus olim praeceptor, qui duas in domo Vilibrordiana bursas vt vocant, fundauit;

Magister Henricus Cuyckius med: ex dysenteria;

Anna Cornelij Eckij f. et vxor Joannis Gerardi Sander sitz subitanea morte;

Stefana Baltazaris fil. vxor Joannis Sipperen aenovolis ex dysenteria;

Bélia Rhodia vxor Justi Neoportij in puerperio;

Henricus Stephanus quum iam ferè sit septuagenarius, simul tantum in vitae raptis dolore fuit affectus, homo vitio ist admodum vago et mutabili, praeter professionem et eruditionem, ingenio, musas has per vniuersam ferè Europam ac praeterpoui Germaniam mendicantes, emittit; idque suo magno dispendio, ruin mtecum vel domestica perdat, quorum ex Lx millibus coronatorum, quae ipsi pater reliquerat, ad xx minus millia deduxit.

xv. Adorati Juarenses iuramentum praestiterunt, exceptis Buyckijs, Vezemio, et Otterspoio. Steenselio.

Hoc mense apud Hollandos nouum Vectigal excogitatum, quo ij qui auro aut bisso vestiuntur singulis semestribus florenum pendere rogantur. Excepto duntaxat ordinibus et militibus: malè autem singulis exactores aliquoties arrepti, difficultatem eius edicti senserunt.

Ordines itaque vt praedibus ac furtis ducum et centurionum obuiam irent, certumque semper militum numerum habierint, in stipendijs militaribus persolutendis veterem morem immutarunt, et non per centurionem vt antea, sed per certos quaestores stipendium militibus singulis numerari, curarent. Haec diebus in domo angulari, quae est Jo: Borrei Apothecarij ad cimiterium D. Joannis, mira spectra visa sunt, et demonum malefitio plurima damna inulimis: puellae anilles, sceleres, vt suspicantur illata: supellex n. quamplurima in latrinam romita, cluso omni conatu illam extrahere conantibus; Vinu

et

et cerevisia extractis & dolijs siphunculis, pro vinum effusa; Butyrum sapone commixtum corruptumque, Vestimenta consissa, vitra confracta.
Vitam cum morte commutarunt D. Henricus Ruysch Johanniterum ordinis praefectus (quem commandatorem vocant) Angensis;
D. catarina de Werdenborch vidua Jacobi zuleni Nuelty domini in Goeflaken. ex dysenteria;
Judicta fil. Francisci Bots uxor Bernardi Stellionis exhaust;
Antonius Harmanni f. de Royen. ex dysenteria.
Habebam ego hoc tempore scutum sine coronatum francicum, (aureae monetae genus est) cuius inscriptio erat: Carolus x Francorum rex. 1595. mirabar quinam esset, cum nullum Carolum eo anno habuerit, sed Henricus Navarrae Borbonius hoc nomine IV Francogallia sceptra tenebat, nisi Loteringus dux aut Mantuanus aemulationis causa sal sam hanc monetam effecto titulo extenuerint.

est Cardinalis Borbonij qui se proximum heredem Francia dicebat.

Ostendensis magnam praedam a vicinis abduxere, et praesidium quod est monti Betendensi Bruxellas usque praedatum exercitus, praefectum venationis Brabantiae captivum adduxerat.
Francogalli Artesiam, Hainoniam, Virmandiae provincias sub imperio Regis Hispaniarum ferro igneque crudeliter depopulantur.
Nuper hemitria quaedam saga apud Rhenos capta, cum examinaretur, pictae alia stellam fuisse est quinta Regnum Daemonis habitantem et maxima vim volentem impotentem fecisse, et vxorem a longo tempore cognoscere non potuisse, quod et ipsa interrogatus confirmavit, eius capillo post illa flammis redit.
Mira murium copia in agro Traiectensi frumento ac granum admodum infestorum, aspecta item in agro Batavodurensi intra frumento ac tritico plena, mirab. illud comedentibus.

vide Bugil. 3. Hom. meraneum

OCTOBER

Coss. creati

Maximilianus Baxen. II. Alardus Hessdingius III. XII viri Stultib. indicandis: Theodoricus Goyerus consul. defunctus, Joannes Sprutius, Joannes Dietenbrockius, Justus Pyfenburgius, Godefridus Oldenius Jacobus Vermatius, Jacobus Bemmelius. Willemus Drestenburgius. Corn. Walsing. A. Vande Gaude, Henricus Bolz. Petrus Vosz.

Quart.

Questores Willemus a Someren, et Gualterus Zulenus.
III. Philippus Nassouius Aurantiae princeps Embricae
versatus dicitur, ubi ad dum profectus soror Ho
enlochae comiti nupta; rumor est illum nuptias
ambire Sybillae, quae est filia natu minima Duci
Willemi Gundulfo Fulvardisio de Montdisit.
VII quaedam Diedera molitorib uxor in suburbano
Insulensi, cum male audiret, et pro saga a omni
bus haberetur, quo nomine et praecedenti anno
ad senatum fuerat delata, sed dimissa; sese et
purgaret, rogente et volente filio, carceri subiit
eodemque die alia maleficii nomine infamis in
territorio Abcandano adducta est Anna notes.
Vespere nobis vigilias ad portam Catarinianam aperi
bus porta reserata, adducitur filia Domini de
Boxtel, quae nupta erat D. Dorton Marnixio co
nato, apud Artesios, cuius castellum a fratre
Gallis nuper diebatur occupatum, gerebat de
vero decem libros, ano nondum visos: habebat
vero in comitatu Italam puellam, et Taddeorum
familia, quam pontifices Romani nepotem dicebat
Cura per Utemsud cedati octonizi riminum armatorum;
Lucas pollio, qui signiferum retinuit Bumonem Vossium;
2. Gerardus Alamus coctor. centuriarum nuper factor in re
mitedio veteri; manset signifer Henricus de veere;
3. Jacobus prost factor, cuius vexillifer
4 Johan van Noort et vexilliferum
5 Johan van Wijck qui signiferum retinuit Justum Rodum;
6 cornelis Gekkinse qui signiferum habet Cornelium Goyerum
7 willemus Lambertz
8 Cornelius van herbonch.
XIII cum praecedenti die coram senatu denuo rollum
fugisset saga mutuki, L. ruarter amorum, quae nuper
purgandi ut dicebat se gratia carceri intraverat,
hoc die populo cadauer exhibitum, et in foro
palatino exustulatum, tum crate viminea trac
tum ad supplicij locum, extra telonariam portam.
XV. Lonius cum suis Rhenos praesidij causa profec
tus est, cum Grecienses milites in vellua rursus
quosdam spoliasse dicerentur.

Credirch

Ordines nostri antiquissimo Salvatoris collegio concessit templum paulinum, de loge et ustis summotubus sartum tectum conservarett, nam ante aliquot annos consule Dauchtzio prouinciae Salvatoris templum erat solo aequatum.
Contra Hulstanos hoc tempore Nassovius expeditionem fecit, sed parum profecit, munimentum tamen quoddam diruere occupasse.
Praedones Wandanos Zelandiae insulas depredantes, circiter XL captos a nostris audio: qui quo vitam aliquo fainore demereantur, et facilius expugnari possit se demonstraturos, receperunt.
Comes Solmius Hulstanus nuper praefectus ab Ordinib: militia solutus, malam de se opinionem plurimis reliquit.
Vidi dictum Ordinum Hollandiae, quo mandabant se velle agere Typensem in Waterlandia non procul a pago petteno aggere munire, et mare cui a multis iam annis patuit, excludere; proinde quisque de suo iure decerit, et sumptus pro rata conferret ni excludi protinus et propriutate privari mallet, et sua pro delicto sumptuum mitu habere.
Vitam cum morte hoc tempore commutarunt: Friderucus Godefridus van Breey;
Antonia F. Bernardi Stellionis vxor. Io: Nuendalij;
Willemus Antonius Middelcopius;
Maria F. Io: Aghevordij, vxor. Francoisis Vander Voene,
Io: Christophorus Rhenesius a Wluey. Breda obijt ex dysenteria.
Ex eodem morbo obijt vxor Regneri Sarcezij Rectoris Hieron. et
M. Franciscus Elsius. Embrica obijt.
Vlt. Iunij ex dysenteria perijt F. Mechtildis Zaele. vxor. Io: Freys de Delve.

NOVEMBER.

Porta retro praetorium clausa, eo quod quidam sirceticra aut stultassie dicerentur; alij causam eo dicunt quod vicini excrementa ibi dirent, malum odorem et pestilentiam indurerent.
Horologium Martinianum quod iamprudem a vero et debito cursu deficere incepit, iam tandem locatum et reficiatur, pretium et volunt X M. floren. credit.
hoc refectio iterum remorata ad finem non peruenit.
Maleficij accusatae mulieres mater et filia dimissae, quam vis fama admodum constans, ante multos iam annos reab constituerit.
Nescio quae de classe Hispanica in Belgium praeparata, ventorum dissipata, de morte ubi Hispanorum, de caso ac profligato Christianorum ad Agram a Turcis exercitu, Transilvano fuga diuersis ferantur.

Incrementi

frumenti magna et difficultas, et murium agros infestantium, frumentumque in horreis manducantium, ingens regia dissentio extraque tempus orta inter senatum et cives ob vigilias, quod ditiores pecunia se redimerent, tenuiores autem vigilare cogerentur, cum ante sine discrimine exceptis tantum valetudinarijs vigilarent, aut commodo vigilatium civium ea redemptio redderet. Unde xxv. hujus mensis quidam cellarius ex viro pecuario, circa vesperam, in foro palatino congregatis de more vigilibus, seditionem monit, nec fecundam et diutius hanc civium tenuiorum oppressionem, clamabat. Ex hujus n. cohorte quendam locupletioribus, a quo redimptionis loco certa pecunia contribulis vendebatur, senatus sibi redimendum ex sumpserat, quem cum vesperi consul cum lorarijs captum ret, ac tapete panis luituru ipsum invasisset, parum abfuit quod ipse Hettingus Glandae ab eodem statione agente trajectatur; hinc sequenti die porta clausa ad meridiem stetit, sed frustra. Inde ad terrorem reliquis mutuendum solemni ramnanarum strictu trinis diebus citatus, cum non comparuerit, perpetuo exilio mulctatus est. Quidnam gravius dicto publico scolas hispaniae et Jesuitarum damnarunt.

Senatus ut querelis tenuiorum satisfaceret, et seditionem resistentem extinguere, tenuioribus plerisq. libertatem concessit, ac e vigilum ordinibus exemit; ac locupletioribus ex aequo custodiam civitatis permisit, exceptis substitutione divariorum.

Hoc mense vitam cum morte mutarunt ex primis sequentes. Jacobus Egmondanus Meerstenius praefectus Crommendorum barbari vocant) Middelburgensis, ex ordine Teutonico eques; Maria ex familia Tutfaciorum iam ad nihilum ferè redacta; Gerardus Franciscus Boyerus punito II. Rom. Toro natus; ex adulterio. Stephanus Zulenus Nieveltius de Leerdam ex patris mei sorore natus; D. Johanna Cuyckia vidua Joannis Hardenbrochij vulneri; Antonius de Voorden et Vliet dominus de Colster; Christina de Henssbeech vidua Arnoldi Foctij; Hetemico tandem et iuramentum fecit omnium postremus.

December.

Cum recentes de e vulgo et e infima plebe e signis vigilum propter seditiosos clamores exempti essent, regimen mutatum sunt, ac vacb vici vinetum cum campo, via Burgidana ac parte fossae nove ad pontem paulinum; Johanni Viramo assignata fuit; platea vero Rhoomburgana Jacobo Prostio attributa fuit, qui ordo vicesima die iterum mutatus, atq. iterum

20 huius hispanus cursum omnium finabitiarum ut vocat inhibuit et se ita aere alieno liberavit qm ad mtrec.

iterum in mensib fine, quando plebei ac minores exemplo
demo adstricti signis fuere.
Circa hoc tempora ex. Lucensi obijt Janus Douza F summe
spei adolescens, poeta non inconcinnus, & Austriaca priudem
peregrinatione clarissimus.
18. mane se in flumine perdenit Janna Federici f uxor Johannis
Bernonis Rauchorsti tinctoris, erat femina aetate et
forma integra, quae iampridem secundum pepererat, sed me
lancholico humore (quo saepe laborare solita dicebatur) ab
hinc marito cognatis traditoribus obstricto, ultra quam
sperarat, in desperationem versa, tale exitium perpetrat,
nihilominus consuetis ritis sepulturae tradita, morbi ci
tatus finit; cum olim tum infausta radanda sacris
locis infra, ad terrorem inspirientium veterum, ac
abominationis causa malefactorum sepulchris tradebantur,
reddita satisfactione. De quoque veteribus observatum
fuisse scribit Aristoteles moralib lib v. cap: vlt. Inferos
hanc quoque sic damnatos esse dicit, non
modo perfidos esse animas servare, quarum corpora
spiritibus torquenda tradit. Nec dubium ab ipso
diabolo oriri, quod patet & multis exemplis.
Plutarchus quoque auctor est, quod cum Milesia virgines
tedente voluntatem obeundi cecidissent, ac multa sibi
mortem constituissent, senatum eo sepulturam ne per
mississe, verum renuisse, et nuda radanda absque
ullo tegumento saldi iubentur. Vide Horosta Amor. fo. 40. Amian. ad Epict. Lib. 1. cap. 9 pag: 319.
Porphirius de sacrif: Boet: de cons. phil. lib. 4. met. 4. Consil. Bararensi. 1. nu: 34. Heliod. 2. pag. 98.
L. 12. tit. 2 Cod. lib. 9. plato in phedone 377. Sient: ep: 70. Ann. Robert. 222. Panorm. 3. decr. 175. Basil.
August. lib. 2 contra Gaudentium c. 23. plato lib. 9 de ff.
Adhuc: Rodulphus Willemius Culemburgensis pictor ingenio
in exprimendis ad vivam similitudinem imaginibus excellens,
M. Everardus de Bronenburgius canonicus S Salvatoris, & magna
aliquamdiu laborando, vinea praebenda ex ordine obtinuit
collega Roberto Hontorstio, qui cum dedit suae contubernali
fratri.
Dom. Elisabetha Ketels, vidua Olivierij vuytenhonij Gandav.
20. obiit Apolonia francisci statuarij filia, post longissimam
aegritudinem ex morbo quo raritate liberata, et cum tuporis
Emezentiana coadunortia vidua Alberti Bronenburgij.
Les ancients admirent et veneram habet veteribus factum
ignotum, se observasse tradit. Eme. Vorstius medicus
Godefridus Danielis Voort duxit uxorem in Sicilia Panormi
mulierem eam amorem.

Anis

ANNVS CIↃ IↃ XCVII.

COSS:

MAXEMILIANO A BAEXEN II et ALARDO HELSDINGIO III

IANVARIVS

Cum Mauritio Nassouio et ordinibus confœderatarum prouinciarum nuntiatum esset ab exploratoribus Regiorum militum supinam negligentiam et securum ab hostibus animum, qui in agro Tournhoudano absque vigilibus, nullo metu castramentabantur; ne occasioni deesset, media circiter hyeme tumultuarium exercitum colligentes, subito securos et nihil mali timentes inuadunt, dissipant, cædunt, et pauris amissis, maximam victoriam potiuntur: postea citra signa rapiunt, et alam vnam dissipauerunt, rapiunt Tonrhoutanum vbi præda plurimum erat occupandum.

XVII. Eo nomine apud nos triumphatum; et gratias Deo pro victoria publicè egimus, supplicationem decreta.

IX Sponsalia contracta inter Lucardum Voorstium Iun. et Gertrudim Voorstiam Vid. Io: Baptistæ Scippij Iun; vbi a parte sponsi contractui interfuerunt, Henricus Voorstius pater, et Andreas Voorstius frater; et a parte sponsæ, Arnoldus Buchellius, et Johannes Vitherslotius Scrij affines.

XXV. nuptiæ nostris in ædibus consumatæ sunt; quod felix et faustum sit precor.

Nuptiæ præterea celebratæ fuerunt Ejusdem Bargamalij;
Henrici à Baxen cum Julena Niebettia:
Johannis Niendalij cum Vedia Bartholomei F.
Essij Geldri cum Amelia Culemburgana.

Potiori vero cum morte commutarunt, sequentes:
Petronella Theodori Coeckij vxor, Francisci Loonij F.;
Emundus Buchellius Martini F. qui per studiorum gratia apud D. Louvium habitabat, ex dysenteria vt videbatur, cum triduum fere egisset annorum, per ego a longo tempore infustum officium subij, et vallatus funus sequutus:
Aleyda Alsia vidua Henrici Rodij, ex aqua intercente.
Henrica Justi Carolarij Campensis F. vxor Henrici Zuirbiltij;
Catarina F. Io Petri a Mike vxor, Fred. Cornelij a Beecke;
D. Lucia à Scoonberch vxor Amelij Buytenengij.

Februarij

Hoc mense de summa Belli apud Lucenses Batavos Ordines Confoederatarum provinciarum consultant.
Nostrae autem provinciae proceres cum Exercitum supplimento auxerint, de novis impositionibus deliberant; Batavi Hollandi octroois auctiores fercunt.
xv. renovatum edictum contra Villicos contumaces, et rapinarum violentos mores.
Circa hoc tempus vitam cum morte commutavit P. Forestus vir sensu, in patriam Alemariam Delphis celebres, insignibus medicis eruditi monumenta quamplurima stant.
obiere quoque mortem in nostra Zelandia urbe: Johannes Helmontius Joh: fil: ulcuscula 30 circiter annorum; et varioli;
Carolus Limens Homo admodum senex;
Daniela Haeclemia vidua Willem filij rationarii.
21 Quidam qui foro Amstelodami fraudulenter, voluntrepirat et a vulnere regulo subreptitie diploma mysmi loco manuali imprimendat, et hoc traditione conductis militibus inde rapitur sed eductus fuit, et alijs carceri mancipatis, Franci sanctio est, liberantur.
Mattus
Hoc mense Hispani Steenbicum raro die muscrant, at ruin et proscriptorum virtute expulsi, fugam capere.
Ambianum picardie captum ab Hispanis captum, quibusdam in solarum ob libertatem in religione exercenda postrinsecus irritatorum, et fama, et conspirantibus, tradentibus quo. Atrebatum etiam a FrancoGallis tentatum, sed non prudenter feliciter.
Idemque fit Cecum unda Gemina simulatum, Graeci artificis manu ad unam similitudinem expressum.
Mortem obiere eo tempore: Gerardus Rodulfi F. Rysbycus comitatus;
Guillemus Joh: F. Bornbergius caecus;
18. Filiola Domini Rogeri et Alegydis Langia nostis mere in partu ipso extincta;
Dn. Anna vander Aa. vidua Rodulfi Baerny dom. de Schoonewien;
Joannes ab Amstell Executor Ordinum Traiectensium.
S. Mauritius Aenhemius ad provincia consilium Swoatius Gerbenit.
9. Ida Omia pexerit filiolum.

Iratum ad XII Kl. filius ad X Exercitus, unde Senatus ad mopiam panperum solandam, panis minori pretio pro ma plebeiui nomine dederant, puri rurant, et prendit.
Duo Scyrolam et Mosonia Gualtero Vezdesio Scriptam a Fratre, et alterum idem missam a Baldino Stampo Brugensi dereatro Magni ducis Moscovitarum, ad quem iam ex Belgio nunquam visa, sed e pictura cognita vox profiruitur, cum
Nunquam visa flagraret amore pice Hue.

in quibus

in quibus narrabatur, non procul ab urbe primaria arborem vidisse in lapidem planè commutatam, quod fluminis rapidissimo assiduo perfundebatur; quod quoque sub natura erat, ut mineta omnia aureo velut colore tincta monstrarent.

Vide Metia Mecsoa in Sarm: lib: 11. 4. pene: et Ovid: Metam.

Introlarum quoque opinione non sanam sed omnino bruti videri itinere dysantem Asiam ab Europa separare.

Addiderat animalculi genus non admodum magni sed genere formae, cuius pelle pluviarum metu erant molliores; erat ejus nomen satyrum, ejusque bilka, at Germani wildgende bontbeerk appellabant. praterea et alterad muris odorati, cuius formam et magnitudinem non absimilem et arbitror muris aquatici, quod nos vulgaris; mala vorabant. Emigrida vero ὀυχοχολιν: quae excrementa odorata sunt in magno pretio habentur. Ipsum meminisse D. Hieronimus in Epistolis, cum scribat, pueri cincinnatuli capillos peregrini muris olere pelliculas. Idemque in suo nomenclatore muribus odoratis et peregrinum vocat muskilrastratte.

Tom: 2. Epist: pa 75.

Quae in sacra scriptura transtulit Hieronimus, tanquam corne monocerotis; Hebraei et andro, dicunt interpretantur, tanquam corne vri vel bovis silvestris, cui propriatabo ibi adscripta magis commeminit, et ea quae de monoceroto traduntur fabulosa sunt.

Quambis sacra scriptores vere cinq nem: et Hieron. in moral: vide alios in cand. cap: 19.

Narrabat affinis mihi Doctor Vostius, se adfuisse Ferrariae Mosi Alatino Hebreo, medico doctissimo, et apud eundem videsse Ancemam arabice conscriptum, littera pulcherrima, in membranis, qui videbatur magni alicuius fuisse principis, et temporibus ipsius fieri Ancemae scriptae; cuius translationem (modo principis aliquand ad hoc opera sti possit) et favore fini, si mihi antea a vulgari in editione toto coelo disparet, affirbat. Scaliger ty noster ab Eumio interrogatus, quid de translatione Angremus ac Anerros sentiret, bene se habere translationem strocinus respondit.

Idem Vostius tui Calabria, Apulia, ac totus ipse Italiae tractus, cui olim magna gratia nomen fuit, notissimus erat, cum aliquandiu medicus fuisset Episcopi Angullonariensis Nicolai De Gzana Ferrariensis, et eadem stirpe cum Palaminis et similitudo insignioribus et alia quam vestra monumenta morabantur oriundi, et post sub obitum apud Marchionem de Cartgara aliquantum temporis commorasset, nobis ejus cum cartam sub prominis

a Cas.

a Castaldo confectum luxuriemur, commentatur Ist:
A. Murano nempe fluvio Sybaris, qui territorio Sybaritio
admodum fertili iuxta Cassanum et Rosettum nomen dedit,
ubi olim Sybaris nominatissima urbs, in cuius vindicibus
Thurium ab Atheniensibus conditum, et inde Cupra a Ro
manis, ubi hodie tantum extat oratorium S. Mariae
del cinito, istque sub principatu Bisignano. Non
procul a Sybari est Cratis fl., ubique in mare demigra
que duo flumina adventum quandoque passim pro
inundant, non tamen inundantur, ut habet no vidi
Castaldus. Non tam procul hinc supra Roccam
Imperialem sunt reliquiae oppidi Angullonary, in tadio
ante aliquot annos consumpti, disjoratu nobilis
quorum erasit Lororum, temporalibus quoq. habet
iurisdictionem. Apud Policoron Heraclia idem nuncupa
bat extare reliquias; Metapontum fuisse ubi nunc
Torre di mar; Petilia ubi Strongillo; S. maria de Trinita
te. Insulae in mari Adriatico Diomedeae. Montem S. Angeli
Garganum. Vellino Anellino, paestum prope Salernum
qui sinus paestanus; hinc poeta: Viridisq. rosaria paesti,
quod rosa paestana ubi magna rosaria reperiunt.
Idem quoq. quod sequitur mirantur: Ad radices montis
Vesuvii esse ramosum adeo sterilem saxulis et lapi
dibus ambustis plenum, ubi non ita multos detec
tas esse reliquias urbis Herculanae, vindicibus
vesuvianis oppressae: non procul a pomperiopoli quae
hodie torre de l'Annunziata.
Idem dicebat Mercurialem prius a floridinis suorum,
et a dura Heteria ex sc. duratos annos arripere, cum
habere filium puellae magnis divitiis praeditae nuptum, sed
a patris ingenio alienissimum.
Item referebat se patavii vidisse in anatomia secuta
mulierem 20 annorum pulcherrimam, tamque ex partu
mortuam, cui cuniculum altera liberat. Nazzabat
Dn. Catar. vidua Nuccedia, per annos mortuam magna sibi fami
liaritate connectam feminam, LXII aut circiter annorum
quae v. annis ante obitum tempore alys mulieribus non
fluto menstrua corripiebat, perdebat vero ex aqua mul
ente, cum aliquo pinguis e obesula videretur.
IX. Cum ipsi ar. prorex comitati essemus sororem Gertru
dim, usque mortuum Conradum Vorstium medicum
Dordracenum osqua et ibidem liberaliter ab duo ex
ventibus exceptus, postmodo tandem die eiusdem summus.

Ovid: Met: xv.
Crathis et hinc Sybaris vetus conterminus oris. Electro similes fecit, auroq. capillos.

Obiit mortem circa hoc tempus: F. Willemi filij uxor Mio
henrici helsdingij;
Filiola Dni de Rebourch simplicis ex dysentyria quae nono more
nigro in plectro rampanarum sonitu nō absque magnis ma
tris dolore obiata. Rebourchus ante paucos dies cum uxore
et familia nostrio quam ab ransan sit habitatum venerat;
quidam cum sit legationis munere quod Gremit a
rege fungi dicebat, negabant alij.
Item; Maria Johannis Ravensbay F. vidua Willemi Luysbetij;
D. Adriana Justi Ratingij praefecti Heenblutani filia;
D. Petrus vechtius Decanus Sutphaniensis ecclesiae;
D. Johannes Axelius canonicus Martinianus;
Margareta Paulbia, D. Huberti consiliarij Traiect. F.
Circa hoc tempus Arnoldus Frensius nostrio quamobrem Joan.
Wytenbrockhio infensus, obviam fluctibus Sandijs secto
gladio invadit, quo se defendente utrique vulnera
tur.

MAIVS.

Fama est regem Franogallorum Ambianum obsidione premere,
ac minimentis circumdare; Austriacum vero suos ad
Boloniam obsidendam misisse, animo dimittendi ab Ambia
no exercitum.
De nuptijs Alberti Austriaci cum filia Regis Hispaniarum
multa ferunter; qui et apud Hallensis Brabantos relic
to ac consecrato in Aede Virginis purpureo Galero,
militarem reclamidem assumpsit, et omnino se magistratui
et voranti papali abdicavit.
Angli cum nostris firmissimam utrinque classem parat,
opinione aliquorum, ad Culetos obsidendos.
Nuptiae celebratae hoc mense; Frederici de Barran Max. F.
iuniores, cum filia Nicolai Zulemi praetoris Cornelia, qui
mox in horum tum subita morte sublati fuerunt Zule
mi Nuelty praefecti (marischallum vocant) virum
sufficiens est, licet aetate adhuc parum idoneus videre
tur. nescio quod prius cū David Zulemus Natellissimus hoc munere fungatur
praeterea celebratae nuptiae Jo. Vossij cum Catarina
indecoro potius et insano quam tanto sumptu.
Vitam vero cum morte commutarunt; Ida Bogartsdyc
Arnoldi Langij ex puerperio;
et apud Lutienses Batavos, ramnanorum tres hoc sumtu
moerati, Andreas Wassenarius nobilis, eques, et Ame
lius Amstelius Mindenus, ex civitate Annorum maiores,
Amelij Senatoris provinciarum confoederatarum filius.

Epithalamium fecit H: Conchardus

TVNIVS

Summa frumenti inopia et caritas, adeo et modius tritici venierit XIII florenis; in causa fuit quorundam mercatorum conspiratio, qui magnam vim ad vicinas provincias, ubi etiam annona difficultate laboraverat, lucri causa avexerant; accedit aliud incommodum et minium copia, frumentum magno numero consumentium.

Amstelodami in platea civitatis, quae ibi prima et medius omnium videtur, nescio quo incendio, quantopere adeo conflagraverunt.

Capti hic nuper, et Hagae Comitis sub dominio Martinianorum ac D. Salvatoris canonicorum quidam mendicarii latrones, multorum crimina et damnorum autores, qui mox suspendio vitam finierunt.

Nuper Dominus de Roburo Franciscus cum uxore et omni familia sua sedem collocavit, nullo publico munere fungens.

Andreas Schottus impetrato fratris studio ab ordinibus libero comitatu, Coloniae Agrippinae sit exspectatur.

Transtulit sit nuper Romae bibliothecam Photii patriarcha, ex Graeco in latinum sermonem, cuius exemplar extabat in Vaticana Bibliotheca, et fortitur breui edetur.

Vitam cum morte commutarunt: Sophia Arnoldi F. uxor Honthorstii nuper puerpera;

Gertrudis Bollia uxor Martini Goiezi,

D. clara de Culemborg vidua. Johannis Mulartij de Cranenborg; Suederus de Culemburg praefectus inter amnes Mosae et Vahalis, qui (ut volunt) posterior, ex ea familia legitima. Cum affini meo Doctore Leonardo Vorstio minismata vitum in quidam, quibus multum delectatur filia Jacobi de potestis, obiit. Duo posthumi Tyranni numismata vidi, in Italia quam sit rarissima, quod praefectus Galliarum fuerit, et signum minus arg: vbi ab vna parte Justiniani imp. effigies, ab altera vero hae litera leguntur: DN. NOSTER ATHALARICVS REX.

Errores Ligorij in sua charta Neapolitana: Hyrium vocat Vestice esse, quod oriunda Mesappiorum metropolis, Herodoto nominatur; magnus quoq: error in Heraclea et Metaponto, q. exprida meliori loco collocat castaldus. Casanu ad mare situm ipse. Ad Agropoli sul Golfo di Salerno, le donne per la mollitia dell'aere, passando il XII anno sono simile alle Cypriotte, cioe che non si trouino più vergini.

Nicolaus Brock canonicus Joannitarum post Hungerum fit quaestor veterum Scutatorum ac commutatorum.

Obiit sit aetate apud Lugdunenses Batavos 52. Raphe + Linguis patet, genere Christophori plantini, hebraicarum ibidem linguarum professor.

IVLIVS

XVIII fulmine quidam pure percussus, idque in horto aedium nuper Camerij canonici, contra templum Hieronimianum.

Die Lunae post festum Sacratorum Magdalenianum ludus Sacrarum initium habuit, omni splendore adstante, non sine verborum erudita praefatione, Tubarum clangore, tibiarum sonitu, et eiusmodi alijs oblectamentis. Ipso profesto Magdaleniano Maurutius urbem intravit, et post duos dies Arnhemium versus iter arripuit, Sacerdotibus comitantibus usque.

Vidua principis Auriani ultimo huius mensis urbem ingressa, ad Catarinianos diuertit.

Periere hoc mense diuersis extremis morbis: Bruninx, praefectus Monetalis, cui non diu licuit aedibus Reichessianis nouita diuina implicitis frui, mortua prius ante Camm. Rom.: Gerardus Henrici Rhodij F. vxor Haari Caroli Dordracenii pulcra; Margarita Benelartia Norma sine virgo Delfalis; Godefridus Bogerus Longa Burgundiae consumptus; Arnoldus Herius Melitanus, praefectus Wezdenus sine adhuc diuinorum et praedium vsque praeter primatus.

Redierunt hoc tempore tres naues ex Moluccis insulis, et Java, post nauigationem triennalem, maxima horum pars qui in illis fuerant, partim morbo perierant, partim a barbaris (pertinacia inimici laesitibi) interempta fuerat, non ita multa, quare quartam nauis argentum pecuniae deselmquitur, reducti sunt. Merces quae adiunt, sunt piper longum, cinamomum, sine cumellum potius sistitare, animal quoq: ex Struthonum vt videtur genere, plumas ita non habet, sed pilos quodammodo hirsutos, barbari quoq: aliquot adducti sunt in habitu.

AVGVSTVS.

Initio huius mensis Tiberiarum ad Rhenum ab hostibus nostris Mauritio Nassauio obsidione cinctum, quod oppidum erat situ ac moenibus validum, et satis firmo praesidio munitum esset, nono tamen huius mensis die stylo veteri nostris traditum est; quare praesidiarij merito non militum sed praedatorum ac latronum animos habuisse iudicati sunt, et sine honore vllo dimissi; caeditur Austrianis subsidium obsessis breui laturus; quare audita deditione, indignatus, non bene animatus in deditionis esset dicta, qui sibi metuentes in oppidulo Geldro se continent.

Conditiones apimesunt.

VIII Delphos profectus sum cum vxore, vt affinis Vorstium mulierum comitis Naturae ac Linnaei institutis, apud quem vidi anatem exoticam ex noua Sembla adnata, palmipedem ut caeteris nostratibus dissimilem, praeterquam rostro, quod non est planum sed altum strigosum, hac qua delineatur forma, colore nigro rubroq: spiris distincto.

XVIII hora

xviii huius obsidione cincta Nursia a nostris, et 24 tradita, cum arx admodum munita esset.
Austriaci cum exercitu Ambianum obsidione liberandi profiscuntur, quidam tamen a regio cum romitatu interepti, et rapiuntur.
In templo summo apud Delphinos est sepulcrum Wilhelmi Nassoui Aurantij principis, ex calce colorea marmore lydium mentiente, cum tabernaculo item ligneo nigro.
Non procul hinc sepulcrum Thomae Tilij ecclesiastes, olim Abbatis S. Bernardi cum hoc epitaphio:

Bernardum colui monachis malefamus et Abbas,
Sed Christus Jesum me vocat inde suum.

THOMAS TILIUS minister Delphensis.

Edita vera hoc tempore demonstratio quaeda a reformata Ecclesia Gallica regi facta, quam ex Gallica translatam apud me habeo.
Delphos vocant a delphin defodere, quod fossio sit obliqua ornata, ut nullo fere loco via aut platea sit sine aqua.
Vidi hic apud Aprum Francum doctorum iconiparum et olim pictorum, rubiculum instar Musei, plurimis statuis picturis ac marmoribus insigne: nempe signa ex aere albi marmoris Tetrodij facta; imago nuda, simulacrum mulieris Veneta pulcherrima, quam maritus pictor Catharinae nomine inter sanctas effinxerat. Lucerna antiqua picturis, inventa apud Woerdenos. Iudicium paridis in chartula palmae magnitudine prima factum, ab Anglorum quodam illustri minutiarum istarum artifice.
Audio Meningium apud Lurenses et Neculam apud Lugdunenses Batavos historiam huius temporis conscribere. Gorlaeus dicebat sine sua opera neminem historiam vetustiorem praesertim seditionum Anglicanarum, certe conscripturum, et non habere omnia istius temporis secreta, et pluribus rebus tum Nursiae comitis consiliarius interfuisse. Vidi apud hunc annulum, ubi Hadriani effigies interiorsum et exteriorsum ex auro argento aere signis trium zodiaci ac VII planetis, mysteriorum quibus apud veteres vim narrabat, plurimumque hoc gloriabatur, sic item habere gemmarum antiquarum magnam vim, et quod mirabatur neminem visum, Annulorum. Numos ex auro vidi ultra 100, omnium fere imperatorum serie complectentes, hic perennij. Partmacis aliorum carus aliquin caesarum spectabantur imagines: Sed quod diuam summi

mihi

mihi vendere conabatur falsarius, ex annulis n. tam ferreis quam aureis vnus tantum est antiquus, argenteus magnus, et nostro ay aliud ferreum; reliqui à M. Arnoldo Aurifabro confecti: ex aureis quoq: minimus minima pars vera est, fictitia maior. nam ipse elegantioribus argenteis aut aereis sine varietate, aureis protinus fact. cum suo Arnoldo antiquario; adeo et plus antiquitatis at falsa nascitur in Italia officina, quam in tota Italia imò Europa vera.

Vidi hic bullam conservationis nummorum postiorum quorundam Impp: Tiberij, Mauritij, Phocae ex in Lateranensi monasterium cum portionis restauraretur non ita mupe.

Fuit hic ao: Lucensis mupe legatus polonus, item Imp: pro pace aliqua conciliada, at frustra: polonus cum in Anglia superbius reginam fuisset allocutus responsum tulit extemporaneum, et virgine dignum, quod et protulit latinis verbis, apud me ex-

Iuste diebus visum iucundus Bruntium in praedio suo amoenissimo prope Lucensem, custodiantibus, ubi vidimus anates quatuor albas, ex Calecutio ab Indis amictas, et pedicen mirum.

Sinum Tarentinum et asperimus motus Vossius oculatus testis cum delineaverat, quum Cosmographorum error sit crassius adpono.

de Taranto vide post: 89. calentij

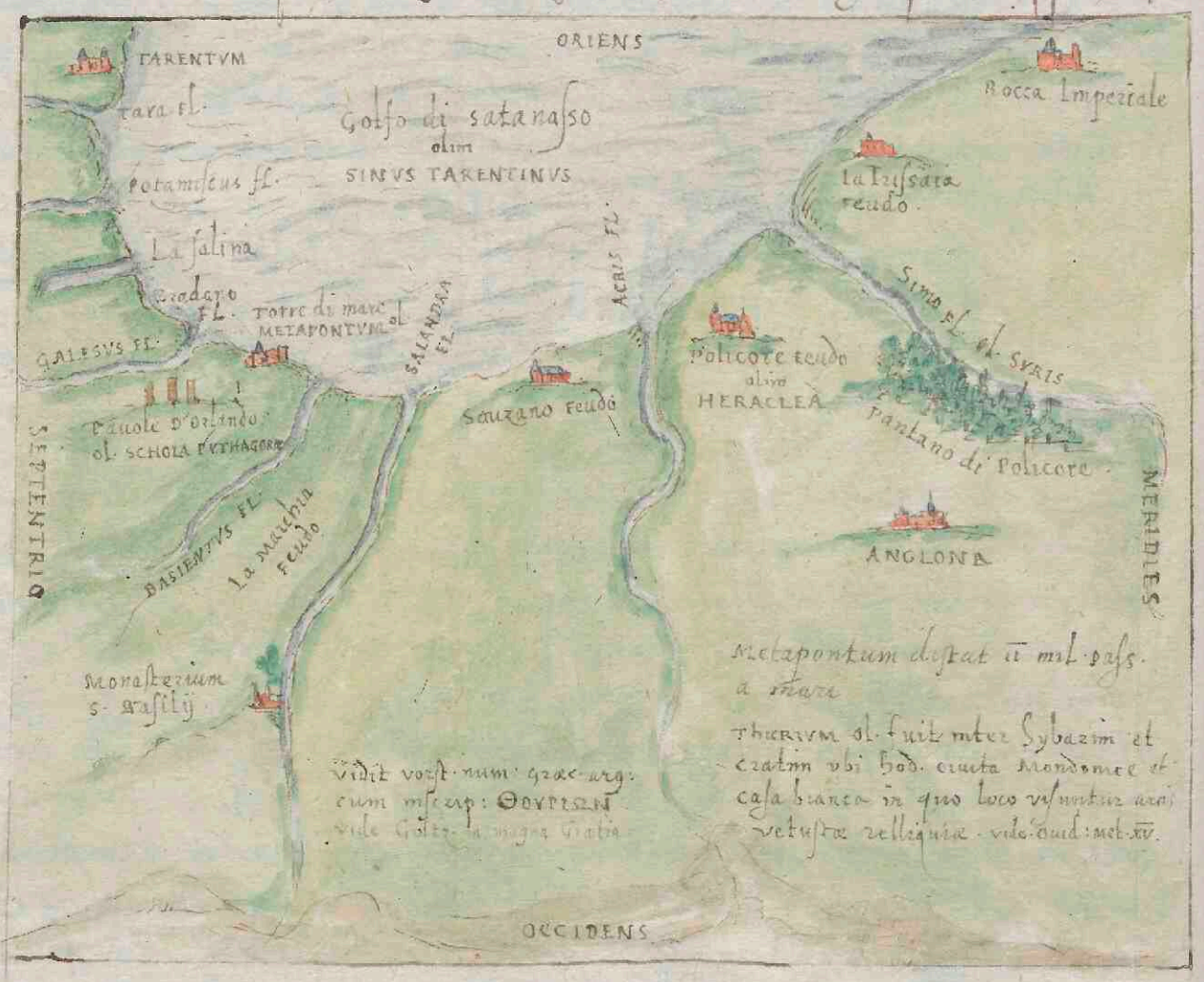

ytia

ostia item padi idem versus hoc fere modo delineant.

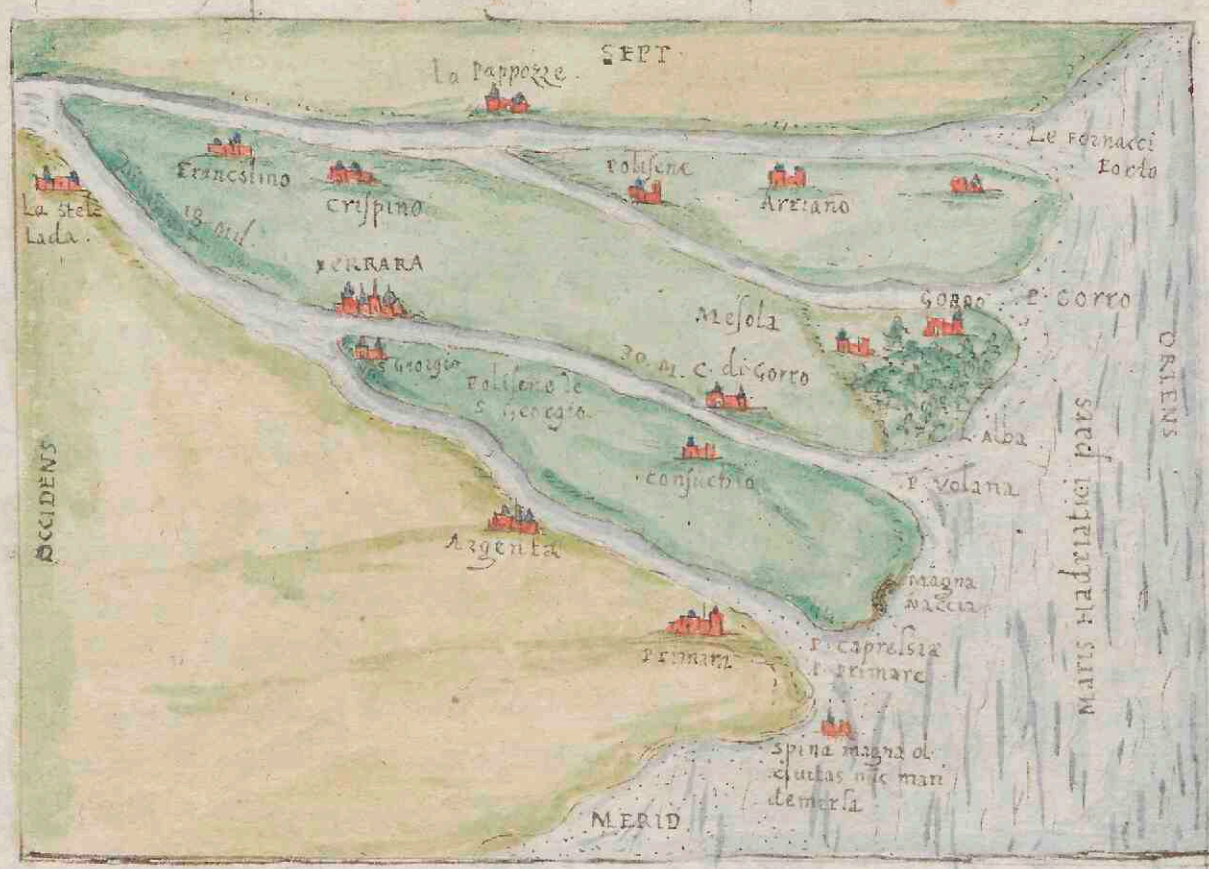

De ostijs padi vide Sabell. de rebus venet: lib: 31

XXX M.P. in mari a Monte S. Angeli sunt Insulae IV numero, olim Diomedeae dictae, nunc Theneciias vocant; Tacitus etiam olim Trimeras; maiores appellantur S Maria di muicti, et S Doimo, minores vero Gatizzo, et La Capzara.

Lib. XII Annal.

Iuxta Saponaram ad D. fere passus in terra visuntur ruinae veteris Gramenti, Hannibalis castris nominatissimi; ubi apparet vestigia murorum et Theatri collapsi, item Amphitheatri, Thermarum, aquaeductuum, et nobilium aliquot domorum rudera, ad occidentem est fl. Sanzum qui Acri ibi misceri, versus septentrionem, est ibi in aede D. Laurentij

inscriptio antiqua:

IMP. CAESARI
DIVI TRAIANI PARTH
DIVI NERVAE NEP
TRAIAN. HADRIANO AVG.
PONT. MAX. TR. POT III.
COS. III
L. AQVILIVS. MANIVS
AED. PR. IIVIR. Q.
OB. HON. AVG.
D D.

et in aede D. Mariae Civitatis dictae marmor est candidum consertum ubi legunt hae litt.

V. Q. FAB.

Forte Fabij maximi qui tempore Annibalis ibi aliquandiu fuit.

Est et in arce Comitis Saponariae marmor cum inscriptio talis.

C. TVRCIO C. F. POM.
NEBRO ÆDIL. PR. IIVIR QVAES.
ALLIDIA C LIB. NEBRIS
MATER FILIO PIISSIMO
FECIT.

In qua eadem provincia in parte vallis Drianae, quae ratione vulgo dicitur, est Atenum oppidum, Atsinab vulgus appellat, ubi sequens legitur inscriptio, quam Vossius mihi communicavit.

vid. Leandr. in medit. Lucanae circa fin.

Q. STAT.

Q. STATIVS Q. F. POM. GALLVS
TR. MIL. BIS IIVIR TER.
MELENCEIA SEX. F. POSILLA
Q. STATIVS Q. F. POM. GALLVS FIL.
PRAET. FABRVM IIVIR.

Apollae, in hinc deprat passum mihi: Leander Polam vorat, et diligenti inscriptio in publico ibid hospitio, quam sit recentissima ex Vorstij affinis mei descriptione Lapponam, quam diligenter admodum atq loco tribuit falso Aldus in orthographia sua: principium deest.

VIAM FECEI AB REGIO AD CAPVAM ET
IN EA VIA PONTEIS OMNEIS MILIARIOS
TABELLARIOSQVE POSEIVEI. HINCE SVNT
NOVCERIAM MEILIA LI. CAPVAM XXCIII
MVRANVM LXXIIII. COSENTIAM CXXIII.
VALENTIAM CLXXX [] AD FRETVM AC
STATVAM CCCCXXXI [] REGIVM CCXXXVII.
SVMA AF CAPVAM REGIVM MEILIA CCCXX []
ET IDEM PRAETOR IN
SICILIA FVGITIVOS ITALICORVM
CONQVAESIVEI REDIDEIQVE
HOMINES DCCCCXVII FIDEMQVE
PRIMVS FECEI VT DE AGRO POPLICO
ARATORIBVS CEDERENT PASTORES
FORVM AEDISQVE POPLICAS HEIC FECEI.

Capua etiam inventa, et a Doct. vostro affini descripta, hoc duo Epigrammata: posteriad hoc magni fit a nobilibus Marijs, quorum ibi celebrib familia, contendentibus se ab Gorgonem duxisse. L. MACIO.

P. PESCENNIO P. F.
SECVNDO IIIIVIR
QVOD AGRVM LVC
RECIPERAVIT SINE
IMPENSA REIPVBLICAE
SEN. CONS.

L. MACIO M. F. PAL.
VETERANO LEG. X
FRETENSIS
M. L. PATRONO SIBI L. T.

SEPTEMBER

Secunda hunc mensis die Groll oppidum Transylvanum ab Sacrilegis nostro obsidione cinctum.
vidi hoc tempore quidam Gedcuram, et Habitu conjectura bam, forma adeo eleganti et venusta, et cum quibus vel pictoris excellentissimi industria non modo vectare, verum etiam superare omnem artem longe possit.

Erat

Erat ea, quod mirari alienissima ab omni furo; quin et furatos quoscunque Italicarum matronarum vultus natuo suo colore obscurasset. Quasi moribus Elegantioribus et gratiarum donis fuisset imbuta, omnes feminea pulcritudinis numeros una puella facile implevisset.

Iacoba Badensis uxor Ducis Cliensis Johannis Egro nobis subita morte in custodia obiit, veneno ut creditur sumpto: multorum n. scelerum ut adulterij ac veneficij ondum accusata et convicta.

Principio huius mensis Theodorus Eypsteymus olim praefectus Woerdensis, inde praetor Lugensis, maleficio tamen suo praetura sic abstrahere coactus, tandem mestrio quibusdam minoribus donatus in castris Grollanis, quod proditionis insimularetur vinculis onustatus, Hagam Batavorum missus, ubi tortura traditus, aliorum conscorum et propria confessione convictus de prodendo Montis Gertrudis oppido, turbandorumque castrorum cum hoste consilia inisse, traditur.

Edicto Ordinum confoederatorum tantum; ne extra provincias Belgicas confoederatas fermentum quorumque modo aut titulo efferatur.

Circa hoc tempus recepti in consilium Portugalorum ac portorum commercium Lectimus exclusi Ultrajectini, et Rotterodamensis quatuor additi, Ellerdus Helsmanus cui ob consulatum iam actum electio permissa Amstelodamum concessit, Johannes Rengers Canonicus Johanniticus et Transisalana provincia quae superior Trajectensis olim Groeningam; Willemus Somelius Hovenam apud Frisiabonos Pauli Busij frater in Zelandiam.

Auditorium litium constituendarum in aulam Basilicae palatinae loco detentioris translatum.

18. Sic transmutatum Grollis pridie recepti, tum et nos Badiam profecti sumus, per velanij partem silvis et paludibus bituminosis desertam, obi in celsis collibus Amersfortiam opp. pagos etiam sosset, Emmenessi et regionem Schubdanam, quae ex inundatione maris mediterranei plurimum damni sustinet: Emmenes et Baey cum Solstio solum habent aridum ac arenosum, multo tamen incolarum et colonorum labore non contemnenda utilitatem afferens, pascendis n. ovibus et bovibus, et fagopyro vulgo Boekweit serendo, in

paludibus

et petius Harinxmanscentia typis expressa apud me est.

paludibus vero respectu confirmantur, quibus tandem fere plerique Belgae populis vastatum.
Circa idem tempus Comites nostri quadragesimus rerum alienatarum dominos mittantium certa conductoribus praescripta forma, locarunt.
26. Oppidis Ambianis fere indicta, ac deo gratias acta, mox oppidi moenia nostro triumpho tum, tedio arcendis, commentis bellicis explosis, camerarumque pontis.
Lateres regis et conditiones apud me sunt.
Par aestate plagis Germaniam ad utramque Rhenum ripam, mox per mediterranea ad Oriamum usque pertenagata, plurimum vastavit. Agrippinensium multa millia consumpsit, et palatinatum multis in locis hominibus nudatum reliquit.
Ipso Michaelis profecto obiit Regnerus Sarcerius, praeceptor meus, scholae nostrae Hieronimianae Gymnasiarcha, vir bonis et doctis, in quo plurimum imentus amisit; tabes corpus exsurrum propemodum semper et aridum brevi consumpsit. Quo ipsum fallor, Dux Luci Batavorum Cypestheus et supra recitati proditionis commutus, cum alio quodam socio capitis poenas dedit, et pretibus cognatorum corpus sepultura traditum monstratis in Hominum sigmis publico in supplicij theatro, quibus proditoris poenam promeritam indulgentia clemissa constaret; habetur sententia typis publicata.
Eadem die rupta Breuortia, vi expugnata, arx vero necessario deditia. Sic grande oneris arcet Maxemi potens Mauritij virtutem, et occisus Balsortius Scholtus.
Nuptiae hoc mense celebratae Willelmi Borzij Amstelodamorum Darida nupta (ni fallor) ex sorore Johannis Dunvordij Decani Martiniani;
Cornelij Goyeri cum Anna Rammia Arnoldi F.;
Bernardi Vostij cum Moldri F.;
Hugonis Ruysij Henrici Commendatoris Ingij F. cum Elisabetha culemburgiana.
Certam vero cum morte mutarunt: Susana Crystiani Ambertij pallatij F. uxor Antonij Sorchij quaestoris Gymnodami, et animi recreandi gratia Alkmariae ad suos sic venerat, obiit:
Mechtildis F. Jacobi Blockenstejnij uxor Gosvini Dandel bourlcuytatis a secretis.

Senat.

Senatus hoc tempore hic publicatus: Coss. Johannes de Tenbroeckius, Franciscus Sneeckius. XIIIviri stilitibus judicandis Rotundus Lauerenius, Theodorus Goijerus, Jo: Sprautius, Willemus Drielburgius, Cornelius Malsemius, Jacobus Bemmelius, Volcardus Schoordyckius, Jac. Vermaelt: Arnol. vande Sande, Jo: Westrenius, Antjon. Rodius, et Fredericus Baxius.
Quaestores Bernardus Vuntenhugius, & Bernardus Stellio.
XIIIIe publicis campanorum sumtu celebrata dedicatio oppidorum Oldenzeel et Otmarsum.
Circa hoc tempus VIIIIviri armatorum civium creati:
Bruno Volcius qui signum dedit Antonio Aurcopio. Middle
2. Gilbertus Ouckmeerius qui signiferum fecit Joan. Westerschotum.
3 Cornelis Gisbertus Jrmi signifer Joannis Amelisbloeg leidensis
4 Jan Frans van Leuwen
5 Cornelis van Ulrecht
6 Wilhelmus Gerardy
7 Albertus Gerardy Rotwendus.
8. Jo. Antonius Rodius
Hugoni Ruysscio ab ordinibus concessa cognitio minimarum causarum ex consilium, quae intra summam XXXII fl: simul cum consiliario tribuni solitam, intercepto duo animo plurimum tribuentibus.
publicatae nundinae lineaeque in annum bonae, circa Basilicam S. in Julio; locus ipse tributus via larga pro pede pontem dominicanorum.
Ex hinc Insigne oppidulum nostris traditum, sed non transgratum.
Restauratur choara et pons in campo D. Johannis.
Obiit hoc tempore: Regnerus Sarcerius Solmundanus Gymnasiarcha, et institutionum publicus professor; in cuius locum suffectus Johannes Lonzius, publicae vero professionem Senatus tribuit Johanni Sarcerio eiusdem filio adnorato Traiectino. item abiit mense Septembri
Willemus Wastius de Fronestein Nob.
XXIII obiit Hermannus pellio a Secretis huius urbis, mortem subitanea, in cuius locum suffectus Lambertus paulinus eius vicarius; homo prorsus amoenus et multis literaturae, revectis sub competitoribus clarissimis Dicendo pollicens Jc. Bernardo Vuntenhugio quaestore ut restitueret magistratus nostri ex hominibus et plurimum rebus constans, actorum suorum censorem fieri rogaverunt.
Item
Johannes Lauzonius N. M. Gerardus Woudenbergius Jc. et canonicus D. Johannes qui ptysi periit.
Hoc anno Francogalli reformatae religionis cum premerentur ab adversariis Regi suo obtulerunt supplex libellum.
Nundinae

Nundinae bonae quae solebant post Galli feriae duae Lunae
mense, ad x. Octobris diem dilatae sunt, quod frequen-
tiam ne timerent horrebat, eorumque ut aliquot privi-
legia infringeret tentatum.
Interiora oppida Trentia et Ducatus nuper adepta ma-
nibus pleraque mutata, ne facile iterum rebellandi
materiam praebeant, tum ne hostium irruptionibus
obnoxia, aut a nostris magno praesidio muniendi
essent.
Rei ego cum audierim ottomdm Bloemum Trelongum nobilem
virum et canonicum Martinianum laudari, tanquam
optimum aestimatorem lini, textura, aliarumque de
muliebrium operarum ~~tanquam~~ exactissime iudicii ha-
beri.
Ultima Junii mensis edictum publicatum de auferendis
vasis ecclesiasticis.

NOVEMBER.

Lingen oppidum natura et opera munitissimum in limite Belgi
cum nostris deditum, et tum hostes ex omni regione
circumsaepta exacti.
Naviatur nescio quid obscura tamen fama de classe Hispanica,
quam Hibernam insistere volunt; sunt autem et qui
Reginae fugmentum credant, quo facilius victoriae exer-
citum suis voluntatibus mancipent.
4. naves e nostris ab obsidione Lingensi reducentes pul-
veris male custodita, misere cum omnibus periere.
Dominus praedicti hic apud Luchesios suum habuit legatum,
admodum in omnibus rebus magnificum.
Circa hos tempus ego assumptus rogorati primarius Vexilla-
riorum, ac tum constitutum et nos singulis XXXII
diebus territorum limites obiremus, cum antea qui
XVI diebus, non et ante VIII vigiliis agerent. Exerat autem
in nostra rogorati dimidiata, Vexillifer Antonius Mude-
copius, Hermanus Gilbertus, Petrus Rauesteinius, Nicolaus Petrus Vogelarius
Decanus, Mathias Arnoldi Quaestor, Robertus Hontborstius, Cornelius
Vande pol, Wilhelmus Copizius, Rodulphus Gezbulius, Gilbertus Brunius,
Johannes Spinterif, Spiegelius, V. De wilde, Adolphus Sprenckhusius,
Adrianus Vecnecei F., Augustinus Marcius de la place: scutarii:
Arnoldus Langius.
Soror Mauritii Germana Emylia quam omnium habebat
consanguineis exoptis, clam omnibus, ritu Romano nup-
sit Antonii portugalli filio nolgo. Emanueli Lusitano

quem

quem tam ardenti prosequuta fertur amore, vt omni
bellmoquae, omniumque indignationem mouerit malui
sit, sequae cunctis destitutis vie ad miserorum tabe
plebea mulierem demittere; quam Guno, cui iam pron
tia interdicta, desserere.
Obiit iapridem Ferrariensis, vnico tantum filio relicto, non legitti
mo toro nato, quare Ducatus (feudum n. est pontificium) iure
vacaret, nisi filius iure vt arbitror retentionis illum iam
occupassit, patre iamdiu consentiente, et necessaria
filio praeparante, vnde res ad bellum spectare vi:
detur.
xxvi. A Senatu singulis iuribus pro familia et facultatibus
indictum, vt frumentum emerent, illudque intactum ad
pasigatis fictum conseruarent; Ordines item Magistra
tus et collegia canonicorum tutiori certam quantitatem
condictam imposuerunt.
publicatum, ne quis priuatim Latinam linguam docat. ne q.t
vt arbitror ne gratiam noui lectoris scholasticis, quo ad
Hieronimianum Gymnasium frequentent.
Vitam Sor mensis cum morte commutarunt: Sophia de
Sbaek vidua Hermanni Vestij olim cons.;
D. Alberdus de comitis Canonicus scholasticus petersiang;
Margarita F. Joan. Gorgij vidua Willemi Coenburgij;
xiv. inter primam et secundam horam noctis, sole
existente in Sagittario, luna vero in Geminis, peperit
Gertrudis Voorstia puellum, in vrbe Batanorum Delphis;
quem deinde e parvo ibi fonte leuarunt ob
morbum maturius, Henricus Voorstius, et Johanna Vy:
kegloteus, cum illustri comitissa Walburgi Nuenaria
Mursiana; indictum et nomen Adolphus in memoria meri
ti Adolphi comitis Nuenarij de Meurs.
Edita ab Anglia classis quiaere classem contra Hispanos armauerit.

DECEMBER

v. oratione habuit publice Anselmus Bernardi affinis nostri
F. xv annorum natus, in dni nos mysteriis, in commendati
one humanorum artium.
xiiii in platea Rana rectatum, inter praefectum nostrum
Rematerum robortum, Burgae Vraeum, qui et consilio
et arte longe superior erat.
Affinis meus Joannes de Vbit, mihi copiam fecit quarundam
inscriptionum Mursiae nuper a nostris militibus reperta,
mentarum, a Camillo praefecto ibi positarum, q signum
ar

Ac in munimento ab eo ad Rhenum non procul ab oppido posito Legitur:

MVTILIANA ME FECIT.

MVTILIANVM SVPRA RHENVM FVNDAVI,
VBI MORIAR NESCIO.

CAMILLVS SACHINVS HANC INEXPVGNABILEM ARCEM CVM VIRTVTE ANIMI AC PROPRIA PECVNIA FVNDAVIT, A° SAL. 1587. MILITANS SVB ALEXANDRO FARNESIO IN SERVITVTE REGIS CATHOLICI; IN QVO LOCO ATTILA GOTTORVM REX FVNDAMENTA VRBIS ASSIBVRGI DESTRVXIT, OLIM FVNDATAM AB VLISSE. A PVBLIO GINNIO CONSVLE ROMANO RESTAVRATAM.

Attilam Hunorum non Gotorum ridem a scriptoribus vocari rectius est, hunc plaraque Germaniae loca vastasse legimus. Vetum Assiburgum (sive Cot Tacitum scripsisse vult Rhenanus) Asuπύργιον ab Vlysse conditum, Tacitus de moribus Germanorum, ex vulgi opinione tradit, nec famis probat; hodie id locus ab urbe Assburg III mil. passuum Nouesium, sub comitatu Morsiaro situs (Lyze Mulnario) dicitur, quem clinosum esse quod procul Vetera castra dictum Asseburg tradit Lipsius; Dorsburgum vero vult G. Nonnomagus; at Dursburgum sive Dispurgum scribere voluisse puto, qui locus non procul ab Eor Mutiliano munimento abest. Id autem me nisi fatior a quo P. Ginnio cos R. Asseburgum restauratum sit, cum inter coss. neminem Publium Ginnium invenierim. Quod Romani olim etiam principes animalibus, sontibus et Epitaphia posuerunt, mirat V. Inturo: Capitolinus de Vero: Spartianus in Adriano.

Posuit quoque idem Camillus Murse Equo suo hoc stratio decorate vexilli:

Questa e'l tombo del gentil Lotore
Cauall di guerra di Camil' Sachino,
Con pace tua Rinaldo Paladino
Questa al Bayardo tuo Leual honore.

vide Elian: de anim. lib. 16. cap. 60

Anno Natalis Domini Tollius medicus homo admodum vivax, et hispanica factioni addictus, propter maledictum rarcidi mantis patris, postero die dimittitur.

XXVII nocte sequenti tonitrua et fulmina audita visaque extra solitum anni tempus, quod rarum in Esse provincia.

Engelbertus Henrici Bottri Snellenberg filius, modum non admodum arcto, nuptias contraxit cum Didone Verbaria loci F. Johannis item Zulenus Drachenburgius cum Anna Rhichessa Baerma

Agnita

ANNVS

ANNVS A CHRISTO NATO CIↃ IↃ XCVIII.

Coss. Iohannes Vchtenbroeckius & Franciscus Sneeckg. Oudang.

IANVARIVS.

Cum nuper Ferrariensis obiisset, nulla relicta prole legitima, sed quem legitimi semper loco dilexerat Caesarem Estensi genere scripto. Isque iure retentionis, quod patrius insinitis partibus urbem meliorem reddidisset, Ducatum Ferrariensem detinuerit, ac eo nomine a pontifice Romano Clemente investituram petiisset, et qui non primus illegitimus natus eundem obtinuisset, addiscique patris votum, et trium iuncturam petiisset, integra item promissa: non difficilem se primo praebere pontifex videbatur, et qui Romam tuendam, bello turbari nolleret, et de iure suo decedere, quam ferro et sanguine multo deposcente Martis iudicio recuperare non dum plane mutata mallet; verum id paulo post suorum persuasione mutata sententia, ut quosdam ex suis ventilibus tam amplo principatu donaret, nihil parati reddidit, unde res iam ad bellum spectare visa, milites undique vocabantur, urbes oppida castella munibantur. Estensis autem qui suis viribus diffidebat, ne tandem succumberet, Venetum adscivit; id in omnem occasionem vigilans non sat praetermittendum ratus, quo solato aliquem tam primum sibi faceret amicum, vel difficultatem actionem magno licet auro emidit, et bellum tam opportuno et valido propugnaculo munivit, plurimum allaboravit. Tandem ad partem inclinassi partes nunciatum est, quibus tamen conditionibus ignoratur.

Fuit hic nuper quidam ophthalmicus, qui mira faciebat in visu restituendo; verum cum plura imo omnia pene vera morborum mora circumforaneorum medicorum attentaret, paulatim sub arte et aestimatio subiit. Cupit omnium principum fore legatis, et tandem sed nihil pax convenirent inter Belgas, confederatosque ac Hispanos laborassi bisi, eo eum deduxere, et apud Diegas Normanniae inferioris oppidum per singulorum

legati

legati remunerint. Ex nostris primum nominati Vatranus Bredenrode et Viennae dominus, Joannes Barmbeltig ordinum Hollandiorum syndicus, et Goertus Leoninus Gietae cancellarius, magna et praecipua omnes autoritate; verum Bredenrodius et Leoninus sese excusarunt, in quorum loca suffecti Justinus Nassovius maris praefectus,

Hi cum duobus legatis Angliae pestiferis vanschaw et Hotinga in portu Brielano foedum exercitat secundum.

Institutis hoc tempore exercitoris, more Hollandico, qui singulis horis noctis suae singuli rationes pir Austriarint, reportarula sua ipsa sonantes, et horam indicantes: atque ita ramenta me fur ta fierent; verum vix ad mensem hic mos duravit.

hunc formam ligneis expressam typis apud me habeo

Circa hoc tempus in littore olim Britannico dicto intra Catwicum et Schevelingae, exposita piscis, longa LII. pedum, alta XIII, quem piscatores a formam raptis potehoof vocabant.

XIX die Dominica hora tertia IX ante primum, luna tristitia, sole vero existente in aquario, luna in piscibus, natus Sophie uxoris meae socori filius, latis carnosisque spaculis humeris costisque membris.

Nuptiae hoc tempore celebratae: Adriani Schuffij cum Angnita a Alphen colon. Hermanni fil. filia;
Johannis Huytzi cum Willemi Rhynveldij filia;
Joannis Scepteri hospitis Vinarij cum Hendra Virgunnula, Jacobi Spinteri filia coniugio impara;
Malburgis viduae cum Lentia;

Abiere autem ex hac vita sequentes:
Jacobus Theodorus Proos nuper capitaneus Vianen,
Maria Bukegraumeis vidua Mri Francisci Rhodij secretarij Hagae;
Maria Nobelia Melchioris Weymanni uxor;
D. Casparus ab Hamstede canonicus D. Johannis senior homo bonae et dissolutae vitae, meretrium patronus;
Gerardus Baerinus qui nuper Colonae uxorem reviderat ibique obiit.
Sivana Vanck vidua Jacobi Proosij;

nuptiae insuper celebratae Joannis Sacradi Regnier f. et Ciconiae citius solito adhuc ante consuetum tempus.

FEBRVAR. Appulere circa hoc tempus vento prospero hac XXVI ex Hispania naves, cum supplemento militum, et pecuniarum, Calisium et nostram fidelitate classim.

Legati

Legati nostrorum aduersa diu tempestate in oppido Brutano detenti, tandem Galliae petiuere, impedituri (vt fertur) ne Gallus cum Hispano pardum faciat.

MARTIVS.

Agnum sedi natum bicipitem, octonis pedibus cum pro tubo gemmum, cuta cuprum coalitum.

Actum est apud ordines de nono tributo conferendo, id est de vigesimis conductionis domuum annatim persoluendis, multum plebe reclamante.

Quidam petulantes ex mediorum adolescentia, quidam simpliciores ingenij aequalem suum, propulsorem et Iozamis demersunt.

Magnis fit in Hollandia nauium apparatus Rotterodami instruitur classis, quae sub Oluirio Vstrantino per fretum Magellanicum Indiam occidentalem nauigatura creditur: Amstrodami vero alia 20 ni fallor nauium in altum deducitur ad insulas Moluccas aromatarias profectura. Sunt autem omnium rerum instructissimae, ad tam longam quam et periculosam nauigationem praeparatissimae: plures ex hac urbe eo vtque mittunt, vt Antonio Nieldius, Daniel. omius, ~~Emanuel Pimpellius~~ Iacobus Sonytenengius.

Edicto publicato cautum, de incendio praecauendo.

Dordrari in fine huius mensis magna fuit mercidum, de pluuia tormentaria.

In Februario hi vitam cum morte commutarunt: D. Iozamis Wesselmus Vicarius. D. Stephanus de Wael, Noma Valensis; Ioannes Renesius de Bueren, Tomas Kruff; Ioanna de Weert vxor Henrici Sypesteinij ex puteo; Gerardus Kaetbeldus pictor.

Epistola Meletij patriarchae Alexandrini ad Ieremiam Tyranni turcici a Dowa dictus.

APRIL. 9.

Hoc mense admodum inquietae res nostrae fuere: Cum n. octo circiter milia militum ad bellicos vsus distinatorum essent numerandi, nec in promptu habere tur pecunia; S. C^tum factum est, de vigesimis condundis omnibus domibus imponendis, reclamante plebe, ad quam rem durius quaedam alter Coss. Vchtenbroekius gerere libere auersi ferrent, dixisset; res iam pala ad seditionem spectare videbatur; clamabant n. s. vulgo plerique, se à nobilibus contra priuilegia contra iura ciuitatis opprimi; sed iam contra legis quae omnino nobilis a ciuibus ad

minista

ministratione excludebant) praeturam, consulatum ac pub
lica officia magistratum contra eius occupasse. Prae
terea Zulenum omnia pro libidine administrare, ut
eos, affines omnesque sui studiosos in senatum allegisse,
quo tandem hereditarium senatum sibi obnoxium effecit.
Bonis praetiosis ad eos usque relictis, et ad ruinam
inopiam lenandam, olim à eius principibus donatis, tu
tempore à nobilioribus et patricorum liberis abuti, qui
ribantur; nulla inde vel minima portione ad
publicam utilitatem vel ruinam commodum pervenit:
sed contra maxima et morum et corporum corruptela
de principis comum. Sic vero adeo a tanto
iam tempore novis quotidie vectigalibus onerari
quorum collectorum commodo nobilorum facto ingen
ent, ipsi vero plurimo deprimuntur. Insuper tribunitia
plebis, nec VIIIvirorum armatorum eximium potestate in ordinem
redacta, substitui nobilorum assertas; qui omnia tum
dicta, tum facta ad suorum voluntatem accommodarent.
Hoc existente rerum statu, subito rumor affertur, hostes
in arce Rurlemundano nostro quasi militum copias
continere; ordinesque videri ne quid in nos moliantur,
perinde suadent eimbus, militum aliquot signa intra
moenia recipiant, donec de hostium voluntate certio
res fiant. Quo magis irritata plebs, omnia quae ad
suam servitutem confecta asserebat, limitanei n. vrbes
et oppida, si ita se res habet, minitabat, non quam
diu fere in meditullio confederatarum provinciarum collo
cata sit. Quare alter coss. Franciscus Sneckius qui popu
larior, ac eo plebi arriptior, quo servitio assaret, Iuram
Batavorum ad Imperatorem militia confederata profecta,
necessitatem ~~eximiam~~ rapiatur ob exortam superiorum
alio militis durendo impetrauit. Quo remisso Gisbertus
Guermezig, VIIIvir armatorum ruinam et Bernardus Stellinus
ex Sc. ad Nassovium Imperatorem et harum provinciarum
summum praefectum missi, tentaturi num aliquam re
missionem impetrare possent sub partis quam ex
foedere debebant, ac conferre timebantur, tum
magna nimis ad comparationem aliarum provinciarum
aestimatione sua portionis gravarentur: olim n. XV.
partem utriusque Hollandiae nunc vero X. principum in
terbunal. Atque Nassovius ei infecta legatos ad
misisset, quod non longi momenti rem deberet simul
publico consensu statuta convellere, sanguinem quae
dam

lam in medium proferre, quae omnium foret communis.
hi legationis acta ex scriptis VIII viris publicarunt,
qui ea deinde principibus armatorum, cohortibus appel
lant nobiliorum, ad aedes suas commoratis communi
carunt; addita Senatus petitione, et si quid habere
quod reipub conferret, et quo commodus collecta
tio fieret, id in medium proferent, respondere nepa
abusus prius et inutiles sumptus tollerent, ac no
minatim praefectos vigilum, et minus necessarios;
tum si necessitas postularet, se virtim pro facul
tatibus collaturos; alij tamen se nihil habere
quod conferant aperte dixere; si quid magistratui
opus esset ex granis istis hominibus quos vocerent
ab antipodes vorant frugis — et haereti tantum
consumere nati, saltem mutuo sumerent. De
siderabant sane prudentiori et sedatiori mycenio hoc
cautioris Senatum. Sed in rem exigui momenti
ob quam tota plebs non erat molestanda; multo mini
asperioribus verbis vertanda. Liberis in hominibus nihil
gravius contumelia semel affari, praesertim ab
his, qui se defensores multitudinis profitentur. Exem
pla nobis distribuuntur a Livio, a Dionysio. Quotus
in in extremam conicerit miseriam Romanam Reip.
Appiorum pertinacia, et durus in plebem animus.
Nec in quicquam se nostri proferit magistratus, quam
quod plebem et pauperiores ad deteriora forsitan
audenda concitaverit, magnamque publicae auctori
tati (quae iamiamque nonnihil labebat) iacturam
fecerit. Adeo et videar, nisi posthac maiori necessi
tate urgente, subsidium a populo Senatus postulare
voluerit, magis etiam quam nunc reluctantem experi
atur, difficilemque multo plus se praebiturum.
Ex vera etiam Ceram observatam, mycenis exortum mo
dum in suburbio mediolano, quod tamen brevi celeritate
omnarium publicorum ad hoc civitate emissorum, exti
tum, et duae tantum domus cum horreis consumptae,
quidam illud mendiariorum quorumdam maleficio ex
citatum videri volebant, quod is qui primum ad ignem
quidam ornasset, a quodam mercato ictu vulneratus.
hoc mense multi mortalis ob ventorum turbines et
procellas varias in locis harum provinciarum periere.
De Francogallorum fide multum nostri dubitant.

hoc

hor item mens gravi morbo laborant Gertrudis Vor
stia soror mea affinis, quae tandem auxilio divino et
medicorum diligentia, ex arci propemodum fauci-
bus erepta, mihi insuli se subita rapit. Erat huic in familia
ydem puella Agnes nomine Ruremondana vitalis olim. hic narrabat se agnovisse feminam
dorso tum herbarum plenum, atque in lecto decumbere, colore vero nullo
vitam sic apud nos hor tempori commutarunt:
Beatrix van Lanscronia Johannis Rosantij Juniori uxor,
Gertrudis Ottomi Brunonis de Lichtenberg F. vidua Jacobi
Nessij; Henricus Hectorius a Rundbeck.
Johannes Rosantius senior;
M. Theodoricus Verhuzenius V. I. Doctor. Dns in Tull et
Wall, manorum mediorum cum familia Zulinae a Blusen.
olim praetulium; Johannes a Linsen d. ab offlem;
Henricus Wernherus Appelt.
Nuptiae quoque celebratae fuerunt magna pompa Johan Gisii
Betani et Annae Colembergae
Ultimo hinc Delphos Batavorum cum uxore profectus sum ad affinem
X. Doctorem vorstium, cuius uxor diu gravi morbo laboraverat.

M. AIVS

Delphorum urbs in meditullio Hollandiae loco sita palustribus,
a fossis ibidem manu deductis, Batavorum dicunt dicta, con
ditorem habet Lotharingiae ducem Gottfredum Gibbosum;
fuit mire populosa, divitiis plena, munditiis culta et
post medium quod maximam suae partem absumpsit,
multo ornatior; pars orientalior a flammis col
viditur intacta remansit, ubi adhuc superest vicus, quem
vocant rog a l'asne et sonat, quamvis ego coquillam
dictam putem, ab hominibus minimi pretii ac pudoris
famaeque haud satis integris, cuiusmodi ibi habitare
solent. habet quatuor portas, quarum duae Roterodamicae
et Hagana geminae, reliquae sunt orientalis et oc
cidentalis, quarum posteriori quoque D. Georgio olim sa
cratae, alio nomine Bruliensis et Waterslotia dicitur;
est haec non ita nuper a fundamentis restaurata, no
exigua sumptu, sed forma haud sane eleganti, pri
vati ac cumprimis aedis non publicum opus spectandum
offert; habet et hanc inscriptionem:
MOTU BELLICO DEIECTA A° CIↃ IↃ LXXIII,
NECDUM COMPOSITO RESTAURATA A° CIↃ IↃ XCIII.
In templo quod vetus appellatur magnus fiebat apparatus
pontium, aliorumque naualium et bellicorum instrumentorum.
Disposita vero ad columnas spectabantur insignia Steelanii
et Pypenboy cum aliis agnatorum cognatorumque signis, a
parte patris, mortua a matris vero Oyenbrugge et Vrsele.

Spita:

vide exemp: in addit: Chron: patriciij A° 1511.

Epitaphium quoque legi Joannis Oraeghii, cui amor rei publicae fortior vitae finem, ut alibi annotavi, dedit. Distichon quod primum erat legi plane non poterat.

Germanos : : : : : : : : : : : : : : : :
Ut vidi, ut sistor, pergo videre Deum.

IANVS OVERSCHIE.

VIXERAM ANNO CIↃ IↃ XCI DIE OCTOBR XXIII
ANNOS XXV MENSES VI. DIES IIX.

A quo non procul in pavimento templi superioris, ipsum obtrusi, in lamina aenea haec legebantur:

Memento misere triste hoc decurrimus aevum,
et aeva inane et umbra manores.
Externa excipiunt hoc aevum saecula, nomen
Per Deum qui totus hinc mbaeret:

Hyer leyt begrauen Jacob Schot sal. starft A° 92. 28. octob.

Geen loof so snel en zyst noch zoos en can veeduynen
Als deezelge mensch verwalt by ly dos schoon en groen

alludit ad mysteria Rosae et Solis

Hoc tempore pax Domini confecta inter Gallum et Hispanum per Dominum Ludovicum Albertum apud me habet.

Aliqua quoque sunt in hoc templo edita per Philippum II Austriae, artificio non extremo. Dicuntur et in hac urbe servari ultra manu Davidis Georgii hierarchae picta. Facultates summae delphicum robustabant ex noctura reclusae, ante aliquot annos summo obiugae expeditae et mercatura et mutuantia; iamdiu nuper, sine ita aliquo exigente periodo, sine quod Divina Bonitas quorundam punire voluerit vertuantium, qui minus diuitiis elati omnem adhuc suam fortunam in supra habere ac superasse videbantur, omnia vesta: zythum ex aqua abundantia patentibus in salubre indiratum a multis improbari rapuit, causam dedit ut mercatura cessaret, plurimique vestra partem regredientur: cumque loco iam aliunde Angelorum mercaturam lanariam expectant.

Pictores hic sunt Michael Joannides et Hubertus, Amatores Melchior Vmens et Apes Franciscus. Apud posteriores vidi in museo multis elegantibus ornato, plurima sigilla et statuas minores Tetrodij Delphicis statuarij egregij. Hercalem item Deputum omne magnitudinis Jani Mabuti, pocula varia ex opyta, lapidem nigrum samothracium sine anthracinum, dissectum, ubi cypri piscis simulacrum omni arte superius, hinque squammis rapitur, randaque expressum spectabatur; in aliunitur eiusmodi lapides plurimi in imis terra visceribus Isleby, Martini Lutheri patria. affirmo Vorstino, narrabat se Senisij in calabris vidisse fanum arcuosum ac compactum quae Tempa vulgus appellaret, in quo crypta fuerant sculpta vno

vide Munsterum lib. 3. fol. 721. et Gesnerum de figur: lapid: cap: XIIII. Leon. Vartist. libr. 2. c. lib. 3. cap. vide Bezenum in Philosopho fol. 237. et Agrip: occult. 1. ca. X.

vide et Oesium lib. 1 de diluvij vindicta.

bind commodissimae, ibique inter fodiendum occurrere consylia
pecuniaque formae, adeo ad eorum expressa in illa arena, ut
praeter etiam nihil deesse dixerit. Effoduntur et ibidem
urnae in quibus cineres mortuorum conditi, ossaque templo
nostra extendentia. Vidi praeterea apud eundem Apum
annulum aureum antiquissimum, apud Batanos nuncupatum, cum
gemmula onychina annuli crassitudinem non excedente; et
duodecim caesarum sculpti in marmoribus pretii admodum vidimus,
prima n. Iulium et Augustum continebat; reliqua decem singu-
los Imperatores cum emblematibus in parte adversa, et
inscriptionibus ex numismatis fabricae imitatis exprime-
bant: fuerant hi olim in musaeo Granvelani magno in pretio,
nec sine ratione si artem inspiciat, in tam fragili materia,
et tam exigua forma; quidam mercator Florentinus ipsi Apro
scutatos aureos Francicos obtulerat, et uxori eius quinque
ducatos ultra promiserat, quo virum persuaderet ut vende-
ret, quod tamen omnino negabat. Vidi et congam mar-
moream pulcherrimam, deaurato opere ornatissimam, et Satyr:
zum deauratum ferentem in dorso poculum crystallinum:
porcellanea item pocula florentina tenera imitantia.
18. Stylo nono varia vidi annulorum genera apud Abrahamum
Gorlaeum, ex aere, ex ferro, argento, auro, mixtisque metallis;
Gemmis: sardis, onyxis, Agatis, cyanis, Iaspidis, Iacyntis im-
blematibus insculptis ornatissima: gemmae plerique omnes
sunt antiquae, de annulis vero maxima ex parte dubito,
quambis ipse pro antiquis venditos fuerit, habet n. sub praelo
librum cui Dactyliotheca indidit nomen, annulorum antiquorum
Rom. operis ducentorum; totidemque gemmarum; quae
proximis nundinis videbimus. Vidi et ibid. numos
innumerabiles, aureos, argenteos, aereos, Graecorum Asi-
aticorumque Impp: Romanorum item loss. et Caesarum;
plurimi ex mei auriei suspicti, nonnulli item argentei
summus n. est antiquitatis furiosanta falsarius, habet
cum antiquarium aurifabrum Arnoldum Murcienslu
Gorgium eiusmodi annulorum et numismorum imita-
rem. Vidi quoq: XII Imperatorum numismata optimo
artificio paduani, quae tamen illic pro antiquis obtrudere
nobis conabatur, cum ipse aereos ad Ottonem numos
factos esse diceret aut fuisse unquam negaret, quod ib
paucis temporis exhibuisset, et fauorem militum non aeris
sed auriis argentisque munis sibi conciliasse verisimile
esset; et artis aequalitas, omnino non omnis temporis
numos artificiosque eiusdem satis indicaret. Occo-
nis

nis et ipse supplementum suo opere plurimum auctum ire
debat.

17 Vidi in foro apud quendam aurifabrum varia conchyliorum
genera, fungum item marinum satis amplum petrificatum.
Inde ad Dhram praetorium iimus eumque vxor nobis monstra-
bat omnium fere florum vnaq ab eo depictab magnis
hic idem conchyliorum animaliumque ceu artificio, solet ex-
primere formas; colore admodum viuido. Eadem de-
visitauimus Franciscum Spuzingum tabifero morbo labo-
rantem, quod damno vitreorum artis accidit. Varia sic nobis
ostendit tapetia, sundria arte elaborata, principi digna,
in quibus mira artifitio procul existentia terrarum secre-
lentissime expressa videre licet, animalium item figurarum
diuersarum formas et simulacra, adeo accurate elaborata
spectabantur, vt non multum ab illustri pictura abest,
colore vero viuido longe omne primitii artificum superare
videbat. Dhram quadratam xxvi flor. est plurib secundum spe-
cies excellentiam: Hunc vidi cum priori conjugo expressum vinia
similitudine, manu illustris artificis Tourpus, qui amentia ad
artis supplementum non parum laborat. Vtebatur sic
spuzingius plurimum notatis exemplis Karoli Vizman
dre Haarlemie habitantis pictoris; eumque tam
versatile dicebat ingenium, vt cum primum artificium ma-
gistris quod mutarentur praestiberit, pictoribus, sculp-
tibus, vitrariis, tapetiariis, sine phrygionibus, architectis, aurifa-
bris, textoribus.

At inde compertum est nihil aliud esse quam os interuodium spinae dorsi alis balenae.

Vxorem duxerat sic Spuzingus priorib nonnullis demortua so-
rore, contra libros tam diuinos, quam humanos, ex Dusto
rum familia; habebat et sic amitam Catarinam Dustra-
mulierem vallidam, et infirmis litibus implicitam, quib
tamen tantum abest vt grauaretur, quin exercitium mi-
hi et morbis denegati sunt n. ora membra ex hausti
mydrio et arbitratur fraterno, vicini paralysi quadam
adeo adfecta, vt officium suum fere nulla facia solati
um mutuerit; que cum sororis gnogna marito super no-
uitium habuisse dicebatur, quo nomine et hermaphro-
die accusata, plurimusque horribilis crimibus insulata
fuerat. Et tanquam Timon aliquis misanthropos solitarius
prope Hagam, domunculam posuit, absque libris degit,
assidue litibus implicatus, aduocatos procuratores notarios
exercib, atque homo vt mydrio ita et rerum monstrosis.
Addam sic prozem Bernebertii quam delphis ex sorore sua ge-
nuisse credatur quidam Mr. Jacobus de Vltraiecto, cuius ci-
tigendi causa patet si emptus ex nautica fuit, cum quo superi-
nisse

iniisse mater fingebatur, quod tamen ipse in naui saepissime verbis suis narrare solitus est; quamobrem cum metu proximorum et Britannicetij silentium suum rei sibi imposuit.
XV. Fui cum affini vestro, Hagam profectus, ibidem vidi in signis militaribus 37. hostibus pugna Tilitana captis, quam ipsam pugnam sine potus postum fugam in arce deprehensissimus Carolus Geymius, ubi et Eor inter retera diplomata legitur nimirum, Hugoriani Grotij Delph:

CLare hinc haVt VInCI potVIsse VIdebIs IberVM,
NobILIore die, aVt nobILIore dVce.

Hinc Scaulingam pedites iuimus, ubi in littore Brittanico collegi Oceani quisquilias, rei et appellat plinius purgamina maris, concha spongiosa cum suis canceis vinis adhuc, Lutrea marinam, stellam marinam, vidi et veticam marinam admodum copiosam et vulgarem, etem mustelam marinam pisces murena crassiores, oblongam, forma apelle minoris, no dissimilem multum, sed crassiorem instar anguillae longioris, vulgus marinum, aiebant vorat.

Varie litere tamen ordinis publice quam privatim ad ipsum Nassouium scripte, de pace inter Francogallum et Austriacum inita meminerunt; solamque Hispanicarum rejiciebant ratificationem expectari ferunt.

Ael. Lamprid. Spart. lib. 12. scribit, Halcionem Rodie vulgus nauticum hirundinem marinam vorare, sed multo passere amplior, colore tum cerulio, tum viridi, tum etiam leuiter purpureo insignem, neque nimis parulitre ita distincto, sed ex indiscreto variet toto corpore, et alibi et collo refulgentem, rostro subuiridi et longo et gracili, gutula admodum vore pernolantem maria.

Attulit mihi vestrum affinis meus, se cordzari apud Erasmum Rotterodamum vidisse numum argenteum Carli Magni Imp: ubi ex adverso legebatur,
BATAVODVRVM CIVITAS.

vide Calvet epist. 131.

Apud Lucanos Tarantulae sunt et multoties obstruatis sed innocuae.

In Calabria tanta suis copia, et princeps Bisignanus singulis annis collegat LX.M aureorum, nam pro singulis LXX singulos carolinos et solidos inter Acrim et Cirim Herakleia vet. sub principatu Bisignani, ubi mama colligitur, et et in Sybaritico, quod tantum hodie ex stat.

Consentia, caput est Brutiorum, Athalazici Gotorum regis est sepulcrum; et magna ibi hodie numorum antiquorum copia inuitur, colore ceruleo.

Valle de Diano amenissime, longa, 20.m passus, 4.m: Spelunca fra la valle di Diano et auletta, donde esce il fiume negro.

vide Plin. lib. 2. cap. 103. et Oulidium lib. 15.

Silex qui et Silarus terminus Lucaniae et Picentinorum, legnale sa tal natura che fa diventare pietre le stelle di legno et foglie, et gli alberi poste in esso; meminit Eius Sil. Italic. lib. VIII.

Sza

Tra Nocera et La cava ti è un fiume, che si dessende sotto terra più de cento passi.

Narrant mihi affirmò Doctor Vossius, se ex relatione Hectoris Sanseverini Senesij accepisse, ab se adhuc iuvene serpentem, tandem dodrantalem, temum et crucem scloppeto capiti affixo ostensum, totamque inferiorem scloppetti partem veneno ita ex id infectam, et lucida et lutea per palmam evadere.

Ex litteris Busenballij privatim ad ordines scriptis colligitur de pace inter Hispaniam et Gallum tomemsis, de rendictione Calesium, Arrhes, aliaque oppida capta restituantur. Addit, Bernebeltium Anglum petisse, et nostro quod auxilium ab Angla promissum octia consultum.

23. Maij ex Anglia venerat Legatos nostros videmus Dns Baramont, Stotinga. Senio, et Gandea Vezne.

Post de tempus visum iuvenis M. Leuinum Keezmaeckerum Zierezeem C. virum LXXII annorum visu oculisque vegetis, et pene quinquinutissimas litteras et legere et scribere absque conspicilli auxilio possit rectissime, tolore crinito et pedis auxilio, coma barbaque canis, crinibusque flentantibus, obluvio intonsisque, argentei instar filii micantibus, aperto semper capite, caruncula tantum montana, continuo in lecto stricto, semel in die cibum sumendo, tumque de lecto surgendo hymne statutaque eodem modo se gerendo, nunquam refrigeratorijs nunquam igne utendo, contentor Deorum, contemptor Divitiarum: multorum patronus, absque tamen lucro, ex libris multa dixit, plura tempore et longo usu observavit. In Gallia et Italia per XIII annos non otiosus vixit, Biturigis tum ex pedibus laboraret sine magistro, sculpendi artem, et in olio silice varias exprimere imagines arripuit, quod et felicitate admodum cessit. Monstrant mihi monachi cuiusdam simulacrum in candido lapide artificiosissimum, et aliud ex eodem lapide licet confractum venustissimam exhibens effigiem D. Mariae Davalos F. Marchionis Del Guasto, pro qua ipse sibi LXX. aureos donavitat. Vidi et ex nigricante et albicante lapide simulacra: Francisci Aquavini Ducis Atrizae, et Venti Marcelli, aliorumque quorum mihi nomina iam ~~fugerunt~~ occurrunt. Fuerat id Gubernator et praefectus Dunelandae et Zierezeensis oppidi, sudemque consul. Domum principis Auratini construxit, solus ex voluptis superstes, Mathematicus erat praeterea et Geometer, omnisque earum provinciarum vada profunda, aquarum cursus, aeqorum fremitus, ventorum impetus, imprimis callebat, dulcique praestabat eloquentia. Ad Matharos collocabat in opposito Rotezodamo agro, eorumque nomen superest in castro Matbonesorum.

Drecbat.

Durbat Duuelandiam a Zirczensibus emptam, eadem habere in signia, quæ Schipperij, ipse vero dæmonum dentes mihi se albo magnoque colore distinctos, vt ex veteribus sigillis cum capite Plutonis animadvertisset; addebatque se repertum dictam hanc insulam Duuellandiam, quasi Plutonis provinciam. Cirzeam autem a Cerere denominatam Cereris quasi vicinam. Multa narrabat insuper facete; de Pasquino Romano in Tybrim conjecto, ex illicum expurgato ac loco suo restituto. Abdicaverat se planè a publicis rebus, ab eo tempore quo Leicestrius Batavum provinciarum præfecturam arripuit, sicque aliquamdiu circulabat, frustra semper requisitus. Nuper cum soror ipsi adfuit ex patria octingentos florenos, ab ea quæsivit quid rem suam ex eo agerit non ego inquiendo ipsius vitæ inquinamentis, ante tetum mi soror se - Egentibus distribuit. Sumo semper fuit libertatis in diuendo, adeo vt non viderit ipsi Auantio (cum quidam de eo comitem Hollandiæ fariendo laborarent) dicere, Mi princeps, nostrio quod quidam comitiando vobis titulos parant, qui adulatores perfectissimi eudant, quin ego quantum in me dit vel solus ipso resistere conabor, ne te unquam Hollandiae comitem vocam.

Est et quidam Eremita mihi notus nomine Iacobus Johannis F Beet ex patrimo Velpenseo i. sectoribus scriptorum. Hic solitarius vivit in arbusto, nec quemquam vel ex intimis amicis ne vel sororem aut fratrem a multis iam annis intra limen admittit, nec carne, vestitur, nec pisce nec pomis vlis, panis tm et butyro, bibit vero fenum; herbarum est cultor, et quæcunque potest ad medicinam conferre, eaque impertit pauperibus, quorum vicii medicus dici potest; quicquid habet in eadem parva manu distribuit; et nisi ab amicis frenum ipsi imponeretur, citò mendicis dando, mendicitatem sibi adfaret. Plurimum novis religiosis libentisque historiis Andreas legit. Cum olim quando adhuc parentum in ædibus habitaret, obuios forte habuit duos et nutrica sicca mendicos male vestitos, qui ab eo eleemosinam petierit, ipse eos asperius ita rudos, et verbis fidem adhibens pallium sui tradidit; alteri vero itidem petenti tunicam mamiratam dedit, et sic sola subtula tecta domum redit.

Statutum Deipsis ne quis mediare ostatim audeat, ni si symbolum cuitatis plumbeam nempe bullam cum cuitatis insignibus

insignis in collo gerat, nec id per totam diem sed certis tantum horis circa meridiem et occasum concessum est.
Detur adhuc hic mos urget et funera comitentur sacerdotes, virginum vero sepulcra corollis floribus ornare sine consensu praetoris non licet; nec radantur ultra 24 horas conservare, quod tempore pestis et obitus introductum, etiamnunc observatur.

27. Circiter de Francogallia Hugo Grotius adolescens nondum doctus, qui Berneveltium furiat comitatus, sic nisus quod ratione regi exhibenda, aurea ab eodem ratione donatus est.

Rumor est Anglum praesidem Vlixingenum duplicasse, qua de causa vociferatur. Omnium oculis iniitia suspensa sunt, de bello, de pace, de utraque legatione.

29. Fama est XIII conspicasse in urbem Mauritij, et quinda de no captum Gallobandam Lugduni Bat. omnia confusa: videbatur in Mauritius venturus ad nuptias Filij principis Marinij Santhegondij Lugdunum, ibique orationem nris infendi auspicaturi arcebantur, aliud quinda Hagae captus non dimissus est. Dicunt et in hor numero III sepulcrum, mihi res mirabile id videtur, nisi sacrificulos multos de nomine appellando [illegible] putent; quibus n. mira salio facile sentit et periculum de inquietatione in hor fanum summam.

Eckius Lame cuius est apud me confessio.

30. relictis Delphis et valedicto affine, cum exercitu et duo soro ex iam romanis rientes discessimus; at apud vanalia Delphensium (amplus satis locus est) remorati, emissariorum mentes vidimus structures, ad quas Delphensium insignia collocata, cum aurea hac inscriptione ornabant:

IUSSU impensisque S. P. Q. Delp. Francone

22. Filo veteri post molestum iter per Tessalam, praetaneli Goudam, Aquae veteris Montfortium, Isselsteinum summo mane Traiectum appulimus; ubi in suburbio telonarii pestis admodum grassabatur, et in occidentali duo parte 14. aedomus ita stant infecta: in civitate vero trib tantum.

23. Fama est circiter Anglia maris praefectum Justinum Nassovium et oldebarnevelteum Syndicum Hollandiae legatos ad Franco Gallorum regem missos, ut impediret pacem cum Hispano confirmandam.

29. nocte audiimus tonitrua tormentorum à Bussimburgicis, ob pacem cum Gallo confectam triumphantibus emissa; ita ut nulla amplius de ea dubitatio esse poterit.

Extant pacis conditiones.

Obiit hisce diebus quidam Anglus vicino vt creditur consumptus, qui marginis fecerat quae duorum hominum commode fieri possent, et cum una phiolis libra ad maximum spatium etiam horas fecerat IX.

vel X.

vel x ℔ pondere emittere. Dicebatur id ob nobilis viri redditu patria profugus sic delitescere voluisse, magnum vero de quid viri mysterio spem concipiebat Nassovius, quod maxime in machinis bellicis excogitandis, exercebat.
Hanc praeterea vitam mutarunt: Henrica Esselia Uxor Johannis Sprutii morte subita; N. Aemstelia Mindena vestalis canonicalis Julio Coninxloet; Mechtildis Boecopia Gisberti Boecopij Campi filia, Jacobus Rammius Carolinus Marramus decrepitus senex.
Audio ex relatione Scaligeri, Henricum Stephanum obisse in Xenodochio Lugdunensi, omnibus sua mercia praeditis bonis.
Hoc anno Editi Rithmi contra subditos hispanico iugo Belgas quibus eorum reditio satis exprimitur.

IUNIUS.

Cum Johannes Bonchoutus praetor Rusticanus Oldenzalium praedam obiecit, Godefridus Mauritius cum fratre Wolfgangio dux profectus est, ut suos locum obtineret, quam ro tu nihil difficultatis intervenit.
Calesium ex contractu pacis Gallorum redditum, sed adeo omnibus mutatum, ut praeter oppidi moenia et aedium parietes vix quicquam reliquum retur.
Angla ab ordinibus confederatarum provinciarum petunt Liventiarum abolitionem, et XL naves ab Hollandis quibus mare omne Hispanis infestum reddatur, quae sua classe adiungent.
XXVIII. quidam ex insulari suburbio homo robustus ac optima corporis constitutione iuvenis, quod malo consortio adsuetus plurima morte digna perpetraverat, suspendio erat adiudicandus, verum propter instantiam irolarum diuturnam subsevenam impetrant, sic modo, ductus ad supplicij locum quod est in area pacis a locavit et carnifex, omnia vidit in extremis solita fieri, scala patibulo stabat admota, laqueus consectus erat, ipse manibus ligatus adorat, ultimum vale mihi canebatur, tum demum unicunula puellula XVIII ter vera amorum quae veniam ipsi impetraret, adstabat, florida serta sponsaeum more coronata, hac die post cantatum psalmum certis conditionibus et admonitionibus premijs publice a ministro ecclesiae, populi intercedentibus precibus coram vicario duris militaris sub quo meruerat ille matrimonio iuncta fuit; Comoediam hanc plausu mox finierunt lorarij.
Nostri ordines et exercitum augebant, decretum ut Hollandi, 20 vexillorum signa consecrabant. Ultraiectensis vero II. duribus et Rinebeltio vigilum praefecto et vicario Vilaitij Gonzallo ac milite veterano, Hollandi tamen hanc conservatione dissolvunt.
Circa finem mensis Lugduni Batavorum rapta punitus proditorum more quidam flander sprekijs qui Mauritium per Iuri a Jesuitis et sacerdotum intercessione coronatus fuerat.

Obiit

Obiit hoc mense Jacobus Rimelarius canonicus Mariamus; item Bertrudis Ruysgia Jo: fil. ex morbo frenetico partim partim phrenetico. Ferebatur vulgo sacrificulorum imprecationibus ac rentimus suffocationibus et virginitatem devovisse inscellentibus, eo praecipue.

Rimelectio sufficitur in praefectura Vigiliarum Johannes Brouck Gusig.

IVLIO.

III Julij accusata quaedam publice in auditorio malefici, erat ea Anna Barensis, praeiudicii pro ultrarum conditionibus mulier. Summa accusationis ejus erat: quod coctorit Annae Stoffordi puerum omnem ex gravam pro v. annos corrumpisset, quidemque ad ultimum paene discrimen. Bonorum Fallanby sub arbitrio conditerat; quod quellam malefico ejusdem mysterio vixerit, ac alterum virginem mero venefico constrictam iamdiu tenuerit, quod vinorum illi varrab corrumpsit quod alia etiam Emmanuel credentia raptum praestrassit: unde (frustra obstante sub defensore petro vedio) detractum et ex omnibus ransam duxerit. Militet nostri vi Gynaeo multo laesati sunt.

Idemque Mulcam senato inde praesidio libertati restituerunt, obrixis petentes Valzania, sus oppidi domina, quae iam praedin, et ultrarum partum habeatur impetraverat.

IV Calenburgum et Inde Burchmus profectus patris mei natale oppidum ad Lingam et signum quinde ad comitatu illustre, inde religno Bitanae, deca item pulcherrima oriatum, ex quo oriundus Albertus Gifanius et cl. Jc. Jodocus Limus Medicus.

Inde Massenum et Tristan pagos ad Lingam, et Bonocum pateneum vellignus stutarie perlustrani.

Pessim ejus in urbe postid grassari incipit, improvidos desultorum quadam lentate opprimens: in agro virino dail infesti Goij, Westbrockij, Bruckelij ad xipam ejusdem vero ejus oppida Duburgum, Emorica, Nonomagum.

Accusata multitudo in quibus probata ejus temporis, modesto tamen modo indicio detrahi argumento de indicio; vide Hezm. Neuwaldij lib.

hic item xi nuda in aquam connecta modo aspersa et bracteata, paulo tamen post cum damnatione expensarum dimissa.

Nescio quid de Blochsonio narratur eum attentasse pudicitiam a villa sua, ac sub rei causa delatum, stab ecclesiae ministerio suspensum. Sunt tamen qui falsae mendacii quelles delationem tandumnon se asserunt, et audito papistrolatarum urbanitatibus habeant quod opponant, crimine pentantis criminibus esse pensanda.

Militet tyrones bis tenus in septimana solunt, et distant ordines struere, gressus connectere, nutare et militari modo incedere, drillis id vocant vere (ni fallor) Anglosaxonica, qualis exercitationes olim apud Romanos frequentes fuisse, et in pace observari solitas quae dictorum dicebant autor est.

est Senecæ epist. ad Lucil. 18. Miles inquit, in media pace decurrit, sine ullo hoste, vide ibidem Gruter. Solebant olim ejusmodi Decursiones Latorum more fieri, vt indicat numus aureus Neronis qui apud me est, ubi hæc inscriptio; DECVRSIO. cum duobus in equis equitantium more decurrentibus.

Audio Berneveltum cum nostris quibus abijt Verum comitantibus Anyliam profectum, vt de fœderibus agerent.

Autumari propè Goezium Zelandiæ oppidum in ripa Brabantica minimè tum præcaverat nostros nihil ejusmodi præcogitantibus decerunt. xx. hic prætemeta Mussiara vt domum reædificetur, vrbem non introrit, pastem tamen tuta, sed Mazenij ap. Maximilianum Horinum Loccium præmetant.

2. Cum nuper Loco Niboyij voluntaria cessione esset suffectus Georgius Smultius, vt pro prætura gereret, cum ante fuisset vicarius præfecti Norondani, ab Ordine in nostra vicinia Dilem Beuckelar quod missam celebrasset, appreh[illegible], omnemque supellectilem mussitatam abstulit; qui tamen sequenti die dimissus est.

Publicatum 13 Jul. ne camis pro platijs disputarent, eidemque vnicum mficerant.

Huic Scholarum Ludi, antiquo more servato, ante in foro palatino per scholasticos comœdia Joseph, et Tragœdia Judithæ.

x Obijt Johannes Matthæus Heynsbergius ex hac vt dicitur vlcera Festum meditatum, fuit pontifex in consilio purpuratorum, nonnisi quæstionem de christiana, quamvis rem nomen inter se dissentiebat minime præmendis; quare Jesuitarum et Tyrannidis superstitionum impia inquisitioni addictorum sarcificulorum tumultibus tectum, Fezdariam cum suis familiaribus se recepisse.

Ultimo Julij indicta feria autumnalis, quando vidi in Scholarum auditorio præsidem Guillielmum Radelantium; et loco Th: Cantzi extraordinarios consiliarios ex ordinum decreto Nicolaum Beckium et Jacobum Vermetum, quorum tamen mater dicitur. Hi vocantur consiliarij pallati, quemadmodum illi qui apud Francogallos olim, consiliis de rebus rourtis, quales olim antequam sedes iudiciaria parlamenta vocant, assistunt constitutæ penuriæ sequuntur.

AVGVSTVS.

In suburbio Leonario iam pestis violentia intermittitur, ubi paucis tempore vltra LXX homines perierunt, nunc indies per debilis magis grassatur.

V. Bacchum profectus sum ad meum villicum, ubi mira mihi narrabant de Anna Lanzentia saga, nuper vltrajecti dimissa; quærebantur nonnulli de damnis quibus quotidie afficerentur: vidi puellam plane sine vitio, tot arbantis dectumbatum, nec erat quisquam in vicinia qui non contra hanc vt sanctam accusationem adornaret. Dicebant capitis suis indies auro corruptos, cum dimisse; addebant os suos laboris diabolicis cum artibus sibi auferri, quæ omnium

um fortunis et tormentis foveretur; maritum praterea et filias multas satis corporis prestantes, eiusdem crimi nis participes fabricabant.

Contigit sub eis temporibus. Quidam enim mater furiosa e uxoribus; cuidam miserabili filiam erubescat miserae dumgatu, adeo et in mynibus duas nullae mortis patiretur, nec potest quit malo mulieri remedium, donec quidam ex delegis Italia item Nomineto mulieris vedem penis momento hospitandi ea adeo intrarent. Hic hospitem adiens fecitur, ex, quid mali est filiola sua, quae malificio infectum, tant se putare dixit, ad quae ille, si mihi velis obtemperare, et ad omnia silere, curabo quin sanitatem restitui. sed cum primo parentes huismodi verbis fidem et tandem persuasit, tum ades reviduae, mulier in quam hospitio radebat arrestitur, rogat si ben tum ad Dominum invocum et sollitum, mirio territus venit; et benedicat puella morbosa impellitur, si fachi zam neque pictinarite et multis vomitis redatur virgis quinque domi sanguinis copia fuerit, quo lin teum infectum, mulieri hospita tantissimi custodiendum traditur, illico convalescit puella; discedunt vir et mu lier sub quisque domos: temporisque veditus constitutis quid inde, mihi ignotum.

Morabatur hoc tempore in pago illo puellae quidam ex difficultate parendi, quae erubatur innupta cum quidam in uno die connectum venerum habuisse et ne prodeat. corrupta fetumque quod erat, violentis abigere remedio.

Papistarum ora nihil hoc tempore aliud sonant, quam pa tem Hispanicam, nihil aliud somniant et quibus de pari videtur credibile male diceret non rissent; quasi omnia affirmata persuasione potius quam re, quam facto, perfi rentur.

Dicitur in Anglia obiisse magnus quaestor, qui vocant le grand Thesaurier, qui mortem regnum pacem Hispanorum summopere commendaverat.

Vidi delegis apud affinem meum D. Vorstum tiram limniam sine figuratam, Graeci Sepoyidae vocant, colore rubro sedde fruente, hisce notatam characteribus quam ipsi dona verat Georgius Dowa, et Constantinopoli [illegible] illum attulerat cum litteris a patriarcha Meletio, Graecis et Latinis ad pa tres: libris quoque manuscriptis, et nondum editis.

Hoc tempore flagam cum affine profecto, cum francisco vandelurelio nobili et docto familiarem contraxi notitiam; et vidi turcim astrologum in aula creatum nostri Graecitis; qui summe se huismodi studiis delectare fertur.

Extabat adhuc in suburbio Albano Gerontanum templo tamen sublato, in quo dicta crux vacuo quotidie superstitionibus degenerabatur: unde propraetori mandatum est ut illam tolleret, quod et non sine magenti partium mutia fuit.

heylig cruys gasthuys

est

Est. Extat adhuc aula, et hac quoque multis muliebrium deliramentis infecta, demolirii ipsa, quod rem Arnoldus Zeuwderius edilis superstitione veteri imbuta relinquere fere nihil tentatum est.

Nuper Roterodamo solvit fretum mi fallor petiturus Magellanicum Oliverus Vltraiectinus, homo dii perditi moribus et fortunis, ex praetarum fere; tandem hospitium claves Roterodami rondyxit, et quibusdam mercatoribus familiaribus, qui inter potula quotidie sub vel distrahebant nonnihil cum temporis petuniarum collegit, inde ante paucos annos Indicam profectionem tentavit est non infelicis; quamvis non desunt, qui praetarum potius quam mercatorum more illum iam conferisse navigationem existimant. Navem habet omnibus ad vitam necessaris instructissimam, et bellicis instrumentis redundantem, sumptibus partim propriis partim aliorum mercatorum, militis insuper habet et nautas ad quidlibet audendum promptos, turbam vitae prodigam, tonsis vestibus ornatissimi, ac ipse toga induitur ex holosericio praeexpensa multo auro fimbriata, magni aliorum principis ad exemplum imitabatur.

Milites in Brabantia stationes mutare dicuntur, et praesertim Antwerpiensis et Lyceiensis, cum non solutis hucusque stipendii praeteritis, quo nomine miseros quotidie sorbere ad solendum non desinant.

Ferunt quidam sed incerto rumore de nuptiis Alberti Austriaci cum filia Hispani, et dotem Belgicam.

Angli iampridem legatum ad nos pacem transmittunt.

Roterodamum video mercibus adeo floridum, urbem maximis opibus augeri, ac praesertim porta versus et postica, bursam volant mercatorum, non sine sumptibus consertis.

Oblata est proxime affini meo Vostio in Academia Lugdunensi professio naturalis philosophiae quam tamen ipse stipendii exiguitatem rausatus, honestius reiecit; ipsis vero curatoribus exiguitatem vel potius difficultatem aerarii rausantibus, discessum instat tamen Douza Noricus, et oblatam occasionem arripuit; stipendii augmentum bene futurum promittens, quemadmodum profitentur mundum naturam et aurum; qui veritatis mente plurimi divisa emolumenta ipsis arrasisse non possit, et ne quis ipsorum obstruat luminibus, non binae professionis et alias viam obstruere ad sedem irrepserant. Ordines tamen ad sumptus academiae constituerant 25. mill. florenos annos, recte temporibus persolvendos.

Batavia

in Batavia superiori quae vasali ac Reno cingitur pagis plurima vastatur, adeo ut frumentum & poma in agro ac arboribus consumpantur.
Fama est Hostiedibus a Brabantinis Flandris caeterisque Belgis sub medio Philippi Hispanarum regis existente iuramentum fidelitatis Alberto Austriaco Duci dotali, sui iam desponsata Isabella Eugenia Clara, filiarum maior natu Hispaniae praeferunt, receptumque mox solemne, & mox Albertum ad sponsam properare, in Maio anni sequentis rediturum.
Exercitus Austriacus iam fortiter Mosam transiisse summo apparatu bellico & Rhenum bicubo tendere, nusquam pro mole milit in propinquitate, ut iaculatur ne regius Detrimentum ab hac parte capiat.
Occupandae Austriaci Oczonum nallarum partium eminent promoriae oppidum, ubique Rhenum trajecta pontes facto constituant.
XXVIII Sepulta fuit ex pyra filia Bonae Vinticelotij Elisabetha, sequenti die vero Eius sponsus, cum iam antenuptialia vent satis amplo pro eorum facultatibus celebrata
Obijt praeterea D. Margarita Hermale uxor Antonij Dunckbordij D. de Bossi.
Loco Rodardi Lanscomij successit ad Quaesturam apud Leeuam Robertus Montgoyfij canon.

SEPTEMBER

VII Mon fortuna profectus sum, ut Gravedum Wimbiguorum quo mihi nonnihil redit vat & mutuo, commodiori quo punctio, custos vastissimi omni tamen venatu iam fo fati relliquias mihi monstrant, quod praefecti Zaffius paullatim instaurabat, ipsum domum Philippi Mezoij: prima fundamenta & quadrandam adhuc aedium integrum parietes stant & topho lapide spongiose facti, a primo vt credibile est fundatore relliquae, hic in aula fortiorum, et picturae vivacissimis coloribus, a Domino olim Montfortio in aede sacra suspensis, ab eod praefecto conservatae, habebat idem Veneris mida cum tympano tabulam, Herculi manu artificiosa sed mulieribus expressis pudendis deprectam: Ingressus mox templum pro loci ratione satis magnificum vidi, ibique pyramidum insignia sepulcra dominorum Montfortiorum, & aliorum familiarum ibi non modicarum, vt sunt pollionum vicinio in Sarcophago, Dmeozum, Sasnozum, Stellionum.
14. Bunsigotae profectus sum, oppidum illud olim non in celebre, & cuius membus Amersfortiorum muri facti traduntur, spectantur stagnum fossarum relliquae, et cuntur quibusdam adhuc primordijs, ac mere civitatum

13 huius obijt philippus Hispaniar: rex.

tatum. Spectat vero mare nostrum mediterraneum quod Australe vocant, vel arctoum, et fere alysque laribus non dationibus paullatim auctis natum. Insulae plurima ex parte pescatoribus vitam agunt, rapiuntur n. minimi illi piscculi ex aquarum gurgite summo numero, quos vulgus vocat Sprinkes, tum etiam aliaque ex tassibus, qui inde tractum ad Amesfortum olim exportantur. Hoc castrum Emesae satis praetuebatur ad Emum fl. unde nomen Amesfortii, quod nunc corrupte Amersfortum appellant Germani. Secundum pleniori, ac inde Traiectum ad Mosam vero castrum satis nunc contra tumultuarii hostium incursum munitum habitat Henricus Baeren praefectus, ex quibus ipse qui marescalli vocantur; olim et in minimis antiquis scriptis, templum fuit, inde cum Hollandi corrupissent Burgetum, in castrum commutum est, et inde hostium populationes prohibentur. Apud Baarnenses ac Doestios arcem conductimus ramudum hoc ac, qua primogenito omnia bona redant, instar feudorum possessamque hac libere abuti, et cuique petitio, in libertos vel alios quos vis hoc habere distribui.

Circa hoc tempus Austriari occupato castro Breukelio quod est in saltu Iduitobuscensi non admodum munitum, illud spoliarunt, consumpsere commeatus, quamvis millarum partium habetur, quod religioni reformatae addictum pagistra hostis est, ac suis olim proditoribus morte in ditione sua grassantibus ordinissent, sive voluntate vesuno gladio perdiderunt. Vesaliam pluribus modis vexarunt, quod multos Imperatori ac Duci Cliviensi defensori manus audientes essent, et summo opere religionem colunt praetatam, cinsque cultores ex Belgio profugos receperunt: tandem ipsis mille malderos frumenti ac 100000 thalerorum imperarunt; at frumento persoluto et pecuniae dimidio, Comes Mirandab Civitus legatus summus voluit, et aliquot multum rogatus retinuit, quorum oblata pecunia petunia et insignioribus aliquot quibus dono missis plurimum studuerunt, id frustra tentarunt dicitur legato opus de sub hospitio, ac ita desistum est. Hinc Iduitarum aggressi non sane feliciter, nisi proditione ac casu multum est enim tormentaria moenibus murorum parte ac vesum etiam praefectum Samuelem Heddinum deiecisset, unde superstites cuncti deditionem fecere, quae

Francisc. Mendoza admiratus Aragoniae vide tractatum qui apud me est vernacula lingua conscriptum.

hispanis conditionibus pactas servantibus ubique nonqre
mutatis suasu remisdam Itali qui nuper apud nostros
raptum est ad dimissis plurimum nostris militibus
prodiderat;
Hoc mense nuptiae celebratae sunt. Eudrix Ramung nupsit Ca
nonici Secretario a Birtkia Walzanij pudicij Bethani F.
Obierunt vero: Philippus II Austriacus Hispaniarum & India
rum rex, primusque ~~autem~~ mystica Belgarum;
Anna Jo: Wayngy F. uxor Adami Lemputij JC;
D. Jodocus Voorbeus Ryneveldius eques, dns de S. Aldebiro
ottenburgh &c qui Lovanij mortem sentit, sic vero Hanspa
tzius Oedenotsius, summorum sumtu celebratus,
Ida Woudrebergia uxor. Thomae Brecki;
Wesselus Cruaius Abcoudius sacrificulus, omnomqre Sculty,
Coenobium Duftius, qui rum efferatus Dysmyto Eldero
in terram retudit;
in fine Quinti mensis, D. Florentius Pallantius Comes Culemburga
nus.
Vidi apud Dom Werthonium JC gladiolum flammeum mire artificiosum
adornatum.

October

Eodem coss. Quaestores dicti Henricus Butkius et Jo: Gerrardus
van der Lite. XII viri Cornelius Malsenus, Rotardus Lanstrong
Jacobus Bijnmolius, Antonius Rodus, Henricus Helsmynius, A Sandring
Bernhardus Ottenengius, Bernhardus Stelio, Laurentius
Nijhonius, Joannes Oberthonius, Martinus Gwyerius
Jacob Foirt.
Captum for tempore ab hostibus Bronckhorst castellum ad
Halam, et demolitum. Deinde ab eisdem occupatum.
Promulgata lex, de non exportando frumento extra limites
Ditionis eiusdem.
Ultima Quinti, cum ordinum iussu propraetor Nieuveltius adiret
vestalem maximam virginem vestibus, et pitaciis ab ea exhibitis
non numeratorum illaque nitaret se exhibituram; illi
nec rum alia agere rapuerunt, sententia inde lata poena
capitalis adhibita, et ipsis parcitur; cum nec sit quod
quicquam impetrassent, bina urbis Scriptorum praesunta
mobilia rapuerunt, eaque auctione publica distrax
erunt, et poena iniuncta inde solvitur, veli pridie
plerique distracta sunt, varium nemque Lynceus mueni
entia. Accidit tum temporis cum Scrutio fuerit, ut
filia Walzanij Pietrij adolescentula admodum, forte adesset
vestali maximae, et Jor tumultu valde turbata ultro
dicit exclamatus, quibus auditis mater (Val. n. Burina)
arrurrit, et omnia ubi turbari videns, nunquam ipsam
ignorans animi protinus deliquium passa est; quod ubi

nunciatum est marito ac patri, et illis statim arripuit, vidit, quae agebantur varium habitus. Unde et uxoris ac filiae vestibus commotus iracundior, quidam in Ordines ac magistratus effutit non dicenda, quae rem ad ipsos delata fuscitit, rivalibus illis ad vindicandam ansam.

Nuptiae hoc mense celebratae, Antonij Wernij cum Gerarda F. Sebastiani Wisij.

25 Vitam vero cum morte mutarunt: Fredericus Scendius F. Friderici Sighrik a Tautenburg Angliae, in summa paupertate, iamnupe miles gregarius, et summis diutijs inutili prodigalitate deductus, Viennae Batavorum;
Agneta vander Borg vidua Theodori ostrinij Engistarij.
Nupta nomihil controversiae fuit.

NOVEMBER

Primo huius exercitus rivium mitigrid itinerum reportibus ante
VIII. Culemburgam expugnae celebrata solemni more.
Fama est: Austriacos Monasterium et Coestveldum Westphalorum rumpatis tentasse, sed tutis nescio quibus actionibus, sed frustra. Rhesiam vero et Embricam Clericis prominent opeda militibus repletam; Wilugum proxime quinda illuc prominent nobilem nulla ratione spoliasse, castro deposito, et bonis ante omnes proximorum uxore ac filiabus.

XXII. publicatis de XX reditum et aliorum frustatorum meta huius est) pro hoc anno ad subsidium publicorum sumptuum contribuendis.

XXIV. impositum nonum vectigal 2. stuferorum super singulo exercitus vasa, et a vectori VI stuferorum solutione liberali rectoribus, quae dilingis ab emptoribus praesenti pecunia fuit.

XXV. dimissa exulatum Anna, quae gravis filij ob furta suspecti multa bona possidebat furtiva, et negotiumque suum tantando platicatum rogabat, unde aerarii brevis rasa, no multata.

Hoc mense Nicolaus Degermann cum uxore et filia simul velati ex pyxide et apud Nicolaitos sepulti.

Obiere praeterea: Margareta F. Johannis Gronsveldij; Margarita F. Cornelij Lisij uxor Hermanni Jum Adorah; Gilbertus Matgenissus apud Leydomensis; Sophia Gerardi potteij Fil.; Elisabetha Wisia uxor Jo: Degermanni.

Nuptae celebratae: petri Quarebbij cum Hemitia Segerus Bogerus, ex Theologia candidato, et mendatis libris, nupti multis nomen dedit.

DECEMB.

III. Ires equitum ale urbem ingressae, per vicinum domos dispersae sunt, tectis tamen in publicis hospitijs collocati fuere.
Nostri Austriaros Emburam collimquire coegere, et oppidum libertati restituerunt.
Flandrenses et Brabantiens Austriaci imperio constituti, commercia quae cum nostris huctenus sub tributo virgebant, ocio abstulere, et in totum penitus interdixere.
V. Guil. Cantenus orationem habuit de paupertate laudibus in publico auditorio.
VI. Supplicationes publicae habitae, eodem die alias rosperb pabitum Gallicorum intra mensem scriptae.
XXIII. mane in fossis urbis ad arcem raptus ab aurigis hyos vetulus, atque id ordinibus nostris oblatus, ut pretium constitutum caperent, est id. XXX. fl; quantum Tu Lori ubi captus mirolis, arripere debeant. porta Catariniana
VIII Eor anno creati armatorum vinum. I. Emundus Doorninus cui vexillifer Nicolaus Henricus vander Gelbors
II. Joannes Grypgonius cui signifer Jo: Henricus Wynterslotius.
III Rutgerus Blommolly
IV Corn. petrus Swamsburgius
V. Johan van Ubijra cui signifer Joost de Huy
VI Henricus Ryckius
VII Theodorus Wierkgonius
VIII Henricus Rodulphus
his vetus mos constitutum, ut pro arbitratu vinum constituerent, vigilias agerent, immunitates concederent, tributum instituerent; oragine quae armatis turbis ad urbis commodorum custodiam conducere putarent, libere administrarent.
Tunc pro supplemento nostrae cohortis accessere Nicolaus Gelborgius signifer. Fredericus Butenius, Cornelius Beckius.
Oppidum Crons in China nuper ab hostibus occupatum.
E Francia et Anglia naui deuntur milites. Zelandiam appulsae, Francogalli, Helvetij, Angli.
Anno praecedenti Aurifabri tanquam nobilioris artificij a rateris fabris (erant n. pars collegij fabrorum) se consensu senatus politici separarunt, et Nicolaum Vogelarium constituerunt qui eorum commodi in curia Christophali etiam tum monstrarent: Vogelario vero sequenti anno magistratus obrogatus est.
Edictum propositum ap. Austriacos, contra occisores Mauritij Hymisio: mitis de Valckenbors et Brooke.
Brookius nuper praefecta bylum, cum mori non suo tempore timuisset, et symbolum sibi tradi a vicinis vellet, illi vero quod priores alij plus sint id citiarint, ab illis male multatus est.
Octo nauis quae nuper Indiam orientalem oramigabant, nova arcta dat et cominijs Gelria, Hollandia, Zelandia, Vltraiectina, Frisia. Amstelodamus. Praetorij vero indita nova Nassouij et Mauritij, provinciarum insignis ornatae fuere.

vide eius Itineris apud me Diaria.

ANNVS

ANNVS CIↃ IↃ XCIX.

COSS. IOAN. VCHTENBROECKIVS iterum. & Franciscus Sneeckius Oudamus II.

IANVARIVS.

Prodigium mihi sane videtur ipsum naturae scrutari mirarula, et quae quotidie occurrunt visitata referre prodigia: At nos occultioribus sapientiae sacerdotibus ea relinquimus, et facta narramus, non rationes magnificimus. Hisce diebus vidimus infantem binis linguis editum, lapidem, rabiem nico appetitu vt sarcarum commedentem, et grandibus mulieribus malarie morbus, et corrupto appetitu nascens: verum quibus unde tam insulsis gustibus, aut absurdis appetitibus ignoro. narrabat mihi vxor matrem suam virginem adhuc xv. aut viginti annorum, in rubinulo sibi ipsi statuam ex lapide Bentheimiro satis magnam, quam ipsa paullatim totam absumpsit, delicatissimi sibi visa: cadem respiciebat, patrem suum filium extinctos carbones pro summis deliciis vorasse: Quidam prog: miles Marcus mihi pro vero asseribat, se aliquem vinculum sibi gypso aut arena replesse. Vide quae fuit Stalyge. contra Card: scripta reliquit, Exerct: 142. cap. 2. et 154 cap. 10. et Casaub: ad Athen. lib. VII. cap. II. plutarc: in moral. 1. part. pag. 5.

Est hic apud Marcum Vicinum cytharedum quidam senex Anglus LX. annorum, quem ille dominus admodum septenne cytharae ac planicum solo tympano aptimat; ac pandurae musicorum esse: pandurae enim vocabulum antiquum mihi, et pandurisare in Elag. dixit Lampr. pandoram notat Hidorg.

Lib. 3. cap. 20 Etymol.

Nuper Scholasticis exercitibus Henrico Helmingio et Io: Wernigonio, actum de mutatione fundamentalium librorum, vt loco Marcopido, qui Mercurialium olim stylum, legerentur in scola publica Hieronimiana grammaticalia Vallezij, vt commodiora ac minus difficilia.

Habeo libellum, quo ea quae circa hunc Sebastianum contigerunt, ample narrantur.

Feruntur nostris quae, de Sebastiano portugallo reduino sive pseudo-Sebastiano: item de damnosa Iudaeis mundatione.

FEBRVARIVS.

Hoc tempore Daniatae quidam Graecum a suspicio detinentem, quod quidam in papistarum sortem libenter dixisset, Graecum rapite graviter obtruncarunt, unde paulo post obiit, quare vt vel et publicus latro ac sacrilegus rapito punitus est.

In Lusitania nuper quidam ex Batavis (quos dicebantur fuisse participes praedae Gaditanae) rapite plicti fuere.

VIII vel circa Kalendas Aprilis in proditione latarunt,

pro

sed nullo suo bono, quum proditi, poenae fuerint propriorum quorum praeda.

Scaturani omnes armata resistebant ordinum nostrorum satellitibus, ac ipso etiam praefecto Vicano Dauidi Zuleno Natervisio qui nuper Rebellio fuerat, dicentes se ipse sub dominio Culemburgani, sequutos esse Coruanta tanquam sui mysterio fuerunt; ruitui pro meritis malè multati sunt.

Hostes item dicuntur obsessisse Emericum.

Apud filium Iacobi potri vidi varia numismata, quibus ipse multum delectatur; Augusti argenteum cum duobus capitibus; aliud T. Diuodon cum arcu triumphali; Elagabuli cum solis effigie, rotundum radiata; Caesaris cum Tauro; et minori Iustiniani cum inscriptione in parte adversa: DN ATHALARICVS REX.

MARTIVS.

Gallo Franciam pictor: Iohannes Pollio Lira F. ex Blomartij discipulis pictor, de quo omnium pictorum iudicio magna exspectatio mihi apud Brabantos et subditos Domini Austriae publicatum dictum, de tollendo commercio cum Hollandis ac foederatis provinciis.

Eo quoque tempore Maurinus Rassonius cum audiret bina ab Gothis magno exercitu promittaeu damno oppugnari, et ipse castrum Huisdanum ac Zeuendrum oppugnare statuit, at ne ab Emberichsi praesidio impediretur, quod ipse futurum diuinabat, nostrorum aliquot milites in insidiis posuit via Emburchsi. praefectus verò Emburchsis comes Burouius, et Arteria, primus Eius familiae ad Eam dignitatem promotus ob virtutem paternam, qui in obsidione Tornacensi pugnat titulo D. de Vaux; vel, ut impediret nostros, et saltem nostrorum conatus explorarit, nonnullis centurionibus et militibus comitantibus in insidias cecidit, ibi vnum duobus centurionibus captus, militesque item cum eo nonnulli qui statim spondente pro eo comite dimissi, casi vero et subinde ceciderunt 200, et nostris Edmondus quidam alarum praefectus vulneratus, ipse autem comes vulnus accepit, sed non letale.

17. primigenus Arnoldi filij Lorupetius villam apud Hantenoot quod a vetero quod vulgo impetrare non possit, aliud villam mendicae mutatus fuerat, et adhuc superfuisse et raptoribus qui Isselij nuper filiam abduxerant, raptus est.

Apud Hollandos nuper capitatio collecta, capitis id tributum; cuius meminit L. vnica. De capitationibus cuiit: lib. XI Cod. L. vnica de Colon. Thrac. a quo nemo immunis, at ipsi quoque et professores gravati sunt. Nostri verò Ordines nobis sub propositione tributorum spiritus; vigesima ediun loratarum, in singulos sex sestertios, vt creditores fly=pitatorum reditus in annum suum remittant: quibus responsum

redito

et hu tres simul iam in usum perducte.

edito libello, quem apud me habeo in quo varij demonstrantur modi colligendi pecuniae, absque tamen civium fraude.
Ante mensem nunciatum, a nostris qui Sequana relapsi mare Atlanticum navigarant, insulam unam e principibus occupata, quod primum Columbus Ligur auspitijs Ferdinandi Castellae Regis invenit priori sua navigatione, ut refert Matheus, lib. 1. de rebus Indicis.
Batavi 100 navium classem ad expeditionem Hispaniae dirunt armare, unde et ad nostram missere rimatum praefectum Classis Verdoetium, vt tormentis bellicis auctiores.
Petrus de Metren (vt mihi retulit Albertus Foeckius Consiliarius Ducis Bellicae nostri Vltraiectensium) nuper edidit Historiam Belgicam, et patria lingua, a Carolo VIIIme V. ad haec tempora, exigua tamen laude aut commodo, a plurimis n. reprehensis qui rebus ipsis adfuerant oculati testes; ab ipsis quoque Ordinibus quaedam mutare aut lituris mutuare ausus, et familiarum Equitum provinciae prorsus ignarus.

APRILIS

V. Aprilis. Ordines nulla publicatione facta, constituto quaestore Jacobo Bemmelio, vt Stuardi imposuerunt Clypeatos, et super singulos Clypeatos Equitum Numismatis vetus est, prelinguo constituerunt, solvendum per Agrorum dominos, quibus per Secretorem id denuntiari fecit quaestor, qui iam ante quod varium aequus plebeis reddebatur, tanquam adulator nobilium male audire repudiat, nunc vero quatibus in eum convicia iaciuntur, tanquam in Hypocritam, adulatorem, Gamonem, Leonem, fallacem.
28 Iunij die Lunae Spalatum comeni Legatum Batavorum, commutatus affine meo Doctore Vorstio, hominem mediocri statura, pallida facie et marcidula, capite non crasso, oculis rapacibus, barba brevi, capillamento raro, crinibus ad canitiem vergentibus: diebatur patrem vultu non valde dissimilem sed carnosiore et capite paullo crassiore.
3. Julij ibidem in amicitiam cum p. Mezula, vidi et exemplar autographum Inscriptionum Smetij egregia forma descriptum, inscrio vero fato viri adscriptum: qui in reure diritur finisse vitam, a Barbarica militum Gilae gente diruebantur sublatus. — vidi ibidem in secretiore museo Bibliothecae publicae, M. S. Valerium Martial. M. Capellam, Palladium, Isidorum, Eusebij Chronicon, et Apuleium in membranis impressum Romae A°. 1469.
Impositio de quadragesimis rerum alienandarum apud Hollandos hoc quoque tempore introducta edito 4 Martij hanc libello